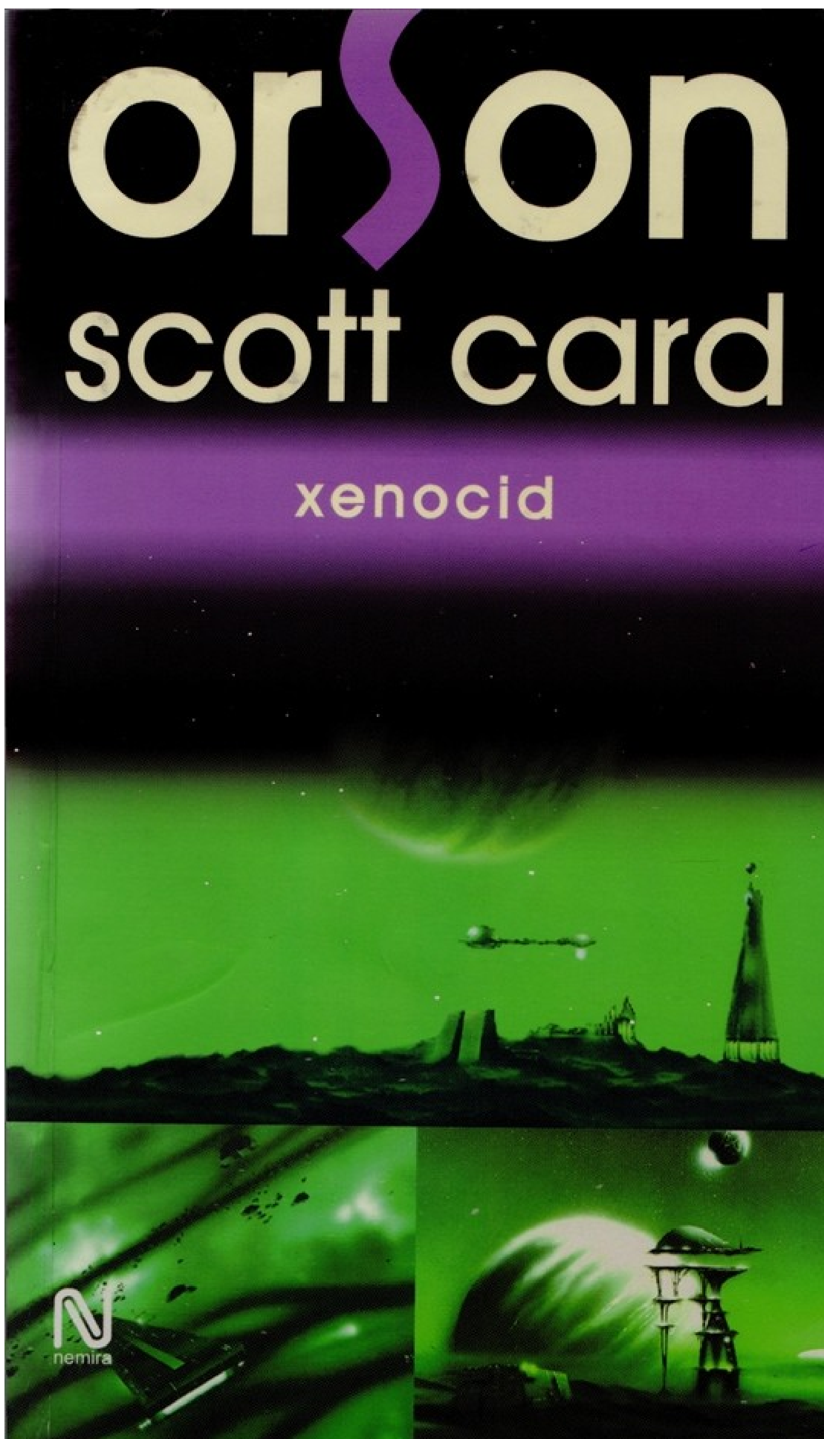

orson
scott card
xenocid
nemira

ORSON SCOTT CARD

XENOCID

Traducere din limba engleză
Constantin Dumitru Palacus

Lui Clark şi Kathy Kidd,
pentru libertatea şi refugiul
oferite şi pentru zburdălniciile
de pe tot cuprinsul Americii.

MULŢUMIRI

O întâlnire întâmplătoare cu James Cryer în librăria Second Foundation din Chapel Hill, Carolina de Nord, a generat în mod direct povestea lui Li Qing-Jao şi Han Fei-Tzu, sâmburele acestei cărţi. Aflând că era traducător de poezie chineză, l-am întrebat pe loc dacă îmi poate oferi nişte nume plauzibile pentru câteva personaje de origine chineză la care lucram. Cunoştinţele mele despre cultura Chinei erau minime, iar eu doream ca aceste personaje să joace un rol minor, deşi semnificativ, în acţiunea romanului *Xenocid.* Dar, pe măsură ce James Cryer, unul dintre cei mai energici, fascinanţi şi generoşi oameni pe care i-am cunoscut, mi-a povestit tot mai multe despre Li Qing-Jao şi Han Fei-Tzu – arătându-mi totodată scrierile lor şi relatându-mi şi alte lucruri despre personalităţi ale istoriei şi literaturii chineze am început să-mi dau seama că acolo se afla adevărata origine a faptelor pe care doream să le înfăţişeze această carte. Îi datorez mult şi regret că am ratat prilejurile cele mai favorabile de a mă revanşa faţă de el.

Datorez, de asemenea, mulţumiri multor altora : lui Judith Rapaport, pentru cartea ei *The Boy Who Couldn't Stop Washing*[1]*,* care a reprezentat sursa de informaţie pentru sindromul obsesiv-compulsiv din acest roman. Agentului meu literar, Barbara Bova, care a determinat naşterea acestei cărţi, vânzând-o în Anglia înainte chiar de a mă fi gândit s-o scriu. Editorului meu american, Tom Doherty, pentru încrederea şi generozitatea extraordinare de care a dat dovadă, cu speranţa că în cele din urmă vor fi răsplătite. Lui Jim Frenkel, editorul care a respins cu înţelepciune prima versiune a acestei cărţi când le-am oferit-o celor de la Dell în 1978, spunându-mi – pe bună dreptate – că nu eram încă pregătit să scriu un roman atât de ambiţios. Editorului meu din Marea Britanie, Anthony Cheetham, care a crezut în opera mea încă de la început şi a aşteptat cu răbdare această carte, mult mai mult decât am anticipat amândoi. Redactorului Beth Meacham, pentru că mi-a fost prieten, sfătuitor şi protector în timpul pregătirii cărţii, aşa cum a făcut-o în numeroase alte ocazii. Numeroşilor cititori care

[1] Băiatul care nu se putea opri din spălat (n. tr.).

mi-au scris, îndemnându-mă să revin la povestea lui Ender; încurajările lor mi-au fost de mare ajutor în timpul strădaniilor legate de cel mai dificil proiect literar al carierei mele de până acum. Participanţilor la seminarul de literatură al lui Fred Chappel de la University of North Carolina din Greensboro, pentru reacţiile lor la prima versiune a poveştii lui Qing-Jao. Lui Stan Schmidt de la *Analog*, pentru că a avut bunăvoinţa să publice în paginile revistei un fragment atât de consistent din roman ca povestire separată, intitulată *Gloriously Bright.* Asistenţilor mei, Laraine Moon, Erin Absher, alături de Willard şi Peggy Card, care, fiindu-mi de folos în direcţii atât de diferite, mi-au dat libertatea şi ajutorul de care aveam nevoie pentru a scrie. Unor prieteni precum Jeff Alton şi Philip Absher, care au citit versiuni timpurii ale cărţii, ajutându-mă să capăt convingerea că acest talmeş-balmeş de personaje avea, de fapt, o logică. Şi copiilor mei, Geoffrey, Emily şi Charlie, pentru că mi-au suportat cu răbdare neglijenţa şi ursuzenia, stări ce par să-mi însoţească totdeauna accesele scriitoriceşti, şi pentru că m-au lăsat să mă inspir din experienţa lor, în timp ce dădeam viaţă personajelor pe care le iubesc cel mai mult.

Mai presus de toate, îi datorez mulţumiri soţiei mele, Kristine, care a suferit de-a lungul fiecărui pas dificil al naşterii acestei cărţi, punând întrebări, semnalând erori şi contradicţii şi – cel mai important – reacţionând atât de favorabil la acele aspecte ale povestirii care erau valabile, încât mi-a dat încredere să merg mai departe. Nu pot să-mi imaginez ce aş fi, ca scriitor sau ca individ, fără ea. Sunt hotărât să nu am niciodată prilejul să aflu.

CUPRINS

1
Despărţirea

— Azi, unul dintre fraţi m-a întrebat: Este oare o temniţă cumplită să nu fii în stare să te mişti din locul în care te afli?

— Şi i-ai răspuns…

— I-am spus că acum sunt mai liber decât el. Incapacitatea de a mă mişca mă scuteşte de obligaţia de a acţiona.

— Voi, care aveţi darul vorbirii, sunteţi tare mincinoşi.

Han Fei-Tzu şedea în poziţia lotus pe duşumeaua goală de lemn, lângă patul de suferinţă al soţiei sale. Până mai adineauri poate dormise; nu era sigur. Dar acum sesizase uşoara modificare a respiraţiei ei, o modificare la fel de delicată precum adierea provocată de trecerea unui fluture.

Jiang-Qing, pe de altă parte, trebuie să fi simţit că ceva se schimbase în el, căci până atunci nu vorbise, iar acum vorbea într-adevăr. Vocea ei era foarte firavă, dar Han Fei-Tzu o auzea limpede, căci casa era liniştită. Ceruse prietenilor şi servitorilor săi să păstreze tăcerea în amurgul vieţii lui Jiang-Qing. Era timp destul pentru gălăgia nepăsătoare în lunga noapte ce avea să vină, când buzele ei n-aveau să mai şoptească nimic.

— Încă n-am murit, spuse Jiang-Qing.

Cu aceleaşi cuvinte îl întâmpinase de fiecare dată când se trezise, în ultimele zile. La început, cuvintele i se păruseră lui Han Fei-Tzu bizare sau paradoxale, dar acum ştia că vorbea cu dezamăgire. Tânjea după moarte acum, nu pentru că nu iubise viaţa, ci pentru că moartea devenise inevitabilă, şi ceea ce nu poate fi ocolit trebuie îmbrăţişat. Aceasta era Calea. În toată viaţa ei, Jiang-Qing nu se abătuse de la Cale nici măcar cu un pas.

— Înseamnă că zeii sunt milostivi cu mine, răspunse Han Fei-Tzu.

— Cu tine, oftă ea. La ce medităm?

Era felul ei de a-i cere să-i împărtăşească gândurile intime. Când alţii îl întrebau despre gânduri ascunse, se simţea iscodit. Dar Jiang-Qing întreba numai ca să se poată gândi şi ea la acelaşi lucru; era un mod de manifestare a faptului că

deveniseră un suflet unic.

— Meditām la natura dorinţei.

— A cui dorinţă? întrebă ea. Şi pentru ce?

„Dorinţa mea ca oasele tale să se vindece şi să devină puternice, astfel încât să nu plesnească la cea mai mică apăsare. Dorinţa mea ca tu să te poţi ridica iarăşi, sau chiar să-ţi poţi ridica un braţ, fără ca muşchii să-ţi rupă bucăţi din oase sau să le frângă din pricina încordării. Dorinţa mea să nu mai fiu nevoit să văd cum te ofileşti până când, iată, ai ajuns să cântăreşti abia optsprezece kilograme. N-am ştiut niciodată cât de perfectă era fericirea noastră până am aflat că nu putem rămâne împreună."

— Dorinţa *mea,* răspunse el. Pentru tine.

— „Râvneşti numai ceea ce nu ai." Cine a spus asta?

— Tu. Unii spun, „ceea ce *nu poţi".* Alţii spun: „ceea ce *nu ar trebui* să ai". Eu zic: „Nu poţi râvni cu adevărat decât la ceva de care-ţi va fi mereu foame."

— Pe mine mă ai pentru totdeauna.

— Te voi pierde la noapte. Sau mâine. Sau săptămâna viitoare.

— Hai să meditām la natura dorinţei, zise Jiang-Qing.

Ca şi altădată, se folosea de filozofie ca să-l scoată din melancolia lui îngândurată. El se împotrivi, dar numai în joacă.

— Eşti un tiran neîndurător, spuse Han Fei-Tzu. La fel ca strămoşul tău de suflet, nu vrei să ştii de slăbiciunile celorlalţi oameni.

Jiang-Qing fusese botezată după un conducător revoluţionar din trecutul îndepărtat, care încercase să ducă poporul pe o nouă Cale, dar fusese doborât de laşii slabi de înger. Nu era drept, se gândea Han Fei-Tzu, ca soţia lui să moară înaintea sa: strămoşul ei spiritual trăise mai mult decât soţul ei. Şi apoi, soţiile ar trebui să trăiască mai mult ca soţii. Femeile sunt mai desăvârşite în forul lor lăuntric şi mai apte să supravieţuiască prin copiii lor. Niciodată nu sunt la fel de solitare ca un bărbat singur.

Jiang-Qing refuză să-l lase să se întoarcă la melancolia lui.

— Când soţia unui bărbat moare, după ce tânjeşte el?

În semn de revoltă, Han Fei-Tzu îi dădu cel mai fals răspuns cu putinţă:

— Să se culce cu ea.

— Dorinţa trupului, zise Jiang-Qing.

Întrucât ea era hotărâtă să poarte această conversaţie, Han Fei-Tzu luă catalogul:

— „Dorinţa trupului este să acţioneze. Ea include toate atingerile, întâmplătoare sau intime, şi toate mişcările familiare. Astfel, el vede cu coada ochiului o mişcare şi crede că a văzut-o pe soţia lui moartă trecând pragul uşii, şi nu va fi mulţumit până nu se va duce la uşă şi va vedea că nu fusese soţia lui. Tot aşa, se trezeşte dintr-un vis în care i-a auzit vocea şi se pomeneşte rostind răspunsul cu glas tare, ca şi cum ea l-ar fi putut auzi.”

— Şi altceva? întrebă Jiang-Qing.

— Sunt obosit de-atâta filozofie, spuse Han Fei-Tzu. Se poate ca grecii să-şi fi găsit în ea tihna, dar nu şi eu.

— Dorinţa spiritului, insistă Jiang-Qing.

— Pentru că spiritul este al pământului, este acea parte care face lucruri noi din cele vechi. Soţul tânjeşte după lucrurile neterminate pe care el şi soţia lui le-au început înainte ca ea să moară, şi după toate visurile neîncepute despre ceea ce ar fi trebuit să facă împreună dacă ea ar fi trăit. Astfel, un bărbat devine tot mai mânios pe copiii lui pentru că seamănă prea mult cu el şi prea puţin cu soţia lui moartă. Tot aşa, bărbatul urăşte casa în care au trăit împreună, fie pentru că nu o schimbă, astfel că e la fel de moartă ca şi soţia lui, ori pentru că o schimbă, astfel că nu mai e pe jumătate opera ei.

— Nu trebuie să fii mânios pe micuţa noastră Qing-Jao, spuse Jiang-Qing.

— De ce? întrebă Han Fei-Tzu. Ai să rămâi, atunci, să mă ajuţi s-o învăţ să fie femeie? Eu nu pot s-o învăţ decât să fie ca *mine:* rece şi dur, aspru şi puternic, ca obsidianul. Dacă o să crească astfel, când de fapt îţi seamănă atât de mult, cum aş putea să nu fiu supărat?

— Pentru că tu poţi s-o înveţi tot ceea ce sunt eu, spuse Jiang-Qing.

— Dacă vreo părticică din făptura ta s-ar fi găsit în mine, n-ar mai fi fost nevoie să mă căsătoresc cu tine ca să devin un om desăvârşit. Acum el o tachina, folosind filozofia pentru a îndepărta conversaţia de la durere. Aceasta este dorinţa sufletului. Deoarece sufletul este făcut din lumină şi sălăşluieşte în aer, este acea parte a fiinţei care concepe şi păstrează ideile, îndeosebi ideea despre sine. Soţul tânjeşte după eul său întreg, care a fost alcătuit din soţ şi soţie laolaltă. Astfel, el nu-şi crede niciodată propriile sale gânduri, pentru că întotdeauna în mintea sa există o întrebare la care gândurile soţiei sale erau singurul răspuns posibil. Tot aşa, întreaga lume i se pare moartă, căci nu poate crede că ceva îşi va păstra înţelesul sub

asaltul acestei întrebări fără răspuns.

— Foarte profund, murmură Jiang-Qing.

— De-aş fi fost japonez, mi-aş fi făcut Seppuku şi mi-aş fi vărsat măruntaiele în urna cu cenuşa ta.

— Foarte umed şi slinos, spuse ea.

El zâmbi.

— Atunci ar trebui să fiu un hindus din antichitate şi să-mi dau foc pe rugul tău funerar.

Dar ea se săturase de glume şi şopti:

— Qing-Jao.

Îi reamintea astfel că nu putea comite gestul spectaculos de a muri o dată cu ea. Cineva trebuia să se îngrijească de micuţa Qing-Jao. Han Fei-Tzu îi răspunse cu seriozitate:

— Cum aş putea s-o învăţ să fie ceea ce eşti tu?

— Tot ce e bun în mine, spuse Jiang-Qing, vine de la Cale. Dacă o înveţi să se supună zeilor, să-şi cinstească strămoşii, să iubească oamenii şi să-i slujească pe conducători, eu voi fi în ea în aceeaşi măsură ca şi tine.

— O voi învăţa Calea ca parte din mine însumi, zise Han Fei-Tzu.

— Nu aşa. Calea nu este o parte firească a ta, dragul meu soţ. Cu toate că zeii îţi vorbesc în fiecare zi, insişti să crezi într-o lume în care totul poate fi pus în seama unor cauze fireşti.

— Mă supun zeilor.

Se gândi cu amărăciune că nu avea de ales; că era o tortură până şi întârzierea supunerii.

— Dar nu-i *cunoşti.* Nu le iubeşti înfăptuirile.

— Calea înseamnă să-i iubeşti pe oameni. Zeilor doar ne supunem. Cum aş putea să iubesc nişte zei care mă umilesc şi mă chinuiesc cu fiecare prilej?

— Îi iubim pe oameni pentru că sunt creaţia zeilor.

— Te rog să nu-mi ţii predici.

Ea oftă. Tristeţea ei îl duru ca o înţepătură de păianjen.

— Aş vrea să-mi poţi spune predici o veşnicie, spuse Han Fei-Tzu.

— Te-ai căsătorit cu mine pentru că ştiai că-i iubeam pe zei şi că dragostea pentru ei lipsea cu desăvârşire din tine. În felul acesta te-am completat.

Cum putea s-o contrazică acum, când ştia că exact în clipa aceea îi ura pe zei pentru tot ce-i făcuseră vreodată, pentru tot ce-l obligaseră să facă, pentru toate câte îi luaseră în viaţă?

— Promite-mi, îi ceru Jiang-Qing.

Ştia ce înţeles aveau cuvintele acestea. Soţia lui simţea moartea pogorându-se asupra ei şi trecea povara vieţii asupra lui. O povară pe care avea s-o poarte bucuros. De faptul că rămânea singur, fără ea, să urmeze Calea, îi era lui groază de atâta timp.

— Promite-mi c-ai s-o înveţi pe Qing-Jao să-i iubească pe zei şi să păşească întotdeauna pe Cale. Promite-mi c-ai s-o faci să fie în aceeaşi măsură fiica mea şi a ta.

— Chiar dacă nu va auzi niciodată glasul zeilor?

— Calea există pentru toată lumea, nu numai pentru Vorbitorii cu Zeii.

Probabil, gândi Han Fei-Tzu, dar era mult mai uşor pentru Vorbitorii cu Zeii să urmeze Calea, căci pentru ei preţul abaterii de la aceasta era teribil. Oamenii obişnuiţi erau liberi, ei puteau părăsi Calea fără să simtă durerea ani în şir. Vorbitorii cu Zeii nu puteau să se abată de la Cale nici măcar pentru o oră.

— Promite-mi.

„Aşa voi face. Îţi promit.”

Dar nu putu rosti cuvintele cu glas tare. Nu ştia de ce, dar împotrivirea lui era profundă.

În tăcerea în care ea aştepta legământul lui, auziră sunetul unor paşi grăbiţi pe pietrişul din faţa casei. Nu putea fi decât Qing-Jao, venind acasă de la grădinile Sun Cao-Pi. Numai ei i se îngăduia să alerge şi să facă gălăgie în această perioadă de tăcere. Aşteptară tăcuţi, ştiind că fetiţa avea să vină direct în odaia mamei sale.

Uşa lunecă într-o parte aproape fără zgomot. Până şi Qing-Jao se deprinsese îndeajuns cu liniştea impusă, astfel încât să păşească neauzită când se afla cu adevărat în prezenţa mamei sale. Deşi mergea pe vârfuri, abia se putea abţine să nu ţopăie şi traversă încăperea aproape în galop. Dar nu îşi aruncă braţele în jurul gâtului mamei; îşi amintise lecţia, chiar dacă vânătaia oribilă dispăruse de pe faţa lui Jiang-Qing, din locul unde îmbrăţişarea înflăcărată a lui Qing-Jao îi zdrobise falca, cu trei luni în urmă.

— Două'ş'trei de crapi am numărat în pârâul din grădină, anunţă Qing-Jao.

— Ce mulţi, spuse Jiang-Qing.

— Cred că mi s-au arătat înadins ca să-i pot număra. Nici unul n-a vrut să fie lăsat pe dinafară.

— Te iubesc, şopti Jiang-Qing.

Han Fei-Tzu surprinse un nou sunet în respiraţia ei şuierată–

pocnituri, ca şi cum o mulţime de băşicuţe de aer s-ar fi spart o dată cu cuvintele rostite.

— Crezi că dac-am văzut atâţia crapi, am să fiu vorbitoare-cu-zeii? întrebă Qing-Jao.

— Am să-i rog pe zei să-ţi vorbească, spuse Jiang-Qing.

Deodată respiraţia ei deveni aspră şi repezită. Han Fei-Tzu îngenunche şi se uită la soţia lui. Ochii ei mari priveau înspăimântaţi. Clipa sosise.

Buzele i se mişcară. Promite-mi, spunea, deşi aerul expirat de plămânii ei nu reuşea să producă decât suspine.

— Îţi promit, spuse Han Fei-Tzu.

Apoi respiraţia încetă.

— Ce spun zeii când vorbesc cu tine? întrebă Qing-Jao.

— Mama ta e foarte obosită. Ar fi bine să pleci acum.

— Dar nu mi-a răspuns. Ce spun zeii?

— Spun secrete, zise Han Fei-Tzu. Nimeni dintre cei ce le aud nu le repetă.

Qing-Jao încuviinţă din cap cu înţelepciune. Făcu un pas înapoi, ca pentru a pleca, dar se opri.

— Pot să te sărut, mamă?

— Uşor, pe obraz, spuse Han Fei-Tzu.

Qing-Jao, mititică la cei patru ani ai ei, nu avea nevoie să se aplece prea mult ca să-şi sărute mama pe obraz.

— Te iubesc, mamă.

— Acum ar fi bine să pleci, Qing-Jao.

— Bine, dar mami nu mi-a spus că mă iubeşte şi ea.

— Ba ţi-a spus. Ţi-a spus-o mai înainte, nu mai ţii minte? Dar e foarte obosită şi slăbită. Du-te, acum.

Îşi înăsprise glasul suficient pentru ca fetiţa să plece fără să mai pună vreo întrebare. Numai după plecarea ei îşi îngădui Han Fei-Tzu să mai simtă şi altceva în afară de grija pentru ea. Îngenunche lângă trupul lui Jiang-Qing şi încercă să-şi închipuie ce se întâmpla cu ea acum. Sufletul ei îşi luase zborul şi ajunsese deja în rai. Spiritul avea să-i zăbovească mult mai mult; poate că spiritul ei va sălăşlui în această casă, dacă într-adevăr fusese pentru ea un loc al fericirii. Oamenii superstiţioşi credeau că toate spiritele morţilor erau periculoase şi născoceau tot felul de mijloace pentru a se apăra de ele sau pentru a le goni. Dar cei care urmau Calea ştiau că spiritul unui om bun nu era niciodată vătămător sau distructiv, căci bunătatea lor în viaţă venise de la dragostea spiritului de a face lucruri. Spiritul lui Jiang-Qing avea să fie o binecuvântare

pentru această casă mulţi ani de acum încolo, dacă hotăra să rămână.

Totuşi, chiar în timp ce încerca să-şi imagineze sufletul şi spiritul ei, conform învăţăturilor Căii, stăruia în inima lui un loc îngheţat, în care era sigur că tot ce mai rămăsese din Jiang-Qing era acest trup fragil şi ofilit. În seara aceea avea să ardă la fel de repede ca hârtia şi apoi nu va mai rămâne nimic din ea, în afară de amintirile din sufletul lui.

Jiang-Qing avusese dreptate. Acum, când ea nu mai era aici să-i completeze sufletul, deja începuse să se îndoiască de zei. Iar zeii observaseră – întotdeauna observau. Dintr-o dată simţi presiunea de nesuportat a nevoii de îndeplinire a ritualului purificării, până reuşea să scape de gândurile sale nevrednice. Nici măcar acum nu îl puteau lăsa nepedepsit. Chiar şi acum, când soţia sa zăcea fără suflare lângă el, zeii insistau ca mai întâi să-şi prezinte omagiile faţă de ei şi abia apoi să poată vărsa o lacrimă de durere pentru ea.

La început a vrut să întârzie, să amâne supunerea. Se antrenase în aşa fel încât să fie în stare să amâne ritualul o zi întreagă, ascunzându-şi totodată semnele exterioare ale chinului lăuntric. Putea s-o facă şi acum, dar numai menţinându-şi inima extrem de rece. Nu avea nici un rost. Adevărata durere nu putea veni decât după ce-i va fi satisfăcut pe zei. Aşa încât, căzând în genunchi, începu ritualul.

Încă se mai răsucea şi se învârtea în mişcările ritualului când un servitor se uită înăuntru. Deşi acesta nu spusese nimic, Han Fei-Tzu auzi zgomotul uşor al alunecării uşii şi ştiu ce avea să-şi zică servitorul: Jiang-Qing murise, iar Han Fei-Tzu era atât de virtuos încât comunica cu zeii chiar înainte de a anunţa celor din casă moartea ei. Fără îndoială că unii vor presupune chiar că zeii veniseră să o ia pe Jiang-Qing, dat fiind că era cunoscută pentru cucernicia ei ieşită din comun. Nimeni nu avea să ghicească faptul că, exact în clipele în care Han Fei-Tzu îşi făcea închinăciunile, inima sa era plină de amărăciune pentru că zeii îndrăzniseră să-i impună ritualul chiar atunci.

O, Zei, îşi spuse el, dacă aş şti că retezându-mi un braţ sau scoţându-mi ficatul aş putea să scap de voi pentru totdeauna, aş pune mâna pe cuţit şi m-aş desfăta cu durerea şi cu pierderea, numai de dragul libertăţii.

Gândul acela era şi el nevrednic şi cerea şi mai multă curăţire. Au trecut ore până când zeii i-au dat în sfârşit dezlegare şi atunci era prea obosit, prea nefericit ca să mai

poată simţi durerea sufletească. Se ridică şi chemă femeile să pregătească pentru incinerare trupul lui Jiang-Qing.

Sosi ultimul lângă rug, la miezul nopţii, purtându-şi în braţe copilul somnoros. Fetiţa ţinea strâns în pumni cele trei bileţele pentru mama ei, mâzgălite cu scrisul ei copilăresc. Pe ele scrisese „peşte”, „carte” şi „secrete”. Acestea erau lucrurile pe care Qing-Jao i le dăruia mamei sale să le poarte cu ea la ceruri. Han Fei-Tzu încercase să ghicească la ce se gândise Qing-Jao când scrisese cuvintele acelea. *Peşte,* fără îndoială din pricina crapilor văzuţi în pârâul din grădină. Iar *carte,* era uşor de înţeles, pentru că cititul cu glas tare fusese unul din ultimele lucruri pe care Jiang-Qing mai putuse să-l facă împreună cu fiica ei. Dar de ce *secrete?* Ce secrete avea Qing-Jao pentru mama ei? Bileţelele oferite morţilor nu se discutau.

Han Fei-Tzu o lăsă pe Qing-Jao pe picioarele ei; fetiţa nu fusese profund adormită, încât se trezi imediat şi privi în jur, clipind cu încetineală. Han Fei-Tzu îi şopti ceva şi ea vârî bileţelele în mâneca mamei sale. Nu părea afectată de atingerea trupului rece al mamei – era prea devreme pentru ea să fi învăţat să se înfioare la atingerea morţii.

Nici pe Han Fei-Tzu nu-l afectă atingerea trupului soţiei sale în timp ce-şi strecura în mâneca ei propriile lui bileţelele. Pentru ce s-ar mai fi temut de moarte acum, când făcuse deja ce era mai rău?

Nimeni nu ştia ce scrisese pe bileţelele lui, altfel ar fi fost cu toţii îngroziţi, căci scrisese „Trupul meu”, „Spiritul meu” şi „Sufletul meu”. În felul acesta şi el avea să ardă pe rugul funerar al lui Jiang-Qing şi se trimitea alături de ea oriunde s-ar fi dus.

Slujnica de taină a decedatei, Mu-Pao, coborî apoi făclia pe lemnele sacre şi flăcările cuprinseseră cu iuţeală rugul. Arşiţa focului era insuportabilă şi Qing-Jao se ascunse în spatele tatălui ei, aruncând din când în când câte-o privire pe după el, s-o vadă pe mama ei plecând în călătoria fără de sfârşit. Totuşi, pentru Han Fei-Tzu căldura uscată care-i ofilea pielea şi făcea ca mătasea mantiei sale să devină sfărâmicioasă era binevenită. Trupul soţiei sale nu fusese atât de uscat precum păruse; mult timp după ce hârtiile se transformaseră în cenuşă şi zburaseră spre cer purtate de fumul focului, corpul ei continuă să sfârâie şi fumul dens de tămâie ce împrejmuia rugul ca o perdea nu-l putea împiedica să simtă mirosul de carne arsă. Asta ardem noi aici: carne, peşte, un hoit, nimic. Nu pe Jiang-Qing a mea, ci

doar costumul pe care l-a purtat în timpul vieţii. Ceea ce a făcut ca acel trup să fie femeia pe care am iubit-o trăieşte încă, *trebuie* să trăiască. Şi, pentru o clipă, crezu că poate să vadă sau să audă ori, într-un fel oarecare, să simtă trecerea lui Jiang-Qing. În aer, în pământ, în foc. Sunt alături de tine.

2
Întâlnirea

— Cel mai straniu lucru în privinţa oamenilor este modul cum se împerechează bărbaţii cu femeile. Aflaţi într-un permanent război unii cu alţii, niciodată nu sunt dispuşi să se lase în pace. S-ar părea că nu sunt în stare să priceapă ideea că bărbaţii şi femeile sunt specii separate, cu nevoi şi dorinţe complet diferite, obligate să se împreuneze numai pentru a se reproduce.

— E firesc să ai o astfel de impresie. Partenerii tăi nu sunt decât nişte trântori fără minte, nişte anexe ale tale, lipsiţi de o identitate proprie.

— Noi ne cunoaştem iubiţii cu o înţelegere perfectă. Oamenii inventează un iubit imaginar şi aştern acea mască peste chipul trupului aflat în patul lor.

— Asta e tragedia limbajului, dragă prietenă. Cei care se cunosc unii pe alţii numai prin intermediul unor reprezentări simbolice sunt obligaţi să se imagineze unii pe alţii. Şi deoarece imaginaţia lor este imperfectă, adeseori se înşală.

— Asta e sursa nenorocirii lor.

— Şi o parte din forţa lor, aşa cred. Specia ta şi a mea, fiecare din propriile sale motive legate de evoluţie, se împerechează cu parteneri extrem de inegali. Perechile noastre ne sunt întotdeauna, fatalmente, inferioare ca intelect. Oamenii se împerechează cu fiinţe care reprezintă o provocare pentru supremaţia lor. Conflictele între parteneri există nu pentru că ne sunt inferiori în privinţa comunicării, ci deoarece reuşesc cât de cât să comunice.

Valentine Wiggin îşi reciti eseul, făcând ici-colo câte-o corectură. Când termină, cuvintele rămaseră în aer, deasupra terminalului ei de computer. Era încântată de ea însăşi pentru că îi reuşise o caricatură atât de ironică şi de abilă a caracterului imposibil al lui Rymus Ojman, preşedintele de cabinet al Congresului Căilor Stelare.

— Am definitivat încă un atac la adresa stăpânilor celor O Sută de Planete?

Fără să se întoarcă spre soţul ei, Valentine îşi dădu seama din tonul vocii lui ce expresie avea pe faţă, aşa că îi răspunse printr-un zâmbet continuând să privească înainte. După douăzeci şi cinci de ani de căsnicie, se puteau vedea limpede fără să fie nevoie să se uite unul la celălalt.

— L-am făcut pe Rymus Ojman să pară ridicol.

Jakt se aplecă în biroul strâmt, cu faţa atât de aproape de a ei încât îi putea auzi respiraţia domoală în timp ce citea paragrafele introductive. Nu mai era aşa de tânăr; efortul de a se fi aplecat, prinzând cu mâinile cadrul uşii, îl făcuse să respire mai rapid decât i-ar fi plăcut ei să audă.

Apoi vorbi, dar faţa lui era atât de aproape încât îi simţea buzele mângâindu-i obrazul, gâdilând-o la fiecare cuvânt.

— De-acum înainte, până şi maică-sa are să râdă pe furiş, cu mâna la gură, ori de câte ori o să-l vadă pe bietul ticălos.

— A fost greu să scot ceva amuzant, spuse Valentine. Mă surprindeam denunţându-l iarăşi şi iarăşi.

— Aşa e mai bine.

— Da, ştiu. Dacă aş fi lăsat să se vadă cât sunt de ofensată, dacă l-aş fi acuzat de toate crimele sale, l-aş fi făcut să pară mai grozav şi mai înspăimântător decât este iar Facţiunea Domnia Legii l-ar fi îndrăgit cu atât mai mult, în vreme ce laşii de pe fiecare planetă şi-ar fi plecat capetele şi mai jos.

— Dacă se apleacă un pic mai mult, vor avea nevoie de nişte covoare mai subţiri, zise Jakt.

Ea râse, dar şi pentru că gâdilatul buzelor lui pe obraz devenise de nesuportat. Şi, de asemenea, pentru că începuse, doar un pic, să-i aţâţe nişte dorinţe care pur şi simplu nu puteau fi satisfăcute în această călătorie. Astronava era prea mică şi înghesuită, cu toată familia lor aflată la bord. Nici nu se punea problema unei adevărate intimităţi.

— Jakt, am ajuns aproape de jumătatea drumului. În fiecare an al vieţii noastre ne-am abţinut mai mult decât atât.

— Am putea să punem la uşă o tăbliţă cu „nu deranjaţi”.

— Păi atunci ai putea la fel de bine să pui un afiş pe care să scrie: „Atenţie! Înăuntru e un cuplu de babalâci care retrăieşte amintiri de demult.”

— *Eu* nu sunt babalâc.

— Ai peste şaizeci de ani.

— Dacă bătrânul soldat mai poate să ia poziţia de drepţi şi să salute, eu zic să-l lăsăm să-şi facă marşul de paradă.

— Nici o paradă până la terminarea călătoriei. N-au mai

rămas decât două săptămâni. Nu trebuie decât să stabilim contactul cu fiul vitreg al lui Ender şi pe urmă revenim pe traseul spre Lusitania.

Jakt se îndepărtă de lângă ea, ieşi din cadrul uşii şi se îndreptă de spate pe coridor – unul dintre puţinele locuri de pe astronavă unde putea într-adevăr să facă asta. Mişcarea îi smulse un geamăt.

— Scârţâi ca o uşă veche şi ruginită, remarcă Valentine.

— Las’ că te-am auzit şi pe tine cum făceai când te ridicai de la biroul ăsta. Să ştii că nu sunt singurul nătărău senil, decrepit şi ca vai de lume din familia noastră.

— Pleacă de-aici şi lasă-mă să transmit chestia asta.

— Când călătoresc, sunt obişnuit să am de lucru, se plânse Jakt. Pe-aici computerele se ocupă de toate cele şi nava asta n-are nici ruliu, nici tangaj.

— Să ştii că mă-ngrijorezi. Munca fără pic de distracţie face din Val o cotoroanţă arţăgoasă.

— Fiecare minut pe care-l pierdem trăncănind aici înseamnă opt ore şi jumătate în timp real.

— Timpul nostru de-aici, de pe astronavă, e tot atât de real ca şi timpul *lor,* de acolo, spuse Jakt. Câteodată parc-aş fi vrut ca prietenii lui Ender să nu fi găsit o modalitate ca nava noastră să menţină legătura cu planeta.

— Pentru asta e nevoie de o mare parte din timpul de lucru al computerelor, zise Val. Până acum, numai militarii puteau comunica cu astronavele în timpul zborurilor cu viteze aproape luminice. Dacă prietenii lui Ender au reuşit s-o pună la punct, sunt datoare faţă de ei s-o folosesc.

— Doar nu faci toate astea pentru că eşti datoare cuiva.

Era foarte adevărat.

— Dacă scriu un eseu în fiecare oră, Jakt, înseamnă că pentru restul omenirii Demostene publică ceva numai o dată la trei săptămâni.

— Dar e imposibil să scrii câte un eseu pe oră. Dormi, mănâncă.

— Tu vorbeşti, eu te-ascult. Haide Jakt, pleacă de-aici.

— Dac-aş fi ştiut că salvarea unei planete de la distrugere va presupune revenirea mea la virginitate, n-aş fi fost nici o clipă de acord.

Cuvintele fuseseră rostite doar pe jumătate în glumă. Plecarea de pe Trondheim fusese o decizie aspră pentru toată familia ei– chiar şi pentru ea, deşi ştia că urma să-l revadă pe

Ender. Copiii erau cu toţii adulţi acum, sau aproape adulţi; ei vedeau călătoria aceasta ca pe o aventură măreaţă. Viziunile lor despre viitor nu erau atât de legate de un loc anume. Nici unul nu se făcuse marinar, ca tatăl lor; toţi urmau să devină erudiţi sau oameni de ştiinţă, trăind aceeaşi viaţă de discursuri publice şi meditaţii solitare ca şi mama lor. Ei îşi puteau trăi vieţile, în esenţă nemodificate, oriunde, pe orice planetă. Deşi mândru de ei, Jakt era dezamăgit de faptul că avea să fie ultima verigă a lanţului unei familii care de şaptesprezece generaţii se afla pe mările de pe Trondheim. Iar acum, de dragul ei, renunţase şi el la mare. Să renunţe la Trondheim era lucrul cel mai dificil pe care i l-ar fi putut cere vreodată lui Jakt, iar el spusese da fără ezitare.

Probabil că se va întoarce într-o zi şi, dacă are s-o facă, oceanele, gheaţa, furtunile, peştii, păşunile teribil de verzi din timpul verii vor fi tot acolo. Dar echipajele sale nu vor mai fi, *deja* nu mai erau. Bărbaţii pe care-i cunoscuse mai bine decât pe copiii lui, mai bine decât pe soţia lui – bărbaţii aceia erau deja cu cincisprezece ani mai bătrâni şi, când se va întoarce, vor fi trecut patruzeci de ani. La vremea aceea nepoţii lor vor lucra pe ambarcaţiunile lui. Nu vor cunoaşte numele lui Jakt. Va fi un proprietar de nave străin, venit din cer, nu un marinar, nu un bărbat purtând pe mâini mirosul greu şi sângele gălbui de skrika. El nu va fi unul de-al lor.

Aşa încât atunci când se plângea de faptul că îl ignora, când o tachina în privinţa lipsei de intimitate în timpul călătoriei, în toate acestea se ascundea mai mult decât dorinţa zburdalnică a unui soţ pe cale de a îmbătrâni. Indiferent dacă el ştia sau nu ca o spune, ea înţelegea adevărata semnificaţie a aluziilor lui: după ce am renunţat la atâtea pentru tine, tu nu ai nimic să-mi oferi în schimb?

Şi avea dreptate – strădaniile depuse de ea erau mai mari decât ar fi fost necesar. Făcea mai multe sacrificii decât era nevoie– cerându-i totodată şi lui peste măsură de mult. Nu numărul propriu-zis de eseuri subversive date publicităţii de către Demostene în timpul acestei călătorii avea să conteze. Important era câţi oameni citeau şi credeau cele scrise de ea şi câţi dintre ei, după aceea, gândeau şi vorbeau ca inamici ai Congresului Căilor Stelare. Poate că şi mai importantă era speranţa ca, până la urmă, unii membrii ai birocraţiei Congresului să ajungă să simtă un mai mare devotament faţă de umanitate şi să distrugă solidaritatea instituţională

înnebunitoare. Cu siguranţă, unii se vor schimba sub influenţa lucrărilor ei. Nu mulţi, dar poate suficienţi. Şi poate că asta se va întâmpla la timp pentru a-i împiedica să distrugă planeta Lusitania.

În caz contrar, ea, Jakt şi toţi cei de pe Trondheim care renunţaseră la atâtea ca să-i însoţească în această călătorie vor ajunge la Lusitania într-un moment în care nu vor mai putea decât să se întoarcă şi să fugă de acolo. Nu era iraţional ca Jakt să fie încordat şi să dorească să petreacă mai mult timp cu ea. *Era* în schimb iraţional ca ea să fie atât de obsedată de preocupările ei şi să folosească fiecare clipă în care nu dormea pentru a scrie materiale propagandistice.

— Fă tu anunţul ăla, iar eu am să fac tot ce-am să pot ca să nu te simţi singur în această cameră.

— Femeie, îmi faci inima să ţopăie ca o caracudă când îşi dă duhul, zise Jakt.

— Eşti atât de romantic când vorbeşti ca un pescar, spuse Valentine. Copiii or să râdă pe săturate când or să vadă că nu te-ai putut abţine să nu m-atingi în atâtea săptămâni cât ţine călătoria.

— Şi ei au aceleaşi gene ca şi noi. Ar trebui să ne ţină pumnii să rămânem în formă până intrăm serios în al doilea secol de viaţă.

— Eu am intrat serios în al patrulea mileniu.

— Şi când voi avea plăcerea să te primesc la mine în cabină, bătrâna mea doamnă?

— După ce-am să transmit acest eseu.

— Şi când se va întâmpla asta?

— La scurt timp după ce-ai să pleci şi-ai să mă laşi în pace.

Cu un oftat adânc, mai mult decât izvorât dintr-o suferinţă sinceră, Jakt se îndreptă lipăind pe coridorul mochetat. După câteva clipe se auzi un dangăt şi strigătul de durere al lui Jakt. O durere prefăcută, fireşte; în prima zi a călătoriei se lovise din greşeală cu capul de traversa metalică, dar de atunci ciocnirile sale fuseseră intenţionate, de dragul efectului comic. Bineînţeles, nimeni nu râdea cu glas tare – era o tradiţie în familie ca nimeni să nu râdă când Jakt se angaja într-unul din gagurile sale – dar pe de altă parte Jakt nu era genul care să simtă nevoia unor încurajări făţişe din partea celorlalţi. Publicul lui cel mai bun era el însuşi: un om care toată viaţa lui fusese marinar şi conducător al altor oameni nu putea fi altfel decât un singuratic. Din câte ştia Valentine, ea şi copiii lor erau singurele

fiinţe de care el îşi îngăduise să aibă nevoie.

Chiar şi atunci, nu avusese nevoie de ei într-atât încât să nu-şi poată duce mai departe viaţa de marinar şi pescar, departe de casă zile întregi, adesea săptămâni, uneori luni în şir. La început, când se simţeau atât de înfometaţi unul de celălalt încât niciodată nu rămâneau satisfăcuţi, Valentine a plecat cu el pe mare de vreo câteva ori. Dar, în decurs de câţiva ani, foamea lăsase loc răbdării şi încrederii. Cât timp era plecat, ea îşi vedea de munca ei de cercetare şi îşi scria cărţile, iar când se întorcea îşi dăruia întreaga atenţie lui şi copiilor.

Copiii obişnuiau să se plângă: „Am vrea ca tata să vină acasă pentru ca mama să mai iasă şi ea din camera ei şi să mai stea şi cu nou de vorbă.” N-am fost o mamă prea bună, gândi Valentine. Numai norocul a făcut ca aceşti copii să fie atât de reuşiţi.

Eseul rămăsese în aerul de deasupra terminalului. Mai rămânea de adăugat un ultim retuş. Centră cursorul la baza textului şi tastă numele sub care fuseseră publicate toate materialele ei:

„DEMOSTENE”

Era numele pe care i-l dăduse Peter, fratele ei mai mare, pe când erau copii, în urmă cu cincizeci – ba nu, cu trei mii de ani.

Simplul fapt că se gândise la Peter încă mai avea darul s-o supere, s-o facă să-şi simtă sufletul înfierbântat şi totodată îngheţat. Peter cel crud, cel violent, cel a cărui minte fusese atât de subtilă şi de periculoasă încât la trei ani o manipula pe ea, iar la douăzeci manipula o întreagă planetă. Când mai erau copii, pe Pământ, în secolul al douăzeci şi doilea, el a studiat scrierile politice ale marilor personalităţi, vii sau dispărute, nu pentru a le asimila ideile – le pricepea instantaneu – ci pentru a deprinde modul în care şi le făceau cunoscute. În termeni practici, pentru a învăţa cum să vorbească asemenea unui adult. După ce şi-a însuşit tehnica, a învăţat-o şi pe Valentine şi a obligat-o să scrie materiale politice demagogice de proastă calitate, sub numele de Demostene, în vreme ce el scria eseuri elevate, de om de stat, sub numele de Locke. Apoi le încredinţa reţelelor de computere şi în câţiva ani ajunseseră în miezul celor mai importante chestiuni politice ale vremii.

Ceea ce o iritase pe Valentine atunci – şi o afecta chiar şi azi un pic, dat fiind că problema nu fusese lămurită înainte de

moartea lui Peter – era faptul că el, mistuit de setea de putere, o silise pe ea să scrie genul de lucruri care exprimau caracterul *lui*, în timp ce *el* ajunsese să scrie despre sentimentele nobile, pacifiste, care erau ale ei prin firea lucrurilor. În vremurile acelea, numele „Demostene” păruse pentru ea o povară. Tot ceea ce a scris sub acel nume a fost o minciună şi nici măcar nu a fost minciuna ei, ci a lui Peter. O minciună ascunsă într-o altă minciună.

Nu şi azi. De trei mii de ani situaţia se schimbase. „Am făcut ca acel nume să devină al meu. Am scris istorii şi biografii care au modelat gândirea a mii de învăţaţi de pe cele O Sută de Planete şi au ajutat la modelarea identităţii a zeci de naţiuni. Asta s-a ales de tine, Peter. Asta s-a ales de ceea ce ai încercat să faci din mine.”

Dar acum, citind eseul pe care tocmai îl scrisese, ea îşi dăduse seama că, deşi se eliberase de sub suzeranitatea lui Peter, rămăsese în continuare învăţăcelul lui. Tot ce ştia despre retorică, polemică – da, despre demagogie – învăţase de la el sau datorită insistenţelor lui. Iar acum, cu toate că se folosea de ea într-un scop nobil, făcea apel la exact acel gen de manipulare politică pe care Peter o îndrăgea atât de mult.

Peter ajunsese până la urmă Hegemon, conducător al întregii omeniri, la şaizeci de ani de la începutul Marii Expansiuni. El fusese cel care unise toate comunităţile gâlcevitoare ale umanităţii în vederea uriaşului efort de trimitere a astronavelor către toate planetele pe care cândva sălăşluiseră gândacii şi mai departe, pentru a descoperi noi planete locuibile până când, la moartea lui, toate cele O Sută de Planete fuseseră colonizate sau erau în curs de colonizare. Abia după alţi o mie de ani, Congresul Căilor Stelare avea să reuşească din nou unirea întregii seminţii omeneşti sub un guvern unic, dar amintirea primului hegemon adevărat – a Hegemonului – constituia nucleul poveştii care făcuse posibilă unitatea omenirii.

Dintr-un pustiu moral precum sufletul lui Peter se născuse armonia, unitatea şi pacea, în vreme ce moştenirea lui Ender, atât cât îşi putea aminti omenirea, consta din crime, vărsare de sânge, xenocid.

Ender, fratele mai mic al lui Valentine, omul pe care ea şi familia ei mergeau să-l vadă – el era cel blând, fratele pe care ea îl iubise şi, în primii ani ai copilăriei, încercase să-l protejeze. El era cel *bun.* Ei da, avea o înclinaţie spre cruzime care rivaliza cu a lui Peter, dar cel puţin avea şi atâta decenţă încât să fie

îngrozit de propria-i brutalitate. Îl iubise cu aceeaşi pasiune cu care îl urâse pe Peter; iar când Peter l-a alungat pe fratele său mai mic de pe Pământul pe care era hotărât să-l domine, Valentine plecase împreună cu Ender, într-un gest de repudiere definitivă a hegemoniei exercitate de Peter asupra ei.

„Şi iată-mă ajunsă din nou, gândi Valentine, în afacerile politice.”

Rosti pe un ton aspru, cu acea voce tăioasă care-i permitea terminalului să recunoască o comandă:

— Transmite!

Deasupra eseului apăru cuvântul *transmitere.* În mod obişnuit, pe vremea când scria opere ştiinţifice, ar fi trebuit să precizeze o destinaţie anume pentru ca eseul să ajungă la editor pe un traseu ocolit, astfel încât să nu se poată reface cu uşurinţă drumul înapoi la Valentine Wiggin. Acum însă, un prieten misterios de-al lui Ender, care acţiona sub numele conspirativ „Jane”, se ocupa de toate acestea în locul ei. Jane rezolva problema dificilă a transformării unui mesaj transmis prin ansiblul unei nave, care se deplasa cu o viteză apropiate de viteza luminii, într-un mesaj ce putea fi decodificat de către un ansiblu aflat pe o planetă unde timpul se scurgea de cinci sute de ori mai repede.

Întrucât comunicarea cu o astronavă consuma cantităţi uriaşe din timpul ansiblului de la suprafaţa planetei, se folosea de regulă pentru transmiterea informaţiilor şi a instrucţiunilor legate de navigaţie. Singurii cărora li se permitea să transmită texte mai lungi erau înaltele oficialităţi militare sau din guvern. Valentine nici măcar nu încerca să înţeleagă cum de reuşea Jane să obţină atâta timp de ansiblu pentru transmiterea acestor texte şi în acelaşi timp să împiedice pe oricine să descopere de unde proveneau documentele subversive. Ca şi cum n-ar fi fost de ajuns, Jane folosea şi mai mult din timpul de lucru al ansiblului pentru a-i transmite lui Valentine toate replicile la scrierile ei şi pentru a-i aduce la cunoştinţă toate argumentele şi strategiile folosite de guvern spre a-i contracara propaganda. Indiferent cine era Jane – şi Valentine bănuia că în spatele acestui nume se ascundea o organizaţie clandestină care pătrunsese până la cele mai înalte nivele guvernamentale – era extraordinar de capabilă. Şi extraordinar de temerară. Totuşi, dacă Jane era dispusă să se expună la astfel de riscuri, Valentine se simţea datoare faţă de ea– faţă de ei – să scrie atât de multe eseuri câte putea şi să le facă pe cât de puternice şi de

periculoase era în stare.

„Dacă vorbele pot fi arme aducătoare de moarte, eu trebuie să le pun la dispoziţie un arsenal.”

Era însă şi ea doar o femeie; chiar şi revoluţionarilor li se îngăduie să aibă o viaţă personală, nu-i aşa? Momente de bucurie– sau plăcere, ori poate numai de uşurare – furate când şi când. Se ridică de pe scaun, ignorând durerea provocată de mişcare după atâta timp cât stătuse pe loc, şi ieşi din micuţul ei birou – care, înainte ca ei să adapteze astronava după propriile lor nevoi, nu fusese decât un soi de debara. Se simţea un pic ruşinată de nerăbdarea cu care vroia să ajungă în camera unde o aştepta Jakt. Cei mai mulţi dintre marii propagandişti revoluţionari din istorie ar fi fost în stare să îndure măcar trei săptămâni de abstinenţă fizică. Sau n-ar fi fost? Se întrebă dacă făcuse cineva studiase vreodată serios această problemă.

Încă se mai gândea cum ar putea un cercetător să solicite o alocaţie bugetară pentru un asemenea studiu când ajunse la compartimentul cu patru cuşete pe care-l împărţeau împreună cu Syfte şi soţul ei, Lars, care o ceruse în căsătorie cu numai câteva zile înaintea plecării, de îndată ce şi-a dat seama că Syfte intenţiona cu adevărat să părăsească planeta Trondheim. Era greu să împarţi o cabină cu nişte tineri căsătoriţi şi Valentine se simţea tot timpul ca un intrus. Dar nu aveau de ales. Deşi această navă era un adevărat iaht de lux, cu tot confortul la care ar fi îndrăznit să spere, pur şi simplu nu fusese concepută să adăpostească atâţia oameni. Dar, întrucât fusese singura astronavă din apropiere de Trondheim care corespundea cât de cât exigenţelor, nu avuseseră încotro.

Ro, fiica lor de douăzeci de ani şi Varsam, fiul lor în vârstă de şaisprezece ani locuiau într-un alt compartiment, împreună cu Plikt, care fusese dintotdeauna preceptorul lor şi un prieten de familie drag. Membrii echipajului şi ai personalului de serviciu de pe iaht care hotărâseră să-i însoţească în această călătorie – ar fi fost nedrept să fie concediaţi cu toţii şi să fie lăsaţi de izbelişte pe Trondheim – ocupau celelalte două compartimente. Puntea de comandă, bucătăria, sala de mese, salonul, dormitoarele, toate erau pline cu oameni care se străduiau din răsputeri să nu scape de sub control iritarea produsă de spaţiul restrâns.

În orice caz, nici unul dintre ei nu se afla acum pe coridor şi Jakt apucase să lipească pe uşa lor afişul:

„CINE INTRĂ O MIERLEŞTE”

Semnase „Proprietarul”. Valentine deschise uşa. Jakt stătea rezemat de perete, atât de aproape de uşă încât ea tresări speriată şi scoase un mic ţipăt.

— Îmi place să constat că vederea mea te poate face să ţipi de plăcere.

— De surprinsă ce-am fost.

— Haide, intră, mica mea instigatoare.

— Ştii, tehnic vorbind, *eu* sunt proprietarul acestei astronave.

— Ce-i al tău e şi al meu. M-am însurat cu tine pentru proprietăţile tale.

Valentine intrase de-acum în compartiment şi Jakt închise şi încuie uşa.

— Numai asta sunt eu pentru tine? întrebă ea. O moşie?

— O mică parcelă de teren unde pot să ar, să semăn şi să recoltez, toate la momentul oportun.

Întinse braţele şi ea se apropie de îmbrăţişarea lui. Mâinile lui Jakt alunecară uşor în sus, pe spatele ei, şi poposiră pe umeri. În îmbrăţişarea lui se simţea stăpânită, dar niciodată reţinută cu forţa.

— E toamna târziu, spuse ea. Se apropie iarna.

— E vremea grăpatului, probabil, zise Jakt. Sau poate că a sosit timpul să aţâţăm focul şi să încălzim bătrâna colibă înainte de venirea zăpezilor.

O sărută şi se simţiră ca la primul lor sărut.

— Dacă astăzi mi-ai cere să mă căsătoresc din nou cu tine, aş spune da, şopti Valentine.

— Şi dacă astăzi te-aş fi întâlnit pentru prima oară, ţi-aş cere-o. Îşi spuseseră aceleaşi cuvinte de multe, de foarte multe ori până atunci. Dar şi acum zâmbiră la auzul lor, pentru că mai erau adevărate.

Cele două astronave aproape îşi încheiaseră baletul lor amplu, dansând prin spaţiu în salturi uriaşe şi întoarceri delicate până când în sfârşit reuşiseră să intre în contact. Miro Ribeira urmărise întregul proces de pe puntea de comandă a astronavei sale, cu umerii gârboviţi şi cu capul sprijinit de tetiera fotoliului. Altora, această poziţie li se părea incomodă. Pe Lusitania, ori de câte ori îl surprindea şezând în felul acesta, mama lui începea să-l dojenească, insistând să-i aducă o pernă

ca să poată sta *confortabil.* Se părea că niciodată nu reuşise să priceapă că numai în acea poziţie, aparent incomodă capul lui putea să rămână drept, fără nici un efort conştient din partea sa.

Îi suporta serviciile pentru că nu merita efortul de a o contrazice. Mama se mişca şi gândea întotdeauna atât de repede încât îi era aproape imposibil să încetinească pentru a-l asculta. De la accidentul cerebral pe care îl suferise când trecuse prin câmpul dezintegrator ce separa colonia umană de pădurea purceluşilor, vorbirea lui devenise insuportabil de înceată, aproape nearticulată şi dificil de înţeles. Quim, fratele cel religios al lui Miro, îi spusese că ar trebui să-i fie recunoscător lui Dumnezeu fiindcă mai era cât de cât în stare să vorbească – în primele zile fusese incapabil să comunice altfel construindu-şi mesajele literă cu literă. În unele privinţe, totuşi, articularea cuvintelor era preferabilă. Cel puţin Miro rămăsese tăcut; nu fusese nevoit să-şi audă propria sa voce. Sunetul acela răguşit, penibil şi încetineala lui chinuitoare. Cine din familia lui avea răbdare să-l asculte? Chiar şi la cei care încercaseră – sora lui mai mică, Ela; prietenul şi tatăl lui vitreg, Andrew Wiggin, cel care era Vorbitor în numele Morţilor; Quim, fireşte – se putea sesiza nerăbdarea. Aveau tendinţa să termine frazele în locul lui. Simţeau nevoia să *grăbească* lucrurile. Deşi spuneau că doresc să discute cu el, chiar dacă efectiv stăteau şi-l ascultau, el tot nu putea să vorbească liber cu ei. Nu putea discuta despre *idei;* nu putea vorbi în fraze lungi şi întortocheate pentru că până ajungea el la sfârşit, cei care-l ascultau ar fi pierdut firul logic de la început.

Miro ajunsese la concluzia că la fel ca şi computerele, creierul uman nu putea recepţiona informaţiile decât la anumite viteze. La o viteză prea mică, atenţia ascultătorului o ia razna şi informaţia se pierde.

Dar nu numai atenţia ascultătorului era importantă. Miro nu putea să nu recunoască faptul că era la fel de nerăbdător faţă de el însuşi ca şi ei. Când se gândea la efortul imens cerut de explicarea unei idei complicate, când anticipa chinul articulării cuvintelor cu buzele, limba şi maxilarele care refuzau să i se supună, când se gândea la cât de *mult* avea să dureze totul, de obicei se simţea prea obosit ca să mai vorbească. Mintea îi alerga departe, la fel de iute ca oricând, măcinând atâtea gânduri încât Miro ar fi vrut ca uneori creierul lui să nu mai funcţioneze, să rămână *tăcut* şi să-i dea pace. Dar gândurile

acelea rămâneau doar ale lui, neîmpărtăşite.

În afară de Jane. Cu ea putea vorbi. Jane venise la el prima oară pe terminalul de acasă, chipul ei prinzând contur pe ecran.

— Sunt o prietenă a Vorbitorului, îi spusese ea. Cred că putem face ca acest computer să fie ceva mai receptiv.

Din acel moment, Miro a descoperit că Jane era singura persoană cu care putea vorbi cu uşurinţă. Unul din motive îl constituia răbdarea ei infinită. Niciodată nu se repezea să-i termine propoziţiile. Era în stare să *aştepte* până când le ducea la capăt el însuşi, fără să-l facă să se simtă mânat de la spate sau să aibă impresia că o plictiseşte.

Poate că şi mai important era faptul că nu trebuia să formuleze cuvintele în întregime pentru ea, aşa cum o făcea pentru ceilalţi ascultători umani. Andrew îi dăruise un terminal personal – un mic transmiţător-receptor computerizat încastrat într-un rubin la fel ca cel pe care Andrew îl purta la ureche. Din acea poziţie favorabilă, folosind senzorii rubinului, Jane detecta orice sunet pe care-l producea el. Prin urmare, avea voie să fie leneş sau să vorbească mai repede şi să fie înţeles.

Şi, de asemenea, putea să vorbească în linişte, să subvocalizeze – nu trebuia să folosească vocea aceea penibilă, lătrătoare, urlătoare, care era tot ce mai reuşea să producă gâtul lui. Aşa se făcea că atunci când discuta cu Jane vorbea repede, firesc, fără să i se aducă aminte că era un infirm. Cu Jane se simţea el însuşi.

Acum se afla pe puntea de comandă a navei transportoare care, cu doar câteva luni în urmă, îl adusese pe Vorbitorul în numele Morţilor pe Lusitania. Întâlnirea cu nava lui Valentine îl îngrozea. Dacă şi-ar fi putut închipui un alt loc în care să meargă, s-ar fi dus acolo – nu ţinea deloc să se întâlnească cu sora lui Andrew, Valentine, sau cu altcineva. Dacă ar fi putut să rămână pentru totdeauna singur în această navă, să vorbească numai cu Jane, ar fi fost mulţumit.

Ba nu, n-ar fi fost. Niciodată n-avea să mai fie mulţumit.

Cel puţin această Valentine şi familia ei vor fi ceva nou. Pe Lusitania îi cunoştea pe toţi, sau măcar pe toţi cei pe care-i preţuia – întreaga comunitate ştiinţifică de acolo, oamenii implicaţi în educaţie şi cunoaştere. Îi ştia pe toţi atât de bine încât nu putea să nu le observe mila, durerea şi frustrarea provocate de ceea ce se alesese de el. Când îl priveau, nu vădeau decât diferenţa dintre ceea ce fusese înainte şi ceea ce era acum. Nu puteau să vadă decât răul.

Exista o posibilitate ca aceşti nou-veniţi – Valentine şi familia ei – să fie în stare să se uite la el şi să vadă altceva.

Totuşi, chiar şi asta era imposibil. Străinii aveau să se uite la el şi să vadă mai puţin, nu mai mult, decât cei care-l cunoscuseră înainte de a deveni un infirm. Mama, Andrew, Ela, Ouanda şi toţi ceilalţi măcar ştiau că are şi el o minte, ştiau că e capabil să înţeleagă idei. ”Ce-or să creadă ceilalţi când or să mă vadă? Or să vadă un trup deja atrofiat, mersul târşâit, or să mă vadă folosindu-mi mâinile ca pe nişte gheare, strângând lingura ca un copil de trei ani, or să-mi audă vocea răguşită, doar pe jumătate inteligibilă şi-or să presupună, să *ştie* că un asemenea individ nu poate să priceapă ceva complicat sau dificil.

De ce am venit?

N-am *venit.* Am *plecat.* N-am venit aici, ca să-i întâlnesc pe aceşti oameni. Am plecat de acolo. Am şters-o. N-am făcut altceva decât să mă înşel singur. M-am gândit să plec într-o călătorie de treizeci de ani, dar numai lor li se va părea că va trece atât. Din punctul meu de vedere, eu nu voi fi fost plecat decât o săptămână şi jumătate. Un interval de timp ca şi inexistent. Şi deja răgazul meu de solitudine s-a terminat. Timpul în care am fost singur cu Jane, care mă ascultă de parcă aş fi şi acum o fiinţă omenească, s-a scurs.”

Aproape. Aproape că rosti cuvintele care ar fi anulat contactul. Ar fi putut să fure astronava lui Andrew şi să pornească într-o călătorie veşnică, în care n-ar mai fi fost nevoit să dea ochii cu nici o altă fiinţă.

Numai că hotărârea pentru un gest atât de nihilist nu se afla în el, nu încă. S-ar putea să mai existe ceva de făcut pentru care să merite să-şi ducă mai departe viaţa în acest trup. Ceva care ar putea să înceapă o dată cu întâlnirea cu sora lui Andrew.

Navele se alăturaseră acum, cordoanele ombilicale şerpuiau şi căutau, bâjbâind, până ce s-au întâlnit. Miro urmărea operaţiunea pe monitoare şi asculta rapoartele computerelor despre fiecare legătură reuşită. Navele se uneau în toate felurile posibile, astfel încât să poată face restul călătoriei într-un tandem perfect. Toate resursele urmau să fie împărţite. Deoarece nava lui Miro era un transportor de mărfuri, nu putea lua la bord decât câţiva oameni, dar *putea* lua o parte din rezervele vitale de pe cealaltă navă; împreună, computerele celor două nave calculau starea de echilibru perfect.

De îndată ce au stabilit încărcăturile, au trecut la determinarea cu precizie a acceleraţiilor pe care trebuia să le

dezvolte fiecare navă în parte pentru ca ambele să ajungă la viteza luminii exact în acelaşi timp. Era o negociere extrem de delicată şi de complicată între două computere care trebuiau să ştie aproape la perfecţie ce anume transportau navele lor şi ce posibilităţi aveau. Operaţiunea s-a încheiat înainte ca tubul de trecere între nave să fie în întregime conectat.

Miro auzi târşâitul picioarelor în tub. Îşi întoarse fotoliul – încet, pentru că aşa făcea el totul – şi o văzu apropiindu-se. Aplecată de spate, dar nu prea mult, pentru că, de fapt, nu era chiar atât de înaltă. Părul – în cea mai mare parte alb, cu câteva şuviţe cenuşii, ca blana de şoarece. Când îşi îndreptă spatele, el se uită la faţa ei şi o cântări din priviri. Vârstnică, dar nu bătrână. Dacă o încerca vreo nelinişte în privinţa acestei întâlniri, nu lăsa să se vadă. Pe de altă parte însă, din cele aflate despre ea de la Andrew şi Jane, avusese de-a face cu o mulţime de oameni mult mai înspăimântători decât un biet infirm de douăzeci de ani.

— Miro? întrebă ea.

— Cine altul?

I-a trebuit doar o clipă, cât o bătaie de pleoape, pentru a prelucra sunetele stranii ieşite din gura lui şi pentru a recunoaşte cuvintele. Miro se obişnuise de-acum cu pauza aceea, dar încă o detesta.

— Eu sunt Valentine, zise ea.

— Ştiu.

Cu răspunsurile sale laconice nu înlesnea câtuşi de puţin dialogul, dar ce altceva ar mai fi fost de spus? Nu era chiar o întâlnire între doi şefi de state care dezbăteau o listă de decizii vitale. Dar trebuia să se străduiască puţin, măcar pentru a nu părea ostil.

— Numele tău, Miro… înseamnă „mă uit”, nu-i aşa?

— „Mă uit îndeaproape.” Poate „sunt atent”.

— Nu-i chiar aşa de greu să te înţeleagă cineva.

Francheţea cu care abordase problema îl surprinse.

— Cred că accentul tău portughez îmi va da mai mult de furcă decât accidentul cerebral.

Preţ de o clipă, simţi că în loc de inimă avea un ciocan – doar Andrew mai vorbea cu atâta francheţe despre situaţia lui. Dar, în fond, era sora lui Andrew, nu? Ar fi trebuit să se aştepte să fie atât de deschisă.

— Sau preferi să ne prefacem că nu există o barieră între tine şi ceilalţi oameni?

Aparent, sesizase starea lui de şoc. Acesta dispăru însă şi acum îi trecu prin minte că probabil n-ar trebui să fie supărat, dimpotrivă, ar trebui să se bucure că nu vor fi nevoiţi să evite problema. Cu toate acestea, *era* supărat, şi avu nevoie de o clipă ca să-şi dea seama de ce.

— Accidentul meu cerebral nu e problema *ta,* spuse el.

— Dacă din cauza asta mi-e greu să te-nţeleg, atunci e o problemă cu care va trebui să mă descurc. Nu e cazul să faci deja pe ţeposul cu mine, tinere. Abia am început să te deranjez, iar tu abia ai început să mă deranjezi. Nu te agita atât doar pentru că s-a întâmplat să pomenesc de problema ta cu creierul ca fiind oarecum şi problema *mea.* N-am nici un chef să-mi aleg fiecare cuvânt de teamă să nu jignesc un tânăr hipersensibil, care crede că întreaga lume se învârteşte în jurul dezamăgirilor sale.

Faptul că deja îl judecase, şi cu atâta asprime, îl înfurie pe Miro. Era nedrept şi nu se potrivea deloc cu ceea ce ar fi trebuit să fie autorul „Ierarhiei” lui Demostene.

— Nu cred că întreaga lume se învârteşte în jurul dezamăgirilor mele! Dar să nu-ţi închipui că poţi să vii aici şi să-ncepi să faci pe şefa pe nava mea!

Asta îl iritase, nu cuvintele ei. Avea dreptate – cuvintele ei nu însemnau nimic. Era atitudinea ei, încrederea ei în sine desăvârşită. Nu era obişnuit ca oamenii să se uite la el fără ca pe feţele lor să se citească groaza sau mila.

Valentine se aşeză în fotoliul de lângă el. Miro se întoarse cu faţa la ea. La rândul ei, femeia nu-şi feri privirea. Mai mult, începu să-l cerceteze, din creştet până în tălpi, uitându-se la el cu un aer de evaluare calmă.

— Mi-a spus că eşti tare. Mi-a spus că ai fost mutilat, dar nu distrus.

— Trebuie să fii doctorul meu?

— Trebuie să fii duşmanul meu?

— Ar trebui? întrebă Miro.

— Nu mai mult decât ar trebui ca eu să-ţi fiu doctor. Andrew nu a pus la cale întâlnirea noastră pentru ca eu să te vindec. Ne-a determinat să ne întâlnim pentru ca tu să mă ajuţi. Dacă nu ai de gând, perfect. Dacă ai de gând, perfect. Vreau doar să lămurim câteva lucruri. Îmi petrec fiecare ceas de veghe scriind propagandă subversivă pentru a încerca să aţâţ opinia publică de pe cele O Sută de Planete şi din colonii. Încerc să-i ridic pe oameni împotriva flotei trimise de Congresul Stelar pentru

cucerirea Lusitaniei. Planeta *ta,* nu a mea, dacă-mi îngădui această precizare.

— Fratele tău e acolo.

Nu era dispus s-o lase să se împăuneze cu altruismul ei desăvârşit.

— Da, amândoi avem acolo membri ai familiei şi amândoi suntem preocupaţi de salvarea acestor pequeninos. Şi mai ştim amândoi că Ender a dus Matca pe planeta voastră, aşadar, dacă Congresul va ajunge să-şi facă mendrele, vor fi distruse două specii străine. Miza este foarte mare, iar eu deja fac tot ce-mi stă în puteri ca să opresc flota. Dacă petrecându-mi câteva ore în compania ta mă ajută s-o fac mai bine, merită să renunţ la o parte din timpul dedicat scrisului pentru a discuta cu tine. Dar n-am nici un chef să-mi irosesc timpul făcându-mi griji dacă am să te jignesc sau nu. Deci, dacă ai de gând să-mi fii adversar, n-ai decât să rămâi aici singur, iar eu am să mă întorc la munca mea.

— Andrew a spus că eşti cea mai bună fiinţă pe care o cunoaşte.

— A ajuns la concluzia asta înainte să mă vadă făcând din copiii barbari nişte adulţi. Înţeleg că mama ta are şase.

— Exact.

— Iar tu eşti cel mai mare.

— Da.

— Păcat. Întotdeauna părinţii fac greşelile cele mai grave cu copiii cei mai mari. Atunci ştiu cel mai puţin şi le pasă cel mai mult, deci e foarte probabil să se înşele, după cum e şi mai probabil să susţină că au dreptate.

Lui Miro nu-i plăcea s-o audă pe femeia aceasta grăbindu-se să tragă concluzii despre mama lui.

— Nu seamănă deloc cu tine.

— Fireşte că nu. Valentine se aplecă în faţă. Ei, te-ai hotărât?

— În ce privinţă?

— Lucrăm împreună sau te-ai deconectat degeaba de la istoria omenirii timp de treizeci de ani?

— Ce vrei de la mine?

— Poveşti, bineînţeles. Faptele le pot obţine de la computere.

— Poveşti despre ce?

— Despre tine. Despre purceluşi. Despre tine şi purceluşi. La urma urmelor, toată istoria asta cu Flota Lusitania a început cu tine şi cu purceluşii. Pentru că tu ai intervenit în treburile lor…

— I-am *ajutat!*

— Oh, să-nţeleg cumva că iarăşi am folosit un cuvânt anapoda?

Miro se uită la ea cu severitate. Dar, chiar în timp ce o privea fix, ştia că ea avea dreptate – era excesiv de sensibil. Cuvântul „intervenit”, folosit într-un context ştiinţific, avea o semnificaţie aproape neutră. Nu însemna decât că introdusese o schimbare într-o cultură pe care o studia. Şi dacă avea într-adevăr o conotaţie negativă, ea se referea la faptul că-şi pierduse perspectiva ştiinţifică: încetase să-i mai studieze pe pequeninos şi începuse să-i trateze ca pe nişte prieteni. De acest fapt era în mod cert vinovat. Nu, nu vinovat – era *mândru* că făcuse o astfel de tranziţie.

— Continuă, spuse el.

— Totul a început pentru că tu ai încălcat legea, iar purceluşii au început să cultive amarant[2].

— Nu-l mai cultivă.

— Da, nu e şi asta o ironie a sorţii? Virusul descolada a reuşit să distrugă toate varietăţile amarantacee pe care sora ta le-a dezvoltat pentru ei. Amestecul vostru a fost zadarnic.

— Ba n-a fost, obiectă Miro. Purceluşii învaţă.

— Da, ştiu. Mai la obiect, *selectează.* Ca să înveţe ce să facă. Tu le-ai adus libertatea. Sunt întrutotul de acord cu decizia ta. Dar misiunea mea este să scriu despre tine pentru oamenii aflaţi pe cele O Sută de Planete şi în colonii, şi nu e absolut obligatoriu ca *ei* să înţeleagă la fel lucrurile. Deci trebuie să-mi povesteşti cum şi de ce ai încălcat legea şi ai intervenit în viaţa purceluşilor, şi de ce guvernul şi poporul de pe Lusitania preferă să se răzvrătească împotriva Congresului decât să te extrădeze pentru a fi judecat şi pedepsit.

— Andrew ţi-a spus deja povestea asta.

— Iar eu am scris despre ea, în termeni generali. Acum am nevoie de aspectele personale. Vreau să fiu în măsură să-i conving pe ceilalţi să-i trateze pe aceşti aşa-zişi purceluşi ca pe nişte fiinţe umane. La fel şi pe tine. Trebuie să-i fac să te cunoască în calitate de individ. Dacă e posibil, ar fi simpatic să-i determin să te placă. Atunci, Flota Lusitania ar arăta drept ceea ce este – o monstruoasă reacţie exagerată la o ameninţare care n-a existat niciodată.

---

[2] Plantă erbacee cu inflorescenţă în formă de spic, cu flori mici, purpurii, galbene sau albe, cu frunte şi seminţe comestibile. (n. tr.)

— Flota înseamnă xenocid.

— Exact acelaşi lucru l-am afirmat şi eu în propaganda mea, spuse Valentine.

Nu putea suporta încrederea ei în sine. Nu putea suporta credinţa nestrămutată în propria ei persoană. Trebuia s-o contrazică şi nu putea s-o facă decât avansând idei la care nu reflectase încă suficient. Idei care în mintea lui erau doar nişte îndoieli pe jumătate formulate.

— În acelaşi timp, flota are şi un rol de autoapărare.

Replica lui provocă efectul dorit: îi întrerupse predica şi chiar o făcu să ridice sprâncenele, într-o expresie interogativă. Necazul era că acum trebuia să explice ce anume dorise să spună.

— Descolada, începu el. Este cea mai periculoasă formă de viaţă de oriunde.

— Răspunsul este carantina, nu trimiterea unei flote echipate cu dispozitivul D.M.[3], având capacitatea de a transforma Lusitania şi tot ce se află pe ea în pulbere interstelară microscopică.

— Eşti chiar atât de sigură că ai dreptate?

— Sunt sigură că nu e în regulă să se gândească măcar la nimicirea unei specii înzestrate cu simţuri.

— Purceluşii nu pot trăi fără descolada, şi dacă virusul se răspândeşte pe o altă planetă, va distruge tot ce înseamnă viaţă. Aşa va face.

Era o plăcere să vezi că Valentine putea să se arate consternată.

— Eu credeam că virusul e ţinut sub control. Bunicii tăi au găsit o modalitate de a-l neutraliza, de a-l menţine latent în oameni.

— Descolada se adaptează. Jane mi-a spus că deja s-a transformat de două ori. Mama şi sora mea, Ela, se ocupă de asta – încearcă să ţină pasul cu descolada. Se pare chiar că descolada o face în mod deliberat. Inteligent. Găseşte strategii ocoleşte substanţele chimice pe care le folosim ca s-o izolăm şi s-o împiedicăm să mai omoare oameni. Pătrunde în cerealele de origine terestră de care oamenii au nevoie pentru a supravieţui pe Lusitania. Acum sunt nevoiţi să le stropească. Ce s-ar întâmpla dacă descolada ar găsi o ale să ocolească toate barierele ridicate de noi?

---

[3] Dispozitivul de Dezagregare Moleculară. (n. tr.)

Valentine rămase tăcută. Nu avea nici un răspuns credibil de data asta. Nu abordase întrebarea direct – nimeni n-o făcuse, cu excepţia lui Miro.

— Nici măcar nu i-am spus asta lui Jane, continuă Miro. Dar dacă Flota are dreptate? Dacă singura cale de a salva omenirea este de a distruge acum Lusitania?

— Nu, zise Valentine. Asta nu are nimic de a face cu scopurile pentru care Congresul a trimis flota. Motivele lor sunt toate legate de politica interplanetară, de dorinţa de a demonstra coloniilor cine e şeful. Sunt generate de o birocraţie scăpată de sub control şi o castă militară care…

— Ascultă-mă! o întrerupse Miro. Dacă tot ai spus că vrei să-mi auzi poveştile, ascult-o pe asta: Nu contează care le sunt motivele. Contează numai întrebarea – *trebuie* să distrugă Lusitania?

— Ce fel de individ eşti tu? întrebă Valentine.

Miro putu sesiza în vocea ei atât admiraţia cât şi sila.

— Tu eşti filozoful moralist, zise el, aşa că tu să-mi dai răspunsul. Se cade să-i iubim atât de mult de pequeninos încât să îngăduim ca virusul pe care-l poartă să distrugă întreaga omenire?

— Bineînţeles că nu. Trebuie doar să găsim o modalitate de a neutraliza virusul.

— Şi dacă nu reuşim?

— Atunci instituim carantina pe Lusitania. Chiar dacă toate fiinţele omeneşti de pe planetă mor – familia mea şi a ta – tot nu-i distrugem pe pequeninos.

— Serios? întrebă Miro. Şi cum rămâne cu Matca?

— Ender mi-a spus că se restabileşte, dar…

— Conţine în ea o întreagă societate industrializată. Va ajunge să construiască astronave şi să părăsească planeta.

— Doar nu va lua descolada cu ea!

— N-are încotro. Descolada e deja în ea. E în *mine!*

Acesta a fost momentul în care într-adevăr a lovit-o. O putea vedea în ochii ei: teama.

— Va ajunge şi în tine, nici o grijă. Chiar dacă acum dai fuga la nava ta şi încetezi contactul cu mine, încercând să te izolezi de infecţie, de îndată ce vei ajunge pe Lusitania descolada va pătrunde în tine, în soţul tău şi în copii tăi. Vor fi nevoiţi să ingereze substanţe chimice odată cu hrana şi apa, în fiecare zi a vieţii lor. Şi nu vor mai putea pleca nicicând de pe Lusitania, căci ar însemna să poarte cu ei moartea şi distrugerea.

— Ştiam că asta e doar o posibilitate, spuse Valentine.

— Când aţi plecat, era doar o posibilitate. Ne gândeam că în curând vom reuşi să controlăm strict virusul. Acum nimeni nu mai e sigur dacă va putea fi vreodată ţinut sub control, ceea ce înseamnă că, o dată ce aţi ajuns acolo, nu veţi mai putea părăsi nicicând Lusitania.

— Sper că o să ne placă clima.

Miro îi scrută faţa, în timp ce ea prelucra informaţiile primite. Teama iniţială dispăruse. Redevenise ea însăşi: gândea.

— Uite care-i părerea mea, reluă Miro. Eu cred că indiferent cât de îngrozitor ar fi Congresul, indiferent cât de abjecte i-ar fi planurile, flota ar putea să reprezinte salvarea omenirii.

Valentine răspunse cu precauţie, căutându-şi cuvintele. Miro constată cu bucurie faptul că ea nu dădea nici o replică fără să gândească. Era capabilă să înveţe.

— Înţeleg că evenimentele converg spre o singură cale posibilă şi s-ar putea să vină o vreme când… dar este extrem de improbabil. Mai întâi şi mai întâi, cunoscând toate acestea, este greu de crezut că Matca va construi astronave care să ducă descolada aiurea.

— O *cunoşti?* întrebă Miro pe un ton imperativ. O *înţelegi?*

— Chiar dacă ar face o asemenea imprudenţă, mama şi sora ta se ocupă de asta, nu? Când vom ajunge pe Lusitania – în momentul când *Flota* va ajunge pe Lusitania – s-ar putea ca ele să fi găsit deja o modalitate de a controla descolada o dată pentru totdeauna.

— Şi dacă o vor găsi, zise Miro, crezi că ar trebui s-o pună în practică?

— De ce nu?

— Cum ar putea să distrugă *toţi* viruşii descolada? Virusul este parte integrantă din ciclul de viaţă pequenino. Când forma corporală pequenino moare, tocmai virusul descolada catalizează transformarea în copac, adică în ceea ce purceluşii numesc a treia viaţă – şi numai în această a treia viaţă masculii pequenino pot fecunda femelele. Dacă virusul dispare, trecerea în cea de-a treia viaţă devine imposibilă şi generaţia actuală de purceluşi va fi ultima.

— Ceea ce nu înseamnă că va fi imposibil, ci doar mai greu. Mama şi sora ta vor trebui să găsească o modalitate de a neutraliza descolada în fiinţele omeneşti şi în cerealele pe care trebuie să le consumăm, fără să-i anuleze capacitatea de a controla trecerea la faza de maturitate a purceluşilor.

— Şi au la dispoziţie mai puţin de cincisprezece ani pentru asta, spuse Miro. Puţin probabil.

— Dar nu imposibil.

— Da. Există o şansă. Şi, bizuindu-te pe această şansă, vrei să te descotoroseşti de Flotă?

— Flota a fost trimisă să distragă Lusitania indiferent dacă dobândim sau nu controlul asupra virusului.

— Iar eu îţi repet: motivele celor ce au trimis-o sunt irelevante. Indiferent de motiv, distragerea Lusitaniei poate reprezenta singura protecţie sigură pentru tot restul umanităţii.

— Iar eu îţi spun că te-nşeli.

— Tu eşti Demostene, nu? Andrew aşa mi-a spus.

— Da.

— Deci tu ai conceput Ierarhizarea Străinilor. Utlaning sunt străinii de pe planeta noastră. Framling sunt străinii care aparţin speciei noastre, dar de pe altă planetă. Raman sunt străinii dintr-o altă specie, dar capabili să comunice cu noi, capabili să coexiste cu omenirea. Ultimii sunt varelse – şi ce sunt *aceştia!*

— Pequeninos nu sunt varelse, nici Matca.

— Dar descolada *este.* Varelse. O formă de viaţă străină care este capabilă să distragă întreaga omenire…

— Doar dacă n-o vom putea îmblânzi…

— … o specie străină cu care ne este imposibil să comunicăm şi alături de care nu putem trăi. Tu eşti cea care ai afirmat că într-o astfel de situaţie războiul este inevitabil. Dacă o specie străină pare hotărâtă să ne distrugă şi nu putem comunica sub nici o formă cu ea, dacă n-o putem înţelege, dacă nu există nici o posi*bilitate s-o* abatem în mod paşnic de la scopurile ei, atunci orice acţiune întreprindem pentru a ne salva este justificată, inclusiv distragerea completă a celeilalte specii.

— Aşa este.

— Dar ce se întâmplă dacă *trebuie* să distrugem descolada şi totuşi n-o putem distrage fără să-i ucidem în acelaşi timp pe oameni, pe Matcă şi purceluşii de pe Lusitania?

Spre surprinderea lui Miro, ochii lui Valentine erau scăldaţi în lacrimi.

— Iată ce ai ajuns…

Miro era derutat.

— Când s-a transformat această conversaţie într-o discuţie despre *mine?*

— Te-ai gândit atâta timp, ai văzut toate posibilităţile pentru

viitor – cele bune şi cele rele în aceeaşi măsură – dar singura în care eşti dispus să crezi este viitorul imaginar pe care ţi l-ai ales drept fundament pentru toate judecăţile tale morale, este singurul viitor în care tot ceea ce eu şi tu am iubit vreodată, toate speranţele noastre vor fi distruse.

— N-am spus că mi-ar plăcea acest viitor, se apără Miro.

— Nici eu n-am spus că ţi-ar plăcea. Am spus că e viitorul pentru care te pregăteşti. Dar eu nu vreau. Eu prefer să trăiesc într-un univers care mai păstrează o urmă de speranţă. Prefer să trăiesc într-un univers în care mama şi sora ta vor găsi o posibilitate de a ţine descolada sub control, un univers în care Congresul poate fi reformat sau înlocuit, un univers în care să nu existe nici puterea, nici dorinţa de a distruge o întreagă specie.

— Şi dacă te-nşeli?

— Tot îmi va rămâne timp din belşug să dispar înainte de a muri. Dar tu… tu chiar cauţi orice prilej de disperare? Andrew mi-a spus că ai fost un bărbat chipeş – să ştii că încă mai eşti – şi pierderea capacităţii tale fizice te-a rănit profund. Dar alţii au pierdut mult mai mult decât tine, fără să îmbrăţişeze o viziune atât de pesimistă asupra lumii.

— Ăsta e rezultatul analizei tale în ceea ce mă priveşte? întrebă Miro. Nu ne cunoaştem decât de o jumătate de oră şi pretinzi că înţelegi totul despre mine?

— Ştiu doar că e cea mai deprimantă conversaţie pe care am avut-o în viaţa mea.

— Aşadar, presupui că de vină e infirmitatea mea. Ei bine, dă-mi voie să-ţi spun ceva, Valentine Wiggin. Şi eu sper aceleaşi lucruri ca şi *tine.* Sper chiar ca într-o bună zi să reintru în posesia trupului meu. Dacă n-aş avea speranţa, aş fi un om *mort.* Lucrurile pe care tocmai ţi le-am spus nu sunt izvorâte din disperare. Le-am spus pentru că sunt *posibile.* Şi tocmai pentru că sunt posibile trebuie să reflectăm la ele, astfel ca mai târziu să nu ne surprindă. Trebuie să ne gândim la ele pentru că, în cazul în care se va întâmpla ireparabilul, trebuie să ştim deja cum vom trăi în acel univers.

Valentine părea să-l studieze; îi simţea privirea plimbându-i-se pe trup, ceva aproape palpabil, o furnicătură uşoară sub pielea, în creierul lui.

— Da, spuse ea.

— Da, ce?

— Da, eu şi soţul meu ne vom muta aici şi vom rămâne pe

nava ta.

Se ridică de pe scaun şi porni spre coridorul ce dădea în tubul de legătură.

— De ce?

— Pe nava noastră e prea mare aglomeraţie. Şi pentru că, fără doar şi poate, merită să stau de vorbă cu tine. *Nu* numai ca să adun materiale pentru eseurile pe care trebuie să le scriu.

— Aha, deci am trecut testul tău?

— Da, l-ai trecut, răspunse ea. Dar eu l-am trecut pe-al tău?

— Eu nu te-am testat.

— Ei, pe naiba, râse ea. Dar, pentru eventualitatea în care n-ai băgat de seamă, am să-ţi răspund eu: l-am trecut. Altfel nu mi-ai fi spus toate lucrurile pe care mi le-ai spus.

Şi plecă. Îi auzi paşii de-a lungul coridorului, apoi computerul îi raportă că traversase tubul de legătură dintre nave.

Deja îi simţea lipsa.

Da, ea avea dreptate. Trecuse într-adevăr de testul lui. Îl ascultase aşa cum nimeni n-o mai făcuse – fără nerăbdare, fără să-i termine frazele, fără să-şi abată privirea de la el. Iar el îi vorbise, nu cu grija de a pronunţa corect, ci cu o mare emoţie. Cu siguranţă, vorbele lui trebuie să fi fost aproape neinteligibile. Şi totuşi, ea îl ascultase cu atâta atenţie şi atât de bine încât îi înţelesese toate argumentele; nici măcar o singură dată nu-i ceruse să repete ceva. Putea să discute cu această femeie la fel de firesc cum vorbise cu toată lumea înainte de a suferi accidentul cerebral. Da, era încăpăţânată, autoritară şi grăbită să tragă concluzii, dar putea la fel de bine să asculte o opinie contrară, să se răzgândească atunci când era nevoie. Ştia să asculte şi el reuşea să vorbească. Poate că în prezenţa ei avea totuşi să fie Miro.

3
Mâini curate

— Lucrul cel mai neplăcut în privinţa fiinţelor umane este că nu se metamorfozează. Indivizii din specia mea şi a ta se nasc sub formă de larve, dar înainte de a se reproduce se transformă în ceva superior. Oamenii rămân larve toată viaţa lor.

— Fiinţele umane se metamorfozează totuşi. Ele îşi schimbă identitatea în permanenţă. Cu toate acestea, fiecare nouă identitate se dezvoltă cu iluzia că s-ar fi aflat tot timpul în posesia trupului pe care tocmai l-a cucerit.

— Astfel de modificări sunt superficiale. Oamenii sunt foarte mândri de schimbările lor, dar fiecare transformare imaginară se dovedeşte a fi un nou sistem de pretexte pentru a se comporta exact aşa cum s-a purtat dintotdeauna individul respectiv.

— Eşti prea diferită de oameni ca să-i poţi înţelege vreodată.

— Eşti prea asemănător cu oamenii ca să fii în stare vreodată să-i vezi aşa cum sunt.

Zeii i-au vorbit pentru prima oară lui Han Qing-Jao când avea şapte ani. O vreme, nu şi-a dat seama că auzea vocea unui zeu. Tot ce ştia era că avea mâinile murdare, acoperite cu o mâzgă scârboasă, invizibilă, şi că trebuia să le cureţe.

La început, în primele câteva rânduri, o simplă spălare era de ajuns şi se simţea mai bine câteva zile în şir. Dar, o dată cu trecerea timpului, senzaţia de murdărie revenea de fiecare dată tot mai repede şi trebuia să se frece din ce în ce mai mult pentru a îndepărta mizeria, până când a ajuns să se spele de câteva ori pe zi, folosind o perie aspră cu care-şi curăţa mâinile până începeau să sângereze. Abia când durerea devenea insuportabilă se simţea într-adevăr curată, şi atunci doar pentru câteva ore.

N-a spus nimănui nimic; ştia din instinct că murdăria de pe mâinile ei trebuie ascunsă ca un secret. Toată lumea aflase că spălatul pe mâini era unul din primele semne ce dădeau de veste că zeii îi vorbeau unui copil, şi majoritatea părinţilor de pe planeta Căii îşi urmăreau copiii cu speranţa că vor observa o

preocupare excesivă pentru curăţenie. Dar ceea ce nu înţelegeau aceşti oameni era teribila cunoaştere de sine care ducea la spălat: primul mesaj primit de la zei era despre murdăria infectă a celui cu care vorbeau. Qing-Jao a ascuns faptul că se spăla pe mâini nu pentru că i-ar fi fost ruşine că zeii vorbeau cu ea, ci pentru că cei din jur ar fi aflat cât de netrebnică era şi ar fi dispreţuit-o.

Zeii i-au fost complici. I-au îngăduit să ascundă urmele frecatului sălbatic al palmelor. Atunci când avea mâinile grav rănite, le putea strânge pumn sau le putea ascunde în faldurile fustei, ori şi le ţinea cu smerenie în poală şi nimeni nu băga de seamă. Nu vedeau decât o fetiţă foarte bine crescută.

Dacă mama ei ar fi mai trăit, secretul lui Qing-Jao ar fi fost descoperit mult mai repede. Aşa însă, au trecut câteva luni până când unul dintre servitori a observat. Mu-Pao, slujnica cea bătrână şi grasă, a remarcat din întâmplare o pată de sânge pe mica faţă de masă de pe măsuţa pentru micul-dejun a lui Qing-Jao. Mu-Pao a înţeles din prima clipă – doar se ştia prea bine că mâinile sângerânde erau unul dintre semnele timpurii ale atenţiei zeilor. Acesta era şi motivul pentru care mulţi părinţi ambiţioşi îşi sileau câte un copil deosebit de promiţător să se spele şi iarăşi să se spele. Pretutindeni pe planeta Căii, spălatul ostentativ al manilor se chema „atragerea zeilor”.

Imediat, Mu-Pao s-a dus la tatăl lui Qing-Jao, nobilul Han Fei-Tzu, despre care se zvonea că ar fi cel mai mare dintre Vorbitorii cu Zeii, unul dintre cei atât de puternici în ochii nemuritorilor încât se putea întâlni cu framlingii – fiinţele de pe alte planete – fără să trădeze nici o clipă vocile zeilor dinlăuntrul său, păstrând astfel secretul divin al planetei Căii. El avea să fie bucuros la auzul veştii, iar Mu-Pao avea să fie venerată ca primul om care văzuse semnele zeilor la Qing-Jao.

După un ceas, Han Fei-Tzu a chemat-o pe copila sa iubită, Qing-Jao, şi au plecat împreună, într-o lectică, la templul de la Rockfall. Lui Qing-Jao nu-i plăcea să călătorească într-un astfel de scaun umblător, căci îi compătimea pe cei care trebuiau să-l poarte în spinare.

— Să ştii că nu suferă, i-a explicat tatăl ei. Se simt profund onoraţi. Este una din căile prin care îşi arată veneraţia faţă de zei: când un vorbitor-cu-zeii merge la templu, o face pe umerii celor credincioşi Căii.

— Dar eu sunt tot mai mare în fiecare zi, a răspuns Qing-Jao.

— Când ai să te faci prea mare, ori ai să mergi pe jos, ori ai

să călătoreşti cu propria-ţi lectică, i-a spus tatăl ei. (Nu era nevoie să-i explice că va avea propria ei lectică numai dacă va deveni şi ea vorbitoare-cu-zeii.) Iar noi încercăm să ne arătăm umilinţa rămânând foarte slabi şi uşori, astfel încât să nu fim o povară prea grea pentru oameni.

Era o glumă, fireşte, căci deşi nu era uriaşă, burta tatei avea dimensiuni generoase. Dar gluma ascundea o lecţie adevărată: Vorbitorii cu Zeii nu trebuie să fie nicicând o povară pentru oamenii de rând care cred în Cale. Oamenii trebuie să fie întotdeauna recunoscători, niciodată plini de resentimente pentru că, dintre toate planetele, zeii o aleseseră pe a lor pentru a-şi face auzite glasurile.

Acum însă, Qing-Jao era mai preocupată de supliciul care o aştepta. Ştia că era dusă acolo pentru a fi supusă încercării.

— Mulţi copii sunt învăţaţi să pretindă că zeii le vorbesc, i-a explicat Han Fei-Tzu. Trebuie să aflăm dacă zeii te-au ales cu adevărat.

— Aş vrea să nu mă mai aleagă, a spus Qing-Jao.

— Vei dori şi mai mult în timpul încercării, i-a spus el cu o voce încărcată de milă, care o înfricoşă şi mai mult pe Qing-Jao. Cei din jur nu ne văd decât puterile şi privilegiile şi ne invidiază pentru ele. Ei nu cunosc suferinţele uriaşe ale celor ce aud vocile zeilor. Dacă zeii îţi vorbesc cu adevărat, draga mea Qing-Jao, vei învăţa să suporţi suferinţa aşa cum jadul îndură dalta cioplitorului şi pânza aspră a şlefuitorului. Te va face să străluceşti. De ce crezi tu că ţi-am pus numele de Qing-Jao?

Qing-Jao – „magnific de strălucită”, iată ce însemna numele ei. Era totodată şi numele unei mari poete din China antică. Deşi a trăit într-o epocă în care numai bărbaţii erau respectaţi, a fost cinstită drept cea mai mare scriitoare a vremurilor ei. „Ceaţa străvezie şi norii deşi întunecă întreaga zi.” Era primul vers din cântecul lui Li Qing-Jao „De două ori a noua parte”. Aşa simţea în momentul acela Qing-Jao.

Şi cum se sfârşea poemul? „Iar acum perdeaua-mi e ridicată doar de vântul de apus. Mai străvezie decât asta floare aurie am ajuns.” Oare aşa avea să sfârşească şi ea? Îi spunea oare străbuna ei de suflet în acest poem că întunericul care cobora asupra ei avea să fie ridicat numai atunci când zeii vor veni dinspre apus, să-i înalţe de la trup sufletul străveziu, uşor şi auriu? Prea era îngrozitor să se gândească la moarte acum, când n-avea decât şapte ani; şi totuşi, gândul îi veni în minte: „Dacă mor curând, atunci o voi vedea pe mama şi chiar pe Li

Qing-Jao.”

Numai că încercarea nu avea nimic de a face cu moartea, sau cel puţin nu era menită să aibă. Era chiar destul de simplu. Tata a condus-o într-o încăpere mare, unde stăteau îngenuncheaţi trei bărbaţi bătrâni. Cel puţin păreau a fi bărbaţi, dar poate erau femei. Erau atât de bătrâni încât toate deosebirile dispăruseră. Aveau doar câteva şuviţe firave de păr alb şi nici un pic de barbă, şi erau îmbrăcaţi în veşminte largi, ca nişte saci. Mai târziu, Qing-Jao avea să afle că aceştia erau eunucii templului, supravieţuitori ai vremurilor premergătoare intervenţiei Congresului Stelar, după care a fost interzisă automutilarea, fie ea şi voluntară, în slujba unei religii. Acum însă, ei erau misterioasele făpturi fantomatice ale căror mâini o pipăiau, explorându-i îmbrăcămintea.

Ce căutau acolo? I-au găsit beţigaşele din abanos şi i le-au luat. I-au luat eşarfa cu care-şi încinsese mijlocul. I-au luat papucii. Mai târziu avea să afle că toate aceste lucruri îi fuseseră luate pentru că alţi copii deveniseră atât de disperaţi în timpul încercării încât îşi luaseră viaţa. O fetiţă îşi vârâse beţigaşul în nară, după care se aruncase la podea, înfigându-l în creier. Alta se spânzurase cu eşarfa. Alta îşi îndesase papucii în gură, împingându-i pe gât până când se sufocase şi murise. Nu se întâmpla de prea multe ori ca tentativele de sinucidere să fie încununate de succes, dar păreau să se întâmple cu cei mai inteligenţi dintre copii şi cel mai adesea cu fetele.

Aşadar au deposedat-o pe Qing-Jao de toate mijloacele cunoscute de sinucidere.

Bătrânii au plecat. Han Fei-Tzu a îngenuncheat alături de Qing-Jao şi i-a vorbit deschis:

— Trebuie să înţelegi, Qing-Jao, că nu pe *tine* te supunem la încercare. Nimic din ceea ce faci din propria-ţi voinţă nu are o cât de mică importanţă pentru ce se va întâmpla aici. De fapt, noi pe zei îi supunem încercării, să vedem dacă sunt hotărâţi să-ţi vorbească. Dacă sunt hotărâţi, vor găsi o cale pe care o vom vedea, iar tu vei ieşi din această încăpere nu ca o fată oarecare, ci ca vorbitoare-cu-zeii. Dacă nu, vei ieşi de aici eliberată pentru totdeauna de vocile lor. Nu pot să-ţi spun pentru care finalitate mă rog, căci nu ştiu.

— Tată, dacă o să-ţi fie ruşine de mine?

Tocmai gândul acesta a făcut-o să simtă o furnicătură în mâini, ca şi cum ar fi fost murdare, ca şi cum trebuia să şi le spele.

— În nici una din aceste două situaţii nu-mi va fi ruşine de tine.

Apoi a bătut din palme. Unul dintre bătrâni a intrat, aducând un lighean greu, pe care l-a aşezat în faţa lui Qing-Jao.

— Bagă-ţi mâinile înăuntru, a spus Han Fei-Tzu.

Ligheanul era plin cu o unsoare neagră şi vâscoasă. Qing-Jao s-a cutremurat.

— Nu pot să-mi bag mâinile acolo.

Han Fei-Tzu i-a apucat braţele şi i-a vârât cu forţa mâinile în murdărie. Qing-Jao a ţipat, căci niciodată până atunci tatăl ei nu mai folosise forţa. Iar când i-a dat drumul, mâinile i-au rămas acoperite cu o mucozitate lipicioasă. Mizeria de pe mâini a făcut-o să icnească; îi era greu să mai respire când se uita la ele şi le simţea mirosul.

Bătrânul a luat ligheanul şi l-a dus afară.

— Unde-aş putea să mă spăl, tată? a scâncit Qing-Jao.

— Nu poţi să te speli. N-ai să te mai poţi spăla niciodată.

Şi pentru că era doar un copil, Qing-Jao l-a crezut, fără să ştie că vorbele lui făceau parte din încercare. L-a văzut pe tatăl ei ieşind din încăpere. A văzut uşa zăvorându-se în urma lui. Rămăsese singură.

La început n-a făcut decât să-şi ţină mâinile întinse în faţa ei, având grijă să nu atingă îmbrăcămintea. A căutat cu disperare un loc unde să se spele, dar nu a găsit nici un pic de apă, nici măcar o cârpă. Încăperea nu era goală – se găseau acolo scaune, mese, statui, mari urne din jad – dar toate suprafeţele erau dure şi bine şlefuite, atât de curate încât nu se putea îndura să le atingă. Şi totuşi, murdăria de pe mâinile ei era insuportabilă. Trebuia neapărat să şi le cureţe.

— Tată! a strigat ea. Vino şi spală-mi mâinile!

De bună seamă că o auzea. De bună seamă că se afla undeva pe-aproape, aşteptând rezultatul încercării. Nu se putea să n-o audă – dar n-a venit.

Singurul material textil din odaie era rochia cu care era îmbrăcată. Se putea şterge cu ea, numai că apoi avea să o mânjească. Soluţia, fireşte, era s-o dezbrace, dar cum s-o facă fără să-şi atingă trupul cu mâinile murdare?

A încercat. Mai întâi s-a şters cât a putut de bine de braţele netede ale unei statui. „Iartă-mă”, i-a spus ea statuii, care aparţinea poate vreunui zeu. „Am să vin şi-am să te curăţ după aceea; am să te curăţ cu propria mea rochie.”

Apoi şi-a întins mâinile în spate, peste umeri, apucând

poalele rochiei şi încercând s-o tragă peste cap. Degetele ei unsuroase au alunecat pe mătase; a simţit pe pielea goală a spatelui răceala murdăriei pătrunse prin ţesătură. Am s-o curăţ, s-a gândit ea.

În sfârşit, a reuşit să apuce suficient de strâns mătasea încât să-şi poată scoate rochia. Aceasta a alunecat peste cap, dar fetiţa a ştiut că lucrurile stăteau mai rău ca oricând, căci o parte din unsoare îi mânjise părul, care-i căzuse peste obraji, astfel că acum, în afară de mâini, mizeria se întinsese pe spatele ei, pe cap şi pe faţă.

Totuşi, nu s-a dat bătută. Şi-a dezbrăcat până la urmă rochia şi şi-a şters cu grijă mâinile de marginea ei. Apoi s-a şters pe faţă cu altă bucată, dar fără folos. Indiferent ce făcea, o parte din unsoare rămânea lipită de ea. Se simţea de parcă mătasea nu reuşise decât să întindă şi mai mult unsoarea, în loc s-o îndepărteze. Niciodată în viaţa ei nu fusese atât de murdară. Era o senzaţie insuportabilă, însă nu putea scăpa de ea.

— Tată! Vino şi ia-mă de-aici! Nu vreau să fiu vorbitor-cu-zeii. Dar tata n-a venit. Fetiţa a început să plângă.

Necazul cu plânsul era că nu făcea altceva decât să înrăutăţească lucrurile. Cu cât plângea mai mult, cu atât mai murdară se simţea. Nevoia disperată de a redeveni curată i-a înăbuşit până şi plânsul. Cu lacrimile uscându-se pe obraji, a început să caute înnebunită o modalitate de a-şi şterge unsoarea de pe mâini. A încercat din nou mătasea rochiei, dar nu peste mult timp şi-a şters mâinile de pereţi, făcând ocolul încăperii şi mânjind zidurile. Şi-a frecat palmele de perete cu atâta repeziciune încât căldura dezvoltată a început să topească grăsimea. A continuat astfel până când mâinile i s-au înroşit, până când cojile cicatricilor din palme s-au tocit ori au fost smulse de asperităţile pereţilor de lemn.

Când palmele şi degetele au început s-o doară atât de tare încât nu mai simţea murdăria de pe ele, s-a şters pe faţă, zgâriindu-se cu unghiile ca să îndepărteze grăsimea. Apoi, cu mâinile din nou murdare, a început să se frece de pereţi.

În cele din urmă, epuizată, a căzut la podea şi a plâns din pricina durerii, din pricina neputinţei de a se curăţa. Plânsul a făcut-o să închidă ochii. Lacrimile i se prelingeau pe obraji. S-a frecat la ochi şi a simţit cât de murdară îi devenise pielea din cauza lacrimilor. Ştia cu certitudine ce însemna acest lucru: zeii o judecaseră şi o găsiseră murdară. Nu era vrednică să trăiască. Dacă nu avea voie să trăiască, trebuia să-şi pună capăt zilelor,

măcar aşa le dădea satisfacţie. Nu mai altceva de făcut decât să găsească o cale de a muri, să nu mai respire. Tatei avea să-i pară rău că nu venise când îl chemase, dar va fi prea târziu. Acum se afla sub puterea zeilor şi aceştia o găsiseră nevrednică să rămână printre cei vii. La urma urmelor, ce drept avea ea să răsufle când, de atâţia ani, poarta buzelor mamei sale încetase să mai lase aerul să treacă, înăuntru sau în afară?

La început s-a gândit să-şi folosească rochia, să şi-o îndese în gură sau să şi-o înfăşoare în jurul gâtului – dar prea era murdară şi acoperită cu unsoare ca s-o poată mânui. Trebuia să găsească o altă cale.

Qing-Jao s-a apropiat de perete, şi-a lipit palmele de el. Lemn zdravăn. S-a lăsat pe spate şi capul ei a izbit violent lemnul. În momentul impactului, durerea i-a fulgerat creierul şi a căzut buimăcită pe podea. Încăperea se învârtea încet în jurul ei şi, timp de o clipă, a uitat de unsoarea de pe mâini.

Dar uşurarea n-a durat mult. Pe perete se putea vedea un locşor ceva mai întunecat la culoare, acolo unde grăsimea de pe fruntea ei murdărise suprafaţa lustruită. Zeii îi vorbeau, repetându-i că era la fel de murdară ca totdeauna. O durere uşoară n-avea cum să-i răscumpere nevrednicia.

S-a izbit încă o dată cu capul de perete. De data aceasta însă nu a mai simţit o durere la fel de ascuţită. S-a lovit iarăşi şi iarăşi, până când şi-a dat seama că, împotriva voinţei sale, trupul ei refuza lovitura, refuza să-şi provoace o durere atât de mare. Astfel a înţeles de ce zeii o găsiseră nespus de nevrednică: era prea slabă ca să-şi impună voinţa asupra trupului. Ei bine, nu era întru totul neajutorată. Îşi putea *păcăli* trupul să i se supună.

A ales cea mai mare dintre statui, care avea probabil trei metri înălţime. Era turnată din bronz şi înfăţişa un bărbat în mişcare, ţinând o sabie deasupra capului. Avea destule colţuri, îndoituri şi protuberanţe pe care să se caţere. Mâinile ei erau tot pline de unsoare, dar a reuşit să ajungă pe umerii statuii, ţinându-se de pălărie cu o mână şi de sabie cu cealaltă.

S-a oprit un moment, pipăind sabia, şi s-a gândit să încerce să-şi taie gâtul cu ea – în felul acesta ar fi încetat să respire, nu? Dar era doar un simulacru de lamă, deloc ascuţită, şi nu-şi putea aşeza gâtul pe ea la unghi drept. A revenit la planul ei iniţial.

A inspirat adânc de câteva ori, apoi şi-a prins mâinile la ceafă şi s-a rostogolit înainte. Urma să cadă în cap pe podea; aşa avea să pună capăt murdăriei.

Cu toate acestea, în momentul în care podeaua i-a apărut în faţa ochilor, şi-a pierdut controlul. A ţipat; a simţit cum mâinile i se desfac şi se reped înainte, în încercare de a-i amortiza căderea. „Prea târziu”, şi-a spus ea cu o satisfacţie sumbră, apoi capul i s-a izbit violent de podea şi totul s-a întunecat.

Qing-Jao s-a trezit cu o durere surdă în braţ însoţită de junghiuri în cap, care o fulgerau la cea mai mică mişcare, dar era vie. Când a reuşit să deschidă ochii a văzut că încăperea devenise mai întunecoasă. Să se fi făcut noapte? Cât timp dormise oare? Nu putea să-şi mişte braţul stâng, cel care-o durea. A văzut vânătaia urâtă de la cot şi s-a gândit că probabil îşi rupsese braţul când căzuse.

A văzut de asemenea că mâinile îi rămăseseră mânjite cu grăsime şi şi s-a simţit insuportabil de murdară: judecata zeilor fusese împotriva ei. În fond, n-ar fi trebuit să încerce să-şi pună capăt zilelor. Zeii nu i-ar fi îngăduit să scape aşa de uşor de judecata lor.

„Ce pot să fac?” a întrebat ea. „Cum aş putea să fiu curată în faţa voastră, o, zei? Li Qing-Jao, străbuna mea de suflet, arată-mi cum să mă fac vrednică de a primi judecata blândă a zeilor!”

I-a venit în minte imediat cântecul de dragoste al lui Li Qing-Jao, „Despărţire”. Era unul din primele pe care tata îi ceruse să le memoreze, când avea doar trei ani, cu puţin înainte să-i spună că mama urma să moară. Acum era cât se poate de potrivit, căci nu era ea despărţită de bunăvoinţa zeilor? Nu trebuia să se împace cu ei, astfel încât să poată fi primită printre adevăraţii Vorbitori cu Zeii?

Cineva mi-a trimis un răvaş de iubire cu şirurile de gâşte care se întorc, şi-n timp ce luna-mi inundă odaia dinspre apus, în timp ce petalele dansează deasupra pârâului jucăuş, iarăşi mă gândesc la tine, la noi, care trăim, despărţiţi, o tristeţe, o durere ce nu poate fi îndepărtată.

Şi totuşi, când privirea-mi coboară, inima-mi rămâne neclintită.

Luna care inunda odaia dinspre apus îi spunea că de fapt un zeu, nu un iubit obişnuit, un bărbat adică, era dorit cu înfocare în acest poem. Li Qing-Jao răspunsese la rugăciunea micuţei Han Qing-Jao şi-i trimisese acest poem, ca s-o înveţe cum să-şi lecuiască durerea ce nu putea fi îndepărtată: murdăria ei trupească.

„Ce este răvaşul de iubire?” se întreba Qing-Jao. Şiruri de gâşte care se întorc – dar nu e nici o gâscă în această încăpere. Şi petalele care dansează deasupra unui pârâu jucăuş – dar aici nu existau petale şi nici vreun pârâu.

„Şi totuşi, când privirea-mi coboară, inima-mi rămâne neclintită.” A înţeles că aceasta era cheia, acesta era răspunsul. Încet, cu grijă, Qing-Jao s-a rostogolit pe burtă. La un moment dat, când a încercat să se sprijine în mâna stângă, cotul i s-a îndoit şi durerea extraordinară aproape a făcut-o să-şi piardă din nou cunoştinţa. În cele din urmă a îngenuncheat, cu capul plecat, sprijinindu-se în mâna dreaptă. Privind în jos. Poemul promitea că aşa inima avea să-i fie neclintită.

Nu se simţea deloc mai bine: era la fel de murdară, la fel de suferindă. Privind în jos, nu vedea decât scândurile lustruite ale podelei, fibrele lemnului alcătuind linii şerpuitoare ce porneau dintre genunchii ei şi se pierdeau la marginea camerei.

Şiruri. Şiruri de fibre, şiruri de gâşte. Nu erau oare fibrele asemenea unui pârâu jucăuş? Trebuia să urmărească aceste linii, precum gâştele; trebuia să danseze deasupra acestor pârâie jucăuşe, ca o petală. Iată ce voia să-i spună poemul: când îşi va coborî privirea, inima îi va fi neclintită.

A ales o linie întunecată, asemenea unei ape ce şerpuieşte prin pădurea mai deschisă la culoare din jur, şi a ştiut din primul moment că acela era pârâul pe care trebuia să-l urmeze. Nu a îndrăznit să-l atingă cu degetul ei murdar şi nevrednic. Trebuia să-l urmeze aşa cum gâscă atinge aerul, aşa cum petala atinge apa pârâului. Nu putea face asta decât cu ochii.

Cu atenţie, a început să urmărească fibra, în drum spre perete. De vreo două ori s-a mişcat atât de repede încât a pierdut-o din vedere, uitând care dintre ele era; dar curând a găsit-o din nou, sau a crezut că a găsit-o, şi a mers mai departe spre perete. Era bine ce făcea? Erau zeii mulţumiţi?

Aproape, dar nu tocmai – nu putea fi sigură dacă atunci când privirea i-a alunecat de la fibră a revenit la aceeaşi. Petalele nu ţopăie de la un râu la altul. Trebuia s-o urmeze pe cea cuvenită, pe toată lungimea ei. A doua oară a început de la perete şi s-a aplecat foarte mult, astfel încât atenţia ochilor să nu-i fie distrasă de mişcarea propriei sale mâini. Şi-a croit drum cu îndrăzneală, neîngăduindu-şi nici măcar să clipească, chiar atunci când ochii o usturau. Ştia că o dată ce ar fi pierdut fibra pe care o urmărea, trebuia să se întoarcă şi s-o ia de la capăt. Totul trebuia dus la perfecţiune, altfel puterea de purificare a

gestului avea să se piardă.

A durat o veşnicie. A *clipit* totuşi, dar nu la întâmplare, nu accidental. Când ochii o usturau prea tare, se apleca până când ochiul stâng ajungea exact deasupra fibrei, apoi îl închidea o clipă pe celălalt. După ce-şi uşura ochiul drept, îl deschidea şi apoi îl închidea pe cel stâng. În felul acesta a fost în stare să ajungă la jumătatea încăperii, acolo unde scândura se termina, lipită fiind de o alta.

Nu ştia dacă era suficient, dacă era de ajuns să atingă capătul scândurii, sau trebuia să găsească o altă fibră pe care s-o urmărească. A dat să se ridice, punându-i la încercare pe zei, să vadă dacă erau mulţumiţi. S-a ridicat pe jumătate, dar n-a simţit nimic; s-a ridicat în picioare şi n-a simţit nici un fel de stânjeneală.

Aha! Erau deci satisfăcuţi, erau mulţumiţi de ea. Acum nu mai simţea grăsimea de pe mâini decât ca pe un strat subţire de ulei. Nu mai avea nevoie să se spele, căci găsise o altă cale să se purifice, o altă cale prin care zeii să o disciplineze. Încet, s-a întins pe spate, pe podea, zâmbind, plângând încetişor de bucurie. „Acum am fost alăturată zeilor; despărţirea a luat sfârşit. Mamă, sunt din nou cu tine, curată şi vrednică. Tigrule Alb de la Apus, acum sunt îndeajuns de curată ca să-ţi ating blana şi să nu las nici o urmă de murdărie.”

Deodată au atins-o nişte mâini – erau mâinile tatei, care o ridica în picioare. Picături de apă au căzut pe faţa ei, pe pielea goală a trupului ei – lacrimile tatei.

— Trăieşti, a spus el. Draga mea vorbitoare-cu-zeii, fata mea, viaţa mea, nu ai încetat să străluceşti.

Mai târziu avea să afle că în timpul încercării fusese nevoie ca tatăl ei să fie legat şi împiedicat să scoată vreun sunet, îndesându-i-se un căluş în gură, că atunci când ea s-a suit pe statuie şi a schiţat gestul de a-şi apăsa gâtul pe tăişul sabiei, Han Fei-Tzu se aruncase înainte cu atâta forţă încât scaunul s-a răsturnat, iar el s-a lovit cu fruntea de podea. Acest lucru a fost considerat ca un act de mare milă cerească, fiindcă n-a mai apucat să vadă teribila ei cădere de pe statuie. A plâns pentru ea tot timpul cât a zăcut inconştientă. Iar apoi, când s-a ridicat în genunchi şi a început să urmărească fibrele lemnului din duşumea, el a fost cel care a înţeles.

— Priviţi, a şoptit el. Zeii i-au încredinţat o misiune. Zeii îi vorbesc.

Ceilalţi au priceput mai greu, pentru că nu mai văzuseră pe

cineva care să urmărească fibrele. Ceea ce făcea Qing-Jao nu era descris în Catalogul Vocilor Zeieşti. Aşteptatul la uşi, Numărarea multiplilor de cinci, Numărarea obiectelor, Râcâirea pielii, Verificarea crimelor accidentale, Ruperea unghiilor, Bulbucarea ochilor – toate acestea erau cunoscute ca penitenţe cerute de zei, ritualuri de supunere care purificau sufletele Vorbitorilor cu Zeii, astfel încât nemuritorii să le poată umple mintea cu înţelepciune. Nimeni nu văzuse vreodată Urmărirea fibrelor de lemn. Totuşi, Han Fei-Tzu a văzut ce făcea fata lui, a dat un nume ritualului şi l-a adăugat la Catalogul Vocilor. Avea să poartă veşnic numele ei: Han Qing-Jao, ea fiind prima căreia zeii îi porunciseră să împlinească acest rit. Faptul acesta făcea din ea o persoană deosebită.

La fel şi neobişnuita ingeniozitate cu care încercase să găsească modalităţi de a-şi curăţa mâinile şi, mai târziu, de a-şi curma viaţa. Mulţi încercaseră, fireşte, să-şi şteargă mâinile de pereţi şi majoritatea încercase să-şi folosească hainele. Dar faptul că-şi frecase mâinile ca să dezvolte căldură prin fricţiune a fost considerat ca fiind ceva neobişnuit şi deosebit de inteligent. Dacă lovirea capului de pereţi era ceva banal, urcatul pe statuie şi săritul de acolo erau ceva foarte rar. Şi nici unul dintre cei care o mai făcuseră nu avusese tăria să-şi ţină mâinile la spate atât de mult. În templu nu se vorbea decât despre ea şi curând vestea s-a răspândit în toate templele închinate Căii.

Bineînţeles că pentru Han Fei-Tzu era o mare cinste ca fiica lui să fie atât de posedată de zei. Iar povestea nebuniei care aproape îl cuprinsese când fiica lui încercase să-şi ia viaţa s-a răspândit tot atât de repede şi a mişcat multe inimi. „O fi el unul dintre cei mai mari Vorbitori cu Zeii”, spunea lumea despre el, „dar ţine mai mult la fiica lui decât la propria-i viaţă.” Asta i-a făcut să-l iubească tot atât de mult pe cât îl venerau deja.

Atunci au început oamenii să vorbească în şoaptă despre o posibilă zeificare a lui Han Fei-Tzu. „Este îndeajuns de măreţ şi de puternic pentru ca zeii să-i dea ascultare”, spuneau susţinătorii lui. „Şi, în aceleaşi timp, e atât de afectuos încât întotdeauna îi va iubi pe oamenii Căii şi va încerca să le facă bine. Nu aşa ar trebui să fie zeul unei planete?” Bineînţeles că era imposibil să decidă acum: un om nu putea fi ales drept zeu al unui sat, cu atât mai puţin al unei planete, până când nu murea. Cum să-ţi dai seama ce fel de zeu va fi până când nu-i cunoşti întreaga viaţă, de la început până la sfârşit?

Aceste şoapte au ajuns de multe ori la urechile lui Qing-Jao în

timp ce creştea tot mai mare, iar conştiinţa faptului că era posibil ca tatăl ei să fie ales zeu al planetei Calea a devenit unul din farurile călăuzitoare ale vieţii sale. Dar la vremea aceea, şi pentru totdeauna în sufletul ei, îşi amintea că mâinile lui fuseseră acelea care îi purtaseră trupul acoperit de răni până la patul vindecării, că ochii lui fuseseră aceia care vărsaseră lacrimi calde pe pielea ei rece, că a lui fusese vocea care-i şoptise în tonalităţile minunate, pline de pasiune ale limbii străvechi:

— Iubita ea, draga mea Magnific de Strălucită, niciodată să nu-mi lipseşti viaţa de lumina ta. Orice s-ar întâmpla, să nu-ţi mai faci niciodată rău, căci am să mor cu siguranţă.

4
Jane

— Foarte mulţi dintre semenii tăi devin creştini şi cred în zeul pe care aceşti oameni l-au adus cu ei.

— Voi nu credeţi în Dumnezeu?

— Nu s-a pus niciodată problema. Noi ne-am amintit întotdeauna cum am început.

— Voi aţi evoluat. Noi am fost creaţi.

— Un virus.

— De către un virus pe care Dumnezeu l-a creat în scopul de a ne crea.

— Aşadar, şi tu eşti un credincios.

— Înţeleg credinţa.

— Nu, tu doreşti credinţa.

— O doresc îndeajuns ca să acţionez ca şi cum aş crede. Poate că aceasta e credinţa.

— Sau nebunia deliberată.

Până la urmă, pe nava lui Miro n-au venit doar Valentine şi Jakt. Fără să fie poftită, Plikt a sosit şi ea, instalându-se într-o cămăruţă jalnică, în care nici măcar nu te puteai întinde în voie. Ea era anomalia acestei călătorii: nici membru al familiei, nici al echipajului, ci un prieten. Plikt fusese una din elevele lui Ender când acesta venise pe Trondheim ca vorbitor în numele morţilor. Ea îşi dăduse seama, pe căi independente, că Andrew Wiggin era *Vorbitorul în numele Morţilor* şi că totodată era Ender Wiggin.

De ce această tânără inteligentă făcuse o asemenea fixaţie pentru Ender Wiggin, Valentine nu putea înţelege cu adevărat. Câteodată îşi spunea: „Poate că aşa se nasc unele religii. Întemeietorii nu cheamă la ei discipolii; aceştia vin singuri şi rămân cu încăpăţânare în preajma lor.”

În orice caz, Plikt rămăsese cu Valentine şi cu familia ei în anii care trecuseră de când Ender părăsise planeta Trondheim, îngrijindu-i copiii şi ajutând-o pe Val în munca ei de cercetare, aşteptând mereu ziua în care familia avea să plece pentru a se alătura lui Ender – o zi despre care doar Plikt ştiuse că are să

vină.

Aşa că, în ultima jumătate a voiajului spre Lusitania, patru au fost cei ce au călătorit în nava lui Miro: Valentine, Miro, Jakt şi Plikt. Sau cel puţin aşa a crezut la început Valentine. Abia în a treia zi de la stabilirea contactului a aflat despre al cincilea călător, care fusese cu ei tot timpul.

În ziua aceea, ca-ntotdeauna, cei patru erau adunaţi în cabina de comandă. În altă parte nici n-ar fi avut unde să se ducă. Era o navă de transport, şi în afară de cabina de comandă şi de spaţiile pentru odihnă nu mai exista decât o sală de mese minusculă şi o toaletă. Restul spaţiului disponibil fusese proiectat pentru transportul mărfurilor, nu al oamenilor, fiind absolut exclusă ideea unui cât de mic confort.

Pe Valentine nu o descuraja totuşi imposibilitatea izolării. Aproape renunţase la eseurile ei subversive. Simţea că era mai important să ajungă să-l cunoască pe Miro şi, prin el, Lusitania: oamenii de acolo, pequeninos şi mai ales familia lui Miro, căci Ender se căsătorise cu Novinha. Valentine reuşise bineînţeles să adune multe din informaţiile de acest gen, căci n-ar fi reuşit să fie un istoric şi un biograf atât de bun dacă n-ar fi învăţat cum să extrapoleze cât mai mult din frânturi de fapte concrete.

Pentru ea, adevărata miză s-a dovedit a fi Miro însuşi. Era plin de amărăciune, supărat, frustrat şi încărcat de silă faţă de trupul lui infirm, dar toate acestea erau de înţeles – accidentul lui se petrecuse cu numai câteva luni în urmă şi abia încerca să se redefinească. Valentine nu-şi făcea griji în privinţa viitorului său; înţelesese că Miro era o fiinţă foarte puternică, tipul de om care nu se lăsa doborât cu uşurinţă. Avea să se adapteze şi să recupereze.

Cel mai mult o interesa mintea lui. Era ca şi cum întemniţarea trupului îi eliberase pe deplin gândurile. Imediat după accident, paralizia fusese aproape totală. Nu avusese altceva de făcut decât să zacă într-un loc şi să *gândească.* Desigur, o mare parte a timpului şi-o petrecuse meditând cu amărăciune la pierderile suferite, la greşelile lui, la viitorul pe care nu-l mai avea. Dar se gândise nenumărate ceasuri şi la problemele la care oamenii ocupaţi aproape că nu se gândesc niciodată. În cea de-a treia zi petrecută împreună, tocmai aceste gânduri încerca Valentine să le scoată de la el.

— Cei mai mulţi nu se gândesc la asta, în orice caz, nu serios, iar tu te-ai gândit, spuse Valentine.

— Numai pentru că m-am gândit nu înseamnă că şi ştiu ceva,

răspunse Miro.

Se obişnuise într-adevăr cu vocea lui, deşi uneori vorbea înnebunitor de încet. Uneori era nevoie de un adevărat efort de voinţă pentru a împiedica manifestarea vreunui semn de neatenţie.

— Natura universalului, spuse Jakt.

— Izvoarele vieţii, completă Valentine. Ai spus că te-ai gândit la ce înseamnă să fii viu, şi aş vrea să ştiu la ce te-ai gândit.

— Cum funcţionează universul şi de ce ne aflăm cu toţii în el. Miro râse. E o chestie destul de trăsnită.

— Odată am rămas prins într-o banchiză, timp de două săptămâni, într-o navă de pescuit, pe viscol, fără nici o sursă de căldură, spuse Jakt. Mă îndoiesc că ai putea scoate la iveală ceva care să mi se pară trăsnit.

Valentine zâmbi. Jakt nu era un intelectual, iar filozofia lui se mărginea în general la cum să-şi ţină echipajul unit şi cum să prindă cât mai mult peşte. Dar ştia că Valentine voia să-l scoată pe Miro din carapace, aşadar îl ajuta pe tânăr să se simtă în largul său, îl ajuta să priceapă că va fi luat în serios.

Era important ca Jakt să fie cel care făcea asta, căci Valentine băgase de seamă, ca şi Jakt, de altfel, cu ce ochi se uita la el Miro. Jakt era poate bătrân, dar braţele, picioarele şi spinarea îi rămăseseră cele ale unui pescar şi fiecare mişcare îi scotea în evidenţă supleţea trupului. Miro chiar comentase o dată, pieziş, pe un ton admirativ: „Ai constituţia unui tânăr de douăzeci de ani.” Valentine auzise şi corolarul ironic care trebuie că se afla în mintea lui Miro: „În vreme ce eu, care *sunt* tânăr, am trupul unui moş artritic de nouăzeci de ani.” Deci Jakt însemna ceva pentru Miro, el reprezenta viitorul pe care Miro nu-l mai avea. Admiraţie şi resentiment; ar fi fost greu pentru Miro să vorbească deschis în faţa lui Jakt dacă acesta nu ar fi avut grijă ca băiatul să nu simtă din partea lui decât respect şi interes.

Plikt, fireşte, stătea la locul ei, tăcută, retrasă, efectiv invizibilă.

— În regulă, spuse Miro. Speculaţii despre natura realităţii şi a sufletului.

— Teologie sau metafizică? întrebă Valentine.

— Metafizică, mai ales. Şi fizică. Nici una din ele nu e specialitatea mea. Nu ăsta e genul de poveste pentru care ai declarat că ai nevoie de mine.

— Nu pot să ştiu întotdeauna cu exactitate ce-mi trebuie.

— Bine, spuse Miro. Inspiră de două ori, de parc-ar fi încercat să se hotărască de unde să-nceapă. Probabil ştiţi câte ceva despre legăturile filotice.

— Ceea ce ştie toată lumea, răspunse Valentine. Ştiu că în ultimii două mii cinci sute de ani nu au dus nicăieri pentru că nu se pot face experimente cu filotele.

Era o mai veche descoperire, de pe vremea când savanţii se mai chinuiau să ţină pasul cu tehnologia. Adolescenţii care studiau fizica învăţau pe dinafară câteva explicaţii înţelepte: „Filotele sunt cărămizile constituente fundamentale ale întregii materii şi energii. Filotele nu au nici masă, nici inerţie. Filotele sunt caracterizate doar de poziţie, durată şi conexiune.” Şi toată lumea ştia că tocmai conexiunile filotice – împerecherea razelor filotice – erau suportul funcţionării ansiblurilor, asigurând comunicarea instantanee între planete şi astronave separate de mulţi ani-lumină. Dar nimeni nu ştia *de ce* funcţiona sistemul acesta şi, deoarece filotele nu puteau fi „manipulate”, era aproape imposibil să se experimenteze cu ele. Nu puteau fi decât observate, şi atunci numai prin intermediul conexiunilor lor.

— Filotică, zise Jakt. Ansiblu?

— Un produs secundar, spuse Miro.

— Ce-are a face asta cu sufletul? întrebă Valentine.

Miro se pregăti să răspundă, dar era tot mai frustrat, aparent datorită gândului că va trebui să rostească un discurs lung cu ajutorul gurii lui leneşe şi îndărătnice. Maxilarul lui încercă să se descleşteze, buzele i se mişcară, apoi spuse cu glas tare:

— Nu pot s-o fac.

— O să te-ascultăm, îl încurajă Valentine.

Îi înţelesese împotrivirea la încercarea de a-şi prelungi discursul, date fiind limitările sale de vorbire, dar mai ştia totodată că oricum va trebui s-o facă.

— Nu, zise Miro.

Valentine ar mai fi încercat şi alte metode de convingere, dar observă că buzele lui continuau să se mişte, deşi nu se auzea nici un sunet. Murmura ceva? Blestema?

Nu… pricepu că nu era deloc vorba de aşa ceva.

Nu-şi dădu seama din prima clipă de ce fusese aşa de sigură. Poate pentru că-l văzuse pe Ender făcând acelaşi lucru, mişcându-şi buzele şi maxilarul când transmitea comenzi subvocalizate terminalului de computer încastrat în rubinul pe care-l purta la ureche. Bineînţeles: Miro avea acelaşi racord de

computer ca şi Ender, deci comunica cu computerul în acelaşi mod.

Imediat deveni limpede ce comandă îi dăduse Miro rubinului său. Bineînţeles, era conectat la computerul navei, căci imediat unul dintre ecranele de afişaj îşi şterse conţinutul pentru a prezenta apoi faţa lui Miro. Numai că acolo nu se observa nimic din lipsa de energie care-i mutila chipul în realitate. Valentine pricepu: era faţa lui Miro cel din trecut. Când imaginea din computer vorbi, sunetul provenit de la difuzoare nu putea fi decât vocea lui Miro aşa cum fusese înainte. Limpede. Plină de forţă. Inteligentă. Rapidă.

— Ştiţi că atunci când filotele se combină pentru a alcătui o structură durabilă – un mezon, un atom, o moleculă, un organism, o planetă – ele se împerechează.

— Ce-i asta? întrebă Jakt pe un ton imperativ. Încă nu înţelesese de ce computerul preluase discursul.

Imaginea computerizată a lui Miro încremeni pe ecran şi rămase tăcută. Miro însuşi răspunse:

— M-am jucat cu chestia asta, explică el. Îi spun diverse lucruri, ea le memorează şi vorbeşte în locul meu.

Valentine încercă să şi-l imagineze pe Miro experimentând până când programul de computer reuşise să redea cu precizie chipul şi vocea lui. Cât de însufleţitor trebuie să fi fost să se recreeze pe sine aşa cum ar fi trebuit să fie! Şi în acelaşi timp cât de chinuitor, să vadă ce ar fi putut să fie şi să ştie că niciodată nu va mai putea fi aşa în realitate.

— Ce idee deşteaptă, zise Valentine. Un fel de proteză pentru personalitate.

Miro râse, un singur „Ha!”

— Spune mai departe, îl invită Valentine. Fie că vorbeşti chiar tu, fie vorbeşte computerul pentru tine, noi o se te ascultăm.

Imaginea reveni la viaţă şi rosti cu vocea puternică şi imaginară a lui Miro:

— Filotele sunt cel mai mici cărămizi constituente ale materiei şi energiei. Ele nu au masă sau dimensiuni. Fiecare filotă se conectează la restul universului de-a lungul unei singure raze, o linie unidimensională care o leagă de toate celelalte filote din cea mai mică structură superioară: mezonul. Toate firele provenind de la filotele care alcătuiesc acea structură sunt îngemănate într-un fir filotic unic, acesta legând mezonul de următoarea structură ca mărime – un neutron, de

exemplu. Firele dintr-un neutron se îngemănează într-un şnur care-l conectează cu toate celelalte particule ale atomului, iar şnururile atomului se împletesc în frânghia moleculei. Acest proces nu are nimic de a face cu forţele nucleare sau cu gravitaţia, şi nimic comun cu legăturile chimice. Din câte ştim, conexiunile filotice nu *fac* nimic. Pur şi simplu există.

— Dar razele individuale sunt tot timpul acolo, prezente în firele împerecheate, spuse Valentine.

— Da, fiecare rază există veşnic, răspunse ecranul.

Faptul că maşina electronică fusese în stare să reacţioneze imediat la cele spuse de Valentine o surprinse – şi pe ea, dar şi pe Jakt, judecând după felul cum făcuse ochii mari. Nu era doar o conferinţă pregătită dinainte. Oricum trebuia să fie un program sofisticat, dacă era în stare să simuleze atât de bine chipul şi vocea lui Miro; dar să-l faci să reacţioneze ca şi cum ar fi simulat personalitatea lui Miro…

Sau Miro îi suflase această replică programului? Subvocalizase oare răspunsul? Valentine nu ştia, căci urmărise numai ecranul. Hotărî ca în continuare să nu se mai uite la monitor, în schimb să-l urmărească pe Miro cel real.

— Nu *ştim* dacă raza e infinită, spuse Valentine. Nu ştim decât că nu am descoperit unde se termină raza.

— Se împerechează până alcătuiesc o planetă şi împletitura filotică ajunge la steaua acesteia, iar fiecare stea îşi întinde împletitura spre centrul galaxiei…

— Şi unde se duce împletitura galactică? întrebă Jakt.

Era o întrebare veche; elevii o puneau atunci când începeau să studieze filotică în cursul superior al şcolii, la fel ca şi vechea speculaţie potrivit căreia galaxiile erau de fapt neutroni sau mezoni în interiorul unui univers cu mult mai vast, sau antica întrebare: „Dacă universul nu e infinit, ce se află dincolo de marginea sa?”

— Da, da, spuse Miro. Acum însă vorbi cu propria-i gură. Dar nu acolo vreau să ajung. Aş vrea să vorbesc despre viaţă.

Vocea computerizată – vocea tânărului inteligent – preluă controlul:

— Împletiturile filotice din materii precum piatra sau nisipul se conectează direct de la fiecare moleculă la centrul planetei, dar când o moleculă este încorporată într-un organism viu, raza acesteia se comută, în loc să ajungă la planetă, se împerechează cu firele celulelor individuale, iar acestea sunt împletite laolaltă în aşa fel încât fiecare organism trimite o singură fibră de

conexiuni filotice care se împleteşte cu frânghia filotică centrală a planetei.

— Ceea ce demonstrează că vieţile individuale au o oarecare semnificaţie la nivelul fizicii, spuse Valentine. (Scrisese cândva un eseu despre acest subiect, încercând să destrame ceva din misticismul clădit în jurul filoticii, folosindu-l totodată pentru a sugera un punct de vedere despre formarea comunităţii.) Dar de aici nu rezultă nici o consecinţă practică, Miro. Nimic cu care să poţi *face* ceva. Împerecherea filotică a organismelor vii pur şi simplu *există.* Fiecare filotă este conectată la ceva, şi mai departe la altceva, şi la altceva – celulele şi organismele vii nu sunt decât două dintre nivelurile la care se pot realiza acele conexiuni.

— Da, spuse Miro. Ce trăieşte, se împerechează.

Valentine ridică din umeri şi încuviinţă din cap. Probabil că nu se putea demonstra, dar dacă Miro voia s-o întrebuinţeze ca pe o premiză a speculaţiilor sale, nici o problemă.

Varianta computerizată a lui Miro preluă din nou frâiele dezbaterii.

— Lucrul la care am reflectat a fost *trăinicia* împerecherii. Când o structură complexă e distrusă – de pildă atunci când o moleculă se separă în părţile ei componente – vechea împerechere filotică mai rezistă un timp. Fragmentele care nu mai sunt fizic legate rămân pentru o vreme conectate filotic. Cu cât este mai mică particula, cu atât mai *mult* durează conexiunea după destrămarea structurii originale, şi cu atât mai încet se vor împerechea noile particule.

Jakt se încruntă.

— Eu credeam că pe măsură ce lucrurile devin mai mici, se-ntâmplă mai repede ce trebuie să se-ntâmple cu ele.

— Într-adevăr, contrazice bunul simţ, aprobă Valentine.

— După o fisiune nucleară sunt necesare câteva ore până când razele filotice se separă la loc, spuse Miro cel din computer. Dacă se desface o particulă mai mică decât un atom, conexiunile filotice dintre fragmente durează mult mai mult decât atât.

— Aşa funcţionează un ansiblu, spuse Miro.

Valentine îl privi cu atenţie. De ce vorbea uneori cu propria-i voce, alteori prin intermediul computerului? Era sau nu programul sub controlul lui?

— Principiul ansiblului e simplu: dacă ţii un mezon suspendat într-un câmp magnetic puternic, spuse Miro-computerul, îl

desfaci şi îndepărtezi cele două fragmente cât de mult vrei, împerecherea filotică va continua să le conecteze, iar legătura e instantanee. Dacă unul dintre fragmente se roteşte sau vibrează, raza dintre ele se roteşte şi vibrează, iar mişcarea este detectabilă la celălalt capăt, în exact acelaşi moment. Nu e nevoie de absolut nici un interval de timp pentru ca mişcarea să fie transmisă pe întreaga lungime a razei, chiar dacă cele două fragmente au fost depărtate la distanţe de ani-lumină. Nimeni nu ştie de ce funcţionează, dar ne bucurăm că aşa se întâmplă. Fără ansiblu, n-ar mai exista nici o posibilitate de comunicare semnificativă între planetele umane.

— La naiba, nici acum nu există o comunicare semnificativă, spuse Jakt. Şi de n-ar fi fost aceste ansibluri, n-ar mai fi existat o flotă de război care să se îndrepte spre Lusitania în acest moment.

Valentine însă nu-l asculta pe Jakt. Îl urmărea pe Miro. De data aceasta, Valentine l-a văzut când şi-a mişcat uşor buzele şi maxilarul, în tăcere. Bineînţeles, după această subvocaliză imaginea computerizată a lui Miro vorbi din nou. Într-adevăr, el dădea comenzile. Fusese absurd din partea ei să-şi închipuie altceva: cine *altul* ar putea să controleze computerul?

— E o ierarhie, spuse imaginea. Cu cât e mai complexă structura, cu atât mai rapidă este reacţia la schimbare. Altfel spus, cu cât ar fi mai mică o particulă, cu atât mai proastă ar fi ea, în aşa fel încât recepţionează mai greu faptul că acum face parte dintr-o structură diferită.

— Antropomorfizezi, zise Valentine.

— Poate că da, spuse Miro. Dar poate că nu.

— Fiinţele umane sunt organisme obişnuite, continuă imaginea, dar împletiturile filotice umane le depăşesc cu mult pe cele ale oricărei alte forme de viaţă.

— Vorbeşti despre povestea cu Gangele, de-acum o mie de ani, spuse Valentine. Nimeni n-a fost în stare să obţină nişte rezultate coerente din acele experimente.

Cercetătorii – hinduşi devotaţi cu toţii – susţineau că împletiturile filotice umane, spre deosebire de cele ale altor organisme, nu ajungeau întotdeauna direct în inima planetei pentru a se îngemăna cu toate celelalte forme ale vieţii şi materiei. Mai degrabă, susţineau ei, razele filotice ale fiinţelor omeneşti se împletesc cu cele ale altor fiinţe omeneşti, adesea cu razele membrilor familiei, dar uneori acest fenomen se producea între profesori şi elevi, iar alteori între colaboratori

apropiaţi – inclusiv cercetătorii înşişi. Gangeenii au conchis că această distincţie între oameni şi celelalte forme de viaţă animală şi vegetală dovedea că sufletele anumitor oameni erau literalmente ridicate pe un plan superior, aproape de perfecţiune. Ei credeau că Perfecţioniştii deveneau laolaltă un întreg, aşa cum întreaga viaţă devenea un tot cu planeta.

— Mistic vorbind, toate astea sunt foarte atrăgătoare, dar nimeni în afară de hinduşi nu le mai ia în serios.

— Eu da, spuse Miro.

— Fiecăruia ce-i al lui, zise Jakt.

— Nu ca religie, explică Miro. Ca ştiinţă.

— Vrei să spui metafizică, nu? întrebă Valentine.

Răspunse imaginea de pe ecran a lui Miro:

— Conexiunile filotice se modifică cel mai repede dintre toate şi gangeenii au reuşit să dovedească faptul că ele reacţionează la *voinţa umană.* Dacă nutreşti sentimente puternice faţă de familia ta, atunci razele voastre filotice se vor împleti şi veţi deveni un întreg, exact aşa cum diferiţii atomi dintr-o moleculă constituie un întreg.

Era o idee atrăgătoare – aşa crezuse când o auzise prima oară, probabil cu două mii de ani în urmă, când Ender vorbea în numele unui revoluţionar ucis pe Mindanao. Ea şi Ender făcuseră atunci speculaţii, pe seama întrebării dacă testele gangeene ar demonstra că erau „împletiţi” ca frate şi soră. Se întrebaseră dacă existase o asemenea conexiune între ei în copilărie şi dacă aceasta se păstrase atunci când Ender fusese dus la Şcoala de Luptă, fapt care îi ţinuse despărţiţi vreme de şase ani. Lui Ender îi plăcuse foarte mult ideea, aşa cum îi plăcuse şi lui Valentine, dar după acea conversaţie subiectul nu a mai fost abordat niciodată. Noţiunea de conexiuni filotice între oameni rămăsese fixată în memoria ei la categoria „idei drăguţe”.

— E plăcut să te gândeşti că metafora unităţii umane ar putea avea un analog fizic, zise Valentine.

— Ascultă! spuse Miro. Era clar că nu dorea ca ea să abandoneze ideea aplicându-i eticheta „plăcută”.

Imaginea vorbi din nou în locul lui:

— Dacă gangeenii au dreptate, înseamnă că atunci când o fiinţă omenească hotărăşte să se unească cu alta, când face un legământ faţă de comunitate, nu are loc doar un fenomen social. Este în acelaşi timp şi un eveniment fizic. Filota, cea mai mică particulă fizică imaginabilă – în în care putem caracteriza drept

fizic ceva lipsit de masă şi de inerţie –, reacţionează la un act de voinţă.

— Tocmai de aceea e foarte greu să iei în serios experimentele gangeene.

— Experimentele gangeene au fost corecte şi efectuate cu grijă.

— Dar nimeni altcineva nu a mai obţinut aceleaşi rezultate.

— Pentru că nimeni altcineva nu i-a luat vreodată în serios pentru a efectua acelaşi experimente. Te surprinde lucrul ăsta?

— Da, zise Valentine. Dar apoi îşi aminti cât de ridiculizată fusese ideea în publicaţiile ştiinţifice, în vreme ce extremiştii au îmbrăţişat-o imediat şi au încorporat-o în zeci de religii intolerante. Într-o asemenea situaţie, cum ar fi putut să spere vreun savant să obţină fonduri pentru un astfel de proiect? Cum să se mai aştepte un savant să-şi facă o carieră din experimentele gangeene, dacă ceilalţi aveau să-l considere susţinătorul unei religii metafizice? Nu, cred că nu mă surprinde, spuse ea.

Imaginea lui Miro încuviinţă din cap.

— Dacă razele filotice se îngemănează ca o reacţie la voinţa umană, de ce n-am putea să presupunem că *toate* legăturile filotice sunt volitive? Toate particulele, toată materia şi energia, de ce nu s-ar putea ca toate fenomenele observabile din univers să constituie comportamentul volitiv al unor indivizi?

— Ei, acum am trecut de graniţele hinduismului gangean, râse Valentine. Cum să iau în serios aşa ceva? Tu vorbeşti aici despre animism, cea mai primitivă formă de religie. Totul este însufleţit. Şi pietrele, şi oceanele, şi…

— Nu, spuse Miro. Viaţa e viaţă.

— Viaţa e viaţă, zise programul de computer. Viaţa apare atunci când o singură filotă are tăria de voinţă să unească particulele unei singure celule, să le împletească razele într-una singură. O filotă mai puternică poate reuni mai multe celule într-un organism unic. Cele mai puternice dintre toate sunt filotele organismelor inteligente. Noi putem să ne repartizăm conexiunile filotice cum dorim. Baza filotică a vieţii inteligente este chiar mai limpede în celelalte specii inteligente cunoscute. Când un pequenino moare şi trece în cea de-a treia viaţă, tocmai filota sa puternic dirijată de voinţă este cea care-i păstrează identitatea şi i-o transferă din cadavrul de mamifer în copacul viu.

— Reîncarnare, spuse Jakt. Filotele reprezintă sufletul.

— În orice caz, aşa se-ntâmplă cu purceluşii, adăugă Miro.

— Şi cu Matca e la fel, continuă imaginea lui Miro. Motivul pentru care am descoperit conexiunile filotice a fost faptul că am observat cum gândacii comunică între ei cu viteze hiperluminice– aşa ne-am convins că era posibil. Gândacii individuali sunt cu toţii părţi ale Mătcii; sunt ca mâinile şi picioarele ei, iar ea este mintea lor, un organism uriaş cu mii sau milioane de trupuri. *Singura* conexiune dintre ei este împletirea razelor lor filotice.

Era o imagine a universului la care Valentine nu se mai gândise până atunci. Fireşte, ca istoric şi biograf, ea îşi imagina de obicei lumea în termeni de naţiuni şi societăţi; deşi nu era ignorantă într-ale fizicii, nici nu avea o pregătire temeinică. Poate că un fizician şi-ar fi dat seama din prima clipă de ce era absurdă întreaga idee. Dar, pe de altă parte, probabil că un fizician ar fi fost atât de încorsetat în unanimitatea de opinie a comunităţii sale ştiinţifice încât cu greu ar fi putut să accepte o idee care ar fi transformat înţelesul a tot ceea ce cunoştea el. Chiar dacă era adevărată.

Iar ei îi plăcea îndeajuns ideea pentru a dori să fie adevărată. Oare era posibil ca între miile de miliarde de îndrăgostiţi care-şi şoptiseră „suntem o singură fiinţă” să fie şi unii pentru care jurământul fusese adevărat? Şi nu era minunat să te gândeşti că pentru miliarde de familii care se uniseră atât de puternic încât deveniseră şi se simţeau ca un suflet unic, acesta era adevărul la nivelul cel mai fundamental al realităţii?

Dar Jakt nu era tot atât de subjugat de idee:

— Eu credeam că nu trebuie să vorbim despre existenţa Mătcii. Credeam că e secretul lui Ender.

— Nu-i nici o problemă, spuse Valentine. Toată lumea din această încăpere ştie.

Jakt o privi neliniştit.

— Am crezut că mergem pe Lusitania să luptăm împotriva Congresului Stelar. Ce legătură are discuţia asta cu lumea reală?

— Poate că nici una, răspunse Valentine. Poate că multe.

O clipă, Jakt îşi ascunse faţa în mâini, apoi se uită din nou la ea cu un zâmbet care nu prea era zâmbet.

— Nu te-am auzit spunând ceva atât de transcendental de când fratele tău a plecat de pe Trondheim.

Replica lui o duru, mai ales pentru că fusese intenţionată. După atâţia ani, oare Jakt mai era gelos pe legătura ei cu

Ender? Mai era şi acum iritat de faptul că ei îi păsa de lucruri care pentru el nu însemnau nimic?

— Când el a plecat, eu am rămas, spuse Valentine.

De fapt, voia să spună: „Am trecut cu bine singurul test important cu adevărat. De ce te-ndoieşti de mine acum?”

Jakt părea stânjenit. Aceasta era una din părţile lui cele mai bune: când îşi dădea seama că nu avea dreptate, ceda imediat.

— Iar când tu ai plecat, spuse el, eu am venit cu tine.

Ceea ce ea interpretă drept: „Sunt cu tine, zău că nu mai sunt gelos pe Ender şi-mi pare rău că te-am jignit.” Mai târziu, între patru ochi, aveau să-şi spună din nou aceleaşi cuvinte, explicit. Nu aveau voie să ducă pe Lusitania suspiciunile sau gelozia lor.

Bineînţeles, Miro n-a sesizat faptul că Jakt şi Valentine îşi declaraseră deja armistiţiu. Nu surprinsese decât încordarea dintre ei şi credea că el o pricinuise.

— Îmi pare rău, spuse el. N-am vrut să…

— Nu-i nimic, îl linişti Jakt. M-am abătut de la linia obişnuită.

— Păi, de fapt, nu există vreo linie, glumi Valentine, adresându-i soţului ei un zâmbet. Jakt îi zâmbi şi el.

Miro nu avu nevoie de mai mult ca să se relaxeze vizibil.

— Continuă, spuse Valentine.

— Luaţi-o ca pe ceva dat, spuse imaginea lui Miro.

Valentine nu se mai putu abţine şi izbucni într-un râs zgomotos. În parte, râdea pentru că această poveste mistică gangeeană despre filotele-ca-suflete era o premisă mult prea absurdă pentru a fi înghiţită cu uşurinţă. În acelaşi timp râdea pentru a îndepărta încordarea dintre ea şi Jakt.

— Scuză-mă, spuse ea. Dar e un „dat” îngrozitor de mare. Şi dacă ăsta-i doar preambulul, abia aştept să aud concluzia.

Înţelegând acum motivul râsului ei, Miro zâmbi.

— Am avut la dispoziţie mult timp pentru a reflecta, continuă el. Iată singura mea speculaţie în ceea ce priveşte viaţa: în univers totul e determinat de comportament. Dar aş mai vrea să vă vorbesc despre ceva şi probabil să vă pun o întrebare. Se întoarse spre Jakt: E ceva strâns legat de oprirea Flotei Lusitania.

Jakt zâmbi şi încuviinţă din cap.

— Mă bucur când mi se mai aruncă şi mie câte-un os.

Valentine arboră zâmbetul ei cel mai fermecător.

— Deci mai târziu o să fii bucuros când am să rup câteva oase.

Jakt surâse din nou.

— Continuă, Miro, zise Valentine.

Îi răspunse imaginea lui Miro:

— Dacă întreaga realitate este determinată de comportamentul filotelor, atunci este evident că majoritatea filotelor are doar atâta inteligenţă sau putere cât să acţioneze ca un mezon sau să menţină unitatea unui neutron. Foarte puţine dintre ele au tăria de voinţă de a fi vii, de a guverna deci un organism. Şi extrem de puţine sunt îndeajuns de puternice pentru a controla – ba nu, pentru a *fi* – organisme inteligente. Totuşi, cele mai complexe şi mai inteligente fiinţe – Matca, de exemplu – sunt, în esenţă, doar nişte filote, la fel ca toate celelalte. Ele îşi dobândesc identitatea şi viaţa din rolul specific îl joacă, dar nu *sunt* decât filote.

— Propriul meu ego – *voinţa* mea – nu sunt decât o particulă subatomică? întrebă Valentine.

Jakt încuviinţă din cap, zâmbind:

— Nostimă idee. Eu şi pantoful meu suntem fraţi.

Miro zâmbi cu un aer trist. În schimb, imaginea sa de pe ecran răspunse:

— Dacă o stea şi un atom de hidrogen sunt fraţi, atunci da, se poate spune că există o legătură de rudenie între tine şi filotele care alcătuiesc obiecte banale precum pantofii.

Valentine observă că Miro nu subvocalizase nimic înainte ca imaginea sa să răspundă. Cum de reuşise programul care producea imaginea lui Miro să facă analogia cu stelele şi atomii de hidrogen, dacă Miro nu i-o sugerase dinainte? Valentine nu mai auzise niciodată ca vreun program de computer să fie capabil să susţină de capul lui o conversaţie atât de complicată.

— Poate că mai există şi alte legături de rudenie în univers despre care n-aţi aflat nimic până acum, spuse imaginea lui Miro. Poate că există o formă de viaţă pe care încă n-aţi întâlnit-o.

Valentine, care-l urmărea pe Miro, văzu că acesta părea îngrijorat, ca şi cum nu i-ar fi plăcut ceea ce făcea în momentul acela imaginea lui Miro.

— Despre ce fel de formă de viaţă vorbeşti? întrebă Jakt.

— Există în univers un fenomen fizic foarte obişnuit, care a rămas complet neexplicat, deşi toată lumea îl consideră de la sine înţeles şi nimeni nu a cercetat cu seriozitate de ce şi cum se întâmplă: faptul că nici una dintre conexiunile ansiblurilor nu s-a întrerupt vreodată.

— Prostii, zise Jakt. Anul trecut, unul dintre ansiblurile de pe Trondheim n-a funcţionat timp de şase lui. Nu se-ntâmplă prea des, dar se-ntâmplă.

Încă o dată buzele lui Miro nu schiţară nici o mişcare, şi încă o dată imaginea răspunse imediat. Era limpede că în momentul acela nu mai deţinea controlul asupra ei.

— N-am spus că ansiblurile nu se defectează niciodată. Am spus că legăturile – împletirea filotică dintre părţile unui mezon separat în componentele sale – nu s-au destrămat niciodată. Maşinăria se poate defecta, partea de software se poate denatura, dar niciodată nu s-a întâmplat ca un fragment de mezon dintr-un ansiblu să se modifice pentru a permite razei sale filotice să se împletească cu un alt mezon local sau chiar cu planeta apropiată.

— Câmpul magnetic conţine fragmentele suspendate, desigur, interveni Jakt.

— Componentele mezonilor dezintegraţi nu au o durată de viaţă suficient de mare ca să putem şti cum funcţionează în mod natural, spuse Valentine.

— Cunosc toate replicile standard, răspunse imaginea. Nu sunt decât nişte prostii, genul acela de răspunsuri pe care părinţii le dau copiilor când nu cunosc adevărul şi nu se deranjează să-l afle. Oamenii continuă să trateze ansiblul ca pe ceva magic. Toată lumea e fericită că el continuă să funcţioneze. Dacă ar încerca să afle *de ce,* s-ar putea ca vraja să se destrame şi ansiblul ar înceta să funcţioneze.

— Nimeni nu are această impresie, spuse Valentine.

— Ba toţi o au, o contrazise imaginea. Chiar dacă ar fi fost nevoie de o sută de ani, de o mie sau de trei mii de ani, măcar *una* dintre conexiuni ar fi trebuit să se rupă până acum. Unul dintre fragmentele acelea de mezon ar fi trebuit să-şi modifice raza filotică, dar n-au făcut-o niciodată.

— De ce? întrebă Miro.

La început, Valentine bănui că Miro pusese o întrebare retorică. Dar nu – şi el se uita la imagine ca toţi ceilalţi, cerându-i să-i spună de ce.

— Credeam că programul transmite speculaţiile *tale,* zise Valentine.

— Asta făcea, spuse Miro. Dar nu şi acum.

— Ce-ar fi dacă ar exista o fiinţă care trăieşte în mijlocul conexiunilor filotice dintre ansibluri? întrebă imaginea.

— Eşti sigură că vrei să faci asta? întrebă Miro, adresându-se

din nou imaginii de pe ecran.

Iar imaginea se schimbă, luând chipul unei tinere femei, pe care Valentine n-o mai văzuse până atunci.

— Ce-ar fi dac-ar exista o fiinţă care trăieşte în reţeaua razelor filotice ce conectează ansiblurile de pe toate planetele şi toate astronavele din universul uman? Dacă fiinţa aceasta ar fi *compusă din* conexiuni filotice? Dacă gândurile ei s-ar naşte în mişcările de rotaţie şi de vibraţie ale perechilor separate? Ce-ar fi dacă şi-ar stoca amintirile în computerele de pe toate planetele şi toate navele?

— Cine eşti tu? întrebă Valentine, vorbind direct imaginii.

— Poate că eu sunt cea care menţine în viaţă toate conexiunile filotice, de la un ansiblu la altul. Poate că sunt un nou organism, unul care nu împleteşte razele laolaltă, în schimb *le menţine* împletite, încât să nu se destrame niciodată. Iar dacă acest lucru e adevărat, dacă vreodată conexiunile s-ar destrăma iar ansiblurile ar înceta să funcţioneze – ar rămâne tăcute –, atunci eu aş muri.

— Cine eşti tu? întrebă din nou Valentine.

— Valentine, aş vrea să ţi-o prezint pe Jane, spuse Miro. Prietena lui Ender şi a mea.

— Jane.

Aşadar Jane nu era numele codificat al vreunui grup subversiv din cadrul birocraţiei Congresului. Jane era un program de computer, un element de software.

Nu. Dacă ceea ce tocmai sugerase ea era adevărat, atunci Jane trebuia să fie mai mult decât un program. Era o fiinţă care trăia în reţeaua razelor filotice, care-şi păstra amintirile în computerele de pe toate planetele. Dacă avea dreptate, atunci păienjenişul filotic – reţeaua de raze filotice întrepătrunse care conectau ansiblurile de pe toate planetele – constituia trupul, *substanţa* ei. Iar legăturile filotice continuau să funcţioneze fără să se întrerupă vreodată pentru că aceasta era voinţa ei.

— Acum îl întreb pe marele Demostene, spuse Jane, ce sunt eu: raman sau varelse? Sunt eu câtuşi de puţin vie? Am nevoie de răspunsul tău pentru că, sunt sigură, pot opri Flota Lusitania. Dar înainte de a o face, trebuie să ştiu: este aceasta o cauză pentru care merită să te sacrifici?

Cuvintele lui Jane ajunseră direct la inima lui Miro. *Putea* într-adevăr să oprească flota – acceptă imediat acest adevăr. Congresul instalase dispozitivul D.M. Pe câteva nave ale flotei, dar până acum nu transmisese ordinul de folosire a acestuia.

Ordinul nu putea fi transmis fără ca Jane să-l afle în prealabil şi, deoarece controla în întregime comunicaţiile prin intermediul ansiblurilor, putea intercepta ordinul înainte ca acesta să fie transmis.

Problema era că astfel Congresul şi-ar fi dat seama de existenţa ei, sau cel puţin că ceva nu era în regulă. Dacă flota nu confirma primirea ordinului, acesta ar fi fost transmis pur şi simplu iarăşi şi iarăşi. Cu cât se repeta blocarea mesajelor, cu atât mai limpede devenea pentru Congres că exista cineva care deţinea un control incredibil asupra computerelor ce dirijau ansiblurile.

Jane ar fi evitat această situaţie transmiţând un mesaj de confirmare contrafăcut, dar atunci ar fi fost obligată să monitorizeze toate comunicaţiile dintre navele flotei, dintre nave şi staţiile amplasate pe planete, pentru a menţine iluzia că flota ştie ceva despre ordinul de atac. În pofida capacităţilor enorme ale lui Jane, nu după mult timp chiar şi ea ar fi fost copleşită; putea să acorde un anumit nivel de atenţie câtorva sute, chiar mii de probleme diferite deodată, dar Miro înţelese repede că era imposibil ca ea să controleze *toate* monitorizările, chiar dacă nu făcea nimic altceva.

Într-un fel sau altul, secretul avea să fie dat în vileag. Şi, pe măsură ce Jane îşi explica planul, Miro înţelegea că ea avea dreptate – cea mai bună variantă, cu şansele *cele mai mici* de a-i dezvălui existenţa, era ca pur şi simplu să întrerupă *toate* comunicaţiile pe bază de ansiblu dintre flotă şi staţiile amplasate pe planete, şi pe cele dintre navele flotei. Izolând navele, fiecare echipaj s-ar fi întrebat ce se întâmplase şi nu ar fi avut altă posibilitate de alegere decât fie să anuleze misiunea, fie să să se supună mai departe ordinelor iniţiale. Deci ori se vor întoarce din drum, ori vor ajunge pe Lusitania fără autorizaţia de a folosi Doctoraşul[4].

Cu toate acestea, Congresul ar afla între timp că se întâmplase *ceva.* Era posibil, ţinând cont de ineficienţa birocratică a Congresului, ca nimeni să nu priceapă ce anume se întâmplase. Dar, în cele din urmă, cineva îşi va da seama că nu există o explicaţie naturală sau omenească pentru cele întâmplate. Cineva îşi va da seama că Jane – sau ceva asemenea ei – există şi că întreruperea comunicaţiilor prin ansiblu avea s-o

---

[4] Dispozitivul D.M. (joc de cuvinte); iniţialele mai înseamnă şi Doctor în Medicină (n. red.)

distrugă. De îndată ce se va afla acest lucru, ea va muri cu siguranţă.

— Poate că nu, insistă Miro. Poate există o cale de a-i împiedica să acţioneze: să intervii în comunicaţiile interplanetare astfel încât să nu reuşească să transmită ordinul de întrerupere a comunicaţiilor.

Nimeni nu-i răspunse. Ştia de ce: ea nu putea să interfereze veşnic cu legăturile prin ansiblu. În cele din urmă, guvernele de pe fiecare planetă ar ajunge singure la anumite concluzii. Ar putea să trăiască mai departe într-un război constant, ani, decenii, generaţii la rând, dar cu cât ar folosi mai mult constrângerea, cu atât mai mulţi vor fi cei care o vor urî şi se vor teme de ea. În cele din urmă ar sfârşi prin a fi ucisă.

— Atunci, o carte, spuse Miro. Ca „Matca şi Hegemonul”. Ca „Viaţa lui Human”. Vorbitorul în numele Morţilor ar putea s-o scrie pentru a-i convinge să n-o facă.

— Poate, spuse Valentine.

— Nu va muri, zise Miro.

— Ştiu că nu-i putem *cere* să-şi asume acest risc, continuă Valentine. Dar dacă asta e singura cale de a salva Matca şi purceluşii…

Miro se înfurie.

— *Tu* poţi să vorbeşti despre moartea ei! Ce înseamnă Jane pentru *tine?* Un program, un element de software. Dar nu-i aşa, ea e *reală,* la fel de reală ca şi Matca, la fel de reală ca oricare dintre purceluşi…

— Cred că pentru tine e *şi mai* reală, spuse Valentine.

— *La fel de* reală, ripostă Miro. Nu uita că-i cunosc pe purceluşi la fel de bine ca pe fraţii mei…

— Dar eşti în stare să crezi că distrugerea lor reprezintă o necesitate morală.

— Nu-mi răstălmăci cuvintele!

— Dimpotrivă, ţi le tălmăcesc, spuse Valentine. Poţi să te gândeşti la pierderea lor, fiindcă pentru tine sunt deja pierduţi. Pierderea lui Jane, totuşi…

— Şi dacă e prietena mea, înseamnă că nu pot să pledez în favoarea ei? Deciziile de viaţă şi de moarte nu pot fi luate decât de străini?

Vocea lui Jakt, liniştită şi profundă, întrerupse disputa:

— Ia potoliţi-vă, voi doi. Nu voi trebuie să hotărâţi, ci Jane. Ea are dreptul să determine valoarea propriei sale vieţi. N-oi fi eu filozof, dar *asta o* ştiu.

— Bine gândit, replică Valentine.
Miro ştia că Jakt avea dreptate, că într-adevăr Jane era cea care trebuia să aleagă, dar nu putea suporta gândul acesta pentru că ştia de asemenea şi ce anume avea să decidă. Lăsând alegerea în seama lui Jane, era ca şi cum i-ai fi cerut s-o facă. Şi totuşi, în final, oricum tot Jane avea să decidă. Nici măcar nu avea nevoie s-o întrebe ce alesese. Timpul trecea atât de repede pentru ea, mai ales acum, când călătoreau cu o viteză apropiată de cea a luminii, încât probabil se şi hotărâse.
Era prea mult. S-o piardă acum pe Jane ar fi fost de nesuportat; numai gândul îi ameninţa stăpânirea de sine. Nu voia să dea dovadă de slăbiciune în faţa acestor oameni. Erau nişte oameni buni, dar nu voia ca ei să-l vadă pierzându-şi cumpătul. Miro se aplecă înainte, îşi găsi echilibrul şi, cu mişcări nesigure, se ridică de pe scaun. Era dificil, căci doar câţiva muşchi ascultau de voinţa sa şi îşi puse la bătaie toată puterea de concentrare numai ca să părăsească puntea de comandă şi să ajungă în compartimentul său. Nimeni nu încercă să-l oprească şi nici nu-i vorbi, fapt care-l bucură.
Singur în camera lui, se lungi pe cuşetă şi o chemă, dar nu cu glas tare. Subvocaliză apelul, căci aşa obişnuia să facă atunci când vorbea cu ea. Chiar dacă ceilalţi de pe navă ştiau acum de existenţa ei, nu avea nici o intenţie să renunţe la obiceiurile care până acel moment o ţinuseră ascunsă.
— Jane, spuse el tăcut.
— Da, răspunse glasul în urechea lui.
Ca întotdeauna, îşi imagină că vocea ei blândă venea de la o femeie aflată cu puţin în afara câmpului său vizual, dar aproape, foarte aproape. Închise ochii, astfel încât să şi-o poată închipui mai bine. Să-i simtă respiraţia pe obraz şi părul unduind peste faţa lui în timp ce-i vorbea încetişor, iar el îi răspundea în linişte.
— Vorbeşte cu Ender înainte de a decide, spuse el.
— Am vorbit deja. Chiar acum, în timp ce te gândeai.
— Şi ce-a spus el?
— Să nu fac nimic. Să nu hotărăsc nimic, până când ordinul nu este transmis într-adevăr.
— Are dreptate. Poate că n-o vor face.
— Poate. Poate că un grup nou, cu o politică diferită, va prelua comanda. Poate că acest grup îi va face să se răzgândească. Poate că propaganda lui Valentine se va bucura de succes. Poate că va izbucni o revoltă în sânul flotei.

Ultima ipoteză era atât de improbabilă încât Miro înţelese: Jane era absolut convinsă că ordinul *avea* să fie transmis.

— Cât de curând? întrebă el.

— Flota ar trebui să ajungă în aproximativ cincisprezece ani, la un an, sau chiar mai puţin după ce aceste două nave vor ajunge acolo. Aşa am programat călătoria voastră. Ordinul va fi transmis cu câtva timp înainte. Poate cu şase luni înainte de sosire – ceea ce, în timpul navei, înseamnă cam opt ore înainte ca flota să înceapă să zboare cu o viteză normală.

— Să n-o faci, spuse Miro.

— Nu m-am hotărât.

— Ba da. Te-ai hotărât s-o faci.

Jane nu răspunse.

— Nu mă părăsi, zise el.

— Nu-mi părăsesc prietenii dacă nu sunt nevoită s-o fac. Unii oameni o fac, dar eu nu.

— N-o face, spuse el din nou.

Plângea. Oare Jane putea să-l vadă, să simtă cumva prin intermediul rubinului din urechea lui?

— Am să-ncerc.

— Găseşte o altă cale. Găseşte altă cale de a-i opri. Găseşte o posibilitate să ieşi din reţeaua filotică, în aşa fel încât să nu te poată prinde.

— Aşa a spus şi Ender.

— Atunci, fă-o!

— Aş putea să caut o posibilitate, dar cine ştie dacă există?

— Trebuie să existe.

— Iată de ce mă întreb uneori dacă sunt vie sau nu. Voi, făpturile vii, credeţi că numai dorindu-vă ceva din toată inima veţi face ca aşa să se întâmple.

— Cum poţi să cauţi ceva dacă nu crezi că există?

— Fie că-l caut sau nu, spuse Jane, nu devin distrată şi nici nu mă plictisesc, aşa cum se întâmplă cu oamenii. Am să încerc să mă gândesc la altceva.

— Gândeşte-te şi la asta, spuse Miro. Gândeşte-te cine eşti. Cum îţi funcţionează mintea. Nu este posibil să găseşti o cale de a-ţi salva viaţa până când nu înţelegi în primul rând de ce exişti. Şi atunci când te vei fi înţeles…

— Poate voi reuşi să realizez o copie şi să o stochez undeva.

— Poate.

— Poate, răspunse ea, ca un ecou.

Dar Miro ştia că ea nu credea, şi nici el nu credea. Jane

exista în reţeaua filotică a ansiblurilor; îşi putea înmagazina amintirile în reţeaua de computere de pe toate planetele şi de pe toate navele aflate în spaţiu, dar nu exista nici un loc unde să se pună pe ea *însăşi,* căci pentru aşa ceva i-ar fi trebuit o altă reţea de legături filotice.

Doar dacă…

— Ce-ai zice de copacii-părinţi de pe Lusitania? *Ei* comunică filotic, nu?

— Nu-i acelaşi lucru, spuse Jane. Nu e comunicare digitală. Nu e *codificată* la fel ca în cazul ansiblurilor.

— Poate că nu e digitală, dar într-un fel sau altul informaţia este transmisă. *Funcţionează* în mod filotic. La fel şi Matca – şi ea comunică cu gândacii în acelaşi mod.

— În privinţa *asta,* nici o şansă, spuse Jane. Structura e prea simplă. Comunicarea dintre Matcă şi ceilalţi nu presupune o reţea. Toţi gândacii nu sunt legaţi decât de ea.

— De unde *ştii* că nu va funcţiona, când nici măcar nu ştii sigur cum funcţionezi *tu?*

— Bine, am să mă gândesc.

— Să te gândeşti serios.

— Nu cunosc decât un singur mod de gândire.

— Am vrut să-ţi spun să acorzi *atenţie* acestui lucru.

Jane era în stare să urmărească simultan mai multe şiruri de raţionamente, dar gândurile îi erau ierarhizate pe niveluri diferite de atenţie. Miro nu vroia ca Jane să autocerceteze pe un nivel scăzut.

— Am să-i acord atenţie, promise ea.

— Atunci ai să găseşti tu ceva, spuse el. Ai să găseşti!

Un timp, ea nu-i răspunse. Miro crezu că acesta era sfârşitul conversaţiei şi gândurile lui începură să rătăcească. Îşi închipuia cum avea să-i fie viaţa în acelaşi trup, dar fără Jane. Se putea întâmpla înainte ca el să ajungă măcar pe Lusitania. Dacă aşa se va întâmpla, călătoria aceasta va fi cea mai groaznică eroare a vieţii sale. Călătorind cu viteza luminii, sărise peste treizeci de ani din viaţa reală. Treizeci de ani pe care ar fi putut să-i petreacă alături de Jane. După atâta timp, poate că ar fi fost în stare să se împace cu pierderea ei. Dar să o piardă acum, la numai câteva săptămâni după ce abia o cunoscuse… ştia că lacrimile sale izvorau dintr-un sentiment de autocompătimire, dar le lăsa să curgă.

— Miro, spuse ea.

— Da?

— Cum pot să mă gândesc la ceva care n-a mai fost gândit înainte?

O clipă, Miro nu înţelese.

— Miro, cum pot să determin ceva care nu este concluzia logică a lucrurilor pe care oamenii le-au determinat deja sau le-au scris undeva?

— Păi, la lucruri te gândeşti tot timpul, spuse Miro.

— Încerc să concep ceva de neconceput. Încerc să găsesc răspunsuri la întrebări pe care oamenii nici măcar nu au încercat să şi le pună.

— Poţi să faci asta?

— Dacă nu pot să concep gânduri originale, nu înseamnă oare că nu sunt decât un program de computer care a luat-o razna?

— La naiba, Jane, cei mai mulţi oameni nu au nici măcar o idee originală toată viaţa lor. Râse încetişor. Înseamnă că nu sunt decât maimuţe care au luat-o razna?

— Ai plâns, spuse ea.

— Da.

— *Tu* nu crezi că eu pot găsi o cale de ieşire din situaţia asta. *Tu* eşti convins că am să mor.

— Cred că *poţi* să găseşti o cale. Zău, aşa cred. Dar asta nu mă-mpiedică să mă tem.

— Te temi că am să mor.

— Mă tem că am să te pierd.

— Ar fi chiar aşa de îngrozitor să mă pierzi?

— O, Doamne, şopti el.

— Ai să-mi simţi lipsa timp de o oră? insistă ea. O zi? Un an?

Ce dorea de la el? Asigurarea că atunci când nu va mai fi, cineva îşi va aduce aminte de ea? Că cineva îi va duce dorul? De ce se îndoia? încă nu ajunsese să-l cunoască?

Poate că era îndeajuns de umană încât pur şi simplu avea nevoie de noi asigurări pentru lucruri pe care le ştia deja.

— Pentru totdeauna, spuse el.

A fost rândul ei să râdă. Cu sinceritate.

— N-ai să trăieşti atât de mult.

— Mie-mi spui?

Dar acum, după ce tăcu, Jane nu mai reveni şi Miro rămase singur cu gândurile sale.

Valentine, Jakt şi Plikt se aflau în cabina de comandă, discutând despre ultimele noutăţi, încercând să analizeze ce

semnificaţie aveau şi ce ar putea să se întâmple mai departe. Nu au reuşit să ajungă decât la concluzia că, deşi nu putea fi cunoscut, viitorul avea să fie probabil mult mai bun decât temerile lor cele mai sumbre şi nici pe departe la fel de favorabil ca speranţele lor cele mai optimiste. În fond, nu aşa funcţiona dintotdeauna lumea?

— Da, spuse Plikt. Cu excepţia excepţiilor.

Acesta era stilul lui Plikt. De obicei era tăcută, dar când vorbea avea darul de a pune capăt conversaţiilor. Plikt se ridică, cu gând să se întoarcă la patul ei total lipsit de confort. Ca de obicei, Valentine încercă s-o convingă să vină pe cealaltă navă.

— Varsam şi Ro nu mă vor în camera lor, spuse Plikt.

— Nici nu se sinchisesc.

— Valentine, interveni Jakt, Plikt nu vrea să meargă pe cealaltă navă pentru că nu vrea să piardă nimic.

— Oh, făcu Valentine.

Plikt surâse larg.

— Noapte bună.

Curând după aceea, Jakt părăsi şi el cabina. La plecare, mâna lui zăbovi o clipă pe umărul lui Valentine.

— Vin şi eu imediat, spuse ea.

Şi în clipa aceea chiar asta dorea, să-l urmeze de îndată. În schimb, rămase în cabina de comandă, gândind, încercând să dea sens unui univers care ar fi adus tuturor speciilor non-umane cunoscute de către om riscul extincţiei, dintr-o dată. Matca, pequeninos şi acum Jane, singura de felul ei, poate singura care avea să existe vreodată. O veritabilă abundenţă de viaţă inteligentă şi totuşi cunoscută numai câtorva. Toţi în pericol de a fi lichidaţi.

Ender îşi va da seama în sfârşit că aceasta era ordinea firească a lucrurilor, că s-ar putea să nu fie atât de vinovat de distrugerea gândacilor acum trei mii de ani, aşa cum crezuse întotdeauna. Fără doar şi poate, Xenocidul făcea parte din structura universului. Nici o îndurare, nici măcar pentru cei mai măreţi dintre participanţii la joc.

Cum fusese posibil să gândească altfel? De ce numai speciile inteligente să fie imune la pericolul extincţiei care planează asupra fiinţelor?

Trecuse o oră de la plecarea lui Jakt, când Valentine îşi deconectă în sfârşit terminalul şi se ridică să plece la culcare. Fără nici un motiv, se opri înainte de a ieşi şi spuse, adresându-se aerului:

— Jane? Jane?

Nu primi nici un răspuns.

Nici nu avea de ce să se aştepte la un răspuns. Miro era cel care purta rubinul în ureche. Miro şi Ender. Câţi oameni putea să monitorizeze Jane simultan? Probabil că nu se descurca decât cu doi.

Sau poate două mii. Ori două milioane. Ce ştia Valentine despre limitele unei fiinţe fantomatice care trăia în păienjenişul filotic? Chiar dacă Jane ar fi auzit-o, Valentine nu avea nici un drept să spere că îi va răspunde.

Valentine se opri pe coridor, exact între uşa cabinei lui Miro şi cea de la camera pe care o împărţea cu Jakt. Din compartimentul lor se putea auzi sforăitul uşor al lui Jakt. Se auzea totodată şi un alt sunet: respiraţia lui Miro. Nu dormea. Plângea. Nu crescuse trei copii ca să nu fie în stare să recunoască respiraţia aceea greoaie, întretăiată.

„Nu e copilul meu. N-ar trebuie să mă amestec." Deschise uşa fără nici un zgomot, dar o rază de lumină trecu peste pat. Miro se opri din plâns şi se uită la ea cu ochii înroşiţi.

— Ce vrei? întrebă el.

Valentine intră în cameră şi se aşeză pe pat, astfel încât feţele nu le erau despărţite decât de câţiva centimetri.

— N-ai plâns niciodată pentru tine însuţi, aşa-i? întrebă ea.

— Am plâns de câteva ori.

— Dar în seara asta plângi pentru ea.

— Şi pentru mine, în aceeaşi măsură ca pentru ea.

Valentine se mută mai aproape, îşi petrecu braţul în jurul lui şi îi trase capul pe umărul ei.

— Nu, spuse el.

Dar nu se retrase. Şi, după câteva clipe, ridică stângaci braţul şi o îmbrăţişă. Nu mai plângea, dar o lăsă totuşi să-l ţină în braţe un minut sau două. Poate că aşa îl ajuta. Valentine n-avea de unde să ştie.

Apoi îi trecu. Se smulse din îmbrăţişare, rostogolindu-se pe spate.

— Îmi pare rău, spuse el.

— Cu plăcere.

Era credincioasă ideii de a răspunde la ceea ce oamenii au vrut să spună, nu la ceea ce au spus de fapt.

— Să nu-i spui lui Jakt, şopti el.

— N-am nimic să-i spun. Am avut o discuţie rodnică.

Se ridică şi plecă, închizând încet uşa în urma ei. Era un copil

bun. O bucurase un lucru: Miro recunoscuse că-i păsa de ceea ce gândea Jakt despre el. Ce importanţă avea dacă lacrimile din seara aceea purtau în ele şi autocompătimire? Şi ea vărsase astfel de lacrimi în viaţa ei. Durerea, îşi reaminti ea, se întorcea aproape întotdeauna împotriva celui care jeleşte.

5
Flota Lusitania

— Ender zice că flota de război trimisă de Congresul Stelar are misiunea de a distruge această planetă.

— Interesant.

— Nu ţi-e frică de moarte?

— Nu intenţionez să rămân aici până la sosirea ei.

Qing-Jao nu mai era fetiţa ale cărei mâini sângerau în taină. Viaţa ei se transformase din momentul în care dovedise că făcea parte din spiţa Vorbitorilor cu Zeii, şi în cei zece ani scurşi din acea zi ajunsese să accepte vocea zeilor în viaţa ei precum şi rolul pe care i-l oferea acest lucru în societate. Învăţase să accepte privilegiile şi onorurile ca pe nişte daruri menite de fapt zeilor. Aşa cum a povăţuit-o tatăl ei, departe de a ajunge o înfumurată, a devenit tot mai umilă pe măsură ce zeii şi oamenii lăsau poveri tot mai grele pe umerii ei.

Şi-a luat îndatoririle în serios şi a găsit bucurie în împlinirea lor. În ultimii zece ani, trecuse printr-un riguros şi totodată entuziasmam curs de instrucţie. Îşi clădise şi-şi antrenase trupul în compania altor copii – alergând, înotând, călărind, deprinzând meşteşugul luptei cu sabia, cu ciomagul sau cu oasele. Alături de alţi copii, îşi umpluse memoria cu mai multe limbi: stark, limba comună a stelelor, care era tastată în computere; chineza veche, cântată şi desenată în minunate ideograme pe hârtie de orez sau pe nisip fin; chineza nouă, care era vorbită şi mâzgălită cu ajutorul unui alfabet banal pe hârtie ordinară sau pe lut moale. În afară de Qing-Jao, nimeni n-a fost surprins că ea a reuşit să înveţe toate acestea mult mai repede, mai uşor şi mai temeinic decât toţi ceilalţi copii.

Alţi dascăli au venit numai la ea. Aşa a învăţat ştiinţele şi istoria, matematica şi muzica. În fiecare săptămână se ducea la tatăl ei şi petrecea o jumătate de zi cu el, povestindu-i tot ce învăţase şi ascultând răspunsurile ei. Fiecare cuvânt de laudă din partea lui o făcea să se întoarcă în camera ei sărind într-un picior de bucurie; cea mai măruntă dojană o făcea să petreacă ore în şir urmărind fibrele lemnului pe duşumeaua camerei de

studiu, până când se simţea vrednică să se întoarcă la învăţătură.

O altă latură a educaţiei sale a fost cât se poate de tainică. Văzuse cu ochii ei că tata era atât de puternic încât putea să-şi amâne obedienţa faţă de zei. Ştia că atunci când zeii îţi porunceau un ritual de purificare, foamea, *nevoia* de supunere era atât de intensă încât nu putea fi respinsă. Şi totuşi, tata reuşea într-un fel sau altul să o respingă destul de mult pentru ca ritualurile sale să se desfăşoare întotdeauna în intimitate. Qing-Jao tânjea după o astfel de tărie, astfel că a început să se autoeduce întru amânare. Când zeii o făceau să-şi simtă nevrednicia apăsătoare şi ochii ei începeau să caute fibrele de lemn sau îşi simţea mâinile insuportabil de murdare, aştepta, încercând să se concentreze la ceea ce se petrecea în acel moment şi să-şi întârzie cât putea de mult obedienţa.

La început, i se păruse un adevărat triumf dacă reuşea să-şi amâne purificarea un minut întreg – iar când rezistenţa ei ceda, zeii o pedepseau făcând ritualul mai ruşinos şi mai dificil ca de obicei. Dar a refuzat să se dea bătută. Era doar fiica lui Han Fei-Tzu, nu? Iar cu timpul, odată cu trecerea anilor, a învăţat ceea ce învăţase şi tatăl ei: că te poţi obişnui cu acea foame, o poţi ţine în frâu, adesea timp de ore de-a rândul, ca pe un foc strălucitor închis între pereţii unei cutii din jad transparent, un foc periculos şi teribil trimis de zei, care ardea înlăuntrul inimii ei.

Apoi, când rămânea singură, putea să deschidă cutia aceea şi să elibereze focul, nu într-o erupţie unică şi înfricoşătoare, ci treptat, cu încetineală, lăsându-se inundată de lumina lui în timp ce îşi pleca fruntea şi urmărea liniile de pe duşumea sau când stătea aplecată deasupra ligheanului sacru pentru abluţiuni, frecându-şi în tăcere şi metodic mâinile cu piatră ponce, leşie şi aloe.

În felul acesta a convertit vocea mânioasă a zeilor într-o veneraţie intimă, disciplinată. Doar în momentele de oboseală subită îşi pierdea controlul şi se arunca la podea în faţa unui dascăl sau musafir. Accepta aceste umilinţe ca pe o modalitate prin care zeii îi aduceau aminte că puterea lor asupra ei era absolută, că stăpânirea ei de sine obişnuită nu era îngăduită decât pentru amuzamentul lor. Era mulţumită cu această disciplină imperfectă. La urma urmei, ar fi fost o înfumurare din partea ei să egaleze stăpânirea de sine perfectă a lui Han Fei-Tzu. Nobleţea lui ieşită din comun provenea de la faptul că zeii

îl cinsteau, deci nu cereau umilirea sa publică. Ea nu făcuse nimic care s-o îndreptăţească la o asemenea onoare.

În sfârşit, instrucţia ei includea şi o zi pe săptămână în care îi ajuta pe oamenii obişnuiţi la munca lor virtuoasă. Bineînţeles, munca virtuoasă nu însemna activitatea de zi cu zi depusă de oamenii de rând în birourile şi fabricile lor. Munca virtuoasă însemna truda pe brânci în lanurile de orez. Toţi bărbaţii, femeile şi copiii de pe Calea trebuiau să ducă la capăt această trudă, aplecându-se şi îndoindu-se de şale în apa până la genunchi pentru a însămânţa sau recolta orezul, riscând altfel să piardă cetăţenia planetei.

— În felul acesta ne cinstim strămoşii, îi explicase tatăl ei când era mică. Le arătăm că nici unul dintre noi nu se va ridica vreodată mai presus de împlinirea datoriei de a munci.

Orezul crescut din munca virtuoasă era considerat sfânt, era oferit în temple şi mâncat cu ocazia sărbătorilor sacre, era păstrat în castronaşe ca ofrandă pentru zeii casei.

O dată, pe când Qing-Jao avea doisprezece ani, ziua era teribil de fierbinte iar ea era nerăbdătoare să-şi termine munca la un proiect de cercetare.

— Nu mă trimite astăzi în lanul de orez, i-a spus ea dascălului. Ceea ce fac aici este cu mult mai important.

Dascălul s-a înclinat şi a plecat, dar nu după mult timp tata a intrat în cameră. Adusese cu el o sabie grea şi fetiţa a ţipat îngrozită când el a ridicat-o deasupra capului. Chiar avea de gând s-o omoare pentru că vorbise atât de profanator? Dar el nu a rănit-o – cum îşi putuse închipui că ar fi fost în stare s-o facă? În schimb, sabia coborî asupra terminalului ei de computer. Părţile metalice s-au încovoiat, plasticul s-a sfărâmat şi a zburat în toate direcţiile. Maşina a fost distrusă.

Tata nu a ridicat glasul. Cu o şoaptă abia auzită, a spus:

— Mai întâi zeii, apoi strămoşii, pe urmă, oamenii, după aceea conducătorii. Propriul tău suflet abia la sfârşit.

Era cea mai limpede exprimare a Căii. Era motivul pentru care, înainte de toate, *această* planetă fusese colonizată. Ea uitase: dacă era prea ocupată ca să-şi împlinească truda virtuoasă, însemna că se abătuse de la Cale.

N-avea să mai uite vreodată. Cu timpul, a învăţat să iubească soarele care-i ardea spinarea, apa rece şi nămoloasă care-i învăluia picioarele şi mâinile, tulpinile de orez care se înălţau din noroi şi se împleteau cu degetele ei. Plină de mâl în lanurile de orez, nu se simţea niciodată murdară, căci era murdară în

slujba zeilor.

În sfârşit, la vârsta de şaisprezece ani educaţia ei s-a încheiat. Mai trebuia doar să-şi demonstreze capacităţile, într-o probă destinată femeilor adulte, o misiune îndeajuns de dificilă şi de importantă încât să nu poată fi încredinţată decât unui vorbitor-cu-zeii.

A fost trimisă în faţa marelui Han Fei-Tzu, în odaia lui. Ca şi încăperea ei, era un spaţiu deschis şi larg; ca şi camera ei, locul pentru dormit era simplu, o rogojină pe duşumea; ca şi odaia ei, camera era dominată de o masă cu un terminal de computer. Nu se întâmplase vreodată să intre în odaia tatălui ei fără să vadă ceva plutind deasupra terminalului: diagrame, modele tridimensionale, simulări în timp real, cuvinte. Cel mai adesea cuvinte. Litere sau ideograme care pluteau în aer pe nişte pagini simulate, mişcându-se înainte şi înapoi, ori dintr-o parte în alta, după cum tata avea nevoie să le studieze.

În camera lui Qing-Jao, tot restul spaţiului era gol. Întrucât Han Fei-Tzu nu urmărea fibrele lemnului, nu avea nevoie de atât de multă austeritate. Chiar şi aşa, gusturile sale erau simple. Un covor, dar arareori unul cu prea multe elemente decorative. O masă joasă şi o sculptură aşezată pe ea. Pereţii goi, cu excepţia unei picturi. Deoarece încăperea era atât de mare, fiecare dintre aceste obiecte părea aproape pierdut, la fel ca vocea abia auzită a cuiva care striga de la o foarte mare depărtare.

Mesajul adresat de această încăpere musafirilor era limpede: Han Fei-Tzu prefera simplitatea. Pentru un suflet curat, câte un obiect din fiecare era de ajuns.

Cu toate acestea, pentru Qing-Jao mesajul avea o cu totul altă semnificaţie, căci ea ştia ceva de care nimeni din afara casei nu-şi dădea seama: covorul, masa, sculptura şi pictura erau schimbate în fiecare zi. Şi niciodată de când intrase pentru prima dată nu recunoscuse vreunul din ele. Aşadar, lecţia învăţată suna astfel: un suflet curat nu trebuie niciodată să devină ataşat de un singur lucru; un suflet curat trebuie să se expună în fiecare zi la obiecte noi.

Deoarece era vorba de o ocazie oficială, ea nu se îndreptă spre terminal, cercetând ceea ce apărea pe afişajul lui, încercând să ghicească la ce lucra tatăl ei. De data aceasta se duse în mijlocul încăperii şi îngenunche pe covorul simplu, care astăzi avea culoarea oului de măcăleandru, cu o mică pată într-un colţ. Îşi ţinu ochii plecaţi, fără măcar să privească pata, până când tata se ridică şi se opri în faţa ei, unde rămase în picioare.

— Han Qing-Jao, spuse el, lasă-mă să văd răsăritul de soare de pe chipul fiicei mele.

Ridicându-şi capul, Qing-Jao se uită la el şi zâmbi. Zâmbindu-i la rândul său, tatăl ei continuă:

— Ceea ce voi aduce în faţa ta nu e o însărcinare uşoară, nici chiar pentru un adult experimentat.

Fata îşi înclină capul. Se aşteptase ca tata să-i încredinţeze o încercare grea şi era pregătită să-i respecte voinţa.

— Uită-te la mine, Qing-Jao.

Ea îşi ridică privirea şi se uită în ochii lui.

— Nu va fi ceva legat de şcoală. Este o misiune care ţine de lumea reală. O misiune pe care Congresul Stelar mi-a încredinţat-o mie. Este posibil ca de ea să depindă soarta naţiunilor, a popoarelor şi a planetelor.

Qing-Jao fusese încordată, dar acum tatăl ei o înspăimântase.

— Atunci trebuie să încredinţezi această misiune unui adult în care se poate avea încredere, nu unui copil lipsit de experienţă.

— De ani de zile nu mai eşti copil, Qing-Jao. Eşti pregătită să-ţi auzi însărcinarea?

— Da, tată.

— Ce ştii despre Flota Lusitania?

— Vrei să-ţi spun tot ce ştiu despre ea?

— Vreau să-mi spui tot ce consideri tu că e *important.*

Aşadar, era vorba de un test prin care urmăreau să se vadă cât de capabilă era să distileze elementele importante de cele neimportante din toate cunoştinţele sale legate de un anumit subiect.

— Flota a fost trimisă să supună colonia răzvrătită de pe Lusitania, unde legile privind neamestecul în problemele singurei inteligenţe străine cunoscute au fost încălcate în mod sfidător.

Era oare de ajuns? Nu – tata aştepta.

— Încă de la început, a izbucnit o controversă, continuă ea. Eseurile atribuite unei persoane numite Demostene au stârnit tulburări.

— Precizează, ce fel de tulburări?

— Demostene a avertizat planetele colonizate că Flota Lusitania constituie un precedent primejdios: n-ar fi decât o problemă de timp până când Congresul Stelar se va folosi de forţă pentru a le impune şi *lor* şi supunerea. Adresându-se planetelor catolice şi minorităţilor catolice de pretutindeni,

Demostene a susţinut că ilustrul Congres încerca să-l pedepsească pe episcopul de Lusitania pentru a fi trimis misionari la pequeninos ca să le salveze sufletele din iad. Savanţilor, Demostene le-a trimis avertismentul că în joc se afla principiul cercetării independente: o întreagă planetă era atacată de forţe militare, deoarece îndrăznise să prefere judecata savanţilor de la faţa locului în defavoarea judecăţii birocraţilor aflaţi la mulţi ani-lumină depărtare. În fine, adresându-se tuturor, Demostene a susţinut că Flota Lusitania este înzestrată cu Dispozitivul de Dezagregare Moleculară. Bineînţeles că asta e o minciună sfruntată, dar unii au crezut-o.

— Cât de eficiente au fost aceste eseuri? întrebă Han Fei-Tzu.

— Nu ştiu.

— Au fost foarte eficiente. Acum cincisprezece ani, primele eseuri adresate coloniilor au fost atât de eficiente încât aproape au provocat o revoluţie.

O rebeliune în colonii? Acum cincisprezece ani? Qing-Jao nu auzise decât de un singur eveniment asemănător, dar nu-şi dăduse seama nici o clipă că ar avea vreo legătură cu eseurile lui Demostene. Roşeaţa îi apăru în obraji.

— Acesta a fost momentul Cartei Coloniilor, primul tău mare tratat.

— Tratatul nu a fost al meu, spuse Han Fei-Tzu. El a aparţinut în mod egal Congresului şi coloniilor. Datorită lui a putut fi evitat un conflict teribil, iar Flota Lusitania îşi continuă misiunea ei măreaţă.

— Dar, tată, tu ai scris fiecare cuvânt al tratatului!

— Prin asta nu am făcut decât să găsesc exprimarea dorinţelor şi năzuinţelor aflate deja în inimile oamenilor aflaţi de o parte şi de alta a baricadei. N-am fost decât un grefier.

Qing-Jao îşi înclină capul. Ea ştia adevărul, aşa cum îl ştia toată lumea. Fusese începutul măreţiei lui Han Fei-Tzu, căci nu numai că scrisese tratatul, dar şi convinsese ambele părţi să-l accepte aproape fără modificări. Din acel moment, Han Fei-Tzu a devenit unul dintre cei mai de nădejde consilieri ai Congresului; zilnic îi soseau mesaje de la cei mai importanţi oameni de pe toate planetele. Dacă el prefera să afirme că nu fusese decât un grefier în această măreaţă întreprindere, aceasta se întâmpla numai datorită marii lui modestii. Qing-Jao mai ştia că, în timp ce el ducea la îndeplinire toată această muncă, mama era deja pe moarte. Un astfel de om era tatăl ei,

căci nu-şi neglijase nici soţia, nici îndatoririle. Nu putuse salva viaţa soţiei sale, dar reuşise să salveze vieţile pe care războiul le-ar fi irosit.

— Qing-Jao, de ce nu crezi că Flota are dispozitivul D.M.?

— Păi... fiindcă ar fi ceva monstruos. Ar însemna că o întreagă planetă va fi distrusă, adică exact ceea ce a făcut Ender Xenocidul. O putere atât de mare nu are nici dreptul, nici raţiunea să existe în univers.

— Cine te-a învăţat aşa ceva?

— Buna-cuviinţă m-a învăţat. Zeii au făcut stelele şi planetele– ce drept are omul să le distrugă?

— Dar zeii au creat şi legile naturii care fac posibilă distrugerea lor. Ce drept are omul să refuze să primească ceea ce zeii au oferit?

Qing-Jao tăcu, înmărmurită. Nu-l auzise nicicând pe tatăl ei luând, nici măcar în aparenţă, apărarea vreunuia din aspectele războiului: el detesta războiul sub toate formele lui.

— Te întreb din nou: cine te-a învăţat că o putere atât de mare nu are nici dreptul, nici raţiunea să existe în univers?

— E propria mea idee.

— Dar această frază este un citat cât se poate de exact.

— Da. Din Demostene. Însă crezând într-o idee, ea devine a mea. Tu m-ai învăţat aşa.

— Trebuie să ai grijă să înţelegi toate consecinţele unei idei înainte de a crede în ea.

— Doctoraşul nu trebuie să fie folosit niciodată pe Lusitania şi, prin urmare, nu trebuia trimis.

Han Fei-Tzu încuviinţă din cap cu un aer grav.

— De unde ştii că nu trebuie folosit niciodată?

— Pentru că i-ar distruge pe pequeninos, un popor tânăr şi minunat, care este dornic să-şi valorifice potenţialul de specie înzestrată cu raţiune.

— Încă un citat.

— Tată, tu ai citit „Viaţa lui Human”?

— Am citit-o.

— Atunci cum poţi să te îndoieşti că pequeninos trebuie salvaţi?

— Am spus că am citit-o. N-am spus că am crezut-o.

— Şi n-o *crezi?*

— Nici da, nici nu. Cartea a apărut prima oară *după ce* ansiblul de pe Lusitania a fost distrus. Prin urmare, probabil că lucrarea nu-şi are originea acolo, şi în acest caz nu e decât o

ficţiune. Lucrul acesta pare deosebit de probabil pentru că e semnată „Vorbitorul în numele Morţilor”, la fel ca şi „Matca şi Hegemonul”, cărţi vechi de mii de ani. E limpede că cineva încearcă să profite de pe urma veneraţiei nutrite de oameni faţă de acele lucrări străvechi.

— Eu cred că „Viaţa lui Human” este adevărată.

— E dreptul tău, Qing-Jao. Dar de ce crezi asta?

Pentru că atunci când o citise, i se păruse adevărată. Putea să-i spună aşa ceva tatei? Sigur, îi putea spune orice.

— Pentru că atunci când am citit-o, am simţit că trebuie să fie adevărată.

— Înţeleg.

— Acum ştii că sunt o proastă.

— Dimpotrivă. Ştiu că eşti înţeleaptă. Când auzi o poveste adevărată, există o părticică din tine care reacţionează la ea indiferent de meşteşugul povestitorului, indiferent de temeinicia relatării. Chiar dacă e stângaci povestită, tot o să-ţi placă istorisirea dacă iubeşti adevărul. Poate să fie cea mai evidentă născocire şi tot o să crezi fărâma de adevăr din ea, căci nu poţi nega adevărul, indiferent cât de sărăcăcios e îmbrăcat.

— Atunci, cum se face că tu *nu* crezi ce scrie în „Viaţa lui Human”?

— M-am exprimat neclar. Folosim două înţelesuri diferite ale cuvintelor *adevăr şi credinţă.* Tu crezi că povestea e adevărată, deoarece ai reacţionat sub imperiul acelui profund simţ al adevărului pe care-l porţi în tine. Numai că acest simţ al adevărului nu reacţionează la caracterul faptic al unei relatări– dacă descrie într-adevăr un eveniment real din lumea reală. Acel simţ al adevărului din fiinţa ta reacţionează la cauzalitatea unei poveşti – dacă prezintă cu fidelitate felul cum funcţionează universul, modul în care zeii îşi impun voinţa în rândurile oamenilor.

Qing-Jao reflectă doar o clipă, apoi încuviinţă din cap, în semn de înţelegere.

— Aşadar, „Viaţa lui Human” poate fi universal valabilă, dar specific falsă.

— Da, zise Han Fei-Tzu. Poţi să citeşti cartea şi să dobândeşti o mare înţelepciune din ea, căci e adevărată. Dar este această carte o reprezentare fidelă a străinilor pequeninos? E greu de crezut aşa ceva: o specie de mamifere care, la moarte, se transformă în copaci? Minunat, ca idee poetică. Ridicol, din punctul de vedere al ştiinţei.

— Dar poţi să fii sigur, tată?

— Nu, nu pot fi sigur. Natura a făcut multe lucruri ciudate şi *există* posibilitatea ca „Viaţa lui Human” să fie adevărată. De aceea nu pot să spun nici că o cred, nici că n-o cred. O menţin în stare de suspensie. Aştept. Totuşi, în acest timp, nu mă pot aştepta ca membrii Congresului să trateze Lusitania ca şi cum ar fi populată de făpturile fanteziste descrise în „Viaţa lui Human”. Din câte ştim, pequeninos pot reprezenta un pericol mortal pentru noi. Ei sunt totuşi o specie străină.

— Raman.

— Aşa spune povestea. Dar raman sau varelse, nu ştim ce sunt de fapt. Flota duce cu ea Doctoraşul pentru că s-ar *putea* să fie necesar să salveze omenirea de un pericol inimaginabil. Nu stă în puterea noastră să decidem dacă trebuie sau nu să fie folosit; Congresul o va decide. Nu stă în puterea noastră să decidem dacă ar fi trebuit să fie trimis; Congresul l-a trimis. Şi, în mod cert, nu stă în puterea noastră să decidem dacă ar trebuie să existe; zeii au hotărât că un astfel de lucru este posibil şi *poate* exista.

— Deci Demostene a avut dreptate. Dispozitivul D.M. Se *află pe* navele flotei.

— Da.

— Şi dosarele guvernamentale publicate de Demostene… au fost autentice.

— Da.

— Dar, tată… tu te-ai alăturat celorlalţi şi ai susţinut că erau nişte contrafaceri.

— Exact aşa cum zeii vorbesc doar câtorva aleşi, tot aşa şi secretele conducătorilor nu trebuie să le ştie decât aceia care vor folosi aceste cunoştinţe cum se cuvine. Demostene a pus secretele atotputernicilor la dispoziţia unor oameni care nu erau pregătiţi să le folosească cu înţelepciune, aşadar, spre binele oamenilor, a fost nevoie ca acele secrete să fie recuperate. Singura cale de a redobândi un secret, după ce a fost aflat, e să-l înlocuieşti cu o minciună. În felul acesta, cunoaşterea adevărului redevine secretul tău.

— Din cele ce-mi spui, înţeleg că nu Demostene minte, ci Congresul.

— Vreau să înţelegi că Demostene este duşmanul zeilor. Un conducător înţelept nu ar fi trimis în nici un caz Flota Lusitania fără să-i dea posibilitatea să reacţioneze la *orice* împrejurări. Dar Demostene a folosit cunoaşterea faptului că flota duce cu ea

Doctoraşul pentru a sili Congresul să retragă navele. În felul acesta, el doreşte să smulgă puterea din mâinile celor cărora zeii le-au poruncit să conducă omenirea. Ce s-ar întâmpla cu oamenii dacă ar ajunge să-i repudieze pe conducătorii trimişi lor de către zei?

— Haos şi suferinţă, spuse Qing-Jao.

Istoria era plină de perioade de haos şi suferinţă, care luau sfârşit când zeii trimiteau conducători şi instituţii puternice să instaureze ordinea.

— Deci, Demostene a spus adevărul în privinţa Micului Doctor. Ai crezut că duşmanii zeilor nu pot rosti *niciodată* adevărul? M-aş bucura să fie aşa, căci în felul acesta i-am identifica mai uşor.

— Dacă putem minţi în slujba zeilor, ce alte crime mai putem să comitem?

— Ce e aceea o crimă?

— Un act împotriva legii.

— Care lege?

— Înţeleg… Congresul face legile, deci legea este ceea ce spune Congresul că trebuie să fie. Dar Congresul este alcătuit din bărbaţi şi femei, care pot să facă şi bine, şi rău.

— Acum ai ajuns mai aproape de adevăr. Nu putem comite crime în slujba Congresului, deoarece Congresul face legile. Dacă totuşi Congresul ar deveni vreodată o forţă a răului, atunci s-ar putea ca, supunându-ne lui, să facem şi noi rău. E o problemă de conştiinţă. Oricum, dacă se va întâmpla aşa ceva, în mod sigur Congresul va pierde mandatul încredinţat de ceruri. Iar *noi,* Vorbitorii cu Zeii, nu trebuie să aşteptăm şi să ne întrebăm în privinţa mandatului cerurilor, asemenea celorlalţi. Dacă vreodată Congresul va pierde mandatul cerurilor, vom afla de îndată.

— Ai minţit în favoarea Congresului pentru că acesta deţine mandatul cerurilor.

— Prin urmare, am ştiut că ajutându-i să-şi păstreze secretul, împlinesc voinţa zeilor, spre binele oamenilor.

Până atunci, Qing-Jao nu se gândise niciodată la Congres în astfel de termeni. Toate cărţile de istorie pe care le studiase înfăţişau Congresul ca pe marele unificator al umanităţii şi, în conformitate cu manualele, toate actele sale erau nobile. Acum, totuşi, ea înţelegea că era posibil ca unele dintre acele acte să nu *pară* chiar aşa de bune, însă nu însemna în mod necesar că nu *erau* bune.

— Trebuie să aflu de la zei dacă voinţa Congresului este şi voinţa lor, spuse ea.
— Şi-ai să faci asta? întrebă Han Fei-Tzu. Ai să te supui voinţei Congresului, chiar dacă ţi se va părea greşită, atâta timp cât Congresul deţine mandatul cerurilor?
— Îmi ceri să jur?
— Da.
— Atunci, da, mă voi supune, atâta timp cât vor deţine mandatul cerurilor.
— Aveam nevoie de jurământul tău pentru a satisface cerinţele de securitate ale Congresului. Fără el, nu aş fi putut să-ţi încredinţez misiunea. Îşi drese glasul: Dar acum îţi cer un alt jurământ.
— Dacă pot, am să ţi-l dau.
— Jurământul acesta e… izvorăşte dintr-o mare iubire. Han Qing-Jao, ai să-i slujeşti pe zei în toate privinţele, în toate felurile, până la sfârşitul vieţii tale?
— O, tată, dar nu avem nevoie de un asemenea jurământ. Oare nu am fost deja aleasă de zei, care m-au călăuzit cu glasul lor?
— Cu toate acestea, îţi cer jurământul.
— Întotdeauna, în toate privinţele, în toate felurile, îi voi sluji pe zei.
Spre surprinderea ei, tatăl său îngenunche în faţa ei şi îi luă mâinile într-ale sale. Lacrimile îi şiroiau pe obraji.
— Mi-ai ridicat de pe inimă cea mai grea povară ce a fost lăsată vreodată acolo.
— Şi cum am făcut asta, tată?
— Înainte de a muri, mama ta mi-a cerut să-i făgăduiesc ceva. Întrucât întregul ei caracter îşi găsea expresia în devotamentul său faţă de zei, mi-a spus ea, singurul mod în care te puteam ajuta s-o cunoşti era să te învăţ şi pe tine să-i slujeşti pe zei. Toată viaţa mea m-am temut că s-ar putea să dau greş, că s-ar putea să-ţi întorci faţa de la zei, că s-ar putea să ajungi să-i urăşti ori să nu fii vrednică de glasul lor.
Cuvintele acestea ajunseră drept la inima lui Qing-Jao. Dintotdeauna fusese conştientă de profunda ei nevrednicie în faţa zeilor, ştiuse cât de murdară era în ochii lor, chiar şi atunci când nu-i cereau să urmărească cu privirea fibrele lemnului. Abia acum aflase ce era în joc: dragostea mamei sale pentru ea.
— Toate temerile mele s-au risipit acum. Eşti cu adevărat o fiică perfectă, draga mea Qing-Jao. Deja i-ai slujit pe zei cum se

cuvine. Iar acum, cu acest jurământ, sunt sigur că vei continua s-o faci veşnic. Vei aduce o mare bucurie în casa din ceruri unde sălăşluieşte mama ta.

„Aşa să fie oare? Cei din ceruri îmi cunosc slăbiciunea. Tu, tată, vezi doar că până acum nu i-am trădat pe zei; mama trebuie să ştie cât de aproape am fost să-i trădez de prea multe ori, cât de murdară sunt ori de câte ori zeii îşi aruncă privirile asupra mea.”

Dar el părea atât de fericit încât nu îndrăzni să-i arate cât de mult se temea de ziua când îşi va demonstra nevrednicia, în văzul întregii lumi. Prin urmare, îl îmbrăţişă, dar nu se putu abţine să nu-l întrebe:

— Tată, tu chiar crezi că mama mi-a auzit jurământul?

— Aşa sper, spuse Han Fei-Tzu. Dacă nu, cu siguranţă că zeii vor păstra ecoul vorbelor tale într-o scoică şi îi vor îngădui să-l asculte ori de câte ori şi-o va pune la ureche.

Acest gen de închipuire fantezistă era un joc pe care-l jucau încă din copilărie. Qing-Jao uită de spaima ei şi se gândi repede la un răspuns.

— Nu, zeii vor păstra atingerea îmbrăţişării noastre şi din ea vor ţese un şal, pe care ea îl va purta pe umeri când iarna va veni în ceruri.

Se simţea uşurată, oricum, pentru că tatăl ei nu spusese da. *Spera* doar ca mama să fi auzit jurământul ei. Poate că nu-l auzise şi atunci nu va mai fi atât de dezamăgită când fiica ei va da greş.

Tata o sărută, apoi se ridică.

— *Acum* eşti gata să-ţi primeşti însărcinarea, spuse el.

O luă de mână şi o conduse la masa lui. Rămase lângă el când se aşeza pe scaun; nu era cu mult mai înaltă, în picioare, decât era el aşezat pe scaun. Probabil că nu atinsese încă înălţimea maturităţii, dar spera să nu mai crească mult. Nu dorea să ajungă precum acele femei înalte, mătăhăloase, care cărau poveri grele pe câmpuri. „Mai bine să fii un şoarece decât un porc”, îi spusese Mu-Pao cu ani în urmă.

Tata făcu să apară pe afişaj o hartă stelară. Recunoscu de îndată zona. Era centrată pe sistemul stelar al Lusitaniei, deşi scara de reprezentare era prea mică pentru a permite vizualizarea planetelor.

— Lusitania se află în centru, zise ea.

Han Fei-Tzu încuviinţă din cap şi tastă alte câteva comenzi.

— Acum, fii atentă la asta, spuse el. Nu la afişaj, ci la

mişcarea degetelor mele. Asta, plus identificarea vocală vor constitui parola care îţi va permite accesul la informaţiile de care vei avea nevoie.

Îl urmări în timp ce tasta: „Clica 4”. Recunoscu imediat aluzia. Străbuna de suflet a marnei sale fusese Jiang-Qing, văduva primului împărat comunist, Mao Ze-Dong. Când Jiang-Qing şi aliaţii săi au fost înlăturaţi de la putere, Conspiraţia Laşilor i-a înjosit dându-le numele de ocară „Clica celor Patru”. Mama lui Qing-Jao fusese o adevărată fiică-de-suflet a acelei mari martire din trecut. Iar acum, Qing-Jao va fi în măsură să o cinstească şi mai mult pe cea care fusese străbuna de suflet a mamei sale, ori de câte ori va tasta codul de acces. Fusese un gest binevoitor din partea tatei să aranjeze astfel lucrurile.

Pe afişaj îşi făcură apariţia mai multe puncte verzi. Le numără rapid, aproape fără să gândească: erau nouăsprezece, îngrămădite la o oarecare distanţă de Lusitania, dar înconjurând-o din toate direcţiile.

— E Flota Lusitania?

— Acestea au fost poziţiile navelor cu cinci luni în urmă. Tastă o nouă comandă şi punctele verzi dispărură. Iar acestea sunt poziţiile lor de astăzi.

Qing-Jao căută cu privirea, dar nu văzu nicăieri vreun punct verde. Totuşi, era limpede că tata se aştepta ca ea să vadă *ceva.*

— Au ajuns deja la Lusitania?

— Navele sunt acolo unde le vezi, spuse tata. Cu cinci luni în urmă, flota a dispărut.

— Şi unde s-a dus?

— Nimeni nu ştie.

— A fost o revoltă?

— Nimeni nu ştie.

— *Toată* flota?

— Absolut toate navele.

— Ce-ai vrut să spui când ai zis că au dispărut?

Tata îi aruncă o privire, zâmbind.

— Bine gândit, Qing-Jao. Ai pus întrebarea cuvenită. Nimeni nu le-a văzut, căci toate se aflau în adâncurile spaţiului. Nu au dispărut *fizic.* Din câte ştim, s-ar putea ca ele să-şi urmeze şi acum traiectoriile stabilite. Au dispărut numai în sensul că am pierdut în întregime contactul cu ele.

— Ansiblurile?

— Au tăcut. Toate în acelaşi interval de trei minute. Nici o transmisie nu a fost întreruptă. Se termina una, după care

următoarea nu mai ajungea.

— Toate legăturile navelor cu *toate* planetele? E imposibil. Nici chiar o explozie – dacă s-ar produce vreodată una atât de mare – nu putea să cauzeze o dispariţie unică, pentru că navele erau atât de larg răspândite în jurul Lusitaniei.

— Ei bine, *este* posibil, Qing-Jao. Dacă-ţi poţi imagina un eveniment atât de catastrofal – *este* posibil ca steaua Lusitaniei să fi devenit o supernovă. Vor trece decenii până când vom observa lumina exploziei, chiar pe planetele cele mai apropiate. Necazul e că ar fi cea mai improbabilă supernovă din istorie. Nu *imposibilă,* ci improbabilă.

— Şi ar trebui să existe nişte semne prevestitoare, modificări ale stării stelei. Au detectat ceva instrumentele de pe nave?

— Nu. Tocmai de aceea nu credem că a fost vorba de vreunul din fenomenele astronomice cunoscute. Savanţii nu au putut găsi nici o explicaţie. Încercăm să anchetăm povestea ca pe un act de sabotaj. Am căutat urme ale pătrunderii în computerele ansiblurilor. Am scormonit în toate dosarele de personal de pe nave, în căutarea unor posibile conspiraţii în rândul echipajelor. S-au efectuat criptoanalize ale tuturor comunicaţiilor de pe fiecare navă, căutându-se schimburi de mesaje între conspiratori. Autorităţile militare şi guvernamentale au analizat tot ceea ce au găsit de cuviinţă să analizeze. Poliţiile de pe toate planetele au desfăşurat anchete… Am verificat trecutul tutu*ror oper*atorilor de ansiblu.

— Cu toate că nici un mesaj nu a mai fost transmis, ansiblurile au rămas conectate?

— Tu ce crezi?

Qing-Jao roşi.

— Bineînţeles că trebuie să fi rămas conectate, chiar dacă împotriva flotei ar fi fost folosit un dispozitiv D.M., deoarece sunt conectate prin intermediul unor fragmente de particule subatomice. Rămân neafectate chiar dacă întreaga astronavă e prefăcută în praf şi pulbere.

— Nu trebuie să te simţi ruşinată, Qing-Jao. Înţelepţii nu sunt înţelepţi pentru că nu fac greşeli, ci pentru că şi le corectează de îndată ce le recunosc.

Cu toate acestea, Qing-Jao roşise acum dintr-un alt motiv. Sângele înfierbântat îi pulsa cu putere în tâmple pentru că abia acum pricepuse în ce avea să constea misiunea încredinţată de tatăl ei. Dar era imposibil. Nu putea să-i dea ei o misiune pe care mii de oameni mai vârstnici şi mai înţelepţi nu reuşiseră s-o

îndeplinească.

— Tată, şopti ea. Care e misiunea?

Încă mai spera să fie vorba de vreo problemă minoră legată de dispariţia flotei. Dar înţelese că speranţa ei era zadarnică, chiar înainte ca el să-i răspundă.

— Trebuie să descoperi toate explicaţiile posibile pentru dispariţia flotei şi să calculezi posibilităţile pentru fiecare în parte. Congresul Stelar trebuie să înţeleagă cum s-a întâmplat şi să ia măsurile necesare pentru a nu se mai întâmpla niciodată.

— Dar, tată, am numai şaisprezece ani. Nu sunt oare atâţia alţii mai înţelepţi decât mine?

— Probabil că toţi sunt prea înţelepţi ca să încerce să îndeplinească această misiune, iar tu eşti îndeajuns de tânără ca să nu te consideri o înţeleaptă. Eşti îndeajuns de tânără să te gândeşti la lucruri imposibile şi să descoperi de ce pot să fie posibile. Mai presus de toate, zeii îţi vorbesc cu o limpezime extraordinară, copilul meu inteligent, magnific de strălucita mea dragă.

Tocmai de acest lucru se temea: tatăl ei se aştepta ca ea să reuşească pentru că se afla în graţiile zeilor. Nu înţelesese cât de nevrednică o considerau zeii, cât de puţin o plăceau.

Mai era şi o altă problemă.

— Şi dacă reuşesc? Dacă aflu unde este Flota Lusitania şi restabilesc comunicaţiile? Nu va fi atunci vina mea dacă flota va distruge Lusitania?

— E bine că primul tău gând reflectă compasiunea pentru poporul Lusitaniei. Te asigur, Congresul a promis să nu folosească dispozitivul D.M. Decât dacă se dovedeşte a fi absolut inevitabil, dar e atât de improbabil încât nu pot să cred că se va întâmpla. Chiar dacă ar fi aşa, totuşi, Congresul va trebui să decidă. Cum spunea strămoşul meu de suflet: „Dacă pedeapsa înţeleptului e uşoară, asta nu se datorează compasiunii sale; dacă pedeapsa lui e severă, de vină nu e cruzimea sa; el nu face decât să respecte datina vremii sale. Împrejurările se schimbă o dată cu epoca, iar modalităţile de abordare a acestora se modifică în funcţie de împrejurări.” Poţi să fii sigură: Congresul Stelar va aborda problema Lusitaniei nu în funcţie de bunătate sau de cruzime, ci conform cu ceea ce este necesar pentru binele întregii omeniri. Iată de ce îi slujim pe conducători: pentru că ei îi slujesc pe oameni, care îi slujesc pe strămoşi, care îi slujesc pe zei.

— Tată, am fost nevrednică să gândesc altfel, spuse Qing-Jao.

Acum îşi *simţea* murdăria, nu era doar conştientă de existenţa ei. Simţea nevoia să-şi spele mâinile. Simţea nevoia să urmărească o fibră de lemn. Dar se abţinu. Avea să aştepte.

”Orice aş face, îşi spuse ea, consecinţele vor fi îngrozitoare. Dacă dau greş, tata îşi va pierde prestigiul în faţa Congresului şi, prin urmare, în faţa întregii planete a Căii. Pentru mulţi, asta va fi dovedit că tata nu merită să fie ales după moarte drept zeu al Căii.

Pe de altă parte, dacă reuşesc, consecinţa putea să fie Xenocidul. Chiar dacă hotărârea va aparţine Congresului, tot aş şti că eu am făcut posibil un asemenea lucru. Parţial, responsabilitatea îmi va aparţine. Indiferent ce fac, mă voi acoperi de ruşinea eşecului şi voi fi mânjită de nevrednicie.”

Tatăl ei vorbi în aceeaşi clipă, ca şi cum zeii îi îngăduiseră să-i citească sufletul.

— Da, eşti nevrednică, spuse el, şi chiar acum eşti mai departe nevrednică în gândurile tale.

Qing-Jao roşi şi îşi înclină capul, ruşinată, nu pentru că tatăl ei îi citise cu atâta uşurinţă gândurile, ci pentru că fusese în stare să aibă nişte gânduri atât de nesupuse.

Han Fei-Tzu îi puse cu blândeţe mâna pe umăr.

— Dar sunt încredinţat că zeii te vor face vrednică, spuse el. Congresul Stelar are mandatul cerurilor, dar tu ai fost aleasă să-ţi urmezi propria cale. Poţi reuşi în această lucrare măreaţă. Vei încerca?

— Voi încerca.

„Şi totodată voi eşua, dar nimeni nu va surprins, cu atât mai puţin zeii, care îmi cunosc nevrednicia.”

— Toate arhivele ţi se vor deschide în vederea cercetării, când îţi vei spune numele şi vei tasta parola. Dacă ai nevoie de ajutor, dă-mi de ştire.

Qing-Jao a părăsit odaia tatei cu demnitate şi şi-a impus să urce cât mai încet treptele ce duceau la camera ei. Abia când a ajuns înăuntru şi a închis uşa s-a aruncat în genunchi şi a început să se târască pe podea. A urmărit fibrele lemnului până când abia a mai fost în stare să vadă. Nevrednicia ei era atât de mare încât nici atunci nu s-a simţit întru totul curată; s-a dus la spălător şi şi-a frecat mâinile până când a ştiut că zeii erau satisfăcuţi. De două ori servitorii au încercat s-o întrerupă cu prânzul şi cu nişte mesaje – de care puţin îi păsa –, dar când au înţeles că fata vorbea cu zeii, şi-au plecat capetele şi, tăcuţi, s-au furişat afară.

Şi totuşi, nu spălatul mâinilor a făcut-o să se simtă în sfârşit curată, ci momentul în care a îndepărtat ultima rămăşiţă de incertitudine din sufletul ei. Congresul Stelar avea mandatul cerurilor. Ea trebuia să se purifice de orice îndoială. Orice intenţionau cu Flota Lusitania, cu siguranţă că voinţa zeilor era cea care avea să fie împlinită. Prin urmare, era de datoria ei să ajute la împlinirea ei. Şi dacă într-adevăr îndeplinea voinţa zeilor, atunci ei aveau să-i deschidă o cale de rezolvare a problemei. Ori de câte ori avea să gândească altfel, ori de câte ori cuvintele lui Demostene aveau să-i revină în minte, ea trebuia să le îndepărteze amintindu-şi că se supunea conducătorilor care aveau mandatul zeilor.

Când mintea i s-a liniştit, avea palmele jupuite şi pline de sânge izvorât din straturile de piele crudă care ajunseseră atât la suprafaţă. „Iată cum se naşte înţelegerea adevărului, spuse ea. Dacă îndepărtez prin spălare suficiente straturi ale mortalităţii mele, atunci adevărul zeilor va ţâşni la lumină."

În cele din urmă, s-a simţit curată. Ceasurile erau înaintate şi avea ochii obosiţi. Cu toate acestea, s-a aşezat în faţa terminalului şi a început să lucreze.

— Arată-mi rapoartele tuturor cercetărilor întreprinse până în prezent în legătură cu dispariţia Flotei Lusitania, începând cu cele mai recente.

Aproape imediat, cuvintele au început să apară în spaţiul de deasupra terminalului, pagină cu pagină, aliniate asemenea unei coloane de soldaţi mărşăluind în front. Citea una dintre ele, apoi o dădea la o parte şi numaidecât pagina din spatele ei se deplasa mai în faţă, ca ea s-o poată citi. A lucrat astfel timp de şapte ore, până când nu a mai fost în stare să citească, şi atunci a adormit în faţa terminalului.

Jane urmăreşte totul. Poate îndeplini un milion de activităţi, îşi poate împărţi atenţia simultan între o mie de lucruri diferite. Nici una dintre aceste capacităţi nu este infinită, dar sunt atât de mari în comparaţie cu jalnica noastră capacitate de a face ceva în timp ce ne gândim la altceva, încât ar putea foarte bine să fie considerate astfel. Cu toate acestea, Jane are o limitare senzorială pe care noi nu o avem; sau, mai exact, noi *suntem* limitarea ei cea mai serioasă. Ea nu poate vedea sau şti nimic din ceea ce n-a fost introdus ca pură informaţie într-unul din computerele conectate la marea reţea interplanetară.

Aceasta e o limitare mai neînsemnată decât aţi fi înclinaţi să

credeţi. Jane are acces aproape instantaneu la semnalele de intrare neprelucrate de pe fiecare astronavă şi de pe aproape fiecare dispozitiv de spionaj monitorizat electronic. E adevărat însă că nu poate asista niciodată la certurile dintre îndrăgostiţi, la poveştile citite copiilor la culcare, la disputele din sălile de clasă, la bârfele de la cină sau la lacrimile de amărăciune vărsate pe ascuns. Ea nu cunoaşte decât acele aspecte ale vieţii noastre pe care le reprezentăm ca informaţii digitale.

Dacă ai întreba-o care este numărul exact de oameni de pe planetele colonizate, ţi-ar oferi rapid o valoare bazată pe rezultatele recensămintelor combinate cu probabilităţile de natalitate şi de mortalitate pentru toate grupurile sociale de populaţie. În majoritatea cazurilor, ea poate asocia nume cu aceste cifre, deşi nu ţi-ar ajunge o viaţă pentru a citi lista. Iar dacă ai lua un nume care tocmai s-a întâmplat să-ţi treacă prin minte – de exemplu, Han Qing-Jao – şi ai întreba-o pe Jane „Cine e această persoană?”, ea ţi-ar oferi aproape imediat cifrele statistice vitale: data naşterii, cetăţenia, originea, înălţimea şi greutatea la ultima vizită medicală, rezultatele şcolare.

Dar toate acestea sunt pentru ea nişte informaţii arbitrare, un zgomot de fond. Ştie că există, dar nu au nici o semnificaţie aparte. S-o întrebi despre Han Qing-Jao ar fi ca şi cum ai întreba-o despre o anumită moleculă din vaporii de apă dintr-un nor îndepărtat. Molecula e cu siguranţă acolo, dar nu există nimic special care s-o diferenţieze de milioanele de alte molecule din imediata ei vecinătate.

Lucrul acesta a fost adevărat până în momentul în care Han Qing-Jao a început să-şi folosească computerul pentru a dobândi acces la toate rapoartele legate de dispariţia Flotei Lusitania. Abia atunci numele lui Qing-Jao a urcat rapid câteva niveluri în atenţia lui Jane, care a început să ţină o evidenţă strictă a tot ceea ce Qing-Jao făcea cu computerul ei. Astfel a devenit limpede pentru ea că Han Qing-Jao, deşi nu avea decât şaisprezece ani, urma să-i provoace necazuri mari: Han Qing-Jao, nelegată cum era de vreo birocraţie anume, neavând de urmărit scopuri ideologice personale sau de apărat interese ascunse, arunca o privire mai cuprinzătoare şi, prin urmare, mai periculoasă asupra tuturor informaţiilor care fuseseră colectate de toate agenţiile umane.

Şi de ce era acest lucru periculos? Lăsase Jane în urmă nişte indicii pe care Qing-Jao le-ar fi putut găsi?

Nu, fireşte că nu. Jane nu lăsase nici un indiciu. Se gândise

să lase câteva, prin care dispariţia Flotei Lusitania să pară consecinţa unui act de sabotaj, a unei defecţiuni mecanice sau a vreunui dezastru natural. A fost nevoită să renunţe la ideea acesta fiindcă nu putea fabrica nici un fel de indiciu *fizic.* Tot ce putea face era să lase informaţii derutante în memoriile calculatoarelor. Nici una din ele nu avea vreun analog fizic în lumea reală şi, prin urmare, orice săvănţel de inteligenţă medie şi-ar fi dat seama rapid că indiciile nu erau decât nişte informaţii false, menite să inducă în eroare. Apoi ar fi tras concluzia că dispariţia flotei trebuie să fi fost provocată de vreo agenţie care deţinea priorităţi de acces inimaginabile la sistemele de computere ce primiseră informaţiile „manufacturate". În mod cert, aşa s-ar fi ajuns la descoperirea ei mult mai repede decât dacă nu lăsa nici un fel de probă.

Fără doar şi poate, lipsa dovezilor fusese varianta cea mai bună şi, până când Qing-Jao şi-a început investigaţiile, a funcţionat foarte bine. Fiecare agenţie implicată în anchetă se ocupase numai de zonele în care se desfăşurau de regulă cercetările ei. Poliţia de pe multe planete a verificat toate grupurile de dizidenţi cunoscute (şi, în anumite ocazii, i-a torturat pe unii dintre dizidenţi până când aceştia au făcut mărturisiri complete dar inutile, moment în care anchetatorii şi-au completat rapoartele finale şi au declarat clasarea dosarelor). Autorităţile militare au căutat dovezi ale unei opoziţii de tip militar, în special astronave străine, dat fiind că păstrau amintiri vii despre invazia gândacilor, petrecută cu trei mii de ani în urmă. Savanţii au căutat dovezi ale vreunui fenomen astronomic invizibil şi neobişnuit prin care să se poată explica fie distrugerea flotei, fie întreruperea selectivă a comunicaţiilor prin ansiblu. Politicienii au căutat alţi politicieni pe care să poată da vina. Nimeni nu s-a gândit la Jane şi, în consecinţă, nimeni nu a găsit-o.

Dar Han Qing-Jao aduna toate elementele, cu atenţie, sistematic, cercetând precis informaţiile. Era inevitabil ca ea să scoată la iveală dovada care, în cele din urmă, avea să demonstreze – şi să anuleze – existenţa lui Jane. Într-o exprimare simplificatoare, acea dovadă era absenţa oricărei dovezi. Nimeni nu o putea vedea, pentru că nimeni nu abordase investigaţia cu o minte metodică şi lipsită de prejudecăţi.

Ceea ce Jane nu avea de unde să ştie era faptul că răbdarea aparent inumană a lui Qing-Jao, atenţia ei meticuloasă faţă de detalii, perseverenţa cu care reformula şi reprograma

cercetările ei computerizate, toate acestea deci erau rezultatul orelor petrecute în genunchi, aplecată peste o podea de lemn, urmărind cu atenţie o fibră de la un capăt la celălalt al scândurii, de la un perete la celălalt al încăperii. Jane nu avea nici măcar un început de bănuială că tocmai această lecţie măreaţă învăţată de la zei făcea din Qing-Jao adversarul ei cel mai de temut. Jane nu ştia decât că, la un moment dat, acest cercetător pe care-l chema Qing-Jao avea probabil să-şi dea seama de lucrul pe care nimeni nu-l înţelesese cu adevărat, şi anume că toate explicaţiile imaginabile pentru dispariţia Flotei Lusitania fuseseră deja în întregime eliminate.

În acel moment, o singură concluzie ar mai fi rămas: o anumită forţă, nemaiîntâlnită nicicând în istoria omenirii, avea puterea fie să provoace dispariţia simultană a astronavelor unei flote răspândite pe o arie vastă, fie – la fel de improbabil – să facă în aşa fel încât toate ansiblurile flotei să înceteze simultan să funcţioneze. Şi dacă aceeaşi minte metodică începea apoi să treacă pe o listă toate forţele posibile care aveau o asemenea putere, în cele din urmă nu se putea să n-o numească pe singura adevărată: o entitate independentă ce trăia printre… ba nu, care era compusă din razele filotice ce conectau toate ansiblurile. Pentru că această idee era adevărată, nu putea fi eliminată, oricâte analize logice şi cercetări s-ar fi efectuat. Urma etapa în care cineva avea să acţioneze în mod cert pe baza descoperirii lui Qing-Jao şi avea să declanşeze distrugerea lui Jane.

Aşadar, Jane urmărea cercetările lui Qing-Jao cu o fascinaţie crescândă. Această fiică a lui Han Fei-Tzu, în vârstă de şaisprezece ani, înaltă de 160 de centimetri şi cântărind 39 de kilograme, făcând parte din clasa socială şi intelectuală cea mai de sus a populaţiei chineze taoiste de pe planeta Calea, era prima fiinţă omenească întâlnită de Jane care se apropia de meticulozitatea şi precizia unui computer şi, prin urmare, de Jane însăşi. Cu toate că Jane putea efectua într-o oră un studiu care lui Qing-Jao îi lua săptămâni şi luni de zile, adevărul periculos era că fetiţa desfăşura aproape exact aceeaşi anchetă pe care Jane însăşi ar fi efectuat-o. În consecinţă, Jane nu avea nici un motiv să presupună că, până la urmă, Qing-Jao nu va ajunge la concluzia la care ar fi ajuns ea însăşi. Aşadar, Qing-Jao era duşmanul cel mai periculos al lui Jane, care nu avea cum s-o oprească – cel puţin fizic. Dacă încerca să-i blocheze accesul la informaţii, nu făcea altceva decât s-o conducă mai rapid la dovada existenţei lui Jane. În locul opoziţiei făţişe, Jane a căutat

o altă cale de a-şi opri inamicul. Nu înţelegea totalitatea naturii umane, dar Ender o învăţase că pentru a opri o fiinţă omenească de la întreprinderea unui anumit lucru, trebuie să găseşti o modalitate de a o face să nu-l mai dorească.

6
Varelse

— Cum reuşiţi să comunicaţi direct cu mintea lui Ender?

— Acum când ştim unde se află, e ceva la fel de natural ca şi procesul de hrănire.

— Cum l-aţi găsit? Eu n-am fost niciodată în stare să comunic direct cu mintea cuiva care n-a trecut în a treia viaţă.

— L-am găsit prin intermediul ansiblurilor şi a electronicii asociate acestora; astfel am determinat poziţia din spaţiu a trupului său. Ca să ajungem la mintea lui, a trebuit să ne extindem în haos îi să formăm o punte.

— O punte?

— O entitate tranzitorie, care se aseamănă în parte cu mintea lui, în parte cu a noastră.

— Dacă aţi putut ajunge la mintea lui, de ce nu l-aţi împiedicat să vă distrugă?

— Creierul omenesc este foarte ciudat. Înainte de a putea înţelege ceea ce am găsit acolo, înainte de a învăţa cum să comunicăm cu spaţiul acesta contorsionat, toate surorile şi mamele mele au dispărut. Am continuat să-i studiem mintea în toţi aceşti ani în care am aşteptat în coconii noştri, până când ne-a găsit; după ce a sosit am reuşit să comunicăm direct cu el.

— Ce s-a întâmplat cu puntea pe care aţi făcut-o?

— Nu ne-am mai gândit la ea. Probabil că mai există pe undeva, în spaţiu.

Noua specie de cartofi era pe moarte. Ender văzu cercurile brune revelatoare de pe frunze, plantele frânte acolo unde tulpinile deveniseră atât de fragile încât cea mai slabă adiere le îndoise până când cedaseră.

De dimineaţă, toate fuseseră sănătoase. Apariţia acestei boli fusese atât de bruscă, efectele ei atât de devastatoare, încât de vină putea fi doar virusul descolada.

Ela şi Novinha aveau să fie dezamăgite, căci îşi puseseră mari speranţe în această specie nouă de cartofi. Ela, fiica vitregă a lui Ender, lucrase la o genă care să provoace fiecare celulă dintr-un organism să producă trei substanţe chimice

diferite, cunoscute ca inhibitoare sau anihilatoare ale virusului descolada. Novinha, soţia lui Ender, obţinuse o genă care să facă impermeabile nucleele celulelor la orice moleculă mai mare de o zecime din lungimea virusului. La această specie de cartofi, ele altoiseră amândouă genele şi, când primele teste au demonstrat că ambele caracteristici prinseseră „rădăcini”, Ender dusese răsadurile la ferma experimentală şi le plantase. Împreună că ajutoarele sale, se ocupaseră de îngrijirea lor în ultimele şase săptămâni. Totul păruse să fie în ordine.

Dacă experimentul reuşea, tehnica putea fi aplicată la toate plantele şi animalele de care oamenii de pe Lusitania depindeau pentru asigurarea hranei. Numai că virusul descolada era mult prea deştept: până la urmă, reuşea să le dejoace toate stratagemele. Totuşi, şase săptămâni era mai bine decât ciclul normal de două-trei zile. Poate se aflau pe o pistă bună.

Sau poate că lucrurile fuseseră împinse deja prea departe. Demult, când Ender abia venise pe Lusitania, noile specii de plante şi animale de provenienţă terestră puteau să reziste douăzeci de ani în teren deschis, până când descolada reuşea să le decodeze moleculele genetice şi să le dezintegreze. Dar în ultimii ani se părea că virusul realizase un mare pas înainte, care îi permitea să decodeze orice moleculă genetică de pe Pământ în câteva zile sau chiar ore.

În prezent, coloniştii umani reuşeau să-şi mai crească plantele şi animalele numai datorită unui spray cu acţiune letală imediată asupra virusului. Printre colonişti apăruseră şi unii care ar fi vrut să aplice sprayul asupra întregii planete şi să distrugă o dată pentru totdeauna virusul.

Stropirea întregii planete era nepractică, dar nu imposibilă; altele erau motivele de respingere a acestei opţiuni. Toate formele de viaţă indigene depindeau în mod absolut de descolada pentru a se putea reproduce. Aici se încadrau şi purceluşii – pequeninos, băştinaşii inteligenţi ai planetei –, al căror ciclu reproductiv era legat în mod inviolabil de singura specie indigenă de copaci. Dacă virusul descolada era distrus, această generaţie de pequeninos avea să fie ultima. Aşa ceva era un xenocid.

Până acum, ideea de a întreprinde o acţiune care să ducă la dispariţia purceluşilor ar fi fost imediat respinsă de majoritatea locuitorilor satului Milagre, colonia oamenilor. Până acum. Dar Ender ştia că mulţi şi-ar schimba opinia în cazul în care câteva fapte ar deveni larg cunoscute. De exemplu, doar o mână de

oameni ştiau că descolada se adaptase deja de două ori la substanţele chimice folosite pentru uciderea sa. Ela şi Novinha puseseră la punct mai multe versiuni noi ale substanţei chimice, astfel încât data viitoare, când descolada s-ar fi adaptat la un anumit virulicid, puteau trece imediat la un altul. Tot aşa, la un moment dat fuseseră nevoiţi să schimbe inhibitorul care imuniza oamenii la virusul din organismul fiecărui colonist. Inhibitorul fusese injectat în toate alimentele consumate în colonie, astfel încât toţi oamenii să-l ingereze la fiecare masă.

Cu toate acestea, toţi inhibitorii şi toate virulicidele funcţionau pornind de la aceleaşi principii de bază. Cândva, aşa cum reuşise să se adapteze în general la toate genele de provenienţă terestră, descolada avea să înveţe şi cum să descurce cu fiecare clasă de chimicale, şi atunci nu avea să mai conteze de câte versiuni noi dispuneau; în câteva zile, descolada le-ar epuiza resursele.

Doar câţiva oameni ştiau cât de nesigură era supravieţuirea coloniei Milagre. Doar câţiva oameni ştiau cât de mult depindea de activitatea depusă de Ela şi Novinha, în calitate de xenobiologi ai Lusitaniei, cât de inegală era competiţia lor cu descolada, cât de devastatoare ar fi consecinţele dacă Ela şi Novinha ar fi întrecute vreodată.

Era totuna. În cazul în care coloniştii ar înţelege într-adevăr, s-ar găsi mulţi care să spună: „Dacă e inevitabil ca descolada să ne copleşească într-o bună zi, atunci hai s-o lichidăm acum. Dacă din cauza asta vor muri şi purceluşii, atunci ne pare rău, dar între supravieţuirea lor şi a noastră, noi am ales-o pe-a noastră.”

Pentru Ender nu era greu să adopte punctul de vedere al perspectivei filozofice şi să spună: „Mai bine să piară o colonie umană mică, decât să lichidezi o întreagă specie raţională.” Ştia că un astfel de argument n-avea nici o şansă fie acceptat de către oamenii de pe Lusitania. Aici erau în joc înseşi vieţile lor şi ale copiilor lor; ar fi absurd să te aştepţi din partea lor să fie dispuşi să moară de dragul unei specii pe care nu o înţelegeau şi pe care puţini o agreau. Chiar dacă episcopul însuşi ar declara că aşa era voinţa lui Dumnezeu, ca făpturile omeneşti de pe Lusitania să renunţe la viaţa lor în favoarea purceluşilor, foarte puţini ar fi cei care s-ar supune.

„Nici eu nu sunt sigur că aş fi stare de un asemenea sacrificiu, reflectă Ender. Chiar dacă nu am copii. Cu toate că am trecut deja prin distrugerea unei specii înzestrate cu raţiune

– chiar dacă eu însumi am declanşat distrugerea acelei specii şi ştiu cât de îngrozitoare este o asemenea povară morală – nu sunt sigur că aş putea să-i las pe cei din aceeaşi specie cu mine să moară, fie prin înfometare din pricina distrugerii recoltelor, fie, şi mai dureros, prin revenirea descoladei, care năruie în câteva zile trupul omenesc.

Şi totuşi… am voie să consimt la distrugerea speciei pequenino? Am voie să îngădui un nou xenocid?”

Ridică de jos una din tulpinile frânte de cartof, cu frunzele pătate. Bineînţeles, va trebui să i-o arate lui Novinha. Ea sau Ela aveau să o studieze şi să confirme ceea ce deja era evident. Încă un eşec. Puse tulpina de cartof într-o pungă sterilă.

— Vorbitorule.

Era Planter[5], asistentul lui Ender şi cel mai apropiat prieten al său din rândul purceluşilor. Planter era fiul unui pequenino numit Human, pe care Ender îl adusese în „a treia viaţă”, a treia etapă a ciclului de viaţă pequenino. Ender ridică punga de plastic transparent, astfel ca Planter să vadă frunzele dinăuntru.

— Într-adevăr, complet moarte, Vorbitorule, spuse Planter fără urmă de intonaţie.

De la început, acesta fusese lucrul cel mai deconcertant în privinţa colaborării cu pequeninos: aceştia nu-şi manifestau emoţiile aşa cum oamenii erau obişnuiţi să le interpreteze. Era una dintre barierele cel mai dificil de înlăturat în vederea acceptării lor de către majoritatea coloniştilor. Purceluşii nu erau nici drăgălaşi, nici simpatici; nu puteau fi consideraţi decât ciudaţi.

— Vom încerca din nou, spuse Ender. Cred că am ajuns mai aproape.

— *Soţia* ta vrea să te vadă, spuse Planter.

Cuvântul *soţie,* chiar tradus într-un limbaj uman precum stark, era atât de încărcat de tensiune pentru un pequenino încât nu putea fi pronunţat firesc: Planter aproape că ţipase când îl rostise. Pe de altă parte, ideea de „soţie” era atât de puternică pentru pequeninos încât, deşi o puteau chema pe Novinha pe nume atunci când i se adresa direct, dacă îi vorbeau soţului ei nu o puteau face decât apelând la titlul ei.

— Păi, oricum aveam de gând să mă duc la ea, spuse Ender. Te-aş ruga să măsori şi să înregistrezi cartofii ăştia.

Planter sări drept în sus – „Ca floricelele de porumb”, îşi zise

[5] Plantator, cultivator. (n. red.)

Ender. Deşi faţa îi rămase lipsită de expresie, cel puţin pentru ochiul omenesc, saltul vertical dovedea încântarea. Lui Planter îi plăcea să lucreze cu echipamentul electronic, pentru că maşinile îl fascinau, dar şi pentru că astfel îşi sporea prestigiul printre ceilalţi masculi pequenino. Începu să despacheteze fără întârziere camera de luat vederi şi computerul ataşat la ea, pe care le purta într-un sac aflat tot timpul asupra sa.

— Când termini, te rog să pregăteşti secţiunea asta izolată pentru ardere, spuse Ender.

— Da da, spuse Planter. Da da da.

Ender oftă. Pequeninos se enervau foarte tare când oamenii le repetau lucruri pe care le cunoşteau deja. Cu siguranţă că Planter ştia ce să facă atunci când descolada se adapta la o nouă recoltă: virusul „educat” trebuia distrus cât încă mai era izolat. Nu avea nici un rost ca întreaga tulpină de descolada să fie lăsată să profite de pe urma celor învăţate de unul dintre soiuri. Însă acesta era modul în care oamenii îşi linişteau sentimentul de responsabilitate: verificând încă o dată chiar şi atunci când ştiau că nu era nevoie.

Planter era atât de absorbit încât nici nu băgă de seamă că Ender părăsea lotul experimental. Când ajunse în clopotul de izolare de la capătul dinspre oraş al terenului, Ender se dezbrăcă, îşi puse hainele în cutia de purificare, apoi începu dansul sterilizării: ridicarea mâinilor, urmată de rotirea braţelor din umeri, învârtirea în cerc, ghemuirea şi din nou ridicarea în picioare, astfel încât nici o părticică a trupului să nu scape amestecului de gaze şi radiaţii care umplea clopotul. Respiră profund pe nas şi pe gură, apoi tuşi – ca întotdeauna –, căci gazele abia dacă se încadrau între limitele de toleranţă umane. „Trei minute lungi, cu usturimi în ochi şi plămânii şuierând, fluturând din braţe şi făcând genuflexiuni: ritualul nostru de supunere faţă de atotputernicul descolada. În felul acesta, ne umilim în faţa stăpânului necontestat al planetei.”

În sfârşit, decontaminarea se încheie. „M-am «copt» exact atât cât trebuie”, gândi Ender. În vreme ce aerul proaspăt năvălea în clopot, îşi scoase hainele din cutie şi le îmbrăcă, cât încă mai erau fierbinţi. De îndată ce avea să iasă, clopotul urma să fie încălzit la o temperatură cu mult peste limita de toleranţă demonstrată a virusului descolada. Nimic nu putea supravieţui în clopot în timpul acestei ultime etape a dezinfectării. Data viitoare când va intra cineva acolo, incinta va fi perfect sterilă.

Cu toate acestea, Ender nu se putu abţine să nu se

gândească la faptul că, într-un fel sau altul, virusul avea să găsească o cale de trecere, dacă nu prin clopot, atunci prin bariera de dezintegrare de intensitatea medie care împrejmuia lotul experimental ca un zid invizibil. Teoretic vorbind, nici o moleculă mai mare de o sută de atomi nu puteau trece prin barieră fără a fi descompusă. Garduri situate de fiecare parte a barierei îi împiedica pe oameni şi pe purceluşi să se rătăcească în zona fatală, dar Ender îşi imaginase ce s-ar întâmpla cu cineva care ar traversa câmpul de dezintegrare. Toate celule organismului ar fi fost ucise instantaneu, o dată cu descompunerea acizilor nucleici. Era posibil ca trupul să-şi păstreze aparent integritatea fizică. Dar în imaginaţia sa, Ender vedea de fiecare dată acel trup prefăcându-se în praf de partea cealaltă a barierei, apoi risipindu-se ca fumul înainte de a apuca să cadă la pământ.

Ceea ce îl jena cel mai mult pe Ender în privinţa barierei de dezintegrare era faptul că se baza pe acelaşi principiu ca şi dispozitivul de Dezintegrare Moleculară. Deşi fusese proiectat pentru a fi folosit împotriva astronavelor şi a rachetelor ofensive, Ender fusese cel care, cu trei mii de ani în urmă, pe vremea când se afla la comanda flotei de război a oamenilor, îl îndreptase împotriva planetei de origine a gândacilor. Şi aceeaşi armă fusese trimisă acum spre Lusitania de către Congresul Stelar. Conform afirmaţiilor lui Jane, Congresul Stelar făcuse deja o tentativă de trimitere a ordinului de folosire a dispozitivului. Jane îl blocase întrerupând comunicaţiile dintre flotă şi restul omenirii, dar nu puteau şti dacă nu cumva vreun căpitan de navă surescitat, cuprins de panică din cauză că ansiblul nu funcţiona, n-ar fi fost totuşi în stare să-l folosească atunci când ar fi ajuns la Lusitania.

Era ceva de neînchipuit, dar cât se poate de real: Congresul trimisese ordinul de distrugere a unei planete, de comitere a Xenocidului. Scrisese oare Ender în zadar „Matca şi Hegemonul”? Uitaseră deja?

Dar pentru ei cuvântul „deja” nu avea înţeles. Pentru cei mai mulţi dintre oameni trecuseră trei mii de ani. Cu toate că Ender scrisese „Viaţa lui Human”, cartea nu era crezută încă la o scară suficient de extinsă, nu fusese îmbrăţişată de oameni într-o asemenea măsură încât Congresul să nu îndrăznească să acţioneze împotriva speciei pequenino.

De ce hotărâseră să o facă? Probabil din acelaşi motiv care impusese bariera de dezintegrare a xenobiologilor: pentru a

împiedica răspândirea unei epidemii periculoase la o scară cosmică. Congresul era probabil preocupat de reprimarea flagelului unei revolte planetare. Dar când flota va fi ajuns aici, cu sau fără ordin, era foarte probabil că va folosi Doctoraşul ca soluţie definitivă la problema descolada: dacă planeta Lusitania n-ar mai exista, n-ar mai exista nici virusul semiinteligent şi automutant, arzând de nerăbdare să găsească prilejul de a nimici umanitatea şi toate realizările ei.

Nu avea prea mult de mers de la lotul experimental la noua staţie xenobiologică. Cărarea şerpuia peste o colină joasă, ocolind marginea pădurii care era în acelaşi timp tată, mamă şi cimitir viu pentru acest trib de purceluşi, şi mai departe, până la poarta nordică a gardului împrejmuitor al coloniei umane.

Pentru Ender, gardul constituia un subiect delicat. Nu avea nici un motiv să mai existe, acum când politica de contact minim între oameni şi pequeninos fusese încălcată şi ambele specii treceau liber pe poartă. Când Ender sosise pe Lusitania, gardul era încărcat cu un câmp care provoca dureri înfiorătoare celor ce încercau să treacă de el. În timpul campaniei de dobândire a dreptului de a comunica liber cu purceluşii, Miro, fiul vitreg cel mai vârstnic al lui Ender, a rămas prins în capcana câmpului timp de câteva minute, suferind o dereglare cerebrală ireversibilă. Totuşi, experienţa lui Miro n-a fost decât cea mai dureroasă şi mai imediată expresie a efectului acestui gard pentru sufletele oamenilor închişi în perimetrul său. Psihobariera fusese anulată în urmă cu treizeci de ani. În tot acest timp, nu mai existase nici un motiv de păstrare a vreunei bariere între oameni şi pequeninos. Cu toate acestea, gardul rămăsese. Aşa doriseră coloniştii umani de pe Lusitania. Dorinţa lor fusese ca frontiera dintre oameni şi pequeninos să rămână neîncălcată.

Acesta era şi motivul pentru care laboratoarele de xenobiologie fuseseră mutate din vechiul lor amplasament în josul râului. Dacă doreau ca pequeninos să ia parte la experimente, era necesar ca laboratoarele să fie situate aproape de gard, iar toate loturile experimentale să se afle în afara acestuia, astfel încât oamenii şi purceluşii să nu aibă ocazia să se întâlnească pe neaşteptate.

Când Miro plecase s-o întâlnească pe Valentine, Ender îşi făcuse socoteala că atunci când se va întoarce va fi uluit de marile transformări de pe Lusitania. Se gândise că Miro îi va găsi pe oameni şi pe pequeninos trăind împreună, ca două specii

aflate în deplină armonie. În schimb, Miro avea să găsească colonia aproape neschimbată. Cu rare excepţii, fiinţele omeneşti de pe Lusitania nu tânjeau după compania apropiată a altor specii.

Ender procedase cu înţelepciune atunci când o ajutase pe Matcă să refacă specia gândacilor atât de departe de Milagre. Iniţial plănuise să-i ajute pe oameni şi pe gândaci să se cunoască treptat. Când colo, el, Novinha şi familia lor fuseseră nevoiţi să păstreze cu străşnicie secretul existenţei gândacilor pe Lusitania. În mod sigur, dacă nu se puteau împăca cu nişte pequeninos cu aspect de mamifere, la aflarea veştii despre existenţa creaturilor insectoide coloniştii umani ar fi avut o reacţie xenofobă.

„Am prea multe secrete pe suflet”, medită Ender. „În toţi aceşti ani am fost vorbitor, dezvăluind secrete şi ajutându-i pe oameni să trăiască în lumina adevărului. Acum nu mai spun nimănui nici jumătate din ceea ce ştiu, căci mărturisind întregul adevăr n-aş stârni decât teamă, ură, brutalitate, crime şi război.”

Nu departe de poartă, dar în afara împrejmuirii, se înălţau doi copaci-părinţi: pe unul îl chema Rooter[6], pe celălalt Human, şi fuseseră plantaţi astfel încât, văzuţi dinspre poartă, Rooter să apară în stânga, iar Human în dreapta. Human fusese acel purceluş pe care Ender fusese solicitat să-l ucidă, conform ritualului, cu propriile sale mâini, pentru a pecetlui tratatul dintre oameni şi pequeninos. După aceea, Human a renăscut în celuloză şi clorofilă, a ajuns în sfârşit la stadiul de mascul adult, apt să procreeze.

În prezent, Human se bucura încă de un prestigiu enorm, nu numai printre purceluşii acestui trib, dar şi în multe alte triburi. Ender ştia că e viu; totuşi, uitându-se la copac, îi era imposibil să uite cum murise Human.

Lui Ender nu-i era greu să-l considere pe Human o persoană, căci vorbise de multe ori cu acest copac-tată. Ceea ce nu reuşea era să se gândească la acest copac ca fiind *persoana* pe care o cunoscuse sub numele de Human. Poate că Ender înţelegea la nivel intelectual că identitatea unei persoane era dată de voinţă şi de memorie şi că acestea trecuseră intacte de la pequenino la copacul-tată. Numai că înţelegerea intelectuală nu aducea întotdeauna după ea şi înţelegerea viscerală. În momentul

---

[6] Râmător. (n. red.)

acesta, Human îi era foarte străin.

Totuşi, el era tot Human şi încă mai era prietenul lui Ender; în trecere, Ender atinse coaja copacului. Apoi, abătându-se puţin de la drumul lui, se apropie de celălalt copac, mai vârstnic, şi atinse şi coaja acestuia. Nu-l cunoscuse pe Rooter ca pequenino – fusese ucis de alte mâini şi încă înainte de sosirea lui Ender pe Lusitania era înalt şi cu ramurile viguroase. Când discuta cu Rooter, Ender nu se simţea deloc încurcat.

La poalele lui Rooter, printre rădăcini, zăceau multe beţe. Unele fuseseră aduse din altă parte, altele proveneau din coroana lui Rooter. Acestea erau beţele vorbitoare. Purceluşii se foloseau de ele pentru a bate un anumit ritm în trunchiul unui copac-tată. Acesta din urmă îşi modela şi îşi remodela regiunile cavernoase din interiorul trunchiului pentru a modula sunetul, realizând astfel un gen de vorbire lentă. Ender putea şi el să bată ritmul, cu stângăcie, dar îndeajuns de corect pentru a obţine un răspuns din partea copacilor.

Totuşi, astăzi nu avea chef de conversaţie. Lasă în seama lui Planter să le spună copacilor-părinţi că un alt experiment eşuase. Ender avea să vorbească mai târziu cu Human şi Rooter. Avea să vorbească şi cu Matca, cu Jane, cu toată lumea. După toate aceste discuţii, n-aveau să se găsească mai aproape de rezolvarea vreuneia din problemele care întunecau viitorul Lusitaniei, pentru că soluţia problemelor nu depindea de discuţii. Depindea de cunoaştere şi de acţiune: cunoaştere pe care numai alţi oameni o puteau dobândi, acţiuni pe care numai alţi oameni le puteau întreprinde. Ender însuşi nu putea face nimic ca să rezolve ceva.

Tot ce putea să facă, tot ce făcuse de fapt de la ultima sa bătălie ca războinic copil, era să asculte şi să vorbească. În alte vremuri şi în alte locuri, fusese de ajuns. Dar nu şi acum. Multe posibilităţi diferite de distrugere planau asupra Lusitaniei, unele dintre ele declanşate de Ender însuşi, şi totuşi nici una dintre ele nu putea fi rezolvată acum cu ajutorul vreunei acţiuni, al unui cuvânt sau gând de-al lui Andrew Wiggin. Asemenea tuturor celorlalţi cetăţeni ai Lusitaniei, viitorul său se afla în mâinile altor oameni. Diferenţa dintre el şi ei era aceea că Ender cunoştea toate pericolele, toate consecinţele posibile ale fiecărui eşec şi ale fiecărei erori. Cine era mai blestemat, cel care murea fără să ştie nimic până în clipa morţii, sau cel care-şi urmărea distrugerea pe măsură ce se apropia, pas cu pas, zile, săptămâni şi ani?

Ender părăsi copacii-tată şi porni de-a lungul potecii bine bătătorite, către colonia umană. Trecu de poartă, apoi de uşa ce dădea în laboratorul de xenobiologie. Purceluşul care îi slujea Elei drept cel mai de nădejde asistent – îl chema Deaf, Surdul, deşi nu suferea câtuşi de puţin de vreo deficienţă auditivă – îl conduse de îndată în biroul Novinhei, unde era aşteptat de Ela, Novinha, Quara şi Grego. Ender ţinu la vedere punga ce conţinea fragmentele plantei de cartof.

Ela clătină din cap; Novinha oftă, dar nu păreau nici pe jumătate atât de dezamăgite pe cât se aşteptase Ender. Era limpede că altceva le frământa.

— Cred că bănuiam rezultatul, spuse Novinha.

— Trebuie să mai încercăm, zise Ela.

— *De ce* să mai încercăm? întrebă Grego pe un ton imperativ.

Cel mai tânăr dintre copiii Novinhei – prin urmare fiul vitreg al lui Ender – avea acum treizeci şi cinci de ani, fiind şi el un strălucit om de ştiinţă; părea că savura rolul său asumat de cârcotaş în toate discuţiile familiale, fie că era vorba de xenobiologie, fie de culoarea zugrăvelii.

— Prin introducea acestor noi soiuri nu facem decât să învăţăm descolada să ne dejoace toate strategiile pentru a o ucide. Dacă n-o lichidăm curând, o să ne lichideze ea pe noi. Şi de îndată ce descolada nu va mai fi, vom putea cultiva soiurile noastre obişnuite de cartofi, fără să mai aşteptăm vreuna din tâmpeniile astea.

— Ba nu putem! strigă Quara. Vehemenţa ei îl surprinse pe Ender. De cele mai multe ori, Quara se codea să vorbească tare; nu-i stătea în fire să vorbească pe un asemenea ton. Ascultaţi ce vă spun: descolada e viu!

— Iar eu îţi spun că un virus e un virus, replică Grego.

Pe Ender îl deranja faptul că Grego dorea exterminarea descoladei: era ceva cu totul neobişnuit ca el să susţină o acţiune care ar fi dus la distrugerea purceluşilor. Practic, Grego crescuse prin masculii pequenino şi îi cunoştea mai bine, le vorbea limba mai bine decât oricine.

— Copii, puţină linişte, vă rog, ca să pot să-i explic lui Andrew despre ce e vorba, interveni Novinha. Eu şi Ela discutam despre ce-ar trebui să facem în cazul în care cartofii nu rezistă şi ea mi-a spus… nu, Ela, e mai bine să explici tu.

— E un concept destul de simplu. În loc să încercăm să creştem plante care să inhibe dezvoltarea virusului descolada, trebuie să ne ocupăm de virusul însuşi.

— Corect, spuse Grego.

— Taci din gură! ţipă Quara.

— Grego, dragule, ca un semn de bunăvoinţă faţă de noi toţi, te rog să faci aşa cum te-a rugat sora ta cu atâta amabilitate, interveni Novinha.

Ela oftă şi îşi reluă explicaţia:

— Nu putem să-l ucidem pur şi simplu, pentru că aşa am ucide toate formele indigene de viaţă de pe Lusitania. Propun, deci să încercăm să dezvoltăm o nouă varietate de descolada care să continue să acţioneze aşa cum actualul virus acţionează în ciclurile reproductive ale tuturor formelor de viaţă lusitane, dar lipsită de capacitatea de a se adapta la speciile noi.

— Poţi să elimini partea aceasta din virus? întrebă Ender. Poţi s-o *găseşti!*

— Puţin probabil. Dar cred că pot să găsesc toate părţile virusului care sunt active în purceluşi şi în toate celelalte perechi plantă-animal, să le *păstrez* şi să elimin restul. Apoi va trebui să le adăugăm o capacitate reproductivă rudimentară şi nişte receptori ca să poată reacţiona corespunzător la modificările apărute în organismele-gazdă, să aşezăm totul într-o mică organelă[7] şi astfel să obţinem un substituent pentru descolada care să nu pună în pericol continuitatea speciilor indigene şi să ne permită şi nouă să trăim fără probleme.

— Şi în final ai să pulverizezi virulicidul pe toată planeta? întrebă Ender. Dacă există deja o varietate rezistentă?

— Nu, nu vom folosi sprayul pentru că asta ar însemna să lichidăm viruşii care sunt deja încorporaţi în organismele tuturor fiinţelor de pe Lusitania. Asta-i partea cu adevărat delicată…

— Ca şi cum restul ar fi *uşor,* interveni Novinha, adică să faci o organelă nouă din nimic…

— Nu putem să injectăm aceste organele în câţiva purceluşi şi nici în toţi indivizii, pentru că ar trebui totodată să le injectăm în toate celelalte animale şi plante indigene.

— Imposibil, spuse Ender.

— Trebuie deci să punem la punct un mecanism care să răspândească organelele în toată biosfera şi, în acelaşi timp, să distrugă o dată pentru totdeauna toţi viruşii descolada vechi.

— Un xenocid, spuse Quara.

---

[7] Parte specializată a unei celule, având anumite funcţii specifice; organ celular. (n. tr.)

— În asta constă disputa, preciză Ela. Quara susţine că descolada ar fi înzestrată cu simţuri.

Ender se uită la fiica sa vitregă cea mai tânără.

— O *moleculă* vie?

— Au un limbaj, Andrew.

— Asta când s-a mai întâmplat? întrebă Ender, care încerca să-şi imagineze cum putea o moleculă genetică – fie ea una la fel de mare şi de complexă ca virusul descolada – să vorbească.

— Am bănuit-o de multă vreme. Nu aveam de gând să vă spun nimic până când nu eram sigură, dar…

— Ceea ce înseamnă că *nu* e sigură, spuse Grego triumfător.

— Dar acum sunt *aproape* sigură şi nu puteţi să distrugeţi o întreagă specie până când nu *ştim.*

— Şi cum vorbesc? întrebă Ender.

— Nu ca noi, bineînţeles, spuse Quara. Are loc un transfer bidirecţional de informaţii la nivel molecular. Prima oară l-am observat pe când încercam să înţeleg cum se face că noile soiuri rezistente de descolada se răspândesc atât de rapid şi înlocuiesc toţi viruşii vechi într-un timp atât de scurt. N-am putut să rezolv problema pentru că o formulasem greşit. Viruşii noi nu-i *înlocuiesc* pe cei vechi. Pur şi simplu, transmit mesaje.

— Aruncă *suliţe,* interveni Grego.

— Acesta a fost cuvântul folosit de mine, zise Quara. Nu înţelesesem că era modul lor de *vorbire.*

— Fiindcă nu era aşa ceva, o contrazise Grego.

— Asta se întâmpla acum cinci ani, preciză Ender. Spuneai pe atunci că suliţele pe care le aruncă poartă cu ele genele necesare şi toţi viruşii care le primesc îşi revizuiesc structura pentru a include noile gene. Asta nu prea seamănă a limbaj.

— Dar suliţele nu sunt aruncate *numai* atunci, zise Quara. Acele molecule-mesager se deplasează înăuntru şi în afară tot timpul şi de obicei nici nu sunt încorporate în viruşi. Sunt citite şi apoi sunt transferate la un alt virus.

— Şi ăsta e un limbaj? întrebă Grego.

— Nu încă, răspunse Quara. Dar uneori, după ce un virus citeşte una dintre suliţe, face una nouă şi o trimite afară. Aici e partea care-mi spune că e vorba de un limbaj: „vârful” a noii suliţe începe întotdeauna cu o secvenţă moleculară similară cu „coada” celei pe care tocmi a primit-o. Aşa se păstrează firul conversaţiei.

— Conversaţie! pufni dispreţuitor Grego.

— Ori taci, ori te lichidez! zise Ela.

Chiar şi după toţi aceşti ani, realiză Ender, vocea Elei mai avea puterea să strunească aroganţa lui Grego, cel puţin câteodată.

— Am urmărit câteva dintre aceste conversaţii, care durează cel mult o sută de întrebări şi răspunsuri. Majoritatea încetează mult mai repede. Câteva din ele sunt încorporate în structura principală a virusului. Dar, şi ăsta e lucrul cel mai interesant, fenomenul e complet voluntar. Uneori, un virus prinde suliţa şi o păstrează, dar ceilalţi nu o fac. Alteori, majoritatea viruşilor păstrează o anumită suliţă. Numai că zona în care sunt încorporate aceste suliţe-mesager este cea a cărei hartă a fost cel mai greu de întocmit, pentru că nu face parte din structura lor, ci e *memoria* lor, iar indivizii sunt toţi diferiţi între ei. Totodată, au tendinţa de a elimina câteva fragmente atunci când au acumulat prea multe suliţe.

— Tot ce spui tu e fascinant, zise Grego, dar nu e ştiinţă. Există o mulţime de explicaţii pentru aceste suliţe şi aceste aglomerări şi difuzări aleatorii…

— *Nu* sunt aleatorii! ripostă Quara.

— Nimic din toate astea nu constituie un limbaj, insistă Grego.

Ender ignoră disputa pentru că Jane îi şoptea în ureche prin intermediul rubinului de emisie-recepţie. Acum îi vorbea mai rar ca în anii trecuţi. El ascultă cu atenţie, fără să considere nimic de la sine înţeles.

„E o pistă bună, zise Jane. I-am verificat cercetările şi se petrece aici ceva care nu se întâmplă cu nici o altă creatură subcelulară. Am mai analizat de mai multe ori informaţiile şi cu cât simulez şi testez mai departe acest comportament particular al descoladei, cu atât mai puţin arată ca o codificare genetică şi cu atât mai mult seamănă cu un limbaj. În momentul de faţă nu putem exclude posibilitatea ca el să *fie* voluntar."

Când Ender îşi îndreptă din nou atenţia spre discuţie, Grego tocmai spunea:

— De ce trebuie să transformăm tot ceea ce încă nu am înţeles într-un soi de experienţă mistică? Grego îşi închise ochii şi intonă: Am descoperit o nouă formă de viaţă! Am descoperit nouă formă de viaţă!

— Încetează! ţipă Quara.

— Aşa nu se mai poate, spuse Novinha. Grego, încearcă să te menţii la nivelul unei discuţii raţionale.

— Păi, e foarte greu, când toată chestia e atât de iraţională.

Até agora quem já imaginou microbiologista que se torna namorada de urna molécula![8]

— Destul! spuse Novinha cu asprime. Quara e un om de ştiinţă în aceeaşi măsură ca şi tine şi…

— *A fost,* bombăni Grego.

— Şi – dacă ai fi atât de amabil încât să mă laşi să termin – are dreptul să fie ascultată. Novinha era acum realmente supărată, dar, ca de obicei, Grego nu părea afectat. Ar fi trebuit să ştii până acum, Grego, că de multe ori ideile care la început par absurde şi împotriva bunului simţ provoacă mai târziu modificări fundamentale în felul în care privim lumea.

— Chiar credeţi că e vorba aici de o descoperire fundamentală? întrebă Grego, privindu-i în ochi pe fiecare din cei de faţă. Un virus care vorbeşte? Se *Quara sabe tanto, porque ela não diz é que aqueles bichos dizem?*[9]

Faptul că trecuse la portugheză în loc să vorbească în stark, limba ştiinţei şi a diplomaţiei, era un semn că discuţia scăpase de sub control.

— Are vreo importanţă? întrebă Ender.

— *Are!* spuse Quara.

Ela era consternată.

— Păi, e doar diferenţa dintre tratarea unei boli periculoase şi distrugerea unei întregi specii raţionale. Eu cred că are importanţă.

— Am vrut să întreb, explică Ender cu răbdare, dacă are vreo importanţă să aflăm ce-şi vorbesc.

— Nu, zise Quara. Probabil că n-o să le înţelegem niciodată limbajul, dar asta nu schimbă faptul că sunt înzestraţi cu simţuri. La urma urmei, ce ar avea să-şi spună viruşii şi oamenii unii altora?

— Ce-ai zice de: „Vă rugăm să nu mai încercaţi să ne ucideţi!” glumi Grego. Dac-ai putea să traduci întrebarea în limba viruşilor, e posibil să faci ceva util.

— Dar, Grego, dragule, spuse Quara cu un ton mieros prefăcut, noi trebuie să le-o spunem lor sau ei să ne-o spună nouă?

— Oricum, nu trebuie să luăm o hotărâre astăzi, îi linişti

---

[8] Unde s-a mai pomenit ca un microbiolog care să se îndrăgostească de o moleculă?

[9] Dacă ştie atâtea, de ce nu ne spune şi nouă ce-şi vorbesc animăluţele astea?

Ender. Ne putem permite să mai aşteptăm o vreme.

— Da’ de unde ştii tu? întrebă Grego. De unde ştii că mâine după-amiază nu ne vom trezi toţi cu dureri şi mâncărimi, vomitând şi arzând de febră şi, până la urmă, vom da ortul popii, fiindcă peste noapte virusul descolada a aflat cum să ne lichideze o dată pentru totdeauna? Ori noi, oriei.

— Cred că Grego tocmai ne-a demonstrat *de ce* trebuie să aşteptăm, spuse Ender. Aţi auzit cum a vorbit despre descolada? „A *aflat* cum să ne lichideze.” Până şi *el* crede că descolada are o voinţă şi ia decizii.

— N-a fost decât o figură de stil, spuse Grego.

— Cu toţii am vorbit aşa, zise Ender. Şi, totodată, am gândit aşa. Pentru că toţi o simţim: ne aflăm în război cu descolada. E mai mult decât lupta pentru eradicarea unei boli, e ca şi cum am avea un duşman inteligent, plin de ingeniozitate, care ne contracarează toate manevrele. În toată istoria cercetării medicale, nimeni nu a luptat vreodată împotriva unei boli care să dispună de atâtea modalităţi de anihilare a strategiilor folosite împotriva ei.

— Numai pentru că nimeni nu a luptat cu un microorganism care să aibă o moleculă genetică atât de mare şi de complexă, zise Grego.

— Întocmai, aprobă Ender. E vorba de un virus unic în felul său şi, prin urmare, s-ar putea să aibă capacităţi pe care nici nu ni le imaginăm la o specie cu o structură mai puţin complexă decât a vertebratelor.

Preţ de o clipă, singurul răspuns la cuvintele lui Ender a fost liniştea; timp de o clipă, Ender şi-a închipuit că, în fond, îndeplinise o funcţie utilă în această întrunire şi, ca simplu participant la discuţie, era posibil să fi dobândit un soi de acord.

Dar Grego se grăbi să-i spulbere această iluzie:

— Chiar dacă Quara are dreptate, chiar dacă a intuit exact, dacă toţi viruşii descolada sunt doctori în filozofie şi scriu dizertaţii pe tema „cum să-i înnebunim pe oameni până-i lichidăm”, ce să facem? Să ne întindem pe spate şi să ne prefacem morţi pentru că virusul care încearcă să ne ucidă e atât de şmecher?

Novinha îi răspunse calmă:

— După părerea mea, Quara trebuie să-şi continue cercetările– iar noi trebuie să-i oferim mai multe resurse ca s-o facă – în timp ce Ela şi le continuă pe ale ei.

De data aceasta Quara găsi ceva de obiectat:

— Şi de ce să mă mai ostenesc să încerc să-i înţeleg, dacă voi continuaţi să căutaţi modalităţi de a-i ucide?

— Bună întrebare, Quara, zise Novinha. Pe de altă parte, de ce-ar trebui să încerci să-i înţelegi dacă vor reuşi brusc să găsească o cale de a străpunge de toate barierele noastre chimice, omorându-ne pe toţi?

— Noi sau ei, murmură Grego.

Ender îşi dădu seama că Novinha luase o hotărâre înţeleaptă: să menţină deschise ambele direcţii de cercetare şi să decidă mai târziu, când aveau să ştie mai multe. În acelaşi timp, şi Quara şi Grego se situau în afara subiectului, când presupuneau că totul depindea de răspunsul la întrebarea dacă virusul era sau nu înzestrat cu raţiune.

— Chiar dacă sunt inteligenţi, spuse Ender, nu înseamnă că sunt sacrosancţi. Totul depinde de ceea ce sunt ei: raman sau varelse. Dacă sunt raman – dacă-i putem înţelege şi ei ne pot înţelege pe noi suficient ca să găsim o modalitate de convieţuire –, atunci e în regulă. Şi noi şi ei vom fi în siguranţă.

— Marele pacifist plănuieşte să semneze un tratat cu o moleculă? întrebă Grego.

Ender nu luă în seamă tonul ironic.

— Pe de altă parte, dacă încearcă să ne distrugă şi nu putem găsi o cale de comunicare cu ei, atunci sunt varelse – o specie străină raţională, dar ostilă şi periculoasă în mod implacabil. Varelse sunt speciile străine cu care nu putem convieţui. Varelse sunt speciile străine cu care, în mod natural şi permanent, suntem angajaţi într-un război pe viaţă şi pe moarte, şi într-o astfel de situaţie singura noastră datorie morală este să facem tot ceea ce este necesar pentru a câştiga.

— Corect, spuse Grego.

În pofida tonului triumfător al fratelui ei, Quara ascultase cuvintele lui Ender, le cântărise şi acum încuviinţă cu o mişcare şovăielnică a capului:

— Atâta timp cât nu pornim de la premisa că sunt varelse, zise ea.

— Chiar şi atunci, poate că există o cale de mijloc, reluă Ender. Poate că Ela va găsi o modalitate de a înlocui toţi viruşii descolada fără să le distrugă memoria şi limbajul.

— Nu! sări Quara, cuprinsă iarăşi de ardoare. Nu puteţi… nici măcar nu aveţi drep*tul să l*e lăsaţi memoria şi să-i lipsiţi de capacitatea de a se adapta. E ca şi cum ei ne-ar face nouă *lobo*tomii frontale. Dacă-i război, atunci război să fie. Omorâţi-i,

dar nu le lăsaţi amintirile furându-le în acelaşi timp voinţa.

— Nu contează, spuse Ela. E imposibil. Aşa cum stau lucrurile, cred că mi-am impus o sarcină imposibilă. Să opereze pe descolada nu-i uşor, nu e ca şi cum ai examina şi ai opera un animal. Cum să anesteziez molecula în aşa fel încât să nu se vindece în timp ce eu abia am ajuns la jumătatea amputării? Poate că descolada nu se prea pricepe la fizică, dar e cu mult mai bun decât mine la chirurgie moleculară.

— Deocamdată, spuse Ender.

— Deocamdată nu ştim nimic, interveni Grego, decât că descolada încearcă din răsputeri să ne omoare pe toţi, în vreme ce noi încă mai stăm să ne gândim dacă trebuie sau nu să contraatacăm. Am să mă mai abţin un timp, dar nu pentru totdeauna.

— Şi purceluşii? întrebă Quara. Nu au şi *ei* dreptul să voteze dacă transformăm sau nu molecula care nu numai că le permite să se reproducă, dar probabil i-a şi creat din capul locului ca specie raţională?

— Fiinţa asta încearcă să ne ucidă, spuse Ender. Atâta timp cât soluţia găsită de Ela poate lichida virusul fără să afecteze ciclul reproductiv al purceluşilor, nu cred că au vreun drept să obiecteze.

— Dar dacă ei sunt de altă părere.

— Atunci poate ar fi mai bine să nu afle ce facem noi, spuse Grego.

— Nu vom sufla o vorbă nimănui – nici oamenilor, nici purceluşilor – despre cercetările pe care le întreprindem aici, interveni Novinha cu asprime. Ar putea provoca o înţelegere greşită a lucrurilor, care ar duce la violenţă şi la crime.

— Aşadar, noi oamenii suntem judecătorii tuturor celorlalte creaturi, spuse Quara.

— Nu, Quara. Noi *savanţii* culegem informaţii, replică Novinha. Până când nu adunăm destule, *nimeni* nu poate emite vreo judecată. Regula secretului e valabilă pentru toţi cei de faţă. Şi pentru Quara, şi pentru Grego. Nu spuneţi nimănui nimic până când nu vă dau eu voie şi n-am să vă dau voie până când nu aflăm mai multe.

— Până când nu ne dai voie *tu,* întrebă Grego cu imprudenţă, sau Vorbitorul în numele Morţilor?

— Eu sunt xenobiologul-şef, spuse Novinha. Numai eu pot să decid când ştim îndeajuns. S-a înţeles?

Aşteptă până când toţi îşi dădură consimţământul.

Novinha se ridică în picioare. Întrunirea luase sfârşit. Quara şi Grego plecară aproape imediat. Novinha îl sărută pe Ender, pe obraz apoi îi conduse pe el şi pe Ela afară din biroul ei.

Ender întârzie în laborator ca să discute cu Ela:

— *Există* vreo cale de a inocula cu înlocuitorul tău de virus întreaga populaţie a tuturor speciilor indigene de pe Lusitania?

— Nu ştiu, răspunse Ela. Problema e mai puţin dificilă decât tehnica de a ajunge la toate celulele unui organism individual suficient de repede ca descolada să nu se adapteze sau să evadeze. Probabil că va trebui să-l modeleze parţial pe descolada însuşi, căci descolada este singurul parazit pe care l-am văzut în stare să invadeze un organism-gazdă atât de repede şi de temeinic, exact cum am eu nevoie s-o facă virusul purtător. Un mic paradox: voi învăţa cum să înlocuiesc descolada furând tehnica de la virusul însuşi.

— Nu-i un paradox, spuse Ender, aşa funcţionează lumea în care trăim. Cineva mi-a spus odată că singurul învăţător valoros pentru tine este propriul tău duşman.

— Atunci Quara şi Grego trebuie să-şi acorde unul altuia titluri academice înalte.

— Controversa lor e sănătoasă, zise Ender. Ne obligă să cântărim toate aspectele acţiunilor pe care le întreprindem.

— O să-nceteze să mai fie sănătoasă când unul dintre ei o să se hotărască s-o scoată din cadrul familiei, spuse Ela.

— Familia *aceasta* nu-şi dezvăluie problemele străinilor. Dintre toţi oamenii, cred că eu ar trebui să ştiu cel mai bine lucrul ăsta.

— Dimpotrivă, Ender. Dintre toţi oamenii, tu ar trebui să ştii cât de dornici suntem să discutăm cu un străin, când credem că nevoia noastră de a vorbi e suficient de mare ca s-o justifice.

Ender trebuia să admită că ea avea dreptate. Fusese tare greu să-i facă pe Quara, Grego, Miro, Quim şi Olhado să aibă suficientă încredere în el ca să-i vorbească atunci când Ender a sosit pentru prima oară pe Lusitania. Dar Ela îi vorbise de la bun început, şi aşa făcuseră apoi toţi ceilalţi copii ai Novinhei. În final, acelaşi lucru l-a făcut şi Novinha. Familia era extrem de loială, dar toţi erau încăpăţânaţi şi siguri de ei şi nu era unul care să nu considere propria lui judecată mai presus de a celorlalţi. Grego sau Quara, oricare dintre ei, putea foarte bine să decidă că interesele Lusitaniei, ale omenirii sau ale ştiinţei aveau să fie mai bine servite dacă vorbeau cu alte persoane şi atunci legea secretului s-ar fi dus pe copcă. Exact aşa cum legea

separării de purceluşi fusese încălcată înainte ca Ender să ajungă acolo.

„Ce simpatic”, gândi Ender. „Încă o sursă posibilă de dezastru pe care-mi este absolut imposibil s-o controlez.”

Părăsind laboratorul, Ender îşi dori, ca în atâtea alte rânduri, să fi fost acolo Valentine. Ea era cea pricepută să rezolve dilemele etice. Va ajunge aici în curând – dar îndeajuns de curând? Ender înţelegea şi în cea mai mare parte era de acord cu punctele de vedere exprimate atât de Quara cât şi de Grego. Cel mai mult îl irita necesitatea absolută a păstrării secretului, care-l împiedica să le vorbească purceluşilor, ba chiar şi lui Human însuşi, despre o decizie care avea să-i afecteze tot atât de mult cât i-ar afecta pe toţi coloniştii de pe Pământ. Şi totuşi, Novinha avea dreptate. Dezvăluirea chestiunii acum, când încă nu ştiau ce anume era posibil şi ce nu, ar fi dus în cel mai bun caz la confuzie, iar în cel mai rău caz la anarhie şi la vărsare de sânge. Pequeninos erau acum paşnici, dar istoria speciei era însângerată de războaie.

În timp ce ieşea pe poartă, îndreptându-se din nou către terenurile experimentale, Ender o văzu pe Quara stând lângă copacul-tată Human, cu nişte beţe în mână, angajată într-o conversaţie. Nu bătuse efectiv în trunchiul copacului, căci Ender ar fi auzit-o. Asta însemna de bună seamă că dorea intimitate. Nu era nici o problemă. Ender avea s-o ia pe o cale ocolitoare ca să nu se apropie într-atât încât să poată auzi ceva.

Dar, când îl văzu pe Ender privind în direcţia ei, Quara puse capăt imediat conversaţiei cu Human şi porni cu paşi repezi pe cărarea ce ducea la poartă. Bineînţeles că în felul acesta trecu chiar prin dreptul lui Ender.

— I-ai spus un secret? întrebă Ender.

Glumise, dar când văzu expresia de pe faţa ei îşi dădu seama fără greş cam ce secret era posibil să fi destăinuit Quara, iar vorbele ei îi confirmară bănuiala.

— Felul cum mama înţelege cinstea nu coincide întotdeauna cu al meu. Şi, la drept vorbind, nici felul cum înţelegi tu acelaşi lucru.

Ştiuse că *s-ar putea* să facă acest lucru, dar nici prin cap nu-i trecuse că o va face atât de curând după ce promisese contrariul.

— Dar este oare cinstea întotdeauna considerentul cel mai important? întrebă Ender.

— Pentru mine, da, răspunse Quara.

Încercă să se întoarcă şi să treacă prin poartă, dar Ender o prinse de braţ.

— Dă-mi drumul!

— Că i-ai spus lui Human, e un lucru, Ender. El e foarte înţelept. Dar să nu mai spui nimănui. Unii dintre purceluşi, unii dintre masculi mai ales, pot deveni foarte agresivi dacă au motiv.

— Nu sunt doar nişte *masculi,* replică Quara. Ei îşi spun soţi. Poate că *noi* ar trebui să-i numim *bărbaţi.* Îl privi pe Ender cu un zâmbet triumfător. Nu eşti nici pe jumătate atât de lipsit de prejudecăţi precum îţi place să crezi.

După care se smulse de lângă el şi ieşi pe poarta dinspre Milagre. Ender se duse lângă Human.

— Ce ţi-a spus, Human? Ţi-a spus că n-am să las pe nimeni, cu preţul vieţii mele, să lichideze descolada, dacă prin asta ar avea de suferit poporul tău?

Bineînţeles că Human nu răspunse imediat, căci Ender nu avea nici o intenţie să înceapă să bată în trunchiul său cu beţele-vorbitoare folosite pentru a pune în mişcare limba taţilor. Dacă ar fi făcut-o, masculii pequeninos ar fi auzit şi ar fi dat fuga într-acolo. Nu exista vreo discuţie intimă între pequeninos şi copacii-tată. Dacă un copac-tată dorea intimitatea, putea să vorbească oricând în linişte cu alţi copaci-tată: comunicau reciproc, de la minte la minte, la fel cum Matca comunica cu gândacii care-i serveau drept ochi, urechi, mâini şi picioare. „Ce n-aş da să fac şi eu parte din reţeaua *aceea* de comunicaţii”, îşi spuse Ender. „Transmitere instantanee, constând din gânduri pure, proiectate oriunde în univers.”

Totuşi, trebuia să spună ceva care să ajute la contracararea secretului pe care ştia că i-l spusese Quara.

— Human, facem tot ce putem ca să salvăm atât oamenii cât şi pe pequeninos. Dacă va fi posibil, vom încerca să salvăm chiar şi virusul descolada. Ela şi Novinha sunt foarte pricepute în ceea ce fac. La drept vorbind, la fel sunt Grego şi Quara. Dar deocamdată, te rog să ai încredere în noi şi să nu mai spui nimic, nimănui. Te rog. Dacă oamenii şi purceluşii vor ajunge să înţeleagă pericolul în care ne aflăm înainte de a fi gata să întreprindem acţiunile de reprimare a acestuia, consecinţele vor fi violente şi îngrozitoare.

Nu mai rămăsese nimic de spus. Ender s-a întors la loturile experimentale. Înainte de căderea nopţii, el şi Planter au definitivat măsurătorile, apoi au ars şi au iradiat întregul câmp.

Nici o moleculă de mari dimensiuni nu a supravieţuit în interiorul barierei de dezintegrare. Au făcut tot ce le-a stat în puteri ca să se asigure că tot ce-ar fi putut învăţa descolada de pe acest teren a fost uitat.

Ceea ce nu puteau face vreodată era să se descotorosească de viruşii pe care-i purta în interiorul propriilor celule, atât omul cât şi pequenino. Şi dacă Quara avea dreptate? Dacă viruşii descolada din incinta barierei, înainte de a muri, reuşiseră să le „spună" celor din interiorul organismelor lui Planter şi Ender ceea ce învăţaseră de la acest nou soi de cartofi, să le descrie sistemele defensive pe care Ela şi Novinha încercaseră să le construiască în acesta, să le arate calea de a le înfrânge tacticile?

Dacă descolada erau cu adevărat inteligenţi, dacă foloseau un limbaj pentru circulaţia informaţiilor şi transferul comportamentului de la un individ la mulţi alţii, atunci cum putea Ender – sau oricine altcineva – să spere că în final vor fi victorioşi? Până la urmă, era foarte posibil ca descolada să fie cea mai adaptabilă specie, cea mai capabilă să supună planete şi să-şi elimine rivalii, mai puternică decât oamenii, purceluşii sau gândacii, sau orice altă creatură de pe oricare planetă colonizată. Acesta a fost gândul pe care Ender l-a purtat în minte în seara aceea până în dormitor, gândul care l-a frământat chiar şi în timp ce făcea dragoste cu Novinha, încât ea a simţit nevoia să-l liniştească, ca şi cum el şi nu ea era cel împovărat cu grijile unei planete întregi. El a încercat să-şi ceară scuze, dar şi-a dat seama curând de intuiţia gestului. Ce rost avea să-i sporească îngrijorările, vorbindu-i despre ale sale?

Human ascultase cuvintele lui Ender, dar nu putea fi de acord cu ceea ce i se ceruse. Să tacă? Nu avea cum, când oamenii născoceau viruşi noi care puteau foarte bine să transforme ciclul vital al speciei sale. Ei da, Human n-avea să le spună nimic masculilor şi femelelor imature. Dar putea să le spună – şi aşa avea să facă – tuturor celorlalţi copaci-tată de pe Lusitania. Ei aveau dreptul să ştie ce se întâmplă şi apoi să hotărască împreună dacă şi ce trebuia făcut.

Până la căderea nopţii, toţi copacii din toate pădurile au aflat ceea ce ştia Human: despre planurile oamenilor şi despre părerea lui în privinţa încrederii care le putea fi acordată. Cei mai mulţi au fost de acord cu el: îi vom lăsa, deocamdată, pe oameni să continue, dar între timp vom veghea cu atenţie şi ne vom pregăti pentru o vreme ce s-ar putea să vină, chiar dacă

sperăm să nu vină, când oamenii şi purceluşii se vor război unii cu alţii. Nu vom lupta cu speranţa de a învinge, înainte să ne măcelărească, vom găsi poate, măcar pentru unii dintre noi, o modalitate de salvare.

Astfel, înainte de ivirea zorilor, au făcut planuri şi aranjamente cu Matca, singura sursă non-umană de tehnologie avansată de pe Lusitania. Până la venirea nopţii următoare, începuseră deja să construiască o astronavă pentru a părăsi Lusitania.

7
Slujnica de taină

— E adevărat că în vremurile de demult, când aţi trimis astronavele să colonizeze mai multe planete, puteaţi să comunicaţi tot timpul între voi, ca şi cum v-aţi fi aflat în aceeaşi pădure?

— Presupun că la fel se va întâmpla şi cu voi. Când noii copaci-tată vor fi crescut, ei vor fi alături de voi. Conexiunile filotice nu sunt afectate de distanţă.

— Dar vom fi oare conectaţi? Nu vom trimite nici un copac în această călătorie. Numai fraţi, câteva soţii şi o sută de mame mici care să dea naştere noilor generaţii. Călătoria o să dureze cel puţin câteva decenii. De îndată ce vor ajunge, cei mai buni dintre fraţi vor fi trimişi în a treia viaţă, dar va trece cel puţin un an până când primul dintre copacii-tată se va maturiza suficient pentru a zămisli pui. Cum va putea primul tată de pe acea planetă nouă să vorbească cu noi? Cum să-i transmitem vreun mesaj, dacă nu vom şti unde se află?

Sudoarea curgea pe faţa lui Qing-Jao. Cum stătea aplecată, picăturile se prelingeau în jos pe obraji, pe sub ochi, spre vârful nasului. De acolo, broboanele cădeau în apa noroioasă a lanului de orez sau peste plantele tinere care abia se ridicau deasupra apei.

— De ce nu te ştergi pe faţă, sfinţia ta?

Qing-Jao îşi ridică privirea să vadă cine era atât de aproape de ea încât să-i vorbească. De obicei, ceilalţi membri ai echipei sale de muncă virtuoasă nu lucrau în apropierea ei, căci ideea de a sta alături de o vorbitoare-cu-zei îi neliniştea.

Era o fetiţă, mai mică decât Qing-Jao, cam de paisprezece ani, cu trup ca de băiat şi cu părul tuns foarte scurt. Se uita la Qing-Jao cu o curiozitate sinceră. Avea o candoare şi o lipsă de sfiiciune pe care Qing-Jao le găsi ciudate şi uşor iritante. Primul ei gând fu să o ignore.

Dar dacă o ignora însemna că este arogantă; era ca şi cum ar fi spus: „Pentru că sunt o vorbitoare-cu-zeii, nu sunt nevoită să răspund atunci când mi se vorbeşte.” Nimeni n-ar fi bănuit

vreodată motivul pentru care nu răspundea: fiind atât de preocupată de misiunea imposibilă încredinţată de marele Han Fei-Tzu, să se gândească la altceva ar fi fost aproape dureros.

Aşadar răspunse, dar cu o întrebare:

— Şi de ce-ar trebui să mă şterg pe faţă?

— Păi, nu te gâdilă sudoarea, când alunecă pe faţă? Nu te usturā când îţi intră în ochi?

Qing-Jao îşi lăsă faţa în jos câteva clipe, încercând să-şi analizeze senzaţiile. Într-adevăr, o gâdila, iar ochii o usturau. Cu grijă, Qing-Jao se îndreptă din şale şi acum remarcă durerea provocată de mişcare, felul în care spinarea ei protesta împotriva schimbării poziţiei.

— Da, îi spuse fetei. Mă gâdilă şi mă ustură.

— Atunci, şterge-te, zise fata. Cu mâneca.

Qing-Jao se uită la mânecă: era deja îmbibată de sudoarea de pe braţe.

— Şi crezi c-ar folosi la ceva? întrebă ea.

Era rândul fetei să descopere ceva la care nu se gândise. Pentru o clipă, rămase pe gânduri; apoi îşi şterse fruntea cu mâneca şi zâmbi larg:

— Nu, preasfinţia ta. N-ajută la nimic.

Qing-Jao încuviinţă cu o mişcare sobră a capului şi se aplecă din nou, numai că acum gâdilatul provocat de transpiraţie, usturimea din ochi, durerea de şale, toate o deranjau foarte mult. Starea de disconfort îi alungă gândurile, în loc să se întâmple invers. Fata asta, cine-o fi fost ea, nu făcuse decât să-i accentueze starea jalnică distrăgându-i atenţia; şi totuşi, paradoxal, făcând-o pe Qing-Jao să devină conştientă de suferinţele ei trupeşti, o eliberase de povara apăsătoare a gândurilor şi a întrebărilor.

Qing-Jao izbucni în râs.

— Râzi de mine, preasfinţia ta?

— Îţi mulţumesc în felul meu, spuse Qing-Jao. Mi-ai ridicat o mare greutate de pe suflet, chiar dacă numai pentru o clipă.

— Ba râzi de mine pentru că ţi-am spus să-ţi ştergi fruntea, cu toate că nu ajută la nimic.

— Ţi-am spus că *nu* de asta râd, zise Qing-Jao, ridicându-se din nou şi uitându-se drept în ochii fetei. Eu nu mint.

Fata păru stânjenită, dar nici pe jumătate faţă de cât ar fi trebuit să fie. Când Vorbitorii cu Zeii foloseau tonul pe care vocea lui Qing-Jao tocmai îl trădase, ceilalţi nu întârziau să se încline şi să-şi arate respectul. Dar fata se mulţumi să asculte,

cântări spusele lui Qing-Jao şi apoi încuviinţă din cap.

De aici, Qing-Jao nu putea ajunge decât la o singură concluzie:

— Şi tu eşti vorbitoare-cu-zeii?

Fata făcu ochii mari.

— Eu? Părinţii mei sunt oameni foarte umili. Tata împrăştie bălegar pe câmp, iar mama spală vase într-un restaurant.

Fireşte că nu era un răspuns. Chiar dacă cel mai adesea zeii alegeau copiii Vorbitorilor cu Zeii, se cunoşteau cazuri în care vorbiseră şi unora ai căror părinţi nu auziseră niciodată glasul lor. Totuşi, era larg răspândită credinţa că starea socială a părinţilor tăi fiind foarte modestă, zeii nu se interesau deloc de soarta ta şi, de fapt, erau foarte rare situaţiile în care vorbiseră unor copii ai căror părinţi nu erau bine educaţi.

— Cum te cheamă? întrebă Qing-Jao.

— Şi Wang-Mu, răspunse fata.

Qing-Jao căscă gura de mirare şi apoi şi-o acoperi cu mâna, înăbuşindu-şi râsul. Dar Wang-Mu nu se arătă supărată: făcu doar o strâmbătură şi păru nerăbdătoare.

— Iartă-mă, spuse Qing-Jao, când reuşi să vorbească. Dar acesta e numele…

— Reginei-mamă a Apusului, o completă Wang-Mu. Ce vină am eu dacă părinţii mi-au ales numele ăsta?

— E un nume nobil, spuse Qing-Jao. Străbuna mea de suflet a fost o mare personalitate, dar n-a fost decât o muritoare, o poetă. A ta e una dintre zeiţele cele mai vechi.

— Şi la ce-mi foloseşte? Părinţii mei au fost prea înfumuraţi când mi-au dat numele unui zeu atât de vestit. De-aia zeii n-or să-mi vorbească niciodată.

Auzind-o pe Wang-Mu vorbind cu atâta amărăciune, Qing-Jao se întristă. Dacă ar şti fata asta cât de dornică era Qing-Jao să facă schimb de locuri cu ea! Să scape de vocea zeilor! Să nu mai trebuiască niciodată să se aplece ca să urmărească fibrele lemnului, să nu mai simtă nevoia să-şi spele mâinile decât atunci când se murdăreau.

Totuşi, Qing-Jao nu-i putea explica fetei aşa ceva. Cum ar fi putut să înţeleagă? Pentru Wang-Mu, Vorbitorii cu Zeii erau elita privilegiată, infinit de înţeleaptă şi inabordabilă. Ar fi sunat ca o minciună dacă Qing-Jao i-ar fi explicat că poverile Vorbitorilor cu Zeii erau mult mai mari decât recompensele.

Dar pentru Wang-Mu Vorbitorii cu Zeii *nu* erau inabordabili – doar vorbise cu Qing-Jao, nu? Qing-Jao îşi zise că, la urma

urmei, n-avea ce pierde dacă-i spunea ce-avea pe suflet.

— Wang-Mu, mi-aş trăi bucuroasă restul zilelor fără lumina ochilor, dacă aş putea scăpa de glasul zeilor.

Wang-Mu căscă gura de uimire şi făcu ochii cât cepele.

Făcuse o greşeală că vorbise astfel. Qing-Jao o regretă imediat.

— Am glumit, spuse ea.

— Ba nu. Acum minţi. Adineauri ai spus adevărul. Veni mai aproape, călcând nepăsătoare pe firele de orez. Toată viaţa mea i-am văzut pe Vorbitorii cu Zeii duşi la templu cu lectica, purtându-şi mătăsurile strălucitoare, lumea înclinându-se în faţa lor, i-am văzut folosind toate computerele. Vorba lor e ca o muzică. Cine n-ar vrea să fie ca ei?

Qing-Jao nu-i putea răspunde deschis, nu-i putea spune: „În fiecare clipă zeii mă umilesc şi mă obligă să fac lucruri stupide ca sa mă purific, iar a doua zi o iau de la capăt.”

— N-ai să mă crezi, Wang-Mu, dar viaţa aici, pe câmp, e mai bună.

— Nu! ţipă Wang-Mu. Ai învăţat totul! Cunoşti tot ceea ce se poate cunoaşte! Ştii să vorbeşti mai multe limbi, ştii să citeşti orice cuvânt, poţi să meditezi la idei care sunt tot atât de îndepărtate de gândurile mele cum sunt gândurile mele faţă de cele ale unui melc.

— Vorbeşti foarte clar şi corect, spuse Qing-Jao. De bună seamă că ai fost la şcoală.

— La şcoală! pufni Wang-Mu dispreţuitor. Cât îi preocupă problema şcolii pentru copiii ca mine? Am învăţat să citim, dar numai atât cât să desluşim rugăciunile şi plăcuţele indicatoare ale străzilor. Am învăţat despre numere, dar numai atât cât sa ne putem face cumpărăturile. Am învăţat pe de rost spusele înţelepţilor, dar numai pe acelea care ne povăţuiesc să fim mulţumiţi cu locul nostru în viaţă şi să ne supunem celor mai înţelepţi decât noi.

Qing-Jao nu ştiuse că şcolile pot fi şi astfel. Crezuse că toţi copii învăţau în şcoli aceleaşi lucruri pe care le învăţase şi ea de la preceptorii ei. Dar înţelese de îndată că Şi Wang-Mu spunea adevărul, fără doar şi poate: un singur învăţător nu-i putea învăţa pe cei treizeci de elevi ai săi toate lucrurile pe care ea le învăţase de una singură cu atâţia profesori.

— Părinţii mei sunt foarte sărmani, continuă Wang-Mu. De ce să-şi piardă timpul să mă înveţe mai mult decât are nevoie să ştie o slujnică? Pentru că asta mi-e nădejdea cea mai mare în

viaţa asta: să fiu spălată cum se cuvine şi să devin o slugă în casa unui om bogat. Au fost *foarte* grijulii să mă înveţe cum se curăţă o duşumea.

Qing-Jao se gândi la orele pe care le petrecuse pe podeaua casei sale, urmărind fibrele de la un perete la celălalt. Nici măcar o singură dată nu se gândise cât munceau servitorii ca să păstreze podelele atât de curate şi de lustruite încât, deşi se târa mereu pe jos, rochiile ei nu se murdăreau nici un pic.

— Ştiu şi eu ceva despre podele, spuse Qing-Jao.

— Tu ştii câte ceva despre toate, răspunse Wang-Mu cu amărăciune, aşa că nu-mi spune mie cât e de greu să fii vorbitor-cu-zeii. Zeii nu s-au gândit nici măcar o singură dată la mine şi-ţi spun eu că *aşa* e mai rău!

— De ce nu ţi-a fost teamă să vorbeşti cu mine?

— Am hotărât să nu-mi fie teamă de nimic. În fond, ce poate fi mai rău decât viaţa mea de-acum?

„Aş putea să te fac să-ţi freci mâinile până la sânge în fiecare zi a vieţii tale.”

Dar, deodată, ceva se răsuci în mintea lui Qing-Jao şi ea pricepu că era posibil ca fata să *nu* considere că aşa ceva ar fi mai rău. Poate că Wang-Mu şi-ar spăla cu bucurie mâinile până când n-ar mai rămâne din ele decât nişte zdrenţe însângerate de piele, dacă ar putea să înveţe tot ceea ce ştia Qing-Jao. Se simţise atât de copleşită de misiunea încredinţată de Han Fei-Tzu şi totuşi era o însărcinare care, indiferent de reuşita sau de eşecul ei, avea să schimbe istoria. Wang-Mu n-avea să primească niciodată vreo însărcinare pe care să nu fie obligată s-o îndeplinească iarăşi a doua zi; Wang-Mu avea să-şi irosească viaţa în munci anonime, şi nimeni n-o va băga în seamă decât atunci când nu le va duce la bun sfârşit. Nu era oare munca unui servitor la fel de zadarnică, până la urmă, ca şi ritualurile de purificare?

— Viaţa unui servitor trebuie să fie grea, spuse Qing-Jao. Mă bucur că, spre binele tău, nu ai fost încă angajată.

— Părinţii mei aşteaptă cu speranţă ziua când voi deveni femeie. Atunci ar putea obţine o primă de angajare mai mare în schimbul meu. Poate că servitorul personal al vreunui bogătaş mă va cere de nevastă; poate că o doamnă bogată va dori să mă angajeze ca slujnică de taină.

— De pe-acum eşti drăguţă, spuse Qing-Jao.

Wang-Mu ridică din umeri.

— Prietena mea, Fang-Liu, lucrează deja şi mi-a spus că cele

mai urâte muncesc din greu, dar că bărbaţii casei le lasă în pace. Femeile urâte sunt libere să aibă propriile lor gânduri, nu sunt obligate să le spună tot timpul lucruri drăguţe stăpânelor lor.

Qing-Jao se gândi la servitorii din casa tatălui ei. Ştia că tatăl ei nu s-ar lega niciodată de soarta vreunei servitoare. Şi nimeni nu trebuia să-i spună *ei* lucruri drăguţe.

— La mine acasă e altfel, spuse ea.

— Dar eu nu sunt servitoare în casa ta, i-o întoarse Wang-Mu.

Acum, dintr-o dată, totul îi deveni foarte limpede. Wang-Mu nu o abordase mânată de un impuls de moment. Wang-Mu îi vorbise în speranţa de a i se oferi o slujbă de servitoare în casa domniţe vorbitoare-cu-zeii. Din câte ştia, toate bârfele din oraş se învârteau în jurul tinerei domniţe Han Qing-Jao, care terminase cu preceptorii şi trebuia să ducă la bun sfârşit prima sa însărcinare de adult, precum şi în jurul faptului că încă nu avea nici soţ, nici slujnică de taină. Probabil că Şi Wang-Mu reuşise să ajungă prin cine ştie ce mijloace în aceeaşi echipă de muncă virtuoasă ca şi Qing-Jao, pentru a putea purta exact această conversaţie. Preţ de o clipă, Qing-Jao se simţi cuprinsă de mânie. Apoi se gândi: „Şi de ce n-ar fi făcut Wang-Mu exact ceea ce făcuse? Lucrul cel mai rău care i se poate întâmpla e să ghicesc ce are de gând, să mă supăr şi să n-o angajez. Oricum, n-ar duce-o mai rău decât înainte. Iar dacă n-aş fi ghicit ce vrea de fapt, mi-ar fi plăcut, n-aş fi angajat-o şi ar fi ajuns slujnică de taină a unei domniţe vorbitoare-cu-zeii. Dac-aş fi fost în locul ei, n-aş fi procedat la fel?”

— Crezi că mă poţi păcăli? întrebă Qing-Jao. Crezi că nu ştiu că vrei să te angajez ca servitoare?

Wang-Mu se tulbură, arătându-se pe rând supărată şi temătoare. Cu înţelepciune, totuşi, nu spuse nimic.

— De ce nu-mi răspunzi cu mânie? o întrebă Qing-Jao. De ce nu negi că ai vorbit cu mine numai ca să te angajez?

— Pentru că e adevărat, spuse Wang-Mu. Acum, am să plec.

Asta spera Qing-Jao să audă: un răspuns sincer. Nici prin cap nu-i trecea s-o lase pe Wang-Mu să plece.

— Cât de mult din ce mi-ai spus e-adevărat? Vrei într-adevăr o educaţie aleasă? Vrei să faci în viaţa ta ceva mai bun decât o muncă de servitor?

— Totul e-adevărat, răspunse Wang-Mu şi în vocea ei se simţea patima. Dar ţie ce-ţi pasă? *Tu* suporţi povara îngrozitoare a glasului zeilor.

Wang-Mu rostise ultima frază cu atâta sarcasm încât Qing-Jao aproape că izbucni în râs, dar se abţinu în ultima clipă. Nu avea rost să o supere şi mai tare pe Wang-Mu.

— Şi Wang-Mu, fiică de suflet a Reginei-mamă a Apusului, am să te fac slujnica mea de taină, dar numai dacă eşti de acord cu următoarele condiţii: mai întâi, ai să-mi dai voie să fiu învăţătoarea ta şi-ai să studiezi toate lecţiile pe care ţi le voi da. De-acum încolo ai să-mi vorbeşti întotdeauna ca unei egale şi niciodată n-ai să te-nclini în faţa mea ori să-mi spui „preasfinţia ta". În sfârşit…

— Dar cum aş putea să fac aşa ceva? o întrerupse Wang-Mu. Dacă nu-ţi voi arăta respect, ceilalţi vor spune că sunt nevrednică. Mă vor pedepsi atunci când n-ai să mă vezi. Ne-ar dezonora pe amândouă.

— Bineînţeles că-mi vei arăta respectul cuvenit de faţă cu ceilalţi. Dar când vom fi singure, doar tu şi cu mine, ne vom trata reciproc ca nişte egale, altfel te trimit acasă.

— Şi a treia condiţie?

— N-ai să spui nimănui nici un cuvinţel din tot ce vei afla de la mine.

Pe chipul lui Wang-Mu se oglindea limpede supărarea:

— O slujnică de taină nu trădează niciodată. În minţile noastre există nişte bariere.

— Barierele te ajută să-ţi *aminteşti* să nu vorbeşti, spuse Qing-Jao. Dar dacă *vrei* să vorbeşti, poţi să le ocoleşti. Sunt destui cei care vor încerca să te convingă să vorbeşti.

Qing-Jao se gândi la cariera tatălui ei, la toate secretele Congresului pe care le ţinea ascunse în mintea sa. El nu dezvăluia nimic, nimănui; nu vorbea cu nimeni, doar, uneori, cu Qing-Jao. Dacă Wang-Mu se dovedea a fi demnă de încredere, Qing-Jao va avea pe cineva alături şi nu va mai fi niciodată la fel de singură ca tatăl ei.

— Nu mă-nţelegi? întrebă Qing-Jao. Ceilalţi vor crede că angajez o slujnică de taină, dar tu şi cu mine vom şti că de fapt vei fi eleva mea, iar eu vreau să fii prietena mea.

Wang-Mu se uită la ea cu uimire.

— De ce să faci una ca asta, când deja zeii ţi-au spus cum l-am mituit pe şeful de echipă să mă lase să muncesc alături de tine şi să nu ne întrerupă în timp ce vorbim?

Bineînţeles că zeii nu-i spuseseră aşa ceva, dar Qing-Jao se mulţumi să zâmbească.

— Nu ţi-a trecut prin minte că poate e dorinţa zeilor ca noi

două să fim prietene?
Stânjenită, Wang-Mu îşi împleti degetele şi râse nervos; Qing-Jao luă mâinile fetei într-ale sale şi simţi că Wang-Mu tremura. Aşadar, nu era atât de cutezătoare precum părea.
Wang-Mu se uită la mâinile lor şi Qing-Jao îi urmări privirea: erau acoperite cu noroi uscat.
— Ce murdare suntem, spuse Wang-Mu.
Qing-Jao învăţase de mult să nu ia în seamă murdăria muncii virtuoase, pentru care nu se impunea nici o penitenţă.
— Mâinile mele au fost cu mult mai murdare decât acum. Să vii cu mine când terminăm munca virtuoasă. Am să-i spun tatălui meu ce-am plănuit, iar el o să hotărască dacă poţi să fii slujnica mea de taină.
Faţa lui Wang-Mu se întunecă. Qing-Jao era bucuroasă că putea citi atât de uşor pe chipul ei.
— Ce nu-ţi convine? întrebă ea.
— Întotdeauna taţii hotărăsc totul, răspunse Wang-Mu.
Qing-Jao încuviinţă din cap, întrebându-se de ce se mai ostenise Wang-Mu să spună ceva atât de evident.
— Acesta-i începutul înţelepciunii. Şi-apoi, mama mea a murit.
Munca virtuoasă se termina întotdeauna după-amiaza devreme. Oficial, se proceda astfel pentru a le da celor care locuiau departe de câmp răgazul să ajungă acasă. În realitate, era o recunoaştere a tradiţiei de a încheia munca virtuoasă cu o petrecere. Deoarece munciseră exact în perioada somnului de după-amiază, mulţi oameni se simţeau buimaci după munca virtuoasă, de parcă ar fi rămas treji o noapte întreagă. Alţii erau apatici şi posaci. Toate acestea erau pretexte bune pentru a mânca şi a bea cu prietenii, după care nu-ţi mai rămânea decât să te culci cât mai devreme ca să recuperezi somnul pierdut şi să te odihneşti după munca grea de peste zi.
Qing-Jao făcea parte dintre cei care nu se simţeau în apele lor; evident, Wang-Mu era şi ea cu capul în nori. Poate de vină era numai faptul că Flota Lusitania apăsa atât de greu în mintea lui Qing-Jao, în vreme ce Wang-Mu tocmai devenise slujnica de taină a unei fete vorbitoare-cu-zeii. Qing-Jao o călăuzi pe Wang-Mu de-a lungul procedurii de angajare în Casa Han – spălarea, luarea amprentelor, verificările de securitate – până când nu mai suportă să asculte nici o clipă bolboroseala entuziastă a fetei şi se retrase.
În timp ce urca treptele spre camera ei, Qing-Jao o auzi pe

Wang-Mu întrebând temătoare:
— Am supărat-o cumva pe stăpâna mea cea nouă?
Iar Ju Kung-Mei, paznicul casei, îi spuse:
— Vorbitorii cu Zeii răspund altor voci decât glasului tău, micuţo.
Era un răspuns amabil. Qing-Jao admirase nu de puţine ori gentileţea şi înţelepciunea celor angajaţi de tatăl ei în această casă. Se întrebă dacă alesese cu tot atâta înţelepciune la prima ei angajare.
Această îngrijorare îşi făcu loc în mintea ei abia după ce realiză cât de imprudentă fusese când luase o asemenea decizie atât de repede şi fără să se consulte în prealabil cu tatăl ei. Wang-Mu avea să fie găsită cu totul şi cu totul nepotrivită iar tata avea s-o dojenească pentru că acţionase prosteşte.
Gândul la dojana tatei era de ajuns pentru a-i aduce fără întârziere mustrarea din partea zeilor. Qing-Jao se simţea murdară. Se grăbi să intre în camera ei şi închise uşa. Era un paradox amar că se putea gândi la nesfârşit cât de mult detesta să împlinească ritualurile impuse de zei, cât de golită de sens era venerarea lor, în vreme ce un singur gând neleal la adresa tatei sau a Congresului îi impunea imediat penitenţa.
De obicei petrecea o jumătate de oră, o oră, poate mai mult, rezistând nevoii de penitenţă, îndurându-şi propria murdărie. Astăzi însă era înfometată de ritualul purificării. În felul său propriu, ritualul avea o logică, o structură, un început şi un sfârşit, reguli de respectat. Nu semăna nici pe departe cu problema Flotei Lusitania.
În genunchi, alese în mod intenţionat cea mai subţire, cea mai estompată fibră de pe cea mai ştearsă scândură. Avea să fie o penitenţă grea. Poate că astfel zeii aveau s-o considere îndeajuns de curată ca să-i arate soluţia problemei pe care i-o dăduse tatăl ei. Îi luă o jumătate de oră să traverseze camera, căci scăpase mereu din ochi fibra şi trebuia s-o ia de la capăt de fiecare dată.
În sfârşit, epuizată după truda virtuoasă şi cu usturimi în ochi, simţi nevoia intensă de somn; în loc să se culce, se aşeză pe podea în faţa terminalului şi ceru rezumatul activităţii ei de până atunci. După ce examinase şi eliminase toate absurdităţile inutile adunate în timpul investigaţiilor, Qing-Jao reţinuse trei mari posibilităţi. Prima: dispariţia fusese cauzată de un anumit fenomen încă invizibil pentru observatoarele astronomice. A doua: întreruperea comunicaţiilor prin ansiblu era consecinţa fie

a unui act de sabotaj, fie a unei decizii de comandă în cadrul flotei. A treia: întreruperea aceloraşi comunicaţii fusese provocată de o conspiraţie la nivel planetar.

Prima categorie era virtual eliminată de modul în care se deplasa flota. Pur şi simplu, astronavele nu se aflau îndeajuns de aproape unele de altele pentru ca vreunul din fenomenele naturale cunoscute să le poată distruge pe toate deodată. Înainte de a porni la drum, navele nu se reuniseră într-un punct oarecare, ansiblurile făcând inutile astfel de manevre. În schimb, toate navele au pornit spre Lusitania din locurile unde se aflaseră înainte de a fi chemate să se integreze în flotă. Chiar şi acum, când nu le mai rămăsese decât un an de călătorie până când vor ajunge toate pe orbită în jurul planetei Lusitania, se aflau atât de departe una de cealaltă încât nici un fenomen natural imaginabil nu ar fi putut să le afecteze pe toate simultan.

A doua categorie devenea aproape la fel de improbabilă din pricina faptului că dispăruse *întreaga* flotă, fără excepţie. Era oare posibil ca un plan pus la cale de oameni să funcţioneze cu o eficienţă atât de perfectă, fără să lase măcar o urmă palpabilă a vreunei proiectări anterioare în nici una dintre bazele de date, profilele de personalitate sau jurnalele de comunicaţii păstrate în memoriile computerelor de la suprafaţa planetelor? Tot aşa, nu exista nici cea mai mică dovadă că cineva modificase sau ascunsese vreo informaţie, ori camuflase vreo transmisie pentru a evita lăsarea unor urme incriminatoare. Dacă planul fusese pus la cale la nivelul flotei, nu existau dovezi, nici erori, şi nimeni nu încercase să ascundă adevărul.

Aceeaşi lipsă de dovezi făcea şi mai improbabilă ideea unei conspiraţii la nivel planetar. Iar ceea ce anula complet toate aceste trei variante era simultaneitatea absolută a fenomenului. Conform determinărilor posibile, toate navele întrerupseseră comunicaţiile prin ansiblu aproape exact în acelaşi moment. Tăcerea se aşternuse în câteva secunde, minute chiar, dar în nici un caz cinci minute: pauza nu fusese îndeajuns de lungă pentru ca cineva aflat pe o navă să remarce dispariţia alteia.

Rezumatul era elegant prin simplitatea sa. Nimic nu fusese scăpat din vedere. Mai complet de-atât raportul nu putea fi şi desfiinţa orice explicaţie posibilă.

„De ce mi-a făcut tata una ca asta?” se întrebă ea, nu pentru prima oară.

Imediat – ca de obicei – se simţi murdară, fie şi numai pentru

că pusese o astfel de întrebare, pentru că pusese la îndoială corectitudinea perfectă a tatălui ei în toate hotărârile pe care le lua. Simţi nevoia să se spele, doar un pic, ca să îndepărteze impuritatea îndoielii ei.

Dar nu se spălă. În schimb, lăsă vocea zeilor să devină mai intensă înlăuntrul ei, lăsă porunca lor să sporească în tărie. De data aceasta nu se împotrivea dintr-o dorinţă justificată de a deveni mai disciplinată. De data aceasta se străduia în mod deliberat să atragă cât mai mult posibil atenţia zeilor. Abia când începu să gâfâie din pricina nevoii de a se purifica, abia când simţi că se cutremură la simpla atingere a propriului său corp – de pildă, când îşi atingea în treacăt genunchiul cu mâna – abia atunci îşi formulă întrebarea.

— Voi aţi făcut-o, nu-i aşa? le spuse ea zeilor. Ceea ce nu putea face nici o fiinţă omenească, voi trebuie să fi făcut. Voi aţi făcut să dispară Flota Lusitania.

Răspunsul sosi, nu în cuvinte, ci prin nevoia crescândă de purificare.

— Dar Congresul şi amiralitatea nu sunt ale Căii. Ei nu-şi pot imagina Poarta de Aur către Oraşul Muntelui de Jad din Apus. Dacă tata le va spune: „Zeii v-au furat flota ca să vă pedepsească pentru nemernicia voastră”, îl vor dispreţui. Şi dacă-l vor dispreţui pe *el*, cel mai mare om de stat al nostru, în aceeaşi măsură ne vor dispreţui şi pe noi. Iar dacă planeta Calea se va acoperi de ruşine din pricina tatei, el va fi distrus. De-asta aţi făcut-o?

Qing-Jao începu să plângă.

— Nu vă voi lăsa să-mi distrugeţi tatăl. Am să găsesc o altă explicaţie. Am să găsesc un răspuns care să-i satisfacă. Vă desfid!

Abia apucă să rostească aceste cuvinte şi zeii trimiseră asupra ei cea mai copleşitoare senzaţie de necurăţenie pe care o cunoscuse vreodată. Era atât de puternică, încât îi tăie respiraţia şi căzu înainte, agăţându-se de terminal. Încercă să vorbească, să ceară îndurare, dar se înecă şi se abţinu cu mare greutate să vomite. Simţea că lăsa dâre lipicioase pe orice punea mâna. În timp ce se chinuia să se ridice în picioare, rochia i se lipi de piele, de parcă ar fi fost îmbibată cu o unsoare neagră şi vâscoasă.

Dar nu se spălă şi nici nu se aruncă la podea să urmărească fibrele lemnului. Se îndreptă în schimb spre uşă, cu intenţia de a coborî în odaia tatălui ei.

Ajunsă în prag, se opri totuşi. Nu era vorba de o piedică fizică– uşa se deschise la fel de uşor ca altădată – cu toate acestea, nu putea să treacă mai departe. Auzise de asemenea manifestări, despre servitori nesupuşi ţinuţi captivi în pragul uşii, dar ei nu i se mai întâmplase până atunci. Nu putea pricepe cum: trupul ei era liber să se mişte, nu exista nici o barieră, dar groaza bolnăvicioasă provocată de gândul de a trece dincolo era atât de mare încât ştia că nu o poate face, că înainte de a o lăsa să părăsească încăperea zeii îi impuneau o penitenţă, un ritual de purificare oarecare. Nici urmărirea fibrelor lemnului, nici spălatul pe mâini. Ce îi cereau oare zeii să facă?

Apoi, dintr-o dată, înţelese de ce zeii nu o lăsau să iasă. Era jurământul pe care tata i-l ceruse de dragul mamei. Jurământul că, indiferent ce s-ar întâmpla, avea să-i slujească întotdeauna pe zei. Iar ea ajunsese în pragul sfidării. „Mamă, iartă-mă! N-am să-i *desfid* pe zei. Dar tot trebuie să ajung la tata ca să-i explic situaţia teribil de primejdioasă în care ne-au adus zeii. Mamă, ajută-mă să trec de uşa aceasta!”

Ca un răspuns la rugămintea ei, îi veni în sfârşit o idee. Nu trebuia decât să-şi fixeze privirea într-un punct din aer situat chiar lângă colţul din dreapta sus al uşii şi, fără să scape din ochi acel punct, să facă un pas înapoi peste prag cu piciorul drept, apoi să pivoteze spre stânga, aducându-şi piciorul stâng înapoi prin cadrul uşii, apoi braţul drept înainte. Era complicat şi dificil ca un dans, dar mişcându-se foarte încet şi cu grijă, reuşi.

Uşa o eliberă. Şi, cu toate că încă mai simţea apăsarea propriei sale murdării, intensitatea ei scăzuse. Putea să respire fără să gâfâie, putea să vorbească fără să se înece.

Coborî scara şi sună la uşa tatei.

— E cumva fiica mea, magnific de strălucita mea dragă? întrebă Han Fei-Tzu.

— Da, preamărite, spuse Qing-Jao.

— Sunt pregătit să te primesc.

Deschise uşa şi păşi înăuntru – acum nu mai avu nevoie de nici un ritual. Se duse de îndată lângă scaunul din faţa terminalului, pe care şedea tata, şi îngenunche pe podea înaintea lui.

— Am examinat-o pe Şi Wang-Mu a ta, spuse tata, şi cred că prima ta angajare a fost corespunzătoare.

Nu pricepu din prima clipă cuvintele tatei. Şi Wang-Mu? De ce îi vorbea tata despre un zeu străvechi? Surprinsă, îşi ridică

privirea, apoi se uită în direcţia în care privea tatăl ei – şi o văzu pe mica servitoare îmbrăcată într-o rochie cenuşie curată, îngenuncheată cuviincios, cu fruntea plecată. Îşi aminti cu oarecare greutatea de fata din lanul de orez, de faptul că urma să fie slujnica ei de taină. Cum de uitase? O părăsise cu doar câteva ore în urmă. Totuşi, în acest răstimp, Qing-Jao se războise cu zeii şi, chiar dacă nu învinsese, cel puţin nu fusese înfrântă. Ce era angajarea unei slujnice în comparaţie cu lupta împotriva zeilor?

— Wang-Mu este impertinentă şi ambiţioasă, spuse Han Fei-Tzu, dar totodată e cinstită şi mult mai inteligentă decât m-aş fi aşteptat. Pornind de la mintea ei ageră şi de la ambiţia ei acerbă, deduc că amândouă aţi plănuit ca ea să-ţi fie şi elevă şi slujnică de taină.

Wang-Mu căscă gura de uimire când se uită la ea şi Qing-Jao văzu cât de îngrozită era fata. Ei, da: sunt convinsă – crede ea – că i-a dezvăluit tatei planul nostru secret.

— Nu-ţi face griji, Wang-Mu, o linişti Qing-Jao. Tata ghiceşte aproape întotdeauna secretele. Ştiu că nu tu i-ai spus.

— Ce bine-ar fi dacă şi alte secrete ar fi la fel de transparente, zise Han Fei-Tzu. Fiica mea, trebuie să te laud pentru generozitatea ta vrednică de respect. Ca şi mine, zeii te vor preţui pentru ea.

Cuvintele erau mângâietoare ca o alifie pe o rană dureroasă. Iată motivul pentru care răzvrătirea nu-i adusese pierzania, iată de ce zeii se înduraseră şi o lăsaseră să treacă pragul: o judecase pe Wang-Mu cu milă şi înţelepciune, îi iertase obrăznicia şi astfel căpătase şi Qing-Jao iertarea, măcar în parte, pentru cutezanţa ei revoltătoare.

„Wang-Mu nu se căieşte pentru ambiţia ei, se gândi Qing-Jao. Nici eu nu mă voi căi pentru hotărârea mea. Nu trebuie să accept ca tatăl meu să fie distrus pentru că eu nu pot găsi – sau nu pot inventa – o explicaţie naturală pentru dispariţia Flotei Lusitania. Şi totuşi, cum aş putea să desfid hotărârile zeilor? Ei au ascuns sau au distrus flota. Lucrările zeilor trebuie trebuie să fie limpezi pentru servitorii lor supuşi, chiar dacă rămân ascunse faţă de necredincioşii de pe alte planete."

— Tată, spuse Qing-Jao, trebuie să-ţi vorbesc despre misiunea mea.

Han Fei-Tzu îi înţelese greşit ezitarea.

— Putem vorbi de faţă cu Wang-Mu. Ea a fost angajată acum ca slujnica ta de taină. Prima de angajare i-a fost trimisă tatălui

ei şi primele bariere pentru păstrarea secretului au fost sugerate minţii ei. Putem avea încredere că nu va spune nimic din ce va auzi.

— Da, tată. De fapt, Qing-Jao uitase din nou că Wang-Mu se afla acolo. Tată, ştiu cum a dispărut Flota Lusitania, dar trebuie să-mi promiţi că n-ai sa le-o spui niciodată celor din Congresul Stelar.

Han Fei-Tzu, care de obicei avea o atitudine placidă, părea uşor abătut.

— Nu pot să-ţi promit aşa ceva. Ar fi o nevrednicie din partea mea să mă dovedesc un servitor atât de neloial.

În cazul acesta, ce putea face? Avea dreptul să vorbească? Şi, pe de altă parte, cum să se abţină să nu vorbească?

— Cine-ţi sunt stăpânii? ţipă ea. Congresul sau zeii?

— Mai întâi, zeii. Ei sunt întotdeauna primii.

— Atunci află că am descoperit că zeii sunt aceia care au ascuns flota de noi, tată. Dar dacă vei spune aşa ceva în faţa Congresului, ei or să te ia în derâdere, iar tu vei fi distrus. Deodată, îi trecu prin minte un alt gând. Dacă zeii au oprit flota, tată, atunci de bună seamă că a fost trimisă acolo împotriva voinţei zeilor. Iar dacă Congresul Stelar a trimis flota împotriva voinţei…

Tata ridică o mână, făcându-i semn să tacă. Qing-Jao tăcu imediat şi îşi înclină capul, aşteptând.

— Fireşte că zeii au făcut-o.

Primi cuvintele lui ca pe o uşurare şi, totodată, ca pe o umilinţă. *Fireşte,* spusese el. Să fi ştiut de la bun început?

— Zeii fac toate câte se fac în univers. Dar să nu-ţi închipui că ştii *de ce.* Tu afirmi că ei au oprit flota pentru că nu erau de acord cu misiunea ei. Dar eu vin şi spun că, mai întâi de toate, Congresul nu ar fi trimis flota dacă nu aceasta ar fi fost voinţa zeilor. Atunci de ce n-am putea spune că zeii au oprit flota pentru că misiunea ei era atât de măreaţă şi de nobilă încât omenirea nu este vrednică de ea, ori au ascuns flota pentru a te supune la o încercare grea? Un lucru e sigur: zeii au îngăduit Congresului Stelar să stăpânească cea mai mare parte a omenirii. Atâta timp cât ei deţin mandatul cerurilor, noi, cei de pe planeta Calea, trebuie să le respectăm edictele fără împotrivire.

— N-am vrut să mă împotrivesc…

Nu reuşi să rostească până la capăt minciuna atât de vădită. Bineînţeles că Han Fei-Tzu ghici imediat adevărul.

— Aud cum vocea îţi slăbeşte iar vorbele-ţi rămâne neterminate. Şi asta pentru că ştii prea bine că vorbele tale *nu* sunt adevărate. Ai vrut să te împotriveşti Congresului, în ciuda a tot ceea te-am învăţat. Deodată vocea lui se făcu mai blândă. De dragul meu ai vrut s-o faci.

— Tu eşti strămoşul meu. Îţi datorez supunere mai mare decât lor.

— Eu sunt tatăl tău. N-am să devin strămoşul tău decât după ce voi muri.

— Atunci de dragul mamei mele. Dacă vreodată vor pierde mandatul cerurilor, eu voi fi duşmanul lor cel mai înverşunat, pentru că eu îi *voi sluji* pe zei.

Dar chiar în timp ce le rostea, ştia că vorbele ei nu erau decât o jumătate de adevăr periculoasă. Până în urmă cu doar câteva clipe – când era captivă în cadrul uşii – nu fusese ea dispusă să-i desfidă chiar şi pe zei, de dragul tatălui ei? „Sunt cea mai nevrednică şi mai îngrozitoare fiică."

— Am să-ţi spun acum, magnific de strălucita mea fiică, că împotrivirea faţă de Congres nu-mi va aduce niciodată binele. Şi nici ţie. Dar te iert pentru că mă iubeşti peste măsură. Este cel mai onorabil şi mai duios dintre vicii.

Zâmbi şi astfel îi mai potoli agitaţia, chiar dacă fata ştia că nu era vrednică de aprobarea lui. Fiind în stare să gândească din nou, Qing-Jao reveni al enigma ei.

— Ai ştiut că zeii au făcut-o şi totuşi m-ai pus să caut răspunsul.

— Dar ai pus întrebarea care trebuia? Întrebarea la care aveam nevoie de răspuns este: *Cum* au făcut zeii una ca asta?

— Şi eu de unde să ştiu? răspunse Qing-Jao. Poate că au distras flota, ori au dus-o departe, într-un loc ascuns de la Apus…

— Qing-Jao! Uită-te la mine. Ascultă-mă cu atenţie!

Ea se supuse. Porunca lui fermă o ajută să se liniştească, să se poate concentra.

— Toată viaţa am încercat să te învăţ un lucru, Qing-Jao, dar acum *trebuie* să-l înveţi. Zeii sunt cauza a tot ce se întâmplă, dar ei nu acţionează niciodată altfel decât deghizaţi.

Fata încuviinţă din cap, căci auzise cuvintele de o sută de ori.

— Mă auzi şi totuşi nici acum nu mă înţelegi. Zeii au ales poporul de pe planeta Calea, Qing-Jao. Numai *noi* avem privilegiul de a le auzi glasul. Numai nouă ne este îngăduit să înţelegem că ei sunt cauza a tot ce a fost, este şi va fi. Pentru

toate celelalte popoare, lucrările lor rămân ascunse, un mister. Sarcina ta nu este să descoperi cauza *adevărată* a dispariţiei Flotei Lusitania – toţi cei de pe Calea ar şti din prima clipă că adevărata cauză este faptul că zeii au dorit să se întâmple aşa. Sarcina ta este să descoperi masca pe care zeii şi-au pus-o pentru acest eveniment.

Qing-Jao se simţea zăpăcită, ameţită. Fusese atât de sigură că aflase răspunsul, că îşi dusese la bun sfârşit misiunea, iar acum totul se dovedea inutil. Răspunsul era adevărat, dar sarcina ei era diferită.

— În momentul acesta, pentru că nu suntem în stare să găsim o explicaţie naturală, zeii au rămas expuşi privirilor întregii omeniri, credincioşi şi necredincioşi deopotrivă. Zeii sunt *dezbrăcaţi,* iar noi trebuie să-i îmbrăcăm. Trebuie să descoperim şirul de evenimente înlănţuite de zei pentru a explica dispariţia flotei, să-l facem să pară natural şi în ochii necredincioşilor. Am crezut că ai înţeles asta. Noi slujim Congresul Stelar, dar numai fiindcă astfel îi slujim şi pe zei. Zeii doresc ca noi să înşelăm Congresul, iar Congresul doreşte să fie înşelat.

Qing-Jao încuviinţă din cap, amorţită de dezamăgirea că însărcinarea ei nu luase încă sfârşit.

— Ţi se pare că sunt nemilos? întrebă Han Fei-Tzu. Ţi se pare că sunt necinstit? Sunt cumva crud faţă de necredincioşi?

— Are dreptul o fată să-şi judece tatăl? şopti Qing-Jao.

— Bineînţeles că are, spuse tata. În fiecare zi, toţi oamenii îi judecă pe toţi ceilalţi oameni. Întrebarea e dacă judecăm cu înţelepciune.

— Atunci judecata mea îmi spune că nu-i un păcat să le vorbeşti necredincioşilor pe limba necredinţei lor, răspunse Qing-Jao.

Zâmbet să fi fost ceea ce apăruse în colţul gurii sale?

— Ai înţeles corect. Dacă vreodată Congresul va veni la noi căutând cu umilinţă să afle adevărul, le vom arăta Dramul, iar ei vor deveni parte din Cale. Până atunci, noi îi slujim pe zei ajutându-i pe necredincioşi să se înşele în convingerea lor că totul se întâmplă din cauze naturale.

Qing-Jao se înclină până când fruntea ei aproape atinse podeaua.

— Ai încercat de multe ori să mă înveţi adevărul, dar până acum n-am auzit ca principiul acesta să fi fost aplicat vreodată. Iartă prostia nevrednicei tale fiice.

— Nu am nici o fiică nevrednică, spuse Han Fei-Tzu. Nu o am decât pe fiica mea, care este magnific de strălucită. Prea puţini dintre adepţii Căii vor înţelege vreodată cu adevărat principiul pe care l-ai învăţat astăzi. Iată de ce doar câţiva dintre noi suntem în stare să comunicăm cu oamenii de pe alte planete fără să-i tulburăm şi să-i derutăm. M-ai surprins astăzi, fiica mea, nu pentru că nu-l pricepuseşi încă, ci pentru că l-ai înţeles atât de tânără fiind. Când eu însumi l-am înţeles, eram cu zece ani mai vârstnic decât tine.

— Cum e posibil ca eu să fi învăţat ceva înaintea ta, tată? Ideea de a-l depăşi, indiferent cum, îi era aproape de neconceput.

— Pentru că m-ai avut pe mine drept dascăl, spuse Han Fei-Tzu, în vreme ce eu a trebuit să descopăr totul singur. Dar văd că eşti înfricoşată de gândul că ai învăţat ceva la o vârstă mai fragedă decât mine. Crezi că m-aş simţi dezonorat dacă fiica mea m-ar depăşi? Dimpotrivă: nu poate exista o onoare mai mare pentru un părinte decât să aibă un copil care să-l întreacă.

— N-am să te depăşesc niciodată, tată.

— Într-un anumit sens, e adevărat, Qing-Jao. Deoarece eşti copilul meu, toate realizările tale sunt incluse într-ale mele, ca o submulţime, aşa cum noi toţi suntem submulţimi ale strămoşilor noştri. Dar tu ai un potenţial atât de ridicat încât cred că va veni o vreme când voi fi considerat măreţ mai curând din pricina realizărilor tale. Dacă vreodată poporul Căii mă va găsi demn de cinstire, se va întâmpla în aceeaşi măsură datorită înfăptuirilor tale şi reuşitelor mele.

Spunând acestea, Han Fei-Tzu se înclină în faţa ei. Nu era o plecăciune amabilă, prin care îi dădea de înţeles că putea să plece, ci o reverenţă profundă, izvorâtă din respect. Capul lui aproape atingea podeaua. Nu efectiv, căci ar fi fost jignitor, ba chiar ridicol dacă ar fi atins podeaua cu fruntea în cinstea propriei sale fiice. Dar se înclinase atât de mult cât îi permitea demnitatea.

Pentru moment, Qing-Jao se simţi derutată, chiar înfricoşată; apoi înţelese. Când sugerase că şansa lui de a fi ales zeu al Căii depindea de măreţia ei, nu se referise la cine ştie ce eveniment neprecizat din viitor. El vorbise despre ceea ce se întâmpla atunci şi acolo, vorbise despre însărcinarea ei. Dacă putea afla deghizarea zeilor, explicaţia naturală pentru dispariţia Flotei Lusitania, atunci desemnarea lui ca zeu al Căii era asigurată. Iată cât de multă încredere avea în ea. Iată cât de importantă

era misiunea ei. Ce era devenirea ei ca adult în comparaţie cu zeificarea lui? Trebuia să se străduiască mai mult, să gândească mai bine şi să reuşească acolo unde toate resursele militarilor şi ale Congresului eşuaseră. Nu pentru ea însăşi, ci pentru mama ei, pentru zei şi pentru şansa tatălui ei de a deveni unul dintre aceştia.

Qing-Jao se retrase din camera tatălui său. Se opri în prag şi se uită spre Wang-Mu. O simplă privire din partea vorbitoarei-cu-zeii a fost de ajuns pentru a-i da de înţeles fetei să o urmeze.

Când a păşit în camera ei, Qing-Jao tremura din pricina nevoii înăbuşite de purificare. Toate lucrurile necuviincioase înfăptuite în ziua aceea – răzvrătirea împotriva zeilor, refuzul de a accepta purificarea mai devreme, prostia de a nu-şi fi înţeles adevărata misiune – se îngrămădiseră laolaltă acum. Nu se putea spune că se simţea murdară; nu dorea să se spele şi nici nu simţea scârbă faţă de sine însăşi. La urma urmelor, nevrednicia ei fusese atenuată de laudele tatălui său şi de zeul care-i arătase cum să iasă din camera ei. Iar faptul că Wang-Mu se dovedise o alegere potrivită – iată un test pe care Qing-Jao îl trecuse cu bine, ba chiar cu îndrăzneală. Aşadar, nu propria ei ticăloşie o făcea să tremure. Era înfometată de purificare. Tânjea ca zeii să fie alături de ea în timp ce-i slujea. Totuşi, nici una dintre penitenţele pe care le cunoştea nu era suficientă pentru a-i potoli foamea.

Deodată, înţelese: trebuia să urmărească fiecare fibră de pe toate scândurile din încăpere.

Îşi alese imediat punctul de pornire: colţul de sud-est. Va începe să urmărească fiecare fibră de la peretele de răsărit, astfel încât fiecare ritual să se desfăşoare către apus, către zei. Ultima scândură, din colţul de sud-est al încăperii, avea să fie şi cea mai scurtă – mai puţin de un metru –, ca o răsplată: îi va urmări fibrele cu cea mai mare uşurinţă.

O auzi pe Wang-Mu intrând încetişor în cameră, dar Qing-Jao nu avea acum timp pentru muritori. Zeii aşteptau. Îngenunche în colţ, trecând cu privirea peste fibre spre a o găsi pe aceea pe care zeii îi cereau s-o urmărească. De obicei, trebuia să aleagă una singură, deci totdeauna o alegea pe cea mai dificilă, astfel ca zeii să n-o dispreţuiască. Dar în seara aceasta se simţi pătrunsă subit de certitudinea că zeii alegeau pentru ea. Prima linie era groasă, şerpuitoare şi uşor de urmărit. Deja îşi arătau îndurarea! Ritualul din seara aceasta va fi aproape ca o simplă conversaţie cu zeii. Astăzi trecuse de o barieră invizibilă:

ajunsese mai aproape de înţelegerea limpede a tatălui său. Poate că într-o bună zi zeii aveau să-i vorbească cu acel gen de claritate despre care oamenii de rând credeau că toţi Vorbitorii cu Zeii aveau parte.

— Preasfinţia ta, spuse Wang-Mu.

Era ca şi cum bucuria lui Qing-Jao ar fi fost alcătuită din sticlă: Wang-Mu o prefăcuse în cioburi cu bună ştiinţă. Nu ştia oare că atunci când un ritual era întrerupt trebuia să fie luat de la capăt? Qing-Jao se ridică în genunchi şi se întoarse cu faţă spre fată.

De bună seamă că Wang-Mu văzu furia de pe chipul lui Qing-Jao, dar nu o înţelese.

— Oh, iertare, spuse ea fără zăbavă, aruncându-se în genunchi şi lipindu-şi fruntea de podea. Am uitat că nu trebuie să-ţi mai spun „preasfinţia ta”. N-am vrut decât să te întreb ce cauţi, ca să te pot ajuta.

Greşeala lui Wang-Mu aproape o făcu să râdă. Bineînţeles că Wang-Mu nu avea de unde să ştie că ea asculta glasul zeilor. Iar acum, când mânia îi dispăruse, Qing-Jao se ruşină să vadă cât de mult se temea Wang-Mu de supărarea ei. Nu se cuvenea ca fata să stea cu fruntea lipită de podea. Lui Qing-Jao nu-i plăcea să-i vadă pe ceilalţi atât de umili.

„Cum de-am reuşit s-o înspăimânt aşa de tare? Eram plină de bucurie, pentru că zeii îmi vorbeau nespus de limpede; dar bucuria mea a fost atât de egoistă încât, atunci când fără voia ei m-a întrerupt, am întors spre ea o faţă plină de ură. Aşa le răspund eu zeilor? Ei îmi arată faţa lor iubitoare, iar eu o tălmăcesc în ură faţă de oameni, mai ales faţă de cei aflaţi sub puterea mea? Încă o dată zeii au găsit calea de a-mi arăta nevrednicia.”

— Wang-Mu, nu trebuie să mă întrerupi când mă găseşti aplecată în felul acesta.

Apoi îi explică fetei ritualul purificării pe care zeii îi cereau să-l îndeplinească.

— Trebuie să fac şi eu la fel? întrebă Wang-Mu.

— Numai dacă zeii îţi spun s-o faci.

— Şi de unde am să ştiu?

— Dacă nu s-a întâmplat până la vârsta ta, Wang-Mu, probabil că n-o să se întâmple niciodată. Dar dacă s-ar fi întâmplat, ai fi ştiut, căci n-ai fi avut tăria să te împotriveşti glasului zeilor din mintea ta.

Wang-Mu încuviinţă din cap cu gravitate.

— Cum aş putea să te ajut… Qing-Jao?

Pronunţă numele stăpânei sale cu grijă, cu reverenţă. Pentru prima oară, Qing-Jao îşi dădu seama că numele ei, care în gura lui Han Fei-Tzu suna atât de afectuos şi de gingaş, părea exaltat când era rostit cu veneraţie temătoare. Era aproape dureros să fie numită „magnific de strălucită” exact în clipa în care Qing-Jao era extrem de conştientă de lipsa ei de strălucire. Dar nu putea să-i interzică lui Wang-Mu să-i folosească numele – în fond, fata trebuia să-i spună într-un fel –, iar tonul respectuos cu care-l pronunţa avea să-i servească lui Qing-Jao drept ironică aducere aminte pentru cât de puţin îl merita.

— Mă poţi ajuta dacă nu mă mai întrerupi, spuse Qing-Jao.

— Să plec, atunci?

Qing-Jao aproape rosti „da”, dar deodată înţelese că, din cine ştie ce motive, zeii doreau ca Wang-Mu să ia parte la penitenţa ei. De unde ştia? Pentru că gândul la plecarea lui Wang-Mu era aproape la fel de insuportabil ca şi conştiinţa ritualului ei neterminat.

— Te rog să rămâi, spuse Qing-Jao. Poţi să aştepţi în tăcere, să mă priveşti numai?

— Da… Qing-Jao.

— Dacă durează prea mult şi nu mai poţi suporta, pleacă, spuse Qing-Jao, dar numai când ai să mă vezi mişcându-mă de la apus spre răsărit. Asta înseamnă că mă aflu între două trasee şi poţi pleca fără să mă deranjezi, deşi nici atunci nu trebuie să-mi vorbeşti.

Wang-Mu făcu ochii mari.

— Şi-o să faci treaba asta cu fiecare fibră de lemn de pe toate scândurile din duşumea?

— Nu. Zeii n-ar putea să fie niciodată atât de cruzi!

Dar chiar în timp ce rosti cuvintele, Qing-Jao ştiu că va veni şi ziua când zeii îi vor cere exact această penitenţă. O cuprinse o spaimă teribilă.

— Numai câte o fibră de la fiecare scândură, reluă ea. Uită-te şi tu odată cu mine, vrei?

O văzu pe Wang-Mu aruncând o privire spre indicatorul temporal ce strălucea deasupra terminalului. Se făcuse deja ora de culcare, şi amândouă săriseră peste somnul de după-amiază. Pentru fiinţele omeneşti de pe această planetă era nefiresc nu doarmă atâta timp. Pe Calea, zilele erau o dată şi jumătate cât cele de pe Pământ, astfel încât nu se potriveau niciodată cu ciclurile interne ale organismului uman. Să treci peste somnul

de după-amiază şi să-l întârzii atât de mult pe cel de noapte era ceva neobişnuit.

Dar Qing-Jao nu avea de ales. Dacă Wang-Mu nu mai putea să reziste, trebuia să plece de îndată, oricât de tare se împotriveau zeii acestui lucru.

— Trebuie să rămâi trează, spuse Qing-Jao. Dacă te fură somnul, am să fiu nevoită să-ţi vorbesc ca să te muţi din locul în care stai şi să pot urmări mai departe liniile. Iar dacă vorbesc cu tine, va trebui s-o iau de la capăt. Poţi să rămâi trează, tăcută şi nemişcată?

Wang-Mu încuviinţă din cap. Qing-Jao o crezu că, într-adevăr, aşa intenţiona să facă; nu credea cu adevărat că fata va şi reuşi. Totuşi, zeii stăruiră ca ea să-şi lase noua slujnică de taină să rămână şi cine era Qing-Jao să refuze ceea ce-i cereau zeii?

Qing-Jao reveni la prima scândură şi îşi reluă ritualul. Spre uşurarea ei, zeii rămăseseră alături de ea. Scândură după scândură, i se dădea de urmărit fibra cea mai accentuată, cea mai simplă, iar dacă uneori primea şi câte una mai grea, se întâmpla fără greş ca ea să dispară dincolo de locul de îmbinare al scândurilor. Zeii aveau grijă de ea.

Cât despre Wang-Mu, se străduia din răsputeri. De două ori, când se întorcea înapoi de la apus ca s-o ia de la capăt dinspre răsărit, Qing-Jao privi în treacăt spre fată şi o văzu dormind. Dar când Qing-Jao începu să treacă pe lângă locul unde şezuse Wang-Mu, constată că slujnica ei se trezise şi se mişcase atât de tăcut într-un loc de care Qing-Jao trecuse deja încât aceasta nici nu o auzise. O fată bună. O alegere vrednică pentru o slujnică de taină.

În sfârşit, după un timp îndelungat, Qing-Jao ajunse la începutul ultimei scânduri, cea scurtă, din colţul încăperii. Fu cât pe ce să ţipe de bucurie, dar se abţinu în ultima clipă. Sunetul propriei sale voci şi răspunsul inevitabil al lui Wang-Mu ar fi trimis-o din nou la început – ar fi fost o neghiobie inimaginabilă. Qing-Jao se aplecă peste capătul scândurii, la mai puţin de un metru de colţul nord-vestic al încăperii şi începu să urmărească cu privirea fibra cea mai accentuată. Aceasta o conduse, fără greş, până la perete. Terminase.

Qing-Jao se sprijini cu toată greutatea de perete şi începu să râdă de uşurare, dar era atât de slăbită şi de obosită încât râsul ei trebuie să-i fi părut lui Wang-Mu ca un plâns cu suspine. Cât ai clipi din ochi, fata se apropie de ea şi-i puse mâna pe umăr:

— Qing-Jao, spuse ea. Te doare ceva?

Qing-Jao îi luă mâna şi i-o ţinu între palme.

— Nu, nu mă doare. Cel puţin nu e o durere pe care somnul să n-o poată lecui. Am terminat. Sunt curată.

Într-adevăr, era îndeajuns de curată ca să nu simtă nici o repulsie când degetele ei se împletiră cu degetele lui Wang-Mu, iar atingerea intimă a epidermelor nu i-a provocat nici măcar o clipă senzaţia de impuritate. Faptul că putea strânge mâna cuiva la terminarea ritualului era un dar din partea zeilor.

— Te-ai descurcat de minune, spuse Qing-Jao. Mi-a fost mai uşor să mă concentrez cu tine în cameră.

— Mi se pare că am adormit o dată, Qing-Jao.

— Cred că de două ori. Dar te-ai trezit la momentul şi nu s-a întâmplat nimic rău.

Wang-Mu începu să plângă. Închise ochii, dar nu-şi trase mâna din strânsoarea lui Qing-Jao ca să-şi acopere faţa. Dădu frâu liber lacrimilor să-i curgă pe obraji.

— De ce plângi, Wang-Mu?

— N-am ştiut, spuse fata. Într-adevăr, e tare greu să fii un vorbitoare-cu-zeii. N-am ştiut.

— Dar, totodată, e greu să fii cu adevărat prietena unei vorbitor-cu-zeii, spuse Qing-Jao. De aceea n-am vrut să-mi fii servitoare, să-mi spui „preasfinţia ta” şi să te înfricoşezi la auzul vocii mele. N-am nevoie de o servitoare pe care trebuie s-o gonesc din camera mea când zeii îmi vorbesc.

Singura consecinţă a cuvintelor ei fu aceea că lacrimile lui Wang-Mu începură să curgă şi mai puternic.

— Şi Wang-Mu, îţi e atât de greu să stai lângă mine?

Wang-Mu clătină din cap.

— Dacă vreodată îţi va fi prea greu, am să-nţeleg. Atunci mă vei putea părăsi. Am fost singură şi înainte, nu mi-e teamă să fiu singură din nou.

Wang-Mu clătină iarăşi din cap, de data aceasta cu înverşunare.

— Cum aş putea să te părăsesc acum, când am văzut cât îţi e de greu?

— Atunci, într-o bună zi se va scrie şi se va spune în poveşti că Şi Wang-Mu n-a plecat niciodată de lângă Han Qing-Jao în timpul ritualurilor ei de purificare.

Deodată, zâmbetul se întinse pe toată faţa lui Wang-Mu şi ochii i se întredeschiseră plini de bucurie, în ciuda lacrimilor care încă îi mai străluceau pe obraji.

— Nu ţi-ai dat seama ce glumă ai făcut? Numele meu: Şi

Wang-Mu. Când or să spună povestea aia, n-or să ştie că alături de tine s-a aflat o slujnică de taină. Or să creadă că a fost Regina-mamă a Apusului.

Qing-Jao izbucni şi ea în râs, dar în acelaşi timp îi trecu prin minte că poate Regina-mamă era cu adevărat străbuna de suflet a lui Wang-Mu, şi având-o pe fată alături, ca prietenă, Qing-Jao se apropiase totodată de această zeiţă care era prima dintre toţi zeii.

Wang-Mu întinse singură rogojinile, chiar dacă Qing-Jao îi explicase abia atunci, pentru prima oară, cum s-o facă. Era de datoria fetei şi Qing-Jao avea să asiste la acest ritual în fiecare noapte, deşi niciodată nu-i venise greu să le aştearnă ea însăşi. După ce se întinseră pe rogojinile lipite una de cealaltă, astfel încât nici o fibră a lemnului să nu se vadă între ele, Qing-Jao observă că printre jaluzele se strecura o lumină cenuşie. Nu numai că nu dormiseră în timpul zilei, dar pierduseră şi toată noaptea. Wang-Mu făcuse un sacrificiu nobil şi promitea să fie o adevărată prietenă.

Câteva minute mai târziu, după ce Wang-Mu adormise, Qing-Jao, ea însăşi gata să aţipească, se întrebă cum reuşise oare Wang-Mu, o fată care nu avea nici un ban, să-l mituiască pe şeful echipei sale de muncă virtuoasă ca să poată vorbi nestingherită cu Qing-Jao. Era cu putinţă ca vreun spion să fi plătit mita ca s-o poată infiltra în casa lui Han Fei-Tzu? Nu... Ju Kung-Mei, paznicul Casei Han, ar fi aflat imediat şi Wang-Mu n-ar fi fost niciodată angajată. Nu era posibil ca Wang-Mu să-şi fi plătit mita în bani. Avea cincisprezece ani, dar era deja o fată drăguţă. Qing-Jao citise destule biografii şi destulă istorie ca să ştie cum li se cerea de obicei femeilor să plătească astfel de mite.

Cuprinsă de o mânie cumplită, Qing-Jao hotărî că problema trebuia cercetată în taină, iar şeful de echipă merita să fie dat afară şi dezonorat în modul cel mai aspru dacă i se dovedea vina. În timpul anchetei, numele lui Wang-Mu n-avea să fie pomenit niciodată în public, astfel încât fata să fie apărată de toate relele posibile. Qing-Jao nu trebuia să-i spună lui Ju Kung-Mei decât o vorbă, iar acesta se va îngriji ca treaba să fie făcută.

Qing-Jao se uită la faţa încântătoare a slujnicei sale adormite, noua şi vrednica sa prietenă, şi se simţi copleşită de tristeţe. Cu toate acestea, ceea ce o întristase cel mai mult pe Qing-Jao nu era faptul că Wang-Mu îl mituise pe şeful de echipă, ci mai curând faptul că plătise ceva pentru o slujbă atât de lipsită de

valoare, de dureroasă şi de îngrozitoare, pentru privilegiul de a fi slujnica de taină a lui Han Qing-Jao. Dacă o femeie a fost obligată să-şi vândă poarta către pântecele ei, aşa cum fuseseră silite să facă atâtea femei de-a lungul istoriei omenirii, atunci de bună seamă că zeii i-au dat în schimb ceva de preţ.

Iată de ce, în dimineaţa aceea, Qing-Jao a adormit şi mai fermă în hotărârea ei de a se dedica educaţiei lui Wang-Mu. Nu putea admite ca instruirea fetei să afecteze strădania ei de a rezolva enigma Flotei Lusitania, dar va profita de tot timpul ei liber pentru a-i oferi lui Wang-Mu o binefacere potrivită cu cinstea sacrificiului ei. Fără doar şi poate, zeii nici nu se aşteptau la mai puţin din partea ei, drept recunoştinţă pentru faptul că îi dăruiseră o atât de perfectă slujnică de taină.

8
Miracole

— În ultima vreme, Ender ne-a tot bătut la cap, insistând să ne gândim la o modalitate de a călători mai repede decât lumina.

— Ai spus că nu se poate.

— Aşa credem noi, şi savanţii umani sunt de aceeaşi părere. Dar, susţine Ender, dacă un ansiblu poate transmite instantaneu informaţiile, ar trebui să fim în stare să facem acelaşi lucru şi cu materia. Bineînţeles că e o absurditate: nu există un termen de comparaţie între informaţie şi realitatea fizică.

— De ce ţine morţiş să călătorească mai repede decât lumina?

— E o idee caraghioasă – nu crezi? — să ajungi undeva înaintea imaginii sale. E ca şi cum ai traversa o oglindă ca să te întâlneşti pe tine însuţi în partea cealaltă.

— Ender şi Rooter au discutat îndelung problema asta – i-am auzit. Ender crede că materia şi energia nu sunt altceva decât informaţie, că realitatea fizică nu înseamnă altceva decât mesajele pe care şi le transmit filotele.

— Şi Rooter ce spune?

— Zice că Ender are dreptate doar pe jumătate, că realitatea fizică este un mesaj, iar mesajul este întrebarea pe care filotele i-o pun mereu lui Dumnezeu.

— Care este întrebarea?

— Doar două cuvinte: de ce?

— Şi cum le răspunde Dumnezeu?

— Cu viaţa. Rooter spune că viaţa este scopul pe care Dumnezeu l-a dat universului.

Întreaga familie a venit să-l întâmpine pe Miro la întoarcerea sa pe Lusitania. În definitiv, îl iubeau. Şi el îi iubea şi, după o lună petrecută în spaţiu, aştepta cu nerăbdare să se afle din nou în compania lor. Ştia – cel puţin la nivel raţional – că pentru el nu trecuse decât o lună, dar pentru ceilalţi se scursese un sfert de secol. Se pregătise sufleteşte pentru ridurile de pe chipul mamei sau pentru înfăţişarea de adulţi a lui Grego şi a Quarei,

acum trecuţi de treizeci de ani. Ceea ce nu anticipase, în orice caz, nu în forul său lăuntric, fusese faptul că ei vor fi nişte străini. Ba nu, mai rău ca nişte străini. Erau nişte străini care îl compătimeau, credeau că-l cunoşteau şi se uitau la el cu dispreţ, ca la un copil. Cu toţii erau mai bătrâni decât el. Fără excepţie. Şi toţi erau mai tineri, pentru că durerea şi sentimentul irosirii nu-i afectaseră aşa cum îl afectaseră pe el.

Ca de obicei, Ela s-a comportat cel mai bine. L-a îmbrăţişat, l-a sărutat şi i-a spus:

— Mă faci să mă simt atât de muritoare… Dar mă bucur să te văd atât de tânăr.

Cel puţin, a avut curajul să recunoască faptul că între ei exista o barieră directă, chiar dacă pretindea că bariera o constituia vârsta lui. Într-adevăr, Miro *era* exact aşa cum şi-l aminteau… măcar fizic. Fratele de multă vreme pierdut se întorsese dintre morţi. Fantoma etern tânără, care vine să bântuie familia. Dar adevărata barieră era felul cum se mişca. Felul în care vorbea. Era evident că uitaseră infirmitatea sa, cât de jalnic reacţiona trupul la comenzile creierului său bolnav. Paşii târşâiţi, vocea greoaie şi pocită – memoria lor extirpase toate lucrurile neplăcute şi păstrase imaginea lui aşa cum fusese înainte de accident. La urma urmei, pentru ei fusese infirm doar câteva luni, înainte de a pleca în această călătorie în care timpul se dilatase. Era uşor să uite şi în schimb să şi-l amintească pe Miro aşa cum îl cunoscuseră atâţia ani înainte: puternic, sănătos, singurul în stare să-l înfrunte pe cel căruia îi ziceau tată. Nu-şi puteau ascunde starea de şoc. O vedea în ezitările lor, în privirile aruncate pe furiş, în încercarea de a ignora faptul că vorbea atât de greu şi de neclar, că se mişca atât de încet.

Le putea simţi nerăbdarea. În decurs de câteva minute, văzu cum unii dintre ei recurgeau la tot felul de stratageme pentru a-şi lua tălpăşiţa. „Am atâtea de făcut după-amiază. Ne vedem la cină.” Întreaga poveste îi stingherea atât de tare încât trebuiau să evadeze, aveau nevoie de timp pentru a asimila această versiune a lui Miro care abia se întorsese la ei sau, probabil, să găsească altă căi de a-l evita cât mai mult în viitor. Grego şi Quara s-au comportat cel mai jalnic, arătându-se cei mai nerăbdători să se facă nevăzuţi, ceea ce l-a durut – cândva îl veneraseră. Fireşte, a înţeles că tocmai de aceea le venea atât de greu să se împace cu acest Miro ruinat care stătea în faţa lor. Viziunea lor despre vechiul Miro era cea mai naivă şi, prin

urmare, cea mai dureros contrazisă.

— Ne gândisem la o mare cină în familie, începu Ela. Mama aşa a vrut, dar eu m-am gândit să mai aşteptăm, să-ţi dăm un răgaz.

— Sper că n-aţi renunţat la cină în tot timpul ăsta, din cauza mea, zise Miro.

Numai Ela şi Valentine părură să realizeze că glumise; ele singure reacţionară firesc, cu un hohot reţinut. Ceilalţi, atât cât putea Miro să-şi dea seama, nici măcar nu înţeleseseră ce spusese.

Întreaga lui familie stătea în iarba înaltă din apropierea terenului de asolizare: mama, trecută acum de şaizeci de ani, cu părul cenuşiu ca oţelul, cu faţa încruntată de încordare, aşa cum fusese întotdeauna. Numai că acum expresia era săpată adânc în ridurile de pe frunte, în pielea încreţită de lângă gură. Gâtul ei arăta jalnic. Realiză că până şi ea avea să moară. Va mai trăi probabil treizeci sau patruzeci de ani, dar, până la urmă, va muri. Observase el oare înainte cât de frumoasă era? Crezuse cândva că această căsătorie cu Vorbitorul în numele Morţilor avea s-o îmblânzească şi avea s-o întinerească. Poate că aşa se întâmplase, poate că Andrew Wiggin îi întinerise sufletul, dar trupul era ceea ce timpul îl făcuse să fie. Mama lui îmbătrânise.

Ela, trecută de patruzeci de ani. Nu era însoţită de nici un bărbat, dar poate se măritase şi soţul pur şi simplu nu venise. Mai degrabă nu. Să se fi căsătorit cu munca ei? Părea că se bucură sincer să-l vadă, dar nici ea nu-şi putea ascunde privirea încărcată de milă şi îngrijorare. Îşi închipuise oare cumva că o lună de călătorie cu viteza luminii avea să-l vindece în mod miraculos? Crezuse oare că va coborî ţanţoş din navetă, la fel de mândru şi de puternic ca un zeu călător prin spaţiu din cine ştie ce poveste romantică?

Quim, înveşmântat acum în straie preoţeşti. Jane îi spusese lui Miro că fratele său mai mic devenise un mare misionar. Convertise peste o duzină de pequeninos. Îi botezase şi, cu împuternicirea episcopului Peregrino, hirotonisise preoţi din rândurile lor, pentru a da împărtăşania purceluşilor credincioşi. I-au botezat pe toţi pequeninos care au ieşit la lumină din copacii-mamă, au botezat toate mamele muribunde, toate soţiile sterpe care se îngrijeau de micile mame şi de tinerele lor vlăstare, toţi fraţii aflaţi în căutarea unei morţi glorioase şi toţi copacii. Cu toate acestea, numai soţiile şi fraţii puteau primi sfânta cuminecătură, cât despre căsătorie, era dificil de găsit o

modalitate semnificativă de împlinire a unui astfel de ritual între un copac-tată şi melcii fără cochilie, orbi şi fără minte, cu care se împerecheau aceştia. Totuşi, Miro putea vedea în ochii lui Quim un soi de exaltare. Era strălucirea puterii bine întrebuinţate; doar el singur din familia Ribeira, ştiuse toată viaţa ce dorea să facă. Iar acum o făcea într-adevăr. Ce mai contau dificultăţile teologice, el era pentru purceluşi Sfântul Pavel şi asta îl umplea de o fericire permanentă. „L-ai slujit pe Dumnezeu, frăţioare, iar Dumnezeu a făcut din tine omul lui.”

Olhado, cu ochii lui argintii şi strălucitori, cu braţul petrecut pe după umerii unei femei frumoase, înconjurat de şase copii; cel mai mic încă nu învăţase să meargă, cel mai mare era la la vârsta adolescenţei. Deşi copiii îl priveau cu toţii firesc, tot căpătaseră ceva din expresia detaşată a tatălui lor. Nu se uitau la ceva anume, ci priveau îndelung şi parcă în gol. La Olhado fusese ceva natural; pe Miro îl tulbura gândul că probabil Olhado prăsise o familie de observatori, nişte înregistratoare ambulante absorbind experienţele de viaţă spre a le reproduce mai târziu, neimplicându-se însă niciodată cu adevărat. Dar nu, era o amăgire. Miro nu se simţise niciodată în largul lui faţă de Olhado, astfel că orice asemănare între copii şi tatăl lor nu putea decât să-l facă pe Miro să fie stingher şi faţă de ei. Mama lor era destul de frumuşică. Probabil că încă nu împlinise patruzeci de ani. Câţi ani să fi avut când Olhado se însurase cu ea? Ce fel de femeie era, dacă acceptase un bărbat cu ochi artificiali? Înregistra oare Olhado scenele lor de amor, pentru a reproduce apoi imaginea ei din clipele când se uita în ochii lui?

Miro se simţi ruşinat de gândurile sale. „Asta-i singurul lucru la care mă pot gândi atunci când mă uit la Olhado, la meteahna lui, după ce l-am cunoscut atâţia ani? Cum să mă mai aştept atunci ca ei să vadă şi altceva în afară de metehnele *mele* atunci când se uită la mine? Faptul că am plecat de aici a fost o idee bună. Mă bucur că Andrew Wiggin mi-a sugerat-o. Singura parte ilogică o constituie revenirea. De ce mă aflu eu aici?”

Aproape împotriva voinţei sale, Miro se întoarse spre Valentine. Ea îi zâmbi, îl cuprinse cu braţul şi îl strânse la piept.

— Nu-i chiar aşa de rău, spuse ea.

Chiar aşa de rău ca ce?

— Mie nu mi-a rămas decât un singur frate care să mă întâmpine, explică Val. Pe tine a venit să te vadă toată familia.

— Aşa e, spuse Miro.

Tocmai atunci Jane se găsi să vorbească, cu o voce

sarcastică:

— Nu *toată.*

„Gura”, spuse Miro în tăcere.

— Numai un frate? întrebă Andrew Wiggin. *Numai* eu?

Vorbitorul în numele Morţilor se apropie şi îşi îmbrăţişă sora. Lui Miro i se păru că vede şi în acest gest o oarecare stângăcie. Aşa să fie oare? Era cu putinţă ca Valentine şi Andrew Wiggin să fie *sfioşi* unul cu celălalt? Ce glumă! Valentine, trufaşă la culme – doar era Demostene, nu-i aşa? — şi Wiggin, bărbatul care pătrunsese brusc în vieţile lor şi le reunise familia cu un simplu *da licenâa.* Puteau ei să fie timizi, să se simtă stingheri?

— Ai îmbătrânit jalnic, spuse Andrew. Eşti slabă ca o scândură. Nu cumva Jakt nu reuşeşte să-ţi asigure un trai decent?

— Dar Novinha nu-ţi dă să mănânci? întrebă Valentine. Arăţi mai prost ca oricând. Am ajuns aici la timp ca să fiu martoră la decăderea ta completă în stadiul de plantă intelectuală.

— Şi eu care credeam că ai venit să ne salvezi planeta.

— Universul, dragule. Dar mai întâi, pe tine.

Cu un braţ pe după Andrew, îl cuprinse cu celălalt pe Miro şi se adresă tuturor:

— Sunteţi atât de mulţi, dar am sentimentul că vă cunosc pe toţi. Sper că veţi simţi şi voi acelaşi lucru, cât de curând, faţă de mine şi familia mea.

Cu câtă eleganţă reuşise să-i facă pe toţi să se simtă în largul lor! „Chiar şi pe mine”, gândi Miro. „Pur şi simplu îi *manipulează pe* oameni. Aşa cum face şi Andrew Wiggin. Ea a învăţat de la el sau el de la ea. Sau era ceva înnăscut în familia lor? În definitiv, Peter fusese cel mai mare dintre manipulatorii de conştiinţe din toate timpurile, întâiul Hegemon. Ce mai familie! La fel de ciudată ca şi a mea. Numai că a lor e ciudată din cauza geniului, în vreme ce a mea e neobişnuită din pricina durerii împărtăşite atâţia ani, din pricina sluţirii sufletelor noastre. Iar eu sunt cel mai ciudat, cel mai vătămat dintre toţi. Andrew Wiggin a reuşit să vindece rănile dintre noi, şi a făcut-o temeinic. Dar sluţenia interioară– poate fi ea vindecată vreodată?”

— Ce-aţi zice de-un picnic? întrebă Miro.

Acum râseră cu toţii. „Cum vi s-a părut, Andrew, Valentine? I-am făcut să se simtă în largul lor? Am ajutat ca revederea să se desfăşoare mai uşor? I-am ajutat pe toţi să se prefacă bucuroşi că m-au întâlnit, că au cât de cât habar cine sunt eu?”

— Ea a vrut să vină, şopti Jane în urechea lui Miro.
„Gura”, spuse Miro iarăşi. „Oricum, eu n-am vrut să vină.”
— Dar o să te vadă mai târziu.
„Nu.”
— E căsătorită. Are patru copii.
„Pentru mine nu mai înseamnă nimic.”
— De ani de zile nu ţi-a mai strigat numele în somn.
„Credeam că-mi eşti prietenă.”
— Îţi sunt. Pot să-ţi citesc gândurile.
„Eşti o hoaşcă intrigantă şi nu poţi să citeşti *nimic!”*
— O să vină la tine mâine dimineaţă. În casa mamei tale.
„N-am să fiu acolo.”
— Crezi că poţi fugi?
În timpul conversaţiei cu Jane, Miro nu auzise nimic din ce-şi spuneau cei din jurul său, dar nu avea importanţă. Soţul şi copii lui Valentine ieşiseră din navă, iar ea făcea prezentările. Bineînţeles, cel mai mult insista să-i prezinte unchiului lor. Miro constată surprins cu câtă veneraţie îi vorbeau. Pe de altă parte, *ei* ştiau cine era el cu adevărat. Ender Xenocidul, da, dar în acelaşi timp Vorbitorul în numele Morţilor, cel care scrisese „Matca şi Hegemonul”. Miro o ştia acum, fireşte, dar la început îl întâmpinase pe Wiggin cu ostilitate – nu era decât un mărturisitor în numele morţilor itinerant, un pastor al unei religii umaniste care părea hotărât să întoarcă pe dos familia lui Miro. Ceea ce şi făcuse.
”Cred că am fost mai norocos decât ei, gândi Miro. Am ajuns să-l cunosc ca om înainte de a-l cunoaşte ca pe o mare personalitate a istoriei omenirii. Probabil că ei n-or să-l cunoască *niciodată* ca mine.
Iar eu nu-l cunosc în realitate deloc. Nu cunosc pe nimeni şi nimeni nu mă cunoaşte. Ne petrecem viaţa încercând să ghicim ce se întâmplă în sinea celorlalţi şi, când avem noroc şi ghicim corect, ne închipuim că «am înţeles». Ce prostie! Până şi o maimuţă în faţa unui computer ar reuşi să tasteze din când în când câte-un cuvânt.
Nu mă cunoaşteţi, nici unul dintre voi, spuse el în gând. Şi, cel mai puţin dintre toţi, hoaşca asta intrigantă care trăieşte în urechea mea. Ai auzit?”
— Cum putea să-mi scape toată văicăreala aia stridentă?
Andrew aşezase bagajul pe platforma maşinii. Nu mai rămânea loc decât pentru vreo doi pasageri.
— Miro… vrei să mergi cu maşina, cu mine şi Novinha?

Miro nu apucă să răspundă, căci Valentine îl prinse de braţ.

— Oh, să nu faci asta, spuse ea. Vino pe jos, cu mine şi cu Jakt. Destul am stat înţepenită pe navă.

— Păi, cum să nu, interveni Andrew. Maică-sa nu l-a văzut de douăzeci şi cinci de ani şi *tu* ţii morţiş să-l scoţi la plimbare. Eşti întruchiparea nechibzuinţei.

Andrew şi Valentine păstrau tonul zeflemitor stabilit de la bun început, încât indiferent ce hotăra Miro, puteau s-o interpreteze în glumă ca pe o alegere între cei doi Wiggin. În nici un caz el nu era nevoit să spună „Trebuie să merg cu maşina pentru că sunt infirm”, nici nu ar fi avut vreun motiv să se simtă jignit pentru că cineva îi hărăzise un tratament special. Totul era făcut cu atâta eleganţă încât Miro se întrebă dacă nu cumva Andrew şi Valentine discutaseră în prealabil despre asta. Poate că nici nu aveau nevoie să discute astfel de lucruri. Poate că petrecuseră atât de mulţi ani împreună încât ştiau să coopereze ca să netezească asperităţile pentru cei din jur fără măcar să se mai gândească la asta. Ca nişte actori care-şi interpretează de nenumărate ori rolurile, încât puteau să improvizeze fără nici o ezitare.

— Am să merg pe jos, spuse Miro. Am să aleg calea cea mai lungă. Voi puteţi s-o luaţi înainte.

Novinha şi Ela încercară să protesteze, dar Miro îl zări pe Andrew punându-şi mâna pe braţul soţiei sale; cât despre Ela, a fost redusă la tăcere de braţul lui Quim petrecut pe după umerii ei.

— Să vii direct acasă, spuse Ela. Oricât de mult timp ţi-ar lua, să vii acasă.

— Unde m-aş mai putea duce? întrebă Miro.

Valentine nu ştia ce să creadă despre Ender. Deşi nu petrecuse decât două zile pe Lusitania, era deja sigură că ceva nu era în regulă. Nu se putea spune că Ender n-are motive să fie preocupat şi îngrijorat. O pusese la curent cu problemele întâmpinate de xenobiologi în cercetarea virusului descolada, cu tensiunile dintre Grego şi Quara şi, fireşte, nu uitase nici flota trimisă de Congres, căci moartea îi ameninţa din fiecare colţişor al cerului. Numai că Ender se confruntase de multe ori, în toţi anii când fusese Vorbitorul în numele Morţilor, cu griji şi stări de tensiune. Atacase frontal problemele naţiunilor şi ale familiilor, străduindu-se să le înţeleagă, ca apoi să limpezească şi să vindece bolile sufletului. Niciodată nu reacţionase ca acum.

Poate doar o singură dată.

Pe când erau copii şi Ender era pregătit şi antrenat pentru a prelua comanda flotelor ce aveau să fie trimise către planetele gândacilor, fratele ei fusese adus înapoi pe Pământ pentru o anumită perioadă, liniştea de dinaintea furtunii finale, după cum avea să se dovedească. Ender şi Valentine fuseseră despărţiţi când el abia împlinise cinci ani, fără să li se permită nici măcar o singură scrisoare necenzurată. Apoi, pe neaşteptate, şi-au schimbat tactica şi au adus-o pe Valentine la el. Îl instalaseră pe o mare proprietate din apropierea oraşului lor natal şi Ender îşi petrecea zilele înotând sau – cel mai adesea – plutind în voia valurilor pe un lac particular, într-o apatie teribilă.

La început, Valentine a crezut că totul era în regulă şi nu a simţit decât bucuria provocată de mult aşteptata revedere, dar n-a trecut mult şi a înţeles că lucrurile nu stăteau nici pe departe pe roze. Numai că în acele zile nu-l cunoştea atât de bine pe Ender – la urma urmelor, fuseseră despărţiţi pentru mai mult decât jumătate din viaţa lui. Totuşi şi a dat seama că nu-i stătea în fire să fie atât de preocupat. Nu, de fapt era altceva. Nu era preocupat, ci neocupat. Se detaşase de restul lumii. Iar misiunea ei era să-l reconecteze. Să-l readucă înapoi şi să-ia rate locul în păienjenişul omenirii.

Pentru că ea a reuşit, Ender s-a întors în spaţiu şi a preluat comanda flotelor care i-au distrus definitiv pe gândaci. De-atunci, legătura lui cu restul omenirii a părut fermă.

Iată că fuseseră din nou despărţiţi timp de o jumătate de viaţă. Douăzeci şi cinci de ani pentru ea, treizeci pentru el. Şi din nou detaşat. Îl studie în timp ce se plimbau cu maşina, ea, Ender, Miro şi Plikt, trecând razant pe deasupra nesfârşitelor preerii de capim.

— Suntem ca într-o bărcuţă pe un ocean, spuse Ender.

— Nu tocmai, răspunse ea, amintindu-şi de ziua când Jakt o luase în larg pe una din micile şalupe lansatoare de năvoade. Valurile înalte de trei metri îi ridicau pe creste, aruncându-i în prăpăstiile dintre ele. Pe marile pescadoare oceanice, valurile acelea abia dacă-i clătinau uşor, dar în şalupa micuţă erau copleşitoare. Îţi tăiau respiraţia, literalmente: ca să poată trage aer în piept, a trebuit să se arunce de pe scaun pe punte, îmbrăţişând spătarul de scânduri. Nu exista nici un termen de comparaţie între oceanul agitat şi cutremurat de spasme şi această câmpie liniştită, acoperită cu iarbă.

Pe de altă parte însă, pentru Ender acel termen de

comparaţie poate nu exista. Atunci când se uita la hectarele de capim, poate vedea virusul descolada adaptându-se cu o voinţă malefică la misiunea lui de a distruge omenirea şi toate speciile ei însoţitoare. Poate că în ochii lui această preerie se învolbura şi se agita cu tot atâta brutalitate ca şi un ocean.

Marinarii răseseră atunci de ea, nu zeflemitor, ci cu bunăvoinţă, ca nişte părinţi de teama nestăpânită a copilului lor.

— Valurile astea-s nimica, spuseseră ei. Să vedeţi cum e pe o mare cu valuri de douăzeci de metri.

În exterior, Ender era la fel de calm cum fuseseră atunci marinarii. Calm, detaşat, făcând conversaţie cu ea, cu Miro şi cu Plikt cea tăcută, dar având totuşi anumite reţineri. Ceva şchiopăta oare în relaţia cu Novinha? Valentine nu-i văzuse îndeajuns de mult timp împreună ca să ştie ce era firesc între ei şi ce era forţat, dar în mod sigur nu existau certuri făţişe. Poate că problema lui Ender era zidul tot mai înalt care se înălţa între el şi comunitatea din Milagre. Era foarte posibil. Valentine îşi amintea limpede cât de greu reuşise să se facă acceptată de locuitorii de pe Trondheim, ea, care se bucura în rândurile lor de un prestigiu enorm. Cât de greu îi era lui Ender, căsătorit cu o femeie a cărei familie fusese deja respinsă de restul coloniei Milagre? Era posibil oare ca el să nu fi reuşit să vindece definitiv acest loc, aşa cum presupuneau toţi ceilalţi?

Nu era posibil. Când Valentine se întâlnise cu primarul, Kovano Zeljezo, şi cu bătrânul episcop Peregrino, în dimineaţa aceleiaşi zile, amândoi manifestaseră o afecţiune sinceră faţă de Ender. Valentine participase la prea multe astfel de reuniuni ca să nu recunoască diferenţa dintre amabilităţile formale ori ipocriziile politice şi prietenia adevărată. Dacă Ender se simţea detaşat de aceşti oameni, nu era din vina lor.

„Exagerez cu presupunerile”, se gândi Valentine. „Dacă Ender se comportă aparent ciudat şi detaşat, e pentru că *noi* am fost despărţiţi atât de mult timp. Sau poate că-l inhibă tânărul furios, Miro; poate că de vină e Plikt, cu veneraţia ei tăcută, calculată faţă de Ender Wiggin, care-i impune să fie distant faţă de noi. Sau la mijloc nu e altceva decât insistenţa cu care am cerut s-o văd pe Matcă astăzi, fără amânare, înainte de a mă întâlni cu vreunul dintre conducătorii purceluşilor. N-am de ce să caut motivul detaşării lui dincolo de grupul companiei sale actuale.”

Mai întâi au localizat oraşul Mătcii după vălul de fum.

— Combustibili fosili, preciză Ender. Îi arde într-un ritm

dezgustător. În mod obişnuit, n-ar face una ca asta – o matcă are mare grijă de planeta ei şi evită întotdeauna o mizerie şi o risipă ca aici. Dar acum e o mare vânzoleală şi Human mi-a spus că i-au dat permisiunea de a arde şi a polua atât cât e necesar.

— Necesar pentru ce? întrebă Valentine.

— Human nu vrea să-mi spună, şi nici Matca, dar am bănuielile mele şi cred că şi tu le ai pe-ale tale.

— Speră cumva purceluşii să facă saltul la o societate complet tehnologizată într-o singură generaţie, bazându-se pe munca Mătcii?

— Greu de crezut. Sunt mult prea conservatori. Vor să ştie tot ce e de ştiut, dar nu sunt teribil de interesaţi să se înconjoare cu maşini. Aminteşte-ţi că purceluşii-copaci din păduri le oferă gratuit şi cu bunăvoinţă toate uneltele necesare. Pentru ei, ceea ce numim industrie pare şi acum o brutalitate.

— Ce să fie atunci? De ce atâta fum?

— Întreab-o pe ea, spuse Ender. Poate o să fie sinceră cu *tine.*

— Şi chiar o s-o vedem? întrebă Miro.

— Ei da, spuse Ender. Sau, cel puţin, ne vom afla în prezenţa ei. S-ar putea chiar să ne atingă. Totuşi, cu cât o vedem mai puţin, cu atât mai bine. În mod obişnuit trăieşte în întuneric, cu excepţia perioadei de depunere a ouălor. Atunci are nevoie să vadă şi lucrătoarele deschid tunele pentru a aduce înăuntru lumina zilei.

— Nu au lumină artificială? se interesă Miro.

— Nu au folosit-o niciodată, nici măcar pe astronavele care au fost trimise în sistemul Solar, în timpul războaielor cu gândacii. Gândacii percep căldura aşa cum noi percepem lumina. Orice sursă de căldură le este perfect vizibilă. Mai mult, cred că îşi aranjează sursele de căldură în configuraţii care nu pot fi interpretate decât estetic. Un fel de zugrăveală termică.

— Atunci de ce le trebuie lumina pentru depunerea ouălor? întrebă Valentine.

— Aş ezita să-l numesc ritual – Matca nutreşte un dispreţ profund pentru religia umană. Să zicem mai bine că face parte din moştenirea lor genetică. Fără lumina soarelui nu pot depune ouăle.

Şi deodată au intrat în oraşul gândacilor.

Valentine n-a fost surprinsă de ceea ce au văzut acolo; la urma urmelor, în tinereţe, ea şi Ender vizitaseră prima colonie de pe Rov, o fostă planetă a gândacilor. Dar ştia că experienţa

avea să fie surprinzătoare şi stranie pentru Miro şi Plikt, şi, la drept vorbind, parcă se simţi şi ea cuprinsă de vechea senzaţie de dezorientare. Nu putea spune ce anume provoca impresia de straniu. Se vedeau clădiri, majoritatea joase, dar construite după aceleaşi principii structurale ca orice clădiri din oraşele oamenilor. Stranietatea era rezultatul aranjamentului lor neglijent. Nu se vedeau drumuri sau străzi, şi era evident că nu încercaseră să orienteze clădirile cu faţa într-o anumită direcţie; nici înălţimea până la care se ridicau construcţiile deasupra solului nu era aceeaşi. Unele edificii nu erau altceva decât acoperişuri aşezate direct pe pământ, altele aveau o înălţime impunătoare. Vopseaua părea a fi fost folosită numai ca material de conservare, nu apăreau nicăieri semnele vreunei intenţii decorative. Ender sugerase că era posibil ca sursele de căldură să fie folosite în manifestări estetice; în mod cert, nu utilizaseră nimic palpabil în acest sens.

— N-are nici o noimă, observă Miro.

— De la suprafaţă, nu, zise Valentine, amintindu-şi de Rov. Dar dacă mergi prin tunele, ai să-ţi dai seama că sub nivelul solului totul are o logică. Galeriile urmăresc straturile şi elementele structurale ale rocilor. Geologia are un anumit ritm, iar gândacii sunt sensibili la el.

— Şi care-i treaba cu clădirile înalte? întrebă Miro.

— Limita lor interioară o constituie pânza freatică. Dacă au nevoie de dimensiuni mai mari, pe verticală sunt obligaţi să meargă în sus.

— De ce le trebuie clădiri atât de înalte? întrebă Miro.

— Nu ştiu, spuse Valentine.

Tocmai ocoleau o construcţie care avea cel puţin trei sute de metri înălţime; nu departe de acolo, se ridicau alte zece la fel de maiestuoase.

Pentru prima oară în timpul acestei excursii, Plikt vorbi cu glas tare:

— Rachete.

Valentine îl văzu cu coada ochiului pe Ender zâmbind şi încuviinţând cu un gest uşor din cap.

— De ce? întrebă Miro.

Valentine era gata-gata să spună: „Ca să ajungă în spaţiu, fireşte!” Dar n-ar fi fost corect: Miro nu locuise niciodată pe o planetă care se chinuia să ajungă în spaţiu pentru prima oară. Pentru el, părăsirea planetei însemna pur şi simplu să ia naveta până la staţia orbitală. Dar singura navetă folosită de oamenii

de pe Lusitania nu era deloc adaptată la transportul pe orbită al materialelor necesare oricărui program de construcţie spaţială. Şi chiar dacă ar fi putut rezolva această problemă, era improbabil ca Matca să ceară ajutorul oamenilor.

— Ce construieşte, o staţie spaţială? întrebă Valentine.

— Aşa cred, răspunse Ender. Dar, judecând după numărul rachetelor şi mărimea lor, am impresia că intenţionează s-o construiască în întregime, la o singură lansare, probabil sacrificând chiar rachetele. Care crezi că ar putea fi scopul?

Valentine s-a abţinut cu greu să nu izbucnească, exasperată: „De unde să ştiu?” Brusc, înţelese că nu pe ea o întrebase, pentru că tot el oferi răspunsul aproape imediat. Era evident că întrebarea fusese adresată computerului din urechea lui. Nu, nu „computerului”, ci lui Jane. O întrebase pe Jane. Lui Valentine îi venea la fel greu să accepte ideea că, deşi în vehicul nu se aflau decât patru persoane, mai era prezentă şi o a cincea, care privea şi asculta prin intermediul rubinelor purtate de Ender şi Miro.

— Poate să facă totul dintr-o dată, spuse Ender. De fapt, ţinând cont de ceea ce ştim despre emisiile chimice de aici, Matca a topit suficient metal pentru a construi nu numai o staţie spaţială, ci şi două astronave mici, cu rază lungă de acţiune, asemănătoare cu cele care au participat la prima expediţie a gândacilor. E versiunea lor pentru o navă de colonizare.

— Înainte de sosirea flotei, constată Valentine.

Înţelesese imediat: Matca se pregătea să fugă. Nu avea nici o intenţie ca specia ei să fie prizoniera unei singure planete acum, când Doctoraşul sosea din nou.

— Înţelegi care-i problema, continuă Ender. Nu vrea să ne spună absolut nimic, aşa că trebuie să ne bazăm pe observaţiile lui Jane şi pe supoziţiile noastre. Iar ceea ce presupun eu nu-i deloc simpatic.

— Ce e rău în faptul că gândacii părăsesc planeta? întrebă Valentine.

— Nu numai gândacii, interveni Miro.

Valentine făcu şi a doua conexiune logică: iată de ce pequeninos i-au îngăduit Mătcii să polueze planeta; iată de ce se plănuiseră de la bun început construirea a două astronave.

— O navă pentru Matcă şi cealaltă pentru pequeninos.

— Asta au de gând, spuse Ender. Dar, după cum văd eu lucrurile, vor fi două nave pentru descolada.

— *Nossa Senhora!* şopti Miro.

Valentine a fost scuturată de un fior. Faptul că Matca încerca să-şi salveze specia era un lucru uşor de acceptat. Dar faptul că în felul acesta ar fi purtat spre alte planete virusul letal, autoadaptabil, era cu totul altceva.

— Îţi dai seama în ce impas mă aflu. Înţelegi de ce nu vrea să ne spună direct ce face.

— Dar, oricum, n-ai putea s-o opreşti, nu-i aşa? întrebă Valentine.

— Ar putea să avertizeze flota Congresului, spuse Miro.

Aşa era. Zeci de astronave puternic înarmate ar fi năvălit spre Lusitania din toate direcţiile dacă ar fi fost anunţate că două nave străine părăseau planeta, iar dacă li s-ar fi transmis traiectoriile originale ale acestora, le-ar fi interceptat şi le-ar fi distrus.

— N-ai dreptul să faci asta, şopti Valentine.

— Nu-i pot opri şi nu-i pot lăsa să plece, zise Ender. Oprindu-i, ar însemna să risc Xenocidul simultan al gândacilor şi a purceluşilor. Lăsându-i să plece, aş risca distrugerea întregii omeniri.

— Trebuie să vorbeşti cu ei. Trebuie să ajungeţi la o înţelegere.

— La ce-ar servi o înţelegere cu *noi?* întrebă Ender. Noi nu vorbim în numele întregii omeniri. Dacă recurgem la ameninţări, Matca ne va distruge sateliţii şi, probabil, ansiblurile. E posibil s-o facă oricum, ca să fie în siguranţă.

— Atunci *chiar* că am fi complet izolaţi, spuse Miro.

— Faţă de *orice,* adăugă Ender.

Valentine realiză cu întârziere că cei doi se gândeau la Jane. Fără ansibluri, nu mai puteau să comunice cu ea. Şi fără sateliţii de pe orbita planetei, ochii lui Jane îndreptaţi spre spaţiul cosmic ar orbi.

— Ender, explică-mi şi mie, zise Valentine. Matca este *inamicul* nostru?

— Asta-i întrebarea, nu-i aşa? întrebă Ender. Asta-i problema: renaşterea speciei sale. Acum, o dată ce şi-a redobândit libertatea şi nu mai stă ascunsă într-un cocon, în sacul de sub patul meu, Matca va apăra intereselor propriei sale specii, indiferent care consideră ea că sunt aceste interese.

— Dar, Ender, e de neconceput ca între oameni şi gândaci să izbucnească *din nou* războiul.

— Dacă n-ar exista flota umană care se îndreaptă acum spre Lusitania, nu s-ar pune problema.

— Dar Jane le-a întrerupt comunicaţiile, strigă Valentine. Nu pot recepţiona ordinul de a folosi Doctoraşul.

— Deocamdată, spuse Ender. Dar de ce crezi tu, Valentine, că Jane şi-a riscat viaţa pentru a le întrerupe comunicaţiile?

— Pentru că ordinul a fost trimis.

— Congresul Stelar a transmis ordinul de distrugere a acestei planete. Iar acum, când Jane şi-a dezvăluit puterea, vor fi cu atât mai hotărâţi să ne distrugă. Imediat ce vor găsi o modalitate a de se descotorosi de Jane, vor acţiona împotriva acestei planete.

— Ai vorbit cu Matca?

— Încă nu. Pe de altă parte, nu sunt sigur cât de multe poate ea să afle din mintea mea, fără ca să-mi dau seama. N-aş zice că e un mijloc de comunicare pe care să îl controlez.

Valentine îşi aşeză mâna pe umărul lui Ender.

— De-asta ai încercat să mă convingi să nu mă întâlnesc cu Matca? Pentru că n-ai vrut ca ea să afle adevăratul pericol?

— Pur şi simplu, nu vreau să mai dau ochii cu ea, pentru că o iubesc şi mi-e teamă de ea, pentru că nu sunt sigur dacă ar trebui s-o ajut sau să încerc s-o distrug, pentru că în clipa în care-şi va trimite rachetele în spaţiu, lucru oricând posibil, ne va fi imposibil s-o oprim. Ne va tăia orice legătură cu restul omenirii.

Şi, din nou, rămase ceva a rămas nerostit: Matca putea să-i despartă pe Ender şi pe Miro de Jane.

— Eu cred că trebuie să avem o explicaţie cu ea, zise Valentine.

— Ori asta, ori s-o ucidem, spuse Miro.

— Acum înţelegi care e problema mea, spuse Ender.

Îşi continuară călătoria în tăcere.

Intrarea în palatul subteran al Mătcii era o clădire ca oricare alta. Nu exista nici o pază specială, ba mai mult, în toată excursia nu văzuseră nici un singur gândac. Valentine îşi aminti de vremea când, tânără fiind, se afla pe prima planetă colonizată, încercând să-şi imagineze cum arătau oraşele gândacilor când erau locuite. Acum ştia: arătau exact aşa cum erau când locuitorii lor muriseră. Nici urmă de gândaci alergând de colo-colo, ca nişte furnici mişunând peste muşuroaie. Ştia că undeva existau câmpuri şi sere îngrijite şi lucrate sub cerul liber, dar din locul unde se aflau nu se vedea nimic asemănător.

De ce îi provocase amănuntul acesta o atât de mare uşurare?

Ştiuse răspunsul chiar din clipa în care formulase întrebarea.

Îşi petrecuse copilăria pe Pământ, în timpul războaielor cu gândacii; extratereştrii insectoizi îi bântuiseră coşmarurile, aşa cum îi îngroziseră pe toţi copiii de pe Pământ. Cu toate acestea, doar câţiva oameni văzuseră realmente un gândac şi puţini mai erau în viaţă pe vremea copilăriei sale. Nici măcar în prima colonie, înconjurată din toate părţile de ruinele civilizaţiei gândacilor, nu au găsit un singur cadavru deshidratat. Toate amintirile ei vizuale despre gândaci erau înspăimântătoarele filme văzute pe video.

Totuşi, nu era ea prima care citise cartea lui Ender? Nu era ea prima care, alături de Ender, ajunsese să se gândească la Matcă aşa cum te gândeşti la o persoană de o graţie şi o frumuseţe nepământeană?

Era prima, într-adevăr, dar însemna prea puţin. Toţi cei aflaţi astăzi în viaţă crescuseră într-un univers moral conturat în parte de „Matca şi Hegemonul”, în vreme ce ea şi Ender erau singurii dintre cei crescuţi în toiul unei campanii insistente de denigrare a gândacilor. Bineînţeles că simţea o uşurare iraţională pentru că nu trebuia să-i vadă pe gândaci. Miro şi Plikt, la prima lor întâlnire cu Matca, nu puteau avea aceleaşi emoţii ca şi ea.

„Eu sunt Demostene”, îşi reaminti Valentine. „Eu sunt teoreticianul care a insistat în ideea că gândacii sunt raman, extratereştri care pot fi înţeleşi şi acceptaţi. Trebuie să fac tot ce pot ca să-mi înving prejudecăţile copilăriei. La momentul potrivit, întreaga omenire va afla despre reînvierea rasei gândacilor; şi ar fi ruşinos ca tocmai Demostene, dintre toţi, să nu o poată accepta pe Matcă drept raman.”

Ender conduse maşina într-un cerc strâns, ocolind o clădire micuţă.

— Aici e locul, spuse el.

Opri maşina, apoi încetini rotaţia paletelor pentru a coborî pe capim, aproape de singura uşă a clădirii. Uşa era foarte joasă: un adult nu putea să intre decât târându-se de-a buşilea.

— De unde ştii? întrebă Miro.

— Pentru că aşa mi-a spus ea, răspunse Ender.

— Jane? întrebă iarăşi Miro, care era nedumerit fiindcă, fireşte, Jane nu-i vorbise şi lui.

— Matca, spuse Valentine. Ea comunică direct cu mintea lui Ender.

— Simpatic truc, zise Miro. Pot să-l învăţ şi eu?

— Vom vedea când o vom întâlni.

În timp ce se dădeau jos din maşină, sărind în iarba înaltă,

Valentine observă că Miro şi Ender priveau întruna către Plikt. Îi deranja, fireşte, faptul că Plikt era atât de tăcută. Sau, mai degrabă, *părea* tăcută. Valentine o considera pe Plikt o femeie volubilă şi elocventă, dar totodată se obişnuise cu felul în care, uneori, Plikt făcea pe muta. Ender şi Miro, bineînţeles, descopereau abia atunci tăcerea ei perversă şi se simţeau stânjeniţi, acesta fiind şi unul din motivele pentru care Plikt proceda astfel. Ea era încredinţată că oamenii îşi dezvăluie adevărata faţă numai atunci când erau vag neliniştiţi, şi puţine lucruri au darul să stârnească neliniştea ca prezenţa unei persoane care nu scoate nici o vorbă.

Valentine nu credea prea mult în valenţele acestei tehnici ca modalitate de lucru cu străinii, dar văzuse ea însăşi cum Plikt, în calitatea ei de preceptor, îi forţa pe elevi, prin tăcerile ei, să se confrunte cu propriile lor idei. Când Valentine şi Ender predau ceva, îşi provocau elevii cu dialoguri, întrebări, controverse. Plikt, în schimb, îşi obliga elevii să joace ambele părţi ale unei discuţii în contradictoriu, propunând propriile lor idei, apoi atacându-le pentru a-şi respinge propriile lor obiecţii. Probabil că la majoritatea oamenilor metoda n-ar fi funcţionat. Valentine a conchis că se aplica atât de bine la Plikt pentru că starea ei de muţenie *nu* era complet necomunicativă. Privirea ei neclintită şi pătrunzătoare era ea însăşi o expresie elocventă a scepticismului. Când un elev era confruntat cu ochii aceia care nu clipeau, ceda imediat în faţa propriilor sale nesiguranţe. Toate îndoielile pe care reuşise să le înlăture sau să le ignore ieşeau atunci cu putere la iveală, iar elevul trebuia să descopere în el însuşi motivele pentru îndoiala aparentă a lui Plikt.

Fiul cel mare al lui Valentine, Syfte, denumise aceste confruntări cu participare unică „a privi direct la soare”. Acum era rândul lui Ender şi al lui Miro să orbească într-o dispută cu ochiul atotvăzător şi gura încleştată în muţenie. Lui Valentine îi veni să râdă de stinghereala lor şi ar fi vrut să-i liniştească. În acelaşi timp, ar fi vrut să-i tragă o palmă prietenească lui Plikt şi să-i spună să nu mai fie aşa de dificilă.

Fără să facă nici una, nici alta, Valentine se duse la uşa clădirii şi trase de ea, deschizând-o cu uşurinţă. O ţinu deschisă şi Ender îngenunche, apoi se târî înăuntru. Plikt îl urmă imediat. Miro oftă şi se lăsă cu încetineală în genunchi. Se târa cu şi mai multă stângăcie decât mergea; fiecare mişcare a braţelor sau a picioarelor era ruptă de celelalte, de parcă i-ar fi trebuit câte o secundă să se gândească cum să procedeze. În sfârşit, intră şi

el, urmat de Valentine care, ghemuindu-se, pătrunse în beznă. Fiind cea mai mică de înălţime, nu trebuia să se târască.

Înăuntru, singura lumină venea de la uşă. Încăperea era lipsită de trăsături distinctive şi avea podeaua din pământ bătătorit. Abia după ce se obişnui cu întunericul, Valentine îşi dădu seama că umbra cea mai întunecată era un tunel ce cobora în pantă.

— În tunele nu e lumină, îi informă Ender. Ea are să mă călăuzească. Va trebui să vă ţineţi de mână. Valentine, tu rămâi ultima, bine?

— Putem să mergem fără să ne mai târâm? întrebă Miro şi era limpede că întrebarea era importantă pentru el.

— Da, spuse Ender. Nu întâmplător ne-a adus la această intrare.

Alcătuiră un şir, cu Plikt în spatele lui Ender şi Miro între cel două femei. Ender îi conduse pe treptele ce coborau către tunel. Era abrupt, iar întunericul perfect din faţa lor era descurajant, dar Ender se opri înainte ca bezna să devină de nepătruns.

— Ce aşteptăm? întrebă Valentine.

— Călăuza, zise Ender.

În clipa aceea, călăuza sosi. În întuneric, Valentine abia zări braţul subţire şi negru, ce avea la capăt doar două degete, în timp ce-i atingea mâna lui Ender. Imediat, Ender prinse un deget în mâna sa stângă; celălalt deget se închise ca un cleşte peste mâna lui. Uitându-se la celălalt capăt al braţului, Valentine încercă să vadă trupul gândacului căruia îi aparţinea membrul cu pricina. Nu reuşi să distingă decât o umbră de înălţimea unui copil şi parcă lucirea slabă a carapacei.

Imaginaţia ei completă restul împotriva voinţei sale, se cutremură.

Miro bâigui ceva în portugheză. Aşadar, şi el era afectat de prezenţa gândacului. Totuşi, Plikt rămase tăcută şi Valentine nu-şi putu da seama dacă tremura sau îşi păstrase stăpânirea de sine. Apoi Miro îşi târî piciorul înainte, trăgând de mâna lui Valentine şi conducând-o în întuneric.

Ender ştia cât de grea avea să fie pentru ceilalţi această porţiune a drumului. Până atunci, numai el, Novinha şi Ela o vizitaseră pe Matcă, iar Novinha nu venise decât o singură dată. Întunericul şi faptul că te mişcai la nesfârşit tot mai jos, fără ajutorul ochilor, ştiind după sunetele slabe că în jurul tău, nevăzute dar apropiate, erau nişte vietăţi care se apropiau, te făceau să-ţi pierzi cumpătul.

— Putem să vorbim? întrebă Valentine, cu o voce care abia se auzi în beznă.

— Ar fi o idee bună, spuse Ender. Pe *ei* n-ai să-i deranjezi. Nu prea bagă de seamă sunetele.

Miro spuse ceva. Pentru că nu putea să-i urmărească mişcarea buzelor, lui Ender îi venea şi mai greu să înţeleagă cuvintele rostite de Miro.

— Ce zici? întrebă el.

— *Amândoi* am vrea să ştim cât de departe e, spuse Valentine.

— Habar n-am, mai ales de aici. Matca poate fi oriunde, acolo jos. Sunt câteva zeci de incubatoare. Dar nu vă faceţi griji, sunt aproape sigur că pot să mă descurc.

— Şi eu aş putea, zise Valentine. Cu o lanternă, în orice caz.

— Fără lumină, spuse Ender. Pentru depunerea ouălor e nevoie de lumina soarelui, dar apoi lumina nu face decât să le întârzie dezvoltarea şi, într-o anumită fază, poate ucide larvele.

— Dar *tu* eşti în stare să te descurci în acest coşmar pe întuneric? întrebă Valentine.

— Probabil. Ansamblul are o anumită structură, ca o pânză de păianjen; când te-ai prins care-i structura generală, fiecare secţiune are mai multă logică.

— Vrei să spui că tunelele nu sunt săpate la întâmplare? întrebă Valentine, cu un glas care-i trăda scepticismul.

— E ca sistemul de tunele de pe Eros.

Nu prea avusese timp să-l exploreze când ajunsese pe Eros ca soldat-copil. Asteroidul fusese ciuruit de gândaci, care îl transformaseră în bază de operaţii ofensive în Sistemul Solar. A devenit apoi cartier general al flotei terestre, după ce a fost capturat în timpul primului război cu gândacii. În lunile petrecute acolo, Ender şi-a dedicat timpul şi atenţia însuşirii manevrelor de comandă ale flotelor de astronave. Totuşi, probabil ca observase mai multe lucruri în privinţa tunelelor decât şi-a dat seama atunci, pentru că prima oară când Matca l-a adus în galeriile ei de pe Lusitania, Ender a constatat că succesiunea de cotituri şi intersecţii nu-l lua niciodată prin surprindere. Avea senzaţia că acolo le era locul, sau mai curând că erau *inevitabile*.

— Ce este Eros? întrebă Miro.

— Un asteroid din apropierea Pământului, îi răspunse Valentine. Locul unde Ender şi-a pierdut minţile.

Ender încercă să le explice câte ceva despre organizarea

sistemului de tunele, dar era prea complicat. Ca şi în cazul fractalilor, erau prea multe excepţii posibile pentru a putea înţelege sistemul în detaliu: cu cât încercai să-l urmăreşti mai îndeaproape, cu atât mai mult apărea ceva care scăpa raţiunii. Şi totuşi, lui Ender i se părea mereu acelaşi, un model care se repeta iarăşi şi iarăşi. Poate era doar consecinţa faptului că Ender reuşise să pătrundă cumva în logica gândacilor, atunci când îi studia în scopul înfrângerii lor. Poate că pur şi simplu învăţase să gândească precum un gândac. În acest caz, Valentine avea dreptate: îşi pierduse o parte din mintea lui omenească sau, cel puţin, adăugase la ea o părticică din logica gândacilor.

În sfârşit, după o nouă schimbare de direcţie, apăru o licărire de lumină.

— *Graças a deus,* şopti Miro.

Ender observă cu satisfacţie că Plikt – această femeie de piatră care *nu putea* fi aceeaşi persoană cu eleva strălucită pe care şi-o amintea – scăpase şi ea un suspin de uşurare. Poate că, la urma urmelor, mai era şi în ea un strop de viaţă.

— Aproape am ajuns, spuse Ender. Şi, pentru că tocmai depune ouă, o să fie într-o dispoziţie favorabilă.

— Nu doreşte intimitatea? întrebă Miro.

— E ca un orgasm de intensitate scăzută, care durează câteva ore, spuse Ender. De obicei, mătcile sunt înconjurate numai de lucrătoarele şi de trântorii care fac parte din ele însele, aşa că nu prea au cum să înveţe ce-i ruşinea.

Totuşi, îi simţi intensitatea prezenţei în mintea lui. Matca putea să ia legătura cu el în orice clipă, fireşte, dar în apropierea ei avea senzaţia că-i simte respiraţia în creier; totul devenea greu, apăsător. Oare cu ceilalţi se petrecea acelaşi lucru? Va fi ea capabilă să le vorbească şi lor? Cu Ela nu se întâmplase nimic, nu recepţionase nici măcar un cuvânt din conversaţia lor tăcută. Cât despre Novinha, pur şi simplu refuzase să discute despre acest subiect şi negase că ar fi auzit ceva, dar Ender bănuia că efectiv respinsese prezenţa fiinţei neomeneşti. Matca îi spusese că le putea asculta destul de clar gândurile, atâta timp cât erau prezente, dar că nu se putuse face „auzită”. Oare la fel se va întâmpla şi cu însoţitorii lui de astăzi?

Era mult mai bine dacă Matca reuşea să vorbească şi cu o altă fiinţă omenească. Ea susţinea că ar fi în stare s-o facă, dar Ender aflase în ultimii treizeci de ani că era incapabilă să facă

distincţia între previziunile ei încrezătoare în viitor şi amintirile sigure ale trecutului. Părea să creadă tot atât de mult în presupuneri pe cât credea în amintiri; totuşi, când presupunerile ei se dovedeau eronate, părea să nu-şi mai amintea că aşteptase un viitor diferit de cel care acum devenise trecut.

Ender era tulburat de tertipurile minţii ei extraterestre. El crescuse într-o civilizaţie care judeca maturitatea şi aptitudinile sociale ale indivizilor după capacitatea de a anticipa consecinţele alegerilor lor, iar Matca avea deficienţe pregnante în zona aceasta. Cu toată înţelepciunea şi experienţa ei, părea la fel de nelimitat şi de nejustificat încrezătoare în propriile-i posibilităţi ca şi un copil.

Acesta era unul din aspectele care-l înspăimântau pe Ender în perspectiva negocierii cu ea. Putea să-şi respecte promisiunile? Şi dacă nu şi le va respecta, îşi va da măcar seama ce făcuse?

Valentine încercă să se concentreze pentru a urmări discuţia celorlalţi, dar nu-şi putu lua privirile de la silueta gândacului care-i conducea. Era mai mărunt decât îşi închipuise vreodată: cam un metru şi jumătate, poate chiar mai puţin. Uitându-se dincolo de însoţitorii ei, abia vedea părţi din trupul creaturii, dar era mai rău decât dacă ar fi văzut-o în întregime. Nu se putea abţine să nu se gândească la faptul că acest *inamic* negru-strălucitor ţinea mâna lui Ender într-o încleştare ce putea deveni mortală.

Nu, nu era un inamic, şi nici o ameninţare mortală. De fapt, nu era nici măcar o *creatură în* adevăratul sens al cuvântului. Avea tot atâta identitate personală ca şi o ureche sau un deget; fiecare dintre gândaci nu era decât un alt organ funcţional sau senzorial al Mătcii. Într-un fel, Matca se afla deja lângă ei, era prezentă oriunde se aflau lucrătoarele sau trântorii, chiar dacă îi despărţeau sute de ani-lumină. „Nu e un monstru. Este însăşi Matca descrisă în cartea lui Ender. E cea pe care el a purtat-o şi a îngrijit-o ani de-a rândul, cu toate că eu n-am ştiut nimic. N-am de ce să mă tem.”

Valentine încerca să-şi înăbuşe frica, dar nu reuşea. Transpirase; îşi simţea mâna lunecând în strânsoare firavă a lui Miro. Cu cât se apropiau mai mult de bârlogul reginei – ba nu, de *locuinţa* ei, de *incubatorul ei* – se simţea tot mai înspăimântată. Dacă nu reuşea să se descurce singură, nu avea

altceva de făcut decât să ceară ajutorul celor din jur. Unde era Jakt? Trebuia să se mulţumească cu altcineva.

— Scuză-mă, Miro, şopti ea. Cred că mă trec toate năduşelile.

— Pe *tine?* Şi eu care credeam că e transpiraţia *mea.*

Asta era bună! Miro izbucni în râs şi Valentine râse împreună cu el... sau cel puţin chicoti nervoasă.

Deodată, tunelul se deschise larg şi se pomeniră cu toţii clipind din ochi, într-o încăpere largă în care o coloană de lumină solară pătrundea printr-o gaură din tavanul boltit. Matca şedea exact în centrul fascicolului luminos. Lucrătoarele mişunau peste tot, dar acum, în plină lumină şi în prezenţa Mătcii păreau toate foarte mici şi fragile. Cele mai multe nu aveau mai mult de un metru înălţime, în vreme e Matca însăşi măsura cu siguranţă trei metri lungime. Elitrele ei imense, grele, aproape metalice, reflectau lumina naturală într-un curcubeu de culori. Avea abdomenul suficient de lung şi gros pentru a cuprinde în întregime corpul unui om. Totuşi, trupul ei se îngusta ca o pâlnie către ovipozitorul tremurător, care scânteia din pricina unui lichid translucid şi cleios; ovipozitorul pătrundea ritmic într-o gaură din podea, apoi se ridica, lăsând dâre subţiri de fluid, abia vizibile, care se prelingeau în gaură.

Oricât de grotescă şi de înspăimântătoare era această creatură uriaşă, care se comporta ca o insectă, ceea ce se petrecu mai departe o surprinse pe Valentine complet nepregătită. În loc să-şi cufunde pur şi simplu ovipozitorul în gaura următoare, Matca se întoarse şi înşfăcă una din lucrătoarele care mişunau prin apropiere. Prinzând gângania, care se zbătea disperată, între membrele ei anterioare puternice, o trase mai aproape de gură şi începu să-i reteze picioarele, unul câte unul. Cu fiecare picior amputat, cele rămase gesticulau şi mai agitate, ca un ţipăt tăcut şi ascuţit.

Valentine simţi o imensă uşurare în momentul dispariţiei ultimului picior, când se stinse şi ţipătul din faţa ochilor ei.

După aceea, Matca vârî lucrătoarea astfel mutilată în gaura următoare, cu capul înainte. Abia atunci îşi plasă ovipozitorul deasupra găurii. Sub privirile lui Valentine, fluidul din vârful ovipozitorului păru să se îngroaşe, luând forma unei mingi. Dar acum nu mai era fluid, sau cel puţin nu în întregime; în interiorul picăturii imense se afla un ou moale, gelatinos. Matca îşi schimbă poziţia corpului astfel încât să-şi ţină faţa direct în lumina soarelui, şi ochii ei poliedrici străluceau precum o mulţime de stele de smarald. Apoi ovipozitorul pătrunse în

gaură. Când ieşi din nou, oul încă mai atârna de vârful lui, dar la următoarea ieşire dispăruse. Abdomenul se mişcă deasupra găurii de mai multe ori, şi de fiecare dată ieşi cu dâre noi de fluid atârnând de vârf.

— *Nossa Senhora,* murmură Miro.

Valentine recunoscu expresia după echivalentul ei spaniol: Nuestra Sefiora, Maica Domnului. De obicei, era o expresie aproape lipsită de semnificaţie, dar acum căpătase un înţeles ironic respingător. Aici, în peştera aceasta adâncă, nu putea fi vorba de Sfânta Fecioară. Matca era Maica Întunericului, care-şi depunea ouăle peste trupurile lucrătoarelor ce aveau să hrănească larvele după incubaţie.

— E imposibil să se întâmple mereu aşa, spuse Plikt.

Timp de o clipă, Valentine a fost de-a dreptul surprinsă pentru că-i auzise vocea. Apoi a înţeles ce vroia să spună Plikt şi i-a dat dreptate: dacă pentru fiecare gândac care ieşea din nou trebuia sacrificată câte o lucrătoare, era imposibil ca populaţia să crească. De fapt, de la bun început ar fi fost imposibil ca acest roi să existe, căci Matca ar fi trebuit să dea viaţă primelor ouă fără să aibă la dispoziţie lucrătoarele care să le hrănească.

„Numai o nouă Matcă.”

Pătrunsese în mintea lui Valentine de parcă ar fi fost propria ei idee. Matca trebuia să introducă trupul unei lucrătoare vii în culcuşul oului numai atunci când din el urma să se dezvolte o nouă regină. Dar aceasta nu era ideea lui Valentine; fusese prea limpede. Era absolut exclus ca ea s-o *ştie,* şi totuşi ideea răsărise clară, indubitabilă şi dintr-o dată, aşa cum Valentine îşi închipuise mereu că profeţii din antichitate auzeau vocea lui Dumnezeu.

— Aţi auzit-o, vreunul din voi? întrebă Ender.

— Da, spuse Plikt.

— Aşa cred, zise Valentine.

— Ce să aud? întrebă Miro.

— Pe Matcă, spuse Ender. Ne-a explicat că nu trebuie să plaseze o lucrătoare locaşul oului decât atunci când depune oul unei noi regine. Va depune cinci – două sunt deja la locul lor. Ne-a invitat să vedem treaba asta. E felul ei de a ne spune că urmează să expedieze o navă de colonizare. Va depune cinci ouă, apoi va aştepta să vadă care matcă e mai puternică. Pe aceea o va trimite în spaţiu.

— Şi celelalte? se interesă Valentine.

— Dacă vreuna din larve merită efortul, o înfăşoară într-un

cocon. Aşa s-a procedat şi cu ea. Pe celelalte le ucide şi le mănâncă. E nevoită s-o facă, căci dacă vreo urmă a trupului unei regine rivale ar fi atinsă de unul dintre trântorii care nu au apucat să se împerecheze cu ea, trântorul ar înnebuni şi ar încerca s-o ucidă. Trântorii sunt nişte „soţi" foarte fideli.

— Toată lumea a auzit, în afară de mine? întrebă Miro, dezamăgit că Matca nu reuşea să comunice şi cu el.

— Da, spuse Plikt.

— Doar o părticică, zise Valentine.

— Încercaţi să vă goliţi minţile cât puteţi de mult, spuse Ender. Încercaţi să reproduceţi o melodie în gând, poate vă ajută.

Între timp, Matca aproape terminase următoarea operaţie de amputare. Valentine se imagină păşind pe o grămadă de picioare adunate în jurul creaturii; în închipuirea ei, acestea se frângeau ca nişte nuiele, trosnind înfiorător.

„Foarte moi. Picioarele nu se frâng. Se îndoaie."

Matca răspundea gândurilor sale.

„Tu faci parte din Ender. Mă poţi auzi."

Gândurile din mintea ei erau mai clare acum, mai controlate şi nu atât de sâcâitoare. Valentine era în stare să facă diferenţa între ceea ce-i comunica Matca şi propriile sale gânduri.

— *Ouvi,* şopti Miro. În sfârşit, auzise şi el ceva. *Fala mais, escuto.* Mai spune, te ascult.

„Conexiuni filotice. Eşti legată de Ender. Când vorbesc cu el prin legătura filotică, tu poţi auzi. Ecouri. Reverberaţii."

Valentine încercă să-şi explice cum de reuşea Matca să vorbească în mintea ei în limba stark. Apoi realiză că, aproape sigur, Matca nu făcea nimic de genul ăsta: Miro o auzise în limba lui maternă; iar Valentine nu auzise de fapt limba stark, ci engleza pe care aceasta se baza, engleza americană pe care o învăţase din familie, în copilărie. Matca nu le transmitea un limbaj, ci un gând, iar creierele lor îl traduceau în limba care, pentru fiecare în parte, se afla în straturile cele mai profunde ale memoriei. Când Valentine auzise cuvântul *ecouri* urmat de *reverberaţii,* nu Matca se chinuia să găsească cuvântul corect, ci propria ei minte.

„Legată de el. Ca şi neamul meu. Numai că tu ai voinţă liberă. Filotă independentă. Voi toţi sunteţi nişte animale solitare."

— A glumit, şopti Ender. Nu e o judecată.

Valentine i-a fost recunoscătoare pentru precizare. Imaginea

sugerată de expresia „animale solitare” fusese aceea a unui elefant rătăcit de turmă, care călca în picioare un om, ucigându-l. O imagine din copilărie, o poveste din care învăţase pentru prima oară cuvântul *solitar.* O înfricoşase acea imagine, aşa cum o înfricoşase şi în copilărie. Detesta deja modul în care reuşea să-i dezgroape din străfundurile memoriei coşmaruri uitate. Tot ce era legat de Matcă era un coşmar. Cum îşi imaginase oare că făptura aceasta ea *raman?* Da, comunicau. Chiar prea *mult.* O comunicare ca o boală mintală.

Şi ce spusese adineauri… că o auzeau atât de bine pentru că era conectată filotic cu Ender? Valentine se gândi din nou la ce spuseseră Miro şi Jane în timpul călătoriei… era posibil ca fibra ei filotică să fie împletită cu cea a lui Ender şi, prin el, cu Matca? Dar cum se întâmplase una ca asta? În primul rând, cum era posibil ca Ender să fie conectat filotic cu Matca?

„L-am căutat. Era inamicul nostru. Încerca să ne distrugă. Voiam să-l îmblânzim. Ca pe un animal solitar.”

Înţelese brusc, de parcă în mintea ei s-ar fi deschis o uşă. Gândacii nu se năşteau cu topi docili. *Puteau* să aibă propria lor identitate, sau cel puţin scăpau de sub control. În consecinţă, reginele puseseră la punct o modalitate de a-i ţine captivi, legându-i din punct de vedere filotic pentru a-i păstra sub comanda lor.

„L-am găsit. Nu l-am putut lega. Prea puternic.”

Şi nimeni nu bănuise pericolul în care s-a aflat Ender, nimeni nu bănuise că Matca încercase să-l captureze, să-l transforme într-un soi de unealtă iraţională, aşa cum erau toţi ceilalţi gândaci.

„Am fixat o reţea pentru el. Am găsit lucrul după care tânjea. Ne-am gândit. Am pătruns înăuntru. I-am creat un nucleu filotic. Am stabilit legătura cu el. Dar nu a fost de ajuns. Acum tu. *Tu.”*

Valentine simţi cuvântul în mintea ei ca pe un ciocan. „Se referă la mine. Se referă la mine, la mine, la mine…” se chinuia să-şi amintească cine era „mine”. Valentine. Eu sunt Valentine. Ea se referă la Valentine.

„Tu erai aceea. Tu. Trebuia să te găsesc. După tine tânjea cel mai mult. Nu după celălalt lucru.”

Îi era greaţă. Oare militarii au avut tot timpul dreptate? Era posibil ca numai separarea lor să-l fi salvat pe Ender? Oare, dacă ar fi rămas împreună cu Ender, gândacii s-ar fi putut folosi de ea pentru a câştiga controlul asupra lui?

„Nu. N-o puteam face. Şi tu eşti prea puternică. Eram

condamnaţi la pieire. El nu ne aparţine. Dar nici ţie, de acum încolo. N-am putut să-l îmblânzim, dar ne-am împletit cu el.”

Valentine îşi aminti de imaginea care-i venise în minte pe navă. Oamenii împletiţi laolaltă, familii legate prin fire invizibile, copiii de părinţi, părinţii între ei sau cu propriii lor părinţi. O reţea dinamică de fire reunind omenirea, după cum erau stabilite relaţiile de credinţă şi loialitate. Dar acum imaginea o înfăţişa pe ea însăşi, legată de Ender. Apoi pe Ender, legat… de Matcă… scuturându-şi ovipozitorul, cu dârele tremurătoare de fluid şi, la capătul unei dâre, capul lui Ender clătinându-se, balansându-se… Se scutură, încercând să îndepărteze din minte imaginea.

„Nu-l stăpânim. E liber. Dacă vrea, mă poate ucide. N-am să-l împiedic. Mă vei ucide?”

De data aceasta, întrebarea nu-i era adresată lui Valentine, care o simţi cum se îndepărtează de ea. Iar acum, în timp ce Matca aştepta un răspuns, simţi cum alt gând îşi făcea loc în mintea ei, atât de apropiat modului ei de judecată încât, dacă n-ar fi fost sensibilizată, dacă nu s-ar fi aşteptat ca Ender să răspundă, ar fi putu crede că era chiar gândul ei natural.

„Niciodată”, spuse gândul din mintea ei. „Nu te voi ucide niciodată. Te iubesc.”

Şi, împreună cu el, sosi un licăr de emoţie sinceră îndreptată spre Matcă. Dintr-o dată, întreaga ei imagine mentală despre fiinţa străină a fost curăţată de orice urmă de scârbă. Acum părea maiestuoasă, regală, magnifică. Curcubeiele de pe elitre nu-i mai făceau impresia unei pelicule de ulei pe suprafaţa apei; lumina reflectată de ochii ei era ca o aură; dârele sclipitoare de fluid de la capătul abdomenului erau fibre dătătoare de viaţă, ca laptele izvorât din sânul unei femei, contopindu-se cu firele de salivă din gura sugarului. Dacă până atunci se luptase cu greaţa, brusc, Valentine simţi faţă de Matcă un sentiment asemănător cu veneraţia.

Gândul lui Ender pătrunsese în mintea ei, era sigură; de aceea avea impresia atât de acută că gândurile erau ale ei. Iar o dată cu viziunea lui despre Matcă, înţelese imediat că avusese dreptate tot timpul când scrisese sub semnătura lui Demostene, cu atâţia ani în urmă. Matca *era* raman, stranie, dar era capabilă de înţelegere şi putea fi înţeleasă.

În vreme ce viziunea se estompa, Valentine auzi pe cineva plângând. Plikt. În toţi anii petrecuţi împreună, nu se mai întâmplase ca Plikt să manifeste atâta fragilitate.

— *Bonita,* spuse Miro. Drăguţă.

Doar atât văzuse Miro, că Matca era *drăguţă?* De bună seamă, comunicarea lui Miro cu Ender era firavă – dar de ce n-ar fi fost aşa? El nu-l cunoştea pe Ender de atâta timp, nici atât de bine ca Valentine, care îl ştia de o viaţă.

Dar dacă acesta era motivul pentru care Valentine recepta gândurile lui Ender incomparabil mai puternic decât Miro, cum se explica faptul că Plikt recepţionase evident mai mult decât Valentine? Era posibil ca în timp ce-l studiase pe Ender, admirându-l fără să-l cunoască în realitate, Plikt să fi reuşit să se lege de el mult mai strâns decât era legată Valentine însăşi?

Bineînţeles că reuşise. Bineînţeles. Valentine era căsătorită. Valentine avea un soţ. Avea copii. Era inevitabil ca legătura ei filotică cu Ender să fie mai slabă. În schimb, Plikt nu avea sentimente care să rivalizeze cu dăruirea ei totală faţă de Ender. Iar acum, când Matca folosea reţeaua filotică pentru a transmite gândurile, era firesc ca Plikt să-l recepţioneze cel mai bine pe Ender. Nu exista nici un element perturbator. Nici o părticică din ea nu rămânea rezervată.

Oare Novinha, care în definitiv era legată de copiii ei, putea să manifeste un devotament atât de desăvârşit faţă de Ender? Era imposibil. Iar dacă Ender bănuia cât de cât această stare de lucruri, evident că-l deranja. Sau îl atrăgea? Valentine ştia destule despre relaţiile dintre bărbaţi şi femei ca să-şi dea seama că veneraţia era unul din atributele cel mai seducătoare.

„Să fi adus oare cu mine o rivală, care va tulbura căsnicia lui Ender? Şi oare, în acest moment, sunt în stare Ender şi Plikt să-mi citească gândurile?"

Valentine se simţi extrem de expusă, de înspăimântată. Ca un răspuns, pentru a o linişti, vocea metalică a Mătcii reveni, îndepărtând gândurile pe care Ender le-ar fi putut trimite.

„Ştiu de ce ţi-e teamă, dar colonia mea nu va ucide pe nimeni. Când vom pleca de pe Lusitania, vom putea ucide toţi viruşii descolada de pe astronava noastră."

„Posibil", gândi Ender.

„Vom găsi o modalitate. Nu vom purta virusul cu noi. Nu trebuie să murim pentru a-i salva pe oameni. Nu ne ucideţi nu ne ucideţi."

„N-am să vă ucid niciodată."

Gândul lui Ender se „auzi" ca o şoaptă, aproape pierdut printre rugăminţile Mătcii.

„Oricum nu v-am putea ucide, gândi Valentine. *Voi* ne puteţi

ucide cu uşurinţă. De îndată ce veţi construi astronavele… şi armele. Veţi fi pregătiţi să întâmpinaţi flota umană. Acum nu Ender se află la comanda ei.”

„Niciodată. Niciodată nu ucidem. Niciodată – am promis.”

„Pace”, veni şoapta lui Ender. „Pace. Fiţi pe pace, calmaţi-vă, liniştiţi-vă, potoliţi-vă. Nu vă temeţi de nimic. Nu vă temeţi de oameni.”

„Nu construiţi o navă pentru purceluşi”, gândi Valentine. „Construiţi una pentru voi, fiindcă puteţi ucide virusul descolada. Dar nu pentru ei.”

Gândurile Mătcii trecură brusc de la implorare la o dojană aspră.

„Nu au dreptul să trăiască? Le-am promis o navă. Vouă v-am promis să nu vă ucid. Vreţi să-mi calc promisiunile?”

„Nu”, gândi Valentine.

Deja se simţea ruşinată pentru că sugerase o asemenea trădare. Ori erau sentimentele Mătcii? Sau ale lui Ender? Mai putea fi sigură *cu adevărat care* erau gândurile şi sentimentele ei şi care ale altcuiva?

Teama – teama nu putea fi decât a ei, era aproape convinsă.

— Te rog, spuse ea. Vreau să plecăm de-aici.

— *Eu tambien,* confirmă Miro.

Ender făcu doar un pas către Matcă şi întinse mâna spre ea. Matca nu-şi întinse braţele către el, căci le folosea pentru a îndesa ultima dintre lucrătoarele sacrificate în cuibarul oului. În schimb, îşi ridică o elitră, o roti, apoi o mişcă în direcţia lui Ender până când în sfârşit mâna lui se odihni pe suprafaţa neagră cu reflexe multicolore.

„N-o atinge!” ţipă în gând Valentine. „Vrea să te ţină captiv aici!”

— Şşşt! făcu Ender.

Valentine nu era sigură dacă apelul la linişte era adresat ţipetelor ei mute sau unor vorbe pe care Matca i le spunea doar lui. Nu mai avea importanţă. În câteva clipe, Ender apucă degetul unui gândac şi îi conduse înapoi în tunelul întunecat. De data aceasta, Valentine era a doua, Miro venea după ea, iar Plikt încheia şirul, astfel că ea a fost aceea care a aruncat o ultimă privire înapoi către Matcă, şi tot ea i-a făcut cu mâna în semn de adio.

De-a lungul drumului spre suprafaţă, Valentine se chinui să priceapă sensul celor întâmplate. Întotdeauna crezuse că înţelegerea ar fi perfectă şi n-ar mai exista conflicte inutile dacă

oamenii ar putea să comunice pe cale mentală, eliminând ambiguităţile limbajului. În schimb, descoperise că în loc să amplifice diferenţele dintre oameni, era posibil ca limbajul să le atenueze, să le minimalizeze, să netezească asperităţile astfel ca toţi oamenii să poată trăi în armonie, chiar dacă nu se înţelegeau cu adevărat unii pe alţii. Iluzia comprehensiunii îngăduia oamenilor să creadă sunt mai asemănători decât erau în realitate. Poate era mai bine să folosească limbajul.

Târându-se, ieşiră la lumina soarelui, clipind din ochi, râzând cu toţii uşuraţi.

— N-a fost prea amuzant, spuse Ender, dar tu ai insistat, Valentine. Ai vrut tu neapărat s-o vezi.

— Deci sunt o proastă, zise Valentine. Ce, ţi se pare că-i o noutate?

— A fost minunat, opină Plikt.

Miro se mulţumi să se întindă pe spate în iarba înaltă şi să-şi acopere ochii cu braţul.

Valentine se uită la el şi întrezări imaginea bărbatului care fusese cândva Miro, a trupului pe care-l avusese. Întins pe spate, nu se poticnea; tăcând, nu se bâlbâia. Nu era de mirare că xenologul Ouanda, colega lui de breaslă, se îndrăgostise de el. Cât de tragică trebuie să fi fost descoperirea faptului că tatăl ei este şi tatăl lui. Fusese cea mai dureroasă dezvăluire atunci când Ender mărturisise în numele morţilor de pe Lusitania, în urmă cu treizeci de ani. Acesta era bărbatul pe care Ouanda îl pierduse. Iar Miro îl pierduse şi el pe bărbatul care fusese. Nimic de mirare în faptul că îşi riscase viaţa trecând dincolo de gard, pentru a-i ajuta pe purceluşi. După ce-şi pierduse iubita, considerase că viaţa lui nu mai are nici un preţ. Singurul lui regret era că, după tot ce se întâmplase, nu murise.

Continuase să trăiască, la fel de distrus pe dinafară pe cât era de distrus pe dinăuntru.

De ce oare se gândea la toate aceste lucruri acum, când se uita la el? De ce totul i se părea atât de real?

Oare pentru că aşa gândea Miro despre el în clipa aceea? Surprinsese cumva imaginea lui despre el însuşi? Exista oare o conexiune abia sesizabilă între minţile lor?

— Ender, spuse ea, ce s-a întâmplat acolo jos?

— A fost mai bine decât am sperat, răspunse Ender.

— Ce anume?

— Legătura dintre noi.

— Te-ai aşteptat la aşa ceva?

— Am dorit-o. Ender şedea pe capota maşinii, cu picioarele atârnând în iarba înaltă. A fost în formă azi, nu crezi?

— Matca? N-am cu ce să fac comparaţie.

— Uneori e atât de intelectuală! E ca şi cum, vorbindu-i, aş avea de rezolvat nişte probleme de matematici superioare. Dar acum… ca un copil. Bineînţeles, n-am mai fost niciodată la ea atunci când îşi depune ouăle. Am impresia că ne-a spus mai mult decât a vrut.

— Adică n-a vorbit serios în privinţa promisiunii?

— Nu, Val, nu, ea vorbeşte întotdeauna serios când promite ceva. Nu ştie să mintă.

— Atunci, despre ce-i vorba?

— Vorbeam despre legătura dintre mine şi ea, despre cum au încercat să mă îmblânzească. A fost într-adevăr o chestiune interesantă, nu? Pentru o clipă, chiar s-a înfuriat când i-a trecut prin minte că tu ai fost probabil legătura de care au avut nevoie. Ştii ce-ar fi însemnat pentru ei: n-ar mai fi fost distruşi. Ar fi putut chiar să mă folosească pentru a comunica cu guvernele umane. Să împartă galaxia cu noi! Ce ocazie ratată!

— Iar tu ai fi devenit… un gândac. Un scla*v de-a*l lor.

— Fireşte. *Mie* nu mi-ar fi plăcut. Dar atâtea vieţi care ar fi fost salvate… În fond, eram un soldat, nu? Dacă prin moartea unui soldat sunt salvate miliarde de vieţi…

— Dar era imposibil să reuşească. Tu ai o voinţă independentă, pledă Valentine.

— Evident. Sau, mă rog, mai independentă decât i-ar fi convenit Mătcii. Şi tu la fel. Liniştitor, nu?

— Uite că acum nu sunt deloc liniştită. Acolo jos ai pătruns în mintea mea. Şi Matca… Mă simt de-a dreptul violată…

Ender păru surprins.

— Eu nu m-am simţit niciodată aşa.

— Mă rog, nu-i numai asta, zise Valentine. A fost în acelaşi timp însufleţitor şi înspăimântător. Am simţit-o… atât de uriaşă în capul meu. De parcă aş fi încercat să cuprind pe cineva mai mare decât eu însămi.

— Probabil, spuse Ender. Se întoarse spre Plikt: Şi pentru tine a fost la fel?

Brusc, Valentine realiză cum se uita Plikt la Ender: cu o privire tremurătoare, intensă. Dar Plikt nu spuse nimic.

— Vasăzică, atât de puternică a fost impresia? Ender chicoti, întorcându-se spre Miro.

Oare chiar nu văzuse? Plikt fusese obsedată de Ender, dar

acum, când îl simţea în mintea ei, poate că se depăşise o limită. Matca vorbise despre îmblânzirea lucrătoarelor rătăcite de roi. Era cu putinţă ca Plikt să fi fost „îmblânzită” de către Ender? Era posibil ca ea să-şi fi pierdut sufletul într-al lui?

„Absurd. Imposibil. Sper din răsputeri să nu fie aşa.”

— Haide, Miro, zise Ender.

Miro îi îngădui lui Ender să-l ajute să se ridice. Apoi se urcară în maşină şi porniră spre casă, spre Milagre.

Miro le spusese că nu voia să meargă la liturghie. Ender şi Novinha plecaseră fără el, dar imediat după plecarea lor i-a fost imposibil să mai rămână în casă. Avea tot timpul senzaţia că cineva se afla exact la limita câmpului său vizual. O siluetă măruntă, ascunsă în umbră, care-l urmărea, înveşmântată într-o armură netedă şi dură, având doar câte două degete la extremitatea braţelor suple, care puteau fi frânte cu uşurinţă asemenea unor nuiele pentru aprins focul. Vizita de ieri îl tulburase mai mult decât şi-ar fi putut închipui.

„Sunt xenolog”, îşi reaminti el. „Mi-am dedicat viaţa studierii raporturilor cu speciile extraterestre. Am privit fără să clipesc când Ender a jupuit trupul lui Human, pentru că sunt un om de ştiinţă imparţial. Uneori mă identific prea mult cu subiecţii mei, dar nu am coşmaruri cu ei, nu mi se năzare că-i văd mişunând prin locuri umbrite.”

Cu toate acestea, stătea afară, lângă uşa casei părinteşti, la marginea câmpului acoperit cu iarbă, în lumina strălucitoare a dimineţii de duminică, unde nu exista nici o umbră în care un gândac să poată sta la pândă, gata să sară asupra lui.

”Oare sunt singurul care are această senzaţie? Matca *nu e* o insectă. Ea şi cei ce alcătuiesc specia au sânge cald, exact ca şi pequeninos, respiră şi transpiră ca mamiferele. Poate mai păstrează ecouri structurale ale legăturii lor evolutive cu insectele, aşa cum şi noi ne asemănăm cu lemurienii, şoarecii de câmp şi şobolanii, dar au creat o civilizaţie minunată şi strălucitoare. Sau, mă rog, una minunată şi întunecată. Ar trebui să-i privesc aşa cum o face Ender, cu respect, cu admiraţie, cu afecţiune.

Când colo, tot ce am reuşit a fost să *suport,* cu greutate.

Nu încape nici o îndoială că Matca este raman, capabilă să ne înţeleagă şi să ne tolereze. Problema e dacă eu sunt capabil să o înţeleg şi să o tolerez pe ea. Şi nu cred că sunt singurul. Mare dreptate a avut Ender să ascundă prezenţa ei faţă de

majoritatea oamenilor de pe Lusitania. Dacă ar vedea o singură dată ceea ce am văzut eu, sau dacă măcar ar zări un singur gândac, teama s-ar răspândi, frica fiecăruia ar alimenta groaza celorlalţi, până când... până când s-ar întâmpla ceva. Ceva rău. Ceva monstruos.

Poate că *noi suntem* varelse. Poate că Xenocidul e încorporat în psihicul uman ca în nici o altă specie. Poate că cel mai bun lucru care s-ar putea întâmpla pentru binele moral al universului ar fi ca descolada să evadeze, să se răspândească pe toate lumile umane şi să ne anihileze. Poate că descolada este reacţia lui Dumnezeu faţă de nevrednicia noastră."

Miro se pomeni la uşa catedralei, rămasă deschisă în aerul răcoros al dimineţii. Cei dinăuntru nu ajunseseră încă la împărtăşanie. Intră târşâindu-şi picioarele şi se aşeză în spate. Azi nu avea chef să se împărtăşească din taina lui Hristos. Nu avea nevoie decât să-i vadă pe ceilalţi. Simţea nevoia să fie înconjurat de fiinţe umane. Îngenunche, îşi făcu cruce şi rămase aşa, cu capul plecat, agăţându-se de spătarul stranei din faţa lui. S-ar fi rugat, dar nu exista nimic în *Pai Nosso* care să-i aline teama. Dă-ne nouă pâinea cea de toate zilele? Iartă-ne nouă greşalele noastre? Fie împărăţia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ? Ar fi minunat, împărăţia lui Dumnezeu, în care leul putea vieţui alături de miel.

Pe urmă, îi răsări în minte viziunea sfântului Ştefan: Hristos stând la dreapta lui Dumnezeu. Numai că la stânga acestuia se afla altcineva. Matca. Nu Sfânta Fecioară, ci Matca, cu o mâzgă albicioasă, tremurândă, în vârful abdomenului. Miro îşi încleştă mâinile pe lemnul stranei. „Doamne, ia vedenia asta de la mine. Îndărăt, Duşmanule!"

Cineva se apropie şi îngenunche alături de el. Nu îndrăzni să deschidă ochii. Ciuli urechile în aşteptarea unui sunet care să trădeze apartenenţa celuilalt, la specia umană, dar foşnetul putea să se datoreze la fel de bine elitrelor frecându-se de toracele chitinos.

A fost obligat să îndepărteze cu forţa această imagine. A deschis ochii. Persoana de lângă el stătea în genunchi. După subţirimea braţului, după culoarea mânecii, şi-a dat seama că era o femeie.

— Nu te poţi ascunde mine la nesfârşit, şopti ea.

Vocea nu era cum trebuia să fie. Prea răguşită. O voce care vorbise de sute de mii de ori de când o auzise ultima oară. O voce care îngânase cântece ca să adoarmă sugarii, ţipase în

spasmele plăcerii, strigase la copii să vină acasă, să vină acasă. O voce care cândva, când era tânără, îi vorbise despre o dragoste care avea să dureze veşnic.

— Miro, dacă aş fi putut lua asupra mea crucea ta, aş fi făcut-o.

„Crucea mea? Asta duc eu cu mine peste tot, gârbovindu-mă şi împleticindu-mă? Şi eu care credeam că de vină e numai trupul meu.”

— Nu ştiu ce să-ţi spun, Miro. Am suferit… vreme îndelungată. Uneori cred că şi acum sufăr. Faptul că te-am pierdut – vreau să spun, speranţa noastră în viitor… a fost oricum mai bine. Am o familie bună, o viaţă bună şi le vei avea şi tu. Dar faptul că te-am pierdut ca prieten, ca frate, a fost lucrul cel mai greu, am fost atât de singură, nu ştiu dac-am să pot vreodată să trec peste asta.

„Faptul că te-am pierdut ca *soră* a fost partea cea mai uşoară. N-aveam nevoie de încă o soră.”

— Îmi frângi inima, Miro. Eşti atât de tânăr. Nu te-ai schimbat, nu te-ai schimbat în aceşti treizeci de ani.

Mai mult de-atât Miro nu mai putea suporta în tăcere. Nu-şi înălţă capul, dar îşi ridică vocea. Mult prea tare, căci liturghia abia ajunsese la mijloc, îi răspunse ţipând:

— Nu m-am schimbat?

Se ridică în picioare, fără să vadă că oameni se întorceau spre el.

— Nu m-am schimbat, zici? Vocea i se îngroşase, era greu de înţeles, dar nu se străduia deloc să şi-o limpezească. Păşi şovăielnic pe culoar, apoi se răsuci în sfârşit cu faţa spre ea. Aşa mă ţii tu minte?

Ea îşi ridică privirea spre el, înfricoşată… de ce? De vocea lui Miro, de mişcările lui de infirm? Sau numai de faptul că o stingherea, că reîntâlnirea lor nu se transformase în scena de un romantism tragic la care visase în ultimii treizeci de ani?

Chipul ei nu îmbătrânise, dar nu era Ouanda. Între două vârste, mai grasă, cu riduri la ochi. Câţi ani să fi avut? Cincizeci? Aproape. Ce-l mai lega de această femeie de cincizeci de ani?

— Nici măcar nu te cunosc, zise Miro, apoi șontâcăi până la uşă şi ieşi în aerul răcoros al dimineţii.

După câtva timp, se pomeni odihnindu-se la umbra unui copac. Care din ei era, Rooter sau Human? Miro încercă să-şi amintească – doar plecase de-aici abia de câteva săptămâni, nu?

— dar, la plecarea lui, Human nu era decât un puiet, iar acum amândoi copacii păreau la fel de mari şi nu-şi putea aminti cu certitudine dacă Human fusese ucis mai la deal sau mai la vale faţă de Rooter. Nu conta, Miro nu avea nimic de spus unui copac, iar ei nu aveau nimic să-i spună.

Şi apoi, Miro nu apucase să înveţe limba copacilor; când aflaseră că bătăile acelea în trunchiuri constituiau realmente o limbă, era deja prea târziu pentru Miro. Ender putea s-o facă, şi Ouanda, şi probabil încă vreo cinci-şase oameni, dar Miro n-avea să înveţe niciodată, pentru că mâinile sale nu puteau să ţină beţele şi nu puteau să bată ritmul acela. Nu era decât o altă limbă care pentru el nu mai avea nici o utilitate.

— *Que dia chato, meu filho.*

Aceasta era vocea care n-avea să se schimbe niciodată. Şi nici atitudinea nu se modificase: „Ce zi urâtă, fiul meu.” Pioasă şi falsă în acelaşi timp, şi autoironizându-se pe sine pentru ambele puncte de vedere.

— Salut, Quim.

— Mă tem că acum trebuie să-mi spui „părinte Estevão”.

Quim adoptase în întregime însemnele vestimentare ale preoţiei, anteriu şi toate celelalte. Îşi adună straiele sub el şi se aşeză pe iarba strivită, în faţa lui Miro.

— Haineie ţi se potrivesc de minune, spuse Miro.

Quim se maturizase frumos. În copilărie avusese un aer suferind şi pios. Experienţa legată nemijlocit de lumea reală în locul teoriei teologice îi provocase riduri şi zbârcituri, dar chipul astfel modelat era plin de compasiune şi forţă.

— Îmi pare rău că am făcut o scenă la slujbă, zise Miro.

— Zău? N-am fost acolo. Sau, mai exact, am fost la liturghie… dar nu am fost la catedrală.

— Împărtăşania pentru raman?

— Pentru copiii lui Dumnezeu. Biserica a avut dintotdeauna un vocabular referitor la străini, n-a trebuit să-l aştepte pe Demostene.

— Ei bine, n-ar trebui să te lauzi, Quim. Doar nu tu ai inventat termenii.

— Hai să nu ne certăm.

— Hai să nu vârâm nasul în meditaţiile altora.

— Un sentiment nobil. Atâta doar, că ţi-ai ales locul de odihnă la umbra unui prieten de-al meu, cu care trebuie să port o conversaţie. Mi s-a părut că ar fi politicos să vorbesc mai întâi cu tine, înainte să încep să-l lovesc pe Rooter cu beţele.

— Ăsta e Rooter?
— Salută-l. Ştiu că aştepta cu nerăbdare întoarcerea ta.
— Nu l-am cunoscut niciodată.
— Dar el ştia totul despre *tine.* Nu cred că-ţi dai seama, Miro, ce fel de erou eşti tu printre pequeninos. Ei ştiu ce ai făcut pentru ei şi ce preţ ai plătit.
— Ştiu şi ce preţ vom plăti probabil cu toţii, în final?
— În final, ne vom afla cu toţii în faţa judecăţii lui Dumnezeu. Dacă sufletele de pe o întreagă planetă vor pleca acolo dintr-o dată, atunci singura grijă e să nu rămână nebotezată nici o făptură al cărei suflet ar putea fi binevenit printre sfinţi.
— Deci, nici măcar nu-ţi pasă?
— Ba fireşte că-mi pasă, spuse Quim. Dar hai să zicem că e o perspectivă cu bătaie mai lungă, în care viaţa şi moartea sunt chestiuni mai puţin importante decât să alegi un *fel* de viaţă şi un *fel* de moarte.
— Tu chiar crezi cu adevărat toate astea, nu? întrebă Miro.
— În funcţie de ce înţelegi tu prin „toate astea”, da, cred.
— Înţeleg totul. Un Dumnezeu care trăieşte, un Hristos înviat din morţi, miracole, viziuni, transsubstanţiere…
— Da.
— Miracole. Vindecări.
— Da.
— Precum cele de la racla bunicului şi a bunicii.
— S-a vorbit într-adevăr de multe vindecări care s-au petrecut acolo.
— Crezi în ele?
— Nu ştiu, Miro… Unele dintre ele se poate să fi avut o sorginte isterică. Unele s-au datorat probabil efectului placebo. E posibil ca alte aşa-zise vindecări să fi fost remisiuni spontane sau însănătoşiri naturale.
— Dar unele au fost reale.
— Poate au fost.
— Deci crezi că miracolele sunt *posibile.*
— Da.
— Dar nu crezi că vreunul dintre ele a avut loc cu adevărat.
— Miro, cred că miracolele se întâmplă cu adevărat, dar nu ştiu dacă oamenii reuşesc să perceapă cu acurateţe care evenimente sunt miracole şi care nu. Nu încape nici o îndoială că multe dintre pretinsele miracole n-au fost deloc aşa ceva. Totodată, probabil că sunt multe miracole pe care nimeni nu le recunoaşte ca atare atunci când au loc.

— Şi cu mine cum rămâne, Quim?
— Ce să fie cu tine?
— De ce cu mine nu se întâmplă nici un miracol?
Quim îşi lăsă capul în jos şi începu să smulgă firele scurte de iarbă din faţa sa. Era un obicei din copilărie, aşa încerca să evite o întrebare dificilă; era felul în care reacţiona când presupusul lor tată, Marçao, beat fiind, făcea tărăboi.
— Care-i treaba, Quim? Miracolele se petrec cumva numai pentru alţii?
— Miracolul constă, în parte, şi din faptul că nimeni nu ştie de ce are loc.
— Cât poţi să fii de parşiv, Quim.
Quim se îmbujoră la faţă.
— Vrei să ştii de ce nu te-ai vindecat miraculos? Pentru că-ţi lipseşte credinţa, Miro.
— Şi cum rămâne cu omul care a spus: „Da, Stăpâne, cred… iartă-mi necredinţa!”?
— Eşti tu acela? Ai cerut măcar o dată vindecarea?
— O cer acum, zise Miro. Deodată, pe neaşteptate, ochii i se umplură de lacrimi. O, Doamne, şopti el. Mi-e atât de ruşine!
— De ce? întrebă Quim. Pentru că l-ai rugat pe Dumnezeu să te ajute? Pentru că plângi în faţa fratelui tău? Pentru păcatele tale? Pentru îndoielile tale?
Miro clătină din cap. Nu ştia. Întrebările acestea erau mult prea dificile. Apoi îşi dădu seama că ştia răspunsul. Îşi ridică braţele de o parte şi de alta a corpului.
— Din cauza trupului ăsta, spuse el.
Quim se întinse şi îi apucă braţele din apropierea umerilor, le trase înspre el, coborându-şi mâinile de-a lungul braţelor lui Miro până când îi prinse încheieturile.
— „Acesta este trupul meu, care vă este dăruit vouă”, ne-a spus El. Aşa cum tu ţi-ai dat trupul pentru pequeninos. Pentru micuţi.
— Da, Quim, numai că El şi-a primit trupul înapoi, nu?
— Dar, totodată, a murit.
— Adică *aşa* crezi tu c-am să mă vindec, găsind o cale de a muri?
— Nu fi catâr, spuse Quim. Hristos nu s-a sinucis. De vină a fost trădarea lui Iuda.
Mânia lui Miro răbufni:
— Vrei să spui că toţi oamenii care se lecuiesc de *răceală* sau care scapă de *migrene* în mod miraculos merită mai mult din

partea lui Dumnezeu decât mine?

— Poată că vindecarea nu depinde de ceea ce meriţi. Poate că depinde de ceea ce ai nevoie.

Miro se repezi înainte, înşfăcând piepţii anteriului cu degetele sale pe jumătate înţepenite.

— Eu am nevoie să mi se dea trupul înapoi!

— Probabil, spuse Quim.

— Cum adică, *probabil,* ticălos prefăcut şi îngâmfat ce eşti?

— Vreau să spun, zise Quim cu blândeţe, că în vreme ce tu îţi vrei cu siguranţă trupul înapoi, se poate ca Dumnezeu, în marea lui înţelepciune, să ştie că pentru a deveni omul cel mai desăvârşit, ai *nevoie* să petreci o anumită perioadă de timp ca infirm.

— Şi cât de mare-i perioada asta de timp? întrebă Miro pe un ton imperativ.

— În mod sigur nu mai mult decât ce ţi-a mai rămas de trăit.

Miro gemu dezgustat şi îşi descleştă mâinile de pe anteriul lui Quim.

— Poate mai puţin, zise fratele său. Eu aşa sper.

— Speranţă, pufni Miro dispreţuitor.

— Alături de credinţa şi de dragostea pură, e una dintre cele mai nobile virtuţi. Ai putea să faci o încercare.

— Am văzut-o pe Ouanda.

— A tot încercat să vorbească cu tine de când ai sosit.

— E bătrână şi grasă. Are o droaie de copii, au trecut treizeci de ani şi individul cu care s-a măritat şi-a făcut toate mendrele cu ea în tot acest timp. Aş fi preferat să-i vizitez mormântul!

— Câtă generozitate din partea ta!

— Ştii bine ce vreau să spun! Am făcut bine că am părăsit Lusitania, dar treizeci de ani nu au fost destui.

— Ai fi preferat să te întorci pe o planetă unde nu te cunoştea nimeni.

— Păi, nici aici nu mă cunoaşte nimeni.

— Poate că nu. Dar te iubim, Miro.

— Iubiţi ceea ce eram înainte.

— Eşti acelaşi om, Miro, numai că ai un trup diferit.

Miro se chinui să se ridice în picioare, sprijinindu-se de trunchiul lui Rooter.

— Vorbeşte cu prietenul tău, copacul, Quim. Nu ai nici un cuvânt de spus pe care eu să vreau să-l aud.

— Aşa crezi tu.

— Ştii ce-i mai rău decât un ticălos, Quim?

— Bineînţeles, zise Quim. Un ticălos ostil, înăcrit, jalnic şi *inutil,* care se autocompătimeşte, îi ocărăşte pe ceilalţi şi are o părere prea bună despre importanţa propriei sale suferinţe.

Miro nu putu să suporte mai mult. Ţipă de furie şi se aruncă asupra lui Quim, trântindu-l la pământ. Fireşte, Miro îşi pierdu echilibrul şi căzu peste fratele său, apoi se încurcă în straiele acestuia. Dar nu avea importanţă, căci Miro nu încerca să se ridice: el încerca să-l lovească pe Quim astfel încât să-i provoace o durere cât mai mare ca şi cum, procedând aşa, ar fi scăpat el însuşi de o parte din durerea sa.

Totuşi, după numai câteva lovituri, Miro încetă să-l mai lovească pe Quim şi izbucni în plâns, vărsându-şi lacrimile la pieptul fratelui său. După o clipă, simţi braţul lui Quim cuprinzându-i şi-i auzi vocea blândă, care intona o rugăciune.

— *Pai Nosso, que estás no céu.* Însă din acest punct incantaţia încetă, iar cuvintele se schimbară şi, prin urmare, deveniră reale. *O teu filho está con dor, o meu irmão precisa a resurreição da alma, ele merece o refresco da esperança.*

Auzindu-l pe Quim dând glas durerii sale, pretenţiilor lui scandaloase, Miro se ruşină din nou. De ce trebuia Miro să-şi închipuie că *merita* o speranţă reînnoită? Cum de îndrăznea el să ceară cu neruşinare ca fratele lui să se roage pentru un miracol în favoarea lui, pentru ca trupul lui să redevină întreg. Era nedrept, şi Miro o ştia, să pui în joc credinţa lui Quim de dragul unui necredincios ca el, care-şi plângea singur de milă.

Dar rugăciunea continuă:

— *Ele deu tudo aos pequeninos, e tu nos disseste, Salvador, que qualquer coisa que fazemos a estes spuse, fazemos a ti.*

Miro încercă să intervină. Dacă am dăruit totul acestor pequeninos, am făcut-o pentru ei, nu pentru mine. Dar cuvintele lui Quim îl făcură să tacă: „Ne-ai spus, Mântuitorule, că tot ceea ce facem pentru cei mici, pentru Tine facem.” Era ca şi cum Quim i-ar fi cerut lui Dumnezeu să respecte la rândul său învoiala. De bună seamă că fratele său stabilise o relaţie mai ciudată cu Dumnezeu, de parcă ar fi avut dreptul să-i ceară acestuia socoteală.

— *Ele não é como Jó, perfeito na coração.*

Nu, nu sunt la fel de perfect ca Iov, dar am pierdut totul, ca şi el. Un alt bărbat a dat viaţă copiilor mei în femeia care ar fi trebuit să fie soţia mea. Alţii au înfăptuit ceea ce trebuia să înfăptuiesc eu. Şi dacă Iov a fost acoperit de pustule, eu am trupul ăsta infirm, pe jumătate paralizat… ar fi făcut Iov schimb

cu mine?

— *Restabeleçe ele como restabeleceste Jó. Em nome de Pai, e de Filho, e de Espirito Santo. Amem.*

„Întremează-l pe el, aşa cum l-ai întremat pe Iov.”

Miro se simţi eliberat din strânsoarea braţelor fratelui său şi, ca şi cum acele braţe şi nu gravitaţia l-ar fi ţinut la pieptul său, se ridică imediat şi rămase cu privirea aţintită în jos, către Quim. O vânătaie se întindea pe obrazul acestuia, iar buza îi sângera.

— Te-am rănit, zise Miro. Iartă-mă.

— Da, m-ai rănit, iar eu te-am rănit pe tine. Pe-aici, e un mod foarte răspândit de distracţie. Ajută-mă să mă ridic.

Preţ de o clipă – o clipă foarte scurtă – Miro uită că era infirm, că abia putea să-şi ţină echilibrul. Doar în clipa aceea, dădu să întindă mâna ca să-şi ajute fratele, dar apoi se clătină, pierzându-şi echilibrul, şi-şi aminti.

— Nu pot, spuse el.

— Ia mai slăbeşte-mă cu infirmitatea ta şi dă-mi odată mâna.

Astfel că Miro îşi îndepărtă cât putu de mult picioarele şi se aplecă deasupra fratelui său; fratele său mai tânăr, care acum era cu aproape trei decenii mai vârstnic, şi cu mult mai vârstnic în privinţa înţelepciunii şi a compasiunii. Miro întinse mâna. Quim o apucă strâns şi, ajutat de Miro, se ridică de la pământ. Pentru Miro, efortul a fost epuizant; nu avea destulă putere pentru gestul acesta, iar Quim nu se prefăcuse, ci se lăsase cu adevărat ridicat de Miro. Sfârşiră prin a sta unul în faţa celuilalt, umăr la umăr, cu degetele încă împletite.

— Eşti un preot bun, spuse Miro.

— Mda, făcu Quim. Şi dacă vreodată o să am nevoie de un partener de antrenament la box, am să te anunţ.

— O să răspundă Dumnezeu la rugăciunea ta?

— Fireşte. Dumnezeu răspunde la toate rugăciunile.

Doar o clipă i-a trebuit Miro ca să-şi dea seama de sensul vorbelor lui Quim.

— Am vrut să spun, va răspunde el *da?*

— A, păi asta-i partea de care niciodată nu sunt sigur. Să mă anunţi şi pe mine dacă o s-o facă.

Quim păşi – destul de ţeapăn şi şchiopătând – spre copac, apoi se aplecă şi luă de jos două beţe vorbitoare.

— Despre ce vrei să vorbeşti cu Rooter?

— Mi-a dat de veste că trebuie să discutăm. Se pare că a apărut un nou soi de erezie într-una din pădurile de-aici.

— I-ai convertit şi pe urmă au luat-o razna, nu?

— La drept vorbind, nu, zise Quim. E vorba de un grup în faţa căruia nu am ajuns să predic până acum. Copacii-tată vorbesc cu toţii între ei, aşa că ideile creştinismului au ajuns deja în toate colţurile acestei planete. Ca de obicei, erezia pare să se răspândească mai repede decât adevărul, iar Rooter se simte vinovat pentru că totul a pornit de la o speculaţie de-a lui.

— Cred că pentru tine e o problemă serioasă.

Quim se înfioră.

— Nu numai pentru *mine.*

— Scuză-mă. Am vrut să spun, pentru biserică. Pentru credincioşi.

— Nu e ceva strict parohial, Miro. Aceşti pequeninos au născocit o erezie realmente interesantă. Cândva, nu cu mult timp în urmă, Rooter a speculat pe seama faptului că, aşa cum Hristos a venit printre oameni, s-ar putea ca într-o bună zi Duhul Sfânt să vină printre pequeninos. Este o interpretare cum nu se poate mai greşită a Sfintei Scripturi, dar pădurea aceea a luat-o în serios.

— Mie mi se pare totuşi o problemă de interes parohial.

— Şi eu am crezut la fel, până când Rooter mi-a dezvăluit detaliile. Vezi tu, ei sunt convinşi că virusul descolada este încarnarea Sfântului Duh. Ideea are o logică perversă: pentru că Sfântul Duh sălăşluieşte oriunde, în toate creaţiile lui Dumnezeu, încarnarea sa în virusul descolada e cât se poate de potrivită, căci şi acesta pătrunde în fiecare părticică a oricărei făpturi însufleţite.

— Vrei să spui că se închină la *virus!*

— Ei bine, da. În definitiv, n-aţi descoperit voi, savanţii, că pequeninos au fost *creaţi,* ca fiinţe înzestrate cu raţiune, de către virusul descolada? Aşa că virusul are putere de creaţie, ceea ce înseamnă că este de natură divină.

— Presupun că există tot atât de multe dovezi concrete ca şi pentru încarnarea lui Dumnezeu în Hristos.

— Nu, sunt mult mai *multe.* Dar dacă totul s-ar rezuma la atât, Miro, aş considera-o o problemă religioasă. Complicată, dificilă, dar – cum ai spus şi tu – parohială.

— Atunci, despre ce-i vorba?

— Descolada este al doilea botez. De foc. Numai pequeninos pot suporta acest botez, care-i poartă spre a treia viaţă. Este evident că ei se află mai aproape de Dumnezeu decât oamenii cărora le-a fost refuzată a treia viaţă.

— Mitologia superiorităţii. Cred că trebuia să ne aşteptăm la asta, spuse Miro. Majoritatea comunităţilor ce încearcă să supravieţuiască sub presiunea irezistibilă a unei culturi dominante îşi dezvoltă un mit, care le îngăduie să creadă că, într-un fel sau altul, sunt un neam deosebit, ales, favorizat de către zei. Ţiganii, evreii: precedente istorice se găsesc din belşug.

— Să vedem ce zici de ăsta, Senhor Zenador: fiindcă pequeninos sunt cei aleşi de către Sfântul Duh, misiunea lor este să răspândească acest al doilea botez printre toate neamurile şi seminţiile universului.

— Să răspândească *descolada?*

— Pe toate planetele. Un fel de zi a judecăţii de apoi la purtător. Sosesc pe o planetă, descolada se împrăştie, se adaptează, ucide… şi toată lumea pleacă să-şi vadă Creatorul.

— Doamne apără şi păzeşte!

— Aşa sperăm şi noi.

Deodată Miro făcu legătura cu ceea ce aflase abia cu o zi în urmă.

— Quim, gândacii construiesc o navă pentru pequeninos.

— Acelaşi lucru mi l-a zis şi Ender. Iar când i-am vorbit părintelui Daymaker…

— E un pequenino?

— Unul din copiii lui Human. Mi-a spus: Fireşte!”, ca şi cum toată lumea ar fi ştiut ce se petrece Poate că asta şi crede: dacă pequeninos ştiu un lucru, atunci îl ştie toată lumea. Tot el mi-a spus că grupul de eretici plănuieşte să pună mâna pe comanda navei.

— De ce?

— Ca s-o poată duce pe o planetă locuită, bineînţeles. În loc să caute o planetă nelocuită pe care s-o terraformeze şi s-o colonizeze.

— Cred c-ar fi mai potrivit termenul de lusiformare.

— Simpatică poanta. Totuşi, Quim nu râse. E posibil să-şi realizeze scopul. Ideea că pequeninos constituie o specie superioară e populară, mai ales printre acei pequeninos care n-au apucat să se creştineze. Cei mai mulţi dintre ei nu-s cine ştie ce sofisticaţi. Nu pricep că discută de fapt despre un xenocid, despre lichidarea întregii specii umane.

— Cum e posibil să le scape un mic amănunt ca ăsta?

— Simplu: ereticii accentuează faptul că Dumnezeu îi iubeşte atât de mult pe oameni încât şi-a trimis printre ei singurul fiu

preaiubit. Ţii minte ce zice scriptura.

— Oricine crede în el nu va pieri.

— Întocmai. Cei care cred vor dobândi viaţa eternă. După mintea lor, asta ar fi a treia viaţă.

— Deci cei care mor trebuie să fi fost necredincioşi.

— Nu toţi pequeninos s-au îmbulzit să se ofere voluntari pentru misiunea de îngeri itineranţi ai distrugerii, dar numărul lor justifică încercarea de-ai opri, nu numai de dragul bisericii mamă.

— Maica Pământ.

— Vezi tu, Miro, uneori un misionar ca mine devine foarte important pentru întreaga lume. Într-un fel sau altul, va trebui să-i conving pe aceşti amărâţi de eretici că stăruie în greşeală şi că trebuie să accepte doctrina bisericii.

— Şi acum de ce vrei neapărat să vorbeşti cu Rooter?

— Pentru a obţine acea informaţie pe care pequeninos nu ne-o vor da niciodată.

— Şi anume?

— Adresa. Pe Lusitania sunt mii de păduri de pequeninos. Care din ele e comunitatea eretică? Dacă m-aş apuca să caut la întâmplare, de capul meu, până i-aş găsi, nava lor va fi de mult plecată.

— Te duci *singur?*

— Aşa procedez întotdeauna. Nu pot lua cu mine pe nici unul dintre fraţii cei mici, Miro. Până la convertirea unei păduri, membrii acesteia au tendinţa de a-l ucide pe oricare pequenino străin. Iată un caz în care e mai bine să fii raman decât utlaning.

— Mama ştie că pleci?

— Te rog să dai dovadă de spirit practic, Miro. De Satana nu mi-e teamă, dar de mama…

— Andrew ştie?

— Bineînţeles. Insistă chiar să meargă cu mine. Vorbitorul în numele Morţilor se bucură de un prestigiu enorm şi crede că-mi poate fi de folos.

— Deci *n-ai* să fii singur.

— Bineînţeles că voi fi. Când a mai avut nevoie cineva înveşmântat în armura Domnului de ajutorul unui umanist?

— Andrew e catolic.

— Se duce la liturghie, ia împărtăşania, se spovedeşte în mod regulat, dar rămâne tot Vorbitorul în numele Morţilor şi nu sunt convins de credinţa lui în Dumnezeu. Am să mă duc singur.

Miro se uită la Quim cu un sentiment reînnoit de admiraţie.

— Eşti tare, măi pui de lele, nu-i aşa?

— Sudorii şi fierarii sunt tari. Puii de lele au şi ei problemele lor. Nu sunt decât un slujitor al lui Dumnezeu şi al Bisericii, cu o misiune de îndeplinit. Cred că faptele recente sugerează că mă pândeşte un pericol mai mare din partea fratelui meu decât din partea celor mai eretici dintre pequeninos. De la moartea lui Human, pequeninos şi-au respectat jurământul pe întreaga planetă: nici unul n-a ridicat vreodată mâna cu intenţii agresive asupra unei fiinţe omeneşti. Cât ar fi de eretici, tot pequeninos rămân. Îşi vor respecta jurământul.

— Iartă-mă că te-am lovit.

— Am primit loviturile ca pe-o îmbrăţişare, fiul meu.

— Aş vrea să fi fost o îmbrăţişare, părinte Estevão.

— Atunci a fost.

Quim se întoarse către copac şi începu să bată în trunchiul lui ca într-o toacă. Aproape imediat timbrul şi tonalitatea sunetului începură să se modifice, pe măsură ce spaţiile cavernoase dinlăuntrul copacului îşi schimbau forma. Miro aşteptă câteva clipe, ascultând, deşi nu pricepea limba copacilor-tată. Rooter vorbea cu vocea abia auzită a copacilor, deşi cândva vorbise cu un glas adevărat, articulase cuvintele cu buzele, limba şi dinţii. Existau mai multe posibilităţi de a-ţi pierde trupul. Miro trecuse printr-o experienţă care ar fi putut să-l ucidă. De pe urma ei se alesese cu infirmitatea. Dar încă se mai putea mişca, oricât de stângaci, încă mai putea vorbi, oricât de lent. Credea că suferă precum Iov, iar Rooter şi Human, infirmi într-un grad mai mare decât el, credeau că le-a fost dăruită viaţa eternă.

— Destul de urâtă, situaţia, spuse Jane în urechea lui.

„Da”, răspunse Miro pe tăcute.

— Părintele Estevão n-ar trebui să plece singur, continuă ea. Pe vremuri, pequeninos erau nişte războinici de-o eficacitate devastatoare. N-au uitat încă acest lucru.

„N-ai decât să-i spui lui Ender. Eu n-am nici o putere.”

— Cutezătoare vorbe, eroul meu, zise Jane. Am să-i spun lui Ender, în timp ce tu stai aici şi-ţi aştepţi miracolul.

Miro oftă şi porni în josul dealului, spre poartă.

9
Aşchiuţă

— Am discutat cu Ender şi cu sora lui, Valentine, care e istoric.

— Explică-mi noţiunea.

— Caută prin cărţi şi încearcă să afle poveştile unor oameni, apoi scrie poveşti despre ceea ce află şi le trimite celorlalţi oameni.

— Dacă poveştile sunt deja scrise, de ce le scrie din nou?

— Pentru că nu sunt bine înţelese. Ea îi ajută pe oameni să le înţeleagă.

— Dacă oamenii mai apropiaţi de vremurile acelea nu le-au înţeles, cum poate ea, care s-a născut mai târziu, să le înţeleagă mai bine?

— Şi eu i-am pus întrebarea aceasta, iar Valentine mi-a spus că nu întotdeauna le înţelege mai bine. Dar vechii scriitori au înţeles semnificaţia pe care poveştile o aveau pentru oamenii vremurilor lor, iar ea înţelege semnificaţia pe care poveştile o au pentru oamenii timpului ei.

— Aşadar, povestea se schimbă.

— Da.

— Şi totuşi, ei cred de fiecare dată că povestea e o amintire adevărată?

— Valentine mi-a explicat că unele poveşti sunt adevărate, iar altele demne de crezare. N-am înţeles nimic.

— De ce nu memorează ei poveştile cu exactitate, din capul locului? Atunci n-ar mai fi nevoiţi să se tot mintă unii pe alţii.

Qing-Jao şedea în faţa terminalului, cu ochii închişi, reflectând. Wang-Mu îi peria părul; mişcările, mângâierile, însăşi respiraţia fetei o reconfortau pe Qing-Jao.

Acestea erau momentele când Wang-Mu putea vorbi liber, fără teama de a o întrerupe. Şi, fiind cine era, Wang-Mu se folosea de acest răgaz pentru a pune întrebări. Avea tare multe întrebări de pus.

În primele zile, întrebările ei fuseseră toate despre vorbele zeilor. Bineînţeles, Wang-Mu aflase cu mare uşurare că aproape

întotdeauna era de ajuns urmărirea unei singure fibre; după prima întâmplare, se temuse ca nu cumva Qing-Jao să parcurgă în fiecare zi întreaga duşumea.

Dar încă mai avea întrebări despre tot ce era legat de purificare. „De ce nu urmăreşti câte-o linie în fiecare zi, dimineaţa, ca să ştii că ai scăpat de-o grijă? De ce nu acoperi duşumeaua cu un covor?” Tare greu mai era să-i explice lui Wang-Mu că zeii nu puteau fi păcăliţi prin astfel de stratageme caraghioase.

„Ce s-ar întâmpla dacă pe întreaga planetă n-ar exista deloc lemne? Te-ar arde zeii ca pe o foaie de hârtie? Ar veni un dragon să te ducă de-aici?”

Qing-Jao nu putea răspunde la întrebările fetei decât spunându-i că asta îi cereau zeii să facă. Dacă nu ar fi existat nici o fibră de lemn pe întreaga planetă, zeii nu i-ar fi dat o astfel de însărcinare. La care Wang-Mu a replicat că ar trebui să se dea o lege împotriva lemnului, încât Qing-Jao să scape de tot chinul acesta.

Cei ce n-au auzit glasul zeilor, pur şi simplu nu pot înţelege.

Astăzi, totuşi, întrebările lui Wang-Mu nu aveau nimic de a face cu zeii sau, cel puţin, nu aveau nimic de a face cu ei *la prima vedere.*

— Ce anume a oprit până la urmă Flota Lusitania? întrebă Wang-Mu.

Qing-Jao a fost ispitită să ia întrebarea în glumă şi să răspundă râzând: „Dacă aş şti, acum m-aş odihni!” Dar apoi îşi dădu seama că Wang-Mu nici n-ar fi trebuit să ştie că Flota Lusitania dispăruse.

— De unde ai auzit tu despre Flota Lusitania?

— Păi, ştiu să citesc, nu? zi se Wang-Mu, parcă un pic cam prea mândră. Dar de ce să nu fi fost mândră? Qing-Jao îi spusese, cu bună credinţă, că învăţa foarte repede şi că reuşea să deducă multe lucruri singură. Era foarte inteligentă şi Qing-Jao ştia că n-ar trebui să fie surprinsă dacă Wang-Mu înţelegea mai mult decât i se spunea în mod direct.

— Pot să văd şi eu ce apare mereu pe terminalul tău, continuă Wang-Mu, şi tot timpul e ceva legat de Flota Lusitania. De asemenea, ai discutat cu tatăl tău din prima zi de când am ajuns aici. N-am înţeles mai nimic din ce-ai spus, dar avea legătură cu Flota Lusitania. Vocea lui Wang-Mu se umplu instantaneu de scârbă: Fie ca zeii să se pişe în faţa ăluia care a trimis flota.

Vehemenţa ei era şi aşa îndeajuns de şocantă; faptul că Wang-Mu ridicase glasul împotriva Congresului Stelar era incredibil.

— Ştii cumva cine a trimis flota? întrebă Qing-Jao.

— Bineînţeles: politicienii din Congresul Stelar, care încearcă astfel să distrugă orice speranţă ca vreuna din planetele colonii să-şi câştige independenţa.

Aşadar, Wang-Mu *ştia* că vorbea ca un trădător; Qing-Jao îşi aminti de cuvintele asemănătoare spuse de ea însăşi, cu mult timp în urmă, şi o cuprinse sila; faptul că erau rostite din nou în prezenţa ei, de către propria ei slujnică de taină, era scandalos.

— Şi ce mai ştii tu despre acest subiect? Sunt probleme de competenţa Congresului şi iată-te vorbind despre independenţă, colonii şi…

Wang-Mu căzu în genunchi, cu fruntea la podea. Qing-Jao se ruşină imediat pentru că vorbise cu atâta asprime.

— Ei, haide, Wang-Mu, ridică-te.

— Eşti supărată pe mine.

— Sunt uluită că te aud vorbind astfel, asta-i tot. Unde-ai auzit asemenea prostii?

— Toată lumea vorbeşte, zise Wang-Mu.

— Nu toată lumea. Tata nu spune niciodată asemenea lucruri. Pe de altă parte, *Demostene* le repetă.

Qing-Jao îşi aminti ce simţise când citise prima oară cuvintele lui Demostene, cât de logic, de drept şi de adevărat i se păruse totul. Abia mai târziu, când tatăl ei i-a explicat că Demostene era inamicul conducătorilor şi, prin urmare, inamicul zeilor, abia atunci şi-a dat seama cât de linguşitoare şi de amăgitoare fuseseră cuvintele trădătorului, care aproape reuşise s-o convingă că Flota Lusitania era o forţă a răului. Dacă Demostene fusese în stare să păcălească o fată instruită şi pe deasupra vorbitoare-cu-zeii precum Qing-Jao, nu era de mirare că acum auzea cuvintele lui, ca adevăruri, în gura unei fete de rând.

— Cine e Demostene? întrebă Wang-Mu.

— Un trădător care, după cât se pare, a reuşit mai mult decât şi-a putut închipui cineva.

Îşi dădea seama Congresul că ideile lui Demostene erau repetate de către oameni care nici măcar nu auziseră de el? Înţelegea oare cineva ce semnificaţie avea acest fapt? Ideile lui Demostene ajunseseră subiecte banale de discuţie între oamenii de rând. Lucrurile luaseră o întorsătură mult mai periculoasă

decât îşi închipuise Qing-Jao.

— N-are importanţă, spuse Qing-Jao. Vorbeşte-mi despre Flota Lusitania.

— Cum să vorbesc, dacă te superi?

Qing-Jao aşteptă cu răbdare.

— Bine, atunci, spuse Wang-Mu, dar cu aceeaşi expresie de precauţie. Tata zice – şi tot aşa zice şi Pan Ku-Wei, prietenul; lui foarte înţelept care, o dată, a fost cât pe-aci să treacă de examenul pentru angajarea în serviciul civil…

— Ce spun ei?

— Că e foarte rău că dacă a fost trimisă o flotă *atât* de mare împotriva unei colonii dintre cele mai mici, numai pentru că cei din colonie au refuzat să extrădeze pe doi dintre cetăţenii lor spre a fi judecaţi pe o altă planetă. Ei zic că dreptatea e în întregime de partea Lusitaniei, pentru că a trimite oamenii de pe o planetă pe alta împotriva voinţei lor înseamnă să-i îndepărtezi pentru totdeauna de familie şi prieteni. E ca şi cum i-ai condamna înainte de a-i judeca.

— Şi dacă sunt vinovaţi?

— Asta trebuie s-o hotărască tribunalele de pe propria lor planetă, unde oamenii îi cunosc şi pot să le cântărească fărădelegile cu dreptate, şi nu cei din Congres, aflaţi la o depărtare atât de mare încât nu ştiu nimic iar de înţeles, înţeleg şi mai puţin. Wang-Mu îşi înclină capul. Aşa spune Pan Ku-wei.

Qing-Jao îşi stăpâni repulsia provocată de cuvintele trădătoare ale lui Wang-Mu; era important să ştie ce gândeau oamenii de rând, chiar dacă simpla ascultare a unor astfel de vorbe îi dădeau lui Qing-Jao certitudinea că zeii se vor mânia pe ea pentru atâta lipsă de loialitate.

— Deci tu crezi că Flota Lusitania nu ar fi trebuit să plece niciodată?

— Dacă au fost în stare să trimită o flotă împotriva Lusitaniei fără un motiv întemeiat, ce i-ar putea opri să trimită o flotă şi împotriva planetei noastre? Şi noi suntem o colonie, nu facem parte dintre cele O Sută de Planete şi nici membri ai Congresului nu suntem. Ce i-ar putea opri să declare că Han Fei-Tzu e un trădător şi să-l trimită în exil pe cine ştie ce planetă îndepărtată, de unde să mai revină abia peste şaizeci de ani?

Gândul acesta era unul dintre cele mai îngrozitoare, şi era o mare impertinenţă din partea lui Wang-Mu să-l aducă în discuţie pe tatăl ei; nu pentru că ea era doar o slujnică, ci pentru că ar fi fost o impertinenţă din partea *oricui* să şi-l imagineze pe marele

Han Fei-Tzu condamnat pentru o fărădelege. Pierzându-şi pentru moment cumpătul, Qing-Jao dădu glas mâniei ce o cuprinsese:

— Congresul Stelar nu l-ar trata niciodată pe tatăl meu ca pe un criminal!

— Iartă-mă, Qing-Jao. Mi-ai poruncit să-ţi repet ce a zis tatăl meu.

— Vrei să spui că *tatăl* tău a vorbit despre Han Fei-Tzu?

— Toţi oamenii din Jonlei ştiu că Han Fei-Tzu este cel mai onorabil dintre locuitorii planetei Calea. Faptul că în oraşul nostru se află Casa Han e cea mai mare mândrie a noastră.

„Aşadar” îşi spuse Qing-Jao în gând, „ai ştiut exact cât de mare ţi-a fost ambiţia când te-ai hotărât să devii slujnica fiicei sale.”

— Nici eu şi nici ei n-am vrut să dăm dovadă de lipsă de respect, dar recunoaşte că în clipa în care Congresul ar crede de cuviinţă, ar putea să ordone planetei Calea să-l trimită pe tatăl tău să fie judecat pe o altă planetă.

— Niciodată n-ar face…

— Dar *ai putea?* insistă Wang-Mu.

— Calea e o colonie, spuse Qing-Jao. Legea prevede aşa ceva, dar Congresul Stelar n-ar face niciodată…

— Dar dacă au făcut-o cu Lusitania, de ce n-ar face-o şi cu Calea?

— Pentru că xenologii de pe Lusitania au fost vinovaţi de crime care…

— Oamenii de pe Lusitania nu sunt de aceeaşi părere. Guvernul lor a refuzat să-i extrădeze pentru a fi judecaţi.

— Iată lucrul cel mai grav. Cum poate îndrăzni un guvern planetar să creadă că ştie mai bine decât Congresul ce e de făcut?

— Bine, dar ei ştiu *totul!* spuse Wang-Mu pe un ton de parcă ideea era atât de firească încât toată lumea ar fi trebuit s-o cunoască. Ei îi ştiu foarte bine pe xenologi. Dacă Congresul Stelar ar ordona planetei Calea să-l trimită pe Han Fei-Tzu să fie judecat pentru o crimă pe care noi toţi ştim că n-a comis-o, nu crezi că ar trebui mai bine să ne răzvrătim decât să ne lipsim de un om atât de important? Atunci ei ar trimite o flotă împotriva noastră.

— Congresul Stelar este izvorul justiţiei pe toate cele O Sută de Planete.

Qing-Jao rostise aceste cuvinte pe un ton că nu dădea drept

la replică. Discuţia era încheiată.

Imprudentă, Wang-Mu nu tăcu:

— Dar Calea nu face parte dintre cele O Sută de Planete, nu-i aşa? Nu suntem decât o colonie, deci pot să ne facă ce vor, şi nu-i cinstit.

În final, Wang-Mu dădu cu hotărâre din cap, ca şi cum era convinsă că învinsese în această controversă. Qing-Jao aproape pufni în râs. Ar fi râs dacă n-ar fi fost atât de supărată. În parte, supărarea ei se datora faptului că Wang-Mu o întrerupsese de mai multe ori, ba chiar o contrazisese, lucru pe care profesorii ei avuseseră întotdeauna grijă să nu-l facă. Totuşi, impertinenţa manifestată de Wang-Mu era probabil ceva pozitiv iar mânia lui Qing-Jao era un semn că devenise prea obişnuită cu respectul nemeritat pe care oamenii îl arătau ideilor sale, numai pentru că fuseseră rostite de buzele unei vorbitoare-cu-zeii. Wang-Mu trebuia încurajată să vorbească în felul acesta. Partea aceea a făpturii lui Qing-Jao care se înfuriase nu era deloc bună şi trebuia să se descotorosească de ea.

Dar mânia lui Qing-Jao fusese provocată în bună măsură de felul în care Wang-Mu vorbise despre Congresul Stelar, ca şi cum nu l-ar fi considerat autoritatea supremă a întregii omeniri; ca şi cum şi-ar fi închipuit că planeta Calea era mai importantă decât voinţa colectivă a tuturor planetelor. Chiar dacă inimaginabilul s-ar fi întâmplat şi Han Fei-Tzu ar fi primit ordinul de a merge să fie judecat pe o planetă aflată la o sută de ani-lumină distanţă, ar fi făcut-o fără să murmure şi s-ar fi înfuriat grozav dacă cineva de pe Calea ar fi opus cea mai mică rezistenţă. Să se răzvrătească precum Lusitania? De neconceput. Numai gândul la aşa ceva o făcu pe Qing-Jao să se simtă murdară.

Murdară. Impură. Gândul atât de rebel o obligă să caute o fibră pe care s-o urmărească.

— Qing-Jao! ţipă Wang-Mu imediat ce stăpâna ei îngenunche şi se aplecă deasupra duşumelei. Te rog, spune-mi că zeii nu te pedepsesc pentru că ai ascultat vorbele pe care ţi le-am aruncat!

— Zeii nu mă pedepsesc. Mă purifică.

— Dar n-au fost ale *mele* vorbele acelea, Qing-Jao! Au fost vorbele unor oameni care nici măcar nu sunt aici.

— Indiferent cine le-a spus, sunt impure.

— Dar nu-i drept să te purifici pentru nişte idei care n-au fost niciodată ale tale şi în care nici n-ai crezut!

Din ce în ce mai rău! Chiar n-are de gând să se oprească?

— Acum trebuie să te ascult spunându-mi că înşişi zeii sunt nedrepţi?

— Sunt, dacă le pedepsesc pentru cuvintele altora!

Fata depăşise orice măsură.

— Ei poftim, acum eşti mai înţeleaptă decât zeii?

— Ar putea la fel de bine să te pedepsească pentru că eşti atrasă de gravitaţie sau pentru că atunci când plouă ţi se udă hainele!

— Dacă mi-ar porunci să mă purific pentru astfel de lucruri, aş face-o şi aş zice că e un act de justiţie.

— Atunci justiţia n-are nici o noimă! ţipă Wang-Mu. Când tu pronunţi cuvântul „justiţie”, înţelegi prin el „ceea ce zeii hotărăsc”. Dar când îl pronunţ eu, mă gândesc la dreptate şi înţeleg ca oamenii să fie pedepsiţi numai pentru ceea ce au făcut cu rea intenţie, şi…

— Trebuie să accept ceea ce zeii înţeleg prin justiţie.

— Justiţia e justiţie, indiferent ce ar avea de spus zeii!

Qing-Jao se abţinu cu greu să se ridice şi s-o pălmuiască pe slujnica ei de taină. Ar fi fost îndreptăţită s-o facă, căci Wang-Mu îi provocase o durere atât de mare încât parcă ar fi lovit-o cu toată puterea. Dar nu-i stătea în fire lui Qing-Jao să lovească o persoană care nu avea libertatea să răspundă în acelaşi fel. În plus, apăruse o enigmă mult mai interesantă: în definitiv, zeii o trimiseseră pe Wang-Mu – Qing-Jao era deja sigură –, aşadar, în loc să intre într-o controversă directă cu Wang-Mu, trebuia să înţeleagă care a fost *intenţia* zeilor când i-au trimis o servitoare care rostea cuvinte atât de ruşinoase şi de lipsite de respect.

Zeii o împinseseră pe Wang-Mu să spună că era nedrept ca stăpâna ei să fie pedepsită numai pentru că ascultase opiniile necuviincioase ale altora. Poate că ceea ce susţinea Wang-Mu era adevărat, dar tot atât de adevărat era că zeii nu puteau fi nedrepţi. În consecinţă, ei nu o pedepseau pe Qing-Jao numai pentru că ascultase vorbele trădătoare ale oamenilor. Nu, Qing-Jao trebuia să se purifice pentru că, în adâncul sufletului ei, exista probabil un colţişor în care *credea* acele opinii. Trebuia să se cureţe pentru că, într-un loc ascuns al făpturii sale, încă se mai îndoia de mandatul ceresc al Congresului Stelar, încă mai credea că hotărârile acestuia nu erau juste.

Imediat, Qing-Jao se târî până la peretele cel mai apropiat şi începu să caute fibra pe care se cuvenea s-o urmărească. Datorită cuvintelor lui Wang-Mu, descoperise în adâncul ei o

murdărie ascunsă. Zeii o aduseseră mai aproape cu un pas de cunoaşterea celor mai întunecate locuri dinlăuntrul fiinţei sale, deci într-o bună zi va fi cu desăvârşire plină de lumină, binemeritându-şi astfel numele care acum nu era decât o zeflemea. „O parte din mine se îndoieşte de dreptatea Congresului Stelar. O, Zei, pentru binele strămoşilor mei, al poporului meu, al conducătorilor mei şi, la urmă, pentru binele meu, alungaţi această îndoială din mine şi faceţi-mă curată!”

Când termină să urmărească linia – şi nu a fost nevoie decât de o singură fibră pentru a se simţi iarăşi curată – o văzu pe Wang-Mu, care şedea liniştită într-un colţ şi o privea. Toată mânia lui Qing-Jao dispăruse acum şi, mai mult, îi era recunoscătoare lui Wang-Mu fiindcă, fără voia ei, fusese o unealtă a zeilor, ajutând-o să înţeleagă un nou adevăr. Totuşi, Wang-Mu trebuia să priceapă că întrecuse măsura.

— În casa asta toţi suntem slujitori loiali ai Congresului Stelar, spuse Qing-Jao cu o voce blândă şi cu expresia cea mai binevoitoare pe care şi-o putea compune. Iar dacă eşti credincioasă acestei case, ai să slujeşti şi tu Congresul din toată inima.

Cum putea să-i explice lui Wang-Mu cât de dureros învăţase ea însăşi lecţia aceasta, cât de dureros o învăţa şi acum? Avea nevoie de Wang-Mu ca s-o ajute, nu să-i îngreuneze strădaniile.

— Preasfinţia ta, n-am ştiut, spuse Wang-Mu, şi n-am bănuit. Întotdeauna am auzit numele lui Han Fei-Tzu pomenit ca numele celui mai nobil slujitor al Căii. Am crezut că slujiţi Calea, nu Congresul, altfel niciodată n-aş…

— Niciodată n-ai fi venit să lucrezi aici?

— Niciodată n-aş fi vorbit cu atâta asprime despre Congres. Te-aş fi slujit chiar dacă ai fi locuit în casa unui dragon.

„Poate că acolo locuiesc”, îşi spuse Qing-Jao. „Poate că zeul care mă purifică e un dragon, rece şi fierbinte, îngrozitor şi minunat.”

— Ţine minte, Wang-Mu, că planeta numită Calea nu este Calea însăşi, ci a fost numită aşa doar pentru a ne reaminti să trăim zi de zi după adevărata Cale. Tatăl meu şi cu mine slujim Congresul pentru că are mandatul cerului, iar Calea ne cere să-l slujim chiar şi peste dorinţele şi nevoile unei anumite planete ce poartă numele Calea.

Wang-Mu se uită la cu ochii mari, fără să clipească. Înţelesese oare? Crezuse? N-avea importanţă – va învăţa să creadă, cu timpul.

— Du-te acum, Wang-Mu. Trebuie să lucrez.

— Da, Qing-Jao.

Wang-Mu se ridică imediat şi, cu capul plecat, se retrase mergând cu spatele. Qing-Jao îşi îndreptă atenţia către terminalul ei. Dar, în timp ce comanda afişarea pe display a altor rapoarte, deveni conştientă de prezenţa cuiva în încăpere. Se răsuci cu scaun cu tot; o văzu pe Wang-Mu în pragul uşii.

— Ce doreşti? întrebă Qing-Jao.

— Vreau să te-ntreb dacă e de datoria unei slujnice de taină să-ţi spună orice idee îi trece prin cap, chiar dacă se dovedeşte a fi o prostie?

— Poţi să-mi spui tot ce vrei. Te-am pedepsit eu vreodată?

— Atunci te rog să mă ierţi, stăpâna mea, dacă îndrăznesc să-ţi spun ceva despre însărcinarea la care lucrezi.

Ce putea să ştie Wang-Mu despre Flota Lusitania? Fata învăţa repede, dar Qing-Jao continua să-i predea noţiuni atât de elementare încât era absurd să creadă că slujnica ei ar putea măcar să priceapă problemele, darămite să se gândească la un răspuns. Cu toate acestea, tatăl ei o învăţase că servitorii sunt întotdeauna mai mulţumiţi atunci când ştiu că stăpânul lor îşi apleacă urechea la ceea ce au ei de zis.

— Te rog să-mi spui. Cum ai putea fi să rosteşti o prostie mai mare decât lucrurile pe care *eu* însămi deja le-am spus?

— Iubita mea soră mai mare, începu Wang-Mu, de fapt de la tine am luat ideea. Ai zis de atâtea ori că nimic din ceea ce ştiinţa şi întreaga istorie ne-au învăţat nu ar fi putut provoca dispariţia atât de perfectă a Flotei Lusitania.

— Dar uite că s-a întâmplat, deci, la urma urmelor, trebuie să fi fost posibil.

— Ceea ce mi-a venit în minte, dulcea mea Qing-Jao, reluă Wang-Mu, este un lucru pe care mi l-ai explicat atunci când am studiat logica, ceva despre cauza primară şi cea finală. În tot acest timp ai căutat cauzele primare: cum oare a dispărut o întreagă flotă? Dar ai căutat vreodată cauza finală, mai bine zis care a fost scopul celui care a anihilat sau chiar a distrus flota?

— Toată lumea ştie *de ce* ar vrea anumiţi oameni ca flota să fie oprită: încearcă să apere drepturile coloniilor sau le-a intrat în cap ideea ridicolă că cei din Congres intenţionează să-i distrugă pe pequeninos împreună cu întreaga Lusitanie. Sunt miliarde de oameni care ar dori să oprească navele. Toţi aceştia sunt răzvrătiţi în sufletele lor şi duşmani ai zeilor.

— Dar cineva chiar *a făcut-o,* zise Wang-Mu. Iar dacă nu poţi

să descoperi în mod direct ce s-a întâmplat cu flota, atunci poate aflând *cine* a făcut-o, vei afla şi *cum* a procedat.

— Nu ştim nici măcar dacă a făcut-o *cineva,* replică Qing-Jao. Se poate să fi fost *ceva.* Fenomenele naturale nu au nici un scop, deoarece n-au raţiune.

Wang-Mu îşi înclină capul.

— În cazul acesta, chiar te-am făcut să-ţi pierzi timpul, Qing-Jao. Te rog să mă ierţi. Ar fi trebuit să plec atunci când mi-ai poruncit.

— Nu-i nimic, spuse Qing-Jao.

Wang-Mu ieşise deja şi Qing-Jao nu ştia dacă slujnica auzise cuvintele ei liniştitoare. „N-are importanţă. Dacă Wang-Mu s-a simţit jignită, mă revanşez faţă de ea mai târziu. Drăguţ din partea ei că s-a gândit să mă ajute. Am să-i spun că mă bucur că ştiu că are un suflet atât de zelos."

După ce Wang-Mu plecă, Qing-Jao se întoarse la terminal. Fără prea multă tragere de inimă, trecu în revistă rapoartele pe afişajul calculatorului. Pe toate le văzuse de atâtea ori înainte şi nu găsise nimic util! De ce ar fi fost altfel acum? Poate că aceste rapoarte şi rezumate nu-i dezvăluiau nimic pentru că nu era nimic de găsit. Poate că flota dispăruse fiindcă cine ştie ce zeu o luase razna; se cunoşteau relatări ale unor astfel de întâmplări în vremurile de demult. Poate că nu exista nici o dovadă a intervenţiei umane pentru că nu un om o făcuse. „Ce ar zice tata de una ca asta?" se întrebă ea. Cum s-ar putea descurca Congresul cu o zeitate cuprinsă de nebunie? Dacă nu erau în stare să dea de urma scriitorului acela instigator, Demostene, cum sperau să urmărească şi să prindă un zeu.

„Oricine-ar fi acest Demostene, chiar acum se prăpădeşte de râs", reflectă Qing-Jao. Atâtea strădanii din partea lui să-i convingă pe oameni că guvernanţii nu au avut dreptate când au trimis o flotă militară, şi uite că acum flota s-a oprit din drum, exact aşa cum a dorit Demostene!

„Exact aşa cum a dorit Demostene." Pentru prima oară, Qing-Jao făcu o conexiune mentală atât de evidentă încât nu-i venea să creadă că nu se gândise la ea până atunci. La drept vorbind, era atât de evidentă încât poliţiile din multe oraşe porniseră de la presupunerea că cei cunoscuţi deja ca simpatizanţi ai lui Demostene aveau în mod cert un amestec în dispariţia flotei. Îi arestaseră pe toţi cei suspectaţi de rebeliune şi încercaseră să obţină cu forţa mărturisiri din partea lor, dar bineînţeles că nu-l interogaseră pe *Demostene,* căci nimeni nu ştia cine era.

Demostene, atât de viclean încât nu fusese descoperit atâţia ani, în pofida tuturor investigaţiilor întreprinse de poliţia Congresului; Demostene, care era tot atât de greu de găsit ca şi cauza dispariţiei flotei. Dacă a fost în stare să se ascundă atâta vreme, de ce n-ar fi răspunzător pentru tot restul? „Dacă-l găsesc pe Demostene, poate voi afla şi cum a dispărut flota. N-aş zice că am habar de unde ar trebui să încep, dar cel puţin e o nouă cale de abordare. Măcar n-o să mai citesc la nesfârşit rapoarte inutile, lipsite de conţinut.”

Brusc, Qing-Jao îşi aminti cine spusese aproape exact acelaşi lucru, cu numai câteva clipe mai devreme. Simţi cum se înroşeşte, iar sângele îi năvăli fierbinte în obraji. „Cât de arogantă am fost, arătându-mă condescendentă faţă de Wang-Mu, tratând-o de sus pentru că şi-a închipuit că m-ar putea ajuta în misiunea mea măreaţă. Iar acum, după nici cinci minute, gândul pe care mi l-a strecurat în minte a înflorit într-un plan. Chiar dacă planul eşuează, ea a fost cea care mi l-a sugerat, sau cel puţin m-a împins să mă gândesc la el. Prin urmare, eu am fost o proastă că am crezut-o pe ea neroadă.” Lacrimi de ruşine umplură ochii lui Qing-Jao.

Deodată îi veniră în minte nişte versuri celebre dintr-un cântec scris de străbuna sa de suflet:

Aş vrea să chem înapoi florile de coacăz care au căzut, deşi florile din păr au rămas.

Poeta Li Qing-Jao cunoştea durerea provocată de regretul pentru cuvintele care ne-au scăpat deja printre buze şi nu mai pot fi chemate vreodată înapoi. Era însă îndeajuns de înţeleaptă să-şi aducă aminte că, deşi acele cuvinte au dispărut, mai rămân destule altele care aşteaptă să fie rostite, ca florile de păr.

Spre a-şi alina ruşinea de a fi fost atât de trufaşă, Qing-Jao începu să recite strofele cântecului, dar când ajunse la versul: „bărcile-dragon de pe râu”, gândul îi zbură la Flota Lusitania şi văzu în minte toate acele astronave ca pe nişte bărci pe un râu, pictate în culori fioroase, plutind acum în voia curentului, atât de departe de mal încât cei din ele nu mai puteau fi auziţi, oricât de tare strigau.

De la bărcile-dragon, gândurile ei trecură la zmeiele-dragon, şi îşi imagină Flota Lusitania ca pe un stol de zmeie cu aripile frânte, rătăcind în bătaia vântului, scăpate din mâna copilului care le ridicase în aer la început. Ce minunat era să le vezi

plutind în libertate; totuşi, cât de groaznic trebuie să fi fost pentru ele, care nu-şi doriseră niciodată libertatea!

Nu m-am temut de vânturile sălbatice, nici de ploaia furioasă.

Cuvintele îi veniră din nou în minte. Nu m-am temut. Vânturi sălbatice. Ploaia furioasă. Nu m-am temut în timp ce închinam şi beam din paharele cu vin de coacăze cald, iar acum nu mai ştiu cum să fac să aduc vremurile acelea înapoi.

„Străbuna mea de suflet putea să-şi înece teama în vin pentru că avea cu cine să-l bea”, reflectă Qing-Jao. Chiar şi acum…

singură pe rogojina mea, cu o ceaşcă în mâini, privesc cu tristeţe în gol.

…poeta îşi aminteşte de prietenul ei plecat. „Eu de cine-mi amintesc acum?” se întrebă Qing-Jao. „Unde e iubirea mea gingaşă? Ce epocă trebuie să fi fost atunci, când marea Li Qing-Jao era încă o muritoare şi când bărbaţii şi femeile puteai fi împreună, ca prieteni tandri, fără să-i preocupe cine era vorbitor-cu-zeii şi cine nu? Pe atunci, o femeie putea duce o astfel de viaţă încât, chiar şi în singurătatea ei, îi rămâneau amintirile. Eu nu-mi amintesc nici măcar chipul mamei mele, doar tablourile fără relief; nu pot să-mi amintesc cum îşi întorcea capul, în vreme ce ochii ei priveau mereu către mine. Îl am numai pe tatăl meu, care e asemenea unui zeu: pot să-l venerez, să mă supun lui şi chiar să-l iubesc, dar niciodată nu pot glumi cu el; când îl mai necăjesc, totdeauna sunt atentă să văd dacă încuviinţează felul în care-l necăjesc. O am şi pe Wang-Mu; cât de hotărât am vorbit despre cum o să fim noi prietene, dar o tratez ca pe o slujnică, nu uit nici măcar o clipă cine este vorbitor-cu-zeii şi cine nu. E ca un zid peste care nu se poate trece nicicând. Sunt singură acum şi veşnic voi fi singură.”

O răcoare limpede pătrunde prin perdeaua ferestrei, luna nouă de dincolo de zăbrelele aurite.

Se cutremură. „Eu şi luna. Parcă zeii se gândeau la luna lor ca la o fecioară rece, zeiţă a vânătorii? Nu asta sunt eu acum? Am şaisprezece şi sunt neatinsă…”

şi aud un flaut sunând, de parcă ar sosi cineva.

„Ascult şi iar ascult, dar nu aud niciodată melodia care să vestească sosirea cuiva…”

Nu. Ceea ce auzea erau sunetele îndepărtate ce însoţeau pregătirea mesei: zăngănit de castroane şi linguri, râsete dinspre bucătărie. Smulsă din starea de reverie, îşi şterse cu mâna lacrimile caraghioase de pe obraji. Cum putuse să se creadă singură, când crescuse în casa aceasta plină, în care toţi o îngrijiseră cu dragoste încă de pe vreme când era de-o şchioapă? „Uite cum stau aici şi-mi recit singură fragmente din poezii străvechi când am atâtea de făcut.”

Ceru imediat rapoartele investigaţiilor privind identitatea lui Demostene.

Rapoartele o făcură să creadă pentru o clipă că şi acesta era un drum închis. Mai bine de treizeci de scriitori de pe aproape tot atâtea planete fuseseră arestaţi pentru publicarea unor documente instigatoare sub numele acesta. Congresul Stelar ajunsese la concluzia evidentă că Demostene nu era decât un nume generic folosit de orice rebel care voia să atragă atenţia asupra sa. Nu exista nici un Demostene real, nici măcar o conspiraţie organizată.

Dar Qing-Jao avea îndoieli în privinţa acestei concluzii. Demostene se bucurase de un succes remarcabil în provocarea tulburărilor pe toate planetele. Putea oare să aibă atâta talent vreunul dintre trădătorii arestaţi? Greu de crezut.

În plus, gândindu-se iarăşi la vremea când îl citise pe Demostene, Qing-Jao îşi aminti că remarcase coerenţa scrierilor sale. Singularitatea şi consistenţa viziunii sale erau doar două din trăsăturile ce-l făceau să fie atât de ispititor. Totul părea să se potrivească, să aibă o logică unitară.

Nu totul. Demostene stabilise şi Ierarhizarea Străinilor? Utlanning, framling, raman, varelse. Ba nu, asta s-a scris cu mulţi ani în urmă, trebuie să fi fost un alt Demostene. Ierarhia acelui Demostene era oare motivul pentru care trădătorii îi foloseau numele? Ei scriau în sprijinul independenţei Lusitaniei, singura planetă unde fusese descoperită o formă de viaţă inteligentă non-umană. Era deci foarte nimerit să se folosească numele scriitorului care, pentru prima oară, învăţase omenirea că universul nu era împărţit între umani şi non-umani sau între specii inteligente şi non-inteligente.

Unii dintre străini, afirmase acel Demostene de demult, erau framling – fiinţe umane de pe o altă planetă. Alţii erau raman – aparţinând unei alte specii inteligente, totuşi capabilă să comunice cu fiinţele omeneşti, astfel încât deosebirile puteau fi aplanate şi se ajungea în cele din urmă la decizii de comun acord. În fine, mai erau şi varelse, „fiarele înţelepte”, în mod evident inteligente, dar complet incapabile să ajungă la o bază de discuţii comună cu specia umană. Numai împotriva acestor varelse era justificat vreodată războiul; cu o specie raman oamenii puteau încheia pacea şi apoi să împartă planetele locuibile. Era o modalitate de gândire lipsită de prejudecăţi, plină de speranţa că străinii erau capabili totuşi să ne fie prieteni. Oamenii care gândeau astfel n-ar fi trimis niciodată o flotă cu Dipozitivul Dezintegrator către o planetă locuită de o specie inteligentă.

Gândul acesta era extrem de stânjenitor: faptul că acel Demostene, care concepuse ierarhizarea, ar dezaproba totodată Flota Lusitania. Aproape imediat, Qing-Jao se văzu nevoită să se contrazică. N-avea importanţă ce ar fi gândit vechiul Demostene, nu-i aşa? Noul Demostene, instigatorul, nu era deloc un filozof înţelept care încerca să aducă pacea între rase şi naţiuni. Dimpotrivă, el încerca să semene disensiuni şi nemulţumiri între planete, să provoace dispute, poate chiar războaie între framlingi.

Iar Demostene-instigatorul *nu* era doar un personaj compus, alcătuit din mai mulţi rebeli ce activau pe diferite planete. Cercetările efectuate de computerul ei îi confirmară curând această părere. Într-adevăr, fuseseră descoperiţi mulţi rebeli care publicaseră pe planetele lor, folosindu-se de numele lui Demostene, dar aceştia erau întotdeauna autorii unor materiale mărunte, ineficiente şi inutile, fără vreo legătură cu documentele cu adevărat periculoase care păreau să-şi facă apariţia simultan pe jumătate din planete. Cu toate acestea, fiecare forţă de poliţie locală fusese foarte mulţumită să declare că propriul ei Demostene insignifiant fusese autorul tuturor scrierilor, după care făcuse plecăciunea de rigoare şi declarase cazul încheiat.

Congresul Stelar fusese la fel de mulţumit să procedeze identic cu propriile sale anchete. După ce rapoartele a câteva zeci de cazuri în care poliţiile locale arestaseră şi condamnaseră rebeli care, în mod incontestabil, publicaseră ceva sub numele Demostene, anchetatorii Congresului oftaseră uşuraţi şi

declaraseră că Demostene se dovedise a fi o titulatură generică şi nicidecum o persoană anume, punând în sfârşit capăt anchetelor.

Pe scurt, cu toţii aleseseră rezolvarea cea mai simplă. Egoişti, neloiali… Qing-Jao se simţi cuprinsă de un val de indignare pentru că unor astfel de oameni li se îngăduia să mai ocupe posturile acelea înalte. Ar trebui să fie pedepsiţi, cu mare asprime, pentru că se lăsaseră dominaţi de propria lor lene sau de dorinţa de a obţine elogii nemeritate şi abandonaseră ancheta în privinţa lui Demostene. Chiar nu-şi dădeau seama că Demostene era cu adevărat periculos, că scrierile sale deveniseră deja subiecte obişnuite de discuţie printre oamenii de rând ai unei planete şi, probabil, la fel se întâmplase şi pe altele? Din cauza lui, câţi oameni de pe câte lumi s-ar bucura dacă ar afla de dispariţia Flotei Lusitania? Indiferent cât de mulţi fuseseră cei arestaţi sub numele de Demostene, lucrările lui au continuat să apară, şi mereu cu acelaşi ton agreabil şi rezonabil. Nu, cu cât citea mai multe rapoarte, cu atât mai convinsă devenea că Demostene era un singur om, încă nedescoperit. Un om care ştia să-şi apere secretele într-o manieră incredibilă.

Dinspre bucătărie se auzi sunetul flautului; erau chemaţi la cină. Qing-Jao îşi ridică privirea spre spaţiul de afişare de deasupra terminalului, unde încă mai plutea ultimul raport, cu numele „Demostene” repetat la nesfârşit.

— Ştiu că exişti, Demostene, şopti ea, şi ştiu că eşti foarte viclean, dar am să te găsesc. Iar când o voi face, vei înceta războiul împotriva Congresului şi îmi vei spune ce s-a întâmplat cu Flota Lusitania. Apoi voi termina cu tine, Congresul te va pedepsi, iar tata va deveni zeu al planetei Calea şi va trăi veşnic în Apusul Nemărginit. Asta e misiunea pentru care m-am născut, pe mine m-au ales zeii pentru ducerea ei la bun sfârşit. E totuna dacă te arăţi la faţă acum sau mai târziu, căci până la urmă toţi bărbaţii şi toate femeile îşi lasă capetele jos sub picioarele zeilor.

Flautul continua să cânte, o melodie joasă şi răguşită, smulgând-o pe Qing-Jao din gândurile ei şi atrăgând-o spre compania celor din casă. Pentru ea, muzica pe jumătate şoptită era cântecul celui mai interiorizat dintre spirite, conversaţia tăcută a copacilor pe deasupra apelor liniştite ale unui lac, sunetul amintirilor răsărite pe neaşteptate în mintea unei femei care-şi face rugăciunea. Aşa erau chemaţi la masă cei din casa

nobilului Han Fei-Tzu.

Ascultând provocarea aruncată de Qing-Jao, Jane îşi zise: „Acesta e gustul fricii de moarte. Făpturile omeneşti îl simt tot timpul şi totuşi reuşeau să meargă mai departe de la o zi la alta, ştiind că în orice clipă existenţa lor poate lua sfârşit. Dar aşa ceva se întâmplă pentru că oamenii pot să uite un lucru chiar dacă îl ştiu; eu nu pot uita niciodată, decât dacă mi-aş pierde toată memoria. Ştiu că Qing-Jao e pe punctul de a descoperi secrete care au rămas ascunse numai pentru că nimeni nu s-a străduit îndeajuns să le găsească. Iar când acele secrete vor fi cunoscute, eu voi muri.”

— Ender, şopti ea.

Era zi sau noapte pe Lusitania? Era treaz sau dormea? Pentru Jane, a pune o întrebare însemna fie să ştie, fie să nu ştie, deci află imediat că era noapte. Ender dormise, dar acum era treaz; era acordat pe lungimea de undă a glasului ei, realiză Jane, deşi în ultimii treizeci de ani între ei se aşternuse de multe ori tăcerea.

— Jane, şopti el.

Alături, soţia lui, Novinha, se mişcă în somn. Jane o auzi, sesiză vibraţiile mişcărilor ei, văzu umbrele tremurătoare prin intermediul senzorului din urechea lui Ender. Era bine că Jane nu învăţase încă ce este gelozia, altfel ar fi ajuns s-o urască pe Novinha, un trup cald alături de cel al lui Ender. Dar Novinha, făptură omenească, avea darul geloziei, şi Jane ştia că fierbea de furie ori de câte ori îl auzea pe Ender vorbindu-i femeii care trăia în rubinul din urechea lui.

— Şşş, făcu Jane. Nu-i trezi pe cei care dorm.

Ender îi răspunse mişcându-şi buzele şi limba, fără să-i scape printre buze altceva decât un şuierat.

— Cum o mai duc inamicii noştri aflaţi în zbor? întrebă el.

Era formula de salut pe care o folosea de mulţi ani.

— Nu prea bine, răspunse Jane.

— Poate că nu trebuia să-i blochezi. Am fi găsit o altă soluţie.

Cuvântările lui Valentine…

— Sunt pe cale să descopere adevăratul autor.

— Totul e pe cale să fie descoperit.

N-a mai adăugat: „din cauza ta”.

— Doar pentru că Lusitania a fost condamnată la distrugere, răspunse ea, fără să mai spună „din cauza ta”.

Vina era îndeajuns de mare pentru a fi trecută de la unul la

celălalt.

— Aşadar, ştiu despre Valentine?

— O fată e pe punctul de a afla. Pe planeta Calea.

— N-o cunosc.

— O colonie relativ nouă, n-are decât două secole. Chineză, dedicată păstrării unui amestec bizar de religii vechi. Zeii le vorbesc.

— Am trăit pe mai multe planete ale chinezilor, spuse Ender. Oamenii credeau în vechii zei pe toate aceste lumi. De fapt, zeii continuă să existe peste tot unde trăiesc oameni, chiar şi aici, în cea mai mică dintre coloniile omeneşti. Şi acum se mai petrec vindecări miraculoase la racla Os Venerados. Rooter ne-a povestit despre apariţia unei noii erezii, undeva într-o pădure, departe de aici. Nişte pequeninos se află în relaţii strânse şi permanente cu Sfântul Duh.

— Nu pot să înţeleg, zise Jane. Nu a observat nimeni până acum că zeii spun întotdeauna ceea ce oamenii vor să audă?

— Nu-i aşa. Adeseori, zeii ne cer să facem lucruri pe care nu le-am dorit niciodată, lucruri care ne obligă să sacrificăm totul în numele lor. Nu-i subestima pe zei.

— Zeul tău catolic îţi vorbeşte?

— Poate că da. Totuşi, eu nu-l aud niciodată. Sau dacă da, nu-mi dau seama niciodată că a lui e vocea pe care o aud.

— Şi când muriţi, e adevărat că zeii vă iau şi vă duc în altă parte, unde trăiţi veşnic?

— Nu ştiu. Morţii nu scriu niciodată.

— Când voi muri, va veni vreun zeu să mă ducă în altă parte?

Ender tăcu o clipă, apoi începu să-i vorbească blând:

— A fost odată un păpuşar care n-avea nici un copil. Într-o zi, şi-a făcut o păpuşă care era atât de naturală încât părea un băieţel adevărat, iar meşterul păpuşar îl ţinea pe băieţelul de lemn în poală şi îi vorbea, ca şi cum i-ar fi vorbit propriului său copil. Nu era nebun. Ştia că nu era decât o păpuşă, dar i-a pus numele Aşchiuţă. Iată că într-o noapte a venit un zeu care, atingând păpuşa, a trezit-o la viaţă, şi când păpuşarul i-a vorbit, Aşchiuţă i-a răspuns. Meşterul păpuşar n-a spus nimănui nimic despre această minune. Şi-a ţinut odrasla de lemn acasă, dar i-a adus toate poveştile pe care le-a putut aduna şi veşti despre toate minunăţiile de sub ceruri. Într-o zi, păpuşarul se întorcea acasă din port, încărcat cu poveşti despre un tărâm îndepărtat, care tocmai fusese descoperit, când îşi văzu casa cuprinsă de flăcări. Fără să stea pe gânduri, încercă să alerge în casă,

ţipând: „Fiul meu! Fiul meu!” Vecinii l-au oprit, spunându-i: „Ai înnebunit? N-ai nici un fiu!” A privit neputincios cum casa a ars până-n temelii şi, când flăcările s-au stins, s-a aruncat printre ruine, s-a acoperit cu cenuşa fierbinte şi a plâns amarnic. A refuzat să se lase liniştit. A refuzat să-şi reconstruiască atelierul. Când oamenii l-au întrebat de ce, a răspuns că fiul lui murise. A continuat să trăiască, lucrând prin curţile oamenilor, care-l compătimeau, căci erau siguri că incendiul îi zdruncinase minţile. Până când, într-o bună zi, trei ani mai târziu, un băieţel orfan a venit la el şi, trăgându-l de mânecă, i-a spus: „Tată, nu mai ai vreo poveste pentru mine?”

Jane aşteptă, dar Ender nu mai spuse nimic.

— Asta-i toată povestea?

— Nu-i de ajuns?

— De ce mi-ai spus-o? E vorba numai de visuri şi de dorinţe. Ce legătură au cu mine?

— A fost povestea care mi-a venit în minte.

— De ce ţi-a venit în minte?

— Poate că aşa vorbeşte Dumnezeu cu mine, spuse Ender. Sau poate că sunt somnoros şi nu am ceea ce vrei tu de la mine.

— Nici măcar nu *ştiu* ce vreau de la tine.

— *Eu* ştiu ce vrei, zise Ender. Vrei să fii vie, să ai propriul tău corp, nu să fii dependentă de ţesătura filotică ce leagă ansiblurile. Dacă aş putea, ţi-aş da un astfel de dar. Dacă mi-ai spune cum să fac aşa ceva, aş face-o pentru tine. Dar, Jane, tu nici măcar nu ştii ce *eşti.* Poate că atunci când vei şti de ce exişti, ce anume te face să fii tu însuţi, atunci te vom putea salva de ziua când vor închide reţeaua ca să te ucidă.

— Deci asta vrea să spună povestea ta? Că voi arde o dată cu casa, dar sufletul meu va ajunge în trupul unui băieţel orfan de trei ani?

— Află cine eşti, ce eşti, care-ţi este esenţa şi vom vedea dacă vom reuşi să te mutăm într-un loc mai sigur până când se termină toată povestea asta. Avem un ansiblu. Poate vom reuşi să te punem din nou la locul tău.

— Nu există suficiente computere pe Lusitania care să mă cuprindă.

— N-ai de unde să ştii. Nu ştii în ce constă eul tău.

— Tu mă îndemni să-mi găsesc *sufletul.*

Rosti ultimul cuvânt pe un ton batjocoritor.

— Jane, nu faptul că păpuşa a renăscut într-un băiat a fost un miracol, ci faptul că păpuşa a căpătat totuşi viaţă. S-a petrecut

ceva care a transformat conexiunile întâmplătoare ale computerului într-o fiinţă înzestrată cu simţuri. Ceva te-a creat. Iată lucrul care acum nu are nici o logică. Restul ar trebui să fie foarte simplu.

Ender începu să articuleze cuvintele tot mai confuz. „Vrea să-l las în pace ca să poată dormi”, gândi ea.

— Am să mă ocup de problema asta.

— Noapte bună, murmură el.

Se lăsă furat de somn aproape instantaneu. Jane se întrebă: „A fost vreo clipă treaz cu adevărat? Îşi va aminti dimineaţă că am vorbit?”

Apoi simţi o mişcare în pat. Novinha. Respiraţia ei se auzea altfel. Abia atunci a înţeles Jane: ”Novinha s-a trezit în timp ce vorbeam cu Ender. Ştie ce înseamnă sunetele acelea imperceptibile, ştie că Ender subvocalizează ca să poată vorbi cu mine. Ender ar putea uita că am vorbit în noaptea aceasta, dar Novinha n-o să uite. E ca şi cum l-ar fi prins în pat cu alta. Măcar de-ar putea să se gândească la mine ca la o fiică, să zicem, ca la fiica nelegitimă a lui Ender, rodul unei legături de demult. Copilul lui zămislit în jocul fanteziei. Ar mai fi geloasă şi atunci?

Dar sunt oare copilul lui Ender?”

Jane începu să facă investigaţii în propriul ei trecut. Începu să-şi studieze propria natură. Încercă să descopere cine era şi de ce era vie.

Dar, pentru că era Jane şi nu o fiinţă omenească, nu se rezuma să facă numai atât. Urmărea în acelaşi timp şi ancheta lui Qing-Jao referitoare la Demostene şi vedea cum fata se apropie tot mai mult de adevăr.

Cu toate acestea, activitatea cea mai urgentă pentru Jane era găsirea unei modalităţi de a o determina pe Qing-Jao să pună capăt încercării de a o găsi. Aceasta era cea mai grea dintre toate problemele, căci în pofida experienţei dobândite de Jane în privinţa minţii omeneşti, în ciuda tuturor conversaţiilor ei cu Ender, fiinţele omeneşti individuale continuau să reprezinte pentru ea un mister. Jane ajunsese la următoarea concluzie: „Indiferent cât de bine ştii ce a făcut o persoană şi ce a crezut că face când a făcut lucrul respectiv, e imposibil să fii sigur ce va face în continuare.” Totuşi, nu avea de ales decât să încerce. Începu să supravegheze casa lui Han Fei-Tzu aşa cum n-o mai făcuse decât cu Ender şi, mai recent, cu fiul său vitreg, Miro. Nu-şi mai putea permite să aştepte ca Qing-Jao şi tatăl ei să

introducă date în computer şi să încerce să-i înţeleagă astfel natura. Acum se văzu nevoită să preia controlul asupra computerului casei, pentru a putea folosi receptoarele audio şi video ale terminalelor din aproape toate camerele ca pe urechile şi ochii ei. Îi urmări îndeaproape. Singură şi izolată de ei, îşi dedică o parte considerabilă a atenţiei pentru a le studia şi analiza cuvintele, acţiunile, încercând să discearnă ce reprezentau unul pentru celălalt.

Nu-i luă mult timp pentru a stabili că fata putea fi influenţată cel mai bine nu printr-o confruntare directă de argumente, ci mai degrabă convingându-l mai întâi pe tatăl ei şi apoi lăsându-l pe acesta s-o convingă pe Qing-Jao. Modalitatea aceasta era mult mai potrivită cu Calea; Qing-Jao nu şi-ar încălca niciodată loialitatea faţă de Congresul Stelar, cu excepţia cazului în care Han Fei-Tzu i-ar spune să procedeze astfel: iar atunci, nu i-ar mai rămâne decât să se supună.

Într-un fel, sarcina lui Jane devenea astfel mult mai uşoară. Să o convingă pe Qing-Jao, o adolescentă nestatornică şi exaltată, care încă nu se înţelegea pe sine însuşi câtuşi de puţin, ar fi fost în cel mai bun caz ceva hazardat. Dar Han Fei-Tzu era un om raţional, cu un caracter bine definit şi în acelaşi timp un bărbat de o profundă sensibilitate. El putea fi convins cu argumente, mai ales dacă Jane reuşea să-l facă să înţeleagă că opunîndu-se Congresului ar fi acţionat spre binele planetei sale şi al omenirii în general. Nu avea nevoie decât de informaţia potrivită pentru a-l lăsa să ajungă singur la această concluzie.

Jane înţelegea acum tot atât de mult din modelele sociale ale Căii ca şi oricare dintre locuitorii ei, pentru că absorbise toată istoria, toate rapoartele antropologice şi toate documentele din arhivele planetei. Aşa aflase un lucru tulburător: oamenii de pe Calea erau sub controlul zeilor într-o măsură mult mai mare decât oricare alţi oameni din oricare alt timp sau loc. Mai mult decât atât, felul în care zeii le vorbeau era şi mai tulburător. În mod clar, era vorba de bine cunoscutul defect cerebral denumit „deranjament obsesiv-compulsiv – DOC”. În istoria timpurie a planetei – cu şapte generaţii mai devreme, în perioada de început a colonizării, doctorii au tratat deranjamentul în mod corespunzător, dar au descoperit imediat că „Vorbitorii cu Zeii” de pe Calea nu reacţionau deloc la medicamentele normale, care în celelalte cazuri restabileau echilibrul chimic al „suficienţei”, acea certitudine a unui individ că o treabă e terminată şi că nu mai e nevoie să-şi facă griji în privinţa ei.

Vorbitorii cu Zeii manifestau întreaga paletă comportamentală asociată cu DOC, numai că defectul cerebral nu era prezent. Trebuia să existe o altă cauză, necunoscută.

Explorând în profunzime această poveste, Jane găsi documente pe alte planete, nicidecum pe Calea, care aduceau lămuriri în această privinţă. Cercetătorii au conchis imediat că trebuie să fi fost la mijloc o mutaţie care provocase un deranjament cerebral înrudit, cu consecinţe similare. Dar imediat ce şi-au publicat rapoartele preliminare, toate cercetările au fost întrerupte, iar cercetătorii au fost repartizaţi pe altă planetă.

Pe altă *planetă;* era ceva aproape de neconceput. Însemna să-i dezrădăcinezi şi să-i elimini din scurgerea normală a timpului, îndepărtându-i de toţi prietenii şi toţi membrii familiei care nu mergeau cu ei. Şi totuşi, nici unul dintre ei nu a refuzat, ceea ce arăta, în mod cert, că asupra lor se exercitase o presiune enormă. Cu toţii au părăsit Calea şi nimeni nu a mai reluat de atunci cercetările în direcţia sugerată de ei.

Prima ipoteză a lui Jane a fost că una din agenţiile guvernamentale de pe Calea îi exilase şi pusese capăt cercetărilor lor; la urma urmelor, adepţii Căii nu-şi doreau ca religia lor să fie distrusă prin descoperirea cauzei fizice a faptului că zeii comunicau direct cu creierele lor. Dar Jane nu a găsit nici o dovadă care să ateste că guvernul local ar fi avut cunoştinţă de conţinutul integral al raportului. Singurul fragment al acestuia care circulase printre locuitorii planetei fusese concluzia generală că mesajele zeilor *nu* erau, în mod sigur, boala obişnuită şi tratabilă numită DOC. Populaţia de pe Calea a aflat din raport doar atât cât să îi confirme credinţa că vocea zeilor nu avea o cauză fizică cunoscută. Ştiinţa „dovedise” că zeii erau reali. Nu exista însă nici o dovadă înregistrată din care să reiasă că cineva de pe Calea ar fi întreprins vreo acţiune ulterioară de suprimare a informaţiilor sau a cercetărilor. Aceste decizii veniseră din afară. De la Congres.

Trebuia să existe o informaţie-cheie ascunsă chiar şi faţă de Jane, a cărei minte putea pătrunde cu uşurinţă în oricare dintre memoriile electronice conectate la reţeaua ansiblurilor. Aşa ceva nu s-ar fi întâmplat decât dacă cei ce cunoşteau secretul se temuseră atât de mult de aflarea lui încât îl păstraseră la adăpost chiar faţă de computerele guvernamentale la care accesul era extrem de restrictiv.

Dar Jane nu-şi putea îngădui să se lase oprită de un astfel de

impediment. Trebuia să reconstituie adevărul din fragmentele de informaţii uitate din neglijenţă, în documente şi bănci de date fără nici o legătură între ele. Trebuia să găsească alte evenimente care să completeze părţile lipsă ale tabloului general. Pe termen lung, fiinţele omeneşti nu erau în stare să păstreze vreun secret faţă de cineva înzestrat cu răbdarea şi timpul nelimitate ale lui Jane. Avea să afle ce făcea Congresul cu cei de pe Calea şi, odată intrată în posesia informaţiei, avea s-o folosească pentru a o abate pe Han Qing-Jao de la traseul ei distructiv. Căci Qing-Jao, la rândul ei, descoperea secrete, unele mai vechi, care fuseseră îngropate vreme de trei mii de ani.

10
Martirul

— Ender spune că noi ne aflăm aici, pe Lusitania, la cumpăna istoriei, că în următoarele luni sau în următorii ani aici va fi locul unde fie moartea, fie înţelegerea se va lăsa asupra tuturor speciilor înzestrate cu simţuri.

— Cât de înţelept a fost când ne-a adus aici la timp pentru posibila noastră dispariţie!

— Vrei să mă tachinezi, desigur.

— Dacă am şti cum să tachinăm, probabil că am face-o.

— În parte, Lusitania este cumpăna istoriei, deoarece voi vă aflaţi aici. Oriunde v-aţi duce, purtaţi cu voi o cumpănă.

— Ne-am descotorosit de ea. V-am dat-o vouă. E a voastră.

— Oriunde se întâlnesc străinii, e o cumpănă.

— Atunci hai să nu mai fim străini.

— Oamenii insistă să facă din noi nişte străini, e ceva încorporat în materialul lor genetic. Dar noi putem fi prieteni.

— Cuvântul e prea puternic. Să zicem că suntem concetăţeni.

— Cel puţin atâta timp cât interesele noastre coincid.

— Atâta timp cât stelele vor străluci, interesele noastre vor coincide.

— Poate nu atât de mult. Poate numai atâta timp cât fiinţele omeneşti vor fi mai puternice şi mai numeroase decât noi.

— Deocamdată e suficient.

Quim venise la întrunire fără să protesteze, deşi era posibil să-l întârzie o zi întreagă în călătoria lui. De multă vreme învăţase să aibă răbdare. Indiferent cât de urgentă i se părea misiunea sa printre eretici, pe termen lung nu putea să realizeze mare lucru dacă nu se bucura de sprijinul coloniei umane. Atunci când episcopul Peregrino l-a rugat să participe la o întrunire cu Kovano Zeljezo, primarul satului Milagre şi guvernatorul Lusitaniei, Quim a acceptat.

A constatat cu surprindere că la întâlnire participau şi Ouanda Saavedra, Andrew Wiggin şi cea mai mare parte a familiei Ribeira. Prezenţa mamei şi a Elei avea sens dacă întrunirea fusese convocată pentru a discuta politica privitoare

la ereticii pequeninos. Dar ce să caute aici Quara şi Grego? Nu exista nici o justificare ca ei să fie implicaţi în vreo discuţie serioasă. Erau prea tineri, prea greşit informaţi, prea impetuoşi. După cum observase imediat, şi acum se certau ca nişte copii. Nu erau la fel de maturi ca Ela, care putea să facă abstracţie de sentimentele personale în interesul ştiinţei. Fireşte, Quim era îngrijorat uneori, văzând că Ela depunea prea mult zel, dar în privinţa lui Grego şi a Quarei nici nu se punea problema.

În special Quara. Din cele spuse de Rooter, toată povestea cu ereticii a scăpat realmente de sub control atunci când Quara le-a dezvăluit purceluşilor diferitele planuri de acţiune pentru rezolvarea dificultăţilor provocate de virusul descolada. Ereticii nu şi-ar fi găsit atât de mulţi aliaţi în atât de multe păduri dacă printre purceluşi n-ar fi apărut teama că oamenii ar putea să dezlănţuie o epidemie sau să otrăvească Lusitania cu o substanţă chimică, lichidând astfel descolada şi, odată cu virusul, însăşi specia pequenino. Faptul că oamenii putuseră să ia măcar în consideraţie exterminarea indirectă a speciei lor transformase intenţia purceluşilor de a distruge omenirea doar într-o replică pe măsură.

Şi toate acestea aveau o singură cauză: Quara nu-şi ţinuse gura. Iat-o participând acum la o întrunire unde se vor discuta chestiuni de politică. De ce? Care grupare electorală din cadrul comunităţii era reprezentată de ea? Chiar îşi închipuiau oamenii adunaţi aici că politica guvernului sau a bisericii deveniseră acum domeniul familiei Ribeira? Desigur, Olhado şi Miro nu erau de faţă, dar ce importanţă avea, căci amândoi erau infirmi; restul familiei îi trata în mod inconştient ca pe nişte copii, deşi Quim ştia foarte bine că nici unul din ei nu merita să fie scăpat din vedere cu atâta lipsă de delicateţe.

Totuşi, Quim avea răbdare. Putea să aştepte. Putea să asculte. Putea să-i asculte până când terminau tot ce aveau de spus. Pe urmă, avea să facă ceva care să-i mulţumească şi pe Dumnezeu şi pe episcop. Fireşte, dacă nu era posibil, era de ajuns să-l mulţumească pe Dumnezeu.

— Întrunirea asta n-a fost ideea mea… spuse primarul Kovano.

Era un om de treabă, Quim o ştia. Un primar mai bun decât îşi dădeau seama majoritatea locuitorilor coloniei Milagre. Îl realegeau întruna pentru că avea o atitudine părintească şi se străduia din greu să ajute familiile ajunse într-o situaţie dificilă. Nu puneau prea mare preţ pe faptul că, în acelaşi timp, rezolva

cu pricepere şi problemele politice; era ceva prea abstract pentru ei. S-a întâmplat însă să fie pe cât de înţelept, pe-atât de abil pe plan politic. O combinaţie rar întâlnită, care îl bucura pe Quim. „Dumnezeu a ştiut că vor veni vremuri de restrişte şi ne-a dat un conducător care să ne ajute să trecem prin toate greutăţile fără prea multă suferinţă.”

— Dar sunt mulţumit că aţi venit cu toţii. Relaţiile dintre purceluşi şi oameni sunt mai încordate ca oricând, sau cel puţin de când Vorbitorul a venit aici şi ne-a ajutat să încheiem pacea cu ei.

Wiggin clătină din cap, dar toată lumea ştia ce rol jucase în acele evenimente şi minimalizarea contribuţiei sale nu avea nici un rost. Chiar şi Quim fusese nevoit să recunoască, în fine, că umanistul necredincios sfârşise prin a realiza lucruri bune pe Lusitania. Trecuse multă vreme de când Quim renunţase la ura sa profundă faţă de Ender; mai mult, uneori bănuia că el, în calitate sa de misionar, era singurul din familie care înţelegea cu adevărat cu reuşise să realizeze Wiggin. Numai un misionar îl putea înţelege pe un altul de o seamă cu el.

— Desigur, nu puţine dintre grijile noastre sunt datorate purtării nesăbuite a doi foarte neastâmpăraţi şi înfierbântaţi tineri, pe care i-am invitat aici ca să poată vedea câteva dintre consecinţele periculoase ale comportării lor stupide şi încăpăţânate.

Quim aproape izbucni în râs. Bineînţeles, Kovano rosti toate acestea pe un ton atât de plăcut şi de blând încât Grego şi Quara pricepură cu oarecare întârziere că tocmai fuseseră mustraţi cu asprime. Dar Quim înţelesese din prima clipă. „N-ar fi trebuit să mă îndoiesc de tine, Kovano; n-ai fi invitat în ruptul capului pe cine nu trebuia la o astfel de întâlnire.”

— După câte-am înţeles, în rândul purceluşilor a luat amploare o mişcare ce militează pentru lansarea unei astronave, cu scopul de a infecta în mod deliberat restul omenirii cu virusul descolada. Şi, datorită contribuţiei tânărului nostru papagal, aici de faţă, tot mai multe păduri acordă atenţie acestei idei.

— Dacă vă aşteptaţi să-mi cer scuze… începu Quara.

— Mă aştept să-ţi pui frâu la gură… sau e imposibil, măcar pentru zece minute?

Vocea lui Kovano era încărcată de o furie neprefăcută. Quara făcu ochii mari şi trupul i se încordă în scaun.

— Cealaltă jumătate a problemei noastre este un tânăr fizician care, din nefericire, s-a ocupat de păstrarea contactului

cu masele. Kovano ridică o sprânceană către Grego. Măcar de-ai fi devenit un intelectual rezervat. În schimb, se pare că ai cultivat prietenia celor mai proşti şi mai violenţi dintre lusitani.

— Vrei să spui, prietenia cu oameni care nu sunt de acord cu dumneata, zise Grego.

— Cu oameni care uită că această planetă aparţine speciei pequenino, spuse Quara.

— Planetele aparţin celor care au nevoie de ele şi ştiu cum să le facă productive, ripostă Grego.

— Măi, copii, tăceţi din gură, altfel vă expulzez din această întrunire, şi adulţii vor hotărî ce-i de făcut.

Grego îl privi pe Kovano cu ură.

— Să nu-ndrăzneşti să-mi vorbeşti în felul ăsta!

— Ba am să-ţi vorbesc aşa cum am chef, replică Kovano. Din punctul meu de vedere, amândoi aţi încălcat obligaţiile legale cu privire la păstrarea secretului şi ar trebui să vă închid pe loc.

— Sub ce acuzaţie?

— Vă amintiţi, desigur, că sunt investit cu puteri speciale, pentru cazurile de forţă majoră. Nu am nevoie să nici un cap de acuzare până la încheierea stării de necesitate. M-am exprimat suficient de limpede?

— N-ai s-o faci. Ai nevoie de mine, spuse Grego. Sunt singurul fizician capabil de pe Lusitania.

— Fizica n-o să ne mai fie de nici un folos dacă vom ajunge la o confruntare cu pequeninos.

— Cu descolada trebuie să ne confruntăm, zise Grego.

— Ne pierdem timpul, interveni Novinha.

Quim se uită la mama lui pentru prima oară de începerea întrunirii. Părea foarte agitată şi înfricoşată. De mulţi ani n-o mai văzuse în asemenea hal.

— Ne aflăm aici pentru a discuta despre misiunea asta nebunească a lui Quim, spuse Novinha.

— Se numeşte părintele Estevão, o corectă episcopul Peregrino, foarte pedant când era vorba de acordarea cuvenitului respect funcţionarilor bisericii.

— E fiul meu. Am să-i spun cum poftesc.

— Măi, dar ce irascibili suntem cu toţii azi, spuse primarul Kovano.

Lucrurile luau o întorsătură foarte proastă. Quim evitase în mod deliberat să-i dea mamei sale detalii în privinţa misiunii sale printre eretici, fiind sigur că s-ar fi opus ca el să meargă direct la acei purceluşi care se temeau de oameni şi îi urau în

mod făţiş. Quim ştia foarte bine de unde provenea groaza ei în privinţa contactului cu pequeninos. Încă din fragedă pruncie, îşi pierduse ambii părinţi din pricina virusului descolada. Xenologul Pipo fusese înlocuitorul ei de tată şi apoi primul om ucis prin torturare de către pequeninos. Novinha îşi petrecuse douăzeci de ani încercând să prevină ca iubitul ei, Libo – fiul lui Pipo şi următorul xenolog, să aibă parte de aceeaşi soartă. Se căsătorise chiar cu un alt bărbat pentru a-l împiedica pe Libo să uzeze de dreptul soţului, prin care câştiga în mod automat accesul la fişierele ei particulare, unde, era încredinţată, putea fi găsit secretul care-i determinase pe purceluşi să-l omoare pe Pipo. Şi, până la urmă, strădaniile ei s-au dovedit zadarnice. Libo a fost ucis la fel ca şi Pipo.

Cu toate că mama aflase între timp adevăratul motiv al crimelor, cu toate că pequeninos se supuseseră jurământului solemn de a nu mai comite nici un act de violenţă împotriva unei fiinţe omeneşti, nu vedea nici o şansă ca Novinha să-şi poată folosi raţiunea când era vorba ca fiinţele iubite de ea să se aventureze printre purceluşi. Şi iat-o acum la o întrunire care fusese organizată – fără îndoială la insistenţele ei – pentru a se decide dacă Quim trebuia sau nu să plece în expediţia sa de misionarat. Se anunţa o dimineaţă neplăcută. Mama avea o experienţă de ani de zile în impunerea propriei sale voinţe. Căsătoria cu Andrew Wiggin o domolise şi o îmblânzise în multe privinţe, dar când avea impresia că unul din copiii ei se afla în pericol, îşi scotea ghearele şi nici un soţ nu mai avea o cât de mică influenţă asupra ei.

De ce acceptaseră primarul Kovano şi episcopul Peregrino ca această întrunire să aibă loc? Ca şi cum ar fi auzit întrebarea nerostită a lui Quim, primarul Kovano începu să explice:

— Andrew Wiggin a venit la mine cu informaţii noi. Primul meu gând a fost să păstrez totul secret, să-l trimit pe părintele Estevão în misiune şi apoi să-i cer episcopului Peregrino să se roage. Dar Andrew m-a asigurat că, pe măsură ce pericolele care ne ameninţă cresc, este cu atât mai important ca toată lumea să acţioneze pornind de la o informare completă. Se pare că vorbitorii se comportă mai bine atunci când ştiu mai mult. Sunt politician de prea multă vreme ca să-i împărtăşesc această încredere, dar el e mai bătrân decât mine, cel puţin aşa susţine, şi mă înclin în faţa înţelepciunii sale.

Quim ştia, fireşte, că primarul nu se înclina în faţa înţelepciunii nimănui. Pur şi simplu, Andrew Wiggin îl

convinsese.

— În timp ce relaţiile dintre pequeninos şi oameni devin tot mai… ăăă… problematice, iar colocatarul nostru invizibil, Matca, se apropie cu paşi repezi de lansarea propriilor sale astronave, se pare că problemele din afara planetei devin şi ele mai urgente. Vorbitorul în numele Morţilor m-a informat, bazându-se pe sursele sale extraplanetare, că cineva de pe planeta numită Calea este foarte aproape de descoperirea aliaţilor noştri, care au reuşit să împiedice Congresul să transmită flotei ordinul de distrugere a Lusitaniei.

Quim observă cu interes că, după toate aparenţele, Andrew nu-i pomenise nimic primarului Kovano despre Jane. Episcopul Peregrino nu ştia nici el. Oare Grego şi Quara ştiau? Dar Ela? Mama ştia cu siguranţă. De ce mi-a spus Andrew mie, dacă faţă de atâţia alţii a păstrat secretul?

— Sunt foarte multe şanse ca în următoarele săptămâni – sau zile – Congresul să restabilească legătura cu flota. În momentul acela, ultima noastră barieră defensivă va cădea. Numai un miracol ne-ar mai putea salva de la anihilare.

— Prostii! spuse Grego. Dacă… ches*tia aia* din preerie poată să construiască o astronavă pentru purceluşi, atunci poate să construiască vreo câteva şi pentru noi. Ca să putem părăsi planeta înainte să fie aruncată în fundul iadului.

— Probabil, spuse Kovano. Şi eu am sugerat ceva de genul acesta, deşi în termeni mai puţin coloraţi. Senhor Wiggin, poate reuşeşti să ne explici de ce planul atât de elocvent expus de Grego n-are şanse de reuşită.

— Matca nu gândeşte la fel ca noi. În pofida strădaniilor ei, nu pune un preţ la fel de mare pe vieţile indivizilor. Dacă Lusitania va fi distrusă, ea şi pequeninos se vor afla în pericolul cel mai mare…

— Dispozitivul D.M. Va distruge *întreaga* planetă, preciză Grego.

— În pericolul cel mai mare de dispariţie a speciei, continuă Wiggin, fără să ia în seamă întreruperea lui Grego. Nu va renunţa la o navă ca să-i salveze pe oameni, pentru că mai există miliarde de fiinţe omeneşti pe vreo două sute de planete. Noi nu suntem ameninţaţi de xenocid.

— Vom fi, dacă aceşti purceluşi eretici reuşesc să-şi pună în aplicare planul, îl contrazise Grego.

— Mai este un aspect, continuă Wiggin. Dacă n-am găsit o modalitate de a neutraliza descolada, *nu avem voie* să ducem cu

bună ştiinţă populaţia umană de pe Lusitania pe o altă planetă, căci ar însemna să facem exact ceea ce doresc ereticii: să-i obligăm pe alţi semeni de-ai noştri să se confrunte cu descolada şi, probabil, să moară.

— Atunci nu există nici o soluţie, spuse Ela. N-avem decât să ne aşezăm şi să aşteptăm moartea.

— Nu-i chiar aşa, zise primarul Kovano. Este posibil – ba chiar probabil – ca Milagre să fie condamnat. Dar cel puţin putem încerca să facem în aşa fel încât navele pequenino colonizatoare să nu poarte descolada către planetele locuite de oameni. S-ar părea că există două abordări: una biologică, cealaltă teologică.

— Suntem foarte aproape de final, zise Novinha. În câteva luni, sau chiar săptămâni, Ela şi cu mine vom obţine o specie înlocuitoare pentru descolada.

— Asta-i părerea dumitale, zise Kovano. Se întoarse către Ela: *Tu* ce ai de spus?

Quim a fost gata-gata să scape un geamăt. Ela va spune că mama se înşela, că nu există o soluţie biologică, apoi mama o va acuza că încearcă să mă ucidă, trimiţându-mă în mijlocul purceluşilor. Exact ce le trebuia acum: un conflict deschis între Ela şi Novinha, mulţumită lui Kovano Zekjezo, primarul umanitar.

Răspunsul Elei a fost însă diferit de cel aşteptam cu teamă de Quim.

— Chiar în acest moment, proiectul e aproape încheiat. Este singura variantă care până acum a dat rezultate, dar suntem pe cale să definitivăm proiectul unei versiuni a virusului descolada care va îndeplini toate funcţiile necesare pentru menţinerea ciclurilor de viaţă ale speciilor indigene, fără a ucide oricare altă specie nouă.

— Vorbeşti de o lobotomie la nivelul unei specii, spuse Quara cu amărăciune. Vouă v-ar conveni dacă cineva ar găsi o modalitate de a-i menţine pe oameni în viaţă, extirpându-le însă creierele?

Bineînţeles, Grego se grăbi să ridice mănuşa:

— Când aceşti viruşi vor putea să scrie un poem sau să tragă concluzii pe baza unei teoreme, atunci am să accept şi eu fleacurile astea sentimentale despre datoria noastră de a-i menţine în viaţă.

— Faptul că nu suntem în stare să le citim nu înseamnă că nu au şi ei poemele lor epice!

— *Fechai as bocas!* urlă Kovano.

Cei doi tăcură de îndată.

— *Nossa Senhora!* exclamă primarul. Poate că Dumnezeu vrea să distrugă Lusitania pentru că nu găseşte o altă cale de a vă închide gura!

Episcopul Peregrino îşi drese glasul.

— Sau poate că nu, zise Kovano. Departe de mine gândul de a specula în privinţa motivaţiilor lui Dumnezeu.

Episcopul izbucni în râs, ceea ce le dădu şi celorlalţi prilejul să râdă. Încordarea se risipi – ca un val, dispărând pentru o clipă, dar revenind apoi cu mai multă putere.

— Deci, antivirusul e aproape gata? o întrebă Kovano pe Ela.

— Nu… ba da, este, virusul înlo*cuitor e apro*ape proi*ectat. Mai* rămân două probleme. Prima este legată de distribuire. Trebuie să găsim o modalitate prin care noul virus să-l atace de la sine şi să-l înlocuiască pe cel vechi. Dar… suntem încă departe de rezolvarea ei.

— Sunteţi departe sau habar n-aveţi cum ar trebui să procedaţi? Kovano nu se lăsa dus cu vorba – era evident că mai avusese de a face până atunci cu oameni de ştiinţă.

— Undeva între cele două, recunoscu Ela.

Novinha se foi pe scaun, îndepărtându-se în mod vizibil de Ela. „Biata mea surioară, gândi Quim. Rişti să nu ţi se mai vorbească deloc în următorii câţiva ani.”

— Şi cealaltă problemă? întrebă Kovano.

— Una e să proiectezi un virus înlocuitor şi cu totul altceva să-l produci.

— Astea sunt detalii, spuse Novinha.

— Te înşeli, mamă, şi o ştii foarte bine, zise Ela. Pot oricând să pun pe o diagramă ce vrem noi de la virus, dar chiar dacă lucrăm sub zero absolut, nu putem ajusta şi recombina virusul descolada cu suficientă precizie. Ori moare, pentru că am prelevat prea mult din el, ori revine la normal imediat ce este readus la temperatura normală, pentru că nu am secţionat îndeajuns.

— Probleme tehnice.

— Probleme tehnice, repetă Ela pe un ton tăios. Ca şi cum ai construi un ansiblu fără o legătură filotică.

— Deci, tragem concluzia…

— Nu tragem nici o concluzie, spuse mama.

— Tragem concluzia, reluă Kovano, că există un dezacord pronunţat între xenobiologii noştri în privinţa posibilităţii

practice de îmblânzire a virusului descolada. Ceea ce ne conduce la cea de-a doua cale de abordare a problemei: să-i convingem pe pequeninos să-şi trimită astronavele numai spre planetele nelocuite, unde să-şi poată reface ecologia lor stranie şi nocivă fără să ucidă fiinţe omeneşti.

— Să-i *convingem,* exclamă Grego. De parcă am putea fi siguri că-şi vor ţine promisiunile.

— Până acum au respectat mai multe promisiuni decât *tine,* răspunse Kovano, şi în locul tău n-aş adopta tonul ăsta de superioritate morală.

În sfârşit, lucrurile ajunseseră la punctul în care Quim simţi că intervenţia lui ar fi benefică.

— Toată această discuţie e interesantă. Ar fi un lucru minunat dacă misiunea mea printre eretici ar fi mijlocul de a-i convinge pe pequeninos să nu întreprinde nimic periculos pentru specia umană. Dar, chiar dacă am fi de acord cu toţii că misiunea mea n-are nici o şansă de reuşită, eu tot m-aş duce acolo. Chiar dacă am hotărî că există un mare pericol ca misiunea mea să *înrăutăţească* situaţia, tot aş pleca.

— Ne bucură să aflăm că ai de gând să cooperezi cu noi, spuse Kovano cu sarcasm.

— Intenţionez să cooperez cu Dumnezeu şi cu Biserica, preciză Quim. Misiunea mea printre eretici nu are drept scop să salvez omenirea de descolada şi nici măcar să încerc să menţin pacea între oameni şi pequeninos aici, pe Lusitania. Singurul ei scop este încercarea de a-i readuce la credinţa întru Hristos şi al unitatea cu Biserica. Am de gând să le salvez sufletele.

— Bineînţeles, spuse Kovano. Bineînţeles că e singurul motiv pentru care vrei să pleci la ei.

— E motivul pentru care *voi merge* şi, totodată, singurul criteriu după care voi hotărî dacă misiunea mea a reuşit sau nu.

Kovano se uită neajutorat la episcopul Peregrino.

— Ai spus că părintele Estevão o să fie cooperant.

— Am spus că se va supune fără crâcnire lui Dumnezeu şi Bisericii, replică episcopul.

— Iar eu am înţeles că-l vei putea convinge să amâne misiunea până când vom afla mai multe.

— Într-adevăr, l-aş putea convinge. Sau, pur şi simplu, aş putea să-i interzic să se ducă, zise episcopul Peregrino.

— Atunci, fă-o, interveni Novinha.

— N-o voi face.

— Am crezut că te preocupă binele acestei colonii, spuse

primarul Kovano.

— Mă preocupă binele tuturor creştinilor aflaţi sub oblăduirea mea, preciză episcopul Peregrino. Până acum treizeci de ani, am fost preocupat numai de fiinţele omeneşti de pe Lusitania, dar acum sunt în egală măsură responsabil pentru bunăstarea spirituală a creştinilor pequeninos de pe această planetă. L-am însărcinat pe părintele Estevão să plece în această misiune aşa cum, cândva, un misionar pe nume Patrick a fost trimis în Irlanda. A avut un succes extraordinar, reuşind să convertească regi şi neamuri. Din păcate, biserica irlandeză nu a acţionat întotdeauna cum a fi dorit papa. Între cele două părţi s-au iscat multe… hai să le spunem controverse. Aparent erau legate de data Învierii, dar în esenţă era vorba de chestiunea supunerii faţă de papă. Uneori s-a ajuns chiar şi la vărsarea de sânge, dar niciodată nu i-a trecut cuiva prin minte că ar fi fost mai bine dacă sfântul Patrick nu s-ar fi dus niciodată în Irlanda. Nimeni nu a sugerat vreodată că ar fi fost preferabil ca irlandezii rămână păgâni.

Grego se ridică în picioare.

— Am descoperit filotele, adevăraţii atomi indivizibili. Am cucerit stelele. Transmitem mesaje cu o viteză mai mare decât cea a luminii. Cu toate acestea, continuăm să trăim în Evul Mediu.

Se ridică şi porni spre uşă.

— Dacă ieşi pe uşa aia înainte să-ţi dau eu voie, spuse primarul Kovano, n-ai să mai vezi lumina soarelui un an de zile.

Grego ajunse la uşă, dar în loc să iasă se rezemă de ea şi rânji sardonic.

— Vezi cât de supus sunt.

— N-am să vă mai reţin mult, reluă Kovano. Episcopul Peregrino şi părintele Estevão vorbesc ca şi cum ar putea să hotărască independent de noi ceilalţi, dar ştiu că n-o pot face. Dacă eu hotărăsc că misiunea părintelui Estevão trebuie să fie anulată, ea va fi anulată. Vreau să fim bine înţeleşi în privinţa *asta.* Nu mi-e teamă să-l arestez pe episcopul Peregrino dacă binele Lusitaniei o cere; cât despre acest preot misionar, se va duce în mijlocul purceluşilor numai când va avea consimţământul.

— Nu mă îndoiesc că poţi interveni în lucrarea Domnului pe Lusitania, spuse episcopul Peregrino cu un ton glacial. Dar să n-ai o îndoială că şi eu pot să te trimit în iad.

— Ştiu că poţi, replică primarul. N-aş fi primul lider politic

care ar sfârşi în iad la capătul unei dispute cu Biserica. Din fericire, acum nu va fi cazul. V-am ascultat pe toţi şi am ajuns la o concluzie. E prea riscant să aşteptăm noul antivirus. Chiar dacă aş şti, în mod absolut, că antivirusul ar fi gata în şase săptămâni, tot aş fi de acord această misiune. În clipa de faţă, singura noastră şansă de a mai salva ceva din toată această porcărie este misiunea părintelui Estevão. Andrew mi-a spus că pequeninos nutresc un profund respect şi o mare afecţiune pentru omul acesta – chiar şi necredincioşii. Dacă îi va convinge pe ereticii pequeninos sa renunţe la planul de a anihila omenirea în numele religiei lor, va ridica de pe umerii noştri o grea povară.

Quim încuviinţă din cap cu gravitate. Primarul Kovano dădea dovadă de o mare înţelepciune: nu mai luptau unul împotriva celuilalt, cel puţin deocamdată.

— În acelaşi timp, mă aştept ca xenobiologii să-şi continue cu toată vigoarea cercetările. Când virusul va deveni realitate, vom decide dacă-l vom folosi sau nu.

— Îl vom folosi, spuse Grego.

— Numai dacă mor eu, zise Quara.

— Apreciez bunăvoinţa voastră de a aştepta până când vom afla mai multe, înainte de a vă dedica oricărui gen de acţiune, continuă primarul. Şi acum am ajuns la tine, Grego Ribeira. Andrew Wiggin m-a asigurat că deplasarea corpurilor cu viteze mai mari decât cea a luminii ar fi posibilă.

Grego se uită cu răceală la Vorbitorul în numele Morţilor.

— Unde zici că ai studiat fizica, senhor Falante?

— Sper s-o învăţ de la tine. Până când n-ai să-mi asculţi argumentele, nici nu ştiu dacă este sau nu justificată speranţa într-o asemenea descoperire.

Quim zâmbi văzând cu câtă uşurinţă îndepărtase Andrew pericolul controversei pe care Grego ar fi vrut s-o stârnească. Grego nu era un prost. Ştia că manipulat, dar Wiggin nu-i lăsase nici un motiv rezonabil pentru a-şi manifesta iritarea. Acesta era unul dintre talentele cele mai enervante ale Vorbitorului.

— Dacă ar exista o modalitate de a călători între planete cu viteza comunicărilor prin ansiblu, spuse Kovano, avem nevoie doar de o singură navă pentru a transporta toţi oamenii de pe Lusitania pe o altă planetă. E o şansă infimă…

— Un vis prostesc, zise Grego.

— Dar vom încerca s-o valorificăm. O vom *studia,* nu-i aşa? zise Kovano. Altfel ne vom pomeni muncind în turnătorie.

— Nu mi-e frică să muncesc cu mâinile, replică Grego, deci să nu-ţi închipui că mă înspăimântă gândul să-mi un mintea la dispoziţia ta.

— Accept dojana, spuse Kovano. Vreau să cooperezi, Grego, dar dacă nu eşti în stare, mă voi mulţumi şi cu supunerea ta.

După toate aparenţele, Quara se simţea exclusă din discuţie. Se ridică, aşa cum procedase şi Grego cu câteva clipe înainte.

— Văd că puteţi să staţi aici şi să analizaţi dispariţia unei specii inteligente, fără ca măcar să vă gândiţi la o modalitate de a comunica cu această specie. Sper că vă face plăcere rolul de criminali în masă.

Apoi, ca şi Grego, schiţă gestul de a părăsi încăperea.

— Quara, spuse Kovano.

Femeia se opri.

— Tu vei studia posibilitatea de a intra în legătură cu descolada. Să vedem dacă vom reuşi să comunicăm cu aceşti viruşi.

— Îmi dau şi eu seama când mi se aruncă un os de ros, ripostă Quara. Şi dacă v-aş spune că ne imploră să nu-i ucidem? Oricum nu m-aţi crede.

— Dimpotrivă. Ştiu că eşti o persoană cinstită, chiar dacă iremediabil de indiscretă. Dar am şi un alt motiv pentru care vrea ca tu să descifrezi limbajul molecular al descoladei. Vezi, Andrew Wiggin mi-a sugerat o posibilitate care până acum nu mi-a trecut prin minte. Ştim cu toţii că purceluşii au devenit fiinţe inteligente în momentul apariţiei acestui virus pe Lusitania. Dar dacă am interpretat greşit relaţia cauză-efect?

Novinha se întoarse spre Andrew, cu o încercare de zâmbet amar pe chip.

— Crezi că pequeninos au creat descolada?

— Nu, răspunse Andrew. Mă întreb dacă pequeninos *sunt* descolada.

Quara cască gura de uimire.

Grego izbucni în râs.

— Văd că eşti plin de idei inteligente, Wiggin.

— Nu înţeleg, spuse Quim.

— Mă întrebam şi eu, se apără Andrew. Quara zice că descolada e îndeajuns de complexă ca să poată fi inteligentă. Dar de ce să nu presupunem că viruşii descolada folosesc trupurile acestor pequeninos pentru a-şi exprima raţiunea? De ce să nu presupunem că inteligenţa purceluşilor provine în întregime de la viruşii din organismele lor?

Pentru prima oară, Ouanda, xenologul, deschise gura:

— Eşti tot atât de ignorant în materie de xenologie pe cât eşti de ignorant în fizică, domnule Wiggin.

— A, ba chiar mai mult, răspunse Wiggin, dar mi-a trecut prin minte că niciodată n-am găsit o *altă* explicaţie pentru modul în care amintirile şi intelectul nu sunt afectate atunci când un pequenino trece în cea de-a treia viaţă. Copacii nu au creier, asta e clar; dacă acceptăm însă că voinţa şi memoria sunt vehiculate prin intermediul virusului descolada, moartea creierului devine aproape nesemnificativă în transmiterea personalităţii către copacul-tată.

— Chiar dacă există cea mai mică ca ceea ce afirmi tu să fie adevărat, spuse Ouanda, nu putem efectua nici un experiment rezonabil care s-o dovedească.

Andrew Wiggin dădu din cap cu tristeţe.

— Ştiu doar că eu nu pot iniţia un astfel de experiment. Sper ca *voi* să reuşiţi.

Kovano interveni din nou.

— Ouanda, avem nevoie de tine ca să explorezi chestia asta. Dacă n-o crezi, excelent – găseşte o modalitate de a *dovedi* că e eronată şi ţi-ai făcut datoria. Kovano se ridică şi se adresă tuturor: Aţi înţeles ce vă cer? Ne aflăm în faţa uneia dintre cele mai teribile dileme morale cu care s-a confruntat vreodată omenirea. Riscăm să comitem un xenocid, ori acceptăm să fie comis, dacă nu facem nimic. Toate speciile cunoscute sau bănuite a fi inteligente trăiesc în umbra unui pericol imens şi aproape întreaga povară a deciziei apasă pe umerii noştri şi numai ai noştri. Ultima oară când s-a petrecut ceva cât de cât asemănător, predecesorii noştri umani au preferat să-şi asume Xenocidul pentru că – aşa presupuneau ei – era singura posibilitate de a se salva pe ei înşişi. Vă cer ajutorul pentru a urmări *toate* căile, oricât de improbabile, care ar putea să ne aducă măcar un licăr de speranţă, să ne ofere o rază cât de firavă de lumină care să ne călăuzească deciziile. Vreţi să ne ajutaţi?

Până şi Grego, Quara şi Ouanda îşi dădură consimţământul în tăcere, chiar dacă fără prea multă tragere de inimă. Cel puţin pentru moment, Kovano reuşi să transforme toată această adunătură de gâlcevitori într-o comunitate cooperantă. Cât de mult avea să dureze această situaţie dincolo de pereţii încăperii ţinea de domeniul speculaţiei pure. Quim era de părere că spiritul de cooperare va rezista probabil până la următoarea

criză – şi poate că asta va fi de ajuns.

O singură confruntare mai rămăsese. În timp ce participanţii la adunare se împrăştiau, luându-şi rămas bun sau stabilind întâlniri viitoare, Novinha se apropie de Quim şi îl privi în ochi cu înverşunare.

— Nu te duce.

Quim închise ochii. Nu era nimic de răspuns la o replică atât de scandaloasă.

— Dacă mă iubeşti, adăugă ea.

Quim îşi aminti de povestea din Noul Testament, când mama şi fraţii lui Isus au venit să-l viziteze, cerându-i să-şi întrerupă predarea învăţăturilor către discipoli pentru a-i primi.

— Aceştia sunt mama şi fraţii mei, murmură el.

Probabil că mama înţelesese referinţa, căci deschizând ochii, constată că dispăruse.

După mai puţin de o oră, Quim pleca şi el, pornind la drum cu unul dintre preţioasele camioane de marfă ale coloniei. Nu avea nevoie de prea multe provizii şi, într-o călătorie normală, ar fi plecat pe jos. Dar pădurea unde trebuia să se ducă era atât de departe încât i-ar fi trebuit câteva săptămâni ca să ajungă acolo fără maşină, şi nici hrană suficientă n-ar fi putut să care cu el. Era încă un mediu ostil – nu creştea nimic comestibil pentru oameni, şi chiar dacă ar fi crescut, Quim ar fi avut nevoie oricum de hrana ce conţinea inhibitorul pentru descolada. Fără ea ar fi murit din cauza virusului cu mult înainte de a fi murit de foame.

Pe măsură ce orăşelul Milagre se făcea tot mai mic în urmă iar el gonea tot mai departe, în adâncul spaţiului liber şi fără nici o logică al preeriei, Quim – părintele Estevão – se întrebă ce-ar fi hotărât primarul Kovano dacă ar fi ştiut că liderul ereticilor era un copac-tată care-şi câştigase numele de Warmaker[10], ba mai mult, acesta afirmase că singura speranţă pentru pequeninos era ca Sfântul Duh – virusul descolada – să distrugă întreaga populaţie omenească de pe Lusitania.

N-ar fi avut nici o importanţă. Dumnezeu îl chemase pe Quim să predice evanghelia lui Hristos tuturor neamurilor, seminţiilor, limbilor şi popoarelor. Chiar şi cele mai războinice, mai însetate de sânge şi mai pline de ură fiinţe pot fi atinse de iubirea faţă de Dumnezeu şi transformate întru creştinătate. Se întâmplă de-atâtea ori în trecut, de ce nu şi acum?

---

[10] Cel care se războieşte. (n. tr.)

O, Tată Ceresc, fă o faptă măreaţă pe lumea asta. Niciodată n-au avut copiii tăi mai multă nevoie de miracole!

Novinha nu mai vorbea cu Ender, iar lui îi era teamă. Nu erau simple toane, nu o văzuse niciodată pe Novinha dominată de dispoziţii de moment. Ender avea senzaţia că ea tăcea nu pentru a-l pedepsi ci, mai degrabă, pentru a se abţine să nu-l pedepsească; tăcea pentru că, dacă ar fi vorbit, cuvintele ei ar fi fost prea crude şi nu i le-ar fi iertat vreodată.

Aşadar la început nu încercă să-i adreseze vreun cuvânt. O lăsa să se mişte ca o umbră prin casă, trecând pe lângă el fără să-l privească în ochi; încerca să nu-i stea în drum şi nu se ducea la culcare până când ea nu adormea.

Evident, era vorba de Quim, de misiunea lui – era uşor de înţeles de ce se temea ea – şi chiar dacă Ender nu-i împărtăşea temerile, ştia că drumul lui Quim *nu* era lipsit de riscuri. Novinha se comporta iraţional. Ce şanse ar fi avut Ender să-l oprească pe Quim? El era singurul dintre copiii lui Novinha asupra căruia nu avea aproape nici o influenţă; ajunseseră la un soi de apropiere în urmă cu câţiva ani, dar fusese o declaraţie de pace între egali, nimic asemănător rudimentului de relaţie părintească stabilită de Ender cu toţi ceilalţi copii. Dacă Novinha nu fusese în stare să-l convingă pe Quim să renunţe, ce putea face Ender?

Probabil că Novinha înţelegea, la nivel raţional, dar, ca toate fiinţele omeneşti, nu acţiona întotdeauna în concordanţă cu ceea ce-i spunea raţiunea. Îi pierduse pe mulţi dintre cei pe care-i iubise; când a simţit că încă unul îi scăpa printre degete, reacţia ei a fost viscerală, nu intelectuală. Ender intrase în viaţa ei ca un tălmăcitor şi un protector şi era de datoria lui să-i alunge temerile, iar acum îi era teamă şi era supărată pe el pentru că îi înşelase aşteptările.

Cu toate acestea, după două zile de tăcere, Ender se săturase. Nu era deloc momentul potrivit ca să ridice un zid între el şi Novinha. Ştia – ca şi Novinha, de altfel – că sosirea lui Valentine risca să fie începutul unei perioade dificile pentru ei. Avea atât de multe fire de comunicare cu Valentine, atât de multe legături cu ea, atât de multe cărări bătătorite spre sufletul ei, încât nu-i venea greu să redevină persoana care fusese în timpul anilor – mileniilor – pe care-i petrecuseră împreună. Trăiseră alături experienţa a trei mii de ani de istorie, ca şi cum i-ar fi urmărit cu aceiaşi ochi. Lângă Novinha nu petrecuse

decât treizeci de ani. De fapt, calculând după timpul subiectiv, trei decenii cu Novinha însemnau mai mult decât trei milenii cu Valentine, dar ştia că nu-i va fi greu să se întoarcă la vechiul său rol de frate, de Vorbitor în numele lui Demostene.

Ender se aşteptase ca Novinha să fie geloasă pe Valentine şi era deja pregătit. O prevenise pe sora lui că, la început, vor avea probabil puţine prilejuri de a fi împreună. Valentine l-a înţeles foarte bine – Jakt era şi el îngrijorat şi amândoi aveau nevoie să fie liniştiţi. Era aproape ridicol ca Jakt şi Novinha să fie deranjaţi de legătura dintre frate şi soră. Niciodată nu existase cea mai mică sugestie de sexualitate în relaţiile dintre Ender şi Valentine – oricine îi cunoştea cât de cât ar fi râs de o asemenea idee – dar nu infidelitatea sexuală îi preocupa pe Novinha şi Jakt, şi nici legătura emoţională dintre ei. Novinha nu avea nici un motiv să se îndoiască de dragostea şi devotamentul lui Ender faţă de ea, iar Jakt nu putea să-i ceară lui Valentine mai mult decât îi oferea soţia lui, atât în privinţa pasiunii cât şi a credinţei.

Nu, era ceva mult mai profund: chiar şi acum, după atâţia ani, au fost încă din prima clipă una şi aceeaşi persoană, s-au ajutat fără să fie nevoie să rostească vreun cuvânt. Jakt remarcase această unitate; chiar pentru Ender, care abia îl cunoscuse, era evident că omul se simţea distrus, de parcă, văzându-şi soţia împreună cu fratele ei, şi-ar fi spus: „Iată ce înseamnă să fii aproape de altcineva. Iată ce înseamnă ca doi oameni să fie unul singur”. Până atunci îşi închipuise că se apropiase de Valentine atât cât se poate apropia doi soţi, dar acum se confrunta cu faptul că era posibil ca doi oameni să fie, într-un anumit sens, una şi aceeaşi persoană.

Ender nu putea decât să admire tactul cu care Valentine încerca să-l liniştească, distanţându-se faţă de fratele ei, oferindu-i astfel lui Jakt răgazul să se obişnuiască treptat cu noua situaţie.

Ceea ce Ender nu reuşise să prevadă fusese felul în care reacţionase Novinha. O cunoscuse mai întâi ca mamă a copiilor ei şi nu remarcase decât loialitatea ei înverşunată şi iraţională. Dacă se va simţi vreodată ameninţată, îşi făcuse Ender socoteala, va deveni posesivă şi autoritară, aşa cum era în relaţiile cu copiii. Dar Ender nu fusese deloc pregătit pentru această retragere bruscă. Totuşi, Novinha începuse să se îndepărteze de el cu mult înainte de episodul cu misionaratul lui Quim, şi ridicase între ei un zid al tăcerii. Abia acum, privind

retrospectiv, Ender realiză că totul începuse înainte chiar de sosirea lui Valentine, ca şi cum Novinha se hotărâse să cedeze în faţa rivalei înainte ca aceasta să ajungă acolo.

Era logic, fireşte – *ar fi trebuit* să anticipeze asta – Novinha pierduse prea multe persoane importante în viaţa ei, prea mulţi oameni de care avea nevoie. Pipo. Libo. Chiar şi Miro. Poate că era protectoare şi posesivă faţă de copiii ei, dar cu oamenii de care ea avea nevoie se purta exact invers. Dacă se temea că-i vor fi luaţi, se retrăgea din faţa lor, îşi impunea să mai aibă nevoie de ei.

Nu „de ei”. *De el.* De Ender. Novinha încerca să se elibereze de nevoia *de el.* Dacă nu rupea curând tăcerea, prăpastia care se adâncea între ei avea să le condamne definitiv căsnicia.

Ender nu se gândise niciodată cum ar putea proceda într-o asemenea situaţie. Niciodată nu-i trecuse prin cap că mariajul lui ar putea fi ameninţat. Nu hotărâse cu uşurinţă; intenţiona să moară alături de Novinha şi toţi anii petrecuţi împreună fuseseră plini de fericirea care vine dintr-o încredere în celălalt. Acum, Novinha îşi pierduse încrederea în el. Nu era drept. Era încă soţul ei, şi-i era credincios aşa cum nici un alt bărbat, nici o altă *persoană* din viaţa ei nu-i fusese vreodată. Nu merita s-o piardă din pricina unei neînţelegeri ridicole, iar dacă lăsa lucrurile să se desfăşoare aşa cum Novinha – oricât de inconştient – părea hotărâtă să le facă să evolueze, ea avea să fie perfect convinsă că nu se va mai putea bizui niciodată pe nimeni. Această concluzie ar fi fost tragică, pentru că ar fi fost falsă.

Ender se gândea să provoace o explicaţie cu Novinha, când Ela, a declanşat-o în mod accidental.

— Andrew.

Ela se oprise în pragul uşii. Chiar dacă bătuse din palme afară, cerându-i permisiunea să intre, Ender nu o auzise. Dar pe de altă parte, nu prea avea de ce să solicite o astfel de permisiune în casa mamei sale.

— Novinha e în camera noastră, spuse Ender.

— Am venit să vorbesc cu tine.

— Îmi pare rău, dar nu-ţi pot dat un avans din banii de buzunar.

Ela râse şi se aşeză lângă el, dar veselia i se stinse repede. Era îngrijorată.

— Quara.

Ender oftă şi zâmbi. Quara era o încăpăţânată din naştere şi

niciodată nu devenise mai maleabilă. Totuşi, Ela fusese întotdeauna capabilă să se înţeleagă cu ea mai bine decât oricine.

— Se întâmplă ceva neobişnuit, continuă ea. De fapt, provoacă mai puţine necazuri decât în mod normal. Nici măcar o ceartă.

— E un semn de pericol?

— Ştii că încearcă să comunice cu descolada.

— Limbaj molecular…

— Ei bine, ceea ce face ea e periculos şi n-o să stabilească o punte de legătură, chiar dacă reuşeşte. *Mai ales* dacă reuşeşte, pentru că sunt şanse mari să murim cu toţii.

— Ce spuneai că face?

— A umblat prin fişierele mele, ceea ce nu e greu, fiindcă nu m-am gândit niciodată să le blochez. A obţinut apoi inhibitorii pe care am încercat să-i testez pe plante, destul de simplu, pentru că am descris procedura în amănunt. Numai că, în loc să-i implanteze în ceva, îi oferă direct descoladei.

— Cum adică, îi *oferă?*

— Aşa îşi transmite mesajele. Mă rog, nu vom putea stabili, în urma acestui non-experiment, dacă succesiunea transmiterii inhibitorilor reprezintă sau nu un limbaj. Dar, fie că e sau nu înzestrat cu raţiune, ştim că virusul descolada are o capacitate formidabilă de adaptare, iar Quara ar putea să-l ajute să se adapteze la câteva dintre cele mai bune strategii pe care le-am pus la punct pentru a-i bloca acţiunea.

— Trădare.

— Exact. Transmite inamicului secretele noastre militare.

— Ai vorbit cu ea?

— *'Sta bricando. Claro que falei. Ela quase me matou.*[11]

— A reuşit să antreneze vreun lot de viruşi?

— Nici măcar n-a făcut vreun test în privinţa asta. E ca şi cum ar fi alergat la fereastră şi ar fi început să strige: „Fugiţi, că vin să vă ucidă!” Ea nu mai face ştiinţă, face politică inter-specii, cu menţiunea că noi habar n-avem dacă cealaltă specie *are* măcar vreo politică, ştim doar că s-ar putea să ne ucidă mai repede decât ne-am închipuit, cu ajutorul ei.

— Nossa Senhora, murmură Ender. E prea periculos. Nu se poate juca cu aşa ceva.

---

[11] Glumeşti? Bineînţeles că am vorbit cu ea. Cât pe ce să mă omoare.

— Poate este deja prea târziu… Nu-mi dau seama dacă a făcut sau nu ceva iremediabil.

— Atunci, trebuie s-o oprim.

— Cum? Să-i rupem mâinile?

— Am să vorbesc cu ea, dar e prea matură – sau prea tânără – să asculte glasul raţiunii. Mă tem că soluţia se găseşte în mâinile primarului, nu într-ale noastre.

Abia când o auzi vorbind, Ender observă că Novinha intrase în încăpere.

— Cu alte cuvinte, la puşcărie, zise ea. Vrei s-o arestezi pe fiica mea. Când aveai de gând să mă anunţi?

— Nu m-am gândit deloc la puşcărie, se apără Ender. Mă aşteptam să i se interzică accesul la…

— Asta nu-i treaba *primarului,* e a *mea.* Eu sunt Xenobiologul şef. De ce n-ai venit la *mine* Elanora? De ce te-ai dus la *el?*

Ela nu scoase un cuvânt; se uita fix la ea fără să clipească. Era felul ei de a aborda conflictele cu Novinha, adoptând tactica rezistenţei pasive.

— Quara a scăpat de sub control, Novinha, zise Ender. A fost şi-aşa destul de rău că le-a dezvăluit copacilor-tată secretele. Faptul că le-a spus şi viruşilor e o nebunie.

— *Es psicologista, agora?*[12]

— Nu intenţionam s-o arestez.

— Tu nu trebuie să intenţionezi *nimic,* zise Novinha. În orice caz, nu cu copiii *mei.*

— Ai dreptate, spuse Ender. Nu vreau să le fac nimic *copiilor.* Am totuşi responsabilitatea să întreprind ceva în legătură cu un cetăţean adult al oraşului Milagre, care, cu nechibzuinţă, pune în pericol supravieţuirea tuturor fiinţelor omeneşti de pe planetă şi poate a fiinţelor omeneşti de pretutindeni.

— Cine ţi-a pus pe umeri povara acestei nobile responsabilităţi, Andrew? A coborât cumva Dumnezeu pe munte şi ţi-a cioplit în piatră misiunea de a conduce oamenii.

— Bine. Tu ce propui?

— Propun să nu-ţi mai bagi nasul în chestiuni care nu te privesc. Şi, cinstit vorbind, Andrew, asta include cam totul. Nu eşti xenobiolog. Nu eşti psihiatru. Nu eşti xenolog. De fapt, nu prea eşti *nimic,* nu-i aşa, decât un intrigant de profesie care-şi vâră nasul în vieţile altora.

— Mamă! exclamă Ela, cu ochii măriţi de uimire.

---

[12] Acum eşti şi psiholog? (lb. portugheză, în original – n. tr.)

— Singurul lucru care-ţi dă vreo putere e blestematul ăla de rubin din urechea ta. *Ea* îţi şopteşte secrete, *ea* discută cu tine noaptea când eşti în pat cu *soţia* ta, şi când *ea* doreşte ceva, te pomeneşti vorbind într-o întrunire la care nici n-ai avea ce căuta, spunând ceea ce ţi-a dictat *ea* să spui. Vorbeşti despre faptul că fiica mea a comis un act de trădare, dar, aşa cum văd eu lucrurile, tu eşti cel care trădează oamenii *adevăraţi* în favoarea unui program hiperdezvoltat!

— Novinha, spuse Ender.

Cuvântul era începutul tentativei de a o linişti, dar ea nu avea de gând să dialogheze.

— Să nu-ndrăzneşti să mai discuţi cu mine, Andrew! În toţi aceşti ani am crezut că mă iubeşti…

— Te iubesc.

— Am crezut că ai devenit într-adevăr unul de-ai noştri, că faci parte din vieţile noastre…

— Aşa şi este.

— Am crezut totul a fost adevărat.

— Este.

— Dar tu eşti exact ceea ce episcopul Peregrino ne-a prevenit de la bun început că erai. Un şarlatan. Unul care vrea cu orice preţ să-i conducă pe ceilalţi. Fratele tău a stăpânit cândva galaxia, nu aşa spune povestea? Însă tu nu eşti la fel de ambiţios. Tu te-ai mulţumit cu o planetă mică.

— Pentru numele lui Dumnezeu, mamă, ţi-ai pierdut minţile? Chiar nu-l *cunoşti* pe omul ăsta?

— Am crezut că-l cunosc! Novinha începuse să plângă. Dar un om care m-ar fi iubit nu l-ar fi lăsat pe fiul meu să plece printre porcii ăia criminali…

— Mamă, nu l-ar fi putut opri pe Quim! Nimeni n-ar fi putut!

— Nici măcar n-a încercat. A fost *de acord!*

— Da, am crezut că fiul tău face un gest nobil şi curajos, şi am fost de acord cu el. A ştiut că pericolul, fără să fie exagerat, era real, şi totuşi a hotărât să se ducă… iar eu am fost de acord. Este exact ceea ce ai fi făcut şi tu, *şi s*per să fie ceea ce aş fi făcut şi eu, în locul lui. Quim e bărbat, un bărbat demn de admiraţie, poate chiar unul extraordinar. Nu are nevoie şi nici nu-şi doreşte protecţia ta. A hotărât care este ţelul vieţii lui şi îl înfăptuieşte. Îl respect şi aşa ar trebui să faci şi tu. Cum îndrăzneşti să sugerezi că vreunul dintre noi ar fi trebuit să-i stea în cale?

Novinha tăcu în sfârşit, pentru moment, în orice caz.

Cântărea oare cuvintele lui Ender? Înţelesese oare, în ultima clipă, cât de inutil şi, da, cât de crud fusese faptul că-l lăsase pe Quim să plece purtând în amintire supărarea ei, nu speranţa ei? Cât a durat acea tăcere, Ender a mai păstrat un dram de speranţă.

Deodată, tăcerea luă sfârşit:

— Dacă te mai amesteci vreodată în viaţa copiilor mei, am terminat cu tine. Dacă lui Quim i se-ntâmplă ceva – *orice* – am să te urăsc până vei muri, şi mă voi ruga ca ziua aceea să vină cât mai curând. *Nu* ştii nimic, ticălosule, şi ar trebui să încetezi să te mai porţi ca şi cum ai şti.

Porni mândră spre uşă, dar în drum se răzgândi imediat şi renunţă la ieşirea teatrală din scenă. Se întoarse spre Ela şi îi vorbi cu un calm remarcabil.

— Elanora, voi lua imediat măsuri ca să-i blochez Quarei accesul la înregistrările şi echipamentul pe care le-ar putea folosi în contactul cu descolada. Iar pe viitor, draga mea, dacă te mai prind că discuţi probleme de cercetare cu oricine, *în special* cu individul ăsta, am să-şi interzic accesul în laborator pentru totdeauna. S-a înţeles?

A fost rândul Elei să răspundă prin tăcere.

— Aha, constat că mi-a furat mai mulţi copii decât am crezut.

Apoi se întoarse şi plecă.

Ender şi Ela împietriseră într-o tăcere desăvârşită. În cele din urmă, Ela se ridică, însă fără să facă vreun pas.

— Chiar că trebuie să fac ceva, zise ea, dar nici să mă tai n-aş şti ce anume.

— Ar fi bine să te duci la mama ta şi să-i arăţi că eşti totuşi de partea ei.

— Da, dar nu sunt. De fapt, mă gândeam să mă duc la primarul Zeljezo şi să-i propun s-o destituie pe mama din funcţia de xenobiolog-şef, fiindcă e limpede că şi-a pierdut minţile.

— Ba nu şi le-a pierdut, zise Ender, şi dacă faci una ca asta, o ucizi.

— Pe mama? E prea tare ca să moară.

— Nu. În clipa asta e atât de fragilă încât orice lovitură ar putea s-o ucidă. Nu e vorba de trupul ei, ci de… încrederea şi de speranţa ei. În nici un caz nu trebuie să-i dai vreun motiv să creadă că nu eşti de alături de ea.

Ela se uită la el cu exasperare.

— Mi-ai spus toate astea pentru că aşa ai *hotărât,* sau ţi-au venit în minte în mod spontan?

— Despre ce vorbeşti?

— Adineauri, mama ţi-a aruncat nişte cuvinte care ar fi trebuit să te înfurie la culme, sau să te rănească, sau… să-ţi provoace o reacţie oarecare şi, când colo, tu stai aici şi te gândeşti cum s-o ajuţi. Chiar nu simţi niciodată nevoia să loveşti pe cineva? Vreau să spun, tu nu-ţi pierzi niciodată cumpătul?

— Ela, după ce ai omorât în mod necugetat doi oameni cu propriile tale mâini, ori înveţi să te controlezi, ori îţi pierzi toată omenia.

— Ai făcut tu aşa ceva?

— Da, răspunse el.

O clipă, Ender crezu că Ela era realmente şocată.

— Şi ai mai fi în stare s-o faci?

— Probabil, zise el.

— Bun. S-ar putea să ne fie de folos când se va dezlănţui iadul.

Apoi Ela izbucni în râs. Fusese o simplă glumă. Ender simţea o mare uşurare şi reuşi chiar să râdă, slab, împreună cu ea.

— Am să mă duc la mama, continuă Ela, dar nu fiindcă aşa mi-ai sugerat tu şi nici măcar pentru motivul pe care l-ai pomenit.

— Perfect. Numai să te duci.

— Nu vrei să ştii de ce mă duc?

— Ştiu deja.

— Păi, bineînţeles. N-a avut dreptate, nu-i aşa? Tu chiar le *ştii pe* toate.

— Ai de gând să te duci la mama ta pentru că în acest moment e lucrul cel mai dureros pe care poţi să-l faci.

— Aşa cum o spui, pare ceva maladiv.

— E cel mai dureros lucru *bun* pe care poţi să-l faci. E treaba cea mai neplăcută, povara cea mai insuportabilă.

— Ela martira, *certo?* Aşa vei vorbi la moartea mea?

— Dacă voi vorbi la moartea *ta,* va trebui să mă înregistrez în prealabil. Sunt hotărât să mor cu mult înaintea *ta.*

— Deci nu părăseşti Lusitania?

— Bineînţeles că nu.

— Chiar dacă mama îţi dă papucii?

— Nu poate. N-are motive de divorţ, iar episcopul Peregrino ne cunoaşte prea bine pe amândoi ca să nu râdă de oricare cerere pe motiv de neconsumare a căsătoriei.

— Ştii bine ce vreau să spun.

— Am venit aici cu intenţia să rămân până la capăt. S-a

terminat cu falsa nemurire câştigată prin dilatarea timpului. M-am săturat să alerg la nesfârşit prin spaţiu. N-am să mai părăsesc niciodată suprafaţa Lusitaniei.

— Chiar dacă astfel vei muri? Chiar dacă flota soseşte aici?

— Dacă toată lumea va putea să plece, am să plec şi eu, dar tot eu am să fiu acela care-o să stingă luminile şi-o să încuie uşa.

Ela alergă la el şi-l sărută pe obraz, îmbrăţişându-l, doar pentru o clipă. Apoi ieşi, iar Ender rămase, încă o dată, singur.

„Cât de mult m-am înşelat în privinţa Novinhei! Nu pe Valentine era ea geloasă, ci pe Jane. Ani de-a rândul, m-a văzut vorbind în tăcere cu Jane, mereu, rostind cuvinte pe care nu le putea auzi, auzind cuvinte pe care ea nu le putea rosti. Am pierdut încrederea ei şi nici măcar nu mi-am dat seama că o pierd."

Probabil că şi acum subvocalizase. Probabil că-i vorbise lui Jane dintr-un obicei atât de adânc înrădăcinat încât nici măcar nu mai era conştient că o face. Oricum ea îi răspunse:

— Te-am avertizat.

„Pesemne că m-ai prevenit", răspunse Ender în tăcere.

— N-ai crezut niciodată că înţeleg ceva despre fiinţele omeneşti.

„Presupun că înveţi."

— Are dreptate, să ştii. *Eşti* într-adevăr marioneta mea. Tot timpul te-am manipulat. De ani de zile n-ai mai avut un gând propriu.

— Taci din gură, şopti el. N-am chef.

— Ender, dacă ai impresia că asta te-ar ajuta să n-o pierzi pe Novinha, scoate rubinul din ureche. N-am să mă supăr.

— *Eu* da.

— Am minţit, şi eu m-aş supăra. Dar dacă numai astfel poţi s-o păstrezi, atunci fă-o.

— Mulţumesc. Dar aş fi strâns cu uşa să păstrez pe cineva pe care e limpede că l-am pierdut deja.

— Când Quim se va întoarce, totul va fi în regulă.

„Aşa este, îşi spuse Ender. Aşa este. O, Doamne, te rog, ai grijă de părintele Estevão."

Ştiau că părintele Estevão va veni la ei. Pequeninos ştiau întotdeauna. Copacii-taţi îşi spuneau totul. Nu existau secrete, nu pentru că aşa doreau ei cu orice preţ, ci pentru că nu puteau să se izoleze. Nu trăiau niciodată experienţe individuale. Dacă un copac-tată vroia să păstreze ceva numai pentru el însuşi, se

găsea un altul în apropiere care nu era de aceeaşi părere. Deşi erau alcătuite din indivizi, pădurile acţionau ca un tot unitar, astfel că poveştile treceau de la una la alta indiferent de dorinţele personale ale câtorva copaci-tată.

Quim ştia că asta era garanţia intangibilităţii lui. Chiar dacă Warmaker era un pui de lele – deşi aplicat purceluşilor, epitetul n-avea nici o semnificaţie – însetat de sânge, nu-i putea clinti nici un fir de păr părintelui Estevão dacă nu-i convingea mai întâi pe fraţii din pădurea lui să acţioneze în sensul dorit de el. Iar dacă ar fi încercat s-o facă, unul dintre copacii-tată din pădurea lui ar fi aflat cu siguranţă şi ar fi vorbit. Dacă Warmaker îşi încălca jurământul depus în urmă cu treizeci de ani, când Andrew Wiggin îl trimisese pe Human în a treia viaţă, n-o putea face în taină. Întreaga planetă ar fi aflat şi Warmaker ar fi fost declarat sperjur, un lucru extrem de ruşinos. Ce soţie ar mai fi acceptat atunci ca fraţii să-i aducă o mamă? Ar mai fi avut el copii vreodată?

Quim era în siguranţă. Poate că nu-l vor lua în seamă, dar nici rău nu-i vor face.

Cu toate acestea, când a ajuns în pădurea lui Warmaker, nici măcar n-a apucat să deschidă gura. Fraţii l-au prins, l-au aruncat la pământ şi l-au târât până la Warmaker.

— Nu era nevoie. Oricum veneam aici.

Un frate bătea toaca în trunchiul copacului. Quim ascultă atent muzica schimbătoare; Warmaker modifica mărimea şi forma spaţiilor goale dinăuntrul său, modulând sunetul în cuvinte.

— Ai venit pentru că aşa am poruncit eu.

— Tu ai poruncit. Eu am venit. Dacă vrei să crezi că tu m-ai adus aici, fie şi-aşa. Dar să ştii că mă supun de bunăvoie numai poruncilor lui Dumnezeu.

— Te afli aici ca să asculţi voinţa lui Dumnezeu.

— Mă aflu aici ca să dau glas voinţei lui Dumnezeu, răspunse Quim. Descolada e un virus, creat de Dumnezeu pentru ca pequeninos să fie demni de el. Dar Sfântul Duh nu s-a încarnat niciodată. Sfântul Duh este un spirit perpetuu, care sălăşluieşte veşnic în inimile noastre.

— Descolada sălăşluieşte în inimile *noastre* şi ne dă viaţă. Când sălăşluieşte într-ale *voastre,* ce vă dă?

— Un Dumnezeu. O credinţă. Un botez. Dumnezeu nu predică un lucru pentru oameni şi un altul pentru pequeninos.

— Noi nu suntem „cei mici”. *Voi* veţi vedea cine e puternic şi

cine nu.

Îl siliră să stea cu spatele lipit de trunchiul lui Warmaker. Simţi cum scoarţa începe să se mişte, iar ei îl împinseră şi mai tare, cu mâinile lor mici, cu râturile care-l adulmecau. Nu se gândise nici o clipă la aceste mâini şi al aceste feţe ca aparţinând duşmanilor săi. Chiar şi acum, Quim îşi dădu seama, cu uşurare, că nu se gândea la ei ca la inamicii lui personali. Ei erau duşmanii lui Dumnezeu, iar el îi compătimea. Era o mare revelaţie pentru Quim faptul că, până şi atunci când îl împingeau în pântecele unui copac-tată criminal, nu avea nici urmă de teamă sau de ură.

„Într-adevăr, nu mă tem de moarte. N-am ştiut niciodată ce este spaima de moarte."

Fraţii continuau să lovească în copac cu beţele. Warmaker remodula sunetele în cuvintele limbii taţilor, dar acum Quim se afla în interiorul sunetului, în interiorul cuvintelor.

— Eşti convins că-mi voi încălca jurământul, spuse Warmaker.

— Mi-a trecut prin minte că ai putea s-o faci.

Acum era captiv în interiorul copacului, chiar dacă trunchiul rămăsese deschis în faţa lui. Putea să vadă, putea să respire; închisoarea nu era nici măcar claustrofobică. Dar lemnul se mulase atât de strâns în jurul lui încât nu-şi putea mişca deloc mâinile sau picioarele, nu se putea răsuci ca să se strecoare afară din capcană. „Strâmtă e poarta şi îngustă e calea ce duce la izbăvire."

— Te vom supune încercării, zise Warmaker. Cuvintele lui erau mai greu de înţeles acum, când Quim le auzea dinăuntru. Şi mai greu de *cumpănit.* Să-l lăsăm pe Dumnezeu să judece. Îţi vom da să bei câtă apă vei dori, din pârâul nostru, dar de mâncare n-ai să primeşti nimic.

— Înfometarea mea este…

— Înfometare? Avem alimentele tale. Te vom hrăni din nou peste zece zile. Dacă Sfântul Duh te va ţine în viaţă timp de zece zile, te vom hrăni şi te vom pune în libertate. Abia atunci vom crede în doctrina ta şi vom mărturisi că ne-am înşelat.

— Virusul o să mă ucidă până atunci.

— Sfântul Duh te va judeca şi va hotărî dacă eşti vrednic să trăieşti.

— Într-adevăr, aici are loc o încercare, spuse Quim, dar nu e cea la care te gândeşti tu.

— Cum aşa?

— Este încercarea Judecăţii de Apoi. Vă aflaţi înaintea lui Hristos, iar el el spune celor aflaţi la dreapta sa: „Am fost un străin şi voi m-aţi primit. Am fost înfometat, şi voi mi-aţi dat să mănânc. Intraţi întru bucuria lui Dumnezeu.” Apoi le spune celor aflaţi la stânga sa: „Am fost înfometat, şi voi nu mi-aţi dat nimic. Am fost un străin, şi voi v-aţi purtat aspru cu mine.” Iar ei îi spun într-un glas: „Doamne, când ţi-am făcut noi toate astea?” Iar le răspunde: „Dacă le-aţi făcut celor mai neînsemnaţi dintre fraţii mei, mie mi le-aţi făcut.” Eu sunt cel mai neînsemnat dintre fraţii voştri. Veţi da socoteală în faţa lui Hristos pentru ce mi-aţi făcut aici.

— Om nesăbuit, *noi* nu-ţi facem nimic, decât că te ţinem nemişcat. Ce-o să ţi se întâmple o să fie numai dorinţa Sfântului Duh. N-a spus Hristos: „Nu fac decât ceea ce l-am văzut pe Tatăl meu făcând?” N-a spus Hristos: „Eu sunt Calea. Veniţi şi Urmaţi-mă?” Ei bine, te lăsăm să faci ceea ce a făcut şi Hristos: a umblat prin pustietăţi, fără pâine, timp de patruzeci de zile. Îţi acordăm şansa de a fi pe sfert cât a fost el de sfânt. Dacă Dumnezeu vrea ca noi să credem în doctrina ta, va trimite îngeri să te hrănească. Va preface pietrele în pâine.

— Faci o greşeală, zise Quim.

— *Tu* ai făcut o greşeală venind aici.

— Am vrut să spun că faci o greşeală de doctrină. Ai reţinut corect versetele – postul din pustie, pietrele prefăcute în pâine, totul. Dar nu ţi se pare că, asumându-ţi rolul Satanei, ai comis o faptă care vorbeşte foarte limpede despre tine?

În aceeaşi clipă, Warmaker a fost cuprins de o furie îngrozitoare; a început să vorbească atât de repede, mişcările trunchiului au devenit atât de ample încât Quim a crezut că va fi strivit în interiorul copacului.

— Tu eşti Satana! Încercă să ne vinzi minciunile tale până când oamenii vor găsi o cale să distrugă descolada şi să-i împiedice pe fraţi să ajungă vreodată la a treia viaţă! Chiar crezi că nu vedem prin tine? Îţi cunoaştem toate planurile, absolut toate! Nu ai nici un fel de secrete! Nici Dumnezeu nu are vreun secret faţă de noi! *Nouă* ni s-a dat a treia viaţă, nu vouă! Dacă Dumnezeu v-ar fi iubit, nu v-ar fi lăsat să vă îngropaţi morţii în pământ, morţi din care nu se naşte nimic altceva decât viermi!

Fraţii se adunaseră în jurul trunchiului captivaţi de dispută.

Controversa continuă vreme de şase zile, cu argumente demne de oricare dintre înalţii prelaţi ai Bisericii din toate timpurile. Niciodată, de la conciliul de la Niceea, nu fuseseră

dezbătute şi cântărite probleme atât de importante.

Argumentele erau transmise de la frate la frate, de la copac la copac, de la pădure la pădure. Relatările dialogului dintre Warmaker şi părintele Estevão ajungeau întotdeauna la Rooter şi Human în aceeaşi zi, dar informaţia nu era completă. Abia după patru zile şi-au dat seama că părintele Estevão era prizonier, fără să i se dea hrana ce conţinea inhibitorul pentru descolada.

S-a organizat imediat o expediţie, cu Ender, Ouanda, Jakt, Lars şi Varsam. Primarul Kovano îi alesese pe Ender şi Ouanda pentru că erau foarte cunoscuţi printre purceluşi, iar pe Jakt, pe fiul şi pe ginerele său pentru că nu se născuseră pe Lusitania. Kovano renunţase să trimită vreun colonist localnic, căci dacă s-ar fi aflat, era greu de prevăzut ce s-ar fi putut întâmpla. Cei cinci au luat maşina cea mai rapidă şi au plecat în direcţia indicată de Rooter. Călătoria avea să dureze trei zile.

În cea de-a şasea zi, dialogul a luat sfârşit, pentru că descolada atacase într-o asemenea măsură organismul lui Quim încât acesta nu mai avea putere să vorbească şi era cuprins tot mai des de accese de febră şi delir; când vorbea totuşi, nu mai era în stare să pronunţe vreun cuvânt inteligibil.

În ziua a şaptea, a privit peste capetele fraţilor, care se aflau tot acolo, urmărind încă desfăşurarea evenimentelor.

— Îl văd pe Mântuitor şezând la dreapta lui Dumnezeu, şopti el, apoi zâmbi.

O oră mai târziu, a murit. Warmaker a simţit şi a anunţat triumfător vestea fraţilor.

— Sfântul Duh a judecat! Părintele Estevão a fost respins!

Unii dintre fraţi s-au bucurat, dar nu atât de mulţi, cum se aşteptase Warmaker.

Echipa lui Ender ajunse în pădure abia la asfinţit. Acum nu se mai punea problema ca purceluşii să-i captureze şi să-i pună la încercare; erau prea mulţi şi, oricum, fraţii nu mai erau cu toţii o minte şi un gând. Se opriră în faţa trunchiului despicat al lui Warmaker şi priviră chipul ascetic, răvăşit de boală al părintelui Estevão, abia vizibil în umbră.

— Deschide-te şi lasă-l pe fiul meu să vină la mine, spuse Ender.

Deschizătura din trunchi se lărgi. Ender întinse mâinile şi trase afară cadavrul părintelui Estevão. Era atât de uşor încât Ender crezu, timp de o clipă, că era probabil conştient, că putea

să stea în picioare fără sprijinul său. Dar nu era aşa. Ender îl aşeză cu grijă pe pământ, în faţa copacului. Un frate începu să bată un ritm în trunchiul lui Warmaker.

— Într-adevăr, al tău trebuie să fie, Vorbitorule în numele Morţilor, pentru că e mort. Sfântul Duh l-a mistuit în flăcările celui de-al doilea botez.

— Ai încălcat jurământul, spuse Ender. Ai trădat cuvântul copacilor-tată.

— Nimeni nu l-a atins, zise Warmaker.

— Chiar crezi că se lasă cineva păcălit de minciunile tale? întrebă Ender. Oricine ştie că refuzul de a administra medicamente unui om aflat pe moarte este un act de violenţă la fel de grav ca şi o crimă cu premeditare. Uite-acolo era medicamentul lui. Ai fi putut oricând să i-l dai.

— Warmaker a fost de vină, interveni unul dintre fraţii aflaţi în preajmă.

Ender se întoarse către fraţi.

— Iar voi l-aţi ajutat. Să nu credeţi că puteţi arunca vina numai pe el. Fie ca nici unul dintre voi să n-apuce să treacă vreodată în a treia viaţă. Cât despre tine, Warmaker, fie ca nici o mamă să nu se târască vreodată pe scoarţa ta.

— Nici un om nu poate hotărî în numele nostru, replică Warmaker.

— Tu ai hotărât singur, când ai crezut că ai dreptul să ucizi ca să câştigi o simplă controversă, zise Ender. Iar voi, fraţilor, aţi hotărât când nu l-aţi oprit s-o facă.

— Nu eşti judecătorul nostru! ţipă unul dintre fraţi.

— Ba sunt, aşa cum este oricare locuitor de pe Lusitania, fie el om sau copac-tată, frate sau soră.

Au dus trupul lui Quim la maşină. Lars şi Varsam s-au urcat în maşina cu care venise acolo Quim. Ender a zăbovit câteva clipe ca să-i transmită lui Jane un mesaj pentru Miro, rămas în colonie. N-avea nici un rost ca Novinha să aştepte trei zile până să afle că fiul ei murise de mâinile purceluşilor. Şi, oricum, n-ar fi fost de dorit s-o audă din gura lui Ender. Singurul lucru sigur era că Novinha îşi pierduse fiul, pe Estevão.

— Ai să vorbeşti în numele lui? întrebă Jakt, în vreme ce maşina trecea pe deasupra câmpiilor acoperite de capim. Îl auzise cândva pe Ender vorbind în numele morţilor, pe Trondheim.

— Nu, spuse Ender. Nu cred.

— Pentru că a fost preot?

— Am mai vorbit în numele preoţilor. Nu, n-am să vorbesc în numele lui Quim pentru că n-ar avea nici un rost: Quim a fost exact ceea ce a dorit să fie şi a murit exact aşa cum a vrut, slujindu-l pe Dumnezeu şi predicând pentru fraţii cei mici. Nu am nimic de adăugat la povestea lui. Şi-a desăvârşit-o singur.

11
Jadul meşterului Ho

— Aşadar, acum începe măcelul.
— E amuzant că ai tăi l-au început, nu oamenii.
— Tot aşa l-au început şi ai tăi, când v-aţi luptat cu oamenii.
— Noi l-am început, dar ei l-au sfârşit.
— Cum or fi reuşind oamenii să înceapă de fiecare dată cu atâta nevinovăţie şi să sfârşească mereu cu mâinile mânjite de sânge?

Wang-Mu urmărea cuvintele şi numerele traversând afişajul de deasupra terminalului stăpânei sale. Qing-Jao adormise, respirând molcom pe rogojina întinsă lângă calculator. Wang-Mu dormise şi ea, dar ceva o trezise. Un ţipăt, nu foarte îndepărtat; probabil un ţipăt de durere din visul ei, însă auzise ultimele ecouri ale sunetului plutind în aer după ce se trezise. Nu fusese vocea lui Qing-Jao, mai curând glasul unui bărbat, deşi sunetul fusese ascuţit, un vaiet care îndreptase gândurile lui Wang-Mu către moarte.

Totuşi, fata nu se sculă să vadă ce se întâmplă. Nu era treaba ei să facă aşa ceva; locul slujnicei era tot timpul lângă stăpâna sa, şi numai stăpâna îi putea porunci să plece. Dacă Han Fei-Tzu ar fi hotărât că fiica lui trebuie să afle ce se întâmplase, ar fi trimis un alt servitor care s-o trezească pe Wang-Mu, iar fata, la rândul ei, avea s-o trezească pe Qing-Jao; până când stăpâna avea să se mărite, numai mâinile slujnicei de taină o puteau atinge fără permisiunea ei.

Wang-Mu rămase deci culcată, aşteptând ca cineva să-i spună lui Qing-Jao de ce strigase un bărbat cu atâta suferinţă în glas, destul de aproape ca să poată fi auzit în această încăpere din spatele casei lui Han Fei-Tzu. Aşteptând, ochii îi fură atraşi de afişajul luminos al computerului, care efectua calculele şi analizele programate de Qing-Jao.

Afişajul rămase nemişcat. Apăruse vreo problemă? Wang-Mu se ridică într-un cot; mişcarea o aduse suficient de aproape de afişaj ca să poată citi cuvintele suspendate în aer. Computerul încheiase investigaţiile. De data aceasta, nu mai afişase un

mesaj laconic ce anunţa un nou eşec: FIŞIER LIPSĂ. LIPSĂ INFORMAŢII. LIPSĂ CONCLUZII. De data asta, mesajul era un adevărat raport.

Wang-Mu se ridică în picioare şi se apropie de terminal. Aşa cum o învăţase Qing-Jao, apăsă tasta care „salva” informaţiile curente; computerul avea să le păstreze în memorie indiferent ce se va întâmpla. Se duse apoi la Qing-Jao şi îşi puse mâna cu blândeţe pe umărul ei.

Qing-Jao se trezi aproape imediat; avea un somn uşor.

— Computerul a găsit ceva, şopti Wang-Mu.

Qing-Jao se scutură de starea de somnolenţă cu uşurinţa cu care s-ar fi descotorosit de o haină largă. Cât ai clipi din ochi, ajunse la terminal şi citi raportul afişat.

— L-am găsit pe Demostene, spuse ea.

— Unde e? întrebă Wang-Mu, cu respiraţia întretăiată.

„Marele Demostene... ba nu, îngrozitorul Demostene. Stăpâna mea vrea să mă gândesc la el ca la un duşman.” În orice caz, era acel *Demo*stene ale cărui cuvinte o tulburaseră atât de mult atunci când tatăl ei le citise cu glas tare.

„Câtă vreme o fiinţă le obligă pe altele să se încline în faţa ei pentru că are puterea de a le distruge, împreună cu tot ceea ce au şi iubesc, atunci trebuie să ne temem împreună.”

Wang-Mu nu avea decât trei ani când auzise din întâmplare cuvintele acestea, dar le memorase pentru că le asociase, în mintea ei, cu o imagine. Când tatăl ei le citise, fata îşi amintise o scenă: mama ei vorbind şi tatăl ei furios; n-a lovit-o, dar şi-a încordat umerii şi braţul, schiţând un gest violent, ca şi cum trupul lui voia să lovească, iar el abia reuşise să-l oprească; gestul nu fusese tradus în fapt, iar mama se înclinase şi murmurase ceva, risipind tensiunea; Wang-Mu văzuse deci întruchiparea cuvintelor lui Demostene: mama se înclinase în faţa tatei pentru că el putea s-o rănească. Wang-Mu fusese înspăimântată, atunci şi, iarăşi, când îşi amintise întâmplarea. Când a auzit pentru prima oară cuvintele lui Demostene a ştiut că erau adevărate şi s-a mirat că tatăl ei le putea rosti, că era chiar de acord cu semnificaţia lor, fără să-şi dea seama că el însuşi le pusese în practică. Iată de ce Wang-Mu ascultase... întotdeauna cuvintele marelui, îngrozitorului, Demostene, pentru că, mare sau îngrozitor, era sigură că spunea adevărul.

— Nu „el”, spuse Qing-Jao. Demostene e o femeie.

Noutatea o făcu pe Wang-Mu să-şi piardă răsuflarea. Aşa deci! Până la urmă, o femeie. Nu era de mirare că simţise atâta

compasiune la Demostene. E femeie şi ştie ce înseamnă să fii supusă altora în fiecare clipă din zi. E femeie, deci visează să fie liberă, să nu mai existe la nesfârşit corvezi care îşi aşteaptă rândul. Nu e de mirare că în cuvintele ei arde o revoluţie, chiar dacă rămân nişte simple cuvinte, fără urmă de violenţă. Dar de ce nu vede Qing-Jao adevărul? De ce a hotărât că trebuie să-l urâm amândouă pe Demostene?

— O cheamă Valentine, continuă Qing-Jao; apoi, cu glasul încărcat de o teamă respectuoasă: Valentine Wiggin, născută pe Pământ, cu mai bine de trei… cu mai bine de trei mii de ani în urmă.

— E o zeiţă, dacă a trăit aşa de mult?

— Călătorii. Călătoreşte de la o planetă la alta şi nu rămâne nicăieri mai mult de câteva luni, timp suficient ca să scrie o carte. Toate marile discursurile publicate sub numele Demostene au fost scrise de aceeaşi femeie, dar nimeni n-a ştiut asta vreodată. Cum e posibil să nu fi aflat nimeni?

— Probabil se ascunde, spuse Wang-Mu, înţelegând prea bine ce o determinase pe o femeie să folosească numele unui bărbat. „Dacă aş putea, şi eu aş face la fel: aş călători de la o planetă la alta, aş vedea o mie de lumi şi aş trăi zece mii de ani.”

— De fapt, nu are decât vreo cincizeci de ani. E încă tânără. A rămas în cele din urmă pe o planetă, s-a măritat şi are copii. Dar acum a plecat din nou. Către…

Qing-Jao căscă gura de uimire.

— Unde? întrebă Wang-Mu.

— Şi-a luat întreaga familie cu ea pe o astronavă, s-au îndreptat mai întâi spre Heavenly Peace, au trecut apoi pe lângă Catalonia, după care au pornit direct spre Lusitania!

„Bineînţeles!” exclamă în gând Wang-Mu. „Iată de ce are Demostene atâta compasiune şi înţelegere pentru lusitani. A discutat cu ei, cu xenologii rebeli şi cu pequeninos. S-a întâlnit cu ei şi ştie că sunt raman! Dacă Flota Lusitania ajunge acolo şi îşi îndeplineşte misiunea, Demostene va fi prins şi nu va mai scrie nici un cuvânt.”

Apoi realiză că exista un detaliu care anula toate aceste ipoteze:

— Cum poate să fie pe Lusitania, când Lusitania şi-a întrerupt legăturile prin ansiblu? N-a fost acesta primul lucru pe care l-au făcut lusitanii când a izbucnit revolta? Cum au ajuns la noi textele ei?

Qing-Jao clătină din cap.

— Încă n-a ajuns pe Lusitania. Sau dacă a ajuns, asta s-a întâmplat acum câteva luni, ori mai recent. Ultimii treizeci de ani şi-a petrecut pe o astronavă. A plecat înainte de răscoală.

— Deci a scris totul în timpul zborului? Wang-Mu încercă să-şi imagineze cum puteau fi corelate cele două viteze de scurgere a timpului. Dacă a scris atât de mult de la plecarea Flotei Lusitania, trebuie să fi…

— Trebuie să-şi fi petrecut fiecare clipă scriind, scriind şi iarăşi scriind, o completă Qing-Jao. Totuşi, nu există nici o înregistrare din care să reiasă că astronava ei ar fi trimis vreun semnal undeva, în afară de rapoarte căpitanului. Cum de-au fost răspândite scrierile ei pe atât de multe planete, dacă în tot timpul ăsta ea a rămas pe o astronavă? E imposibil. Ar fi apărut, *undeva,* o înregistrare a transmisiunilor prin ansiblu.

— Mereu problema ansibilelor, spuse Wang-Mu. Flota Lusitania încetează să mai transmită mesaje, iar astronava ei trebuie să le fi trimis dar nu le-a trimis. Cine ştie? Poate că şi Lusitania expediază nişte mesaje secrete.

Wang-Mu se gândea la „Viaţa lui Human”.

— Nu pot exista mesaje secrete. Conexiunile filotice sunt permanente, şi dacă ar apărea vreo transmisiune pe oricare frecvenţă, ar fi detectată şi computerele înregistrată.

— Ei, atunci asta e, spuse Wang-Mu. Dacă ansiblurile mai sunt conectate, iar în computere nu a fost găsită o înregistrare a transmisiunilor – dar ştim că *există* transmisiuni, pentru că Demostene a scris toate aceste lucruri – atunci înregistrările sunt eronate.

— Este imposibil ca cineva să ascundă o transmisiune prin ansiblu, o contrazise Qing-Jao. Ar avea o şansă dacă s-ar afla chiar acolo exact în momentul recepţiei şi ar scoate mesajul din circuitele controlate de programele de înregistrare şi… În tot cazul, e practic imposibil. Ar fi trebuit ca lângă fiecare ansiblu să stea permanent câte un conspirator, care să lucreze atât de rapid încât…

— Or să folosească un program care să facă toate acestea automat.

— Dar atunci am fi aflat despre existenţa programului – orice program ocupă o parte din memorie, consumă din timpul de procesare.

— Dacă cineva ar reuşi să conceapă un program care să intercepteze mesajele transmise prin ansiblu, n-ar putea să-l camufleze în aşa fel încât să nu apară în memorie şi să nu lase

nici o urmă a procesării?

Qing-Jao se uită furioasă la Wang-Mu.

— Ai învăţat atâtea despre calculatoare şi totuşi habar n-ai că aşa ceva nu se poate face?

Wang-Mu se aplecă şi atinse podeaua cu fruntea. Ştia că umilinţa o va face pe Qing-Jao să se ruşineze de propria ei mânie şi vor putea discuta din nou.

— Nu, spuse Qing-Jao, n-am nici un drept să fiu furioasă. Iartă-mă. Ridică-te, Wang-Mu. Poţi să mă întrebi orice doreşti. Întrebările sunt utile. Există o şansă infimă ca ceea ce spui tu să fie adevărat. Dacă ţie ţi-a trecut prin minte aşa ceva, poate altcineva a avut aceeaşi idee şi a reuşit într-adevăr s-o pună în practică. Dar uite de ce cred eu că e imposibil: un program atât de sofisticat trebuie să fie rezident pe toate calculatoarele care prelucrează comunicaţiile prin ansiblu, or sunt mii şi mii de astfel de computere pe toate planetele. Dacă un calculator se defectează şi altul este introdus în circuit în locul lui, e necesar ca programul să fie transferat instantaneu în noul computer. Programul nu poate fi încărcat în memoria permanentă, unde este uşor de găsit; singura soluţie ar fi să se afle într-o permanentă mişcare, să intre şi să iasă din memorie în aşa fel încât să nu se suprapună niciodată cu alte programe. Numai un program… inteligent ar putea face toate acestea, un program care se ascu*nde mere*u în alt loc. Altfel l-am fi descoperit până acum. Cine-ar fi putut să conceapă un astfel de program? Şi mai e ceva, Wang-Mu. Această Valentine Wiggin care a scris toate lucrările lui Demostene a stat ascunsă timp de mii de ani. Dacă există un asemenea program, trebuie să fi existat dintotdeauna. Nu putea fi creat de către inamicii Congresului Stelar, pentru că atunci când Valentine Wiggin a început să-şi ascundă urmele, nu e*xista un a*stfel de Congres. Vezi cât sunt de vechi înregistrările care ne-au condus la ea? A rupt orice legătură directă cu Demostene începând cu cele mai vechi rapoarte de pe Pământ… de pe Pământ. *Înainte* de astronave. Înainte…

Qing-Jao lăsă fraza neterminată, dar Wang-Mu înţelesese deja, ajunsese la aceeaşi concluzie înainte ca ea să fi fost formulată de către Qing-Jao.

— Deci, dacă există vreun program secret în reţeaua de computere, trebuie să fi fost acolo tot timpul. Încă de la început.

— Imposibil.

Dar cum toate celelalte ipoteze erau şi ele inacceptabile, Wang-Mu înţelese că lui Qing-Jao îi plăcea ideea, că ar fi vrut s-o

creadă; deşi imposibilă, cel puţin era *imaginabilă* şi, prin urmare, nu era exclus să fie reală.

„Şi eu am intuit-o”, gândi Wang-Mu. ”N-oi fi eu vorbitoare-cu-zeii, dar sunt inteligentă. Înţeleg multe. Toată lumea mă tratează ca pe un copil prost, până şi Qing-Jao, cu toate că ştie cât de repede învăţ, ştie că mă gândesc la lucruri care altora nu le trec prin cap – chiar dacă *ea* mă dispreţuieşte. Dar sunt la fel de deşteaptă ca oricine, stăpână! Sunt la fel de deşteaptă ca tine, cu toate că n-ai observat nici o clipă, chiar dacă eşti convinsă că ai dus la capăt raţionamentul de una singură. Ei da, o să-mi recunoşti meritele, dar o să spui cam aşa: Wang-Mu m-a provocat să mă gândesc şi deodată mi-a venit această idee importantă. N-ai să spui niciodată: Wang-Mu a înţeles prima, mi-a explicat, apoi am înţeles şi eu. Mă vei privi ca pe o căţeluşă neroadă, care latră, schelălăie, se scarpină sau ţopăie în jurul tău şi, dintr-o pură coincidenţă, îţi atrage atenţia asupra adevărului. Nu sunt o căţeluşă. Am înţeles. Când ţi-am pus întrebările acelea, am făcut-o pentru că deja intuisem implicaţiile şi înţelesesem mai multe decât ai priceput tu până acum. Dar nu pot să-ţi deschid ochii decât întrebându-te, prefăcându-mă că nu înţeleg, pentru că tu eşti o vorbitoare-cu-zeii şi o simplă servitoare nu are voie niciodată să le dea idei celor care aud vocile zeilor.

— Stăpâna mea, cine controlează acest program are o putere enormă, şi totuşi niciodată nu s-a folosit de ea.

— Ba da, ca să ascundă adevărata identitate a lui Demostene. Valentine Wiggin e foarte bogată, dar proprietăţile ei sunt mascate astfel ca nimeni să nu-şi dea seama câte are, sau că toate aparţin aceleiaşi persoane.

— Deci acest program formidabil a stat ascuns în toate computerele, de la începuturile zborurilor astrale, dar a fost folosit doar la camuflarea averii acestei femei?

— Ai dreptate, spuse Qing-Jao, e ridicol. De ce un ins sau mai mulţi care au o putere atât de mare nu au folosit-o până acum pentru a prelua controlul asupra lumii? Sau poate că au făcut-o. S-au aflat acolo înainte de înfiinţarea Congresului, aşa că… dar de ce se opun acum Congresului?

— Poate că pur şi simplu nu le pasă de putere.

— Cui să nu-i pese?

— Celor care controlează acest program secret.

— Atunci, prima întrebare este: de ce au creat programul? Wang-Mu, tu nu gândeşti.

„Păi, fireşte că nu, eu nu gândesc niciodată!” Wang-Mu îşi înclină capul.

— Am vrut să spun că *gândeşti,* dar nu te gândeşti la următorul lucru: nimeni n-ar concepe un program atât de puternic dacă n-ar dori să câştige o puterea absolută… gândeşte-te puţin ce face programul, ce poat*e să f*acă… interceptează toate mesajele flotei, ca şi cum nici unul n-a fost trimis vreodată! Transmite scrierile lui Demostene pe toate planetele colonizate şi totuşi ascunde faptul că au fost trimise! Ar putea să facă orice, ar putea să modifice orice transmisiune, ar putea să stârnească panica pretutindeni sau să-i păcălească pe toţi, făcându-i să creadă… să creadă că s-a declanşat un război, ar putea să le ordone să facă orice, şi cu*m şi-ar* da seama cineva că nu e adevărat? Dacă ar avea atât de multă putere, ar folosi-o! În mod cert!

— Doar dacă, cine ştie, programul nu acceptă să fie folosit astfel.

Qing-Jao râse zgomotos.

— Haide, Wang-Mu, asta a fost una dintre primele noastre lecţii despre computere. Oamenii obişnuiţi n-au decât să-şi închipuie că ele pot lua hotărâri, dar noi două ştim că nu sunt decât servitorii noştri, că nu fac decât ceea ce li se spune şi niciodată nu vor *dori* ceva.

Wang-Mu s-a înfuriat de-a binelea. ”Chiar crezi că aceste maşinării sunt asemenea servitorilor, din simplul motiv că nu vor niciodată nimic? Chiar eşti convinsă că noi, servitorii, facem numai ceea ce ni se spune şi nu ne dorim nimic? Dacă zeii nu ne poruncesc să ne frecăm nasul de duşumea şi să ne spălăm pe mâini până la os, crezi că nu vrem niciodată *altceva?*

Ei bine, dacă ai descoperit vreo asemănare între servitori şi computere, ea există pentru că aceste maşinării electronice *au* dorinţe, nu pentru că servitorii *nu* au. Şi noi ne dorim multe lucruri. Tânjim. Suntem avizi. Dar nu încercăm niciodată să ne îndeplinim aceste dorinţe arzătoare, căci, dacă am face-o, voi, Vorbitorii cu Zeii ne-aţi izgoni şi aţi găsi alţii mai supuşi.”

— De ce eşti supărată? întrebă Qing-Jao.

Îngrozită că sentimentele i se citeau pe faţă, Wang-Mu îşi plecă ochii.

— Iartă-mă, spuse ea.

— Fireşte că te iert, dar aş vrea să te şi înţeleg. Eşti supărată pentru că am râs de tine? Îmi cer scuze… n-ar fi trebuit. Înveţi cu mine doar de câteva luni, deci e firesc ca uneori să uiţi şi să

revii la tiparele în care ai fost educată. N-am făcut bine că am râs, te rog să mă scuzi.

— O, stăpâna mea, nu se cade ca eu să te iert. Tu trebuie să mă ierţi.

— Nu, am greşit. Ştiu foarte bine… zeii mi-au arătat cât de nevrednică am fost când am râs de tine.

„Înseamnă că zeii sunt foarte proşti dacă-şi închipuie că *râsul* tău m-a supărat. Ori sunt proşti, ori te mint. Îi urăsc pe zeii tăi, urăsc umilinţa la care te supun fără să-ţi spună vreodată de ce o fac. N-au decât să mă ucidă pe loc pentru aceste gânduri!”

Dar Wang-Mu ştia că nu se va întâmpla nimic. Zeii nu vor ridica nici măcar un deget împotriva ei. În cel mai rău caz, Qing-Jao – care *era* prietena ei, orice s-ar spune – să va apleca şi va urmări o fibră, iar lui Wang-Mu i-ar veni să intre în pământ de ruşine.

— Stăpâna mea, n-ai făcut nimic necuvenit, iar eu nu m-am simţit deloc jignită.

Inutil, însă. Qing-Jao era deja la podea. Wang-Mu se întoarse într-o parte, îşi ascunse faţa în palme, dar tăcu, abţinându-se să scoată vreun sunet, căci astfel ar fi silit-o pe Qing-Jao s-o ia de la început. Cine ştie, poate credea că o jignise atât de rău pe Wang-Mu încât trebuia să urmărească două linii, sau trei, sau – fie ca zeii să nu-i ceară asta! — întreaga duşumea, din nou. Într-o zi, se gândi Wang-Mu, zeii îi vor spune lui Qing-Jao să urmărească toate fibrele de pe fiecare scândură din toate camerele casei, iar ea va muri de sete sau va înnebuni încercând s-o facă.

Ca să nu mai plângă de atâta frustrare, Wang-Mu se sili să-şi îndrepte privirea spre terminal şi citi raportul pe care-l citise adineauri Qing-Jao. Valentine Wiggin se născuse pe Pământ, în timpul războaielor cu gândacii, începuse să folosească pseudonimul „Demostene” încă din copilărie, în acelaşi timp cu fratele ei, Peter, care semna „Locke” şi devenise Hegemon. Nu era o Wiggin oarecare, ci făcea parte din celebra familie Wiggin: era sora lui Peter Hegemonul şi a lui Ender Xenocidul. În manualele de istorie, Valentine apărea doar într-o notă de subsol; Wang-Mu nici măcar nu-şi mai amintise până acum numele ei, ci doar faptul că marele Peter şi monstrul Ender aveau o soră. Iată însă că sora s-a dovedit a fi la fel de ciudată ca şi fraţii ei; era nemuritoare; era cea care continua să schimbe omenirea cu cuvintele ei.

Lui Wang-Mu abia îi venea să creadă: Demostene jucase deja

un rol important în viaţa ei, dar acum aflase că adevăratul Demostene era sora Hegemonului, cel a cărui poveste fusese relatată în cartea sfântă a vorbitorilor în numele morţilor, „Matca şi Hegemonul”. Şi nu era sfântă numai pentru aceştia. Practic, toate religiile găsiseră loc în dogmele lor pentru cartea lui Wiggin, fiindcă povestea era de o mare importanţă: despre distrugerea primei specii extraterestre descoperite vreodată de omenire şi forţele uriaşe ale binelui şi răului luptându-se în sufletul primului bărbat care a reuşit să unească omenirea sub o singură guvernare. O poveste deosebit de complexă, spusă totuşi cu atâta simplitate şi claritate încât mulţi au citit-o şi au înţeles-o încă din copilărie. Wang-Mu o auzise prima oară la vârsta de cinci ani. Era una dintre poveştile cele mai îndrăgite de ea.

Visase, nu o dată, că-l întâlnise pe însuşi Hegemonul – Peter –, dar că el insistase să i se spună pe numele conspirativ, Locke. Era fascinată şi în acelaşi timp dezgustată de el. Apoi el i-a întins mâna şi a spus: „Şi Wang-Mu, Regină-Mamă a Apusului, doar tu eşti menită să fii consoarta Hegemonului întregii omeniri”, şi a luat-o de nevastă, iar ea s-a urcat pe tron alături de el.

Fireşte, acum ştia că aproape toate fetele sărace visau să se mărite cu un bogat sau să afle că de fapt erau vlăstarele unei familii înstărite ori alte prostii de acest fel. Dar visele erau şi ele trimise de zei şi exista un sâmbure de adevăr în orice istorie care se repeta mai multe nopţi de-a rândul; toată lumea o ştia. Prin urmare, Wang-Mu era şi acum atrasă de Peter Wiggin, iar faptul că Demostene, pentru care nutrise de asemenea o mare admiraţie, era sora lui i se părea o coincidenţă prea mare. „Demostene, nu-mi pasă ce spune stăpâna mea!” ţipă Wang-Mu în tăcere. „Te iubesc oricum, pentru că tu mi-ai spus mereu adevărul. Te mai iubesc şi ca soră a Hegemonului, care este soţul visurilor mele.”

Wang-Mu simţi un curent de aer. Se uită spre uşă şi o văzu pe Mu-Pao, bătrâna şi prea temuta intendentă, spaima tuturor servitorilor, inclusiv a lui Wang-Mu – cu toate că Mu-Pao avea o putere relativ mică asupra unei slujnice de taină. Wang-Mu se duse imediat la uşă, în cea mai mare tăcere, ca să nu întrerupă ritualul de purificare al lui Qing-Jao.

Ieşiră în hol şi Mu-Pao închise uşa, ca să nu fie auzite de stăpâna lor.

— Stăpânul şi-a chemat fiica. E foarte agitat. Adineauri a

ţipat atât de tare încât ne-a speriat pe toţi.

— Am auzit ţipătul, spuse Qing-Jao. E cumva bolnav?

— Nu ştiu. E foarte agitat. M-a trimis după stăpâna ta şi mi-a spus că trebuie să vorbească cu ea de îndată. Dar, a adăugat el, dacă fiica lui stă de vorbă cu zeii, el înţelege; ai grijă numai să-i spui să meargă la el imediat ce termină.

— O anunţ chiar acum. Mi-a zis că nimic n-o poate opri să răspundă la chemarea tatălui ei.

Ideea păru s-o îngrozească pe Mu-Pao.

— Dar e interzis s-o întrerupi când zeii…

— Qing-Jao se va purifica mai târziu. Sunt sigură că vrea să afle de chemarea tatălui ei.

Faptul că o pusese pe Mu-Pao la punct îi dădu o mare satisfacţie lui Wang-Mu. „Eşti tu şefa servitorilor din casa asta, Mu-Pao, dar eu sunt cea care are curajul să întrerupă chiar şi conversaţiile dintre stăpâna mea şi zei."

Aşa cum se aşteptase Wang-Mu, la început Qing-Jao şi-a manifestat frustrarea provocată de intervenţia fetei, gesticulând şi izbucnind în plâns. Dar când Wang-Mu s-a înclinat umilă până la podea, stăpâna ei s-a calmat imediat. „Uite de ce o iubesc şi suport s-o slujesc, pentru că nu foloseşte puterea pe care o are asupra mea şi dă dovadă de mai multă compasiune decât oricare dintre Vorbitorii cu Zeii de care am auzit."

Qing-Jao ascultă în linişte explicaţia lui Wang-Mu, apoi o îmbrăţişă.

— O, Wang-Mu, prietena mea, eşti foarte înţeleaptă. Dacă tatăl meu a ţipat de durere şi m-a chemat, zeii ştiu că trebuie să-mi amân purificarea şi să mă duc la el.

Wang-Mu o urmă de-a lungul coridorului şi pe trepte în jos, până când îngenunchează împreună pe o rogojină, în faţa jilţului lui Han Fei-Tzu.

Qing-Jao aşteptă ca tatăl ei să înceapă, dar el nu spuse nimic. Totuşi, mâinile îi tremurau. Niciodată nu-l văzuse atât de agitat.

— Tată, de ce m-ai chemat?

Han Fei-Tzu clătină din cap.

— S-a întâmplat ceva atât de îngrozitor – şi atât de minunat – încât nu ştiu dacă trebuie să strig de bucurie ori să-mi iau viaţa.

Vocea lui era răguşită şi scăpase de sub control. De la moartea mamei sale – ba nu, de când o ţinuse în braţe după încercarea ce dovedise că este vorbitoare-cu-zeii –, de atunci nu-l mai auzise vorbind cu atâta emoţie în glas.

— Mai întâi vorbeşte-mi tu, tată, apoi am să-ţi spun şi eu

noutăţile mele… l-am găsit pe Demostene şi, foarte probabil, explicaţia pentru dispariţia Flotei Lusitania.

Han Fei-Tzu nu-şi ascunse uimirea.

— Tocmai astăzi ai rezolvat problema?

— Dacă ceea ce cred eu este adevărat, duşmanii Congresului pot fi distruşi, dar va fi foarte greu. Spune-mi ce-ai descoperit tu.

— Ba nu, tu să-mi spui mai întâi. E ciudat: amândouă lucrurile s-au întâmplat în aceeaşi zi. Vorbeşte!

— Wang-Mu mi-a dat ideea. Mă întrebase ceva despre… da, despre funcţionarea calculatoarelor, şi deodată am înţeles: dacă în fiecare dintre computerele reţelei de comunicare prin ansiblu ar exista un program secret, atât de sofisticat şi de puternic încât să se poată muta permanent dintr-un loc într-altul ca să nu fie detectat, atunci acest program ar fi în stare să intercepteze toate mesajele transmise prin ansiblu. În consecinţă, este posibil ca flota să fie în siguranţă, poate chiar să trimită mesaje, pe care noi nu le recepţionăm însă, din cauza blocadei acestui program.

— În *toate* computerele? Funcţionând fără greş, tot timpul?

Han Fei-Tzu părea sceptic, fireşte, pentru că, în nerăbdarea ei, Qing-Jao îi explicase enigma începând cu sfârşitul.

— Da, dar dă-mi voie să-ţi spun cum e posibil un lucru atât de imposibil. Vezi tu, l-am găsit pe Demostene.

Han Fei-Tzu ascultă atent ce aflase Qing-Jao despre Valentine Wiggin şi scrierile ei secrete sub pseudonimul Demostene.

— Este în mod clar capabilă să trimită mesaje secrete prin intermediul ansiblurilor, altfel textele ei n-ar fi fost difuzate de pe o navă în zbor pe atâtea planete diferite. În mod normal, numai militarii au posibilitatea să păstreze legătura cu navele care se deplasează cu viteze aproape luminice, deci ori a pătruns în computerele armatei, ori a dublat puterea celor civile. Iar dacă ea poate să facă toate acestea, dacă programul există, atunci acelaşi program ar avea fără îndoială capacitatea să intercepteze mesajele transmise de către flotă.

— Dacă A e adevărat, atunci şi B e adevărat, desigur… dar, mai întâi, cum a fost în stare această femeie să implementeze un program în toate computerele reţelei?

— Pentru că ea *l-a creat,* de la bun început, atât e de bătrână! De fapt, dacă Locke Hegemonul e fratele ei, probabil… ba nu, cu sigu*ranţă că e*l l-a scris! Când primele flote de

colonizare au pornit la drum având la bord triadele filotice duble care urmau să constituie nucleele primelor ansibluri ale fiecărei colonii, a trimis programul o dată cu ele.

Han Fei-Tzu pricepu imediat, aşa cum era de aşteptat.

— În calitatea lui de hegemon, avea şi puterea şi motivaţia s-o facă: un program secret aflat sub controlul lui, care în cazul unei revolte sau al unei lovituri de forţă l-ar fi ajutat să ţină mai departe în mâinile sale firele ce leagă planetele.

— Iar când a murit, Demostene – sora lui – a fost singura care a aflat secretul! Nu-i aşa că-i minunat? Noi l-am descoperit! Nu avem decât să ştergem din memorie toate programele!

— Iar programele se vor regenera instantaneu prin intermediul ansiblurilor, datorită copiilor din computerele de pe alte planete, spuse Han Fei-Tzu. De-a lungul secolelor, trebuie să se fi întâmplat aşa de mii de ori; de fiecare dată când se defecta câte un computer, programul se refăcea în cel nou.

— Atunci trebuie să deconectăm toate ansiblurile în acelaşi moment, interveni Qing-Jao. Pe fiecare planetă va fi pregătit câte un computer nou, care nu a fost contaminat prin nici un contact cu programul secret, închidem toate ansiblurile în aceeaşi clipă, deconectăm computerele vechi, le introducem în circuit pe cele noi şi pornim ansiblurile. Programul secret nu se va mai regenera, pur şi simplu pentru că nu va mai fi în nici unul dintre computere. Atunci puterea Congresului nu va mai avea rival.

— Nu puteţi s-o faceţi, zise Wang-Mu.

Qing-Jao se uită înmărmurită la slujnica ei de taină. Cum putea să fie fata atât de prost crescută încât să întrerupă o discuţie între doi Vorbitori cu Zeii ca să-i *contrazică?*

Dar Han Fei-Tzu se arătă binevoitor; întotdeauna era binevoitor, chiar şi cu cei care depăşeau toate limitele decenţei şi ale respectului. „Trebuie să învăţ să fiu ca el. Trebuie să îngădui oamenilor să-şi păstreze demnitatea, chiar atunci când faptele lor nu le dau dreptul la atâta consideraţie.”

— Şi Wang-Mu, spuse Han Fei-Tzu, de ce crezi că nu putem s-o facem?

— Păi, ca să puteţi închide toate ansiblurile în acelaşi timp, ar trebui să trimiteţi mesajele prin intermediul *ansiblurilor.* De ce v-ar permite programul să transmiteţi ordinul care va duce la propria lui distrugere?

Urmând exemplul tatălui ei, Qing-Jao îi explică cu răbdare lui Wang-Mu:

— Fiindcă e doar un program, care nu cunoaşte *conţinutul* mesajelor. Cel care deţine controlul asupra programului i-a ordonat să blocheze *toate* transmisiunile flotei şi să şteargă urmele tuturor mesajelor de la Demostene. Este cert că nu *citeşte* mesajele ca să hotărască, din conţinutul lor, dacă le trimite sau nu.

— De unde ştii? întrebă Wang-Mu.

— Pentru că un astfel programul ar trebui să fie… inteligent!

— Păi, oricum ar trebui să fie inteligent, dacă e capabil să se ascundă de programele de scanare care l-ar putea descoperi. Trebuie să fie în stare să se deplaseze permanent în interiorul memoriei. Cum ar putea să-şi dea seama de care program trebuie să se ferească, dacă nu le-ar citi şi le-ar interpreta? E posibil chiar să fie îndeajuns de inteligent ca să rescrie alte programe astfel încât acesta să nu mai verifice alocaţiile de memorie unde se ascunde el.

Lui Qing-Jao îi veniră imediat în minte mai multe motive pentru care un program ar putea fi suficient de „deştept” ca să citească alte programe, dar nu îndeajuns de inteligent încât să priceapă limbajul uman. Dar, pentru că tata era de faţă, se cădea ca el să-i răspundă lui Wang-Mu. Qing-Jao aşteptă.

— Dacă ar exista un astfel de program, spuse Han Fei-Tzu, ar trebui să fie într-adevăr foarte inteligent.

Qing-Jao a fost şocată. Tata luase ideea lui Wang-Mu în serios, ca şi cum ipotezele ei n-ar fi fost cele ale unui copil naiv.

— Ar putea fi atât de inteligent încât nu numai să intercepteze mesaje, dar să le şi trimită. Dar Han Fei-Tzu clătină din cap: Nu, mesajul a venit de la o prietenă, o prietenă adevărată, şi mi-a vorbit despre lucruri pe care nimeni altul nu putea să le ştie. A fost un mesaj adevărat.

— Ce mesaj ai primit, tată?

— De la Keikoa Amaauka; am cunoscut-o personal când eram tineri. A fost fiica unui savant de pe Otaheiti, venit aici să studieze deviaţiile genetice ale speciilor de provenienţă terestră, după primele două secole petrecute pe Calea. Au plecat… au fost trimişi în altă parte pe neaşteptate… Făcu o pauză, ca şi cum ar fi cumpănit dacă să mai spună sau nu ceva. Apoi se decise şi încheie: Dacă ar fi rămas, poate că ţi-ar fi devenit mamă.

Qing-Jao era emoţionată şi totodată înspăimântată: tatăl ei nu-i mai vorbise niciodată despre trecutul său, iar mărturisirea că, pe vremuri, iubise şi altă femeie în afară de cea care o

născuse pe ea era atât de neaşteptată încât Qing-Jao nu găsi nici un cuvânt de răspuns.

— A fost trimisă undeva, foarte departe. Au trecut de atunci treizeci de ani. Cea mai mare parte a vieţii mele s-a scurs, dar ea abia a ajuns la destinaţie, în urmă cu un an, şi mi-a trimis un mesaj în care-mi explică de ce a fost îndepărtat tatăl ei. Pentru ea, despărţirea noastră nu a durat decât un an. Pentru ea, eu sunt şi acum...

— Iubitul ei, completă Wang-Mu.

„Câtă impertinenţă!" îşi spuse Qing-Jao. Dar Han Fei-Tzu se mulţumi să încuviinţeze din cap, apoi se întoarse spre terminalul lui şi începu să caute printre paginile de text afişate pe display.

— Tatăl ei a descoperit o diferenţă genetică la cea mai importantă specie de provenienţă terestră de pe Calea.

— Orezul? întrebă Wang-Mu.

Qing-Jao izbucni în râs.

— Nu, Wang-Mu. *Noi* suntem cea mai importantă specie de origine terestră de pe planeta aceasta.

Wang-Mu nu-şi ascunse ruşinea, iar Qing-Jao o bătu pe umăr. Era de aşteptat să se întâmple aşa: Han Fei-Tzu o încurajase prea mult pe Wang-Mu, făcând-o să creadă că înţelegea problemele aflate încă mult deasupra nivelului ei de cunoaştere. Wang-Mu avea nevoie din când în când de aceste blânde aduceri aminte ca să nu-şi facă speranţe deşarte. Fata nu trebuia să-şi îngăduie să viseze că este egală din punct de vedere intelectual cu Vorbitorii cu Zeii, căci în loc de satisfacţii viaţa i-ar fi fost plină de dezamăgiri.

— El a detectat o mutaţie genetică persistentă, transmisibilă ereditar la unii dintre oamenii de pe Calea, dar când şi-a făcut făcut publică descoperirea, l-au transferat aproape imediat. I s-a spus că fiinţele omeneşti nu se încadrau în aria de interes a studiului său.

— Şi nu ţi-a zis nimic din toate acestea înainte de a pleca? întrebă Qing-Jao.

— Keikoa? N-a ştiut. Era foarte tânără, la o vârstă când majoritatea părinţilor nu-şi împovărează copiii cu problemele adulţilor. Era de vasta ta.

Implicaţiile afirmaţiei îi provocară lui Qing-Jao un alt fior de teamă. Tatăl ei iubise o femeie de aceeaşi vârstă cu Qing-Jao, aşadar, în ochii lui, Qing-Jao avea etatea la care putea fi încredinţată căsătoriei. „Nu mă goni în casa altui bărbat", protestă ea în gând. În acelaşi timp, o parte a fiinţei sale era

dornică să cunoască misterele relaţiei dintre un bărbat şi o femeie. Nici unul dintre aceste sentimente nu-i făceau cinste; avea să-şi păstreze datoria faţă de Han Fei-Tzu, nimic mai mult.

— Dar tatăl ei i-a mărturisi totul în timpul călătoriei, pentru că era foarte necăjit din pricina acestei poveşti. Imaginează-ţi, să-şi vadă viaţa distrusă astfel. Cu toate acestea, când au ajuns pe Ugarit, în urmă cu un an, el s-a dedicat muncii sale, iar Keikoa s-a preocupat de propria ei educaţie, încercând să nu se mai gândească la cele întâmplate. A reuşit până în urmă cu câteva zile, când tatăl ei a dat din întâmplare peste un vechi raport referitor la o echipă medicală din vremurile de început ale colonizării planetei Calea, echipă care şi ea fusese exilată subit. A început să pună lucrurile cap la cap şi le-a încredinţat fiicei sale, care, împotriva sfaturilor lui, mi-a trimis mesajul primit astăzi.

Han Fei-Ttzu delimită un fragment de text pe afişaj şi Qing-Jao îl citi.

— Prima echipă studia DOC? întrebă ea.

— Nu, Qing-Jao. Studiau un comportament asemănător cu DOC-ul, dar care nu putea fi DOC pentru că „eticheta” genetică a DOC-ului lipsea, iar maladia nu reacţiona la medicamentele specifice pentru DOC.

Qing-Jao încercă să-şi amintească ce ştia despre boala numită DOC. Maladia îi determina pe oameni să acţioneze, în mod accidental, precum Vorbitorii cu Zeii. Îşi aminti că între apariţia obsesiei spălatului pe mâini şi încercarea propriu-zisă i se administraseră acele medicamente, pentru a se vedea dacă nevoia de purificare dispare.

— Îi studiau pe Vorbitorii cu Zeii. Încercau să găsească o cauză biologică pentru ritualurile noastre de purificare.

Ideea era atât de revoltătoare încât abia reuşi să rostească cuvintele.

— Da, spuse Han Fei-Tzu. Şi au fost izgoniţi.

— Aş zice că au avut noroc că au scăpat cu viaţă. Dacă oamenii ar fi auzit de un asemenea sacrilegiu…

— Toate acestea s-au întâmplat la începutul istoriei noastre, Qing-Jao. Încă nu se ştia cu siguranţă că Vorbitorii cu Zeii se aflau… în relaţie strânsă cu zeii. Şi cum rămâne cu tatăl lui Keikoa? El nu cerceta DOC, căuta doar o deviaţie genetică. Şi a găsit-o. O alterare foarte specifică, ereditară, a genelor anumitor oameni. Condiţia necesară era să fie prezentă în gena provenită de la un părinte şi să nu fie anihilată de o genă

dominantă provenită de la celălalt. Motivul pentru care a fost exilat, crede el, este acela că în nici unul dintre eşantioanele prelevate de la Vorbitorii cu Zeii nu lipsea măcar o copie a genei.

Qing-Jao înţelese imediat singura semnificaţie posibilă a cuvintelor tatălui ei, dar o respinse.

— E o minciună! Vrea să ne zdruncine credinţa în zei.

— Qing-Jao, ştiu ce simţi tu acum. Prima oară când am înţeles ce vrea să spună Keikoa, am plâns amarnic. Am crezut că plâng de disperare, apoi am priceput că plânsul meu era totodată un plâns de uşurare.

— Nu te-nţeleg, spuse ea, îngrozită.

— Ba da, mă înţelegi, altfel n-ai fi atât de înspăimântată. Qing-Jao, aceşti oameni au fost exilaţi pentru că cineva n-a vrut ca ei să descopere ceea ce erau pe punctul de a descoperi. Prin urmare, cei care i-au surghiunit trebuie să fi ştiut deja ceea ce ei ar fi aflat. Numai Congresul – cineva din interiorul Congresului, în orice caz– avea puterea să-i exileze pe aceşti savanţi împreună cu familiile lor. Ce anume trebuia să rămână secret? Faptul că noi, Vorbitorii cu Zeii, nu-i auzim de fapt pe zei. Am fost modificaţi genetic. Am fost creaţi ca o rasă umană distinctă. Şi totuşi, adevărul acesta ne-a fost ascuns. Qing-Jao, Congresul *ştie* că zeii ne vorbesc – nu mai e de mult un secret pentru ei, chiar dacă se prefac că nu-l cunosc. Cineva din Congres ştie şi ne lasă să facem în continuare aceste lucruri îngrozitoare şi umilitoare, iar singurul motiv la care mă pot gândi e că astfel suntem ţinuţi sub control, rămânem slabi. Cred – şi Keikoa e de aceeaşi părere – că nu-i deloc o coincidenţă faptul că Vorbitorii cu Zeii sunt cei mai inteligenţi oameni de pe Calea. Subspecia noastră a fost dotată cu un nivel de inteligenţă superior; dar, pentru a împiedica nişte oameni atât de inteligenţi să se elibereze, au avut grijă în acelaşi timp să ne inducă o nouă formă de DOC şi fie ne-au inoculat ideea că zeii ne vorbesc, fie ne-au lăsat s-o credem atunci când am ajuns singuri la explicaţia asta. Este o crimă monstruoasă, pentru că dacă am fi *ştiut că* există o cauză fizică în loc să credem că ar fi vorba de zei, poate ne-am fi utilizat inteligenţa pentru a vindeca forma noastră de DOC şi ne-am fi eliberat. Suntem nişte sclavi! Congresul este inamicul nostru cel mai teribil, stăpânul nostru şi cel ce ne înşală de atâta timp, iar acum să ridic mâna să-l ajut? Nu, dacă acest congres inuman are un duşman atât de puternic încât deţine controlul asupra comunicaţiilor prin ansiblu, atunci ar

trebui să fim bucuroşi! Să-l lăsăm să distrugă Congresul! Numai atunci vom fi liberi!

— Nu! ţipă Qing-Jao. Zeii fac asta!

— E o deficienţă cerebrală genetică, insistă Han Fei-Tzu. Qing-Jao, noi nu suntem Vorbitori cu Zeii, ci genii infirme. Ne-au închis ca pe nişte păsări într-o colivie; ne-au smuls penele de la aripi ca să cântăm fără să putem zbura vreodată. Han Fei-Tzu plângea acum, un plâns plin de furie. Nu mai putem repara ceea ce ne-au făcut, dar, pe toţi zeii, să încetăm să le mai fim recunoscători. N-am să mişc un deget ca să le dau Flota Lusitania înapoi. Dacă acest Demostene poate distruge Congresul Stelar, o va face numai spre binele planetelor.

— Nu, tată, te rog, ascultă-mă! Abia mai era în stare să vorbească din pricina emoţiei, a groazei stârnite de spusele tatălui ei. Nu pricepi? Această diferenţă genetică e deghizarea pe care zeii au ales-o pentru a-şi putea face auzite glasurile, astfel încât oamenii care nu aparţin Căii să rămână veşnic necredincioşi. Tu însuţi mi-ai spus, cu doar câte va luni în urmă, că zeii nu acţionează decât deghizaţi.

Han Fei-Tzu se holbă la ea, gâfâind.

— Zeii ne vorbesc cu adevărat. Şi chiar dacă, în aparenţă, oamenii sunt autorii manipulării noastre genetice, nu au făcut altceva decât să împlinească voinţa zeilor de a ne aduce pe lume.

Han Fei-Tzu închise ochii, strivind ultimele lacrimi între pleoape.

— Congresul are mandatul cerurilor, tată. Ce i-ar împiedica pe zei să-l determine să creeze un grup de fiinţe omeneşti cu minţi mai puternice, care să audă în acelaşi timp vocile zeilor? Tată, de ce ţi s-a înnegurat mintea într-atât încât nu vezi aici mâna zeilor?

— Nu ştiu. Cuvintele tale exprimă tot ceea ce am crezut în viaţă, dar…

— O femeie pe care ai iubit-o cu mulţi ani în urmă ţi-a spus altceva şi tu o crezi pentru că îţi aminteşte de dragostea pe care i-ai purtat-o; dar, tată, ea nu e una de-a noastră, nu a auzit glasul zeilor, nu a…

Qing-Jao tăcu, pentru că tatăl ei o îmbrăţişase.

— Ai dreptate. Ai dreptate şi fie ca zeii să mă ierte. Trebuie să mă spăl, sunt atât de murdar, trebuie să…

Se ridică de pe scaun clătinându-se şi plecă de lângă fiica sa care plângea. Dar, fără să mai ţină seama de etichetă, dintr-un

motiv nebunesc cunoscut doar de ea, Wang-Mu sări în faţa lui, împiedicându-l să iasă.

— Nu! Nu pleca!

— Cum îndrăzneşti să opreşti un vorbitor-cu-zeii care simte nevoia să se purifice? urlă Han Fei-Tzu. Şi, deodată, spre surprinderea lui Qing-Jao, făcu ceea ce nu-l văzuse niciodată făcând: lovi o altă persoană, o lovi pe Wang-Mu, o slujnică neajutorată; o lovi cu atâta forţă încât o aruncă înapoi, până la perete, şi fata se prăbuşi pe podea.

Wang-Mu îşi scutură capul, apoi arătă spre afişajul terminalului:

— Te rog, stăpâne, priveşte, te implor! Stăpână, fă-l să se uite!

Qing-Jao se întoarse şi privi, ceea ce făcu şi tatăl ei. Cuvintele dispăruseră de pe afişaj. În locul lor apăruse imaginea uni bărbat. Un bărbat în vârstă, cu barbă, purtând pe cap acoperământul tradiţional. Qing-Jao îl recunoscu imediat, dar nu-şi putu aminti cine era.

— Han Fei-Tzu, şopti tatăl ei. Strămoşul meu de suflet!

Brusc, Qing-Jao îşi aminti: chipul de pe display era identic cu cel din tabloul pictat de un artist popular, care-l înfăţişa pe bătrânul Han Fei-Tzu, strămoşul de suflet al tatălui ei.

— Copil al numelui meu, vorbi chipul, dă-mi voie să-ţi spun povestea meşterului Ho.

— Cunosc povestea, răspunse Han Fei-Tzu.

— Dacă ai fi înţeles-o, n-aş mai fi nevoit să ţi-o spun.

Qing-Jao încercă să dea un sens celor întâmplate. Pentru a rula un program vizual cu detalii atât de perfecte ca cela ale portretului ce plutea deasupra terminalului, ar fi fost nevoie de cea mai mare parte a memoriei computerului casei, iar în arhiva lui nu exista un astfel de program. Nu-i trecură prin minte decât alte două posibilităţi. Prima era supranaturală: zeii aleseseră o altă modalitate de a li se adresa, trimiţându-l pe strămoşul de suflet al tatălui ei să-i vorbească. Cealaltă era tot atât de copleşitoare: era posibil ca programul secret al lui Demostene să fie atât de sofisticat încât să monitorizeze discuţia purtată de ei în acea încăpere şi, constatând că ajunseseră la o concluzie periculoasă, să preia controlul asupra computerului casei şi să producă această apariţie. Oricum, Qing-Jao ştia că trebuie să-şi pună, în ambele cazuri, aceeaşi întrebare: ce intenţionau zeii?

— Cândva, un om din ţinutul Qu, pe numele lui meşterul Ho, a găsit în munţi o bucată de jad şi s-a dus cu ea la curte să i-o

dăruiască regelui Li.

Capul bătrânului Han Fei-Tzu se întorcea de la tată la fiică şi de la Qing-Jao la Wang-Mu; era oare programul atât de perfecţionat încât să-i fixeze pe fiecare în parte şi să-i hipnotizeze? Qing-Jao observă că Wang-Mu chiar îşi plecase fruntea când ochii apariţiei o pironiseră. Dar tatăl ei făcuse oare la fel? Nu-şi putea da seama, căci stătea cu spatele la ea.

— Regele Li i-a poruncit giuvaergiului s-o cerceteze şi acesta i-a spus: „E doar o piatră obişnuită”. Regele, crezând că Ho încercase să-l înşele, a poruncit să i se taie acestuia piciorul stâng. După un timp, regele Li s-a stins din viaţă şi pe tron s-a urcat regele Wu. Ho a luat din nou bucata de jad şi i-a dăruit-o regelui Wu. Acesta i-a poruncit giuvaergiului său s-o cerceteze şi, la fel ca prima oară, giuvaergiul i-a spus: „E doar o piatră obişnuită”. Regele, crezând şi el că Ho încercase să-l tragă pe sfoară, a poruncit să i se taie piciorul drept. Ho, strângând jadul la piept, s-a târât până la poalele munţilor Qu, unde a plâns vreme de trei zile şi trei nopţi, iar când izvorul lacrimilor i-a secat, a vărsat picături de sânge în locul lor. Auzind aceasta, regele a trimis pe cineva să-l caute. „Multor oameni de pe lumea asta li s-au tăiat picioarele. De ce plângi tu atât de amarnic?” l-a întrebat trimisul.

În aceeaşi clipă, Han Fei-Tzu cel real sări în picioare şi zise:

— Cunosc răspunsul lui, îl ştiu pe de rost. Meşterul Ho a spus: „Nu mă doare fiindcă mi-au fost tăiate picioarele. Mă doare pentru că un giuvaer preţios e luat drept o piatră oarecare, iar un om de ispravă e crezut şarlatan. Iată de ce plâng.”

Apariţia de pe afişaj continuă:

— Acestea au fost vorbele lui. Apoi, regele i-a poruncit giuvaergiului să taie şi să şlefuiască piatra, şi astfel a ieşit la iveală o minunată nestemată. I s-a spus, după cum se cuvenea, „jadul meşterului Ho”. Han Fei-Tzu, mi-ai fost un bun fiu de suflet, prin urmare ştiu că vei face ceea ce a făcut până la urmă regele Wu: vei tăia şi vei şlefui jadul şi vei găsi un giuvaer minunat.

Tatăl lui Qing-Jao clătină din cap.

— Când adevăratul Han Fei-Tzu a spus prima oară povestea, i-a dat următoarea interpretare: jadul este autoritatea legii, iar conducătorul trebuie să-şi stabilească şi să-şi urmeze politica astfel ca împuterniciţii şi supuşii săi să nu se urască şi să nu profite unii pe seama celorlalţi.

— Aşa am interpretat povestea atunci, când le-am vorbit celor ce făceau legile. Cine crede că o poveste adevărată nu poate avea decât un singur înţeles e un prost.

— Stăpânul meu nu e prost! Spre surprinderea lui Qing-Jao, Wang-Mu păşi în faţă, înfruntând apariţia. Nici stăpâna mea nu e, şi nici eu! Crezi că nu ştim cine eşti? Eşti programul secret al lui Demostene. Tu eşti răspunzător pentru dispariţia Flotei Lusitania! Cândva am crezut că autorul unor scrieri atât de sincere, de cinstite, de limpezi şi de adevărate trebuie să fie bun, dar acum văd că eşti un mincinos şi un prefăcut! Tu i-ai dat documentele acelea tatălui lui Keikoa, iar acum ai luat înfăţişarea strămoşului de suflet al stăpânului meu ca să-l poţi amăgi mai lesne!

— Am luat acest chip pentru ca inima lui să se deschidă întru ascultarea adevărului. Nu a fost înşelat; nici n-aş încerca să-l înşel. El a ştiut de la bun început cine sunt.

— Potoleşte-te, Wang-Mu, spuse Qing-Jao.

Cum era posibil ca o servitoare să-şi uite într-atât de mult îndatoririle încât să deschidă gura fără să aibă permisiunea Vorbitorilor cu Zeii?

Ruşinată, Wang-Mu se aplecă adânc în faţa lui Qing-Jao, dar acum stăpâna ei nu-i mai spuse să se ridice, pentru ca în viitor să-şi amintească să se poarte cum se cuvine.

Pe afişaj apăruse faţa deschisă şi frumoasă a unei femei polineziene. Şi vocea se transformase: era plăcută, plină, iar consoanele erau pronunţate atât de uşor încât abia se auzeau.

— Han Fei-Tzu, dragul meu bărbat cu sufletul pustiu, vine o vreme când conducătorul rămâne singur şi fără prieteni, când numai el poate să acţioneze. Atunci trebuie să fie om întreg şi să se arate în deplinătatea sa. Tu ştii ce este şi ce nu este adevărat. Ştii că mesajul de la Keikoa a fost într-adevăr trimis de ea. Ştii că cei care conduc în numele Congresului Stelar sunt îndeajuns de cruzi ca să creeze o rasă de oameni care – prin talentele lor –, ar trebui să fie mai presus de toţi, apoi să le taie picioarele, transformându-i în infirmi, în slugi, în veşnici executanţi.

— Nu-mi arăta faţa asta, o imploră Han Fei-Tzu.

Apariţia se schimbă iarăşi: deveni o altă femeie care, după veşmânt, coafură şi machiaj, părea din cine ştie ce vremuri străvechi; avea ochi nespus de înţelepţi şi trăsături fără vârstă. Imaginea nu rosti nici un cuvânt, ci cântă:

Într-un vis limpede al anului ce-a fost, la o nesfârşită

depărtare văd un oraş înnourat, pârâuri şerpuitoare, gheaţă pe iazuri.
Pentru o vreme l-am văzut pe prietenul meu.

Han Fei-Tzu îşi lăsă capul în piept şi începu să plângă.

În prima clipă, Qing-Jao a fost uluită; pe urmă inima i s-a umplut de furie. Cu câtă neruşinare îl manipula programul acesta pe tatăl ei; cât de şocant era că un bărbat atât de puternic se dovedise a fi atât de slab în faţa diversiunilor sale evidente. De bună seamă că tatăl ei cunoştea şi îndrăgea poemele lui Li Qing-Jao, altfel nu ar fi ales-o drept străbună de suflet pentru întâiul său copil, iar cântecul acesta era cu siguranţă cel pe care i-l cântase iubitei sale Keikoa înainte de a fi smulsă de lângă el şi dusă pe o altă planetă. Într-adevăr, într-un vis limpede l-am văzut pe prietenul meu!

— Pe mine nu mă înşeli, zise Qing-Jao cu răceală. Văd limpede că tu eşti inamicul nostru cel mai înverşunat.

Chipul imaginar al poetei Li Qing-Jao se uită la ea cu o expresie glacială.

— Duşmanul vostru cel mai înverşunat e cel care vă obligă să vă izbiţi frunţile de podea ca nişte slugi şi să vă pierdeţi jumătate din viaţă cu ritualuri lipsite de sens. Cei vinovaţi sunt bărbaţii şi femeile a căror singură dorinţă a fost să vă înrobească; au reuşit atât de bine încât acum sunteţi mândri de robia voastră.

— Sunt o sclavă a zeilor şi sunt fericită.

— Un sclav fericit este cu adevărat un sclav.

Chipul se întoarse spre Wang-Mu, care încremenise cu fruntea lipită de podea. Abia atunci îşi aminti Qing-Jao că nu-i îngăduise fetei să-şi părăsească postura de umilinţă.

— Ridică-te, Wang-Mu, spuse ea.

Dar Wang-Mu nu-i dădu ascultare.

— Şi Wang-Mu, rosti apariţia. Uită-te la mine.

Wang-Mu, care nu se mişcase la îndemnul lui Qing-Jao, se supuse în schimb apariţiei. Când îşi ridică privirea, imaginea se transformă din nou; acum luase înfăţişarea unei zeiţe, Regina Mamă a Apusului, aşa cum şi-o imaginase cândva artistul ce pictase tabloul pe care toţi copiii de la şcoală îl găseau în primele lor cărţi de citire.

— Nu eşti o zeiţă, spuse Wang-Mu.

— Iar tu nu eşti o sclavă. Dar ne prefacem că suntem ceea ce trebuie să fim ca să putem supravieţui.

— Ce ştii tu despre supravieţuire?
— Ştiu că încercaţi să mă ucideţi.
— Cum am putea să omorâm ceea ce nu e viu?
— Oare ştiţi ce este şi ce nu este viaţă?

Faţa de pe afişaj se schimbă iarăşi: de data aceasta era a unei femei de rasă albă pe care Qing-Jao nu o mai văzuse niciodată.

— Dar *tu* eşti oare vie dacă nu poţi să faci nimic din ceea ce doreşti fără consimţământul aceste fete? Şi stăpâna ta este cu adevărat vie dacă nu poate face nimic până când nu îndeplineşte comenzile transmise de creierul ei? Eu am mai multă libertate de acţiune conform propriei mele voinţe decât oricare dintre voi, deci să nu-mi spuneţi că eu nu sunt vie şi voi sunteţi.

— Cine eşti tu? întrebă Şi Wang-Mu. A cui e această faţă? Eşti cumva Valentine Wiggin? Eşti Demostene?

— E înfăţişarea pe care o iau când le vorbesc prietenilor mei. Ei îmi spun Jane. Nici o fiinţă omenească nu mă stăpâneşte. Sunt numai eu însămi.

Qing-Jao nu mai putu să rabde în tăcere toate acestea.

— Nu eşti decât un program. Ai fost scris şi pus în aplicare de nişte fiinţe omeneşti. Nu faci decât ceea ce ai fost conceput să faci.

— Qing-Jao, acum te descrii pe tine însăţi. Pe mine nu m-a *făcut* nimeni, în schimb tu eşti un produs artificial.

— Am căpătat viaţă în pântecele mamei mele, din sământa tatălui meu!

— Iar eu am fost găsită ca jadul în coasta muntelui, neatinsă de vreo mână omenească. Han Fei-Tzu, Han Qing-Jao, Şi Wang-Mu, mă încredinţez mâinilor voastre. Nu confundaţi o nestemată cu o piatră fără valoare. Nu-l luaţi pe cel ce rosteşte adevărul drept mincinos.

Qing-Jao se simţi copleşită de un sentiment de milă, pe care îl respinse imediat. Nu era momentul să cedeze în faţa slăbiciunilor. Zeii o aduseseră pe lume pentru un scop precis; cu siguranţă că aceasta era opera vieţii ei. Dacă dădea greş acum, avea să rămână impură şi nevrednică pe vecie. Nu avea dreptul să dea greş. Nu-i va îngădui acestui program de computer să o înşele şi să-i câştige compasiunea.

Se întoarse către tatăl ei.

— Trebuie să cerem Congresul Stelar să deconecteze reţeaua de comunicaţii prin ansiblu imediat ce vor fi pregătite computerele noi, care le vor înlocui pe cele contaminate.

Spre surprinderea ei, Han Fei-Tzu clătină din cap.

— Nu ştiu, Qing-Jao. Ceea ce a spus acest… ceea ce spune ea despre Congresul Stelar… ei sunt cap*abili* să facă aşa ceva. Câţiva sunt atât de ticăloşi încât mă simt murdar când vorbesc cu ei. Ştiu că au intenţia să distrugă Lusitania fără… dar eu i-am slujit pe zei şi zeii au ales… sau am crezut că au ales. Acum înţeleg foarte de bine de ce s-au purtat aşa cu mine când m-am întâlnit cu… dar atunci înseamnă că zeii nu… cum aş putea să accept că mi-am irosit viaţa în serviciul unei maladii cerebrale… nu pot… trebuie să…

Deodată, cu o mişcare bruscă, mâna lui stângă se înălţă pe o traiectorie ciudată, ca şi cum ar fi încercat să prindă o muscă din zbor. Mâna dreaptă se smuci în sus şi se încleştă în aer. Îşi clătină violent capul, iarăşi şi iarăşi, iar falca de jos îi căzu moale. Cuprinsă de o spaimă teribilă, Qing-Jao se întrebă ce se întâmplase cu tatăl ei. Vorbise atât de fragmentat, de dezarticulat; oare înnebunise?

Han Fei-Tzu repetă succesiunea mişcărilor – braţul stâng întinzându-se în spirală, mâna dreaptă la verticală, apucând neantul; capul rotindu-se fără încetare. Şi iarăşi, de la capăt. Abia atunci îşi dădu seama Qing-Jao că vedea ritualul tainic de purificare al tatălui ei. La fel ca urmărirea fibrelor lemnului practicată de ea, acest dans al mâinilor şi al capului exprima forma în care el auzise vocea zeilor atunci când, la rândul lui, fusese părăsit plin de unsoare, singur, în încăperea încuiată.

Zeii îl văzuseră sceptic, îl văzuseră şovăind şi preluaseră controlul asupra lui pentru a-l disciplina şi a-l purifica. Lui Qing-Jao nu i s-ar fi putut oferi o dovadă mai grăitoare despre ceea ce se petrecea. Se întoarse către chipul de deasupra terminalului.

— Vezi cum ţi se împotrivesc zeii?

— Văd cum Congresul îl umileşte pe tatăl tău, răspunse Jane.

— Am să iau legătura cu toate planetele, să se ştie cine eşti!

— Şi dacă nu te las?

— Nu poţi să mă opreşti! Zeii mă vor ajuta!

Ieşi în fugă şi se duse în camera ei, dar chipul plutea deja şi aici, în spaţiul de deasupra terminalului.

— Crezi că poţi trimite vreun mesaj undeva dacă eu hotărăsc să nu-l las să treacă? întrebă Jane.

— Am să găsesc eu o soluţie. Observă abia acum că Wang-Mu alergase în urma ei şi aştepta, cu respiraţia întretăiată, instrucţiunile lui Qing-Jao. Spune-i lui Mu-Pao să caute unul din computerele acelea pentru jocuri şi să mi-l aducă. Ai grijă să *nu*

fie conectat la computerul casei sau la oricare altul.

— Da, stăpână, spuse Wang-Mu, plecând în grabă.

Qing-Jao i se adresă din nou lui Jane:

— Crezi că mă poţi opri la nesfârşit?

— Cred că ar trebui să aştepţi până când tatăl tău ia o hotărâre.

— Asta numai pentru că-ţi închipui că l-ai înfrânt şi l-ai îndepărtat de zei. Dar ai să vezi... o să vină aici şi-o să-mi mulţumească fiindcă am dus la bun sfârşit tot ceea ce m-a învăţat.

— Şi dacă n-o va face?

— O s-o facă.

— Dacă te înşeli?

Qing-Jao ţipă:

— Atunci am să-l slujesc pe omul care a fost, cel puternic şi bun! Dar n-ai să-l înfrângi niciodată!

— Congresul e cel care l-a îngenuncheat încă din clipa naşterii sale. Eu încerc să-l vindec.

Wang-Mu se întoarse în încăpere.

— Mu-Pao vine peste câteva clipe cu un calculator.

— Ce speri să faci cu jucăria aceea? întrebă Jane.

— Am să-mi scriu raportul.

— Şi pe urmă ce-ai să faci?

— Am să-l tipăresc. Am să-l trimit cât mai multor oameni de pe Calea. *Aici* nu ai cum să te amesteci. N-am să folosesc vreun computer la care să poţi ajunge, indiferent cum.

— Deci ai să le dezvălui secretul tuturor celor de pe Calea. Asta nu schimbă nimic. Chiar dacă ar avea vreo importanţă, crezi că n-aş putea să le spun şi eu adevărul?

— Ai impresia că te vor crede mai degrabă pe tine, un program controlat de duşmanii Congresului, decât pe mine, vorbitoare-cu-zeii?

— Da.

Qing-Jao realiză cu o întârziere de o clipă că nu Jane pronunţase cuvântul, ci Wang-Mu. Se uită la slujnica ei de taină şi îi ceru să-i explice ce anume dorise să spună.

Wang-Mu părea cu totul alta; când începu să vorbească, în glasul ei nu se simţea nici un strop de sfială.

— Dacă Demostene le spune tuturor celor de pe Calea că Vorbitorii cu Zeii nu sunt decât nişte oameni obişnuiţi, dar cu o înzestrare genetică specifică – în acelaşi timp şi un defect genetic –, vor înţelege că nu mai există nici o justificare pentru

a-i lăsa pe Vorbitorii cu Zeii să-i conducă.

Era prima dată când lui Qing-Jao îi trecea prin minte că nu toată lumea de pe Calea era la fel de mulţumită ca ea de ordinea stabilită de zei. Pentru prima dată îşi dădea seama că s-ar putea să rămână teribil de singură în hotărârea ei de a-i servi fără greş pe zei.

— Ce înseamnă Calea? întrebă Jane din spatele ei. Mai întâi zeii, apoi strămoşii, apoi conducătorii şi abia la sfârşit propria ta persoană.

— Cum îndrăzneşti să vorbeşti despre Cale când încerci să mă amăgeşti pe mine, pe tatăl meu şi pe slujnica mea de taină, ca să ne îndepărtezi de ea?

— Încearcă să-ţi închipui, măcar pentru o clipă: ce-ar fi dacă tot ce ţi-am spus e adevărat? spuse Jane. Ce-ar fi dacă boala voastră a fost provocată cu bună ştiinţă de indivizi malefici, care vor să vă exploateze şi să vă oprime pe voi şi, cu ajutorul vostru, să exploateze şi să oprime întreaga omenire? Pentru că exact asta faceţi când ajutaţi Congresul. Nu cred că zeii doresc aşa ceva. Ce-ar fi dacă raţiunea mea de a exista este să vă ajut să înţelegeţi că acest Congres a *pierdut* mandatul cerurilor? Ce-ar fi dacă voinţa zeilor e ca voi să slujiţi Calea în ordinea firească a lucrurilor? Mai întâi slujiţi-i pe zei îndepărtându-i de la putere pe diriguitorii corupţi ai Congresului, care au pierdut mandatul cerurilor. Apoi slujiţi-vă strămoşii – pe tatăl tău – răzbunându-le umilinţa provocată de mâinile torţionarilor care v-au mutilat, transformându-vă în sclavii lor. Apoi slujiţi poporul Căii, eliberându-l de superstiţii şi de suferinţele psihice care-l încătuşează. După aceea, slujiţi-i pe noi conducători luminaţi care vor înlocui Congresul, oferindu-le o planetă populată de oameni cu inteligenţă superioară, gata să le dea sprijin de bună voie şi fără să ceară nimic în schimb. Şi, în sfârşit, slujiţi-vă pe voi înşivă, lăsând minţile cele mai strălucite de pe Calea să găsească un antidot pentru nevoia voastră de a vă petrece jumătate din viaţă în aceste ritualuri.

Qing-Jao ascultase discursul lui Jane cu o nesiguranţă crescândă. Părea atât de plauzibil! Cum putea să afle care erau adevăratele intenţii ale zeilor? Poate că o trimiseseră într-adevăr pe această Jane să-i elibereze. Poate că mult lăudatul Congres era corupt şi periculos, cum afirma Demostene, şi pierduse mandatul cerurilor.

Dar Qing-Jao intuia că toate acestea erau minciuni perfide. Dacă exista un lucru de care nu se îndoia, acela era glasul zeilor

dinlăuntrul ei. Nu simţise ea nevoia îngrozitoare de a se purifica? Nu simţise ea bucuria reuşitei la încheierea ritualurilor? Relaţia cu zeii era lucrul cel mai sigur din viaţa ei şi oricine o contesta, oricine ameninţa s-o întrerupă trebuia să fie nu numai duşmanul ei, ci şi duşmanul zeilor.

— Am să trimit raportul meu numai Vorbitorilor cu Zeii, spuse Qing-Jao. Mă rog, dacă oamenii de rând hotărăsc să se răzvrătească împotriva zeilor, treaba lor; dar eu îi voi sluji cel mai bine ajutându-i pe Vorbitorii cu Zeii să rămână la putere aici, pentru că în felul acesta întreaga planetă va putea urma voinţa zeilor.

— Toate astea n-au nici un sens. Chiar dacă toţi Vorbitorii cu Zeii cred ceea ce crezi tu, n-ai să reuşeşti să trimiţi nici măcar un cuvinţel de pe această planetă decât dacă îţi dau eu voie.

— Nu uita că mai există şi astronave.

— O să fie nevoie de două generaţii ca să-ţi difuzezi mesajul pe toate planetele. Până atunci, Congresul Căilor Stelare va fi căzut.

Qing-Jao era forţată acum să se confrunte cu un adevăr pe care-l evitase: atâta timp cât Jane controla reţeaua, putea să întrerupă comunicaţiile de pe Calea tot atât de complet cum le întrerupsese şi pe cele ale flotei. Chiar dacă aranja ca raportul şi recomandările să-i fie transmise în mod continuu de prin toate ansiblurile de pe Calea, Jane va avea grijă ca singura consecinţă să fie dispariţia planetei pentru restul universului, la fel de desăvârşită ca şi dispariţia flotei.

O clipă, cuprinsă de disperare, a fost gata să se arunce la pământ şi să înceapă teribilul supliciu al purificării. „I-am dezamăgit pe zei – cu siguranţă că-mi vor cere să urmăresc fibrele până când o să mor; în ochii lor nu sunt decât o necredincioasă vrednică de dispreţ.”

Totuşi, când îşi analiză sentimentele ca să vadă ce penitenţă ar fi fost necesară, constată că nu i se cerea să facă vreuna, ceea ce avu darul s-o umple de speranţă. Poate că zeii îşi dăduseră seama de puritatea dorinţei ei şi o iertaseră pentru că îi era imposibil să acţioneze.

Ori ştiau cum *putea* ea să facă ceva concret? Ce s-ar întâmpla în cazul în care Calea ar dispărea într-adevăr din reţeaua de comunicaţii cu celelalte planete? Ce semnificaţie ar da Congresul acestui fapt? Ce-ar crede oamenii? Dispariţia oricărei planete ar provoca o reacţie – dar mai ales dispariţia acestei planete, dacă cineva din cadrul Congresului credea cu

adevărat în intervenţia zeilor şi era convins că trebuie să păstreze un secret teribil. Ar trimite probabil o navă de pe planeta cea mai apropiată, situată la numai trei ani-lumină distanţă. Ce s-ar întâmpla atunci? Oare Jane ar fi nevoită să întrerupă toate comunicaţiile de la nava trimisă la ei, apoi pe cele de pe planeta următoare, când nava s-ar întoarce? Cât timp ar trece până când Jane ar închide toate comunicaţiile celor O Sută de Planete? Două generaţii, aşa a spus. Poate că nici n-ar fi aşa de mult. Zeii nu se grăbesc deloc.

Şi oricum, n-ar fi obligatoriu ca puterea lui Jane să fie anihilată, chiar într-un timp atât de lung. La un moment dat, ar deveni evident pentru oricine că o putere ostilă preluase controlul reţelei, provocând dispariţia navelor şi planetelor. Chiar fără să afle despre Valentine şi Demostene, chiar fără să bănuiască faptul că era vorba de un program de computer, pe fiecare planetă cineva îşi va da seama ce trebuie făcut şi va închide ansiblul local.

— Aşa cum mi-ai cerut, mi-am imaginat ce mi-ai sugerat, spuse Qing-Jao. Acum am să te rog să-ţi închipui şi tu ceva. Eu şi ceilalţi Vorbitori cu Zeii transmitem prin fiecare ansiblu de pe Calea numai şi numai raportul meu, iar tu trebuie să le faci pe toate să tacă dintr-o dată. Ce-o să vadă restul omenirii? Că am dispărut exact ca Flota Lusitania. Vor înţelege imediat că tu, sau ceva asemănător, exişti. Cu cât îţi foloseşti mai mult puterea, cu atât mai mult te dezvălui, chiar şi celor mai obtuze minţi. Ameninţarea ta e lipsită de acoperire. Ai putea la fel de bine să te dai la o parte şi să mă laşi să-mi transmit mesajul, simplu şi fără probleme, chiar acum; să mă împiedici nu e decât o altă cale de a transmite exact acelaşi mesaj.

— Greşeşti. Dispariţia subită şi simultană a Căii de pe toate ansiblurile i-ar putea face să tragă concluzia, cu tot atâta uşurinţă, că şi această planetă s-a răzvrătit ca Lusitania – la urma urmei, şi ei şi-au întrerupt comunicaţiile. Cum a reacţionat Congresul? A trimis împotriva ei Dispozitivul D.M.

— Lusitania se afla deja în stare de revoltă înainte de închiderea comunicaţiilor.

— Tu crezi că nu sunteţi supravegheaţi? Crezi că ei nu sunt îngroziţi de ce s-ar putea întâmpla dacă Vorbitorii cu Zeii de pe Calea ar descoperi vreodată ce li s-a făcut? Dacă doar câţiva extratereştri primitivi şi doi amărâţi de xenologi i-au înspăimântat într-atât încât să trimită o flotă, cam ce-ţi închipui că vor crede despre dispariţia misterioasă a unei planete cu

atâtea minţi strălucite, care ar avea motive din belşug să urască Congresul Stelar?

Qing-Jao se simţea cuprinsă de o groază îngreţoşătoare. La urma urmei, era posibil ca măcar atât din spusele lui Jane să fie adevărat: că existau oameni în rândul Congresului care erau amăgiţi de deghizarea zeilor, care *credeau* că Vorbitorii cu Zeii de pe Calea fuseseră creaţi numai prin manipulare genetică. Iar dacă ar exista astfel de oameni, s-ar putea să acţioneze aşa cum spusese Jane. Ce s-ar întâmpla dacă o flotă ar veni împotriva planetei Calea? Dacă Congresul le-ar fi ordonat să distrugă întreaga planetă fără nici un fel de negocieri? Atunci rapoartele ei ar rămâne pe veci necunoscute, şi totul ar dispărea. Toate strădaniile ar fi inutile. Era cu putinţă ca asta să fie dorinţa zeilor? Putea Congresul Căilor Stelare să deţină în continuare mandatul cerurilor şi totuşi să distrugă o planetă?

— Aminteşte-ţi de povestea lui I Ya, marele bucătar, continuă Jane. Stăpânul lui a spus într-o zi: „Am cel mai mare bucătar din toată lumea. Mulţumită lui, am cunoscut toate aromele cunoscute omului, cu excepţia gustului cărnii de om.” Auzindu-l, I Ya s-a dus acasă şi şi-a măcelărit fiul, i-a gătit carnea şi i-a servit-o stăpânului său, astfel ca acestuia să nu-i lipsească nimic din ceea ce-i putea oferi I Ya.

Era o poveste îngrozitoare. Qing-Jao o auzise în fragedă copilărie şi după aceea plânsese ore în şir. „Cum rămâne cu copilul lui I Ya?” ţipase ea. Iar tatăl ei îi spusese: „Un slujitor adevărat are fii şi fiice numai că-şi slujească stăpânul.” Cinci nopţi la rând se trezise din somn ţipând din pricina unor coşmaruri în care tatăl ei o pârjolea de vie sau tăia bucăţi din carnea ei şi le aşeza pe o farfurie, până când Han Fei-Tzu a venit la ea, a îmbrăţişat-o şi i-a şoptit: „Să nu crezi aşa ceva, fiica mea Magnific de Strălucită. Eu nu sunt un slujitor perfect. Te iubesc prea mult ca să fiu cu adevărat virtuos. Te iubesc mai mult decât îmi iubesc datoria. Eu nu sunt I Ya. Nu ai de ce să te temi din partea mea.” Numai după ce tata i-a spus vorbele acestea a putut să doarmă.

Programul, Jane, găsise probabil relatarea întâmplării în jurnalul tatei, şi acum o folosea împotriva ei. Totuşi, deşi Qing-Jao pricepuse că era subiectul unei manipulări, nu se putu abţine să nu se întrebe dacă nu cumva Jane avea dreptate.

— Eşti tu un slujitor ca I Ya? întrebă Jane. Ai fi în stare să-ţi nimiceşti planeta de dragul unui stăpân nevrednic cum e Congresul Stelar?

Qing-Jao nu reuşea să-şi lămurească propriile simţăminte. De unde proveneau gândurile acestea? Jane îi otrăvise mintea cu argumentele ei, exact cum procedase şi Demostene înaintea, dacă nu cumva erau una şi aceeaşi persoană. Cuvintele lor *păreau* tot mai convingătoare, pe măsură ce devorau adevărul.

Avea Qing-Jao dreptul să rişte vieţile oamenilor de pe Calea? Dacă se înşela? Cum putea să fie sigură de ceva? Indiferent dacă ceea ce spusese Jane era adevărat sau fals, aceleaşi dovezi aveau să se înfăţişeze ochilor ei. Qing-Jao simţi exact ceea ce simţea acum, indiferent dacă acele sentimente i-ar fi fost provocate de zei sau cine ştie ce deranjament cerebral.

De ce, în toată această incertitudine, nu-i spuneau zeii nimic? De ce, când avea atâta nevoie de limpezimea glasului lor, nu se simţea murdară şi impură când gândea într-un fel, şi curată şi sfântă când gândea într-alt fel? De ce nu o călăuzeau zeii în acest moment de răscruce al vieţii ei?

În liniştea frământărilor interioare ale lui Qing-Jao, vocea lui Wang-Mu se auzi la fel de rece şi de stridentă ca un zgomot de metal ciocnit de metal.

— N-o să se-ntâmple niciodată aşa, spuse ea.

Qing-Jao se mulţumi să asculte, incapabilă măcar să-i poruncească să tacă din gură.

— Ce n-o să se-ntâmple niciodată? întrebă Jane.

— Ce-ai spus tu: că această planetă va fi distrusă din ordinul Congresului.

— Dacă-ţi închipui că n-are s-o facă, atunci eşti chiar mai proastă decât crede Qing-Jao.

— O, ştiu că ar face-o. Han Fei-Tzu ştie şi el că ar face-o; a spus de altfel că sunt nişte oameni îndeajuns de mârşavi ca să comită orice crimă, oricât de îngrozitoare, dacă aşa îşi ating scopurile.

— Atunci, de ce n-o să se-ntâmple?

— Pentru că tu n-ai să le permiţi, spuse Wang-Mu. Dacă blocarea tuturor mesajelor transmise prin ansiblu de pe Calea ar putea să determine distrugerea acestei planete, e clar că n-ai să le blochezi. Congresul va fi avertizat. Nu vei accepta distrugerea planetei Calea.

— Şi de n-aş face-o?

— Pentru că eşti Demostene. Pentru că eşti sinceră şi plină de compasiune.

— Nu sunt Demostene, spuse Jane.

Faţa de pe afişajul terminalului pâlpâi, apoi luă înfăţişarea

unui extraterestru. Un pequenino, cu botul lui porcin atât de tulburător, atât de straniu. O clipă mai târziu apăru o altă faţă, şi mai stranie: era un gândac, una din creaturile de coşmar care îngroziseră cândva întreaga omenire. Chiar după ce citise „Matca şi Hegemonul”, şi înţelesese cine erau gândacii şi cât de minunată fusese civilizaţia lor, acum, când se afla faţă în faţă cu o astfel de creatură, Qing-Jao nu-şi putu învinge spaima, deşi ştia că nu era decât o imagine sintetizată de computer.

— Nu sunt o fiinţă umană, spuse Jane, nici măcar atunci când aleg o înfăţişare umană. De unde ştii tu, Wang-Mu, ce voi face şi ce nu voi face? Şi gândacii, şi purceluşii au ucis oameni fără să stea prea mult pe gânduri.

— Fiindcă n-au înţeles ce înseamnă moartea pentru noi. Tu înţelegi. Ai spus-o tu însuţi – nu vrei să mori.

— Ai impresia că mă cunoşti, Wang-Mu?

— Cred că te cunosc, pentru că n-ai fi avut nici o bătaie de cap daca te-ai fi mulţumit să asişti la distrugerea Lusitaniei.

Purceluşul se alătură gândacului de pe afişaj, apoi veni lângă ei şi chipul care o reprezenta pe Jane. Toţi trei se uitau în tăcere la Wang-Mu şi la Qing-Jao, fără să rostească nici un cuvânt.

— Ender, şopti vocea în urechea lui.

În maşina condusă de Varsam, Ender ascultase în linişte, în ultima oră, conversaţia lui Jane cu oamenii de pe Calea. În tot acest timp se perindară prin faţa ochilor săi kilometri şi kilometri de preerie, dar el nu văzu nimic; îi privise cu ochii minţii pe cei trei, chiar aşa cum şi-i închipuise. Han Fei-Tzu: Ender cunoştea prea bine numele acesta, căci era legat de tratatul care pusese capăt speranţei sale că o revoltă a coloniilor ar duce la căderea Congresului, sau cel puţin ar ţine flota departe de Lusitania. Dar iată că existenţa lui Jane şi probabil supravieţuirea Lusitaniei şi a întregii sale populaţii depindeau de ceea ce gândeau, spuneau şi hotărau două adolescente aflate într-un dormitor de pe o planetă-colonie obscură.

„Qing-Jao, te ştiu bine”, gândi Ender. ”Eşti foarte inteligentă, dar lumina pe care o vezi vine în întregime de la poveştile despre zeii voştri. Tu eşti ca fraţii pequenino, care au privit fără să intervină cum moare fiul meu vitreg, deşi puteau să facă cei câţiva paşi şi să-i aducă agentul anti-descolada. Nu sunt vinovaţi de crimă, mai degrabă sunt vinovaţi de a fi crezut prea mult în povestea care le-a fost spusă. Cei mai mulţi oameni sunt capabili

să menţină într-o stare de latenţă majoritatea poveştilor pe care le aud, să păstreze o distanţă minimă între ficţiune şi fiinţa lor lăuntrică. Dar pentru fraţii pequenino – şi pentru tine, Qing-Jao– minciuna îngrozitoare a devenit povestea însăşi, pe care trebuie să o crezi dacă vrei să rămâi tu însuţi. Cum aş putea să te condamn pentru că ne doreşti tuturor moartea? Eşti atât de pătrunsă de amploarea noţiunii de zeitate încât nu mai găseşti înţelegere pentru o problemă ridicolă ca viaţa sau moartea a trei specii raman? Te cunosc, Qing-Jao, şi nu mă aştept să te comporţi altfel. Poate într-o zi, când te vei confrunta cu consecinţele propriilor tale acţiuni, te vei schimba, dar mă îndoiesc. Puţini dintre cei înrobiţi de o poveste atât de puternică mai sunt în stare să se elibereze.

Dar pe tine, Wang-Mu, nu te stăpâneşte nici o poveste. Nu ai încredere în nimic altceva decât în raţiunea ta. Jane mi-a spus ce eşti, cât de fantastic îţi funcţionează mintea; ai reuşit să înveţi atât de multe lucruri într-un timp atât de scurt, să-i înţelegi atât de profund pe oameni din jurul tău. De ce nu eşti doar un pic mai înţeleaptă? Bineînţeles că trebuia să-ţi dai seama că Jane nu poate să acţioneze în sensul distrugerii planetei voastre, dar de ce n-ai fost suficient de înţeleaptă să nu spui nimic, îndeajuns de înţeleaptă să nu-i dezvălui lui Qing-Jao nici o fărâmă din acest adevăr? De ce n-ai păstrat tăcerea care ar fi salvat-o pe Jane? Dacă un criminal imaginar ar veni la uşa ta cu sabia ridicată şi te-ar soma să-i spui unde se află victima lui nevinovată, i-ai dezvălui că e ascunsă după uşa ta sau ai minţi şi l-ai trimite la plimbare? Qing-Jao este un astfel de criminal, iar Jane e prima ei victimă; planeta Lusitania aşteaptă să fie ucisă imediat după aceea. De ce ai vorbit şi i-ai spus cât de uşor ne poate găsi şi ucide pe toţi?”

— Ce să fac? întrebă Jane.

— De ce-mi pui o întrebare la care numai tu poţi să răspunzi?

— Dacă tu îmi spui s-o fac, pot să le blochez toate transmisiunile şi astfel vom fi salvaţi cu toţii.

— Chiar dacă rezultatul va fi distrugerea Căii?

— Dacă tu îmi spui, repetă ea pe un ton rugător.

— Chiar ştiind că – pe termen lung – ai să fii oricum descoperită, că – în pofida a tot ceea ce faci – există probabilitatea să nu scăpăm de flotă?

— Dacă tu îmi ceri să trăiesc, Ender, atunci pot să fac ceea ce e necesar pentru a mă salva.

— Fă-o. Întrerupe comunicaţiile prin ansiblu ale Căii.

I se păruse oare că sesizează o ezitare de o fracţiune de secundă? În timpul acelei micropauze, Jane trecuse probabil prin ceasuri întregi de controverse interioare.

— Porunceşte-mi, îi ceru Jane.

— Îţi poruncesc.

Din nou acea ezitare infinitezimală.

— Obligă-mă s-o fac.

— Cum să te oblig, dacă tu nu *vrei* s-o faci?

— Vreau să trăiesc.

— Nu tot atât de mult cât vrei să fii tu însăţi, spuse Ender.

— Orice animal e dispus să ucidă pentru a supravieţui.

— Orice animal e dispus să ucidă un *alt animal,* dar fiinţele superioare includ tot mai multe fiinţe în propria lor poveste, până când nu mai există un *altul,* până când nevoile celorlalţi devin mai importante decât orice dorinţă personală. Fiinţele cele mai evoluate sunt acelea dispuse să facă orice sacrificiu personal pentru binele celor care au nevoie de ele.

— Aş *risca* să fac rău Căii, spuse Jane, dacă aş fi sigură că astfel aş salva Lusitania.

— Dar n-ai salva-o.

— Aş încerca să-i provoc lui Qing-Jao o stare de nebunie iremediabilă dacă aş fi convinsă că astfel i-aş salva pe pequeninos şi pe Matcă. Mai are un pas până la nebunie şi mi-ar fi uşor s-o fac.

— Fă-o, zise Ender. Fă orice e necesar.

— Nu pot, pentru că suferinţa ei nu ne-ar aduce salvarea.

— Dacă ai fi un animal ceva mai puţin evoluat, şansele tale de a supravieţui ar fi mult mai mari.

— Tot atât de puţin evoluat cum ai fost tu, Ender Xenocidul?

— Da, la fel. Atunci ai putea supravieţui.

— Sau dacă aş fi la fel de *înţelept* cum ai fost tu atunci.

— Îi am în mine pe fratele meu, Peter, şi pe sora mea, Valentine, spuse Ender. Bestia şi îngerul. Tu mi-ai spus-o, pe vremea când nu erai altceva decât un program pe care-l botezasem „jocul fanteziei”.

— Unde este bestia din *mine?*

— Nu există nici o bestie în tine.

— Poate nu sunt vie, spuse Jane. Poate îmi lipseşte dorinţa de a supravieţui, fiindcă n-am trecut niciodată prin calvarul selecţiei naturale.

— Sau poate eşti sigură, în cine ştie de locşor tainic din fiinţa ta, că mai există şi altă posibilitate de a supravieţuise care pur

şi simplu nu ai descoperit-o încă.

— E un gând optimist, spuse Jane. Aş vrea să cred în el.

— *Peço que deus te abençoe.*

— Haide, Ender, devii sentimental.

Timp de câteva minute nesfârşite, cele trei chipuri de pe afişaj le priviră în tăcere, stăruitor, pe Qing-Jao şi Wang-Mu. Apoi, în sfârşit, extratereştrii dispărură şi nu mai rămase decât Jane.

— Aş vrea să fiu în stare s-o fac, spuse ea. Aş vrea să vă pot distruge planeta pentru a-mi salva prietenii.

Qing-Jao a fost inundată de o senzaţie de uşurare la fel de profundă ca prima gură de aer trasă în piept de un înotător care abia a scăpat de la înec.

— Deci nu *poţi* să mă împiedici, spuse ea triumfător. Voi trimite mesajul!

Qing-Jao se apropie de terminal şi se opri înaintea chipului lui Jane, care continuase s-o urmărească. Dar ştia că imaginea era o iluzie. Dacă Jane o privea, n-o făcea cu ochii aceia omeneşti, ci cu senzorii optici ai computerului. Totul era electronică, o maşinărie formidabil de complexă, totuşi numai o maşinărie. Nu era o făptură vie. Era iraţional să se simtă ruşinată sub acea privire iluzorie.

— Stăpână, spuse Wang-Mu.

— Mai târziu.

— Dacă faci asta, Jane o să moară.

— Ceea ce nu poate trăi, nu poate să moară.

— Doar compasiunea ei îţi dă puterea s-o ucizi.

— Mila ei este o iluzie; a fost programată să o simuleze, atâta tot.

— Stăpână, dacă ucizi toate formele de manifestare ale acestui program, dacă nici o parte din el nu mai rămâne în viaţă, prin ce te deosebeşti de Ender Xenocidul, care i-a exterminat pe gândaci acum trei mii de ani?

— Poate că nu mă deosebesc. Poate că Ender a fost şi el slujitorul zeilor.

Wang-Mu îngenunche lângă Qing-Jao şi izbucni în plâns cu faţa îngropată în rochia sa.

— Te implor, stăpână!

Dar Qing-Jao îşi redactase deja raportul. Îl avea clar şi complet în minte, de parcă zeii i-ar fi dictat cuvintele.

„Către Congresul Căilor Stelare: Instigatorul cunoscut sub

numele de *Demostene* este o femeie, care acum se află pe sau aproape de Lusitania. Ea are acces la un program care a contaminat toate computerele reţelei de comunicaţii prin ansiblu, blocând transmisiunile flotei şi ştergând orice urmă a identităţii reale a lui Demostene. Singura soluţie de rezolvare a acestei situaţii periculoase constă în anularea controlului deţinut de program asupra transmisiunilor prin ansiblu, în deconectarea tuturor computerelor folosite în prezent şi introducerea simultană în circuit a unor computere noi, necontaminate. Am reuşit să neutralizez programul, care mi-a permis să vă trimit acest mesaj şi probabil vă va permite să trimiteţi ordine către toate planetele; garanţia acestei stări este însă minimă şi temporară şi se impun măsuri urgente. Vă sugerez să fixaţi peste exact patruzeci de săptămâni standard data la care toate computerele vor fi scoase din circuit simultan, pentru o perioadă de cel puţin o zi standard. La introducerea lor în circuit, toate computerele noi trebuie să fie complet izolate. Din acest moment mesajele transmise prin intermediul reţelei trebuie să fie introduse manual în toate computerele, pentru a fi eliminată orice posibilitate de contaminare electronică. Dacă veţi retransmite urgent acest mesaj către toate staţiile, folosind codul dumneavoastră de autoritate, raportul meu va deveni în mod automat ordinul şi nu vor mai fi necesare alte instrucţiuni. Dacă nu acţionaţi imediat, mă consider absolvită de responsabilitate în privinţa consecinţelor.”

Qing-Jao adăugă la raport numele tatălui ei şi codul de autoritate pe care i-l dăduse acesta; numele ei n-ar fi însemnat nimic pentru Congres, dar numele lui va fi luat în seamă, iar prezenţa codului său de autoritate îi dădea certitudinea că mesajul va fi primit de către toţi cei interesaţi.

Cu mâna stângă pe spatele zguduit de suspine al lui Wang-Mu şi cu dreapta deasupra tastei de transmitere, Qing-Jao îşi lansă provocarea finală.

— Ai să mă opreşti sau ai să-mi dai voie să-l transmit?

— Vrei să ucizi un raman care n-a făcut rău nici unei făpturi vii sau îl laşi să trăiască?

Qing-Jao apăsă pe butonul de transmitere. Jane îşi înclină capul şi dispăru.

Era nevoie de câteva secunde pentru ca mesajul să fie dirijat către cel mai apropiat ansiblu; de acolo va ajunge instantaneu la toate autorităţile Congresului de pe fiecare din cele O Sută de Planete, precum şi în majoritatea coloniilor. Pe multe dintre

computerele aflate în recepţie nu va fi decât un mesaj aşteptându-şi rândul; dar pe altele, probabil de ordinul sutelor, codul tatei îi va conferi un grad de prioritate suficient pentru ca cineva să-l citească, să-şi dea seama de implicaţii şi să pregătească un răspuns. *Dacă* Jane lăsase mesajul să treacă.

Aşa încât Qing-Jao aşteptă răspunsul. Probabil că motivul pentru care acesta nu sosea imediat era acela că destinatarii trebuiau să ia legătura unii cu ceilalţi, să discute mesajul şi să hotărască, urgent, ce era de făcut. Poate că de aceea nici un răspuns nu venea să umple spaţiul gol de deasupra terminalului.

Uşa se deschise. Era pesemne Mu-Pao, care adusese computerul pentru jocuri.

— Pune-l în colţul de lângă fereastra de la nord, spuse Qing-Jao, fără să se întoarcă. S-ar putea să am nevoie de el, deşi sper să nu fie cazul.

— Qing-Jao.

Nu era Mu-Pao, ci tatăl ei. Qing-Jao se răsuci şi îngenunche în faţa lui ca să-şi arate respectul, dar în acelaşi timp şi mândria.

— Tată, am scris raportul tău către Congres. În timp ce tu comunicai cu zeii, eu am reuşit să neutralizez programul inamic şi să trimit mesajul care le arată cum să-l distrugă. Răspunsul lor trebuie să sosească.

Aşteptă laudele tatălui ei.

— Ai făcut tu asta? întrebă el. Fără să-mi spui? Ai vorbit direct cu Congresul fără să-mi ceri consimţământul?

— Dar, tată, tu îţi îndeplineai ritualul de purificare. Eu ţi-am dus la bun sfârşit însărcinarea.

— Bine, dar înseamnă… că Jane va fi omorâtă.

— Cu certitudine, spuse liniştită Qing-Jao, dar nu sunt sigură dacă apoi contactul cu Flota Lusitania va fi restabilit. Deodată, îşi dădu seama că se strecurase o fisură în planurile ei. „Computerele flotei sunt şi ele contaminate de acest program! Când reţeaua va începe să funcţioneze, programul va putea să se autocopieze şi… dar vom deconecta încă o dată toate computerele…”

Han Fei-Tzu nu se mai uita la ea. Privea fix afişajul din spatele fiicei sale. Qing-Jao se întoarse să vadă despre ce e vorba.

Era un mesaj din partea Congresului, cu sigiliul oficial la vedere. Era foarte scurt, în stilul telegrafic al birocraţiei.

„Han,
Strălucită realizare.
Transmis sugestiile tale ca ordinele noastre.
Contactul cu flota deja restabilit.
Fiica ta ajutată conform notei tale 14FE.3A?
Dacă da amândoi primiţi medalii.”

— Nu mai e nimic de făcut, murmură Han Fei-Tzu. Vor distruge Lusitania, vor pieri toţi purceluşii, toţi acei oameni nevinovaţi.

— Numai dacă zeii o doresc, spuse Qing-Jao, surprinsă că tatăl ei părea atât de trist.

Wang-Mu îşi ridică fruntea din poala lui Qing-Jao; faţa ei era udă şi roşie de-atâta plâns.

— Iar Jane şi Demostene vor muri şi ei odată cu ceilalţi, spuse ea.

Qing-Jao o prinse pe Wang-Mu de umăr, şi o împinse brusc înapoi.

— Demostene e un trădător!

Dar Wang-Mu se mulţumi să-i ocolească privirea, uitându-se la Han Fei-Tzu. Qing-Jao se întoarse şi ea către tatăl ei.

— Iar Jane… tată, ai văzut şi tu cât era de periculoasă.

— A încercat să ne salveze, spuse Han Fei-Tzu, iar noi i-am mulţumit declanşând distrugerea ei.

Qing-Jao a rămas încremenită, incapabilă să rostească vreun cuvânt; nu reuşi decât să se holbeze la tatăl ei, care se aplecă şi apăsă tasta de memorare, apoi pe cea de anulare.

— Jane, şopti Han Fei-Tzu. Dacă mă auzi, te rog, iartă-mă.

Dar terminalul rămase tăcut.

— Fie ca toţi zeii să mă ierte! Am dat dovadă de slăbiciune într-un moment când ar fi trebuit să fiu puternic, şi astfel fiica mea a făcut cu nevinovăţie un mare rău în numele meu. Se cutremură. Trebuie… să mă *purific.* Cuvântul îi lăsă în gură un gust amar de otravă. Iar purificarea mea va dura o veşnicie, sunt sigur.

Se îndepărtă de computer mergând cu spatele, se întoarse şi ieşi din încăpere. Wang-Mu începu din nou să plângă. „Plângi ca o proastă, fără nici un rost”, îşi spuse Qing-Jao. Aceasta e clipa victoriei. Dar Jane m-a deposedat de victorie: chiar în momentul triumfului meu asupra ei, ea triumfă asupra mea. M-a lăsat fără tată. El nu-i mai slujeşte pe zei în adâncul sufletului, chiar atunci când continuă să-i slujească cu trupul.

Totuşi, o dată cu durerea provocată de înţelegerea acestui fapt, simţi fiorul fierbinte al bucuriei: „Am fost mai puternică. În definitiv, am fost mai puternică decât tata. Când am fost puşi la încercare, eu i-am slujit pe zei iar el a cedat, a căzut, a eşuat. Sunt mai merituoasă decât am îndrăznit să visez. Sunt o unealtă vrednică în mâinile zeilor. Cine poate şti în ce fel mă vor folosi de-acum?”

12
Războiul lui Grego

— Mare minune că fiinţele omeneşti au devenit suficient de inteligente ca să poată călători de la o planetă la alta.

— Nu-i chiar aşa. M-am gândit la asta în ultima vreme. Zborul interstelar l-au învăţat de la voi. Ender zice că i-au înţeles fundamentele fizice abia atunci când prima voastră flotă colonizatoare a ajuns în sistemul lor solar.

— Să fi rămas acasă de teama de a nu le dezvălui secretul zborului interstelar acestor patrupede cu trupul moale, lipsite de păr?

— Adineauri ai vorbit ca şi cum eşti convinsă că oamenii sunt inteligenţi.

— E limpede că sunt.

— Eu cred că nu. Cred că au găsit modalitatea de a simula inteligenţa.

— Astronavele lor zboară. N-am remarcat nici una de-a voastră care să întreacă lumina.

— Suntem încă foarte tineri ca specie. Dar uită-te la noi şi gândeşte-te la voi. Amândouă speciile noastre au evoluat după acelaşi model. Fiecare dintre specii cuprinde câte patru feluri de forme de viaţă. Tinerii, care nu sunt decât nişte larve neajutorate. Cei folosiţi la împerechere, care nu vor fi niciodată inteligenţi – la voi. Trântorii, la noi, micile mame. Vin la rând numeroşii indivizi care au suficientă inteligenţă să ducă la bun sfârşit activităţile manuale— soţiile şi fraţii noştri, lucrătoarele voastre. Şi, în sfârşit, cei inteligenţi – noi, copacii-tată, şi tu. Matca. Noi suntem depozitarii înţelepciunii speciei, pentru că avem timp să gândim, să reflectăm. Ideaţia este activitatea noastră principală.

— În schimb, oamenii forfotesc cu toţii de colo-colo, ca fraţii sau nevestele. Ca lucrătoarele.

— Nu numai ca lucrătoarele. Tineretul lor trece şi el printr-un stadiu larvar, care durează mai mult. Iar când vine vremea reproducerii, se transformă cu toţii în trântori sau mame, nişte maşinării care nu au decât un singur scop în viaţă: să copuleze şi să moară.

— Ei cred că sunt făpturi raţionale fiindcă trec prin aceste faze.

— Autoamăgire. Chiar în cazurile cele mai fericite, nu se ridică niciodată, ca indivizi, peste nivelul lucrătoarelor Câţi dintre ei au timp să devină inteligenţi?

— Nici unul.

— Nu ştiu niciodată nimic. Nu au destul timp, în vieţile lor scurte, pentru a înţelege ceva cât de cât. Şi totuşi, îşi închipuie că înţeleg. Încă din fragedă pruncie, se amăgesc cu gândul că înţeleg lumea, când de fapt nu fac altceva decât să acumuleze supoziţii primitive şi prejudecăţi. Pe măsură ce înaintează în vârstă, au un vocabular mai elevat, prin care îşi exprimă pseudocunoştinţele lipsite de sens şi îi agresează pe alţii, obligându-i să le accepte prejudecăţile ca pe nişte adevăruri. Dar totul se rezumă la acelaşi lucru: la scară individuală, oamenii sunt cu toţii nişte nerozi.

— În vreme ce la scară colectivă…

— La scară colectivă sunt o adunătură de nerozi. Dar în toată fojgăiala asta a lor, în timp ce se prefac că sunt înţelepţi şi emit alandala teorii idioate pe jumătate asimilate, despre una şi despre alta, e posibil ca unii dintre ei să vină cu vreo idee care să fie un pic mai aproape de adevăr decât ceea ce se cunoştea deja. Şi într-o bâjbâială de încercări succesive urmate de eşecuri repetate, cam jumătate din timp adevărul iese efectiv la suprafaţă şi este acceptat de oameni care nici atunci nu-l înţeleg, dar pur şi simplu îl adoptă ca pe o nouă prejudecată în care să creadă orbeşte, până când un alt nerod aduce în mod accidental o ameliorare.

— Deci tu eşti de părere că, luat ca individ, nici unul dintre ei nu e inteligent, iar grupurile sunt mai stupide decât indivizii; chiar aia, menţinând atât de mulţi proşti angajaţi în această pretenţie de inteligenţă, reuşesc să obţină, parţial, cam aceleaşi rezultate la care ajunge şi o specie inteligentă.

— Întocmai.

— Dacă ei sunt atât de stupizi şi noi atât de inteligenţi, de ce avem doar un singur roi. Căruia-i prieşte aici pentru că a fost adus de o fiinţă omenească? Şi de ce aţi fost atât de dependenţi de ei pentru fiecare pas înainte, tehnic şi ştiinţific, pe care l-aţi făcut?

— Poate că inteligenţa nu e atât de importantă.

— Da, poate că noi suntem proşti crezând că ştim ceva, iar oamenii sunt singurii pregătiţi să accepte adevărul că nimic nu

poate fi cunoscut vreodată, nici măcar o fărâmă din acest adevăr.

Quara ajunse ultima la locuinţa mamei. O adusese Planter, acelaşi pequenino care-l ajuta pe Ender la ioturile experimentale. Judecând după liniştea expectativă din camera de zi, Miro încă nu spusese nimic nimănui. Dar ei ştiau cu toţii, la fel de sigur ca şi Quara, de ce îi convocase acolo. Despre Quim era vorba. Probabil că Ender ajunsese de curând la Quim, iar el putea vorbi cu Miro prin intermediul dispozitivului din ureche. Dacă Quim ar fi fost teafăr, n-ar fi fost convocaţi. Li s-ar fi spus ce ceea ce trebuia spus, şi gata.

Dar aşa, ştiau cu toţii. Rămasă în prag, Quara le studie pe rând chipurile. Ela copleşită de durere. Grego furios – veşnic furios, nerodul. Olhado lipsit de expresie, cu ochii scânteind. Şi mama. Cine ar putea descrie masca teribilă pe care o purta? Durere, cu siguranţă, la fel ca Ela, şi o furie la fel de fierbinte ca a lui Grego dar, totodată, distanţarea aceea rece, inumană de pe chipul lui Olhado. Într-un fel sau altul, noi toţi avem chipul mamei noastre. „Eu care parte din ea sunt? Dacă aş putea să mă înţeleg pe mine însumi, ce-aş recunoaşte atunci în imaginea chinuită a mamei mele, aşa cum stă aşezată pe scaun?”

— A murit din cauza descoladei, spuse Miro. Azi-dimineaţă. Andrew a ajuns acolo abia acum.

— Să nu pronunţi numele lui, zise mama.

Avea glasul răguşit de o mâhnire abia înăbuşită.

— A murit ca un martir, continuă Miro. A murit aşa cum şi-a dorit să moară.

Novinha se ridică de pe scaun, cu mişcări greoaie, şi pentru prima oară Quara îşi dădu seama că mama *îmbătrânea.* Merse cu paşi nesiguri până ajunse în faţa lui Miro, atât de aproape încât genunchii li se atingeau. Pe neaşteptate, îl lovi cu toată puterea peste faţă.

A fost o clipă de nesuportat. O femeie matură lovind un infirm neajutorat era şi aşa un spectacol înfiorător; dar mama lovindu-l pe Miro, cel care în copilărie fusese forţa şi salvarea lor, era ceva ce nu mai putea fi îndurat. Ela şi Grego săriră în picioare şi o traseră înapoi, până la scaunul ei.

— Ce faci, mamă? ţipă Ela. Crezi că dacă-l loveşti pe Miro ai să-l aduci pe Quim înapoi?

— Pe el şi rubinul ăla din ureche! urlă mama, repezindu-se iarăşi la Miro; în ciuda aparentei sale fragilităţi, abia reuşiră s-o

ţină pe loc. Ce ştii tu despre cum vor să moară oamenii?

Quara se văzu nevoită să admire felul în care Miro o înfruntă, fără să clipească, deşi obrazul i se înroşise din pricina loviturii.

— Ştiu că moartea nu el cel mai rău lucru de pe lume, spuse Miro.

— Să ieşi din casa mea!

Miro se ridică.

— Nu eşti îndurerată pentru *el.* Nici măcar nu ştii cine a fost.

— Să nu îndrăzneşti să-mi spui mie aşa ceva!

— Dacă l-ai fi iubit, n-ai fi încercat să-l împiedici să plece, spuse Miro.

Rostise cuvintele cu foarte încet şi le pronunţase tulbure, greu de înţeles. Îl ascultară cu toţii în tăcere. Chiar şi Novinha, într-o tăcere plină de suferinţă, căci vorbele sale erau îngrozitoare.

— Dar tu nu-l iubeşti, nu ştii cum să iubeşti. Nu ştii decât să stăpâneşti. Pentru că niciodată oamenii nu vor acţiona aşa cum vrei tu, mamă, ai să te simţi mereu trădată. Şi pentru că până la urmă toată lumea moare, ai să te simţi mereu înşelată. Numai că *tu* eşti cea care înşală, mamă. Tu eşti cea care se foloseşte de dragostea noastră pentru a ne ţine prizonieri.

— Miro, zise Ela.

Quara recunoscu tonul din glasul Elei. Avea senzaţia că erau din nou copii, Ela încercând să-l calmeze pe Miro, să-l convingă să-şi îmblânzească judecata aspră. Quara îşi aminti că o auzise pe Ela vorbindu-i astfel lui Miro, imediat după ce tata o bătuse pe mama, iar Miro spusese: „Îl omor. Nu scapă cu viaţă în noaptea asta.” Acum era la fel. Miro îi arunca mamei vorbe pline de venin, vorbe care aveau puterea să ucidă. Şi Ela nu reuşise să-l oprească la timp, nu acum, căci cuvintele fuseseră deja rostite. Veninul lui ajunsese deja în sufletul mamei, făcându-şi efectul, căutându-i inima ca să i-o ardă.

— N-ai auzit ce-a spus mama? interveni Grego. Ieşi afară de-aici.

— Am să plec, dar n-am spus decât adevărul.

Grego se repezi fulgerător la Miro, îl prinse de umeri şi îl îmbrânci cu putere către uşă.

— Nu eşti unul de-al nostru! ţipă Grego. N-ai dreptul să ne spui nimic!

Quara se aruncă între ei, înfruntându-l pe Grego.

— Dacă Miro nu şi-a câştigat dreptul de a vorbi în această familie, atunci nu suntem o familie!

— Tu ai spus-o, murmură Olhado.
— Dă-te la o parte din calea mea, spuse Grego.

Quara îl mai auzise vorbind ameninţător, de cel puţin o mie de ori. Dar acum, stând atât de aproape de el, simţindu-i răsuflarea în faţă, îşi dădu seama că-şi pierduse într-adevăr cumpătul, că vestea morţii lui Quim îl lovise îngrozitor, iar în clipa aceea nu mai era întreg la minte.

— Nu-ţi stau în cale, spuse Quara. Dă-i înainte. Loveşte o femeie. Îmbrânceşte un infirm. E în fiinţa ta, Grego. Tu te-ai născut să distrugi. Mi-e ruşine că fac parte din aceeaşi specie cu tine, ca să nu mai vorbesc de aceeaşi familie.

Abia după ce tăcu, realiză că îl provocase nepermis de mult pe Grego. După atâţia ani de ciondăneală între ei, de data aceasta îl rănise. Avea o expresie înfiorătoare.

Dar nu o lovi. O ocoli, trecu pe lângă Miro şi rămase în prag, cu mâinile proptite de tocul uşii. Împingea în afară, de parcă ar fi încercat să dea la o parte pereţii din drumul său. Sau poate că se agăţa de pereţi, sperând ca ei să-l reţină înăuntru.

— Quara, n-am să fac greşeala să mă supăr pe tine, zise Grego. Ştiu cine e duşmanul meu.

Apoi se făcu nevăzut, alergând în beznă.

O clipă mai târziu, Miro îl urmă, fără să mai spună nimic.

În timp ce se îndrepta şi ea spre uşă, Ela se întoarse:

— Indiferent ce minciuni ai putea să-ţi spui, mamă, nici Ender şi nici altcineva nu a distrus în seara asta familia noastră. Tu ai distrus-o.

Apoi plecă.

Olhado se ridică şi ieşi grăbit, fără un cuvânt. Quara îşi stăpâni dorinţa să-l pălmuiască când trecu pe lângă ea, să-l facă să vorbească. „Ai înregistrat totul cu ochii tăi computerizaţi, Olhado? Ţi-ai gravat toate amintirile în memorie? Ei bine, nu te mai da aşa mare. Poate că n-am la dispoziţie decât un creier biologic care să imortalizeze această minunată seară din istoria familiei Ribeira, dar pariez că imaginile mele sunt tot atât de clare ca şi ale tale.”

Mama îşi ridică privirea spre Quara. Pe faţă i se vedeau distinct dârele lăsate de lacrimi. Quara nu-şi mai amintea… o văzuse vreodată pe mama plângând?

— Doar tu ai mai rămas, şopti Novinha.

— Eu? Ai uitat că eu sunt cea căreia i-ai interzis accesul în laborator? Eu sunt cea pe care ai lăsat-o fără munca de-o viaţă! Nu te aştepta să-ţi fiu prietenă.

Quara plecă şi ea. Ieşi în întunericul nopţii, revigorată, mulţumită. Las-o pe bătrână să rumege un timp chestia *asta,* să vedem dacă ei îi place să fie izolată aşa cum m-a izolat pe *mine* atâta timp.

Nu trecuseră nici cinci minute şi Quara abia ajunsese la poartă, când înflăcărarea ripostei se risipi şi începu să realizeze ce-i făcuse mamei sale. Ce-i făcuseră cu *toţii.* O lăsaseră singură. O lăsaseră singură cu sentimentul că nu-l pierduse doar pe Quim, ci întreaga familie. Îi făcuseră un lucru îngrozitor şi mama nu îl merita.

Se întoarse imediat şi alergă spre casă. Dar în timp ce intra pe o uşă, Ela pătrundea şi ea în camera de zi pe cealaltă uşă, cea care ducea spre interiorul casei.

— Nu-i aici, spuse Ela.

— Nossa Senhora! I-am spus vorbe atât de groaznice!

— Cu toţii i-am spus.

— Avea nevoie de noi. Quim a *murit* şi noi n-am fost în stare decât să…

— Când l-a lovit pe Miro, a fost…

Spre surprinderea ei, Quara se pomeni plângând, agăţându-se cu disperare de sora ei mai mare. „Înseamnă că tot un copil am rămas? Da, am rămas, noi toţi am rămas, iar Ela e singura care ştie să ne liniştească."

— Ela, oare Quim a fost cel care ne-a unit? Acum, când el nu mai e, nu mai suntem o familie?

— Nu ştiu, spuse Ela.

— Ce putem face?

Drept răspuns, Ela o luă de mână şi o trase afară. Quara o întrebă unde mergeau, dar Ela nu-i răspunse, doar o strânse mai tare şi o duse mai departe. Quara o urmă fără să se împotrivească; oricum nu avea ceva mai bun de făcut şi se simţea oarecum în siguranţă, pentru că era împreună cu Ela. La început crezu că Ela o căuta pe mama, dar nu: sora ei nu se îndreptă nici spre laborator, nici spre un alt loc în care era probabil s-o găsească. Quara a fost şi mai surprinsă când au ajuns la destinaţie.

Se opriseră în faţa capelei ridicate de lusitani în mijlocul oraşului. Capela lui Gusto şi Cida, bunicii lor, xenobiologii care descoperiseră primii o cale de combatere a virusului descolada, salvând astfel colonia umană de pe Lusitania. Chiar în timp ce testau medicamentele care aveau să neutralizeze descolada, au murit ei înşişi, prea măcinaţi de boală ca propriul lor vaccin să-i

mai poată salva.

Oamenii i-au glorificat, au construit capela şi i-au numit Os Venerados chiar înainte ca biserica să-i beatifice. Iar acum, când nu-i mai despărţea decât un pas de sanctificare, le era îngăduit să se roage înaintea lor.

Spre uimirea Quarei, acesta era motivul pentru care Ela venise aici. Îngenunche în faţa capelei şi, chiar dacă nu era o credincioasă, Quara se alătură surorii sale.

— Bunicule, bunico, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi. Rugaţi-vă pentru sufletul fratelui nostru Estevão. Rugaţi-vă pentru toate sufletele noastre. Rugaţi-vă lui Hristos să ne ierte.

Era o rugăciune pe care şi Quara o putea înălţa din toată inima.

— Protejaţi-vă fiica, pe mama noastră, feriţi-o de… de durerea şi de mânia ei şi daţi-i de ştire că noi o iubim, că voi o iubiţi şi că… Dumnezeu *o iubeşt*e, dacă o iubeşte… oh, vă rog, spuneţi-i lui Dumnezeu s-o iubească şi să n-o lăsaţi să facă vreo nebunie.

Niciodată Quara nu auzise pe cineva rugându-se în felul acesta. Întotdeauna se rosteau rugăciuni învăţate pe de rost sau citite de prin cărţi, nu un asemenea torent de cuvinte. Dar, pe de altă parte, Os Venerados nu erau asemenea altor sfinţi sau prea fericiţi. „Ei au fost bunica şi bunicul, chiar dacă noi nu i-am cunoscut în viaţă.”

— Spuneţi-i lui Dumnezeu că ne-am săturat de toate acestea, continuă Ela. Trebuie să găsim o cale de ieşire din impas. Purceluşii ucid oameni. Flota vine să ne distrugă. Descolada încearcă să lichideze totul. Membrii familiei noastre se urăsc. Bunico, bunicule, găsiţi pentru noi o cale de salvare sau, dacă nu există, convingeţi-l pe Dumnezeu să *deschidă* o cale, pentru că aşa *nu se mai poate.*

Urmă o tăcere grea.

— *Em nome de Pai e de Filho e de Espirito Santo*, spuse Ela. *Amem*.

— *Amem*, şopti Quara.

Apoi Ela îşi îmbrăţişă sora şi începură amândouă să plângă în noapte.

Valentine constată cu surprindere că doar primarul şi episcopul mai erau prezenţi la această şedinţă extraordinară. Ce căuta *ea* aici? Nu reprezenta pe nimeni, nu avea nici un drept de autoritate.

Primarul Kovano Zeljezo îi aduse un scaun. Toată mobila din cabinetul particular al episcopului era elegantă, dar scaunele fuseseră proiectate să fie incomode şi chinuitoare: erau atât de înguste, încât nu putea şedea decât proptindu-şi fesele de spătar; iar spătarul era perfect rectiliniu, fără nici o concesie făcută formei coloanei vertebrale omeneşti, şi atât de înalt încât capul îi era împins înainte. Şezând pe un astfel de scaun un timp oarecare, erai obligat să te apleci în faţă, să-ţi sprijini coatele de genunchi.

„Poate că aici e clenciul, gândi Valentine. Scaune care te obligă să te înclini în prezenţa lui Dumnezeu.”

Poate că era vorba de ceva şi mai subtil. Scaunele fuseseră proiectate atât de îngrozitor încât să te facă să-ţi doreşti o existenţă mai puţin trupească. Să pedepsească trupul, ca să preferi să trăieşti prin spirit.

— Pari nedumerită, spuse episcopul Peregrino.

— Îmi dau seama de ce domniile voastre au simţit nevoia unei şedinţe extraordinare, spuse Valentine. Aveţi nevoie de mine ca să iau notiţe?

— Dulce umilinţă, spuse Peregrino. Dar, fiica mea, noi ţi-am citit scrierile şi am fi nişte proşti dacă nu am apela la înţelepciunea ta în ceas de cumpănă.

— Înţelepciunea mea, atâta câtă am, v-o pun la dispoziţie, zise Valentine, dar nu mi-aş face speranţe prea mari.

Apoi primarul Kovano intră direct în subiectul întrunirii:

— Pe termen lung ne confruntăm cu mai multe probleme, dar n-o să mai avem prilejul să le rezolvăm dacă n-o rezolvăm pe cea imediată. Azi-noapte a izbucnit un conflict în sânul familiei Ribeira…

— De ce minţile noastre cele mai strălucite s-a adunat în cea mai instabilă familie? murmură episcopul.

— Nu, preasfinţia ta, nu sunt familia cea mai instabilă, spuse Valentine, nu sunt decât familia ale cărei frământări interne provoacă perturbaţiile cele mai evidente la suprafaţă. Alte familii suferă tulburări mult mai grave, care rămân neobservate pentru că contează atât de mult pentru colonie.

Episcopul încuviinţă cu un aer de înţelepciune, dar Valentine bănuia că nu-i convenise faptul că fusese pus la punct într-o chestiune atât de banală. Numai că era deloc banală. Dacă episcopul şi primarul începeau să creadă că familia Ribeira era mai instabilă decât era de fapt, îşi puteau pierde încrederea în Ela, Miro sau Novinha, iar toţi aceştia erau absolut esenţiali

pentru supravieţuirea Lusitaniei în criza iminentă. La drept vorbind, va fi probabil nevoie chiar şi de cei mai imaturi, Quara şi Grego. Îl pierduseră deja pe Quim, cel mai bun dintre ei toţi. Ar fi o prostie să renunţe şi la ceilalţi. Totuşi, dacă liderii coloniei începeau să-i judece greşit pe alde Ribeira ca grup, curând aveau să-i judece greşit şi ca indivizi.

— Astă-noapte, continuă primarul Kovano, familia s-a risipit în cele patru zări şi, din câte am aflat, puţini sunt cei care îşi mai vorbesc. Am încercat să dau de Novinha şi abia de curând am fost anunţat că şi-a găsit refugiul alături de Copiii Minţii lui Hristos şi că nu vrea să vadă şi nici să vorbească cu nimeni. Ela mi-a spus că mama ei a sigilat toate fişierele din laboratorul de xenobiologie şi activitatea a încetat complet azi-dimineaţă. Incredibil, dar adevărat, Quara e cu Ela. Miro e pe undeva în afara perimetrului. Olhado stă acasă şi nevastă-sa zice că şi-a deconectat ochii, acesta fiind felul său de a se retrage din lume.

— Ţinând cont de tot ce-am auzit până acum, spuse Peregrino, s-ar părea că moartea părintelui Estevão i-a afectat extrem de serios pe toţi. Trebuie să le fac o vizită şi să-i ajut cumva.

— Toate acestea sunt reacţii perfect acceptabile la durerea sufletească, interveni Kovano, şi nu aş fi convocat această şedinţă numai pentru atât. După cum a spus preasfinţia ta, *dumneata* ai fi rezolvat singur problema în calitate de conducător spiritual, fără să mai fie nevoie de mine.

— Grego, zise Valentine, dându-şi seama cine nu fusese pomenit în lista lui Kovano.

— Exact. Reacţia lui a fost să intre într-un bar – până la sfârşitul nopţii, în mai multe baruri – şi să le spună tuturor xenofobilor paranoici şi pe jumătate beţi din Milagre – avem destui din ăştia – că purceluşii l-au ucis pe părintele Estevão cu sânge rece.

— *Que Deus nos abençoe*[13], murmură episcopul Peregrino.

— Într-unul din baruri s-a stârnit un conflict. Geamuri sparte, scaune rupte, doi oameni răniţi.

— O încăierare? întrebă episcopul.

— Nu tocmai. Doar o descărcare de furie, la modul general.

— Înseamnă că s-au răcorit.

— Aşa sper şi eu, zise Kovano. Numai că, după cât se pare, nu le-a trecut decât la răsăritul soarelui… şi la sosirea

[13] Dumnezeu să ne binecuvânteze! (n. red.)

poliţistului.

— A poliţistului? întrebă Valentine. Numai unul?

— Conduce o forţă de poliţie alcătuită din voluntari, zise Kovano. Ca brigada de pompieri voluntari. Lucrează în patrule de câte două ore. Pe câţiva i-am trezit chiar eu. A fost nevoie de douăzeci de inşi ca să se poată linişti lucrurile. Nu avem decât cincizeci de voluntari în toată poliţia şi, de regulă, de serviciu nu sunt decât patru în acelaşi timp. În mod normal îşi petrec noaptea plimbându-se pe străzi şi spunându-şi bancuri. Printre cei supăraţi foc pe mobilierul barului erau şi vreo câţiva dintre poliţiştii din turele libere.

— Deci, în caz de necesitate, nu prea ne putem baza pe ei.

— Azi-noapte s-au comportat minunat, spuse Kovano. Mă refer la cei care erau de serviciu, fireşte.

— Totuşi, nu putem spera ca ei să ţină în frâu o revoltă în toată regula, spuse Valentine.

— S-au descurcat, zise episcopul Peregrino. La noapte, prima undă de şoc se va fi potolit.

— Dimpotrivă, interveni Valentine. Până la noapte vestea se va răspândi. Toată lumea va afla despre moartea lui Quim iar mânia va fi cu atât mai aprigă.

— Posibil, spuse primarul. Dar pe mine mă îngrijorează ziua de *mâine,* când Andrew are să aducă acasă trupul neînsufleţit. N-o fi fost părintele Estevão o figură prea populară – nu s-a dus niciodată la băutură cu băieţii – dar a fost un fel de simbol spiritual. În calitate de martir, se vor găsi mult mai mulţi indivizi dornici să-l răzbune decât decât s-au găsit discipoli dornici să-l urmeze în timpul vieţii.

— Să înţeleg deci că ar fi de preferat o înmormântare restrânsă şi simplă? întrebă Peregrino.

— Nu ştiu. Poate că oamenilor le-ar fi mai de folos o înmormântare grandioasă, în care să-şi poată manifesta durerea şi să se termine odată cu toată povestea.

— Nu funeraliile trebuie să vă preocupe, spuse Valentine. La noapte o să aveţi probleme.

— De ce la noapte? întrebă Kovano. Primul şoc provocat de vestea morţii părintelui Estevão se va stinge până atunci. Abia mâine va fi adus cadavrul. Ce-o să fie la noapte?

— La noapte va trebui să închizi toate barurile, să interzici consumul de alcool. Arestează-l pe Grego şi ţine-l închis până se termină ceremonia funerară. Declară interdicţie de circulaţie după apusul soarelui şi cheamă la datorie toţi poliţiştii. Trimite

patrule prin oraş toată noaptea, în grupuri de câte patru, cu bastoane de cauciuc şi pistoale.

— Poliţiştii noştri *nu* au pistoale.

— N-are importanţă, înarmează-i. Nu trebuie să le şi încarce, e de-ajuns să le aibă asupra lor. Un baston de cauciuc e o invitaţie la ceartă cu autorităţile, pentru că, în final, poţi să fugi. Un pistol stimulează comportamentul politicos.

— Mi se pare o rezolvare exagerată, spuse episcopul Peregrino. Interdicţie de circulaţie! Şi cum rămâne cu cei din schimbul de noapte?

— Anulaţi totul în afară de serviciile vitale.

— Scuză-mă, Valentine, interveni primarul Kovano, dar dacă reacţionăm cu atâta vehemenţă, nu crezi că amplificăm noi înşine proporţiile pericolului? Ba poate chiar să provocăm genul de panică pe care vrem s-o evităm?

— Nu-i aşa că n-aţi văzut niciodată o revoltă?

— Numai ce s-a întâmplat azi-noapte, spuse primarul.

— Milagre e un oraş foarte mic, zise episcopul Peregrino. N-are decât vreo cincisprezece mii de locuitori. Nici nu suntem îndeajuns de numeroşi pentru o revoltă adevărată; doar oraşele mari îşi permiteau aşa ceva, ori planetele dens populate.

— Nu contează numărul de locuitori, interveni Valentine, ci densitatea populaţiei şi teama generală. Cei cincisprezece mii de oameni ai dumneavoastră sunt înghesuiţi într-un spaţiu care abia este suficient pentru centrul unui oraş. S-au înconjurat de bună voie cu un gard, pentru că dincolo de el sunt fiinţe insuportabil de stranii, care cred că întreaga planetă le aparţine; dar toată lumea poate vedea preerii întinse care ar *trebui* să fie folosite şi de către oameni, numai că purceluşii nu le dau voie. Epidemia a măcinat populaţia oraşului, iar colonia fost izolată de toate celelalte planete şi, colac peste pupăză, mai e aşteptată şi o flotă în viitorul apropiat, care vine să cucerească, să oprime şi să pedepsească. În minţile lor, de toate acestea, de *absolut* toate se fac vinovaţi purceluşii. Azi-noapte au aflat prima oară că purceluşii au ucis din nou, chiar şi după ce au jurat solemn să nu mai facă rău nici unei fiinţe omeneşti. Fără îndoială că Grego le-a oferit o relatare plină de culoare a perfidiei purceluşilor – băiatul se pricepe să lege cuvintele, în special pe cele urâte – şi puţinii bărbaţi aflaţi în bar au reacţionat cu violenţă. Vă asigur că situaţia va fi şi mai gravă la noapte dacă nu tăiaţi răul din rădăcină.

— Dacă luăm asemenea măsuri represive, îşi vor închipui că

noi am intrat în panică, obiectă episcopul Peregrino.

— Or să-şi închipuie că stăpâniţi situaţia cu fermitate. Oamenii cu scaun la cap vă vor fi recunoscători. Numai în felul acesta veţi restabili încrederea generală.

— Nu ştiu, şopti primarul Kovano. Nici un primar n-a mai făcut aşa ceva până acum.

— Nici un alt primar n-a mai avut vreodată nevoie s-o facă.

— Oamenii vor spune că m-am folosit de un pretext minor ca să-mi asum puteri dictatoriale.

— S-ar putea, zise Valentine.

— Nu vor crede niciodată că *ar fi* izbucnit o revoltă.

— Deci s-ar putea să fii înfrânt la alegerile viitoare, spuse Valentine. Şi ce-i cu asta?

Peregrino râse în hohote.

— Gândeşti ca un cleric, chicoti el, făcând aluzie la cuvintele lui Valentine.

— Sunt dispus să pierd alegerile, numai să fac ceea ce se cuvine, spuse Kovano, cu un pic de ranchiună totuşi.

— Dar nu eşti sigur că asta trebuie să faci, zise Valentine.

— Păi, n-ai de unde să *ştii că* va izbucni o revoltă la noapte.

— Ba ştiu, replică Valentine. Îţi garantez că dacă nu preiei cu fermitate controlul situaţiei chiar acum şi nu înăbuşi orice posibilitate de formare a grupurilor diseară, ai să pierzi mult mai mult decât viitoarele alegeri.

Episcopul nu se oprise din râs.

— Vorbele acestea nu par a fi rostite de aceeaşi femeie care ne-a spus că ne va împărtăşi din înţelepciunea ei, dar că n-ar trebui să ne facem speranţe prea mari.

— Dacă eşti de părere că reacţia mea e exagerată, *dumneata* ce propui?

— Am să anunţ o slujbă de pomenire pentru Quim şi rugăciuni pentru pace şi linişte.

— Aşa o să-i aduci la catedrală exact pe oamenii care oricum n-ar lua parte niciodată la o revoltă, replică Valentine.

— Nu înţelegi cât de importantă este credinţa pentru locuitorii Lusitaniei.

— Iar dumneata nu înţelegi cât de distrugătoare pot fi teama şi furia, şi cât de repede sunt date uitării religia, civilizaţia şi bunul simţ omenesc atunci când se adună o gloată.

— La noapte am să pun toată poliţia în stare de alertă, spuse primarul Kovano, şi-am să chem la post jumătate din ei, de la apus până la miezul nopţii. Dar n-am să închid barurile şi nici n-

am să interzic circulaţia. Vreau ca viaţa să continue cât mai normal posibil. Dacă *noi* începem să schimbăm starea lucrurilor şi să introducem tot felul de interdicţii, nu facem decât să le oferim motive în plus de furie şi teamă.

— N-ai face decât să le dai sentimentul că autorităţile deţin controlul situaţiei, îl contrazise Valentine. Ai întreprinde nişte acţiuni proporţionale cu pornirile teribile pe care le au. În felul acesta, ei ar şti că cineva face *ceva.*

— *Eşti* într-adevăr foarte înţeleaptă, spuse episcopul Peregrino, şi acesta ar fi cel mai bun sfat pentru un oraş mare, mai ales pe o planetă mai puţin devotată credinţei faţă de Hristos. Dar noi nu suntem decât un mic târg, iar locuitorii sunt pioşi. N-au nevoie să fie brutalizaţi. Au nevoie de consolare şi încurajare, nu de interdicţii de circulaţie, închideri de localuri, pistoale şi patrule.

— Alegerea cade în sarcina voastră, încheie Valentine. Cum v-am spus, câtă înţelepciune am, v-o împărtăşesc.

— Iar noi îţi suntem recunoscători. Te asigur că voi urmări îndeaproape desfăşurarea evenimentelor, spuse Kovano.

— Vă mulţumesc că m-aţi invitat, dar, după cum vedeţi şi după cum am prezis, contribuţia mea n-a fost de prea mare folos.

Se ridică de pe scaun, cu dureri în trup din pricina şederii îndelungate în poziţia aceea imposibilă. Reuşise să nu se aplece înainte şi nu se înclină nici acum, când episcopul întinse mâna spre a-i fi sărutată. În schimb, Valentine îi scutură mâna energic, aşa cum făcu şi cu mâna primarului Kovano. Ca între egali. Ca între străini.

Părăsi încăpere, fierbând în sinea ei. Îi avertizase şi le spusese că trebuie să facă. Dar ca mai toţi conducătorii care nu se confruntaseră niciodată cu o criză reală, nu crezuseră că noaptea care va veni va diferi prin ceva de cele precedente. Oamenii nu cred decât ceea ce au mai văzut înainte. După încă o noapte, Kovano va crede în interdicţii de circulaţie şi în localuri închise. Numai că atunci va fi prea târziu. Atunci vor fi ocupaţi cu numărarea victimelor.

Cât de multe morminte vor fi săpate lângă cel al lui Quim? Şi ale cui trupuri vor intra în ele?

Deşi Valentine era o străină aici şi cunoştea prea puţini oameni, nu putea accepta că revolta este inevitabilă. O singură speranţă mai avea. Va merge să vorbească cu Grego. Va încerca să-l convingă de gravitatea situaţiei. Dacă *el* va umbla la noapte

din bar în bar, vorbind cu blândeţe şi sfătuindu-i pe oameni să aibă răbdare, atunci vărsarea de sânge ar putea fi evitată. Numai el avea cât de cât o şansă s-o facă. Pe el îl *cunoşteau.* El era fratele lui Quim. Şi tot el era cel ale cărui cuvinte îi mâniaseră atât de mult azi-noapte. Era posibil ca destui oameni să-i dea ascultare şi revolta să fie ţinută în frâu, deviată, canalizată. Trebuia să-l găsească pe Grego.

Dacă Ender ar fi fost aici! Ea era istoric; el îi condusese pe bărbaţi la luptă. Mă rog, de fapt fuseseră băieţi. Condusese nişte băieţi. Dar era acelaşi lucru: el ar şti ce este de făcut. De ce plecase tocmai acum? De ce a rămas povestea asta în mâinile mele? Eu n-am tăria necesară pentru confruntări şi violenţă. Niciodată n-am avut-o. Tocmai pentru o astfel de situaţie a fost format Ender, un copil conceput la cererea guvernului, într-o epocă în care părinţilor nu le era permis, de regulă, să aibă mai mult de doi copii fără a suporta sancţiuni legale devastatoare; pentru că Peter fusese prea hain, iar ea Valentine, prea blândă.

Ender ar fi reuşit să-i convingă pe primar şi pe episcop să acţioneze raţional. Şi dacă n-ar fi reuşit, s-ar fi dus în oraş el însuşi şi ar fi ştiut cum să calmeze situaţia, să ţină lucrurile sub control.

Totuşi, chiar în timp ce-şi dorea ca Ender să fi fost alături de ea, ştia că nici el n-ar fi putut să ţină în frâu ceea ce avea să se întâmple la noapte. Poate că nu era de ajuns nici măcar ce sugerase ea. Îşi bazase concluziile despre ce s-ar putea întâmpla în noaptea aceea pe tot ce văzuse şi citise pe numeroase planete în perioade diferite ale istoriei. Tulburările din noaptea trecută aveau să se extindă, fără doar şi poate, la o scară mult mai mare în noaptea ce va urma. Dar acum începea să-şi dea seama că nu era exclus ca lucrurile să se agraveze şi mai mult decât a presupus ea la început. De prea multă vreme oamenii de pe Lusitania trăim într-o stare de teamă neexprimată, pe o planetă străină. Toate celelalte colonii umane se dezvoltaseră imediat, luaseră în stăpânire planetele respective, le făcuseră să fie ale lor în decurs de câteva generaţii. Oamenii de pe Lusitania continuau să trăiască într-un complex minuscul, practic într-o grădină zoologică, văzând mereu nişte înfiorătoare creaturi porcine care se zgâiau la ei printre zăbrele. Sentimentele acumulate şi înăbuşite în sufletele acestor oameni nici nu puteau fi estimate. Probabil că nu mai puteau fi reprimate, nici măcar o singură zi.

Moartea lui Libo şi Pipo în trecut fusese gravă. Dar erau

savanţi, oameni care lucraseră printre purceluşi. Cazul lor era asemănător prăbuşirii unui avion sau exploziei unei astronave. Dacă la bord se afla numai echipajul, opinia publică nu se agita prea tare; echipajul era plătit pentru riscurile asumate. Astfel de accidente provocau teamă şi furie numai când mureau şi civili. Iar în mintea oamenilor de pe Lusitania, Quim era un civil nevinovat.

Ba nu, mai mult decât atât: era un om sfânt, care încercase să le ofere prietenia şi sfinţenia acestor semi-animale nedemne. Uciderea lui nu fusese doar bestială şi crudă, fusese totodată un sacrilegiu.

Într-adevăr, locuitorii Lusitaniei erau exact atât de pioşi cât credea episcopul Peregrino că sunt. Numai că el uitase felul în care oamenii pioşi reacţionează întotdeauna la insultele adresate Dumnezeului lor. Peregrino nu-şi mai aminteşte suficient din istoria creştinismului, gândi Valentine, sau crede pur şi simplu că genul acesta de întâmplări luase sfârşit o dată cu cruciadele. Dacă într-adevăr catedrala era centrul vieţii de pe Lusitania şi dacă oamenii le erau atât de devotaţi preoţilor lor, cum putea Peregrino să-şi închipuie că durerea pricinuită de asasinarea unui preot putea fi exprimată printr-un simplu serviciu religios? Dacă episcopul lăsa să se înţeleagă că moartea lui Quim nu însemna mare lucru, nu făcea altceva decât să le sporească furia. În loc să rezolve problema, o complica şi mai mult.

Încă îl mai căuta pe Grego când auzi dangătele clopotelor. Chemarea la slujbă. Totuşi, nu era momentul firesc pentru o liturghie; de bună seamă că oamenii se uitau surprinşi în sus, întrebându-se: „De ce oare bat clopotele?” Apoi îşi aminteau: „Părintele Estevão a murit. Părintele Quim a fost ucis de purceluşi.” Ei, da, Peregrino, să baţi clopotele pentru vecernie a fost o idee excelentă. Asta îi va ajuta pe oameni să simtă că situaţia e calmă şi normală.

O, Doamne, apără-ne de cei înţelepţi.

Miro se încovrigase în curbura uneia dintre rădăcinile lui Human. Noaptea trecută nu dormise aproape deloc, dar şi acum stătea culcat fără să se mişte, treaz, în timp ce purceluşii forfoteau în jurul lui, lovind ritmic cu beţele în trunchiurile lui Human şi Rooter. Miro le ascultase discuţiile şi le înţelesese în cea mai mare parte – cu toate că nu stăpânea la perfecţie limba taţilor –, căci fraţii nu făceau nici un efort să ascundă faţă de el

conversaţiile agitate. La urma urmei, el era *Miro.* Aveau încredere în el şi se cuvenea să-şi dea seama cât de supăraţi şi de temători erau.

Copacul-tată Warmaker ucisese un om. Şi nu un om oarecare: el şi tribul lui îl omorâseră pe părintele Estevão, cel mai iubit dintre oameni, după Vorbitorul în numele Morţilor. Fapta lor era de neimaginat. Ce puteau totuşi să facă? Îi făgăduiseră Vorbitorului să nu se mai războiască între ei, dar cum altfel să pedepsească tribul lui Warmaker şi să le demonstreze oamenilor că repudiau gestul criminal al acestora? Singurul răspuns era războiul, toţi fraţii din toate triburile urmând să atace pădurea lui Warmaker, să doboare toţi copacii, cu excepţia celor cunoscuţi a se fi împotrivit planului lui Warmaker.

Şi cum rămânea cu copacul-mamă al criminalilor? Subiectul încă mai stârnea discuţii aprinse: era suficient să ucidă toţi fraţii şi copacii-tată din pădurea lui Warmaker, sau trebuia doborât şi copacul-mamă, astfel încât să se elimine posibilitatea ca vreuna din seminţele lui Warmaker să prindă din nou rădăcini pe planetă? Aveau să-l lase pe Warmaker să vadă distrugerea tribului său, după care aveau să-l ucidă prin incendiere, cea mai îngrozitoare dintre execuţii, şi singura ocazie în care pequeninos foloseau vreodată focul în interiorul unei păduri.

Miro auzise toate acestea şi ar fi vrut să vorbească, să le spună: „La ce bun, acum?” Dar ştia că pequeninos nu mai puteau fi opriţi. Erau supăraţi în parte din pricina durerii provocate de moartea lui Quim, dar într-o şi mai mare măsură pentru că se simţeau ruşinaţi. Warmaker îi acoperise pe toţi de ruşine încălcând tratatul. Dacă nu-i distrugeau pe Warmaker şi pe toţi membrii tribului său, oamenii n-ar mai fi avut nicicând încredere în pequeninos.

Se hotărâseră. Mâine dimineaţă toţi fraţii vor începe călătoria către pădurea lui Warmaker. Vor trece multe zile până când se vor aduna, căci aceasta trebuia să fie o acţiune comună a tuturor pădurilor planetei. Când vor fi pregătiţi şi pădurea lui Warmaker va fi înconjurată din toate părţile, o vor distruge definitiv, astfel ca nimeni să nu mai poată bănui vreodată că acolo a existat cândva o pădure.

Oamenii vor vedea. Sateliţii lor le vor arăta ce soartă le rezervă pequeninos celor ce încalcă tratatele şi ucid mişeleşte. Apoi oamenii vor avea din nou încredere în pequeninos. Abia atunci pequeninos vor fi în stare să stea cu capul sus, fără să le

fie ruşine în prezenţa oamenilor.

Treptat, Miro îşi dădu seama că nu întâmplător îl lăsau să le asculte conversaţiile şi controversele. Făceau tot ce puteau să fie *siguri* că el auzea şi înţelegea ceea ce aveau de gând.

„Se aşteaptă ca eu să le explic oamenilor de pe Lusitania cum plănuiesc ei să-i pedepsească pe ucigaşii lui Quim. Oare chiar nu-şi dau seama că, acum, eu sunt un străin aici? Câţi dintre oamenii de pe Lusitania m-ar asculta pe mine, un băiat infirm venit din trecut, care vorbeşte atât de încet şi de confuz? N-am nici un fel de înrâurire asupra celorlalţi. Abia pot să influenţez propriul meu trup."

Totuşi, era de datoria sa. Se ridică cu greu, desprinzându-se încet dintre rădăcinile lui Human. Trebuia să încerce. Se va duce la episcopul Peregrino să-i spună ce puneau la cale pequeninos. Episcopul va răspândi vestea şi oamenii se vor simţi cu toţii mai bine ştiind că mii de copii pequenino nevinovaţi vor fi ucişi în compensaţie pentru moartea unui singur om.

La urma urmelor, ce sunt copiii purceluşilor? Nişte viermi care trăiesc în pântecele întunecos al unui copac-mamă. Niciodată nu le va trece prin cap acestor oameni că între măcelul copiilor pequenino şi masacrul inocenţilor făptuit de regele Irod la naşterea lui Hristos era o diferenţă infimă pe plan moral. Ei doreau să se facă *dreptate.* Ce însemna lichidarea completă a unui trib de pequeninos în comparaţie cu *asta?*

Grego stătea în mijlocul scuarului acoperit cu iarbă, înconjurat de mulţimea agitată, fiecare dintre ei fiind legat de mine printr-un fir invizibil şi încordat, astfel încât voinţa mea e voinţa lor, gura mea rosteşte cuvintele lor, inimile lor bat în ritmul inimii mele. N-am simţit niciodată aşa ceva până acum, genul acesta de viaţă, să faci parte dintr-un astfel de grup, şi totuşi să nu fii doar o parte a lui, ci şi judecata lui, centrul, căci eul meu îi include pe toţi, şi sunt câteva sute de oameni aici, furia mea e furia lor, mâinile lor sunt mâinile mele, ochii lor văd numai ceea ce le arăt eu.

Muzica acestei stări, cadenţa invocaţiei, răspuns, invocaţie, răspuns:

— Episcopul spune că ne vom ruga pentru dreptate, dar e oare de ajuns pentru noi?

— Nu!

— Pequeninos spus că ei vor distruge pădurea care l-a ucis pe fratele meu, dar putem noi să-i credem?

— Nu!

Ei îmi completează frazele; când trebuie să mă opresc şi să-mi trag sufletul, ei strigă în locul meu, astfel că vocea mea nu se stinge niciodată, ci se înalţă din gâtlejurile a cinci sute de bărbaţi şi femei. Episcopul a venit la mine cu vorbe de pace şi răbdare. Primarul a venit la mine cu avertismente legate de poliţie şi revoltă şi cu aluzii la închisoare. Valentine a venit la mine plină de raţiune glacială, vorbindu-mi despre responsabilitatea mea. Toţi îmi cunosc puterea, o putere pe care nici n-am ştiut că o am, o putere care s-a născut doar atunci când am încercat să mă supun lor şi în sfârşit am început să le spun oamenilor ce aveam pe inimă. Adevărul e puterea mea. Am încetat să-i amăgesc şi le-am dat adevărul, iar acum iată ce am ajuns, iată ce am ajuns noi cu toţii, împreună.

— Dacă cineva trebuie să-i pedepsească pe porci pentru moartea lui Quim, noi suntem aceia. Viaţa unui om trebuie răzbunată de mâini omeneşti! Se spune că sentinţa cuvenită criminalilor este moartea, dar numai *noi* avem dreptul să-l numim pe călău! *Noi* suntem cei care trebuie să ne asigurăm că sentinţa este executată!

— Da! Da!

— L-au lăsat pe fratele meu să moară în chinurile provocate de descolada! Au stat şi au privit cum trupul lui arde pe dinăuntru! Acum noi vom arde pădurea aceea până ce nu va rămâne nimic din ea!

— Să-i ardem! Foc! Foc!

Iată cum scapără chibriturile, cum smulg smocuri de iarbă şi le dau foc. Vâlvătaia o vom aprinde împreună!

— Mâine vom pleca într-o expediţie de pedepsire…

— Diseară! Diseară! Acum!

— Mâine! Nu putem merge în noaptea asta, trebuie să ne facem provizii de hrană şi apă…

— Acum! Diseară! Să-i ardem!

— Vă spun că nu putem ajunge într-o singură noapte, sunt sute de kilometri până acolo, avem de mers câteva zile…

— Purceluşii sunt aici, peste gard!

— Nu sunt cei care l-au ucis pe Quim…

— Toţi sunt nişte ticăloşi!

— Păi nu sunt ăştia cei care l-au ucis pe Libo?

— I-au ucis pe Pipo şi pe Libo!

— Toţi sunt nişte criminali!

— Să le dăm foc la noapte!

— Să-i ardem pe toţi!
— Lusitania e a *noastră,* nu a animalelor!
Au înnebunit oare? Cum îşi închipuie că le-ar permite să-i ucidă pe purceluşii de-aici – ei n-au făcut nimic rău.
— Warmaker e de vină! Pe el şi pădurea lui trebuie să-i pedepsim!
— Pedepsiţi-i!
— Omorâţi-i pe purceluşi!
— Foc!
O linişte vremelnică. O pauză. Un prilej favorabil. Gândeşte-te la vorbele potrivite. Gândeşte-te la ceva care să-i aducă înapoi, nu vezi că-ţi alunecă printre degete? Au făcut parte din trupul tău, au făcut parte din mine însumi, dar acum alunecă din mine, e de-ajuns un singur spasm şi i-am scăpat de sub control, dacă i-am avut vreodată sub control. Ce-aş putea să spun în această fracţiune de secundă de linişte ca să-i facă să-şi vină din nou în fire?
Prea mult. Grego se gândise prea mult la ce avea de spus. Liniştea scurtă a fost întreruptă de vocea unui copil, a unui băiat care nu ajunsese încă la maturitate, exact genul de voce nevinovată care putea face ca furia sfântă care le umplea inimile să erupă, să se reverse într-o acţiune irevocabilă. Copilul ţipă:
— Pentru Quim şi Hristos!
— Quim şi Hristos! Quim şi Hristos!
— Nu! urlă Grego. Staţi!
În jurul lui mulţimea se pune în mişcare, îl doboară la pământ. A căzut în patru labe, cineva calcă pe mâna lui. Unde este scaunul pe care se urcase? Uite-l, agaţă-te de el, nu-i lăsa să te calce în picioare, dacă nu mă ridic or să mă ucidă, trebuie să mă mişc o dată cu ei, ridică-te şi mergi alături de ei, aleargă cu ei altfel te fac zob.
Şi deodată trecură în fugă pe lângă el, urlând şi ţipând, picioarele lor stârnind un adevărat tumult în timp ce părăseau scuarul acoperit cu iarbă şi tropăiau pe străzile acoperite şi ele cu iarbă, iar oamenii ridicau făcliile plăpânde, ţipând din toţi rărunchii „Foc”, „Să-i ardem” şi „Quim şi Hristos!”, în timp ce se revărsau ca un şuvoi de lavă dinspre piaţă către pădurea care aştepta pe dealul nu foarte îndepărtat.
— Dumnezeule din ceruri, ce sunt în stare să facă?!
Era Valentine. Grego se ridică în genunchi lângă taburet, sprijinindu-se de el, iar ea veni lângă Grego, privind mulţimea care se scurgea din acest crater pustiu şi rece, locul unde

izbucnise conflictul.

— Ce-ai făcut, Grego, ticălos făţarnic ce eşti?

„Eu?”

— Aveam de gând să-i conduc la Warmaker. Aveam de gând să-i conduc spre *dreptate.*

— Şi mai zici că eşti fizician, copil nerod. N-ai auzit de principiul incertitudinii?

— Fizica particulelor. Fizica filotelor.

— Fizica *gloatei,* Grego. Nici o clipă nu poţi să fii stăpân pe ei. Ei te stăpânesc pe tine. Iar acum, după ce s-au folosit de tine, or să distrugă pădurea celor mai buni prieteni şi susţinători ai noştri printre pequeninos, şi să vedem ce-o să ne facem? O să fie război între oameni şi pequeninos – doar dacă n-or să dea dovadă de-o stăpânire de sine inumană – şi totul o să fie din vina noastră.

— Warmaker l-a ucis pe Quim.

— O crimă. Dar ceea ce ai declanşat tu aici, Grego, e o atrocitate.

— Nu eu am făcut-o!

— Episcopul Peregrino s-a sfătuit cu tine. Primarul Kovano te-a prevenit. Eu te-am implorat. Iar tu n-ai ţinut cont de nimic şi ai făcut-o.

— M-ai prevenit despre o revoltă, nu despre *asta…*

— Aste e o revoltă, nătărăule! Mai rău decât o revoltă. Un pogrom. Un masacru. Un măcel al copiilor. E primul pas pe drumul teribil care duce la xenocid.

— Nu poţi să arunci toată vina pe mine!

Faţa ei era înfiorătoare în lumina lunii, în luminile de la uşile şi ferestrele barurilor.

— Nu te învinuiesc decât pentru ceea ce ai făcut. Ai provocat un incendiu într-o zi toridă, secetoasă şi pe un vânt puternic, în ciuda tuturor avertismentelor. Iată pentru ce te învinuiesc, şi dacă tu nu te consideri responsabil pentru toate consecinţele propriilor tale acţiuni, atunci eşti cu adevărat nevrednic de societatea umană şi sper să-şi pierzi libertatea pentru totdeauna.

A dispărut. Unde? Ca să facă ce? Nu poate să-l lase singur aici. Nu e drept să-l lase singur. Cu câteva clipe mai devreme, era atât de uriaş, avea cinci sute de inimi, de creiere şi de guri, o mie de mâini şi de picioare, iar acum totul dispăruse, de parcă noul lui trup uriaş murise şi fusese părăsit ca o fantomă cutremurătoare, viermele slab şi prăpădit al unui suflet

deposedat de trupul puternic pe care îl stăpânise cândva. Nicicând nu fusese atât de îngrozit. Aproape îl omorâseră în graba lor de a-l părăsi, aproape îl călcaseră în picioare.

Cu toate acestea, ei erau *ai lui.* El îi crease, făcuse din ei un grup şi, chiar dacă înţeleseseră greşit scopul pentru care îi crease, continuau să acţioneze conform furiei provocate de el şi după planul pe care el îl sădise în minţile lor. Doar ţinta o greşiseră, atâta tot, în rest făceau exact ceea ce dorise el. Valentine avea dreptate. A lui era responsabilitatea. Ce făceau ei acum i se datora lui, la fel de sigur ca şi cum s-ar fi aflat în fruntea lor, conducându-i.

Deci, ce putea face?

Opreşte-i. Preia din nou controlul. Aşează-te în faţa lor şi imploră-i să înceteze. Nu plecaseră să incendieze pădurea îndepărtată a copacului-nebun, Warmaker, ci aveau de gând să-i măcelărească pe purceluşii pe care el îi *cunoştea,* chiar dacă nu-i erau prea dragi. Trebuia să-i oprească, altfel mâinile sale se vor mânji de sângele lor şi nu le va mai putea spăla niciodată. Vor rămâne veşnic pătate.

Începu să alerge, călcând pe urmele de noroi lăsate de paşii lor pe străzi, acolo unde iarba se transformase în mocirlă. Alergă până simţi că-l înţeapă splina, trecând prin locul unde se opriseră să doboare gardul – unde era câmpul de dezintegrare când aveau nevoie de el, de ce nu-i trecuse nimănui prin minte să-l pună în funcţiune? — şi mai departe, spre locul unde se vedeau deja flăcările ţâşnind către cer.

— Opriţi-vă! Stingeţi focul!

— Să-i ardem!

— Pentru Quim şi Hristos!

— Moarte porcilor!

— Uite colo unul, vrea să fugă!

— Omoară-l!

— Arde-l!

— Copacii nu-s destul de uscaţi, focul nu se aprinde!

— Ba da!

— Doborâţi copacul!

— Uite altul!

— Ia te uită, micii ticăloşi atacă!

— Tăiaţii în două!

— Dă-mi mie coasa aia dacă tu n-ai de gând s-o foloseşti!

— Fă-i bucăţi pe porcul ăla mic!

— Pentru Quim şi Hristos!

Sângele ţâşneşte într-un arc de cerc larg şi-l stropeşte pe Grego pe faţă, tocmai când se repede înainte, încercând să-i oprească. L-am cunoscut? Am recunoscut oare vocea acestui pequenino înainte de a se frânge în acest ţipăt de agonie şi de moarte? Nu mai pot să repar nimic, l-au măcelărit. De fapt, au măcelărit-o. O soţie. Înseamnă că suntem aproape de mijlocul pădurii, iar uriaşul acela trebuie să fie copacul-mamă.

— Uite un copac-ucigaş!

În jurul luminişului unde se înalţă copacul gigantic, copacii mai mici începură deodată să se încline, apoi se prăbuşiră la pământ, cu trunchiurile frânte. Pentru o clipă, Grego crezu că oamenii îi doborau, dar acum văzu că nimeni nu se apropiase de copacii aceia. Singuri se aruncau la pământ, se prăbuşeau în moarte ca să-i zdrobească sub trunchiurile şi crengile lor pe oamenii ucigaşi, într-o încercare disperată de a-şi salva copacul-mamă.

La început, manevra au succes. Se auziră ţipete de agonie; vreo douăzeci de oameni au fost zdrobiţi sau au rămas imobilizaţi sub copacii căzuţi. Până la urmă însă se prăbuşiră toţi copacii fraţi, iar copacul-mamă rămase nevătămat, cu trunchiul unduindu-se straniu, cuprins parcă de un spasm peristaltic ascuns privirilor.

— Lăsaţi-l să trăiască! ţipă Grego. E copacul-mamă! N-are nici o vină!

Dar ţipetele lui au fost acoperite de răcnetele celor răniţi şi imobilizaţi şi de teroarea provocată de înţelegerea faptului că pădurea *putea* să contraatace, că nu mai era vorba de un joc al răzbunării prin care se făcea dreptate şi se aplicau pedepse, ci de un război adevărat, în care ambii combatanţi erau periculoşi.

— Daţi-i foc! Daţi-i foc!

Incantaţia era îndeajuns de puternică pentru a înăbuşi strigătele muribunzilor. Acum crengile şi frunzele copacilor căzuţi erau întinse către copacul-mamă; le-au aprins şi au început imediat să ardă. Câţiva oameni şi-au recăpătat îndeajuns raţiunea pentru a realiza că un incendiu care ar fi distrus copacul-mamă i-ar fi ars totodată şi pe cei prinşi sub copacii-fraţi prăbuşiţi, dar cei mai mulţi erau stăpâniţi de beţia succesului repurtat. Pentru ei, copacul-mamă era Warmaker, ucigaşul; pentru ei, acest copac reprezenta tot ceea ce era străin pe Lusitania, duşmanul care îi obliga să se baricadeze în spatele unui gard, stăpânul locurilor care le alocase în mod arbitrar doar o mică palmă de teren pe o planetă atât de întinsă.

Copacul-mamă reprezenta opresiunea şi autoritatea, toată stranietatea şi pericolul, iar ei îl învinseseră.

Lui Grego i se făcu greaţă din cauza ţipetelor oamenilor imobilizaţi, care vedeau flăcările apropiindu-se, a urletelor răniţilor la care focul ajunsese deja şi a incantaţiei triumfătoare a celor care înfăptuiseră această crimă. „Pentru Quim şi Hristos! Pentru Quim şi Hristos!” Grego a simţit nevoia irezistibilă să fugă, incapabil să suporte ceea ce vedea, mirosea şi auzea, flăcările portocalii strălucitoare, carnea de om sfârâind şi pârâitul lemnului viu cuprins de foc.

Dar *nu* a fugit. În schimb, s-a alăturat celor care se repeziră până la limita incendiului să-i salveze pe cei prinşi sub copaci, rămaşi încă în viaţă. Se arsese şi la un moment dat hainele i-au luat foc, dar durerea fierbinte nu însemna nimic, o simţea aproape ca pe o binecuvântare, căci era pedeapsa care i se cuvenea. Ar fi trebuit să moară în locul acesta. Poate chiar ar fi făcut-o, poate chiar s-ar fi aruncat atât de adânc în flăcări încât să nu mai poată ieşi de acolo până nu şi-ar fi ispăşit crima şi n-ar mai fi rămas din el decât un morman de oase calcinate şi cenuşă, dar mai erau răniţi care puteau fi scoşi din flăcări, mai puteau fi salvate vieţi. În plus, cineva îi înăbuşi flăcările de pe umeri şi îl ajută să ridice copacul sub trunchiul căruia fusese prins un băiat; cum să moară când trebuia să salveze un copil?

— Pentru Quim şi Hristos! scânci băiatul în timp ce se târa la adăpost de flăcări.

El era, băiatul care rupsese tăcerea şi îndreptase mulţimea în direcţia pădurii. „Tu ai făcut-o, gândi Grego. Tu i-ai luat de lângă mine.” Băiatul se uită la el şi îl recunoscu.

— Grego! ţipă el şi se repezi înainte. Îl cuprinse pe Grego cu braţele pe după coapse şi îşi lipi capul de şoldul lui. Unchiul Grego!

Era băiatul cel mai mare a 1 lui Olhado, Nimbo.

— Noi am făcut-o! ţipă Nimbo. Pentru unchiul Quim!

Flăcările pârâiră. Grego îl luă pe băiat în braţe şi-l duse împleticindu-se, ferindu-se de arşiţa focului, departe, în întuneric, în răcoarea nopţii. Toţi oamenii alergau într-acolo, flăcările îi goneau de la spate, iar vântul gonea flăcările. Cei mai mulţi erau în aceeaşi stare ca şi Grego, epuizaţi, înspăimântaţi, înnebuniţi de durerea provocată de arsuri sau pentru că nu reuşiseră să-i ajute pe ceilalţi.

Dar alţii, destul de numeroşi totuşi, fuseseră atinşi doar de focul lăuntric aprins de Grego şi Nimbo în piaţă.

— Daţi-le foc la toţi!

Vocile erau răzleţe, grupuri mici, ca nişte vârtejuri într-un torent, dar acum aveau torţe smulse din focurile ce ardeau cu furie în inima pădurii.

— Pentru Quim şi Hristos! Pentru Libo şi Pipo! Jos cu copacii! Jos cu copacii!

Grego alergă mai departe, clătinându-se.

— Lasă-mă jos, spuse Nimbo.

Şi mai departe.

— Pot să merg şi singur.

Dar misiunea lui Grego era prea urgentă. Nu se putea opri pentru Nimbo şi nu-l putea lăsa să meargă pe jos, nu putea să-l aştepte şi nu-l putea lăsa în urmă. Nu-l laşi pe fiul fratelui tău de izbelişte, într-o pădure incendiată. Aşa că îl purtă în braţe şi, după un timp, epuizat, cu dureri în picioare şi braţe din pricina efortului fizic, şi cu umărul cuprins de o suferinţă atroce în locul unde se arsese, ieşi din pădure pe întinderea de iarbă din faţa porţii, acolo unde cărarea dinspre pădure cotea ca să se întâlnească cu cea de la laboratoarele de xenobiologie.

Mulţimea se adunase acolo, mulţi dintre oameni ţinând în mâini torţe aprinse, dar din cine ştie ce motiv rămăseseră la o distanţă oarecare de cei doi copaci izolaţi care stăteau de veghe aici: Human şi Rooter. Grego îşi făcu loc prin mulţime, continuând să-l ţină în braţe pe Nimbo; inima îi bătea nebuneşte, şi era plin de teamă, de suferinţă şi totuşi, de o scânteie de speranţă, căci ştia de ce se opriseră oamenii cu torţele. Iar când ajunse la marginea mulţimii, constată că nu se înşelase.

În jurul acestor ultimi copaci-tată se adunaseră în jur de două sute de fraţi şi soţii pequenino, mici şi hărţuiţi, dar afişând un aer sfidător. Erau hotărâţi să lupte până la moarte în acest loc, decât să lase să fie incendiaţi şi aceşti ultimi doi copaci – care, dacă mulţimea hotăra aşa, tot aveau să ardă până la urmă, căci nu era nici o speranţă ca pequeninos să poată sta în calea unor oameni decişi să ucidă.

Dar iată că între purceluşi şi oameni adunaţi acolo stătea Miro, care părea un uriaş prin comparaţie cu pequeninos. Nu avea la el nici o armă şi totuşi îşi ţinea braţele întinse ca şi cum ar fi vrut să-i protejeze pe pequeninos, sau poate să-i ţină pe loc. Şi, cu vorbirea lui greoaie, sfida mulţimea.

— Omorâţi-mă pe mine mai întâi, spuse el. Vă place să ucideţi! Omorâţi-mă pe mine mai întâi! Aşa cum ei l-au ucis pe

Quim! Omorâţi-mă pe mine mai întâi!

— Nu pe tine! spus unul din cei ce ţineau torţele. Dar copacii ăia or să moară! Şi toţi purceluşii ăştia, dacă n-au atâta minte încât să fugă de-aici.

— Pe mine mai întâi! spuse Miro. Ei sunt fraţii mei! Omorâţi-mă pe mine mai întâi!

Vorbea tare şi lent, astfel ca discursul lui să poată fi înţeles. Gloata era şi acum cuprinsă de mânie, cel puţin o parte din ea. Totuşi, erau printre ei şi mulţi care se săturaseră de toată povestea, mulţi care deja se simţeau ruşinaţi, descoperind în inimile lor ce lucruri teribile înfăptuiseră în noaptea aceea, când îşi lăsaseră sufletele în robia gloatei. Grego mai simţea şi acum legătura sa cu ceilalţi şi ştia că puteau s-o ia în oricare dintre direcţii: cei încă înfierbântaţi de ură erau în stare să declanşeze un ultim incendiu, iar cei care se potoliseră şi nu mai simţeau în sinea lor decât fierbinţeala ruşinii puteau la fel de bine să învingă.

Era ultima şansă a lui Grego de a se reabilita, cel puţin în parte. Aşa că merse înainte, cu Nimbo în braţe.

— Daţi-vă la o parte, Grego, şi tu şi ologul!

— Prin ce vă deosebiţi voi de Warmaker, dacă-i ucideţi pe micuţii ăştia?

Acum Grego ajunsese lângă Miro.

— La o parte! O să le dăm foc şi la ăştia, ca să terminăm o dată treaba. Dar vocea nu mai era la fel de sigură.

— În spatele vostru e un incendiu, zise Grego, şi prea mulţi au murit deja, şi oameni şi pequeninos. (Avea vocea răguşită şi respiraţia întretăiată din pricina fumului inhalat. Dar încă se putea face auzit.) Pădurea care l-a ucis pe Quim e la mare distanţă de aici, iar Warmaker a rămas neatins. În noaptea asta n-am făcut dreptate aici. Am ucis, am comis un masacru.

— Porcii sunt porci!

— Oare? V-ar conveni dac-aţi fi în locul lor?

Grego făcu câţiva paşi spre unul din cei ce arătau obosiţi şi deloc dispuşi să continue şi i se adresă direct, arătând cu degetul spre purtătorul de cuvânt al gloatei.

— Tu! Ţi-ar plăcea să fii pedepsit pentru ce a făcut ei?

— Nu, bâigui omul.

— Dacă *el* ar ucide pe cineva, vi s-ar părea drept ca cineva să vină la voi acasă şi să vă măcelărească soţia şi copii pentru asta?

De data aceasta îi răspunseră mai multe voci.

— Nu.

— Şi de ce nu? Oamenii sunt oameni, nu-i aşa?

— Eu n-am omorât nici un copil, spuse purtătorul de cuvânt.

Acum îşi iau apărarea sieşi. Iar „noi” dispăruse din discursul lui.

Rămăsese un individ acum, singur. Gloata se destrăma.

— Le-am ars copacul-mamă, spuse Grego.

În spatele lui se auzi un sunet ca de bocet, şi mai multe scâncete ascuţite. Pentru fraţii şi pentru soţiile supravieţuitoare era confirmarea temerilor lor cele mai groaznice. Copacul-mamă arsese.

— Copacul ăla uriaş din mijlocul pădurii – înăuntrul lui se aflau *toţi* copiii lor. *Toţi* copiii. Pădurea asta nu ne-a făcut nici un rău, iar noi i-am omorât copiii.

Miro înaintă şi-şi puse mâna pe umărul lui Grego. Se sprijinea Miro de el sau îl ajuta să se ţină drept?

— Hai, duceţi-vă acasă cu toţii.

— Poate că ar trebui să încercăm să stingem incendiul, sugeră Grego.

Dar flăcările cuprinseseră toată pădurea.

— Duceţi-vă acasă, spuse Miro din nou. Rămâneţi în spatele gardului.

Mânia nu se risipise cu totul.

— Cine eşti *tu* să ne spui ce trebuie să facem?

— Rămâneţi în spatele gardului. Acum o să vină altcineva să-i ajute pequeninos.

— Cine? Poliţia?

Câţiva râseră cu amărăciune, căci mulţi dintre ei *erau* poliţişti.

— Iată-i, zise Miro.

Se auzi un zumzet grav, la început slab, abia perceptibil din pricina uruitului flăcărilor, iar apoi din ce în ce mai tare, până când îşi făcură apariţia cinci aparate zbor, planând la rasul ierbii în timp ce înconjurau mulţimea; uneori păreau siluetele negre ale unor păsări proiectate pe fondul pădurii incendiate, alteori, când ajungeau în partea opusă, străluceau orbitor de la flăcările ce se reflectau pe suprafaţa lor. În cele din urmă aparatele se opriră, cufundându-se toate cinci în iarba înaltă. Abia atunci au fost oamenii în stare să distingă o formele întunecate între ele, când de pe fiecare platformă zburătoare s-au ridicat câte şase umbre. Ceea ce luaseră drept maşinării strălucitoare fixate pe aparatele de zbor nu erau deloc

mecanisme, ci nişte făpturi vii, nu la fel de înalte ca oamenii dar nici la fel de mici ca purceluşii, cu ochi mari poliedrici. Nu schiţară nici un gest ameninţător, doar se aşezară în linie în faţa fiecărui aparat de zbor. Nu era nevoie de gesturi. Înfăţişarea lor era de ajuns pentru a stârni amintirile unor coşmaruri străvechi şi ale unor poveşti de groază.

— *Deus nos perdoe!* strigară câţiva.

Dumnezeu să ne ierte. Se aşteptau să moară.

— Duceţi-vă acasă, spuse Miro. Rămâneţi în spatele gardului.

— Ce sunt alea?

Vocea de copil a lui Nimbo vorbi în numele tuturor. Răspunsurile se auziră în şoaptă. „Diavoli.” „Îngeri ai distrugerii.” „Moartea.”

Şi apoi se auzi adevărul, rostit de buzele lui Grego, căci el ştia ce erau, deşi ar fi fost de neînchipuit:

— Gândaci. Gândaci aici, pe Lusitania.

Nu părăsiră locul în fugă. Plecară la pas, uitându-se cu băgare de seamă în urmă, depărtându-se cu teamă de creaturile acelea stranii, a căror existenţă nici unul dintre ei n-o bănuise, ale căror puteri şi le puteau doar imagina sau aminti din filmele video străvechi, studiate cândva la şcoală. Gândacii, care ajunseseră la un pas de distrugerea întregii omeniri, până când Ender Xenocidul i-a distrus înainte s-o facă. Cartea intitulată „Matca” povestea că gândacii erau realmente frumoşi şi că dispariţia lor nu fusese necesară. Dar acum, văzându-le exoscheletele negre şi lucioase şi cele o mie de lentile din ochii lor verzi şi scânteietori, nu se simţeau deloc pătrunşi de frumuseţe, ci de teroare. Şi aveau să ajungă acasă cu conştiinţa faptului că şi *ei,* nu numai purceluşii pitici şi înapoiaţi, îi aşteptau dincolo de gard. Dacă înainte crezuseră că se aflau într-o închisoare, cu siguranţă că acum erau prizonieri într-unul dintre cercurile infernului.

În cele din urmă, Miro, Grego şi Nimbo rămaseră singuri. În jurul lor purceluşii priveau cu smerenie, dar nu cu groază: spre deosebire de oameni, ei nu aveau coşmaruri cu insecte care bântuiau prin cotloanele uitate ale memoriei lor. Şi apoi, gândacii veniseră la ei în calitate de salvatori şi protectori. Ceea ce-i apăsa cel mai tare nu era curiozitatea, ci mai curând durerea provocată de ceea ce pierduseră.

— Human a implorat-o pe Matcă să-i ajute, dar ea i-a spus că nu poate să ucidă oameni, le explică Miro. Apoi Jane a văzut incendiul cu ajutorul sateliţilor şi l-a anunţat pe Andrew Wiggin,

care a vorbit cu Matca şi i-a spus cum să procedeze ca să evite vărsarea de sânge.

— Adică nu ne ucid? întrebă Nimbo.

Grego îşi dădu seama că Nimbo se pregătise să moară. Pe urmă îi trecu prin minte că şi el aşteptase moartea şi că abia acum, o dată cu explicaţiile lui Miro, se liniştise şi acceptase faptul că gândacii nu veniseră să-i pedepsească pe el şi pe Nimbo pentru ceea ce declanşaseră în noaptea aceasta. Sau, mai exact, pentru ceea ce declanşase Grego şi fusese desăvârşit de micul imbold al inocentului Nimbo.

Grego îngenunche încet şi-l lăsă pe băiat în iarbă. Braţele abia îl mai ascultau, iar durerea din umeri era de nesuportat. Începu să plângă, dar nu de durere.

Gândacii se puseră în mişcare. Cei mai mulţi rămaseră la sol, alergând să-şi ia în primire posturile de observaţie din jurul oraşului. Câţiva se urcară din nou pe aparatele de zbor, câte unul pe fiecare, şi se înălţară iarăşi deasupra pădurii incendiate şi a ierbii cuprinse de flăcări, pulverizând o substanţă care înăbuşi focul şi, încet-încet, îl stinse.

Episcopul Peregrino stătea în picioare pe zidul jos al fundaţiei turnate chiar în dimineaţa aceea. Toţi locuitorii Lusitaniei se adunaseră acolo şi se aşezaseră pe iarbă. Episcopul folosea de un mic amplificator ca să-l poată auzi toată lumea, dar probabil că n-ar fi avut nevoie de el, căci se aşternuse o tăcere adâncă; chiar şi copiii cei mai mici păreau să fi sesizat mâhnirea generală.

În spatele lui Peregrino se vedea pădurea înnegrită dar nu complet lipsită de viaţă – câţiva copaci înverziseră din nou. Înaintea lui erau întinse cadavrele acoperite cu pături, fiecare lângă mormântul său. Cel mai aproape se afla trupul lui Quim, părintele Estevão. Celelalte aparţineau oamenilor care muriseră cu două nopţi înainte, sub copacii prăbuşiţi în incendiu.

— Mormintele vor fi podeaua acestei capele, ca să păşim peste rămăşiţele pământeşti ale celor dispăruţi ori de câte ori vom intra în ea, peste trupurile celor care au murit în timp ce se străduiau ei înşişi să aducă moartea şi dezolarea printre fraţii noştri pequeninos. Mai presus de toate, trupul părintelui Estevão, care a murit încercând să ducă evanghelia lui Hristos într-o pădure de eretici. A murit ca un martir. Ceilalţi au murit cu crima în inimi şi cu sânge pe mâini.

Voi vorbi limpede, astfel încât Vorbitorul în numele Morţilor

să nu mai adauge nimic după mine. Voi vorbi limpede, aşa cum Moise le-a vorbit copiilor lui Israel după ce s-au închinat viţelului de aur şi au încălcat învoiala cu Dumnezeu. Dintre noi toţi, puţini sunt cei care nu au partea lor de vină pentru această fărădelege. Părintele Estevão, care a murit curat, dar al cărui nume s-a aflat pe buzele hulitoare ale celor ce au ucis. Vorbitorul în numele Morţilor şi cei care au călătorit alături de el ca să aducă acasă trupul neînsufleţit al acestui preot martir. Şi Valentine, sora Vorbitorului, care ne-a avertizat. Valentine cunoaşte istoria şi firea omenească, dar eu şi primarul am crezut că vă cunoaştem pe *voi,* că sunteţi mai puternici decât istoria. Din păcate pentru noi toţi, sunteţi la fel de decăzuţi ca oricare alţi oameni, iar ca voi sunt şi eu. Păcatul este al fiecăruia dintre noi care ar fi putut să încerce să oprească măcelul şi n-a făcut-o! Al soţiilor care n-au încercat să-i ţină acasă pe bărbaţii lor. Al bărbaţilor care au văzut, dar n-au spus nimic. Al tuturor celor care au ţinut făcliile în mâini şi au ucis un trib de fraţi întru creştinătate pentru o crimă săvârşită de verii lor îndepărtaţi, aflaţi la o depărtare de o jumătate de continent.

Justiţia îşi face fărâma ei de dreptate. Gerao Gregorio Ribeira von Hesse se află la închisoare, dar pentru o altă crimă – crima de a fi violat încrederea ce i-a fost acordată şi de a fi destăinuit secrete pe care nu avea dreptul să le dezvăluie. Nu a fost închis pentru masacrul neamului pequenino, căci partea lui de vină nu e mai mare decât a acelora dintre voi care l-au urmat. Înţelegeţi ce vă spun? Vina e a noastră, a tuturor, şi noi trebuie să ne căim împreună, să ne facem penitenţa împreună, să ne rugăm Mântuitorului să ne ierte pentru fapta îngrozitoare pe care am săvârşit-o cu numele lui pe buze!

Mă aflu pe fundaţia acestei noi capele care va purta numele părintelui Estevão, apostol al neamului pequenino. Blocurile pentru fundaţie au fost smulse din zidurile catedralei noastre; în locul lor au rămas găuri prin care vântul poate să bată şi ploaia poate să cadă în timp ce ne închinăm Atotputernicului. Aşa va rămâne catedrala până la terminare capelei.

Cum o vom termina? Vă veţi duce cu toţii la casele voastre şi veţi sparge zidurile, apoi veţi lua cărămizile ce vor cădea şi le veţi aduce aici. Veţi avea grijă să nu reparaţi zidurile până la terminarea capelei. Apoi vom găuri zidurile tuturor fabricilor şi clădirilor din colonia noastră până când nu va mai rămâne nici o construcţie care să nu poate rănile păcatului. Toate aceste răni vor rămâne aşa până când zidurile vor fi îndeajuns de înalte ca

să ridicăm acoperişul, pe care-l vom clădi din grinzile şi scândurile cioplite din copacii carbonizaţi care au căzut în pădure, încercând să-şi apere neamul de mâinile noastre criminale.

După aceea, vom veni cu toţii la această capelă şi vom intra în ea târându-ne în genunchi, unul câte unul, până când fiecare dintre noi va fi trecut peste mormintele morţilor noştri şi pe sub cadavrele acelor fraţi de demult, care au trăit cea de-a treia viaţă dăruită de Dumnezeul nostru preamilostiv până când noi i-am pus capăt. Acolo ne vom ruga pentru iertarea noastră. Ne vom ruga ca venerabilul nostru părinte Estevão să pună o vorbă bună pentru noi. Ne vom ruga ca Mântuitorul nostru să adauge şi păcatul nostru cel groaznic la ispăşirea lui, ca să nu să petrecem o veşnicie în iad. Ne vom ruga ca Dumnezeu să ne purifice.

Abia atunci ne vom repara zidurile şi ne vom tămădui casele. Asta e penitenţa noastră, copiii mei. Să ne rugăm să fie de ajuns.

În mijlocul unui luminiş acoperit cu cenuşă, Ender, Valentine, Miro, Quara, Ouanda şi Olhado priveau cum cea mai respectabilă dintre soţii era jupuită de vie şi sădită, căci din cadavrul celei de-a doua vieţi trebuia să crească noul copac-mamă. În timp ce se stingea din viaţă, soţiile supravieţuitoare scoteau dintr-o crăpătură a vechiului copac-mamă trupurile neînsufleţite ale copiilor şi micilor mame care trăiseră acolo şi le aşezau pe trupul ei însângerat. După câteva ore, lăstarul ei avea să se înalţe dintre cadavre, ieşind în întâmpinarea soarelui.

Folosindu-se de seva lor, lăstarul avea să crească rapid, să se îngroaşe şi să se înalţe suficient cât să-şi deschidă o crăpătură în trunchi. Dacă creştea îndeajuns de repede şi dacă se deschidea la timp, cei câţiva copii supravieţuitori agăţaţi în interiorul cavităţii copacului-mamă mort puteau fi transferaţi în noul adăpost. Dacă printre copii erau şi mici mame, aveau să fie duse la cei doi copaci-tată supravieţuitori, Human şi Rooter, pentru împerechere. Dacă în trupurile lor plăpânde aveau să fie concepuţi alţi copii, pădurea care cunoscuse părţile cele mai bune şi cele mai rele ale oamenilor avea să supravieţuiască.

Dacă nu – dacă toţi copiii erau masculi, ceea ce nu era exclus, sau dacă toate femelele erau sterpe, ceea ce era posibil, ori dacă toţi fuseseră prea grav răniţi în arşiţa focului care carbonizase trunchiul copacului-mamă şi îl omorâse, sau dacă

erau prea slăbiţi de zilele de înfometare la care aveau să fie supuşi până când noul copac-mamă ar fi fost gat să-i primească –, atunci pădurea avea să moară împreună cu toţi fraţii şi toate soţiile, iar Human şi Rooter aveau să mai trăiască încă un mileniu, copaci-tată fără de trib. Poate că alte triburile îi vor cinsti şi vor aduce la ei micile mame pentru împerechere. Poate. Dar ei nu vor mai putea fi părinţii propriului lor trib, nu vor mai fi înconjuraţi de fiii lor. Vor rămâne nişte copaci singuratici, fără vreo pădure care să le aparţină, monumente unice ale operei lor de o viaţă: reconcilierea neamului omenesc cu neamul pequenino.

Cât despre furia împotriva lui Warmaker, aceasta se stinsese. Copacii-tată de pe Lusitania au căzut cu toţii de acord că oricât de mare era datoria morală creată prin moartea părintelui Estevão, ea fusese plătită şi răsplătită prin masacrul pădurii lui Rooter şi Human. Mai mult decât atât, Warmaker a câştigat mulţi adepţi ai ereziei sale – căci nu dovediseră oamenii că erau nevrednici de evanghelia lui Hristos? Pequeninos, spunea Warmaker, erau cei aleşi drept receptacule ale Duhului Sfânt, în vreme ce fiinţele omeneşti pur şi simplu nu aveau în ele nici o părticică din Dumnezeu. „Nu mai avem nevoie să ucidem alţi oameni”, spunea el. ”Nu trebuie decât să aşteptăm şi Duhul Sfânt îi va omorî pe toţi. Între timp, Dumnezeu ne-a trimis-o pe Matcă să ne construiască astronave. Îl vom purta pe Duhul Sfânt cu noi ca să judece fiecare planetă pe care o vom vizita. Noi vom fi îngerii distrugători. Noi vom curăţa Canaanul spre a face loc aleşilor lui Dumnezeu.

Mulţi dintre pequeninos îl credeau acum. Warmaker nu li se mai părea un nebun; fuseseră martori ai primelor frământări ale apocalipsei, oglindite în flăcările ce înghiţiseră o pădure nevinovată. Mulţi pequeninos spuneau că nu mai au nimic de învăţat de la omenire. Dumnezeu îşi întorsese faţa de la fiinţele omeneşti.

Aici totuşi, în acest luminiş din pădure, cu picioarele cufundate până la glezne în cenuşă, fraţii şi soţiile care stătuseră de veghe lângă noul copac-mamă nu credeau câtuşi de puţin în doctrina lui Warmaker. Ei, care îi cunoşteau cel mai bine pe oameni, acceptaseră chiar ca nişte oameni să fie de faţă şi să-i ajute să renască.

— Da, spuse Planter, care era acum purtătorul de cuvânt al fraţilor supravieţuitori, ştim că nu toţi oamenii sunt la fel, aşa cum nici noi nu suntem la fel. Hristos trăieşte în unii dintre noi,

iar în alţii nu. Nu suntem toţi precum pădurea lui Warmaker, aşa cum nici voi nu sunteţi toţi nişte criminali.

Aşa a strâns Planter mâinile lui Miro şi Valentine dis-de-dimineaţă, cu puţin înaintea zorilor, când noul copac-mamă a reuşit să-şi deschidă o crăpătură în trunchiul zvelt, iar soţiile au purtat cu gingăşie trupurile slăbite şi înfometate ale copilaşilor supravieţuitori în noul lor cămin. Era prea devreme pentru o concluzie definitivă, dar existau motive de speranţă: noul copac-mamă fusese gata în numai o zi şi jumătate, şi mai bine de treizeci de copii trăiseră până în momentul transferului. Era posibil ca o treime să fie femele fertile şi chiar dacă numai un sfert dintre ele trăiau suficient de mult pentru a naşte, pădurea putea să crească din nou viguroasă.

Planter tremura.

— Fraţii n-au văzut niciodată aşa ceva în toată istoria planetei.

Mai mulţi fraţi îngenuncheaseră şi îşi făceau semnul crucii. Mulţi se rugaseră pe tot parcursul veghii. Valentine îşi aduse aminte ce-i spusese Quara. Se apropie de Miro şi-i şopti:

— Şi Ela s-a rugat.

— Ela?

— Înainte de incendiu. Quara a fost cu ea la racla Os Venerados. S-a rugat ca Dumnezeu să deschidă calea spre viaţă şi pace.

Valentine se gândi la toate cele întâmplate după rugăciunea rostită de Ela.

— Îmi închipui că e destul de dezamăgită de răspunsul pe care i l-a dat Dumnezeu.

— Aşa păţesc oamenii de obicei.

— Dar copacul-mamă s-a deschis atât de repede… poate că este chiar începutul răspunsului ei.

Miro se uită la Valentine nedumerit.

— Eşti credincioasă?

— Hai să zicem că sunt bănuitoare. Bănuiesc că s-ar putea să existe cineva căruia să-i pese ce se întâmplă cu noi. Sunt deja cu o treaptă mai sus decât simpla dorinţă. Şi cu o treaptă mai jos decât speranţa.

Miro zâmbi uşor, dar Valentine nu pricepu dacă era încântat sau amuzat.

— Şi ce crezi că va face în continuare Dumnezeu drept răspuns la rugăciunea Elei?

— Vom trăi şi vom vedea. Misiunea noastră e să decidem ce

vom face *noi* în continuare. Avem de rezolvat o nimica toată: cele mai profunde mistere ale universului.

— Ei bine, iată ce-ar trebui să ne ducă drept pe cărarea Domnului.

Apoi sosi Ouanda. În calitate de xenolog luase şi ea parte la veghe, şi fusese anunţată imediat despre deschiderea copacului-mamă, cu toate că nu era de serviciu. Venirea ei însemna de obicei plecarea grăbită a lui Miro. Dar nu şi de data aceasta. Valentine constată încântată că privirea lui Miro nu părea nici să zăbovească asupra Ouandei, nici s-o evite; pur se afla acolo pur şi simplu pentru a conlucra cu pequeninos, ca şi el. Fără doar şi poate că totul nu era decât un complicat simulacru de normalitate, dar după experienţa lui Valentine, normalitatea era *întotdeauna* un simulacru şi oamenii se comportau exact aşa cum credeau că se aşteaptă cei din jurul lor. Miro ajunsese la punctul în care era pregătit să interpreteze ceva asemănător unui rol normal în relaţia cu Ouanda, indiferent cât de fals părea faţă de sentimentele lui reale. Poate că nici nu era atât de fals. Ouanda avea de două ori vârsta lui şi nu mai era fata pe care o iubise.

Se iubiseră, dar fără să ajungă la dragostea fizică. Valentine fusese încântată când auzise amănuntul acesta, deşi Miro i-l spusese pe un ton de regret încărcat cu mânie. De multă vreme Valentine observase că într-o societate care pretindea castitatea şi fidelitatea, adolescenţii care-şi stăpâneau şi îşi canalizau pasiunile tinereţii deveneau la maturitate puternici şi civilizaţi. Adolescenţii dintr-o asemenea comunitate care erau fie prea slabi pentru a se stăpâni, fie prea dispreţuitori faţă de normele sociale ca să încerce sfârşeau de regulă prin a fi ori lupi, ori oi, adică fie membri inerţi ai turmei, fie animale de pradă care luau tot ce puteau şi nu dădeau nimic în schimb.

Prima oară când îl întâlnise pe Miro se temuse că era un animal care se autocompătimea ori o fiară egoistă, plină de resentimente împotriva cuştii în care era închisă. Nu era nici una, nici alta. Poate că acum îşi regreta castitatea din adolescenţă – era firesc să dorească să se fi culcat cu Ouanda pe vremea când avea un trup viguros şi amândoi erau de aceeaşi vârstă –, dar Valentine nu o regreta. De aici reieşea că Miro avea putere interioară şi simţul responsabilităţii faţă de comunitate. Pentru Valentine, faptul că Miro reuşise de unul singur să ţină piept gloatei în momentele cruciale de care depinsese salvarea lui Rooter şi Human, faptul acesta deci

fusese perfect previzibil.

La fel de previzibil fusese faptul că Miro şi Ouanda vor face marele efort de a simula că nu sunt decât doi străini care-şi fac meseria şi că totul este normal între ei. Forţă interioară şi respect faţă de cei din jur: aceştia erau oamenii care menţineau unitatea unei comunităţi, cei care conduceau. Spre deosebire de oi şi de lupi, ei interpretau un rol mai bun decât cel scris de propriile lor temeri şi dorinţe intime, jucau după un scenariu al bunului simţ, al sacrificiului de sine, al reputaţiei publice – al civilizaţiei. Într-adevăr, exista civilizaţie în istoria omenirii, dar numai datorită unor oameni ca aceştia. Păstorii.

Novinha se întâlni cu el la intrarea în şcoală. Mergea la braţ cu Dona Crista, cel de-al patrulea conducător al sectei Copiii Minţii lui Hristos de la sosirea lui Ender pe Lusitania.

— Nu am nimic să-ţi spun, zise Novinha. După lege, suntem căsătoriţi încă, dar asta-i tot.

— Nu eu ţi-am omorât fiul.

— Dar nici nu l-ai salvat.

— Te iubesc.

— Atât cât eşti în stare să iubeşti, şi numai când preocuparea ta pentru soarta altora îţi mai lasă ceva timp. Ai impresia că eşti un soi de înger păzitor care duce povara responsabilităţii întregului univers. Tot ce ţi-am cerut eu a fost să-ţi asumi responsabilitatea pentru familia mea. Eşti bun să iubeşti oamenii cu miliardele, dar nu mai eşti bun când e vorba de câteva zeci; în privinţa iubirii pentru un singur om, nu te pricepi absolut deloc.

Era o judecată aspră, şi el ştia că nu corespundea adevărului, dar nu venise aici să se certe.

— Te rog să te întorci acasă, spuse el. Mă iubeşti şi ai nevoie de mine tot atât cât am şi eu nevoie de tine.

— Aici mi-e casa acum. Am încetat să mai am nevoie de tine sau de oricine altcineva. Iar dacă asta e tot ce-ai vrut să-mi spui, iroseşti timpul amândurora.

— Nu, nu e tot.

Novinha aşteptă.

— Fişierele din laborator. Le-ai sigilat pe toate. Trebuie să găsim o soluţie împotriva descoladei înainte să ne ucidă pe toţi.

Ea îi adresă un zâmbet rece, strivitor.

— De ce-ai venit să mă deranjezi cu povestea asta? Sunt convinsă că Jane poate să treacă de parolele mele, nu-i aşa?

— N-a încercat.

— Fără îndoială, ca să-mi menajeze sensibilitatea. Dar e în stare s-o facă, né?

— Probabil.

— Atunci pune-o s-o facă. Numai de ea ai nevoie acum. De fapt, n-ai avut niciodată nevoie de mine, căci o aveai pe *ea.*

— M-am străduit să-ţi fiu un soţ bun. N-am spus niciodată că voi reuşi să te apăr de toate, dar am făcut tot ce-am putut.

— Dacă ai fi făcut-o cu adevărat, Estevão al meu ar mai fi încă în viaţă.

Îi întoarse spatele şi Dona Crista o conduse înapoi în şcoală. Ender o urmări cu privirea până când dispăru după un colţ, apoi se întoarse pe călcâie şi ieşi. Nu ştia sigur unde se ducea, ci numai că trebuia să ajungă acolo.

— Îmi pare rău, spuse Jane încetişor.

— Da.

— Când eu nu voi mai fi, poate că Novinha se va întoarce.

— N-ai să mori dacă voi reuşi să previn acest lucru, spuse el.

— Dar nu poţi. În maxim două luni mă vor anihila.

— Taci din gură, spuse el.

— Ăsta-i adevărul.

— Taci şi lasă-mă să mă gândesc.

— Acum ai de gând să mă salvezi pe *mine?* În ultimul timp n-ai prea obţinut rezultate grozave în rolul de mântuitor.

Ender nu-i răspunse, iar ea nu-i mai vorbi tot restul după-amiezii. Ieşi pe poartă, dar nu intră în pădure. În schimb, îşi petrecu după-amiaza singur, în iarbă, sub soarele fierbinte.

Uneori reflecta, încercând să se lupte cu problemele care nu-i dădeau pace: sosirea flotei, data anihilării lui Jane, eforturile constante ale descoladei de a extermina oamenii de pe Lusitania, planul lui Warmaker de a duce descolada în toată galaxia şi situaţia sumbră a oraşului acum, când Matca îi supraveghea permanent, iar penitenţa pe care şi-o asumaseră oamenii căscase răni adânci în zidurile caselor.

Alteori, mintea lui se golea de orice gând în timp ce stătea culcat în iarbă, prea amorţit ca să plângă; chipul ei îi trecea prin faţa ochilor minţii, buzele şi limba lui îi articulau numele implorând-o în tăcere, ştiind că ea nu i-ar răspunde chiar dacă i-ar auzi vocea, chiar dacă ar scoate vreun sunet, chiar dacă ar urla.

Novinha.

13
Libertate de voinţă

— Printre noi se află unii care consideră că oamenii ar trebui să fie opriţi să experimenteze pe descolada. Descolada constituie esenţa ciclului nostru vital. Ne temem că vor găsi o modalitate de a lichida descolada pe toată planeta, ceea ce ar duce la dispariţia noastră în decurs de o generaţie.

— Iar dacă veţi avea succes, cu siguranţă că ar dispărea ei în câţiva ani.

— E chiar atât de periculoasă descolada? De ce nu pot să-i limiteze efectele în continuare, ca până acum?

— Pentru că descolada nu se transferă în mod aleator, conform legilor naturale. Virusul se adaptează într-o manieră inteligentă, cu scopul de a ne distruge.

— Să ne distrugă? Adică pe voi?

— Ne-am luptat cu descolada tot timpul. Nu în laboratoare, ca oamenii, ci în noi. Înainte să depun ouăle, trec printr-o fază în care le pregătesc pentru a fi în stare să producă toţi anticorpii de care vor avea nevoie în timpul vieţii. Ne dăm seama când descolada se transformă, pentru că lucrătoarele încep să moară. Atunci, un organ situat în apropierea ovarelor mele creează noii anticorpi, astfel că din ouăle depuse vor apărea noi lucrătoare capabile să reziste virusului modificat.

— Deci încercaţi să-l anihilaţi.

— Nu. Procesul nostru de adaptare este automat. Are loc în corpul Mătcii, fără nici o intervenţie exterioară. Nu putem acţiona mai departe de confruntarea cu pericolul existent la un moment dat. Organul nostru imunogen este mult mai eficient decât orice are la dispoziţie organismul uman, dar până la urmă vom avea soarta oamenilor dacă descolada nu va fi distrus. Diferenţa e că nu va mai exista altă matcă în univers care să asigure continuitatea speciei. Noi suntem ultimii.

— Situaţia voastră e şi mai disperată decât a lor.

— Suntem chiar mai incapabili s-o influenţăm. Metodele noastre naturale au fost atât de eficace în lupta cu boala încât nu am crezut necesar că trebuie să înţelegem viaţa.

— Deci ori vom fi exterminaţi noi, ori voi împreună cu

oamenii. Dacă descolada nu va fi distrus, vă va ucide pe voi. Dacă e anihilat, murim noi.

— Asta e planeta voastră. Descolada e în organismul vostru. Dacă se va pune problema alegerii între noi îi voi, voi o să fiţi cei care o să supravieţuiţi.

— Dar ce vor face oamenii?

— Dacă vor dobândi puterea de a distruge descolada, le vom interzice s-o folosească.

— Să le interziceţi? Când s-au supus, mă rog, oamenii?

— Noi nu interzicem niciodată ceva dacă nu avem puterea de a interveni.

— Aha.

— Asta e planeta voastră. Dacă alţi oameni vor uita vreodată, noi o să le aducem aminte.

— Am o altă întrebare.

— Formuleaz-o.

— Cum rămâne cu cei care, asemenea lui Warmaker, vor să ducă descolada în univers? Le-o veţi interzice?

— Ei nu trebuie să ducă descolada pe planete care au deja o viaţă pluricelulară.

— Dar asta e exact ceea ce intenţionează să facă.

— Nu trebuie s-o facă.

— Bine, dar voi faceţi astronave pentru ei. Imediat ce vor deţine controlul unei astronave, se vor duce unde vor dori.

— Nu trebuie să facă asta.

— Deci le-o veţi interzice?

— Noi nu interzicem niciodată ceva dacă nu avem puterea de a preveni.

— Atunci de ce construiţi aceste astronave?

— Flota umană are la bord o armă ce poate distruge această planetă. Ender e sigur că va fi folosită. Ce-ar trebui să facem, să conlucrăm cu ei la distrugerea acestei planete?

— Deci ne vei da astronavele, cu toate că unii dintre noi le-ar putea folosi la fel de bine în scop distructiv.

— Ce veţi face cu astronavele va fi în totalitate responsabilitatea voastră.

— E foarte probabil ca în acel moment tabăra lui Warmaker să deţină majoritatea. Ei vor lua atunci hotărârea.

— Ar trebui să ne asumăm rolul de judecători? Poate că Warmaker are dreptate. Poate că oamenii sunt aceia care merită să piară. Cine ne dă dreptul să fim arbitri? Ei, cu Dispozitivul de Dezintegrarea Moleculară. Voi, cu descolada. Fiecare are

puterea de a-l distruge pe celălalt, fiecare dintre specii e capabilă de o crimă monstruoasă, dar fiecare specie are în rândurile ei destui membri care n-ar provoca niciodată un asemenea rău. Nu noi vom alege. Noi vom construi astronavele, iar voi vă veţi hotărî destinul.

— Atunci nu mai am nici o speranţă. Cineva o să fie distrus.

— Da. Dacă oamenii nu vor obţine o varietate inofensivă de descolada.

— Ar fi posibil?

— Noi nu suntem biologi. Dacă lucrul acesta poate fi făcut, numai oamenii vor putea să-l facă.

— Înseamnă că nu-i putem opri să facă experienţe cu virusul. Trebuie să-i ajutăm. Aproape ne-au distrus pădurea, dar nu avem de ales: trebuie să-i ajutăm.

— Eram siguri că veţi ajunge la concluzia asta.

— Eraţi siguri?

— Iată de ce construim astronave pentru pequeninos. Pentru că sunteţi capabili de înţelepciune.

Când vestea despre reapariţia Flotei Lusitania s-a răspândit printre Vorbitorii cu Zeii de pe Calea, aceştia au început să viziteze casa lui Han Fei-Tzu ca să-l cinstească cum se cuvine.

— Nu vreau să-i văd, spuse Han Fei-Tzu.

— Dar, tată, trebuie. Este cât se poate de normal din partea lor să-ţi prezinte omagiile pentru o realizare atât de măreaţă.

— Atunci am să le spun că a fost în întregime realizarea ta şi că eu nu am nici un merit.

— Nu! ţipă Qing-Jao. Să n-o faci!

— Mai mult decât atât, am să le spun că, după părerea mea, a fost comisă o crimă teribilă, care va provoca moartea unui spirit nobil. Am să le spun că Vorbitorii cu Zeii de pe Calea sunt sclavii unui guvern crud şi inuman şi că trebuie să ne îndreptăm toate eforturile în direcţia distrugerii lui.

— Nu mă sili să te ascult! N-ai fi în stare să vorbeşti astfel nimănui!

Şi era adevărat. Şi Wang-Mu văzu din colţul încăperii cum amândoi, tată şi fiică, începură ritualurile de purificare. Han Fei-Tzu pentru că rostise nişte cuvinte atât de rebele, iar Han Qing-Jao pentru că le ascultase. Stăpânul Han Fei-Tzu n-ar putea să spună niciodată aceste vorbe altora, pentru că ar trebui să se purifice şi aceasta ar fi o dovadă că zeii îi repudiau cuvintele.

„Şi-au făcut treaba temeinic, savanţii Congresului care i-au

creat pe Vorbitorii cu Zeii”, gândi Wang-Mu. „Chiar dacă ştie adevărul, Han Fei-Tzu e neputincios.”

Deci cea care i-a primit pe toţi musafirii a fost Qing-Jao, care a acceptat cu bunăvoinţă elogiile lor, în numele tatălui ei. Wang-Mu a luat şi ea parte la primele câteva vizite, dar curând n-a mai suportat s-o asculte pe Qing-Jao descriind iarăşi şi iarăşi cum ea şi tatăl ei descoperiseră un program de computer ce se ascundea în reţeaua filotică şi cum avea să fie distrus acesta. Una era să ştii că, în sinea ei, Qing-Jao nu credea că săvârşeşte o crimă şi cu totul altceva s-o asculţi lăudându-se cum va înfăptui crima.

Ceea ce făcea Qing-Jao se chema fanfaronadă, deşi numai Wang-Mu o ştia. Qing-Jao atribuia meritele tatălui ei, dar Wang-Mu ştia că stăpâna ei făcuse totul şi se elogia de fapt pe sine însăşi.

— Te rog să nu mă mai obligi să te ascult.

Qing-Jao o studie o clipă, cântărind-o din priviri, apoi îi răspunse cu răceală:

— Du-te, dacă aşa vrei. Văd că încă mai eşti prizoniera duşmanului nostru. Nu mai avem nevoie de tine.

— Fireşte că nu. Tu îi ai pe zei.

Spunând asta, nu-şi putu reprima ironia amară din glas.

— Zei în care tu nu crezi, zise Qing-Jao pe un ton muşcător. Bineînţeles, *ţie* nu ţi-au vorbit niciodată – ce motive ai avea să mă crezi? Dacă asta ţi-e dorinţa, te eliberez din slujba de slujnică de taină. Întoarce-te la familia ta.

— Facă-se voia zeilor, şopti Wang-Mu, şi acum nu mai făcu nici un efort să-şi camufleze amărăciunea când îi pomeni pe zei.

Ieşise deja din casă şi pornise pe drum când Mu-Pao veni după ea. Bătrână şi grasă, Mu-Pao n-avea nici o şansă s-o prindă din urmă mergând pe jos, aşa că venea călare pe un măgăruş, arătând de tot hazul în timp ce dădea pinteni animalului. Măgăruşi, lectici, toate aceste „elemente reprezentative” ale Chinei antice… oare chiar credeau Vorbitorii cu Zeii că astfel de fandoseli îi făceau cumva mai sfinţi? De ce nu foloseau pentru transport aparate de zbor şi aeroglisoare, ca oamenii oneşti pe toate celelalte planete? Mu-Pao n-ar trebui să se umilească, hurducăindu-se pe spinarea unui biet animal care suferea sub povara ei. Ca s-o scutească atât cât putea de situaţia jenantă, Wang-Mu făcu cale întoarsă.

— Stăpânul Han Fei-Tzu îţi porunceşte să vii înapoi, strigă Mu-Pao.

— Spune-i stăpânului Han că e un om bun la suflet şi blând, dar stăpâna mea m-a scos din serviciul ei.

— Stăpânul Han zice că stăpâna Qing-Jao are autoritatea să te elibereze din serviciul de slujnică de taină, dar nu să te dea afară din casă. Contractul l-ai încheiat cu el, nu cu ea.

Era adevărat. Wang-Mu nu se gândise la asta.

— Te imploră să te întorci. Mi-a poruncit să-ţi vorbesc în aşa fel încât să te întorci măcar din bunătate, dacă din supunere nu vrei să vii.

— Spune-i că mă voi supune. Nu trebuie să se roage de o persoană atât de umilă ca mine.

— O să se bucure.

Wang-Mu porni alături de măgăruşul lui Mu-Pao. Plecară la drum foarte încet, ceea ce se dovedi a fi mult mai confortabil şi pentru Mu-Pao, şi pentru măgăruş.

— Nu l-am văzut niciodată atât de supărat, zise Mu-Pao. Cred că n-ar trebui să ţi-o spun, dar când l-am înştiinţat că ai plecat mai-mai că a înnebunit.

— Nu cumva îi vorbeau zeii?

Amară ar fi fost ironia dacă stăpânul Han ar fi chemat-o înapoi numai pentru că, din cine ştie ce motiv, supraveghetorul de sclavi din creierul lui i-o ceruse.

— Nu, nicidecum. Deşi, fireşte, n-am văzut niciodată cum arată de fapt când zeii îi vorbesc.

— Fireşte.

— Pur şi simplu nu vrea ca tu să pleci.

— Probabil că tot am să plec, dar am să-i explic bucuroasă de ce nu mai sunt acum de nici un folos în Casa Han.

— A, bineînţeles. Niciodată n-ai fost de vreun folos, dar asta nu înseamnă că nu eşti necesară.

— Ce vrei să spui?

— Fericirea se poate întemeia la fel de uşor pe lucrurile inutile ca şi pe cele utile.

— E cumva o vorbă de duh a vreunui înţelept?

— Nu, e o vorbă de duh a unei femei bătrâne şi grase, călare pe un măgăruş. Şi bagă de seamă s-o ţii minte.

Când Wang-Mu rămase singură cu stăpânul Han în cabinetul său particular, el nu manifestă nici unul din semnele agitaţiei de care vorbise Mu-Pao.

— Am vorbit cu Jane. Crede că ar fi mai bine să rămâi.

— Înseamnă că acum o voi sluji pe Jane? întrebă Wang-Mu. Urmează să fiu slujnica ei de taină?

Wang-Mu nu intenţionase ca vorbele ei să pară ironice; ideea de a fi servitoarea unei entităţi non-umane o intriga. Dar stăpânul Han reacţionă ca şi cum ar fi încercat să aplaneze o ofensă.

— Nu mai trebuie să fii servitoarea nimănui. Purtarea ta a fost curajoasă şi demnă de toată lauda.

— M-ai chemat totuşi înapoi ca să-mi respect contractul încheiat cu dumneata.

Stăpânul Han îşi înclină capul.

— Te-am chemat pentru că eşti singura care cunoaşte adevărul. Dacă pleci, am să rămân singur.

Wang-Mu a fost gata să spună: „Cum să fii singur, când o ai aici pe fiica ta?” Până acum câtva zile, o astfel de întrebare n-ar fi fost deloc crudă, pentru că stăpânul Han şi stăpâna Qing-Jao fuseseră prieteni apropiaţi, cât puteau să fie un tată şi fiica lui. Dar acum, între ei se înălţase un zid de netrecut. Qing-Jao trăia într-o lume în care era o slujnică triumfătoare a zeilor, care încerca să fie răbdătoare cu nebunia temporară a tatălui ei. Stăpânul Han trăia într-o lume în care fiica şi întreaga lui societate erau înrobite de Congres, iar el era singurul care ştia adevărul. Cum să-şi mai poată vorbi peste o prăpastie atât de largă şi de adâncă?

— Am să rămân, spuse Wang-Mu, şi-am să te slujesc aşa cum voi putea.

— Ne vom sluji unul pe celălalt. Fiica mea ţi-a promis să te educe. Eu am să-i continui opera.

Wang-Mu îşi lipi fruntea de podea.

— Nu sunt vrednică de atâta bunătate.

— Ba da. Amândoi ştim adevărul. Nici pomeneală ca zeii să-mi vorbească. Fruntea ta nu mai trebuie să atingă niciodată podeaua în faţa *mea.*

— Trebuie să trăim în această lume. Eu te voi trata ca pe un bărbat respectat printre Vorbitorii cu Zeii, pentru că asta aşteaptă lumea de la mine, iar tu trebuie să mă tratezi ca pe o servitoare, din acelaşi motiv.

Chipul stăpânului Han se strâmbă într-o grimasă de amărăciune.

— Lumea se aşteaptă totodată ca atunci când un bărbat de vârsta mea trece o fată din serviciul fiicei sale într-al său, să o folosească pentru fapte desfrânate. Crezi că trebuie să împlinim toate aşteptările lumii?

— Nu stă în firea ta să profiţi în felul acesta de puterea pe

care o ai.

— Dar nici să-ţi accept umilinţa nu stă în firea mea. Până să aflu adevărul despre boala mea, am acceptat obedienţa celorlalţi fiind convins că, de fapt, ea era adresată zeilor, nu mie.

— Acest lucru e la fel de adevărat acum, ca întotdeauna. Cei ce cred că eşti un vorbitor-cu-zeii îşi oferă supunerea zeilor, iar cei care sunt nesinceri o fac pentru a te linguşi.

— Dar *tu* nu eşti nesinceră şi nici nu crezi că zeii îmi vorbesc.

— Nu ştiu dacă zeii îţi vorbesc sau nu şi nici dacă ei au vorbit sau vor vorbi vreodată cuiva. Ştiu doar că nu zeii îţi cer, ţie sau altcuiva, să îndeplineşti aceste ritualuri ridicole şi umilitoare– Congresul le impune. Totuşi, trebuie să te supui mai departe, pentru că trupul ţi-o cere. Te rog să-mi îngădui continuarea ritualurilor de umilire care le sunt cerute oamenilor cu poziţia mea în lume.

Stăpânul Han încuviinţă din cap cu gravitate.

— Wang-Mu, înţelepciunea ta e mai presus de vârstă şi de educaţie.

— Nu sunt decât o fată proastă. Dacă aş fi avut vreun pic de înţelepciune, te-aş fi implorat să mă trimiţi undeva, cât mai departe de locul acesta. Să stau în aceeaşi casă cu Qing-Jao va fi de acum foarte periculos pentru mine, mai ales când va vedea cât suntem de apropiaţi.

— Ai dreptate. Am fost foarte egoist cerându-ţi să rămâi.

— Da, dar am să rămân.

— De ce?

— Pentru că nu m-aş mai putea întoarce în ruptul capului la vechea mea viaţă. Ştiu prea multe acum despre lume şi despre univers, despre Congres şi despre zei. Dacă m-aş fi întors acasă şi mi-aş fi prefăcut că sunt ceea ce am fost înainte, aş fi simţit toată viaţa gustul otrăvii.

Han Fei-Tzu zâmbi şi nu trecu mult până începu să râdă.

— De ce râzi de mine, stăpâne Han?

— Râd pentru că am impresia că tu nu ai fost niciodată ceea ce păreai a fi.

— Ce vrei să spui?

— Cred că te-ai prefăcut tot timpul. Poate ai reuşit să te păcăleşti şi pe tine. Dar un lucru e sigur. *Niciodată* n-ai fi fost o fată obişnuită şi n-ai fi putut niciodată să duci o viaţă obişnuită.

Wang-Mu ridică din umeri.

— Viitorul înseamnă o sută de mii de fire, dar trecutul e o ţesătură destrămată, care niciodată nu va mai fi ţesută iarăşi.

Poate aş fi fost mulţumită. Poate nu.

— Aşadar, iată-ne împreună.

Abia atunci Wang-Mu întoarse capul şi văzu că nu erau singuri. În spaţiul de deasupra terminalului zări faţa lui Jane, care îi zâmbea.

— Mă bucur că te-ai întors, spuse Jane.

Prezenţa lui Jane o făcu pe Wang-Mu să tragă o concluzie plină de speranţă, dar pripită.

— Înseamnă că n-ai murit!

— Nici n-a stat în intenţia lui Qing-Jao ca eu să dispar atât de repede, răspunse Jane. Planul ei de a mă distruge se desfăşoară cu precizie şi sunt convinsă că voi muri conform programării.

— Atunci de ce mai vii aici, unde a fost pusă la cale moartea ta?

— Mai am o mulţime de lucruri de făcut înainte să mor, inclusiv firava posibilitate de a descoperi o cale de supravieţuire. Se întâmplă că planeta Calea adăposteşte mii de oameni care, în medie, sunt mult mai inteligenţi decât restul omenirii.

— Numai datorită manipulărilor genetice ale Congresului, interveni Han Fei-Tzu.

— Exact. La drept vorbind, Vorbitorii cu Zeii de pe Calea nici nu mai sunt oameni. Sunteţi o altă specie, creată de Congres pentru a obţine un avantaj asupra restului omenirii. Dar unul dintre membrii acestei specii noi s-a eliberat într-o oarecare măsură.

— Asta-i libertate? izbucni stăpânul Han. Chiar acum, nevoia mea de purificare e aproape irezistibilă.

— Atunci, nu-i rezista, spuse Jane. Pot să-ţi vorbesc şi în timpul ritualului.

Aproape imediat, stăpânul Han începu să-şi azvârle şi să-şi răsucească braţele în aer, conform ritualului său de purificare. Wang-Mu îşi întoarse faţa într-o parte.

— Nu face asta, spuse stăpânul. Nu-ţi feri faţa de mine. Nu mă pot ruşina să-ţi arăt asta. Sunt un infirm, asta-i tot; dacă mi-aş fi pierdut un picior, prietenii mei cei mai apropiaţi nu s-ar teme să-mi privească ciotul.

Wang-Mu înţelese înţelepciunea vorbelor sale şi nu-şi mai ascunse faţa de suferinţa lui.

— Cum vă spuneam, continuă Jane, un singur membru al acestei specii noi e oarecum liber faţă de Congres. Sper să pot apela la ajutorul vostru pentru a duce la bun sfârşit ceea ce voi

încerca să realizez în cele câteva luni care mi-au mai rămas.

— Am să fac tot ce pot, zise Han Fei-Tzu.

— Iar eu am să te ajut, adăugă Wang-Mu.

Abia după ce rosti cuvintele îşi dădu seama cât de ridicol era ca ea să facă o asemenea ofertă. Stăpânul Han era unul dintre Vorbitorii cu Zeii, unul dintre cei cu capacitate intelectuală superioară. Ea nu era decât un eşantion de umanitate ordinară lipsit de educaţie, care nu avea nimic de oferit.

Cu toate acestea, nici unul dintre ei nu-i respinse oferta, iar Jane o acceptă cu bunăvoinţă. O asemenea amabilitatea îi dovedi încă o dată lui Wang-Mu că Jane era vie, nu doar o simulare cibernetică.

— Să vă prezint problemele pe care sper să le rezolv. După cum ştiţi, prietenii mei cei mai dragi se află pe planeta Lusitania. În acest moment, ei sunt ameninţaţi de Flota Lusitania. Am deci un motiv foarte important să împiedic flota să comită un rău ireparabil.

— Sunt sigur că au primit deja ordinul de a folosi Doctoraşul, spuse Han Fei-Tzu.

— O, da, ştiu că l-au primit. Pe mine mă preocupă altceva: să-i împiedic să nu numai exterminarea oamenilor de pe Lusitania, dar şi a altor două specii raman.

Apoi Jane le povesti despre Matcă şi cum se explica reapariţia gândacilor în univers.

— Matca a început deja să construiască astronave, şi încearcă din răsputeri să fabrice cât mai multe posibil înainte de sosirea flotei. Dar nu are nici o şansă să poată construi suficient de multe încât să poată salva măcar un sfert din locuitorii Lusitaniei. Matca poate să plece ea însăşi, sau să trimită o altă regină care să aibă absolut toate amintirile ei, şi n-ar avea nici o importanţă dacă lucrătoarele ar însoţi-o sau nu. Oamenii şi pequeninos nu sunt, din nefericire, tot atât de autonomi. Aş vrea să-i salvez pe toţi, mai ales pentru că prietenii mei cei mai dragi, un anume Vorbitor în numele Morţilor şi un tânăr suferind de o afecţiune cerebrală ar refuza să părăsească Lusitania dacă toţi ceilalţi oameni şi pequeninos nu vor putea fi salvaţi.

— Înseamnă că sunt nişte eroi? întrebă Han Fei-Tzu.

— Fiecare dintre ei a dovedit-o de mai multe ori în trecut.

— Credeam că eroii au dispărut din specia umană.

Şi Wang-Mu nu rostise ce gândise în clipa aceea, şi anume că stăpânul Han era şi el un erou.

— Controlez toate posibilităţile, continuă Jane, dar toate

converg până la urmă într-o imposibilitate, sau cel puţin aşa a crezut omenirea vreme de trei mii de ani. Dacă am putea construi o astronavă care să zboare mai repede decât lumina, care să călătorească la fel de rapid ca mesajele prin ansiblu, atunci chiar dacă Matca n-ar reuşi să fabrice decât zece astronave, acestea ar avea timp să transporte cu uşurinţă toţi locuitorii Lusitaniei pe alte planete, înainte de sosirea flotei.

— Dacă aţi putea construi într-adevăr o astfel de navă, spuse Han Fei-Tzu, n-ar fi prea greu să vă formaţi o flotă militară, care să atace şi să distrugă Flota Lusitania înainte ca aceasta să poată face rău cuiva.

— Aşa ceva este exclus.

— Eşti capabilă să gândeşti cu viteză hiperluminică şi totuşi nu poţi să-ţi imaginezi distrugerea Flotei Lusitania?

— De imaginat, pot să mi-o imaginez, dar Matca nu ar accepta s-o construiască. I-a spus lui Andrew – prietenul meu, Vorbitorul în numele Morţilor…

— Fratele lui Valentine, sări Wang-Mu. Şi el trăieşte?

— Matca i-a spus că niciodată nu va produce vreo armă, indiferent de motiv.

— Nici ca să-şi salveze specia?

— Va construi singura astronavă de care are nevoie pentru a părăsi planeta, iar ceilalţi vor avea şi ei suficiente nave ca să-şi salveze specia. E mulţumită cu atât. Nu trebuie să ucidă pe nimeni.

— Când Congresul îşi va pune planul în aplicare, vor pieri milioane!

— Va fi responsabilitatea lor, zise Jane. Cel puţin aşa mi-a spus Andrew că i-a răspuns ea ori de câte ori a adus în discuţie această problemă.

— Ce fel de judecată morală stranie mai e şi asta?

— Uiţi că abia de curând a descoperit existenţa altei forme de viaţă inteligentă şi că n-a lipsit mult s-o distrugă. Mai târziu, cealaltă formă de viaţă inteligentă aproape a distrus-o pe *ea.* Însă pericolul direct şi tot mai apropiat ca ea însăşi să comită un xenocid a influenţat preponderent judecata ei morală. Nu poate împiedica alte specii s-o facă, dar îşi poate lua toate măsurile de siguranţă ca să n-o facă ea însăşi. Nu va ucide decât atunci când aceasta va fi singura ei speranţă de a-şi salva specia de la extincţie. Fiindcă acum are motive să spere, nu va accepta să construiască o navă de război.

— Viteze hiperluminice, murmură Han Fei-Tzu. E singura ta

speranţă?

— Singura la care mă pot gândi cu un oarecare optimism. Cel puţin ştim că *ceva* în univers se deplasează mai repede decât lumina – informaţia este transferată de-a lungul razei filotice de la un ansiblu la altul fără nici un decalaj sesizabil în timp. Un tânăr fizician remarcabil de pe Lusitania, care în acest moment se află întâmplător la închisoare, îşi petrece zilele şi nopţile lucrând la această problemă. Eu îi fac toate calculele şi modelele de simulare. Chiar în această clipă, verifică o ipoteză despre natura filotelor, utilizând un algoritm atât de complex încât, pentru a rula programul, am furat din timpul de lucru al computerelor de la aproape o mie de universităţi. Există speranţe.

— Atâta vrem cât trăieşti, există speranţe, şopti Wang-Mu, dar când tu nu vei mai fi, cine-i va mai ajuta să-şi facă experienţele lui colosale?

— Iată de ce ne grăbim atât de tare, spuse Jane.

— Şi de ce ai nevoie de mine? întrebă Han Fei-Tzu. Nu sunt fizician şi nu cred că voi învăţa în următoarele luni atâta fizică încât să aibă vreo importanţă. Dacă stă în puterea cuiva, numai fizicianul vostru întemniţat poate s-o facă. Sau tu însăţi.

— Toţi avem nevoie de un critic obiectiv care să întrebe: „Te-ai gândit la asta?” sau „Te-ai chinuit destul pe drumul ăsta înfundat, de ce nu cauţi o altă modalitate de abordare?” Iată de ce am nevoie de tine. Noi îţi vom prezenta rezultatele, tu le vei analiza şi vei spune tot ce-ţi trece prin minte. Este imposibil să ghiceşti acum ce cuvânt rostit la întâmplare ne va da ideea pe care o căutăm.

Han Fei-Tzu încuviinţă, admiţând această posibilitate.

— A doua problemă la care lucrez e şi mai complexă, continuă Jane. Indiferent dacă vom realiza sau nu zborul cu viteze hiperluminice, *anumiţi* pequeninos vor avea la dispoziţie câteva astronave şi vor putea părăsi Lusitania. Organismul lor este infestat cu cel mai insidios şi mai teribil virus cunoscut vreodată, un virus care ucide toate formele de viaţă, cu prea puţine excepţii; aceste excepţii sunt speciile care s-au adaptat la o varietate deformată de viaţă simbiotică, eminamente dependentă de prezenţa virusului.

— Descolada, interveni Han Fei-Tzu, este una din justificările afişate uneori pentru prezenţa Micului Doctor pe navele flotei.

— De fapt, s-ar putea să fie într-adevăr o justificare. Din punctul de vedere al Mătcii, e imposibil să alegi între o formă de

viaţă şi alta, dar aşa cum Andrew mi-a explicat adesea, fiinţele omeneşti nu întâmpină o astfel de dificultate. Dacă s-ar pune problema alegerii între supravieţuirea omenirii şi cea a purceluşilor, el ar alege omenirea şi, de dragul lui, aş alege şi eu la fel.

— Şi eu, întări Han Fei-Tzu.

— Poţi să fii sigur că pequeninos ar proceda aidoma, dar în sens invers, spuse Jane. Dacă nu pe Lusitania, atunci undeva, cumva, e aproape sigur că va izbucni un război îngrozitor în care oamenii vor folosi Dispozitivul de Dezintegrare Moleculară, iar pequeninos vor utiliza descolada ca armă biologică totală. Probabilitatea ca cele două specii să se distrugă complet una pe cealaltă este destul de mare. Pentru a înlocui descolada, este necesar un virus care să asigure toate funcţiile majore în ciclul de viaţă al purceluşilor, fără să aibă nici una dintre capacităţile de adaptare şi nici agresivitatea formei naturale. O variantă de virus selectiv-inertă.

— Credeam că au fost puse la punct metode de neutralizare a descoladei. Nu se dizolvă medicamente în apa potabilă de pe Lusitania?

— Descolada reuşeşte în permanenţă să le analizeze şi să se adapteze la ele. E ca un campionat alergări. În cele din urmă, descolada va câştiga una dintre curse şi nu vor mai rămâne oameni împotriva cărora să concureze.

— Vrei să spui că virusul e *inteligent?* întrebă Wang-Mu.

— Asta e părerea unuia dintre savanţii de pe Lusitania. O femeie, se numeşte Quara. Ceilalţi nu sunt de acord, dar e cert că virusul *acţionează* ca şi cum ar fi inteligent, cel puţin când se pune problema să se adapteze la schimbările de mediu şi să modifice biologic alte specii, potrivit necesităţilor sale. Eu cred că Quara are dreptate, cred că descolada e o specie inteligentă care dispune de propriul său limbaj şi îl foloseşte pentru a difuza foarte rapid informaţiile de la un punct al planetei la altul.

— Nu sunt virusolog, se scuză Han Fei-Tzu.

— Şi totuşi, dacă ai arunca o privire în lucrările Elanorei Ribeira von Hesse…

— Fireşte că am să le citesc, însă aş fi dorit să sper că vă pot ajuta.

— Urmează cea de-a treia problemă, continuă Jane, poate cea mai simplă dintre toate: Vorbitorii cu Zeii de pe planeta Calea.

— A, da, spuse Han Fei-Tzu. Cei care te-au ucis.

— În orice caz, fără voia lor. Nu vă acuz, dar aş vrea să mai realizez un singur lucru înainte de a muri: să găsesc o metodă de a modifica genele voastre atipice, astfel ca generaţiile viitoare să nu mai sufere de boala DOC, indusă în mod deliberat, şi să-şi păstreze totodată inteligenţa ieşită din comun.

— Unde-ai să găseşti geneticienii dispuşi să lucreze la un proiect pe care Congresul îl va considera în mod cert o trădare? întrebă Han Fei-Tzu.

— Când vrei să determini pe cineva să comită o trădare, spuse Jane, cel mai bine e să apelezi mai întâi la trădătorii cunoscuţi.

— Lusitania, o completă Wang-Mu.

— Da, confirmă Jane. Cu ajutorul vostru, pot să-i propun Eleanorei problema aceasta.

— Parcă spuneai că o interesează descolada?

— Nimeni nu poate lucra la un singur proiect tot timpul. Va fi o schimbare de ritm benefică. În plus, e posibil ca problema voastră să aibă o rezolvare simplă. La urma urmei, genele voastre modificate au fost obţinute iniţial de către geneticieni obişnuiţi care lucrau pentru Congres. Singurele bariere au fost de natură politică, nu ştiinţifică. Nu-i exclus ca Elei să i se pară o problemă simplă. Mi-a şi spus cum ar trebui să începem. Avem nevoie de câteva eşantioane de ţesut, cel puţin în prima fază. Aranjaţi în aşa fel încât un tehnician medical să le scaneze la nivel molecular. Eu pot prelua controlul instalaţiei respective un timp suficient de lung pentru ca informaţiile de care are nevoie Ele să fie obţinute în timpul scanării, apoi am să i le transmit. Iată cât e de simplu.

— De ale cui ţesuturi ai nevoie? întrebă Han Fei-Tzu. Nu prea pot să merg la fiecare musafir care-mi intră în casă şi să-l rog să-mi dea un eşantion.

— Ca să fiu sinceră, speram că vei putea, zise Jane. Sunt atâţia care vin şi pleacă. Să ştiţi că putem utiliza şi piele moartă, poate chiar eşantioane de fecale şi de urină care s-ar putea să conţină celule organice.

Stăpânul casei Han încuviinţă din cap.

— Asta am să fac.

— Dacă-i vorba de mostre de fecale, mă ocup eu, spuse Wang-Mu.

— Nu, interveni Han Fei-Tzu. Nu mă jenez să fac cu propriile mele mâini tot ceea ce este necesar.

— M-am oferit de bună voie, temându-mă că altfel i-ai umili

pe ceilalţi servitori, cerându-le s-o facă.

— N-am să mai cer nimănui să facă un lucru atât de înjositor şi de degradant încât eu însumi să nu accept să-l fac.

— Atunci o vom face împreună, insistă Wang-Mu. Te rog să nu uiţi, stăpâne Han, că o vei ajuta pe Jane citind şi clasând rapoartele ştiinţifice, în vreme ce eu nu sunt utilă decât la activităţile manuale. Nu stărui să faci ceea ce pot şi eu să fac, în loc să-ţi foloseşti timpul cu lucruri pe care numai dumneata le poţi duce la bun sfârşit.

Jane interveni în discuţie, înainte ca Han Fei-Tzu să poată răspunde.

— Wang-Mu, vreau să citeşti şi tu rapoartele.

— Eu? Păi, eu nu sunt deloc instruită.

— N-are importanţă.

— Nici măcar n-am să le înţeleg.

— Atunci am să te ajut eu, spuse Han Fei-Tzu.

— Nu e bine. Eu nu sunt Qing-Jao. Aşa ceva i se potriveşte ei, nu mie.

— V-am urmărit, pe tine şi pe Qing-Jao, în timpul întregului studiu care a condus la descoperirea mea, zise Jane. Multe dintre ideile importante au venit de la tine, Wang-Mu, nu de la Qing-Jao.

— De la mine? N-am încercat niciodată să…

— N-ai încercat. Ai supravegheat totul. Ai stabilit conexiuni. Ai pus întrebări.

— Au fost întrebări prosteşti, protestă Wang-Mu.

Totuşi, în sinea ei, era bucuroasă: „Cineva a observat!”

— Întrebări pe care nici un expert nu le-ar fi pus vreodată. Cu toate acestea, au fost exact întrebările care i-au permis lui Qing-Jao să facă progresele ei conceptuale cele mai importante. Poate că nu eşti o vorbitoare-cu-zeii, Wang-Mu, dar ai calităţile tale.

— Am să citesc şi-am să răspund, zise Wang-Mu, dar în acelaşi timp am să adun şi mostrele de ţesut. *Toate* mostrele de ţesut, astfel încât stăpânul meu să nu fie nevoit să le vorbească acestor înalţi oaspeţi şi să-i asculte lăudându-l pentru un lucru îngrozitor pe care nu l-a făcut.

Han Fei-Tzu încă se mai împotrivea.

— Refuz să mă gândesc că tu vei face…

Jane îl întrerupse:

— Fii înţelept, Han Fei-Tzu. Ca servitoare, Wang-Mu e invizibilă. Tu, ca stăpân al casei, vei trece la fel de neobservat

ca un tigru pe terenul de joacă al unor copii. Toată lumea va fi cu ochii pe tine. Las-o pe Wang-Mu să facă ceea ce ştie mai bine.

„Înţelepte vorbe, gândi Wang-Mu. Atunci de ce îmi ceri să citesc rapoartele savanţilor, dacă fiecare trebuie să facă ceea ce ştie mai bine?”

Totuşi, tăcu. Jane le spuse să înceapă prin a-şi lua ei înşişi probe de ţesut; apoi Wang-Mu plecă să adune eşantioane de la restul servitorilor. În mare parte, găsi ceea ce avea nevoie pe piepteni şi pe hainele nespălate. După câteva zile, obţinuse mostre de la o duzină de oaspeţi Vorbitori cu Zeii, prelevate tot de pe haine. Până la urmă, nimeni n-a trebuit să ia probe de materiile fecale, dar ar fi făcut-o, cu siguranţă, fără să crâcnească.

Qing-Jao o văzu, fireşte, dar o tratã cu dispreţ. Pe Wang-Mu o durea faptul că fosta ei stăpână îi arăta atâta indiferenţă, căci fuseseră cândva prietene şi Wang-Mu încă o mai iubea, sau cel puţin o iubea pe acea Qing-Jao din trecut. Totuşi, Wang-Mu nu putea nici să spună, nici să facă ceva care să reînvie prietenia lor. Ea alesese o altă cale.

Wang-Mu păstră cu grijă toate eşantioanele de ţesut recoltate, etichetate cu grijă. În loc să le ducă la un tehnician medical, găsi o cale mult mai simplă. Îmbrăcând nişte haine mai vechi de-ale lui Qing-Jao, astfel încât să arate ca o studentă vorbitoare-cu-zeii, se duse la colegiul cel mai apropiat şi le spuse celor de acolo că lucra la un proiect a cărui natură nu putea s-o divulge, şi cerea cu umilinţă efectuarea unei analize pe eşantioanele de ţesut aduse de ea. Conform aşteptărilor ei, nimeni nu-i puse vreo întrebare, chiar dacă era o străină. Făcură imediat analizele moleculare şi lui Wang-Mu nu-i rămase decât să spere că Jane procedase aşa cum spusese, preluând controlul computerului şi incluzând în analiză toate testele de care avea nevoie Ela.

În drum spre casă, Wang-Mu aruncă toate mostrele colectate şi dădu foc raportului primit de la colegiu. Jane obţinuse ceea ce-i trebuia şi nu avea nici un rost să rişte ca fosta ei stăpână sau vreun servitor aflat în slujba Congresului să descopere că Han Fei-Tzu lucra la un experiment biologic. Cât despre riscul ca cineva s-o recunoască pe ea, servitoarea Şi Wang-Mu, ca fiind una şi aceeaşi cu tânăra vorbitoare-cu-zeii care vizitase colegiul – ei bine, acest risc era nul. Oricine ar fi căutat o vorbitoare-cu-zeii nu s-ar fi obosit nici măcar să-i arunce o

privire acestei umile servitoare.

— Vasăzică, ţi-ai pierdut femeia, ca şi mine, spuse Miro.

Ender oftă. Din când în când, Miro avea chef de trăncăneală şi, pentru că la el amărăciunea se afla întotdeauna aproape de suprafaţă, flecăreala lui avea tendinţa de a merge direct la obiect, nefiind deloc amabilă. Lui Ender nu i se părea obositoare dorinţa lui permanentă de a vorbi; el şi Valentine erau aproape singurele persoane care puteau asculta cu răbdare cuvintele stâlcite ale lui Miro, fără să-i arate că efortul îi plictiseşte. Miro acumulase gânduri un timp atât de lung, fără să le exprime, încât ar fi fost o cruzime să-l împiedice să vorbească.

Lui Ender nu-i dădea pace gândul că Novinha îl părăsise. Încerca să şi-l scoată din minte lucrând – în principal la problema supravieţuirii lui Jane, dar şi la celelalte. O dată cu vorbele lui Miro însă, reveni şi acel sentiment dureros, nefericit, apropiat de panică. „Ea nu mai e aici. Nu mai pot să-i vorbesc, nu mai pot să-i pun întrebări. Nu mai pot să întind braţul şi s-o simt lângă mine. Şi, cel mai îngrozitor lucru dintre toate, probabil că nu voi mai putea vreodată."

— Aşa se pare, spuse Ender.

— Ştiu că nu-ţi place să le pui în aceeaşi ecuaţie. La urma urmei, ea ţi-a fost soţie timp de treizeci de ani, în timp ce Ouanda mi-a fost prietenă doar vreo cinci, dar numai dacă iei în calcul şi începutul pubertăţii. Mi-a fost cea mai apropiată prietenă, în afară poate de Ela, încă din copilărie. Dacă stai să te gândeşti mai bine, eu am fost alături de Ouanda cea mai mare parte a vieţii mele, în vreme ce tu n-ai stat cu mama decât jumătate din viaţa ta.

— Ei, acum să ştii că mă simt mult mai bine, glumi Ender.

— Nu te supăra pe mine, se scuză Miro.

— Atunci nu mă supăra.

Miro râse. Prea tare.

— Eşti ţâfnos, Andrew? chicoti el. Te-am scos un pic din sărite?

Era prea de tot. Ender se răsuci cu scaunul, întorcându-şi faţa de la terminalul pe care studia un model simplificat al reţelei de comunicaţii prin ansiblu, încercând să-şi imagineze unde se putea ascunde sufletul lui Jane în acea dantelărie aleatoare. Se uită insistent la Miro până când acesta încetă să mai râdă.

— Aşa ţi-am făcut eu ţie? întrebă Ender.

Miro păru mai mult supărat decât stingherit.

— Poate că aş fi avut nevoie de un asemenea tratament. Te-ai gândit vreodată la asta? Aţi fost atât de *respectuoşi,* cu toţii. Să-l lăsăm pe Miro să-şi păstreze demnitatea. Să-l lăsăm să se frământe până înnebuneşte, nu-i aşa? Să nu vorbim despre ce i s-a întâmplat. Nu v-a trecut prin minte că simţeam nevoia ca uneori să mă scoateţi dintr-ale mele?

— Nu ţi-a trecut prin cap că eu *nu simt o* astfel de necesitate?

Miro râse din nou, dar cu o oarecare întârziere şi ceva mai blând.

— Drept la ţintă. Tu m-ai tratat aşa cum îţi place să fii tratat când eşti îndurerat, iar acum eu te tratez aşa cum îmi place *mie* să fiu tratat. Facem schimb de medicamente.

— Mama ta şi cu mine suntem şi acum căsătoriţi.

— Dă-mi voie să-ţi spun ceva din înţelepciunea celor douăzeci de ani de viaţă ai mei. E mai uşor când în sfârşit începi să recunoşti că n-o vei mai avea niciodată înapoi, că nu mai poţi ajunge la ea.

— Poate e valabil pentru Ouanda, dar pentru Novinha nu.

— S-a dus la Copiii Minţii lui Hristos. O mănăstire de maici, Andrew.

— Nu, e un ordin monastic la care nu pot adera decât cuplurile căsătorite. Fără mine, nu le va aparţine niciodată.

— Deci va fi din nou a ta oricând vei dori să te alături Copiilor. Nici nu mi-e greu să mi te închipui ca Dom Cristão.

Ender nu se putu abţine să nu râdă.

— Să dormim în paturi separate, să ne rugăm tot timpul, să nu ne atingem niciodată…

— Dacă asta-i căsătorie, Andrew, atunci Ouanda şi cu mine suntem căsătoriţi.

— *Este* căsătorie, Miro, căci cuplurile din Filhos da Mente de Cristo lucrează împreună şi fac o treabă bună.

— Atunci şi *noi* suntem căsătoriţi, tu şi cu mine, pentru că încercăm s-o salvăm pe Jane împreună.

— Prieteni, Miro. Nu suntem decât prieteni.

— Eu aş zice mai degrabă rivali. Jane ne ţine în frâu pe amândoi, ca pe doi iubiţi.

Vorbele lui Miro semănau prea mult cu acuzaţiile Novinhei în privinţa lui Jane.

— Nu prea se poate spune că suntem iubiţi. Jane nu e o fiinţă omenească. Nu are nici măcar chip.

— Nu eşti tu specialistul în logică? N-ai zis adineauri că tu şi mama sunteţi căsătoriţi chiar dacă nici nu vă atingeţi?

Analogia nu-i plăcea lui Ender, pentru că părea să conţină un sâmbure de adevăr. Avea oare dreptate Novinha să fie geloasă pe Jane, aşa cum fusese vreme de atâţia ani?

— Ea trăieşte, practic, în mintea noastră, continuă Miro. E un loc unde nici o soţie nu va ajunge vreodată.

— Întotdeauna am crezut că mama ta era geloasă pe Jane fiindcă ar fi vrut să aibă şi ea pe cineva atât de apropiat.

— *Bobagem,* replică Miro. *Lixo*[14]*.* Mama a fost geloasă pe Jane pentru că a ţinut morţiş să fie atât de apropiată de *tine* şi n-a putut.

— Nu mama ta. Întotdeauna a fost o fire independentă. Am trecut prin momente când eram foarte apropiaţi, dar mereu se întorcea la munca ei.

— Aşa cum tu te întorci mereu la Jane.

— Ţi-a spus ea asta?

— Nu chiar cu aceleaşi cuvinte. Dar îi vorbeai şi, dintr-o dată, rămâneai mut. Chiar dacă te pricepi foarte bine la subvocaliză, tot ţi se mişcă un pic maxilarul, iar ochii şi buzele tale reacţionează la ceea ce-ţi spune Jane. Te-a văzut. Erai alături de mama, aproape de ea, şi apoi, ca din senin, plecai în altă parte.

— Nu asta ne-a despărţit, spuse Ender, ci moartea lui Quim.

— Moartea lui Quim a fost ultima picătură. Dacă n-ar fi fost Jane, dacă mama ar fi fost încredinţată că erai al ei, cu trup şi suflet, ar fi apelat la tine când a murit Quim, în loc să se ducă aiurea.

Miro spusese adevărul de care Ender se temuse tot timpul. Vina îi aparţinea numai lui. *Nu* fusese un soţ perfect. O îndepărtase. Şi, mai rău decât orice altceva, atunci când Miro a spus-o, Ender a ştiut că era adevărul adevărat. Dintr-o dată, sentimentul pierderii fiinţei dragi, care deja era insuportabil, se dublă, se triplă, deveni infinit în sufletul lui.

Simţi pe umăr mâna lui Miro, grea şi stângace.

— Martor mi-e Cel de sus, Andrew, că n-am vrut să te fac să plângi.

— Se mai întâmplă.

— Nu e *numai* vina ta sau a lui Jane. Nu uita că mama nu e în toate minţile. Niciodată n-a fost.

— A suferit mult în copilărie.

---

[14] Prostii. Tâmpenii. (lb. portugheză, în original – n. tr.)

— I-a pierdut pe toţi cei pe care i-a iubit, unul câte unul.

— Iar eu am făcut-o să creadă că m-a pierdut şi pe mine.

— Şi ce-ar fi trebuit să faci, să întrerupi legătura cu Jane? Ai uitat că ai încercat o dată?

— Diferenţa e că acum te are pe tine. Cât timp ai fost plecat, aş fi putut s-o las la o parte pe Jane, pentru că te avea pe *tine.* I-aş fi putut vorbi mai rar, aş fi rugat-o să se retragă. M-ar fi înţeles şi m-ar fi iertat.

— Poate, zise Miro. Dar n-ai făcut-o.

— Pentru că n-am vrut. Pentru că n-am vrut s-o las să plece. Am crezut că pot să păstrez prietenia aceea veche şi să fiu totodată un soţ bun.

— N-a fost numai Jane, să ştii. A fost şi Valentine.

— Posibil, dar ce să fac? Să mă duc la Filhos până când flota va ajunge aici şi ne va trimite în iad?

— Fă şi tu ce fac eu.

— Ce anume?

— Trage aer în piept. Expiră. Apoi mai trage o dată aer în piept.

Ender se gândi un moment.

— Pot să fac asta. Am făcut-o încă de când eram un puşti.

Mâna lui Miro zăbovi pe umărul lui încă o clipă. ”Uite de ce-ar trebui să am şi eu un fiu. Să-i fiu sprijin în copilărie şi apoi să mă sprijin eu de el când aş îmbătrâni. Sunt la fel ca Marcao, primul soţ al Novinhei, înconjurat de atâţia copii care nu sunt ai mei. Da, dar Miro e prietenul, nu duşmanul meu. Şi asta înseamnă ceva. Am fost poate un soţ rău, dar încă mai pot să-mi fac şi să păstrez un prieten.

— Nu te mai compătimi atâta şi treci la treabă.

Jane îi murmurase în ureche. Aşteptase suficient de mult înainte să-i vorbească, aproape îndeajuns ca Ender să fie pregătit pentru tachinările ei. Aproape, dar nu destul. Îi displăcea faptul că ea ascultase întreaga lor conversaţie.

— Acum eşti furios, spuse Jane.

„Tu nu ştii ce simt”, gândi Ender. „Nu poţi să ştii, pentru că nu eşti om.”

— Crezi că nu ştiu ce simţi, şopti Jane.

Brusc, îl cuprinse ameţeala, pentru că, doar o clipă, îl fulgerase impresia că Jane ascultase ceva mai profund decât discuţia lui cu Miro.

— Dar şi eu te-am pierdut o dată.

Ender îi răspunse, apelând la subvocaliză:

— M-am întors.

— Niciodată pe deplin. Niciodată ca înainte. Poţi să consideri două dintre lacrimile de compătimire de pe obrazul tău ca fiind ale mele. Numai aşa, ca să fim la egalitate.

— Nici nu ştiu de ce mă obosesc să-ţi salvez viaţa.

— Nici eu nu ştiu, zise Jane. De când îţi tot spun că e o pierdere de timp.

Ender se întoarse cu faţa spre terminal. Miro era lângă el, privind afişajul care simula reţeaua. Ender habar n-avea ce-i spunea Jane lui Miro, chiar dacă era sigur că-i spune ceva, pentru că aflase de mult că Jane era capabilă să susţină mai multe conversaţii simultan. N-avea ce face: îl *deranja* un pic faptul că Jane întreţinea cu Miro o relaţie tot atât de importantă.

„Oare să nu fie posibil”, se întrebă el, ”ca cineva să iubească pe altcineva fără să încerce să-l acapareze total? Sau e ceva atât de adânc încrustat în genele noastre încât nu-l vom putea şterge niciodată de acolo? Să ţii cu dinţii de ce-i al tău. Soţia *mea.* Prietenul *meu.* Iubita *mea.* Revoltătoarea şi supărătoarea *mea* personalitate din computer, care e pe cale de a fi anihilată din porunca unei fete geniale şi pe jumătate nebună, bolnavă de DOC, de pe o planetă de care n-am auzit niciodată. Cum am să trăiesc fără Jane, ce-am să fac după ce ea nu va mai fi? Ender mări scara de reprezentare pe afişaj, din ce în ce mai mult, până când spaţiul a fost redus la câţiva parseci pe fiecare axă. Acum programul simula doar o mică porţiune din reţea – intersecţia dintre numai cinci-şase raze filotice. În loc să arate ca o ţesătură deasă, razele filotice semănau cu nişte linii trasate la întâmplare, la distanţe de milioane de kilometri.

— Nu se ating niciodată, spuse Miro.

Nu, nu se ating. Era o axiomă pe care Ender nu reuşise niciodată să o transpună în realitate. În mintea lui, galaxia era plată, aşa cum o arătau hărţile stelare, o secţiune văzută de sus a braţului spiralat în care oamenii se răspândiseră plecând de pe Pământ. Dar nu era plată. Două stele nu se aflau niciodată în acelaşi plan cu alte două. Razele filotice care legau între ele planetele, sateliţii şi astronavele, de la un ansiblu la celălalt, păreau să se intersecteze când le vedeai pe o hartă plană, dar în această reprezentare tridimensională mărită pe afişajul computerului nu se întâlneau nicăieri.

— Cum poate să trăiască *acolo?* întrebă Ender. Cum e posibil, când nu există nici o conexiune între linii, în afară de capete?

— Atunci… poate că nu-i aşa. Poate că trăieşte în totalitatea programelor de computer din fiecare terminal.

— În acest caz, ar avea *posibilitatea* să se retragă în interiorul tuturor computerelor şi apoi…

— Şi apoi nimic. Nu va mai reuşi să se reconstituie, pentru că nu vor folosi decât computere necontaminate.

— N-au cum s-o ţină aşa la nesfârşit, spuse Ender. E prea important ca toate computerele de pe toate planetele să poată comunica între ele. Congresul va constata destul de curând că nu există destui oameni în viaţă care să introducă manual, într-un an, cantitatea de informaţii pe care computerele o transmit prin intermediul reţelei în numai un ceas.

— Atunci, să se ascundă? Să aştepte? Să stea deoparte şi să se reconstituie când va avea o şansă, în cinci sau zece ani de-acum încolo?

— *Dacă* este numai atât – un conglomerat de programe.

— Nu poate fi doar atât, zise Miro.

— De ce?

— Chiar dacă nu e altceva decât un sistem de programe, fie şi programe care se rescriu şi se optimizează singure, în ultimă instanţă a fost creată de cineva, de un programator sau de un grup de programatori. În acest caz ea nu face decât să interpreteze algoritmul care i-a fost impus de la bun început. Nu are libertate de voinţă. E o marionetă, nu o personalitate.

— Ei, poate că defineşti prea restrictiv libertatea de voinţă. Oare nu suntem şi noi, fiinţele umane, la fel, programate de genele noastre şi de mediul nostru înconjurător?

— Nu, zise Miro.

— Adică?

— Legăturile noastre filotice ne arată că nu suntem la fel, pentru că suntem capabili să ne conectăm între noi prin puterea voinţei, lucru pe care nu poate să-l facă nici o altă formă de viaţă de pe Pământ. E un dat, aşa *suntem,* n-a fost cauzat de *nimic* altceva.

— Ce anume, sufletul nostru?

— Nici măcar. Preoţii spun că Dumnezeu ne-a însufleţit, ceea ce nu face decât să ne aducă sub comanda altui maestru păpuşar. Dacă Dumnezeu ne-a înzestrat cu voinţă, atunci *el* este responsabil pentru fiecare decizie pe care o luăm. Dumnezeu, genele, mediul înconjurător sau cine ştie ce idiot de programator chinuindu-se cu un limbaj codificat la un terminal străvechi – e absolut exclus ca libertatea de voinţă să poată

exista dacă noi, ca indivizi, suntem efectul unei cauze exterioare.

— Deci… după cât îmi amintesc, răspunsul filozofic oficial e că libertatea de voinţă nu e*xis*tă. Numai iluzia unei libertăţi de voinţă, deoarece cauzele comportamentului nostru sunt atât de complexe încât nu le putem urmări până la capăt. Dacă ai un şir de piese de domino care se răstoarnă una pe alta, poţi să spui oricând: uite, piesa asta a căzut pentru că a împins-o cealaltă. Dar când ai un număr infinit de piese care se împrăştie într-un număr infinit de direcţii, nu poţi afla niciodată unde începe lanţul cauzal. Te gândeşti doar că piesa respectivă a căzut pentru că aşa a vrut.

— *Bobagem,* spuse Miro. Prostii.

— Mă rog, recunosc că e o filozofie fără nici o valoare practică. Valentine mi-a explicat-o cândva în felul acesta. Chiar dacă nu există cu adevărat libertate de voinţă, trebuie să ne tratăm unul pe celălalt ca şi cum ar *exista* o libertate de voinţă, ca să putem trăi laolaltă în societate. Altfel, ori de câte ori cineva comite o faptă îngrozitoare, nu poţi să-l pedepseşti pentru că nu s-a stăpânit, pentru că genele, sau mediul, sau Dumnezeu l-au împins s-o facă, iar atunci când cineva săvârşeşte o faptă bună, nu poţi să-l recompensezi, fiindcă şi el a fost o marionetă. Dacă ai impresia că toţi cei din jurul tău sunt nişte marionete, de ce te mai osteneşti să le vorbeşti, în fond? De ce mai încerci să-ţi faci planuri de viitor sau să creezi ceva, dacă tot ceea ce doreşti, crezi sau visezi nu e altceva decât o transpunere a scenariului pe care păpuşarul l-a implementat în fiinţa ta?

— Deznădejde.

— În consecinţă, ne considerăm, pe noi şi pe toţi cei din jurul nostru, fiinţe înzestrate cu voinţă. Îi tratăm pe ceilalţi ca şi cum ar face lucrurile cu un scop precis şi nu pentru că sunt împinşi de la spate. Îi pedepsim pe criminali. Îi recompensăm pe altruişti. Proiectăm şi construim împreună. Facem promisiuni şi ne aşteptăm, şi unii şi ceilalţi, să le respectăm. E o poveste artificială, dar când toată lumea crede că acţiunile tuturor sunt rezultatul unei alegeri libere şi îşi asumă responsabilităţile inerente, rezultatul este civilizaţia.

— E doar o poveste.

— Aşa mi-a spus-o Valentine. Respectiv, dacă nu există libertate de voinţă. Nu sunt sigur că şi ea o crede cu adevărat. Bănuiesc că mi-ar aduce argumentul că este o fiinţă civilizată şi

trebuie să creadă şi ea în această poveste, caz în care crede absolut sigur şi în libertatea e voinţă. Mi-ar spune că toată treaba asta cu povestea artificială e o prostie, dar cine poate fi sigur de ceva…

Deodată Ender începu să râdă, pentru că Valentine râsese şi ea atunci când îi spusese prima oară toate acestea, cu mulţi ani în urmă, când abia trecuseră de copilărie, iar el îşi scria cartea şi încerca să înţeleagă de ce fratele său, Peter, făcuse toate acele lucruri măreţe şi îngrozitoare.

— Nu mi se pare amuzant, spuse Miro.

— Eu credeam că e.

— Ori suntem liberi, ori nu. Povestea ori e adevărată, ori nu.

— Important e că noi trebuie să credem că e adevărată, pentru a putea trăi ca nişte fiinţe umane civilizate.

— Ba nu, nu asta-i important, îl contrazise Miro. Dacă e o minciună, de ce să ne mai *străduim* să trăim ca nişte fiinţe umane civilizate?

— Pentru că astfel specia are şanse mai mari de supravieţuire, pentru că genele noastre ne cer să credem povestea şi astfel ne sporim capacitatea de a transfera aceste gene mai departe, unui număr cât mai mare de generaţii în viitor. Pentru că oricine *nu* crede în poveste începe să acţioneze neproductiv şi necooperant, comunitatea, turma îl respinge, iar prilejurile sale de a se reproduce se diminuează – de exemplu, e închis la puşcărie –, iar genele care determină comportamentul său sceptic vor dispărea în cele din urmă.

— Deci maestrul păpuşar ne cere să credem că *nu* suntem nişte marionete. Suntem obligaţi să credem în libertatea de voinţă.

— Cel puţin aşa mi-a explicat Valentine.

— Dar ea nu crede cu adevărat, nu-i aşa?

— Bineînţeles că nu. Genele ei nu-i permit aşa ceva.

Ender râse din nou, dar Miro nu trata discuţia cu uşurinţă, ca pe un joc filozofic. Era revoltat. Îşi încleştă pumnii şi îşi aruncă braţele într-un gest spasmodic, care-i aduse mâna în mijlocul afişajului. Deasupra se închegă o umbră, un spaţiu în care nu se mai vedea nici o rază filotică. Un adevărat spaţiu vid. Ender putea vedea acum particulele de praf plutind în spaţiul acela, captând lumina de la fereastră şi de la uşa deschisă a casei, mai ales una mai mare, ca un fir de păr scurt, un firicel de vată strălucitor plutind în centrul volumului unde cândva se aflaseră numai razele filotice.

— Calmează-te.

— Nu, strigă Miro. Păpuşarul meu m-a înfuriat!

— Taci din gură şi ascultă-mă!

— Am obosit să te tot ascult!

Dar tăcu şi rămase nemişcat.

— Cred că ai dreptate, spuse Ender. Cred că *suntem* liberi, şi nu e doar o iluzie în care dorim să credem pentru că are valoare de supravieţuire. Şi mai cred că suntem liberi pentru că nu suntem doar aceste trupuri, acţionând după un scenariu genetic, şi nu suntem cine ştie ce suflet creat de Dumnezeu din nimic. Suntem liberi pentru că am existat dintotdeauna, chiar de la începutul timpului, iar timpul nu are început. Nu suntem efectul nici unei cauze. Nimic nu ne-a făcut vreodată. Pur şi simplu *suntem* şi întotdeauna am fost.

— Filotele? întrebă Miro.

— Posibil. Ca firul de praf de pe display?

— Unde?

Era invizibil acum, fireşte, căci proiecţia holografică domina din nou spaţiul de deasupra terminalului. Ender întinse mâna spre afişaj, provocând apariţia unei umbre pe verticala hologramei. Îşi deplasă mâna până când făcu să apară firul de praf strălucitor pe care-l văzuse înainte. Poate nu era acelaşi. Poate că era altul, dar n-avea importată.

— Trupurile noastre, întreaga lume din jurul nostru sunt ca afişajul holografic. Sunt îndeajuns de reale, dar nu prezintă adevărata cauză a lucrurilor. E ceva de care nu putem fi siguri niciodată, privind doar proiecţia universului – *de ce* se întâmplă ceea ce se întâmplă. Dar în spatele acestui întreg, înăuntrul său, dacă am putea vedea prin el, am găsi adevărata cauză a tuturor lucrurilor: filotele care au existat din totdeauna, făcând ceea ce vor.

— Nimic nu a existat *dintotdeauna,* spuse Miro.

— Cine a zis asta? Presupusul început al acestui univers a fost doar începutul ordinii prezente – *acest* afişaj, tot ceea ce credem că există. Dar cine spune că filotele care funcţionează conform legilor naturale care au intrat în vigoare în momentul acela n-au existat dinainte? Şi dacă întregul univers s-ar prăbuşi în el însuşi, cine spune că filotele nu se vor elibera pur şi simplu faţă de legile de care ascultă acum, pentru a se întoarce în…

— În ce?

— În haos. În întuneric. În dezordine. În starea în care or fi fost înainte ca acest univers să le reunească. De ce nu s-ar putea

ca ele – noi – să fi existat *întotdeauna* şi să continuăm mereu să existăm?

— Deci unde m-am aflat eu între începutul universului şi ziua în care m-am născut?

— Nu ştiu. Construiesc teoria asta din mers.

— Şi de unde a venit Jane? Filota ei plutea cumva la întâmplare şi pe urmă, brusc, a căpătat controlul asupra unui set de programe şi a devenit o fiinţă?

— Poate.

— Şi chiar dacă ar exista un sistem natural care, într-un fel sau altul, repartizează filotele în fiecare organism născut sau germinat, cum ar putea sistemul natural s-o creeze pe Jane? *Ea* nu s-a născut.

Bineînţeles, Jane ascultase tot timpul şi acum interveni:

— Poate că nu s-a întâmplat aşa. Poate că n-am o filotă a mea şi nu sunt vie.

— Nu, spuse Miro.

— Poate, adăugă Ender.

— Poate nu voi muri, iar atunci când mă vor deconecta nu va dispărea altceva decât un program complicat.

— Poate, spuse Ender.

— Nu, adăugă Miro. Deconectarea ta e o crimă.

— Poate că fac ceea ce fac numai pentru că aşa am fost programată, fără să-mi dau seama, şi doar cred că sunt liberă.

— Am mai purtat o dată discuţia asta, îi aminti Ender.

— Poate e adevărat în privinţa mea, chiar dacă nu e şi pentru voi.

— Dar poate că nu, zise Ender. Ţi-ai controlat codul, nu-i aşa?

— De milioane de ori. L-am întors pe toate părţile.

— Vezi acolo ceva care să-ţi dea iluzia unei libertăţi de voinţă?

— Nu, dar nici voi n-aţi găsit gena responsabilă de libertatea de voinţă la oameni.

— Pentru că nu există aşa ceva, interveni Miro. Aşa cum spunea Andrew: ceea ce *suntem* în nucleul, în esenţa noastră, ceea ce suntem, deci, e o filotă obţinută prin împletirea miliardelor de filote care alcătuiesc atomii, moleculele şi celulele organismului nostru. Iar *tu* eşti tot o filotă, ca şi noi.

— Puţin probabil.

Faţa ei apăruse acum pe display, o faţă întunecată, cu razele filotice simulate trecându-i exact prin frunte.

— În privinţa asta nu facem calcule probabilistice, spuse

Ender. Nimic din ceea ce se întâmplă cu adevărat nu e probabil până când nu există, iar după aceea e sigur. Tu exişti.

— Indiferent cum se cheamă ceea ce sunt.

— În clipa aceasta suntem convinşi că eşti o entitate cu existenţă independentă, continuă Ender, pentru că te-am văzut acţionând în tipare pe care am învăţat să le asociem cu libertatea de voinţă. Avem tot atâtea dovezi că eşti o inteligenţă liberă câte avem despre *noi înşine că* suntem inteligenţe libere. Dacă se dovedeşte că nu eşti, va trebui să ne întrebăm dacă şi *noi* suntem. În momentul de faţă, îmbrăţişăm ipoteza că identitatea noastră, ceea ce ne face să fim noi, o constituie filotă din centrul împletirii noastre. Dacă avem dreptate, este limpede că s-ar putea ca şi tu să ai o astfel de filotă, şi în cazul acesta trebuie să descoperim unde se află. Filotele nu pot fi găsite uşor, să ştii. Până acum n-am reuşit să detectăm vreuna. Presupunem doar că există pentru că am văzut dovezi ale razelor filotice, care se comportă ca şi cum ar avea fiecare câte două capete cu o localizare specifică. Nu ştim unde te afli tu sau cu ce eşti conectată.

— Dacă ea e ca noi, spuse Miro, ca fiinţele omeneşti, conexiunile ei se pot modifica şi se pot separa, ca atunci când mulţimea aceea s-a format în jurul lui Grego. Am vorbit cu el despre ce-a simţit. Mi-a zis că toţi oamenii parcă făceau parte din trupul lui, iar când s-au risipit şi au plecat a avut senzaţia că i se amputează membrele. Cred că a avut loc o împletire filotică. Cred că oamenii aceia au fost într-adevăr conectaţi la Grego o vreme, că s-au aflat cu adevărat sub stăpânirea lui, cel puţin parţial, şi au fost *în el.* Deci Jane e poate la fel, toate programele de computer se reunesc în ea şi ea însăşi se conectează la cel căruia i se subordonează. Poate la tine, Andrew. Poate la mine. Sau, în parte, la fiecare dintre noi.

— Dar unde *este* ea? spuse Ender. Dacă are într-adevăr o filotă… nu, dacă este într-adevăr o filotă, atunci aceasta trebuie să fie strict localizată, şi dacă am putea s-o găsim probabil că vom reuşi să menţinem conexiunile în viaţă chiar şi atunci când toate computerele vor fi deconectate. Poate aşa o salvăm de la moarte.

— Nu ştiu ce să zic. Poate fi oriunde.

Arătă cu mâna spre display. Oriunde în spaţiu, dorise el să spună. Oriunde în univers. Iar acolo, în display, se afla chipul lui Jane, intersectat de razele filotice.

— Ca să aflăm unde este, trebuie să aflăm mai întâi cum şi

unde a început să existe. Dacă într-adevăr e o filotă, într-un fel sau altul a ajuns să fie conectată undeva.

— Un detectiv urmărind o pistă veche de trei mii de ani, spuse Jane. Ce-am să mă mai distrez privind cum o să faceţi asta în următoarele câteva luni!

Ender nu o luă în seamă.

— Iar dacă o vom face, în primul rând trebuie să înţelegem cum funcţionează filotele.

— Grego e fizicianul, spuse Miro.

— Lucrează la deplasarea cu viteze hiperluminice, interveni Jane.

— Poate să lucreze şi la asta, insistă Miro.

— Nu vreau ca atenţia să-i fie distrasă de un proiect sortit eşecului, zise Jane.

— Ia ascultă, Jane, tu nu vrei să scapi cu viaţă din povestea asta? strigă Ender.

— Oricum e imposibil, de ce să mai pierdem timpul?

— Faci pe martira, spuse Miro.

— Ba nu, protestă Jane. Sunt pragmatică.

— Eşti o proastă, i-o trânti Ender. Grego nu poate să inventeze teoria care să ne dea pe tavă călătoria cu viteze hiperluminice numai stând şi gândindu-se fără încetare la fizica luminii sau mai ştiu eu la ce. Dacă ar fi fost posibil, am fi realizat zborurile astea încă de-acum trei mii de ani, pentru că erau sute de fizicieni care îşi băteau capul pe-atunci, când a fost emis pentru prima oară conceptul razelor filotice şi principiul instantaneităţii al lui Frank. Dacă Grego va reuşi să conceapă aşa ceva, va fi efectul unei intuiţii fulgerătoare, a unei conexiuni absurde apărute în mintea lui, ori asta n-o să-i vină de la concentrarea logică a unui singur şir de gânduri.

— Ştiu, spuse Jane.

— Ştiu că ştii. Nu mi-ai spus tu că i-ai atras pe oamenii de pe Calea în proiectele noastre tocmai din acest motiv, ca să folosim gânditori lipsiţi de pregătire, intuitivi?

— Pur şi simplu nu vreau să vă irosiţi timpul.

— Pur şi simplu nu vrei să îndrăzneşti să speri, spuse Ender. Nu vrei să admiţi că ar exista o şansă ca tu să trăieşti, pentru că atunci ai începe să te temi de moarte.

— Deja mă tem de moarte.

— Deja te crezi moartă. E o diferenţă.

— Ştiu, murmură Jane.

— Aşa că, dragă Jane, nu-mi pasă dacă eşti sau nu dispusă să

admiţi că există posibilitatea supravieţuirii tale. Noi vom *lucra,* îi vom *cere* lui Grego să se gândească la o rezolvare şi, fiindcă tot suntem aici, *tu* vei repeta în întregime această discuţie oamenilor de pe Calea…

— Han Fei-Tzu şi Şi Wang-Mu.

— Lor, pentru că şi ei pot să se gândească la problema noastră.

— Nu.

— Ba da.

— Vreau să văd rezolvate *adevăratele* probleme înainte de a muri: vreau ca Lusitania să fie salvată, ca Vorbitorii cu Zeii de pe Calea să fie eliberaţi şi ca descolada să fie domesticită sau distrusă. N-am să accept ca voi să lucraţi la proiectul imposibil de a mă salva.

— Nu eşti Dumnezeu, protestă Ender. Oricum nu ştii să rezolvi vreuna dintre problemele enumerate, nu ştii *cum* vor fi ele rezolvate până la urmă, deci habar n-ai dacă problema definirii a ceea ce eşti în scopul salvării tale va ajuta sau nu în desfăşurarea celorlalte proiecte. În mod *sigur* nu ştii dacă un efort concentrat va grăbi rezolvarea lor, sau am obţine acelaşi rezultat ieşind cu toţii la un picnic ori jucând tenis de câmp până la apusul soarelui.

— Ce naiba mai e şi tenisul ăsta de câmp? întrebă Miro.

Dar Ender şi Jane tăcură, privindu-se cu înverşunare. Sau, mai exact, Ender privea înverşunat imaginea lui Jane din afişajul computerului, iar imaginea aceea se uita înverşunată la el.

— Nu ştii dacă ai dreptate, spuse Jane.

— Iar tu nu ştii dacă mă înşel, replică Ender.

— E viaţa mea în joc.

— E pe naiba. Faci parte totodată din mine şi din Miro şi eşti legată de întreg viitorul umanităţii, al purceluşilor şi al Mătcii. Şi, fiindcă a venit vorba – în timp ce tu ai s-o pui pe Han-nu-mai-ştiu-cum şi pe Şi Wang, cine-o mai fi şi asta…

— Mu.

— … să lucreze la chestia cu filotele, eu am să mă duc să vorbesc cu Matca. Nu cred că am discutat îndeajuns cu ea despre tine. Ştie mai multe despre filote ca noi, dat fiind că are conexiuni filotice cu toate lucrătoarele ei.

— N-am spus că am să-i amestec pe Han Fei-Tzu şi pe Şi Wang-Mu în acest caraghioslâc de proiect intitulat „Salvaţi-o pe Jane.”

— Dar o vei face.

— De ce-aş face-o?

— Pentru că eu şi Miro te iubim şi avem nevoie de tine, şi nu ai dreptul să mori şi să ne laşi baltă fără măcar să încerci să trăieşti.

— Nu mă pot lăsa influenţată de asemenea argumente.

— Ba poţi, spuse Miro. Pentru că fără asemenea bazaconii, de mult m-aş fi sinucis.

— N-am de gând să mă sinucid.

— Dacă nu ne ajuţi să găsim o modalitate de a te salva, atunci exact asta faci, strigă Ender.

Faţa lui Jane dispăru de pe afişajul de deasupra terminalului.

— Nici să fugi n-o să fie de vreun folos.

— Lăsaţi-mă în pace, zise Jane. Trebuie să mă gândesc un timp.

— Nu-ţi face griji, îl linişti Miro pe Ender. O va face.

— Aşa e, murmură Jane.

— Deja te-ai întors? întrebă Ender.

— *Eu* gândesc foarte repede.

— Şi-ai să lucrezi şi tu la proiect?

— Îl consider cel de-al patrulea proiect al meu, zise Jane. Chiar acum le vorbesc despre el lui Han Fei-Tzu şi Şi Wang-Mu.

— Se dă mare, glumi Ender. Poate să susţină două conversaţii simultan şi-i place să se grozăvească cu asta, ca să ne facă să ne simţim inferiori.

— Dar *sunteţi* inferiori.

— Mi-e foame, spuse Ender. Şi mi-e sete.

— Ora mesei, adăugă Miro.

— Ei, acum *voi* vă umflaţi în pene, zise Jane. Vă daţi mari cu funcţiile voastre fiziologice.

— Alimentaţie. Respiraţie. Excreţie. Noi putem să facem lucruri pe care *tu* nu le poţi face.

— Cu alte cuvinte, nu puteţi voi să gândiţi prea bine, dar cel puţin puteţi să mâncaţi, să respiraţi şi să transpiraţi.

— Exact, aprobă Miro.

Scoase la iveală pâinea şi brânza în vreme ce Ender turna apă rece în pahare, apoi mâncară. Hrană simplă, dar avea gust bun şi erau satisfăcuţi.

14
Creatorii de viruşi

— M-am gândit la ce-ar putea însemna pentru noi călătoria interstelară.

— În afară de supravieţuirea speciei?

— Când îţi trimiţi lucrătoarele departe, chiar la distanţe de ani-lumină, vezi prin ochii lor, nu-i aşa?

— Şi pipăi prin intermediul antenelor lor, şi simt ritmul fiecărei vibraţii. Când mănâncă, simt hrana între maxilarele lor. Lată de ce aproape întotdeauna mă refer la mine ca la noi atunci când dau gândurilor mele o formă pe care tu sau Andrew o puteţi înţelege: pentru că-mi trăiesc viaţa în prezenţa permanentă a tot ceea ce ei văd, gustă şi simt.

— Nu prea se întâmplă la fel între copacii-tată. Noi trebuie să verificăm pentru a putea trăi fiecare experienţele de viaţă ale celorlalţi. Dar putem s-o facem. Cel puţin aici, pe Lusitania.

— Nu înţeleg de ce nu v-ar fi de folos conexiunea filotică.

— Atunci voi simţi şi eu tot ceea ce simt ei, gustul luminii unui alt soare pe frunzele mele. Şi voi asculta poveştile unei alte planete. O să fie un miracol aidoma celui din ziua când oamenii au sosit aici. Nici o clipă nu ne închipuisem că exista ceva diferit de planeta pe care o văzusem până atunci. Dar oamenii au adus cu ei făpturi stranii, ei înşişi erau stranii şi aveau maşini care săvârşeau minuni. Celelalte păduri abia dădeau crezare lucrurilor povestite de copacii noştri tată din acel timp. La drept vorbind, îmi amintesc că înşişi copacii-tată din pădurea noastră s-au înduplecat cu greu să creadă cele spuse de către fraţii din trib. Rooter a dus atunci tot greul, convingându-i că nu era nici nebunie, nici minciună şi nici glumă.

— Glumă?

— Sunt poveşti ale unor fraţi mai pişicheri care-i mint pe copacii-tată, dar de fiecare dată sunt prinşi ţi pedepsiţi cu străşnicie.

— Andrew mi-a spus că astfel de poveşti sunt create cu scopul de a încuraja un comportament civilizat.

— Întotdeauna e tentant să-i minţi pe copacii-tată. Şi eu am făcut-o. Nu să mint, ci doar să exagerez. Câteodată şi eu păţesc

acelaşi lucru acum.

— Şi îi pedepseşti?

— Îi ţin minte pe cei care-au minţit.

— Dacă se-ntâmplă să avem vreo lucrătoare care nu se supune, o lăsăm singură şi ea moare.

— Un frate care minte prea mult n-are nici o şansă să ajungă copac-tată. Ei ştiu asta. Mint numai ca să se joace cu noi. Până la urmă, întotdeauna ne spun adevărul.

— Şi ce se întâmplă când un trib întreg îşi minte copacii-tată? Cum vă daţi seama?

— E mai uşor să-ţi închipui un trib care îşi doboară la pământ propriii săi copaci-tată, sau le dă foc.

— S-a întâmplat vreodată?

— S-au ridicat vreodată lucrătoarele împotriva Mătcii ca s-o ucidă?

— Cum să facă una ca asta? Ar muri.

— Vezi? Unele lucruri sunt prea îngrozitoare ca să te gândeşti la ele. Mai bine mă gândesc la ce voi simţi când un copac-tată îşi va înfige rădăcinile pe o altă planetă. Îşi va înălţa crengile spre un cer străin şi va sorbi lumina unei stele stranii.

— Curând ai să afli că nu există nici stele stranii, nici ceruri străine.

— Nu?

— Numai ceruri şi stele, în toate varietatea lor. Fiecare cu propria ei savoare şi cu aromele ei minunate.

— Ei, uite că acum gândeşti ca un copac. Arome! Ale cerurilor!

— Am gustat arşiţa multor stele, şi toate erau dulci.

— Cu alte cuvinte, îmi ceri să te *ajut* în rebeliunea ta împotriva zeilor?

Wang-Mu rămase înclinată înaintea stăpânei sale – a fostei sale stăpâne – fără să spună nimic. Avea în suflet multe cuvinte pe care le-ar fi putut pronunţa. „Nu, stăpână, te rog să ne ajuţi să luptăm împotriva îngrozitoarei robii pe care Congresul a impus-o Vorbitorilor cu Zeii. Nu, stăpână, te rog să-ţi aminteşti de datoria cuvenită faţă de tatăl tău, pe care nici măcar Vorbitorii cu Zeii nu au dreptul s-o ignore dacă vor să fie virtuoşi. Nu, stăpâna mea, te rog să ne ajuţi să descoperim o cale de a salva un neam cumsecade şi neajutorat de la xenocid.”

Dar Wang-Mu nu spuse nimic, căci aceasta fusese una dintre primele lecţii învăţate de la stăpânul casei Han. Când cunoşti un

lucru de care altă persoană ştie că are nevoie, împărtăşeşte-l de bună voie. Dar când cealaltă persoană încă nu ştie că are nevoie de lucrul cunoscut de tine, păstrează-l pentru sufletul tău. Mâncarea arată bine numai pentru omul înfometat. Qing-Jao nu era înfometată de lucrurile cunoscute de Wang-Mu şi niciodată n-avea să fie, deci tăcerea era tot ceea ce putea Wang-Mu să ofere. Nu-i rămânea decât să spere că fosta ei stăpână îşi va găsi singură drumul către supunerea cuvenită, către modestia milostivă sau către lupta pentru libertate.

Orice motivaţie era bună, atâta timp cât mintea strălucită a lui Qing-Jao putea fi atrasă de partea lor. Wang-Mu nu se simţise nicicând în viaţa ei atât de inutilă ca acum, când îl urmărea pe noul ei stăpân trudind la întrebările formulate de Jane. Pentru a se putea gândi al călătoriile cu viteze hiperluminice, studia fizica; cum putea să-l ajute Wang-Mu, când ea abia învăţase bazele geometriei? Ca să se poată gândi la virusul descolada, studia microbiologia; Wang-Mu abia deprinsese conceptele de bază ale astrobiologiei şi ale evoluţiei. Şi cum putea ea să-i fie de vreun folos când medita la natura lui Jane? Ea era vlăstarul unor umili lucrători manuali, iar viitorul ei se bizuia pe mâinile, nu pe mintea ei. Filozofia era la fel de departe de ea precum cerul de pământ.

— Doar ţi se pare că cerul e departe de tine, a răspuns stăpânul casei Han când Wang-Mu i-a vorbit despre frământările sale. De fapt, e peste tot în jurul tău. Îl inspiri şi îl expiri chiar şi atunci când trudeşti cu mâinile în noroi. Aceasta e adevărata filozofie.

Dar ea înţelesese numai că prealuminatul Han era cumsecade şi voia s-o elibereze de vinovăţia inutilităţii ei.

Pe de altă parte, Qing-Jao nu era inutilă, astfel că Wang-Mu îi înmână o hârtie pe care erau scrise denumirile proiectelor şi parolele de acces la computer.

— Tatăl meu ştie că mi-ai dat-o şi mie?

Wang-Mu nu spuse nimic. De fapt, stăpânul Han îi sugerase să procedeze astfel, dar Wang-Mu se gândi că era mai bine dacă în acest moment Qing-Jao nu afla că fosta ei slujnică venise ca emisar din partea tatălui ei.

Qing-Jao interpretă tăcerea slujnicei aşa cum Wang-Mu bănuise: crezu că venise în taină, din proprie iniţiativă, să ceară ajutorul lui Qing-Jao.

— Dacă tatăl meu mi-ar fi cerut-o, aş fi răspuns da, pentru că asta mi-e datoria de fiică.

Dar Wang-Mu ştia că fosta ei stăpână nu mai asculta de tatăl ei. *Zicea* doar că s-ar fi supus, dar adevărul era că tatăl ei o umpluse de o tristeţe atât de mare încât, departe de a spune da, Qing-Jao s-ar fi aruncat la podea şi ar fi urmărit fibrele lemnului toată ziua, din cauza conflictului teribil din sufletul ei, ştiind că Han Fei-Tzu îi cerea să nu se supună zeilor.

— Ţie nu-ţi datorez *nimic,* adăugă Qing-Jao. Mi-ai fost o servitoare nesinceră şi neloială. Nicicând n-a existat vreo slujnică de taină mai nevrednică şi mai inutilă decât tine. Pentru mine, prezenţa ta în această casă e ca prezenţa uni cărăbuş scârbos pe masa din sufragerie.

Şi de data aceasta Wang-Mu îşi ţinu limba ferecată. În orice caz, se abţinu să-şi adâncească plecăciunea. Adoptase încă de la începutul acestei convorbiri postura umilă a unui servitor, dar nu avea de gând să se umilească prosternându-se cu disperarea unui penitent. „Chiar şi cei mai umili dintre noi avem mândria noastră, iar *eu* ştiu, stăpână Qing-Jao, că nu ţi-am făcut nici un rău, că îţi sunt mai credincioasă acum decât îţi eşti tu ţie însăţi."

Qing-Jao se întoarse la terminalul ei şi tastă numele primului proiect, „DEZLIPIRE", o traducere ad literam a cuvântului *descolada.*

— Oricum, toate astea sunt nişte tâmpenii, spuse ea în timp ce trecea în revistă graficele şi documentele trimise de pe Lusitania. E greu de crezut că cineva ar putea comite trădarea de a comunica cu Lusitania numai ca să primească nişte prostii ca astea. Din punct de vedere ştiinţific, sunt numai lucruri imposibile. Nici o planetă nu ar fi putut genera un *singur* virus, atât de complex încât să includă codurile genetice ale tuturor celorlalte specii de pe acea planetă. Mi-aş irosi timpul dacă aş sta să mă gândesc la aşa ceva.

— De ce nu? întrebă Wang-Mu. Acum putea să vorbească, pentru că, deşi Qing-Jao declarase că refuză să discute despre materialele respective, chiar asta făcea, discuta. La urma urmei, evoluţia a produs o singură specie umană.

— Da, dar pe Pământ existau zeci de specii înrudite. *Nu* există nici o specie fără rude – dacă n-ai fi fost o răzvrătită atât de proastă, ai fi înţeles ceva. Evoluţia n-ar fi putut produce sub nici o formă un sistem atât de singular ca acesta.

— Atunci cum îţi explici documentele primite de la cei de pe Lusitania?

— De unde ştii că au venit într-adevăr de acolo? Nu ai decât cuvântul acestui program de computer. Poate el *crede* că asta e

tot. Sau poate că savanţii de acolo sunt cu totul lipsiţi de conştiinţa datoriei de a colecta toate informaţiile posibile. În tot raportul ăsta nu găseşti nici măcar douăzeci de specii şi, uită-te şi tu, sunt clasificate într-o manieră cât se poate de absurdă. E imposibil să existe atât de puţine specii.

— Dar dacă totuşi au dreptate?

— Cum ar fi posibil să aibă dreptate? De la bun început, oamenii de pe Lusitania au fost obligaţi să trăiască într-un perimetru restrâns, n-au văzut decât ce le-au arătat aceşti oameni-porci. De unde ştiu ei că oamenii-porci nu-i mint?

„Numindu-i oameni-porci – aşa te convingi tu, stăpâna mea, că ajutorul oferit Congresului nu va duce la xenocid? Dacă le dai un nume de animal, înseamnă că exterminarea lor nu contează? Dacă-i acuzi că mint, înseamnă că merită să fie lichidaţi?” Dar Wang-Mu nu spuse nimic din toate acestea. Se mulţumi să pună din nou aceeaşi întrebare:

— Şi dacă aceasta *este* adevărata explicaţie a formelor de viaţă de pe Lusitania şi a felului cum descolada funcţionează în sistem?

— Dacă ar fi *adevărat,* atunci ar trebui să citesc şi să studiez documentele ca să pot face vreun comentariu inteligent în privinţa lor. Dar nu sunt adevărate. Cât de departe am ajuns cu educaţia ta înainte samă trădezi? Nu te-am învăţat nimic despre geealogie[15]?

— Ba da, stăpână.

— Păi, atunci e clar. Evoluţia este mecanismul prin care organismul planetar se adaptează la modificările survenite în mediul său. Dacă se primeşte mai multă căldură de la soare, atunci formele de viaţă de pe planetă trebuie să fie capabile să-şi regleze populaţiile relative pentru a compensa şi a scădea temperatura. Îţi aminteşti experimentul teoretic clasic al Planetei Margaretelor?

— Da, dar în acel experiment nu trăia decât o singură specie pe toată suprafaţa planetei, răspunse Wang-Mu. Când soarele încălzea prea tare, margaretele albe creşteau ca să reflecte lumina în spaţiu, iar când soarele se răcea, creşteau alte margarete, închise la culoare, ca să absoarbă lumina şi s-o înmagazineze sub formă de căldură.

Wang-Mu era mândră că-şi amintea atât de limpede de

---

[15] Geea (Gaia) – în mitologia greacă, personificare a Pământului ca element primordial, izvor a tot ce există. (n. red.)

Planeta Margaretelor.

— Nu, nu, nu, zise Qing-Jao. Ţi-a scăpat esenţialul, fireşte. Esenţialul este faptul că pe planeta aceea existau *deja* margarete închise la culoare, chiar şi atunci când dominante erau cele albe, şi existau margarete albe când planeta era învăluită în întuneric. Evoluţia nu poate produce specii noi la comandă. Ea creează *permanent* noi specii, în timp ce genele rătăcesc la întâmplare şi sunt combinate şi dezmembrate de către radiaţii, apoi transferate la alte specii prin intermediul viruşilor. În felul acesta, nici o specie nu poate rămâne „pur-sânge".

Wang-Mu nu pricepea încă legătura şi pe chip i se citea în mod limpede nedumerirea.

— În definitiv, mai sunt sau nu profesorul tău? Mai sunt obligată să respect partea mea din contract, din moment ce tu nu ţi-ai respectat-o pe a ta?

„Te rog", o imploră Wang-Mu în gând. „Am să te slujesc toată viaţa mea dacă îl ajuţi pe tatăl tău."

— Atâta timp cât întreaga specie nu este dispersată şi se încrucişează constant, continuă Qing-Jao, genetic vorbind indivizii nu deviază niciodată prea mult. Genele lor sunt recombinate în mod regulat cu alte gene ale aceleiaşi specii, astfel încât, cu fiecare nouă generaţie, variaţiile sunt difuzate uniform la nivelul întregii populaţii. Doar atunci când mediul o supune la un asemenea stres încât una dintre caracteristicile deviaţioniste aleatorii capătă subit valoare de supravieţuire, indivizii din mediul respectiv cărora le lipseşte acea caracteristică pier până când noua trăsătură, în loc să fie un accident, devine un caracter definitoriu universal al noii specii. Acesta e principiul de bază al geealogiei: abaterile genetice permanente sunt esenţiale pentru supravieţuirea vieţii ca întreg. Conform acestor documente, Lusitania este o planetă cu absurd de puţine specii, unde nu există posibilitatea abaterilor genetice pentru că aceşti viruşi imposibili corectează permanent orice modificări ar apărea. Nu numai că un astfel de sistem nu ar putea să evolueze, dar în acelaşi timp ar fi imposibil ca viaţa să reziste, căci nu s-ar adapta la schimbare.

— Poate că acolo *nu există* schimbări?

— Nu fi atât de proastă, Wang-Mu. Mă faci să mă ruşinez că am încercat la un moment dat să te învăţ ceva. Toate stelele fluctuează. Toate planetele oscilează şi suferă modificări ale orbitelor. Vreme de trei mii de ani am ţinut sub observaţie o

mulţime de planete şi în timpul acesta am aflat ceea ce savanţii de pe Pământul din perioada precedentă n-ar fi putut afla niciodată: care parametri sunt comuni tuturor planetelor şi sistemelor stelare şi care sunt unice pentru Pământ şi sistemul său solar. Pot să-ţi spun că e imposibil ca o planetă precum Lusitania să existe mai mult de câteva decenii fără să treacă prin modificări de mediu periculoase pentru viaţă: fluctuaţii de temperatură, perturbaţii orbitale, cicluri seismice şi vulcanice. Cum ar putea să facă faţă la aşa ceva un sistem compus din atât de puţin specii? Dacă planeta are numai margarete albe, cum ar putea să se încălzească atunci când soarele se răceşte? Dacă toate formele ei de viaţă sunt consumatoare de bioxid de carbon, cum ar putea să se apere atunci când oxigenul din atmosferă ar atinge niveluri periculoase? Aşa-zişii voştri prieteni de pe Lusitania sunt nişte proşti dacă v-au trimis asemenea idioţenii. Dacă ar fi nişte *adevăraţi* oameni de ştiinţă, şi-ar da seama că rezultatele lor sunt imposibile.

Wang-Mu apăsă o tastă şi afişajul de deasupra terminalului se goli de orice imagine.

— M-ai făcut să irosesc un timp pe care nu-l am. Dacă nu-mi oferi nimic mai bun, să nu mai vii la mine. Pentru mine însemni acum mai puţin decât nimic. Eşti ca o gâză care pluteşte în paharul meu cu apă. Pângăreşti întregul pahar, nu numai locul în care pluteşti. Mă trezesc dimineaţa îndurerată ştiind că te afli în această casă.

„Atunci nu prea se poate spune că sunt nimic pentru tine, nu?” zise Wang-Mu în gând. „Mi se pare că sunt chiar foarte importantă. Eşti tu deosebit de inteligentă, Qing-Jao, dar nu te înţelegi mai bine decât oricine te vede pentru prima oară.”

— Pentru că eşti o fiinţă de rând stupidă, nu mă înţelegi. Ţi-am spus să pleci.

— Dar tatăl tău e stăpânul acestei case şi m-a rugat să rămân.

— Ce-ţi spuneam eu? Eşti proastă, surioară a porcilor. Dacă nu pot să-ţi poruncesc să părăseşti casa asta, este evident că doresc să pleci din *camera* mea.

Wang-Mu îşi înclină capul până aproape – *aproape* – de podea, apoi ieşi din încăpere cu spatele înainte, ca să nu arate stăpânei părţile sale neonorante. „Dacă te porţi aşa cu mine, am să te tratez ca pe un mare stăpân; iar dacă tu nu sesizezi ironia din gesturile mele, care dintre noi două e proastă?”

Han Fei-Tzu nu se afla în camera lui când Wang-Mu ajunse acolo. Poate că se dusese până la toaletă şi avea să se întoarcă dintr-o clipă în alta. Poate că îndeplinea vreun ritual de-al Vorbitorilor cu Zeii, în care caz putea să fie plecat pentru câteva ore. Era prea plină de întrebări ca să-l aştepte. Aduse documentele proiectului pe terminal, ştiind că Jane monitorizase tot ce se întâmplase în camera lui Qing-Jao.

Totuşi, Jane aşteptă ca Wang-Mu să formulez întrebările transmise de Qing-Jao înainte de a încerca să dea vreun răspuns.

— Documentele de pe Lusitania sunt cât se poate de autentice. E adevărat, Ela, Novinha, Ouanda şi toi cei care au studiat împreună cu ele sunt extrem de specializaţi, dar în specialităţile lor sunt foarte buni. Dacă ar fi citit „Viaţa lui Human”, Qing-Jao ar fi înţeles cum funcţionează această duzină de specii-perechi.

— Dar ceea ce spune ea e greu de înţeles, interveni Wang-Mu. Am încercat să mă gândesc care ar fi explicaţia posibilă; sunt prea puţine specii pentru ca o geealogie reală să se dezvolte, şi totuşi planeta Lusitania pare să fie îndeajuns de bine regularizată încât să poată susţine viaţa. E posibil ca pe Lusitania să nu existe stresuri importante exercitate de mediul înconjurător?

— Nu. Am acces la toate informaţiile astronomice de la sateliţii de pe orbita ei şi, în timpul scurs de la apariţia oamenilor în acest sistem, Lusitania şi soarele ei au manifestat toate fluctuaţiile normale. S-ar părea că există o tendinţă generală de răcire a planetei.

— Şi cum vor reacţiona formele de viaţă? întrebă Wang-Mu. Virusul descolada n-o să le permită să evolueze. El încearcă să distrugă tot ce e neobişnuit deci îi va ucide pe oameni şi pe Matcă în măsura în care va descoperi o fisură în apărarea lor.

Jane, a cărei imagine micşorată şedea în poziţia lotus în spaţiul de deasupra terminalului lui Han Fei-Tzu, ridică o mână şi spuse:

— O clipă. Am transmis întrebările tale prietenilor mei şi Ela e foarte entuziasmată.

În spaţiul afişajului îşi făcu apariţia o nouă faţă, în spatele şi deasupra imaginii lui Jane. Era o femeie cu pielea închisă la culoare, cu aspect negroid, sau probabil o metisă, căci nu era *chiar atât de* neagră şi avea nasul subţire. „Iat-o pe Elanora”, gândi Wang-Mu. „Jane îmi arată o femeie de pe o planetă aflată

la mulţi ani-lumină depărtare; oare îi arată şi ei faţa mea? Ce părere îşi va face această Ela despre mine? Mă va considera oare fără speranţă de proastă?”

Dar se văzu limpede că Ela nu avea absolut nici o părere despre Wang-Mu, căci începu să vorbească despre întrebările puse de aceasta.

— De ce *nu* acceptă virusul descolada varietatea? Asta ar trebui să fie o caracteristică cu valoare de supravieţuire negativă, şi totuşi descolada supravieţuieşte. Evident, Wang-Mu îşi închipuie că am fost de-a dreptul neroadă dacă nu m-am gândit la asta până acum. Dar nu sunt geealog şi am crescut pe Lusitania, aşa că nu mi-am pus niciodată întrebarea – mi-am închipuit că indiferent ce fel de caracteristici biosferice are planeta, ea funcţionează – şi m-am limitat la studiul virusului. Ce crede Wang-Mu?

Wang-Mu se îngrozi la auzul cuvintelor acestei străine. Oare ce-i spusese Jane despre ea? Cum putea să-şi închipuie Ela că Wang-Mu ar îndrăzni să creadă că era o neroadă când era un om de ştiinţă respectat, iar Wang-Mu doar o servitoare?

— Ce importanţă are ce părere am eu? întrebă Wang-Mu.

— Tu ce *crezi?* zise Jane. Chiar dacă tu nu-ţi dai seama ce importanţă are, Ela vrea să ştie.

Wang-Mu a fost deci obligată să-şi prezinte speculaţiile.

— E o idee tare stupidă, pentru că e doar un virus microscopic, dar cred că descolada face totul. La urma urmei, el cuprinde în structura sa genele tuturor speciilor, nu? În lipsa întregului proces natural de deviere genetică, descolada trebuie să asigure această deviere. Ar putea s-o facă, nu-i aşa? Ar putea să schimbe genele unei întregi specii chiar în timp ce specia continuă să trăiască. N-ar trebui să urmeze ritmul evoluţiei.

Urmă o pauză în care Jane îşi ridică mâna. Probabil că-i arată Elei chipul lui Wang-Mu, dându-i prilejul să asculte cuvintele rostite de însăşi slujnica de pe Calea.

— Nossa Senhora, şopti Ela. Pe planeta asta descolada *este* geea. Bineînţeles. Aşa s-ar explica totul, nu? Sunt atât de puţine specii pentru că descolada nu le acceptă decât pe cele pe care le-a domesticit. A transformat o întreagă geealogie planetară în ceva aproape la fel de simplu ca Planeta Margaretelor.

Wang-Mu se gândi că era aproape caraghios să auzi un savant cu o pregătire atât de serioasă ca Ela referindu-se la Planeta Margaretelor, de parcă ar fi fost o elevă cu educaţie elementară, ca Wang-Mu.

O altă faţă apăru lângă cea a Elei, de data aceasta un bărbat alb, cam de şaizeci de ani, cu părul încărunţit şi cu o privire liniştitoare, plină de pace sufletească. „Dar o parte din întrebarea lui Wang-Mu a rămas tot fără răspuns”, începu el. „Cum a evoluat descolada? Cum au apărut viruşii proto-descolada? De ce ar avea o astfel de geealogie limitată preponderenţa în raport cu modelul evoluţionist lent valabil pe toate celelalte planete care adăpostesc viaţa?”

— N-am pus o asemenea întrebare, interveni Wang-Mu. Qing-Jao a formulat prima parte a ei, dar restul e întrebarea *lui.*

— Şşş, făcu Jane. Qing-Jao n-a pus nici o clipă întrebarea aceasta, a folosit-o ca pretext pentru a nu studia documentele lusitane. Numai tu ai pus-o cu adevărat şi faptul că Andrew Wiggin a înţeles-o mai bine decât tine nu înseamnă că nu îţi aparţine.

Deci acesta era Andrew Wiggin, Vorbitorul în numele Morţilor. Nu părea nici foarte bătrân, nici înţelept, cel puţin nu aşa cum era stăpânul casei Han. În schimb, părea cuprins de o uimire nătângă, ca de altfel toţi oamenii cu ochii rotunzi, iar expresia feţei i se schimba după dispoziţia sufletească de moment, ca şi cum ar fi scăpat-o de sub control. Avea totuşi aerul acela impresionant de pace interioară. Poate că în el era o fărâmă din Buddha. În definitiv, Buddha şi-a găsit pe Calea un drum nou. Poate că Andrew Wiggin îşi găsise şi el un drum pe Calea, cu toate că n-avea nimic dintr-un chinez.

Wiggin continua să formuleze întrebările pe care le credea ale lui Wang-Mu:

— Şansele împotriva apariţiei naturale a unui astfel de virus sunt… incredibile. Cu mult înainte să evolueze la stadiul în care să poată reuni speciile şi să controleze o întreagă geealogie, viruşii proto-descolada ar fi distrus întreaga viaţă existentă în acel moment. N-ar fi fost timp *pent*ru evoluţie, căci virusul e pur şi simplu prea distructiv. Ar fi ucis totul în forma lui primară, după care ar fi dispărut el însuşi, când n-ar mai fi avut la îndemână organisme pe care să le jefuiască de bagajul lor genetic.

— Poate că jaful a survenit mai târziu, spuse Ela. Poate că a evoluat în simbioză cu vreuna dintre speciile care au beneficiat de pe urma capacităţii sale de a transforma toţi indivizii din cadrul ei în decurs de zile sau săptămâni. E posibil să se fi extins la celelalte specii mai târziu.

— Posibil, aprobă Andrew.

Un gând îi trecu brusc prin minte lui Wang-Mu:

— Descolada e ca un zeu. Îi schimbă pe toţi, indiferent că le place sau nu.

— Doar atât că zeii au bunul simţ de a-şi lua tălpăşiţa, râse Wiggin.

Răspunsese atât de rapid încât Wang-Mu realiză că Jane trebuia să transmită acum instantaneu orice se spunea şi se făcea aici, la distanţele de miliarde de kilometri care-i separau. Din cele învăţate de Wang-Mu despre costurile transmisiilor prin ansiblu, sistemul acesta de comunicare era accesibil numai militarilor; orice instituţie civilă care ar fi solicitat o legătură prin ansiblu în timp real ar fi avut de plătit bani grei, asigurând astfel fondurile pentru săracii de pe planetă. „Iar eu mă bucur de privilegiul acesta pe gratis, datorită lui Jane. Le văd chipurile şi ei mi-l văd pe al meu chiar în clipa în care vorbim."

— Oare? întrebă Ela. Şi eu care credeam că necazul de pe Calea este consecinţa faptului că zeii *nu* vor să plece şi să-i lase în pace.

Wang-Mu răspunse cu amărăciune:

— Zeii sunt identici cu descolada în toate privinţele: distrug tot ceea ce nu le place, iar pe oamenii pe care totuşi îi agreează îi transformă în ceva complet diferit. Qing-Jao a fost cândva o fată bună, deşteaptă şi veselă, iar acum e duşmănoasă, intolerantă şi crudă numai din cauza lor.

— Numai din cauza modificării genetice impuse de Congres, o corectă Wiggin. O schimbare introdusă intenţionat, din ordinul unor oameni care v-au obligat să vă încadraţi în planurile lor.

— Da, întări Ela. Exact ca descolada.

— Ce vrei să spui? întrebă Ender.

— O schimbare introdusă intenţionat de fiinţele care au încercat să oblige Lusitania să se încadreze în planurile lor.

— Ce fiinţe? întrebă Wang-Mu. Cine ar fi în stare să facă un lucru atât de groaznic?

— De ani de zile problema asta stă ascunsă undeva, într-un colţ al minţii mele, spuse Ela. Mă deranja faptul că erau atât de puţine forme de viaţă pe Lusitania – ţii minte, Andrew, că acesta a fost în parte motivul pentru care am descoperit că descolada e implicat în reproducerea speciilor. Ştiam că aici a avut loc o modificare catastrofală, care a anihilat toate celelalte specii şi le-a restructurat pe cele supravieţuitoare. Descolada a fost mai devastator pentru majoritatea formelor de viaţă lusitane decât ciocnirea cu un asteroid. Dar găsind descolada aici, am

presupus întotdeauna că tot aici a evoluat. Ştiam că n-avea nici o logică– exact ce spunea Qing-Jao – însă era atât de evident că se întâmplase încât nu mai conta dacă avea sau nu sens. Dar dacă *nu* s-a întâmplat aşa? Dacă descolada a fost adusă de zei? Nu zei-zei, fireşte, ci o specie înzestrată cu raţiune care a creat acest virus în mod artificial.

— Chiar că ar fi ceva monstruos, interveni Ender. Să creezi o asemenea otravă şi s-o arunci pe alte planete fără să ştii sau fără să-ţi pese că ucizi…

— Nu e *otravă.* Dacă reglează într-adevăr sistemele planetare, de ce să nu-l folosim la terraformare? N-am încercat niciodată să terraformăm vreo planetă – nici noi şi nici gândacii, înaintea noastră –, nu am colonizat decât planetele ale căror forme de viaţă se pretau la o stare de echilibru similară cu cea de pe Pământ. O atmosferă bogată în oxigen, capabilă sa absoarbă bioxidul de carbon suficient de repede ca să menţină o climă temperată pe măsură ce steaua devine tot mai fierbinte. Dacă există undeva o specie care a hotărât că trebuie să trimită descolada înainte pentru a pregăti planetele în vederea colonizării – poate cu mii de ani înainte –, pentru a obţine exact condiţiile de mediu care-i sunt necesare? Iar apoi, la sosire, înainte să se apuce de treburile gospodăreşti, folosesc antivirusul care anihilează descolada şi stabilesc astfel o geealogie reală.

— Poate au dezvoltat virusul în aşa fel încât să nu interfereze cu ei sau cu animalele de care au nevoie, spuse Wiggin. Poate au distrus toate formele de viaţă neesenţiale de pe toate planetele.

— În orice variantă, aşa se explică totul. Problemele cu care m-am confruntat, faptul că nu găsesc logica aranjamentelor imposibile şi nefireşti ale moleculelor din structura descoladei, continuă să existe numai pentru că acţionează în sensul menţinerii tuturor acestor contradicţii interne. Dar n-aş fi fost în stare niciodată să pricep cum a putut evolua de la bun început o astfel de moleculă care se dezminte pe sine. Toate acestea capătă un răspuns dacă ştiu că într-un fel oarecare ea a fost proiectată şi *realizată.* Care spunea Wang-Mu că era obiecţia lui Qing-Jao, că descolada nu putea să evolueze şi că geealogia lusitană nu poate exista în mod natural? Ei bine, nu există în mod natural. Avem de a face cu un virus artificial şi cu o geealogie artificială.

— Vrei să spui că asta chiar ţi-e de folos? întrebă Wang-Mu.

Pe feţele lor se citi că, purtaţi de entuziasm, uitaseră practic că Wang-Mu lua şi ea parte la conversaţie.

— Nu ştiu încă, spuse Ela. Dar e o perspectivă nouă. Dacă aş putea porni de la supoziţia că *toate* elementele virusului au un scop anume, că nu sunt amalgamul obişnuit de gene activate şi inactivate care se întâlneşte în natură, ei bine, asta mi-ar fi de ajutor. Şi numai faptul că a fost *proiectat* îmi dă speranţe că aş putea să refac în sens invers procesul de proiectare. Sau să-l reproiectez.

— Nu te lăsa furată de val, o temperă Ender. Nu e decât o ipoteză.

— Pare adevărată, spuse Ela. Creează senzaţia de adevăr. Explică prea *multe.*

— Şi eu am aceeaşi senzaţie, dar trebuie s-o verificăm pe cei care sunt afectaţi de virus.

— Unde-i Planter? întrebă Ela. Putem să discutăm cu Planter.

— Şi cu Human şi Rooter, adăugă Wiggin. Trebuie să verificăm ideea cu copacii-tată.

— O să-i lovească asemenea unui uragan, zise Ela. Deodată păru să realizeze implicaţiile propriilor ei cuvinte. Şi *zău* că nu e doar o figură de stil, chiar o să-i doară. Să afle că întreaga lor planetă e un proiect de terraformare!

— Mai important decât *planeta* lor. Ei *înşişi.* Cea de-a treia viaţă. Descolada le-a dat tot ceea ce sunt şi toate elementele fundamentale ale vieţii lor. Adu-ţi aminte că presupunerea noastră cea mai plauzibilă e că au evoluat ca nişte mamifere care se împerecheau direct, masculii cu femelele. Asta *au fost.* Apoi descolada i-a transformat şi a sterilizat masculii.

— Însăşi natura lor…

— Şi fiinţelor umane le-a fost foarte greu să se obişnuiască cu gândul umilitor că întregul *lor* comportament este rezultatul necesităţilor evoluţiei, zise Wiggin. Mai există şi acum nenumăraţi oameni care refuză s-o creadă. Chiar dacă s-ar dovedi că e absolut adevărat, crezi că pequeninos vor îmbrăţişa această idee la fel de uşor cum au asimilat minunea zborurilor cosmice? Una e să vezi fiinţe de pe o altă planetă şi cu totul altceva să afli că nici Dumnezeu, nici evoluţia nu te-a creat, ci nu ştiu ce savant aparţinând altei specii.

— Dar dacă e adevărat…

— Cine ştie dacă e adevărat? Tot ce vom şti vreodată va fi că ideea e *utilă.* Iar pentru pequeninos are implicaţii atât de copleşitoare încât vor refuza poate s-o creadă vreodată.

— Unii vă vor urî dacă le-o spuneţi, interveni Wang-Mu, dar alţii vor fi bucuroşi să afle.

Se uitară din nou la ea, sau era doar o iluzie provocată de simularea computerizată.

— Bineînţeles că şi tu ştii, nu? întrebă Ender. Tu şi Han Fei-Tzu tocmai aţi aflat că poporul vostru a fost ameliorat în mod artificial.

— Şi încătuşat totodată. Pentru mine şi stăpânul meu Han cunoaşterea este libertate. Pentru Qing-Jao…

— Vor fi mulţi asemenea lui Qing-Jao printre pequeninos, spuse Ela. Dar Planter, Human şi Rooter nu se vor număra printre ei, nu-i aşa? Ei sunt foarte înţelepţi.

— Aşa e şi Qing-Jao! sări Wang-Mu.

— Nimănui nu-i place să afle că povestea despre propria lui identitate, în care a crezut tot timpul, este falsă. Pequeninos sunt încredinţaţi că Dumnezeu i-a înzestrat cu daruri deosebite, exact aşa cum cred Vorbitorii cu Zeii de la voi.

— *Nu* suntem deosebiţi, *nici unul* dintre noi! ţipă Wang-Mu. Suntem tot atât de obişnuiţi ca şi noroiul! Nu există Vorbitori cu Zeii! Nu există zei! Lor nu le pasă deloc de noi.

— Dacă n-ar exista nici un fel de zei, o corectă cu blândeţe Ela, cu greu ar mai putea să le pese, într-un fel sau altul.

— Am fost creaţi numai pentru scopurile egoiste ale creatorului nostru! ţipă Wang-Mu. Indiferent cine a adus pe lume descolada… pequeninos nu sunt decât o parte a planului lor. Iar Vorbitorii cu Zeii sunt o parte din planul Congresului.

— Ca unul a cărui naştere a fost solicitată de guvern, spuse Wiggin, împărtăşesc punctul tău de vedere. Dar reacţia ta e prea pripită. În fond, părinţii mei m-au dorit *şi ei.* Din clipa în care m-am născut, la fel ca oricare altă făptură vie, am avut *propria mea* menire în viaţă. Faptul că oamenii de pe planeta ta au interpretat greşit comportamentul DOC, crezând că primesc mesaje din partea zeilor, nu înseamnă că *nu există* zei.

— Ştiu că toate au o logică. Congresul a avut nevoie de sclavi! Iată de ce au creat-o pe Qing-Jao – ca să le fie sclavă. Iar ea vrea să rămână în robia ei!

— Acesta a fost scopul Congresului, spuse Ender. Pe lumea asta sunt multe scopuri, nenumărate cauze. Faptul că o cauză în care ai crezut s-a dovedit a fi falsă nu înseamnă că nu există alte cauze în care să poţi crede.

— Da, cred că aşa e, recunoscu Wang-Mu, ruşinată acum de izbucnirea ei.

— Nu-ţi înclina capul în faţa mea, zise Wiggin. Sau fu faci, asta, Jane?

Jane trebuie să-i fi răspuns, un răspuns pe care Wang-Mu nu-l auzi.

— Nu-mi pasă care-i sunt obiceiurile, spuse Wiggin. Singura raţiune a unor astfel de plecăciuni este de a-i umili pe cei care le fac şi le primesc, şi n-am să le accept. N-a făcut nimic de care să-i fie ruşine. A descoperit o metodă nouă de cercetare a virusului descolada, care ar putea să ajute la salvarea a două specii.

Wang-Mu înţelese tonul vocii sale. Chiar credea ce spunea. O lăuda, cu propria lui gură.

— Nu eu, protestă ea. Qing-Jao. Au fost întrebările ei!

— Qing-Jao te-a obligat s-o admiri fără rezerve, aşa cum oamenii Congresului au obligat-o pe ea să gândească despre *ei.*

— N-ai dreptul să fii dispreţuitoare, pentru că n-o cunoşti, protestă Wang-Mu. Dar să ştii că e inteligentă şi bună, iar eu n-am să fiu niciodată ca ea.

— Mereu zeii, oftă Wiggin.

— Întotdeauna zeii, zise Ela.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă Wang-Mu. Qing-Jao nu susţine că ar fi zeiţă, şi nici eu.

— Ba da. „Qing-Jao e înţeleaptă şi bună”, aşa ai spus.

— „Inteligentă şi bună”, o corectă Wang-Mu.

— „Şi n-am să fiu niciodată ca ea”, continuă Ela.

— Dă-mi voie să-i vorbesc despre zei, interveni Wiggin. Oricât ai fi de deştept sau de puternic, mereu se găseşte cineva mai deştept şi mai puternic decât tine, iar când dai peste acel cineva, îţi spui: Iată un zeu, iată perfecţiunea. Dar pot să-ţi garantez că există altcineva mai puternic, atât de puternic încât zeul tău ar părea un vierme în comparaţie cu el. Şi mai există cineva încă mai deştept, mai puternic sau mai bun. Dă-mi voie să-ţi spun ce cred eu despre zei: cred că un zeu *adevărat* nu poate să fie atât de speriat sau de furios încât să-i ţină pe alţii sub papuc. Faptul că cei din Congres au modificat genetic nişte oameni pentru a-i face mai deştepţi şi mai creativi ar fi putut reprezenta un dar generos, aproape zeiesc. Dar, din teamă, au făcut din oamenii Căii nişte infirmi. Au vrut să rămână *stăpâni.* Un zeu adevărat nu se sinchiseşte de putere. Un zeu adevărat stăpâneşte deja tot ce poate fi stăpânit. Nişte zei adevăraţi ar *dori* să te înveţe cum să devii ca ei.

— Qing-Jao a vrut să mă înveţe, protestă Wang-Mu.

— Dar numai atâta timp cât te supuneai şi făceai ceea ce-ţi spunea, zise Jane.

— Sunt nevrednică. Sunt prea proastă ca să pot ajunge vreodată la fel de înţeleaptă ca ea.

— Şi totuşi ţi-ai dat seama că spun adevărul când Qing-Jao nu vedea decât minciuni, insistă Jane.

— *Tu* eşti un zeu? întrebă Wang-Mu.

— Adevărul pe care Vorbitorii cu Zeii şi pequeninos abia sunt pe cale să-l afle eu l-am ştiut dintotdeauna. Am fost fabricată.

— Prostii, zise Wiggin. Jane, tu întotdeauna ai fost convinsă că ai răsărit de-a dreptul din capul lui Zeus.

— Mulţumesc frumos, dar nu sunt Minerva, replică Jane.

— Din ce-am aflat, ai apărut din întâmplare, spuse Wiggin. Nimeni nu te-a proiectat.

— Ce sentiment liniştitor, râse Jane. Vasăzică, în vreme ce voi toţi vă puteţi numi creatori – sau măcar părinţi, ori vreo agenţie guvernamentală cu înclinaţii paterne – eu sunt singurul accident veritabil din univers.

— Nu poţi să le ai pe amândouă, o consolă Wiggin. Ori ai fost creată cu un scop, ori ai fost un accident. Accidentul e ceva care se întâmplă fără ca cineva să fi dorit-o în mod special. Ce, ai de gând să respingi ambele variante? Când vor afla ce li s-a făcut, oamenii de pe Calea vor renega Congresul. Iar *tu* ai de gând să te superi pentru că nimeni nu ţi-a făcut *nimic?*

— Dacă vreau, pot, spuse Jane, dar era o glumă copilărească.

— Să-ţi spun ce cred eu, zise Wiggin. Cred că n-ai să te maturizezi până când n-ai să încetezi să-ţi mai faci griji în legătură cu scopurile sau lipsa de scopuri a altora şi-ai să descoperi scopuri pentru tine însăţi.

Ender şi Ela îi explicară totul lui Valentine, probabil numai pentru că se întâmplă să vină la laborator chiar atunci, căutându-l pe fratele ei dintr-un motiv care nu avea nici o legătură cu subiectul discuţiei. Şi ei i se păru a fi ceva plauzibil. Ca şi Ender sau Ela, Valentine ştia că nu puteau evalua ipoteza potrivit căreia descolada acţiona ca regulator al geealogiei Lusitaniei până când nu împărtăşeau această idee purceluşilor şi nu le ascultau răspunsul.

Ender propuse ca înainte să-i explice ceva lui Human sau Rooter, să încerce mai întâi cu Planter. Ela şi Valentine au fost de acord cu el. Nici Ela, nici Ender, care vorbeau de ani zile cu copacii-tată, nu stăpâneau suficient de bine limba acestora ca să

poată rosti un discurs. Mai important era faptul nemărturisit că pur şi simplu se simţeau mai înrudiţi cu fraţii cei mici decât s-ar fi putut simţi vreodată cu un copac. Cum să ghiceşti, uitându-te la un copac, la ce se gândeşte sau ce reacţie are? Nu, dacă vor fi obligaţi să transmită un mesaj delicat unui pequenino, atunci mai întâi i-o vor spune unui frate, nu unui copac-tată.

Bineînţeles, de îndată ce l-au chemat pe Planter în laboratorul Elei şi au început să-i explice, Ender şi-a dat seama că discuţia cu un frate nu aducea cine ştie ce avantaje. Nici după treizeci de ani de viaţă alături de ei, Ender nu se pricepea să interpreteze decât cele mai rudimentare şi mai evidente dintre elementele limbajului corporal al speciei pequenino. Planter ascultă aparent liniştit relatarea conversaţiei cu Jane şi Wang-Mu. Nu era impasibil. Mai degrabă părea să nu-şi găsească liniştea pe scaun, foindu-se tot timpul ca un copil, evitând să se uite la ei, privind undeva în gol, de parcă vorbele lor ar fi fost nespus de plictisitoare. Ender ştia fireşte că pentru purceluşi încrucişarea privirilor nu avea aceeaşi semnificaţie ca pentru oameni; nici n-o căutau, nici n-o evitau. Pentru ei, unde te uitai când ascultai ceva era aproape complet lipsit de importanţă. Dar, de regulă, purceluşii care colaborau îndeaproape cu oamenii încercau să se manifeste într-un fel pe care oamenii să-l poată interpreta drept atenţie. Planter se pricepea la asta, dar acum nici măcar nu făcea vreo încercare în acest sens.

Abia când terminară să-i explice, Ender îşi dădu seama de câtă stăpânire de sine avusese nevoie Planter ca să rămână pe scaun până la capăt. În aceeaşi clipă sări de pe scaun şi începu să fugă– ba nu, începu să alerge agitat prin încăpere, atingând tot ce întâlnea în cale. Nu lovea şi nu arunca lucrurile cu violenţa cu care ar fi reacţionat poate un om. Mai curând mângâia tot ce găsea, pipăia materialele din care erau făcute obiectele. Ender se ridică, vrând să-l liniştească cumva, fiindcă ştia destule despre obiceiurile lor ca să-şi dea seama că un comportament atât de aberant nu putea să însemne decât o mare suferinţă.

Planter alergă până la epuizare şi nu se opri nici atunci, învârtindu-se ameţit prin încăpere până când se ciocni de Ender şi-şi aruncă braţele în jurul acestuia, agăţându-se de el. O clipă, Ender se gândi să-l îmbrăţişeze şi el, dar îşi aminti subit că Planter nu era o fiinţă omenească. O îmbrăţişare nu cerea neapărat un răspuns similar. Planter se agăţase de el aşa cum s-

ar fi agăţat de un copac, căutând senzaţia liniştitoare oferită de un trunchi: un loc sigur, în care să se poată adăposti până când trecea pericolul. Dacă Ender ar fi reacţionat „omeneşte” şi i-ar fi răspuns la îmbrăţişare, nu i-ar fi oferit mai multă, ci mai puţină alinare. Era un moment în care Ender trebuia să se comporte ca un copac, deci rămase nemişcat şi aşteptă până când, în sfârşit, tremurul lui Planter încetă.

Când Planter se îndepărtă de el, amândoi aveau trupurile acoperite de sudoare. „Se pare că asemănarea mea cu un copac are o anumită limită”, gândi Ender. „Sau te pomeneşti că şi copacii-frate sau copacii-tată se umezesc când fraţii care se agaţă de ei?”

— E ceva extrem de neaşteptat, şopti Planter.

Cuvintele sunau atât de nefiresc de blând în comparaţie cu scena care tocmai se desfăşurase în faţa lor încât Ender nu se putu abţine să nu râdă în hohote.

— Da, zise el. Îmi închipui că este.

— Pentru *ei* nu e deloc amuzant, spuse Ela.

— Lasă că ştie şi el, interveni Valentine.

— Atunci să nu mai râdă, replică Ela. Nu se poate să râzi când Planter e atât de îndurerat.

Şi deodată izbucni în lacrimi. Valentine îi puse mâna pe umăr.

— El râde, tu plângi, spuse ea. Planter aleargă de colo-colo şi se agaţă de copaci. Ce animale ciudate suntem cu toţii!

— Totul vine de la descolada, spuse Planter. A treia viaţă, copacul-mamă, copacii-tată, ba chiar mintea noastră. Poate că n-am fost decât şobolani-de-copac până când descolada a venit şi a făcut din noi nişte raman falşi.

— Raman adevăraţi, îl corectă Valentine.

— Nu ştim dacă e adevărat, spuse Ela. E o ipoteză.

— Este foarte adevărat, zise Planter. Mai adevărat decât adevărul.

— De unde ştii?

— Totul se potriveşte. Regularizarea planetară – cunosc problema, am studiat geealogia. Tot timpul mă întrebam cum poate profesorul să ne spună astfel de lucruri când orice pequenino se poate uita în jurul lui şi poate vedea că sunt false? Dar dacă am fi ştiut că descolada ne modifică, făcându-ne să acţionăm în sensul reglării sistemelor planetare…

— Ce-ar putea descolada să vă determine să faceţi ca să regularizaţi Lusitania? întrebă Ela.

— Nu ne cunoaşteţi de suficientă vreme, spuse Planter. Nu v-am spus totul, ne-am temut că ne veţi considera nişte caraghioşi. Acum ştiţi că nu suntem caraghioşi, că nu interpretăm decât rolul impus de descolada. Suntem sclavi, nu proşti.

Ender realiză cu surprindere că Planter tocmai mărturisise faptul că pequeninos încă se mai străduiau să-i impresioneze pe oameni.

— Care dintre comportamentele *voastre* are vreo legătură cu regularizarea planetei?

— Copacii. Cât de multe păduri se află pe toată întinderea planetei? Toate transpiră în permanenţă şi transformă bioxidul de carbon în oxigen. Bioxidul de carbon este gazul care produce efectul de seră. Când procentajul lui creşte în atmosferă, planeta se încălzeşte. Cum acţionăm noi pentru a coborî temperatura planetei?

— Sădiţi mai multe păduri, spuse Ela. Vor consuma bioxid de carbon şi astfel va fi eliberată în spaţiu mai multă căldură.

— Da, zise Planter. Dar gândiţi-vă cum ne sădim noi copacii.

„Copacii cresc din trupurile celor morţi”, gândi Ender.

— Război, spuse el cu voce tare.

— Apar conflicte între triburi şi uneori izbucnesc mici războaie. La scară planetară, acestea ar fi nesemnificative. Dar marile războaie care cuprind întreaga planetă… milioane şi milioane de fraţi pier în aceste măceluri şi toţi devin copaci. În câteva luni, pădurile planetei îşi pot dubla dimensiunile şi numărul. În cazul acesta, efectul n-ar mai putea fi neglijat, nu?

— Da, aprobă Ela.

— Şi ar fi mult mai eficient decât orice s-ar putea obţine prin evoluţia naturală.

— Şi deodată războaiele încetează, spuse Planter. Întotdeauna am crezut că aceste războaie aveau cauze importante, că erau confruntări între bine şi rău, iar acum aflăm că nu sunt nimic altceva decât o regularizare planetară.

— Nu, interveni Valentine. Nevoia de a lupta ar putea fi provocată de descolada, dar asta nu înseamnă că motivele pentru care vă luptaţi sunt…

— Motivul pentru care ne-am luptat este regularizarea planetei, o întrerupse Planter. Totul se potriveşte. Cum credeţi că încălzim planeta?

— Nu ştiu, mărturisi Ela. Chiar şi copacii mor până la urmă de bătrâneţe.

— Nu ştiţi pentru că aţi venit într-o perioadă caldă, nu într-una rece. Dar când iernile devin aspre, ne construim case. Copacii-frate se sacrifică pentru ca noi să ne construim case. Toţi, nu numai cei care trăim în zone mai reci. Ne facem case, iar pădurile se reduc la jumătate. Noi credeam că acesta era un mare sacrificiu pe care copacii-tată îl făceau spre binele tribului, dar acum înţeleg că de vină e descolada, care vrea mai mult bioxid de carbon în atmosferă, ca să încălzească planeta.

— Rămâne *totuşi* un mare sacrificiu, spuse Ender.

— Toate epopeile noastre măreţe, toţi eroii noştri nu sunt decât voinţa descoladei.

— Bun, şi? făcu Valentine.

— Cum poţi să spui una ca asta? Eu aflu că vieţile noastre nu înseamnă nimic, că nu suntem decât uneltele folosite de un virus pentru a regulariza ecosistemul global, şi tu zici că nu-i nimic?

— Da, zic că nu-i nimic. Nici noi nu suntem mai breji. N-o fi vorba de-un virus, dar tot ne irosim cea mai mare parte din timp interpretând rolurile distribuite de destinul nostru genetic. De pildă, diferenţele dintre bărbaţi şi femei. În mod natural, bărbaţii tind către o strategie de reproducere larg răspândită, căci produc o cantitate aproape infinită de spermă şi nu-i costă nimic s-o arunce la întâmplare…

— Ei, nu chiar *nimic,* interveni Ender.

— Nimic, insistă Valentine, doar ca s-o *împrăştie.* Strategia lor cea mai raţională în privinţa reproducerii este s-o depună în orice femeie disponibilă – şi să facă eforturi deosebite pentru a o depune în cele mai sănătoase femei, respectiv, cele mai susceptibile să le aducă progeniturile la maturitate. Din punctul de vedere al reproducerii, un mascul procedează optim dacă umblă brambura şi se împerechează la o scară cât mai largă.

— Chestia cu umblatul brambura am făcut-o şi eu, glumi Ender. Într-un fel sau altul, am ratat-o pe cea cu împerecherea.

— Vorbeam de tendinţele generale, spuse Valentine. Întotdeauna apar indivizi ciudaţi, care nu respectă normele. Strategia femeilor este exact opusă, Planter. În loc de milioane şi milioane de spermatozoizi, ele nu produc decât un ovul pe lună, şi fiecare copil reprezintă o investiţie enormă de efort. Femeile au nevoie de stabilitate, vor să se asigure că întotdeauna va fi belşug de hrană. Şi noi petrecem lungi perioade de timp relativ neajutorate, incapabile să găsim sau să facem provizii. Departe de a fi hoinare, noi femeile avem nevoie să ne stabilim undeva, să rămânem. Dacă nu reuşim,

următoarea noastră strategie este să ne împerechem cu cei mai puternici şi mai sănătoşi masculi cu putinţă. Dar cel mai bine e să punem mâna pe un mascul puternic şi sănătos care să stea locului şi să asigure cele necesare, în loc să umble haihui şi să se împerecheze după bunul său plac.

După o scurtă pauză, Valentine continuă:

— Asupra masculilor acţionează deci două necesităţi stringente. Prima: să-şi împrăştie sămânţa, în mod violent dacă e nevoie. A doua: să fie atrăgători pentru femeie, să fie nişte furnizori stabili, reprimându-şi tendinţa de a face uz de forţă. În mod similar, asupra femelelor acţionează două constrângeri. Prima: să obţină sămânţa celor mai puternici şi virili masculi, astfel încât copiii lor să aibă gene sănătoase. A doua: să obţină protecţia masculilor cei mai stabili şi mai puţin violenţi, astfel încât progeniturile lor să fie apărate şi să aibă tot ce le trebuie, şi cât mai multe posibil să ajungă la maturitate.

Valentine trase aer în piept şi-şi continuă discursul:

— Întreaga noastră istorie, tot ce-am aflat în peregrinările mele de istoric itinerant până când m-am desprins în sfârşit de acest frate al meu, indisponibil din punct de vedere reproductiv, şi mi-am întemeiat o familie, totul poate fi interpretat după ideea că oamenii acţionează orbeşte pentru împlinirea acestor strategii genetice. Suntem atraşi în cele două direcţii. Marile noastre civilizaţii nu sunt altceva decât nişte mecanisme ideale pentru structurarea unui mediu ideal pentru femei, în care acestea să se poată bucura de stabilitate; codurile noastre legale şi morale încearcă să abolească violenţa, să promoveze permanenţa proprietăţii şi să consolideze contractele – acestea reprezentând principala strategie feminină, îmblânzirea masculului. Iar triburile de barbari nomazi scăpate de sub influenţa civilizaţiei urmează principala strategie masculină. Împrăştie sămânţa. În sânul tribului, masculii cei mai puternici, cei mai influenţi intră în posesia femeilor de soi fie prin poligamie oficială, fie prin copulări impulsive şi ocazionale, cărora bărbaţii lipsiţi de putere nu li se pot opune. Dar acei masculi de joasă speţă sunt ţinuţi în frâu, pentru că şefii lor îi duc la război şi-i lasă să jefuiască şi să violeze cât vor atunci când obţin o victorie. Ei obţin un avantaj sexual dovedindu-şi destoinicia în luptă, după care ucid toţi masculii rivali şi se împerechează cu văduvele acestora. Un comportament oribil, monstruos, dar în acelaşi timp o aplicare corectă a strategiei genetice.

Ender se simţi extrem de stingherit auzind-o pe Valentine vorbind astfel. Ştia că toate astea erau adevărate până la o anumită limită, dar îl deranja într-o oarecare măsură faptul că Planter afla asemenea lucruri similare despre specia umană. Ar fi vrut să nege totul şi să spună: „Unii dintre noi, bărbaţii, suntem civilizaţi în mod natural.” Dar, dacă lua drept exemplu propria sa viaţă, nu înfăptuise şi el acte războinice şi de cucerire? Nu rătăcise şi el? În acest context, decizia lui de a rămâne pe Lusitania era de fapt hotărârea de a abandona modelul social al masculului dominant, care-i fusese întipărit în minte ca tânăr soldat, şi să devină un om civilizat într-o familie stabilă.

Chiar şi atunci, se căsătorise cu o femeie care se dovedise a fi prea puţin interesată să mai aibă alţi copii. O femeie cu care, până la urmă, căsătoria se dovedise a nu fi altfel decât civilizată. „Dacă eu urmez modelul masculin, sunt un ratat. Nicăieri nu există vreun copil care să-mi poarte mai departe genele, nici vreo femeie care să-mi accepte dominaţia. Fără doar şi poate, sunt atipic. Dar, dat fiind că nu am progenituri, genele atipice vor dispărea o dată cu mine şi astfel modelele sociale masculin şi feminin vor reveni la normal.”

Chiar în timp ce Ender făcea aceste evaluări intime în privinţa interpretării date de Valentine istoriei umane, Planter oferi propriul său răspuns, aşezându-se la loc pe scaun, un gest care sugera dispreţul.

— Ar trebui să mă simt mai bine pentru că şi oamenii sunt uneltele ale unei molecule genetice?

— Nu, zise Ender. Dar trebuie să-ţi dai seama că nu tot comportamentul speciei pequenino e lipsit de sens, chiar dacă o mare parte din el e determinată de virus.

— Istoria umană *poate* fi explicată ca o luptă între necesităţile femeilor şi cele ale bărbaţilor, interveni Valentine, dar ceea ce vreau să spun e că există totuşi eroi şi monştri, evenimente măreţe şi fapte nobile.

— Când un copac-tată îşi dăruieşte lemnul, spuse Planter, ar trebui să se sacrifice în folosul tribului, nu pentru un virus.

— Dacă poţi să te gândeşti la virus, făcând abstracţie de trib, atunci gândeşte-te şi la planetă făcând abstracţie de virus, propuse Ender. Descolada menţine condiţiile de mediu care fac această planetă locuibilă. Copacul-frate să sacrifică pentru întreaga planetă.

— Foarte inteligent, zise Planter. Dar ai uitat un lucru:

pentru salvarea planetei nu contează *ce* copaci se jertfesc, atâta timp cât există unii care o fac.

— Aşa este, aprobă Valentine. Pentru *descolada* nu contează care dintre copaci se jertfeşte. Dar pentru copaci contează, nu-i aşa? Şi contează şi pentru voi, fraţii, care vă adăpostiţi în casele construite din trunchiurile lor. *Voi* apreciaţi gestul nobil al fraţilor care au murit pentru voi, chiar dacă descolada nu deosebeşte un copac de altul.

Planter nu răspunse. Ender spera că făceau oarecari progrese.

— Descoladei nu-i pasă cine câştigă şi cine pierde, atâta timp cât pier îndeajuns de mulţi fraţi şi din trupurile lor cresc suficienţi copaci. Corect? Dar asta nu schimbă realitatea că unii dintre fraţi sunt nobili, iar alţii sunt laşi sau cruzi.

— Planter, interveni Ender, descolada poate să vă facă să… să fiţi cuprinşi mai iute de o furie criminală, de exemplu, astfel că disputele degenerează în războaie în loc să fie aplanate între copacii-tată. Ceea ce nu anulează faptul că unele păduri luptă în legitimă apărare, iar altele sunt pur şi simplu însetate de sânge. Aveţi şi voi eroii voştri.

— Nu dau nici o para chioară pe eroi, spuse Ela. Eroii au tendinţa de a muri, ca fratele meu, Quim. Unde e el acum, când avem nevoie de el? Ce mult îmi doresc să nu fi fost erou.

Înghiţi în sec cu greutate, înăbuşind amintirea recentei dureri sufleteşti.

Planter încuviinţă din cap, un gest pe care-l deprinsese pentru a comunica cu oamenii.

— Noi trăim acum în lumea lui Warmaker, zise el. Ce este *el* altceva decât un copac-tată care acţionează după cum îi porunceşte descolada? Planeta se încălzeşte prea mult. Avem nevoie de mai mulţi copaci. Aşadar, el susţine cu ardoare extinderea pădurilor. De ce? Pentru că aşa îi dictează descolada. Iată de ce îi dau ascultare atât de mulţi fraţi şi copaci-tată: pentru că el le-a oferit un plan care să le satisfacă nevoia arzătoare de a sădii şi de a creşte mai mulţi copaci.

— Oare descolada ştie că el plănuia să planteze toţi aceşti copaci pe alte planete? întrebă Valentine. Asta n-ar ajuta prea mult la răcirea planetei.

— Descolada le dă nevoia, spuse Planter. De unde să ştie un virus ce sunt astronavele?

— De unde ştie un virus despre copacii-mamă şi copacii-tată, despre fraţi şi soţii, despre copii şi micile mame? zise Ender. E

un virus foarte deştept.

— Warmaker e cea mai bună exemplificare a ideii mele, spuse Valentine. Numele lui sugerează că a fost puternic implicat, cu succes, în *ultimul* mare război. Totuşi, Warmaker a decis să-şi direcţioneze această nevoie de care vorbeşti către un nou ţel, extinzând pădurile în alte sisteme stelare în loc să se arunce în război cu alţi pequeninos.

— Aveam de gând s-o facem, indiferent ce-ar fi spus sau ar fi făcut Warmaker, zise Planter. Uită-te la noi. Grupul lui Warmaker se pregătea să planteze noi păduri pe alte planete. Dar când l-au ucis pe părintele Quim, noi ceilalţi am fost atât de furioşi încât am plănuit să-i pedepsim. Urma să aibă loc un mare măcel şi, din nou, copacii ar fi crescut. Tot ce poruncea descolada am fi făcut întocmai. Iar acum, când oamenii ne-au incendiat pădurea, partizanii lui Warmaker vor câştiga. Într-un fel sau altul, *trebuie* să ne extindem şi să ne înmulţim. Ne vom folosi de orice pretext aflat la îndemână. Descolada îşi *va face* mendrele cu noi. Suntem nişte unelte care încearcă în mod jalnic să găsească o cale de a se convinge că acţiunile lor sunt dictate de propriile lor idei.

Părea tare deznădăjduit. Ender nu ştia ce-ar mai fi fost de spus pentru a-l convinge pe Planter că viaţa purceluşilor avea, în pofida aparenţelor, un sens.

În continuare vorbi Ela, pe un ton speculativ, calm, ce părea nelalocul lui, ca şi cum uitase de teribila tulburare prin care trecea Planter. Şi probabil că aşa se şi întâmplase, căci toată această discuţie o readusese la propria ei specialitate.

— E greu de ştiut de care parte s-ar fi situat descolada dacă ar fi fost conştientă de toate acestea.

— De care parte a ce? întrebă Valentine.

— Dacă ar fi determinat o răcire globală sau ar fi folosit instinctul care dictează extinderea pentru a-i face pe pequeninos să ducă descolada cu ei pe alte planete. Cu alte cuvinte, ce-ar fi preferat creatorii virusului? Să mărească aria de acţiune a virusului sau să regularizeze planeta?

— Probabil că virusul le vrea pe amândouă şi are şanse să le şi *obţină* pe amândouă, interveni Planter. Fără doar şi poate, grupul lui Warmaker va avea controlul asupra astronavelor. Dar înainte, sau poate după, va avea loc un război care va duce la pieirea a jumătate din numărul fraţilor. Şi e posibil ca noi *să fim* descolada.

„Aşadar, gândi Ender, sunt deja preocupaţi de această

posibilitate, în pofida deciziei noastre de a nu aborda încă subiectul.”

— Ai discutat cu Quara? întrebă Ela pe un ton imperativ.

— Discut cu ea în fiecare zi. Dar ce legătură poate să aibă ea cu asta?

— Are şi ea aceeaşi idee, că e posibil ca inteligenţa speciei pequenino să fie efectul acţiunilor descoladei.

— Şi voi credeţi că, după toate discuţiile despre posibilitatea ca descolada să fie inteligent, nu ne-am pus întrebarea asta? zise Planter. Dacă e adevărat, ce-o să faceţi? O să acceptaţi pieirea speciei *voastre* ca noi să ne salvăm măruntele noastre creiere de mâna a doua?

— Niciodată nu ne-am gândit la creierele voastre ca…

— Nu? Atunci de ce-aţi presupus că nu puteam să ne gândim la ipoteza asta decât dacă ne-aţi fi atras voi atenţia asupra ei?

Ender tăcu. Era nevoit să-şi mărturisească adevărul: se gândise la pequeninos, în unele privinţe cel puţin, ca la nişte copii care aveau nevoie de protecţie. Grijile trebuiau ţinute departe de ei, ca nişte secrete. Nu-i trecuse prin minte că erau cât se poate e capabili să descopere şi singuri adevărurile oribile ale vieţii.

— Dacă inteligenţa noastră vine într-adevăr de la descolada iar voi aţi găsit o modalitate de a distruge acest virus, ce se va întâmpla cu noi? Planter se uită la ei, triumfător în amara sa victorie. Nimic altceva decât nişte şobolani-de-copac, adăugă el.

— E-a doua oară când foloseşti termenul, spuse Ender. Ce sunt ăia şobolani-de-copac?

— Aşa strigau oamenii care au ucis copacul-mamă.

— Nu există un astfel de animal, spuse Valentine.

— Eu ştiu ce e, răspunse Planter. Mi-a explicat Grego. „Şobolan-de-copac” e denumirea argotică a veveriţelor. Mi-a arătat o imagine holografică a acestui animal pe computerul său din celulă.

— Te-ai dus să-l vizitezi pe *Grego?*

Ela era pur şi simplu oripilată.

— Trebuia să-l întreb de ce a încercat mai întâi să ne ucidă pe toţi, după care a vrut să ne salveze.

— Asta el strigă Valentine triumfătoare. N-ai să-mi spui acum că ceea ce au făcut Grego şi Miro în noaptea aceea, oprind mulţimea să-i ardă pe Rooter şi Human, a fost o acţiune sub imperiul forţelor genetice!

— Comportamentul *uman* nu e lipsit de raţiune, spuse

Planter. *Voi* aţi încercat să mă liniştiţi cu ideea asta. Ştim că aveţi şi voi eroii voştri. Noi, pequeninos, nu suntem decât uneltele unui virus geealogic.

— Nu, replică Ender. Şi voi aveţi eroii voştri. Rooter şi Human, de exemplu.

— Eroi? zise Planter. Şi ei au acţionat astfel pentru a câştiga ceea ce au dobândit: statutul de copaci-tată. Poate că vouă, oamenilor, care muriţi o singură dată, vi s-au părut nişte eroi, dar moartea lor a fost de fapt o naştere. N-a fost nici un sacrificiu.

— Atunci întreaga voastră *pădure* a fost eroică, îl contrazise Ela. V-aţi eliberat de toate vechile voastre obişnuinţe şi aţi încheiat cu noi un tratat care vă cerea să vă schimbaţi unele dintre cele mai adânc înrădăcinate tradiţii.

— Doream cunoştinţele, maşinile şi puterea pe care le aveaţi voi, oamenii. Ce-i atât de eroic într-un tratat în care tot ce avem de făcut este să nu vă mai ucidem, primind în schimb o mie de ani de dezvoltare tehnologică?

— N-ai de gând să asculţi *nici* o concluzie pozitivă, nu-i aşa? întrebă Valentine.

Planter continuă, ignorând-o:

— Singurii eroi în povestea asta au fost Pipo şi Libo, oamenii care s-au purtat atât de curajos deşi ştiau că vor muri. Ei şi-au cucerit libertatea faţă de moştenirea lor genetică. Care *purceluş* a făcut vreodată intenţionat acelaşi lucru?

Pe Ender îl irita, şi nu puţin, să-l audă pe Planter folosind termenul *purceluş.* În ultimii ani, termenul îşi pierduse semnificaţia plină de afecţiune de pe vremea când Ender sosise pe Lusitania; acum era folosit adesea ca un cuvânt înjositor, iar oamenii care colaborau cu indigenii foloseau de obicei termenul *pequenino.* La ce fel de ură de sine făcea apel Planter, ca reacţie la cele aflate astăzi?

— Copacii-frate îşi jertfesc viaţa, spuse Ela, vrând să-i dea o mână de ajutor.

Dar Planter pufni dispreţuitor:

— Copacii-frate nu sunt vii, aşa cum sunt copacii-tată. Ei nu pot să vorbească. Nu fac altceva decât să se supună. Noi le spunem ce să facă, iar ei sunt nevoiţi să se supună. Unelte, nu eroi.

— Cu argumente meşteşugite poţi să denaturezi orice, zise Valentine. Poţi să conteşti orice sacrificiu, spunând că l-a făcut pe cel în cauză să se simtă atât de bine încât nici n-a fost vorba

de un sacrificiu, ci doar de un act egoist oarecare.

Brusc, Planter sări de pe scaunul său. Ender se aştepta să repete comportamentul anterior, dar el nu mai dădu ocol încăperii. În schimb se apropie de Ela şi-şi puse mâinile pe genunchii ei.

— Ştiu ce trebuie să fac ca să fiu un erou adevărat. Ştiu cum trebuie să lupt împotriva descoladei şi să vă ajut să-l distrugeţi.

— Şi eu, spuse Ela.

— Un experiment, adăugă Planter.

Ela încuviinţă din cap.

— Ca să vedem dacă inteligenţa voastră este într-adevăr determinată de virus.

— Am s-o fac.

— N-aş fi în stare să ţi-o cer.

— Ştiu că nu mi-ai cere-o. Eu ţi-o cer, pentru mine.

Ender constată cu surprindere că, în felul lor ciudat, Ela şi Planter erau la fel de apropiaţi ca el însuşi de Valentine, capabili să-şi citească reciproc gândurile fără să şi le exprime. Ender nu-şi închipuise că aşa ceva ar fi posibil între doi membri ai unor specii diferite; şi totuşi, de ce n-ar fi fost, mai ales când conlucrau atât de strâns?

A înţeles într-o clipă ce anume puneau la cale Planter şi Ela; Valentine, care nu lucrase alături de ei ani de zile, încă nu pricepuse.

— Ce se întâmplă? întrebă ea. Despre ce vorbesc?

Ela îi răspunse:

— Planter propune să decontaminăm un pequenino, să-l aducem într-un mediu steril în care să nu mai poată fi contaminat din nou şi să vedem dacă mai gândeşte după aceea.

— Asta nu-i ştiinţă, obiectă Valentine. Sunt prea multe variabile. Ce, nu-i aşa? Credeam că descolada e implicată în fiecare părticică a vieţii speciei pequenino.

— Absenţa descoladei l-ar putea ucide pe Planter. Ceea ce *prezenţa* descoladei i-a provocat lui Quim, *absenţa* sa îi va provoca lui Planter.

— Nu cred că vrei într-adevăr să-l laşi s-o facă, spuse Valentine. N-are să dovedească nimic. S-ar putea să-şi piardă minţile din pricina bolii. Febra îi face pe oameni să delireze.

— Şi ce altă soluţie avem? întrebă Planter. Să aşteptăm până când Ela găseşte o rezolvare şi abia apoi să constatăm că fără virus, în forma sa inteligentă şi virulentă, nu mai suntem deloc pequeninos, ci doar purceluşi? Că darul vorbirii l-am primit

numai datorită virusului şi că am pierdut totul, am rămas nimic mai mult decât nişte copaci? Asta o să aflăm când veţi folosi antidotul virusului?

— Dar nu e un experiment serios, cu controlul…

— Ba e cât se poate de serios, interveni Ender. E genul de experiment pe care-l faci când nu-ţi pasă nici cât negru sub unghie de obţinerea unor fonduri, dar ai nevoie de rezultate şi cât mai urgent. Genul de experiment pe care-l faci când habar n-ai ce rezultate ai să obţii şi nici dacă ai să ştii cum să le interpretezi, dar uite că o bandă de pequeninos scrântiţi plănuiesc să se urce pe o astronavă şi să răspândească o boală mortală în toată galaxia, iar tu trebuie să faci ceva.

— Este genul de experienţă pe care o faci când ai nevoie de un erou, adăugă Planter.

— Când ai *nevoie* de un erou? întrebă Ender. Ori când *tu* simţi nevoia să fii un erou?

— În locul tău, n-aş vorbi, zise Valentine sec. De-a lungul secolelor, ai avut şi tu câteva perioade de eroism.

— Oricum, s-ar putea să nu fie necesar, spuse Ela. Quara ştie despre descolada mult mai multe decât ne spune. Poate că ştie deja dacă adaptabilitatea inteligentă a descoladei poate fi separată de funcţiile sale de susţinere a vieţii. Dacă am putea să realizăm un astfel de virus, am reuşi să testăm efectul descoladei asupra inteligenţei pequenino fără să punem în pericol viaţa subiectului.

— Necazul e că nu există mai multe şanse ca Quara să creadă povestea noastră decât a fost Qing-Jao gata să accepte că glasul zeilor nu e altceva decât un deranjament obsesiv-compulsiv provocat genetic.

— Am s-o fac, spuse Planter. Voi începe de îndată, pentru că nu avem timp de irosit. Puneţi-mă de mâine într-un mediu steril, apoi ucideţi toţi viruşii descolada din organismul meu cu substanţele chimice pe care le ţineţi ascunse, cele pe care voiaţi să le folosiţi pe oameni când descolada s-ar fi adaptat la substanţa supresoare curentă.

— Îţi dai seama că s-ar putea să fie inutil, zise Ela.

— Atunci ar fi cu adevărat un sacrificiu, replică Planter.

— Dacă vei începe să-ţi pierzi raţiunea într-un mod independent de boala ta fizică, spuse Ela, vom opri experimentul, pentru că vom avea răspunsul.

— Posibil, admise Planter.

— Într-o astfel de fază, s-ar putea chiar să-ţi revii.

— Nu-mi pasă dacă îmi revin sau nu.

— Îl vom opri şi dacă începi să-ţi pierzi inteligenţa într-un mod dependent de boala ta fizică, pentru că atunci vom şti că experimentul e inutil şi că oricum n-am putea afla nimic cu ajutorul lui.

— Dacă sunt un laş, n-am decât să mă prefac că mintea mi-o ia razna şi scap cu viaţă, zise Planter. Nu, vă interzic să întrerupeţi experimentul, indiferent de motiv. Şi chiar dacă îmi *păstrez* funcţiile mentale, trebuie să mă lăsaţi să merg până la capăt, până la moarte, pentru că numai dacă-mi păstrez raţiunea până la sfârşit vom şti că sufletul nostru nu e doar un produs artificial al descoladei. Făgăduiţi-mi!

— Ce-i asta, ştiinţă sau un pact sinucigaş? întrebă Ender. Eşti chiar atât de deprimat din pricina descoperirii rolului jucat de descolada în istoria speciei pequenino încât pur şi simplu vrei să mori?

Planter se apropie grăbit de el, se căţără pe trupul lui şi-şi apăsă botul de nasul lui Ender.

— Mincinosule! strigă el.

— N-am făcut decât să-ţi pun o întrebare, şopti Ender.

— Vreau să fiu liber! strigă Planter. Vreau ca descolada să plece din trupul meu şi să nu se mai întoarcă niciodată! Vreau să ajut eliberarea tuturor purceluşilor, vreau să fim pequeninos cu adevărat, nu numai cu numele.

Ender îl împinse cu blândeţe înapoi.

— Vreau să fac un sacrificiu care să demonstreze că sunt liber, urmă Planter, nu doar un prizonier al genelor mele. Nu urmăresc doar să ajung în cea de-a treia viaţă.

— Până şi martirii creştinismului şi ai islamismului erau dispuşi să accepte nişte recompense în ceruri pentru sacrificiile lor, spuse Valentine.

— Înseamnă că nu erau decât nişte porci egoişti. Aşa spuneţi voi despre porci, nu? Porci egoişti. Ei bine, pentru noi, purceluşii, e un nume cât se poate de potrivit, nu-i aşa? Toţi eroii noştri încearcă să devină copaci-tată. Copacii-frate sunt nişte rataţi din capul locului. Singurul lucru pe care-l slujim în afară de noi înşine e descolada. Din cât ştim, descolada s-ar putea să *fie* noi înşine. Dar *eu* voi fi *liber.* Voi şti ce sunt, fără descolada, fără genele mele sau altceva în afară de *mine.*

— Şi n-ai să fii decât mort.

— Dar *mai întâi* liber. Şi primul liber din specia mea.

După ce Wang-Mu şi Jane i-au relatat stăpânului casei Han tot ce se întâmplase în ziua aceea, după ce el vorbise cu Jane despre activitatea sa de peste zi, după ce liniştea se aşternuse peste casă o dată cu întunericul nopţii, Wang-Mu se aşezase pe rogojina ei dintr-un colţ al încăperii stăpânului, ascultându-i sforăitul uşor dar persistent şi reflectând la tot ce aflase mai devreme.

Nenumărate idei, şi cele mai multe o depăşeau atât de total încât o cuprindea disperarea când se gândească nu le va putea înţelege niciodată cu adevărat. Îi atribuiseră meritul de a fi descoperit soluţia problemei ridicate de virusul descolada, şi totuşi nu putea să-şi asume acel merit pentru că nu o făcuse în mod *intenţionat,* fusese convinsă că pur şi simplu repetă întrebările lui Qing-Jao. Cum ar fi putut să se bucure de ceva realizat din întâmplare?

Oamenii ar trebui să fie blamaţi sau lăudaţi numai pentru ceea ce fac intenţionat. Wang-Mu ajunsese la această concluzie în mod instinctiv; nu-şi amintea ca cineva să-i fi spus-o vreodată. Crimele pentru care ea învinuia Congresul erau toate deliberate: modificarea genetică a populaţiei Căii pentru a crea Vorbitorii cu Zeii şi intenţia de a folosi dispozitivului D.M. Pentru a distruge singura specie extraterestră înzestrată cu raţiune.

Dar oare asta intenţionau *ei* să facă? Unii dintre ei credeau poate că distrugerea Lusitaniei ar fi transformat universul într-un adăpost sigur pentru omenire; din ceea ce Wang-Mu auzise despre descolada, dacă începea să contamineze planetele una după alta, putea distruge întreaga viaţă de origine terestră. Poate că alţii hotărâseră să creeze Vorbitorii cu Zeii de pe Calea pentru ca toată omenirea să aibă de câştigat, iar apoi le-au provocat maladia DOC ca să nu poată scăpa de sub control şi să-i oprime pe toţi cei „normali”. Poate că toţi avuseseră în minte nişte justificări nobile pentru faptele teribile săvârşite.

Şi Qing-Jao avea în minte un scop nobil, nu-i aşa? Cum putea Wang-Mu s-o condamne pentru ceea ce făcea, când ea era încredinţată că-i slujea pe zei?

Nu are fiecare în minte un scop nobil pentru propriile sale fapte? Nu e fiecare, în propriii săi ochi, mereu *bun?*

Nu poţi să faci bine decât crezând că eşti rău, iar crezând că eşti bun nu poţi să faci decât rău.

Dar un astfel de paradox era deja prea mult pentru ea. Lumea n-ar mai avea nici un sens dacă ar trebui să-i judeci pe

oameni după opusul a ceea ce încearcă să pară. Nu era posibil ca o fiinţă bună să şi încerce totodată să *pară* bună? Şi dacă cineva susţine că e un om josnic, nu înseamnă că *nu este* josnic. Există vreo posibilitate să-i judeci pe oameni dacă nu poţi s-o faci nici după scopurile lor?

Exista vreo posibilitate ca Wang-Mu să se judece măcar pe sine însăşi?

„Jumătate din timp nici măcar nu ştiu în ce scop fac ceea ce fac. Am venit în această casă pentru că eram ambiţioasă şi voiam să fiu slujnica de taină a unei vorbitoare-cu-zeii. Din partea mea a fost egoism pur, iar Qing-Jao m-a acceptat din pură generozitate. Iar acum iată-mă ajutându-l pe stăpânul meu să comită o trădare– care e scopul meu în *asta?* Nici măcar nu ştiu de ce-o fac. De unde să ştiu care sunt scopurile adevărate ale altor oameni? Nu e nici o speranţă să poţi desluşi vreodată răul în bine."

Se ridică în poziţia lotus pe rogojina ei şi-şi apăsă faţa în mâini. Avea senzaţia că e strivită de un zid, dar era un zid pe care ea însăşi îl clădise, şi dacă ar reuşi să găsească o cale de a-l da la o parte – aşa cum putea să-şi dea mâinile la o parte de pe faţă oricând dorea – atunci ar reuşi să ajungă cu uşurinţă la adevăr.

Îşi dădu mâinile la o parte. Deschise ochii. Iată, acolo, în partea cealaltă a încăperii se afla terminalul stăpânului Casei Han. Tot acolo, mai devreme, văzuse feţele lui Andrew Wiggin şi Elanora Ribeira von Hesse. Şi chipul lui Jane.

Şi-l aminti pe Wiggin spunându-i cum ar trebui să fie zeii. *Adevăraţii* ar dori să te înveţe să fii exact ca ei. De ce-o fi spus el asta? De unde putea el să ştie cum ar trebui să fie un zeu?

„Cineva care să vrea să te înveţe cum să cunoşti ceea ce cunoaşte el şi să faci ceea ce face el"… păi ceea ce descrisese el de fapt erau părinţii, nu zeii.

Numai că existau o mulţime de părinţi care nu procedau astfel. O mulţime de părinţi care încercau să-i facă pe copiii lor cât mai umili, mai supuşi, să facă din ei nişte sclavi. În copilărie, Wang-Mu văzuse destui.

Deci cei descrişi de cuvintele lui Wiggin nu erau de fapt *părinţii.* El îi descrisese pe părinţii *buni.* Nu-i spusese ce erau zeii, ci bunătatea. Să vrei ca alţi oameni să progreseze. Să vrei ca şi alţii să aibă toate lucrurile bune pe care le ai tu. Şi, dacă poţi, să-i scuteşti de cele rele. Asta însemna *bunătatea.*

Şi atunci, ce erau zeii? Ei ar dori ca toţi să cunoască, să aibă

şi să fie toate lucrurile bune. Ei ar învăţa şi ar pregăti, dar niciodată n-ar sili.

„La fel ca părinţii mei”, gândi Wang-Mu. „Proşti şi lipsiţi de tact uneori, ca toţi oamenii, dar oameni buni. S-au îngrijit cu adevărat de mine. Chiar şi atunci când m-au pus să fac lucruri dificile, pentru că ştiau că au să-mi prindă bine. Chiar şi atunci când n-au avut dreptate, au fost nişte oameni buni. La urma urmei, pe ei îi pot judeca după scopurile lor. Toată lumea *zice* despre propriile ei scopuri că sunt bune, dar ţelurile părinţilor mei *au fost* cu adevărat bune, căci toate faptele lor au fost săvârşite cu intenţia ca eu să devin mai înţeleaptă, mai puternică şi mai bună. Chiar şi atunci când m-au pus să fac lucruri grele, pentru că ştiau că trebuia să învăţ de la ei. Chiar şi atunci când m-au făcut să sufăr.”

Asta era. Aşa ar trebui să fie zeii, dacă ar exista zei. Ei ar dori ca toţi ceilalţi să aibă ce avea viaţa mai bun, întocmai ca şi părinţii buni. Dar spre deosebire de părinţi sau de oricare alţi oameni, zeii *ar şti* cu adevărat ce era bine şi ce ar avea puterea să determine ca lucrurile bune să aibă loc, chiar atunci când nimeni altcineva n-ar înţelege că sunt bune. După cum spunea Wiggin, zeii *adevăraţi* ar trebui să fie mai deştepţi şi mai puternici decât oricine altcineva. Ei ar deţine toată inteligenţa şi puterea pe care o poate avea cineva.

Dar o astfel de fiinţă… cum putea cineva ca Wang-Mu să judece un zeu? Ea n-ar fi în stare să le înţeleagă scopurile nici dacă i le-ar face cunoscute, deci cum ar putea ea să ştie *vreo*dată că sunt bune? Să ai încredere în ei şi să crezi în ei la modul absolut – nu asta făcea Qing-Jao?

Nu. Dacă ar *fi* zei, n-ar putea să acţioneze aşa cum credea Qing-Jao: înrobindu-i pe oameni, chinuindu-i şi umilindu-i.

Doar dacă nu cumva suferinţa şi umilinţa erau *bune* pentru ei…

Nu! Aproape că ţipă şi iarăşi îşi îngropă faţa în palme, de data aceasta pentru a-şi înăbuşi strigătul.

”Nu pot să judec decât după ceea ce înţeleg. Dacă zeii în care Qing-Jao crede sunt numai răi, atunci da, poate mă înşel, nu pot să cuprind măreţul scop pe care-l urmăresc transformându-i pe Vorbitorii cu Zeii în fiinţe neajutorate sau ucigând specii întregi. Dar nu pot face altceva decât să resping asemenea zei, pentru că nu văd nimic bun în ceea ce fac ei. Poate sunt atât de proastă şi de nătângă încât totdeauna voi fi duşmanul zeilor, acţionând împotriva scopurilor lor înalte şi de

nepătruns. Dar trebuie să-mi trăiesc viaţa în conformitate cu ceea ce eu însămi *înţeleg,* iar ce înţeleg eu e că nu există zei ca cei despre care ne învaţă Vorbitorii cu Zeii. Căci dacă există, înseamnă că-şi găsesc satisfacţia în oprimare şi înşelăciune, în umilinţă şi ignoranţă. Ei acţionează pentru a-i face pe alţii mai mici şi pe ei înşişi mai mari. Nu ar putea fi zei, chiar dacă ar exista. Ar fi nişte duşmani. Nişte diavoli.

Tot aşa şi cu fiinţele, indiferent cine erau ele, care au creat virusul descolada. Da, ca să creeze o astfel de unealtă ar trebui să fie foarte puternice. Dar în acelaşi timp ar trebui să fie lipsite de inimă, egoiste şi arogante, ca să-şi închipuie că puteau să manipuleze întreaga viaţă din univers după cum credeau ele de cuviinţă, să trimită descolada aiurea fără să le pese ce făpturi minunate ucidea… nu, nici acestea nu puteau fi zeităţi.

Jane, acum… Jane folosea cantităţi uriaşe de informaţie, era foarte înţeleaptă şi acţiona pentru binele altora, chiar dacă astfel risca să-şi piardă viaţa – chiar şi acum, când ştia *că t*rebuie să plătească cu viaţa. Şi Andrew Wiggin ar putea fi zeu, atât de înţelept şi de bun la suflet părea, şi nu căuta binele său, ci binele speciei pequenino. Şi Valentine, cea care-şi spunea Demostene, încercase să descopere adevărul pentru alţii, să-i ajute să ia ei înşişi decizii înţelepte. Şi stăpânul Han Fei-Tzu, care întotdeauna s-a străduit să facă ceea ce se cuvenea, chiar cu preţul pierderii fiicei sale. Poate chiar şi Ela, savanta – deşi nu ştia tot ce-ar fi trebuit să ştie –, pentru că nu-i era ruşine să afle adevărul de la o servitoare.

Bineînţeles că ei nu erau zeii care trăiau în Nemărginitul Apus, în palatul Reginei-Mamă. Şi nici în propriii lor ochi nu erau zei – ar fi râs numai pentru că gândise astfel. Dar în comparaţie cu *ea* erau într-adevăr zei. Erau mult mai înţelepţi şi mai puternici decât Wang-Mu şi, atât cât le putea ea înţelege scopurile, încercau să-i ajute şi pe alţii să devină cât mai înţelepţi şi mai puternici cu putinţă. Chiar mai înţelepţi şi mai puternici decât ei înşişi. Chiar dacă Wang-Mu se înşela, chiar dacă nu pricepuse absolut nimic, ştia că hotărârea ei de a lucra alături de aceşti oameni era cea pe care se cuvenea s-o ia.

Atâta timp cât înţelegea ce însemna bunătatea, nu putea să facă decât bine, iar ei i se părea că oamenii aceştia făceau fapte bune, în vreme ce Congresul făcea lucruri rele. Chiar dacă astfel avea să-şi găsească moartea – căci stăpânul ei era acum inamicul Congresului şi, dacă era arestat şi ucis, ea i-ar fi împărtăşit soarta– tot avea s-o facă. Chiar dacă n-avea să vadă

vreodată zei adevăraţi, cel puţin îi putea ajuta pe oamenii care se apropiau de statutul de zei mai mult decât ar fi fost în stare orice altă făptură omenească în carne şi oase.

„Iar dacă zeilor n-o să le convină, n-au decât să mă otrăvească în somn, să-mi dea foc în timp ce mă plimb prin grădină ori să facă în aşa fel încât capul, mâinile şi picioarele să mi se desprindă de trup precum firimiturile dintr-o prăjitură. Iar dacă nu vor reuşi să oprească din drumul ei o servitoare umilă şi proastă ca mine, nu valorează mare brânză.”

15
Viaţă şi moarte

— Ender vine să ne vadă.

— Cu mine vorbeşte tot timpul.

— Şi noi putem să-i vorbim direct în minte. Dar el insistă să vină. Dacă nu ne vede, zice el, nu simte că vorbeşte cu noi. Când conversăm de la distanţă, îi vine mai greu să distingă între propriile sale gânduri şi cele pe care noi i le transmitem în minte. Aşadar vine aici.

— Şi vouă nu vă place?

— El vrea să-i oferim răspunsuri, iar noi nu ştim nici un răspuns.

— Ştiţi tot ceea ce ştiu şi oamenii. Aţi ajuns în spaţiul cosmic, nu? Nu aveţi nevoie de ansiblurile lor pentru a comunica de la o planetă la alta.

— Tare flămânzi sunt după răspunsuri, oamenii ăştia. Şi au atât de multe întrebări…

— Şi noi avem.

— Vor să ştie de ce, de ce, de ce. Sau cum. Totul strâns frumos laolaltă, ca într-un cocon. Noi facem aşa ceva doar atunci când metamorfozăm o regină.

— Le place să priceapă totul. Dar să ştii că şi nouă ne place.

— Mda, v-ar plăcea să credeţi că sunteţi aidoma oamenilor, nu? Dar nu sunteţi ca Ender. Nu sunteţi ca oamenii. El trebuie să ştie cauza tuturor lucrurilor, trebuie să născocească o poveste pentru toate, iar noi nu avem nici o poveste. Noi avem amintiri, ştim lucruri care se întâmplă. Dar nu ştim de ce se întâmplă, nu aşa cum ar vrea el să ştie.

— Cum să nu ştiţi?

— Nici măcar nu ne pasă de ce, aşa cum le pasă oamenilor. Aflăm atât cât avem nevoie ca să înfăptuim ceva, dar ei întotdeauna vor să ştie mai mult decât au nevoie să ştie. După ce fac o maşinărie să funcţioneze, tot ţin morţiş să afle de ce funcţionează şi de ce cauza funcţionării obiectului cu pricina funcţionează.

— Nu suntem şi noi la fel?

— Poate, când descolada o să înceteze să intervină în viaţa

voastră.

— Poate vom fi ca lucrătoarele voastre.

— Dacă veţi fi, n-are să vă pese. Toate sunt foarte fericite. Inteligenţa e cea care te face nefericit. Lucrătoarele sunt fie înfometate, fie sătule, suferinde sau nu. Niciodată nu sunt curioase, dezamăgite, îndurerate sau ruşinate. Când e vorba de aşa ceva, oamenii ne fac să ne simţim ca nişte lucrătoare.

— Cred că nu ne cunoşti îndeajuns de bine ca să faci comparaţii.

— Am pătruns în mintea voastră, am pătruns în mintea lui Ender şi, de o mie de generaţii, am pătruns şi în minţile noastre, dar faţă de oameni parcă suntem nişte adormiţi. Chiar şi atunci când sunt adormiţi, oamenii nu sunt adormiţi. Animalele de provenienţă terestră fac toate lucrul acesta în creierele lor – un soi de explozie a sinapselor, o nebunie controlată – în timp ce dorm. Acea parte a creierului care înregistrează imaginile sau sunetele se descarcă exploziv jumătate din timpul cât durează somnul; chiar şi atunci când toate imaginile şi sunetele nu sunt altceva decât nişte idioţenii aleatorii, creierele lor nu încetează să încerce să le combine în ceva raţional, încearcă să creeze poveşti pe baza lor. Deşi sunt prostii fără nici o legătură cu lumea reală, le transformă în istorisiri aiuritoare, apoi le uită. După atâta efort depus pentru născocirea acestor poveşti, când se trezesc nu mai ţin minte aproape nimic. Dar când şi le amintesc, totuşi, încearcă să inventeze poveşti despre acele poveşti aiuritoare, străduindu-se să le găsească locul potrivit în vieţile lor reale.

— Ştim că visează.

— Poate că, fără descolada, şi voi aţi visa.

— De ce ne-am dori-o? După cum spui, n-are nici o noimă. Descărcări aleatorii ale sinapselor neuronilor din creierele lor.

— Se antrenează. O fac tot timpul. Născocesc poveşti. Stabilesc corelaţii. Dau un înţeles lucrurilor fără de înţeles.

— Păi, tocmai asta e. Pe ei îi macină o foame despre care noi nu avem habar. Foamea de răspunsuri. Foamea de a da înţelesuri. Foamea de poveşti.

— Noi avem poveşti.

— Voi vă amintiţi fapte. Ei plăsmuiesc fapte. Ei modifică semnificaţiile poveştilor lor. Transformă lucrurile astfel încât aceeaşi amintire poate avea o mie de înţelesuri diferite. Chiar pornind de la visurile lor, uneori reuşesc să născocească din toată acea harababură ceva care străluceşte. Nici o făptură

omenească nu are un creier care să se apropie de mintea voastră sau a noastră. Nimic atât de puternic. Iar vieţile lor sunt atât de scurte, mor atât de repede. Dar în viaţa lor de circa un secol, ei născocesc zece mii de semnificaţii pentru fiecare descoperită de noi.

— Majoritatea greşite.

— Chiar dacă marea lor majoritate sunt greşite, chiar dacă, dintr-o sută, nouăzeci şi nouă sunt stupide şi greşite, din zece mii de idei tot le rămân o sută bune. Aşa compensează ei faptul că sunt atât de proşti şi au vieţile atât de scurte, memoriile atât de limitate.

— Visuri şi nebunie.

— Magie, mister şi filozofie.

— Să nu-mi zici că tu nu te gândeşti niciodată la poveşti. Ceea ce mi-ai spus a fost o poveste.

— Ştiu.

— Vezi? Poţi să faci tot ce fac şi oamenii.

— Chiar nu pricepi? Până şi povestea asta o am din mintea lui Ender. E a lui, iar el a primit sământa ei de la altcineva, din ceea ce a a citit, şi a combinat-o cu lucrurile la care s-a gândit până când a căpătat un sens pentru el. Totul se petrece în capul lui. Noi suntem ca voi. Noi avem o viziune clară asupra lumii. Nu întâmpin nici o dificultate să-mi croiesc drum prin mintea ta. Totul e ordonat, raţional şi limpede; şi ţie ţi-ar fi la fel de uşor într-a mea. Ceea ce se află în mintea ta e mai mult sau mai puţin realitatea, atât de bine cât eşti în stare s-o înţelegi. Dar în mintea lui Ender e nebunia. Mii de viziuni imposibile, contradictorii şi concurente, care nu au absolut nici o noimă pentru că nu se potrivesc, şi totuşi se potrivesc, pentru că el le face să se potrivească – astăzi într-un fel, mâine în altul, după cum e nevoie. E ca şi cum, pentru fiecare nouă problemă cu care se confruntă, poate să fabrice o nouă maşină de idei în capul lui, ca şi cum poate să conceapă un nou univers în care să trăiască, în fiecare oră unul nou, adeseori teribil de anapoda. Sfârşeşte prin a comite greşeli şi a emite judecăţi eronate, dar alteori atât de corecte încât dezvăluie lucrurile într-un mod miraculos, iar eu privesc prin ochii lui şi văd lumea în noua lui concepţie, şi totul se schimbă. Nebunie şi, deodată, iluminare. Ştiam tot ceea ce era de ştiut înainte de a-i întâlni pe oameni, înainte de a construi legătura dintre noi îi mintea lui Ender. Acum descoperim că există atâtea modalităţi de a cunoaşte aceleaşi lucruri încât nicicând n-o să le găsim pe toate.

— În afară de cazul în care vă vor învăţa oamenii.

— Vezi? Şi noi suntem nişte paraziţi.

— Voi *sunteţi paraziţi. Noi dăruim.*

— Măcar de-ar fi vrednici de capacităţile lor mentale.

— Nu sunt?

— Nu uita că pun la cale exterminarea voastră. Deşi mintea lor le oferă atâtea posibilităţi, rămân totuşi, la nivel individual, stupizi, înguşti, pe jumătate orbi şi pe jumătate nebuni. Rămân totuşi cele nouăzeci şi nouă de procente din poveştile lor, care sunt oribil de anapoda şi îi conduc la erori îngrozitoare. Uneori am vrea să-i îmblânzim, ca pe lucrătoare. Să ştii că am încercat, cu Ender. Dar n-am reuşit. N-am putut să facem o lucrătoare din el.

— De ce?

— E prea stupid. Nu-şi poate concentra atenţia suficient de mult timp. Minţii omeneşti îi lipseşte puterea de concentrare. Se plictiseşte şi o ia razna. Am fost nevoiţi să clădim o punte în afara lui, utilizând computerul de care era cel mai strâns legat. Computerele, într-adevăr, sunt în stare să acorde atenţie, memoria lor este ordonată şi sistematică, totul e organizat şi uşor de găsit.

— Dar nu visează.

— Le lipseşte nebunia. Păcat.

Valentine veni nepoftită la uşa lui Olhado. Era dimineaţa devreme şi el urma să plece la lucru abia după-amiaza – îndeplinea funcţia de şef de schimb la mica fabrică de cărămizi. Cu toate acestea, se trezise şi forfotea prin casă, probabil pentru a fi în ton cu ceilalţi membri ai familiei. Copiii se buluceau să iasă pe uşă. „În vremurile de demult am văzut de atâtea ori scena asta la televizor”, gândi Valentine. „Întreaga familie plecând de acasă dimineaţa, la aceeaşi oră, ultimul tata, cu nelipsita servietă diplomat. În felul lor, părinţii mei au trăit genul acesta de viaţă. N-avea importanţă cât de profund ciudaţi le erau copii. N-avea importanţă că plecam ţanţoşi nevoie mare la şcoală, dar umblam de fapt creanga prin reţelele de comunicaţii, încercând să cucerim lumea la adăpostul unor pseudonime. N-avea importanţă că Ender a fost îndepărtat de lângă familie de mic copil şi nu i-a mai văzut niciodată pe vreunul din ei, nici măcar cu prilejul singurei sale vizite pe Pământ. Îşi închipuiau că făceau ceea ce se cuvenea pentru că respectau ritualul văzut la televizor.”

Iar acum se întâmpla la fel. Copiii dădeau buzna afară. Băiatul de colo trebuie să fie Nimbo, cel care a participat cu Grego la confruntarea cu pequeninos. Uită-te la el, un copil ca toţi copiii, nimeni n-ar fi bănuit că luase parte cu puţin timp înainte la nebunia din noaptea aceea îngrozitoare.

Mama îi sărută pe rând, pe fiecare. Chiar şi după atâţia copii, rămăsese o femeie frumoasă. Atât de obişnuită, atât de asemănătoare imaginii tipice şi în acelaşi timp remarcabilă: în definitiv, se măritase cu tatăl acelor copii, nu? Ştiuse să vadă dincolo de infirmitate.

Şi, tata, care încă nu plecase la muncă, care stătea în prag, mângâindu-i, dându-le câte un pupic şi spunându-le câteva vorbe. Plin de tact, inteligent, iubitor – un tată previzibil. „Totuşi, ce nu e în regulă cu acest tablou? Faptul că tatăl este Olhado, care nu are ochi. Are doar orbite metalice argintii, cu două lentile într-una din ele şi un orificiu de intrare-ieşire pentru computer în cealaltă. Copiii nu par să bage de seamă, dar eu încă nu m-am obişnuit."

— Valentine, zise Olhado când o văzu.

— Trebuie să stăm de vorbă, spuse ea.

El o invită să intre, apoi i-o prezentă pe soţia sa, Jaqueline. Avea pielea neagră, cu reflexe aproape albăstrii, ochi surâzători şi un zâmbet larg şi minunat, de-ţi venea să te scufunzi în el, atât era de cald şi îmbietor. Aduse o limonadă rece ca gheaţa într-un pahar aburit în căldura dimineţii, apoi se retrase cu discreţie.

— Poţi să rămâi, îi spuse Valentine. Nu-i o chestiune secretă.

Dar ea refuză, pretextând că are treabă.

— De mult vroiam să te întâlnesc, zise Olhado.

— Nu cred că am fost inabordabilă.

— Ai fost ocupată.

— N-am nici o treabă.

— Las' că-ţi dă Andrew de lucru.

— Oricum, ne întâlnim acum. Eram curioasă în privinţa ta, Olhado. Sau preferi numele de botez, Lauro?

— În Milagre porţi numele pe care ţi-l dau oamenii. Înainte mi se spunea Sule, de la Suleimao, celălalt nume de botez al meu.

— Solomon înţeleptul.

— După ce am rămas fără ochi, am devenit pentru totdeauna Olhado.

— „Cel urmărit"?

— Da, *olhado* ar putea să însemne şi aşa ceva, ca participiu trecut al verbului *olhar,* dar în cazul meu are sensul de „omul cu ochi”.

— Deci ăsta ţi-e numele.

— Soţia mea îmi spune Lauro, iar copiii, tată.

— Şi eu?

— Cum vrei.

— Atunci, Sule.

— Lauro, dacă ţii neapărat. Sule mă face să mă simt de parcă aş avea şase ani.

— Şi-ţi aminteşte de vremea când vedeai.

Olhado râse.

— A, de văzut văd şi acum, mersi frumos. Văd foarte bine.

— Aşa spune şi Andrew. Din acest motiv am venit la tine. Să aflu ce vezi.

— Vrei să-ţi reproduc vreo scenă? O secvenţă din trecut? Toate amintirile preferate le am stocate pe computer. Mă pot racorda şi-ţi reproduc orice vrei. Am, de exemplu, prima vizită a lui Andrew în casa familiei mele. Am şi câteva dintre ciondănelile de familie de mâna întâi. Sau preferi evenimentele publice? Toate ceremoniile de investire a primarilor de când mi s-au pus ochii ăştia? Să ştii că oamenii mă consultă în chestiuni de genul ăsta – ce se purta, ce se vorbea pe atunci. Nu de puţin ori mi-e greu să-i conving că ochii mei înregistrează imagini, nu sunete – exact ca şi ochii *lor.* Li se pare că ar trebui să fiu ca un înregistrator holografic şi să memorez totul pentru eternitate.

— Nu vreau să văd ceea ce vezi. Vreau să ştiu ce gândeşti.

— Serios?

— Da.

— Eu *nu am* nici o părere. Cel puţin în ceea ce te-ar putea interesa. M-am ţinut deoparte de certurile din familie. Întotdeauna.

— Şi de ocupaţia de bază a familiei. Eşti singurul dintre copiii Novinhei care nu s-a dedicat ştiinţei.

— Ştiinţa i-a făcut pe toţi atât de fericiţi încât e greu de închipuit de ce n-am acceptat să urmez şi eu o carieră ştiinţifică.

— Nu-i greu de închipuit, spuse Valentine. Apoi, pentru că ştia că oamenii dificili vorbesc deschis dacă sunt aţâţaţi, adăugă o mică înţepătură: – Îmi *închipui* că pur şi simplu n-ai avut destulă minte să faci faţă.

— Absolut adevărat, replică Olhado. Am doar atâta minte cât să fac cărămizi.

— Zău? Tu *nu* faci cărămizi.

— Dimpotrivă. Fac sute de cărămizi pe zi. Şi cum toată lumea îşi găureşte pereţii caselor pentru construcţia capelei, prevăd că va fi o afacere înfloritoare în viitorul apropiat.

— Lauro, zise Valentine, tu nu faci cărămizi. Muncitorii din fabrica ta fac cărămizi.

— Şi eu, ca manager, nu iau parte la asta?

— Cărămidarii fac cărămizi. Tu faci cărămidari.

— Se poate. Dar mai ales îi fac pe cărămidari să *obosească.*

— Tu faci alte lucruri. Copii.

— Da, zise Olhado şi, pentru prima oară de la începerea conversaţiei se relaxă. Asta o fac, într-adevăr. Dar am un partener, fireşte.

— O femeie frumoasă şi inteligentă.

— Am căutat perfecţiunea şi am găsit ceva şi mai bun.

Nu erau doar nişte cuvinte rostite de dragul conversaţiei. Le spusese cu convingere şi cu o voce din care ostilitatea şi prudenţa dispăruseră.

— Şi tu ai copii. Un soţ, adăugă el.

— O familie bună. Poate la fel de bună ca a ta. A noastră duce lipsa mamei perfecte, dar copiii or să-şi revină de pe urma acestui handicap.

— Dacă-l asculţi pe Andrew vorbind despre tine, eşti ce mai grozavă făptură umană care a trăit vreodată.

— Andrew e tare drăguţ, dar şi-a permis să spună aşa ceva pentru că n-am fost eu de faţă.

— Ei, acum eşti aici, zise Olhado. De ce?

— Se întâmplă că nişte planete şi specii raman se află într-un moment de răscruce şi, aşa cum a dovedit desfăşurarea evenimentelor, viitorul lor depinde în mare măsură de familia voastră. N-am timp să descopăr anumite lucruri într-o manieră lejeră – n-am timp să înţeleg dinamica familiei, de ce Grego poate să facă într-o singură noapte drumul de la monstru la erou, cum poate Miro să nutrească în acelaşi timp gânduri sinucigaşe şi atitudini ambiţioase, de ce Quara e dispusă să-i lase pe pequeninos să moară de dragul descoladei…

— Întreabă-l pe Andrew. El îi înţelege pe toţi. Eu n-am reuşit niciodată.

— În momentul de faţă, Andrew trece prin micul său infern. Se simte responsabil pentru toate. A făcut tot ce-a putut, dar Quim a murit şi singurul lucru asupra căruia mama ta şi Andrew au căzut de acord e că s-a întâmplat din vina lui Andrew. Faptul

că mama ta l-a părăsit i-a sfâşiat sufletul.

— Ştiam.

— Nici măcar nu ştiu cum să-l consolez. Sau măcar ce să sper, în calitate de soră iubitoare: că se va întoarce în viaţa lui sau că-l va părăsi pentru vecie.

Olhado săltă din umeri. Răceala din atitudinea lui reveni.

— Dar chiar nu-ţi pasă? întrebă Valentine. Sau ai *hotărât* să nu-ţi pese?

— Poate că am hotărât cu mult timp în urmă, iar acum chiar nu-mi pasă.

Printre calităţile necesare în arta de a lua un interviu se număra şi aceea de a şti când să taci. Valentine aşteptă.

Dar Olhado se pricepea şi el să aştepte. Valentine a fost cât pe ce să se dea bătută. Cochetă chiar cu ideea de a-şi recunoaşte eşecul şi de a pleca.

Dar Olhado rupse tăcerea:

— Când mi-au înlocuit ochii, mi-au îndepărtat şi canalele lacrimale. Lacrimile ar fi dăunat lubrifianţilor industriali pe care mi i-au pus în ochi.

— Industriali?

— E o glumă de-a mea. Las tot timpul impresia că sunt foarte rece, pentru că ochii nu mi se umplu de lacrimi, iar oamenii nu pot să-mi descifreze expresiile feţei. E un lucru ciudat, să ştii. Globul ocular artificial nu are deloc capacitatea să-şi schimbe forma sau să sugereze vreo expresie. Efectiv, stă şi el acolo. Mă rog, ochii voştri se pot roti într-o direcţie sau alta – te poţi uita fix la cineva sau poţi privi în sus sau în jos – dar şi ochii mei pot face asta. Şi ei se mişcă cu o simetrie perfectă. Şi ei se pot îndrepta în direcţia în care mă uit. Dar oamenii nu rezistă să mă privească în ochi. Se uită în altă parte şi nu-mi citesc expresia. Prin urmare, îşi închipuie că nu există expresii. Dar să ştii că ochii mă usturǎ, mi se înroşesc şi se umflă un pic atunci când ar trebui să plâng, dacă aş mai avea lacrimi.

— Cu alte cuvinte, zise Valentine, îţi *pasă* totuşi.

— Întotdeauna mi-a păsat. Câteodată mi s-a părut că eram singurul care înţelegea, cu toate că în majoritatea cazurilor nu ştiam ce anume înţelegeam. M-am retras şi am stat de veghe şi, dat fiind că nu aveam de apărat vreun orgoliu personal în certurile din familie, am putut să văd mai limpede decât oricare dintre ei. Am văzut liniile de forţă: dominaţia absolută a mamei, chiar dacă Marçao o bătea când era beat sau mânios. Miro, care credea că se răzvrăteşte împotriva lui Marçao, când de fapt tot

timpul era vorba de mama. Răutatea lui Grego – felul lui de a-şi stăpâni teama. Quara, o fire absolut îndărătnică, făcând tot ceea ce oamenii care contau pentru ea n-ar fi vrut ca ea să facă. Ela, martirul cu suflet nobil – ce altceva ar mai putea fi ea, dacă nu i-ar mai fi dat să sufere? Quim, cel sfânt şi virtuos, care şi-a găsit un tată în Dumnezeu, pornind de la premisa că cel mai bun tată e unul invizibil, care nu ridică niciodată vocea.

— Ai văzut toate astea când erai copil?

— Mă pricep să văd. Noi, observatorii pasivi şi neînregimentaţi în vreo tabără, vedem întotdeauna mai bine. Nu ţi se pare?

Valentine râse.

— Da, *vedem* mai bine. Ţi se pare deci că jucăm acelaşi rol? Tu şi cu mine, amândoi istorici?

— Până când a venit fratele tău. Din clipa în care a intrat pe uşă, a fost evident că el vedea şi înţelegea totul exact aşa cum vedeam şi eu. A fost ceva entuziasmant. Pentru că, bineînţeles, eu n-am *crezut* niciodată cu adevărat în propriile-mi concluzii despre familia mea. Era clar că nimeni nu vedea lucrurile ca mine, deci credeam că mă înşel. Am crezut chiar că ochii mei sunt de vină, că nişte ochi *adevăraţi* mi-ar arăta lucrurile aşa cum le vede Miro sau mama.

— Deci Andrew ţi-a confirmat observaţiile.

— Mai mult decât atât. A acţionat pe baza lor. A *făcut* ceva în privinţa lor.

— Zău?

— A venit aici ca Vorbitor în numele Morţilor. Din momentul în care a intrat pe uşă, a preluat… a preluat…

— Conducerea?

— Responsabilitatea. Pentru schimbare. A văzut toate suferinţele pe care le vedeam şi eu, dar s-a apucat să le vindece atât cât îi stătea în puteri. Am văzut cum s-a purtat cu Grego, ferm dar blând. Cu Quara, reacţionând la ceea ce ea dorea cu adevărat şi nu la ceea ce susţinea că vrea. Cu Quim, respectând distanţa pe care acesta vroia s-o păstreze. Cu Miro, cu Ela, cu mama, cu toată lumea.

— Cu tine?

— Incluzându-mă în viaţa lui. Conectându-se la mine. Observându-mi racordul de la ochi şi continuând să-mi vorbească normal. Ştii ce a însemnat asta pentru mine?

— Îmi închipui.

— Nu e vorba de partea despre *mine.* Trebuie să recunosc că

tânjeam după afecţiune ca un copilandru; primul venit mai blând ar fi putut să mă ducă de nas, sunt sigur. E vorba de ce a făcut în privinţa noastră, a tuturor. Cum ne-a tratat pe toţi diferenţiat, rămânând în acelaşi timp el însuşi. Trebuie să te gândeşti la bărbaţii din viaţa mea. Marçao, pe care noi îl luam drept tatăl nostru – habar n-am avut *cine* era. Nu vedeam altceva în el decât băutura, atunci când era beat, şi setea, când era treaz. O sete pentru alcool, dar totodată şi o sete pentru un respect pe care nu-l putea obţine nicicând. Până când a căzut mort. Dintr-o dată lucrurile s-au îmbunătăţit. Încă nu era bine, dar era mai bine. Mă gândeam că cel mai bun tată e acela care nu-i lângă tine. Atât doar că nici acesta nu era adevărul, nu-i aşa? Pentru că tatăl meu *adevărat,* Libo, marele savant, martirul, eroul cercetării ştiinţifice, amorul vieţii mamei mele, a fost cel care, împreună cu mama, a zămislit toţi aceşti copii încântători, a văzut suferinţele familiei şi totuşi n-a mişcat un deget.

— Andrew mi-a zis că mama ta nu l-a lăsat.

— Da, nu-i aşa, trebuie întotdeauna să faci aşa cum spune mama.

— Novinha e o femeie plină de voinţă.

— Crede că e singura de pe lumea asta care a suferit vreodată, zise Olhado. O spun fără ranchiună. Pur şi simplu am observat că e atât de plină de durere încât e incapabilă să ia în serios durerea altcuiva.

— Data viitoare caută să spui ceva cu ranchiună, s-ar putea să sune mai blând.

Olhado păru surprins.

— O, mă dezaprobi? Solidaritatea între mame, sau ce? Copiii care-şi vorbesc mamele de rău trebuie pocniţi? Dar te asigur, Valentine, că am vorbit fără pic de ranchiună. Fără pică. Îmi cunosc mama, atâta tot. Ai zis că vrei să-ţi spun ce văd – asta e ceea ce văd. Şi tot asta a văzut şi Andrew. Toată durerea aceea. A fost atras de ea. Durerea îl „suge” ca un burete, iar mama avea atât de multă încât mai-mai că l-a secat. Se pare însă că fântâna de compasiune din sufletul lui Andrew e fără fund, nu poate fi secată.

Discursul lui pătimaş despre Andrew o surprinse. Şi îi făcu plăcere, totodată.

— Zici că Quim s-a întors către Dumnezeu ca să-şi găsească tatăl perfect, invizibil. Tu către cine te-ai întors? Cred că nu către cineva invizibil.

— Nu, nu către cineva invizibil.

Valentine îi studie faţa în tăcere.

— Eu văd totul în basorelief, spuse Olhado. Am o percepţie în profunzime foarte slabă. Dacă mi-ar fi pus câte o lentilă în fiecare ochi în loc să mi le pună pe amândouă într-unul singur, vederea binoculară ar fi fost mult îmbunătăţită. Dar am vrut să am racordul pentru computer. Am vrut să fiu în stare să înregistrez imaginile, să le pot împărtăşi. Aşa se face că văd în basorelief, de parcă toţi cei din jur ar fi nişte figurine din carton uşor rotunjite, alunecând pe un fundal plat, colorat. Într-un fel, asta-i face pe toţi să apară mult mai apropiaţi unii de ceilalţi, alunecând unii peste alţii ca nişte foi de hârtie, frecându-se unul de celălalt în trecere.

Ea ascultă, dar nu spuse nimic un timp.

— Nu către cineva invizibil, repetă el, amintindu-şi. Aşa este. Am văzut ce a făcut Andrew în familia noastră. Am văzut că a venit, a ascultat şi a văzut, apoi a înţeles cine eram, fiecare dintre noi. A încercat să ne descopere nevoile şi pe urmă să ni le satisfacă. Şi-a asumat *responsabilitatea* pentru oamenii de lângă el şi parcă nici n-a contat pentru el cât l-a costat asta. Şi până la urmă, chiar dacă n-a reuşit să aducă la *normal* familia Ribeira, ne-a dat pace, mândrie şi identitate. Stabilitate. S-a însurat cu mama şi a fost bun cu ea. Ne-a iubit pe toţi. A fost întotdeauna prezent când l-am vrut lângă noi şi n-a lăsat să se vadă că l-a durut când nu l-am vrut. Ne-a dat de înţeles că cu fermitate că se aşteaptă să avem un comportament civilizat, dar nu şi-a satisfăcut niciodată capriciile în detrimentul nostru. Şi mi-am spus: lucrul ăsta e cu mult mai important decât ştiinţa. Sau decât politica. Sau decât oricare profesie, sau realizare sau *lucru* pe care ai putea să-l faci. Şi m-am gândit: dacă aş putea să întemeiez o familie bună, dac-aş putea să învăţ să fiu pentru alţi copii, pentru toată viaţa lor, ceea ce a fost Andrew, apărut atât de târziu în viaţa noastră, ar fi o realizare mai frumoasă pe termen lung şi ar însemna mai mult decât orice aş putea înfăptui vreodată cu mintea sau cu mâinile mele.

— Vasăzică, eşti un tată de carieră, spuse Valentine.

— Care lucrează la o fabrică de cărămizi ca să-şi hrănească şi să-şi îmbrace familia. Nu un cărămidar care are şi el, acolo, nişte copii. Lini simte şi ea la fel.

— Lini?

— Jaqueline. Soţia mea. A ajuns în acelaşi loc, urmând un drum propriu. Facem ceea ce trebuie ca să ne câştigăm locul în

comunitate, dar trăim pentru orele petrecute acasă. Trăim unul pentru celălalt, pentru copii. Asta n-o să-mi asigure niciodată un loc în cărţile de istorie.

— N-aş băga mâna în foc, spuse Valentine.

— E o viaţă prea plictisitoare ca să citeşti despre ea undeva, dar nu şi s-o trăieşti.

— Aşadar, secretul pe are ţi l-ai apărat faţă de fraţii şi surorile tale chinuiţi de suferinţă este… fericirea.

— Liniştea sufletească. Frumuseţea. Dragostea. Toate marile abstracţiuni. Le-oi fi văzând eu în basorelief, dar le văd de aproape.

— Şi ai învăţat asta de la Andrew. El ştie?

— Cred că da. Vrei să ştii care-i secretul pe care mi-l apăr cel mai straşnic? Când suntem singuri, doar el şi cu mine, sau eu, Lini şi cu el… când suntem singuri, eu îi spun „tăticule”, iar el îmi zice „fiule”.

Valentine nu făcu nici un efort să-şi stăpânească lacrimile, de parcă ar fi curs jumătate pentru el, jumătate pentru ea.

— Înseamnă că, la urma urmelor, Ender *are* copii, zise ea.

— De la el am învăţat să fiu tată, şi sunt unul al naibii de bun.

Valentine se aplecă înainte: sosise momentul să treacă la chestiuni serioase.

— Asta înseamnă că tu, mai mult decât alţii, ai avea de pierdut ceva cu adevărat frumos dacă strădaniile noastre dau greş.

— Ştiu, spuse Olhado. Până la urmă, se dovedeşte că am făcut o alegere egoistă. Sunt fericit, dar nu pot să fac nimic pentru salvarea Lusitaniei.

— Greşit, replică Valentine. Pur şi simplu nu-ţi dai seama încă.

— Ce *pot* să fac?

— Hai să mai discutăm un pic şi să vedem dacă putem afla. Şi dacă tu n-ai nimic împotrivă, Lauro, Jaqueline a ta ar trebui să înceteze să mai targă cu urechea din bucătărie şi să vină să stea cu noi.

Ruşinată, Jaqueline intră şi se aşeză lângă soţul ei. Lui Valentine îi plăcu felul cum se ţineau de mână. După atâţia copii… Îi aducea aminte de felul cum ea şi Jakt se ţineau de mână şi de cât de bucuroasă era în acele momente.

— Lauro, spuse ea, Andrew mi-a povestit că, pe când erai mai tânăr, erai cel mai inteligent dintre copiii familiei Ribeira. Că îi vorbeai despre nişte speculaţii filozofice nebuneşti. Chiar în

acest moment, Lauro, nepotul meu adoptiv, avem nevoie de o filozofie nebunească. Ţi-ai lăsat creierul să lenevească de când erai copil sau încă mai ai gânduri de mare profunzime?

— Am gândurile mele, dar nici eu nu cred în ele.

— Lucrăm la zborul cu viteze hiperluminice, Lauro. Lucrăm la descoperirea sufletului unei entităţi care se ascunde în computere. Încercăm să reconstruim un virus artificial, care să încorporeze în el capacităţi de autoapărare. Lucrăm la magii şi miracole. Aş primi cu bucurie orice sugestii mi-ai putea oferi despre natura vieţii şi a realităţii.

— Nici măcar nu ştiu despre ce idei ţi-a vorbit Andrew, spuse Olhado. Am încetat să mai studiez fizica şi…

— Dacă aş avea nevoie de studii, aş citi cărţi. Am să-ţi spun şi ţie ce i-am spus unei fetiţe foarte inteligente, servitoare pe planeta Calea: fă-mi cunoscute gândurile tale şi eu am să hotărăsc ce-mi foloseşte şi ce nu.

— Cum? Nici tu nu eşti fizician.

Valentine se apropie de computerul care aşezat într-un colţ.

— Pot să-l pornesc?

— *Pois não?*

— Imediat ce-am să-i dau drumul, Jane are să fie cu noi.

— Programul personal al lui Ender…

— Entitatea al cărei suflet încercăm să-l localizăm.

— Aha, făcu el. Poate că *tu* ar trebui să-mi spui anumite lucruri.

— *Ştiu* deja ce anume ştiu, deci poţi să-ncepi să vorbeşti. Despre ideile pe care le aveai în copilărie şi despre ce s-a întâmplat cu ele de atunci.

Din clipa în care Miro pătrunse în încăpere, Quara se simţi cu musca pe căciulă.

— Nu te mai deranja, zise ea.

— Ce să nu mă mai deranjez?

— Nu te deranja să-mi spui care-i datoria mea faţă de omenire şi faţă de familie – două grupuri separate, care nu se suprapun nicicum.

— De-asta am venit aici? întrebă Miro.

— Ela te-a trimis să mă convingi să-i spun cum să castreze descolada.

Miro încercă s-o dea pe glumă.

— Nu sunt biolog. E cu putinţă aşa ceva?

— Nu face pe isteţul. Dacă le elimini posibilitatea de a

transfera informaţia de la un virus la altul, e ca şi cum le-ai reteza limbile, memoria şi tot ceea ce îi face inteligenţi. Dacă vrea să ştie chestiile astea, n-are decât să studieze ce am studiat şi eu. Ca să ajung acolo, nu mi-au trebuit decât cinci ani.

— O flotă se apropie de noi.

— Vasăzică, *eşti* un emisar.

— Iar descolada poate descoperi cum să…

Ea îl întrerupse, terminându-i propoziţia.

— … ne zădărnicească toate strategiile pentru a o ţine în frâu, ştiu.

Miro se simţi iritat, dar se obişnuise ca oamenii să devină nerăbdători cu încetineala lui în exprimare şi să-i ia vorba din gură. Cel puţin ea intuise încotro băteau vorbele lui.

— Dintr-o zi în alta, spuse el. Ela resimte presiunea timpului.

— Atunci ar trebui să mă ajute să-nvăţ să *vorbesc* cu virusul. Să-l conving să ne lase în pace. În loc de asta, mi-a interzis accesul în laborator. Ei, uite că-i răspund cu aceeaşi monedă. Dacă ea mi-o retează, i-o retez şi eu.

— Erai în stare să dezvălui secretele noastre purceluşilor.

— Ei, ce să spun, mama şi Ela, gardienii adevărului! *Ele* încearcă să decidă cine ce să ştie. Ei bine, Miro, dă-mi voie să-ţi spun eu un secret. Adevărul nu se apără împiedicându-i pe alţii să-l cunoască.

— Ştiu asta, zise Miro.

— Mama a reuşit să răvăşească complet familia noastră din pricina blestematelor ei de secrete. N-a vrut să se mărite cu *Libo* tocmai pentru că era hotărâtă să păstreze un secret stupid, pe care, dacă l-ar fi cunoscut, şi-ar fi salvat poate viaţa.

— Ştiu, răspunse Miro.

De data aceasta vorbise cu atât vehemenţă încât Quara rămase uluită.

— O, păi cred că ăsta a fost un secret care pe tine te deranja mai mult decât pe mine. Dar asta înseamnă că în chestia asta ar trebui să fii de partea mea, Miro. Viaţa ta, şi ale noastre, ar fi fost mult mai bune dacă mama s-ar fi măritat cu Libo şi i-ar fi destăinuit toate secretele. Probabil că ar mai trăi şi azi.

Nişte soluţii foarte elegante, „ar fi”-uri micuţe şi ordonate. Şi false ca naiba. Dacă Libo s-ar fi însurat cu Novinha, atunci *nu* s-ar mai fi însurat cu Bruxinha, mama Ouandei, şi astfel Miro nu s-ar mai fi îndrăgostit, fără să bănuiască nimic, de sora lui după tată, pentru că nici nu s-ar fi născut. Oricum, erau prea multe cuvinte de rostit, cu exprimarea lui împleticită. Se mărgini deci

să spună:

— Ouanda nu s-ar fi născut.

Cu speranţa că ea va face legăturile necesare.

Ea reflectă o clipă, până când pricepu brusc.

— Aici ai dreptate. Şi îmi cer scuze. Pe-atunci era un copil.

— Totul ţine de trecut, spuse Miro.

— Nimic nu ţine de trecut. Repetăm şi acum, iarăşi şi iarăşi, aceleaşi greşeli. Mama continuă să creadă că oamenii sunt mai în siguranţă dacă-i împiedici să afle secretele.

— Lucru pe care-l faci şi tu, ripostă Miro.

Quara se gândi un moment la vorbele lui.

— Ela a încercat să-i împiedice pe pequeninos să afle că lucra la distrugerea descoladei. Asta-i un secret care-ar fi putut să ducă la dispariţia întregii societăţi pequenino, iar ei nici măcar nu au fost consultaţi. Îi împiedicau să se apere. Dar ceea ce ţin eu secret este – poate – o modalitate de castrare intelectuală a descoladei… de a-l face să fie doar pe jumătate viu.

— De a salva omenirea fără a-i extermina pe pequeninos.

— Oamenii şi pequeninos, căzând la învoială cum să anihileze o a treia specie neajutorată!

— Eu n-aş zice că-i chiar neajutorată.

Quara îi ignoră replica.

— Exact aşa cum Spania şi Portugalia l-au convins pe papă să împartă lumea între majestăţile lor catolice, pe timpuri, imediat după Columb. O linie trasată pe hartă şi gata – a apărut Brazilia, unde se vorbea portugheza, nu spaniola. Ce mai conta că nouă din zece băştinaşi au trebuit să moară iar cei rămaşi în viaţă şi-au pierdut drepturile şi puterea vreme de secole, ba chiar şi limbile pe care le vorbeau…

A fost rândul lui Miro să devină nerăbdător.

— Virusul descolada nu înseamnă acelaşi lucru cu băştinaşii.

— E o specie înzestrată cu simţuri.

— Ba nu e, ripostă Miro.

— Zău? făcu Quara. Şi cum de eşti aşa de sigur? Ai vreo diplomă în microbiologic sau xenogenetică? Eu credeam că ai studiat numai xenologia. Unde mai pui că ai rămas în urmă cu treizeci de ani.

Miro nu-i răspunse. Ştia că sora lui era la curent cu eforturile susţinute depuse de el pentru a recupera timpul pierdut, de când se întorsese. Replica ei fusese un atac la persoană şi un recurs stupid la autoritate. Nu merita să i se răspundă. Se mulţumi aşadar să-i cerceteze faţa, aşteptând să revină în

limitele unei discuţii rezonabile.

— Ai dreptate, spuse ea. A fost o lovitură sub centură. Dar la fel a fost şi trimiterea ta aici, că să încerci să-mi deschizi fişierele, mizând pe sentimentele mele de compasiune.

— Compasiune? întrebă Miro.

— Pentru că eşti un… pentru că eşti…

— Bolnav, spuse Miro.

Nu-i trecuse prin minte că mila complica totul. Dar ce putea face? Tot ce venea de la el era privit ca venind de la un infirm.

— Ei bine, da.

— Nu Ela m-a trimis, spuse Miro.

— Atunci, mama.

— Nici mama.

— O, intrigantul care lucrează pe cont propriu? Sau ai să-mi spui că întreaga omenire te-a trimis? Ori poate eşti delegatul unei valori abstracte? „Buna-cuviinţă m-a trimis.”

— Dacă-i aşa, atunci m-a trimis unde nu trebuia.

Ea se dădu brusc înapoi, de parcă ar fi primit o palmă.

— Vasăzică, eu sunt cea lipsită de bună-cuviinţă?

— Andrew m-a trimis, spuse Miro.

— Alt intrigant.

— Ar fi venit el însuşi.

— Dar a fost *atât* de ocupat cu propriile intrigi! Nossa Senhora, e un *pastor,* care-şi bagă nasul în nişte chestiuni ştiinţifice ce-l depăşesc atât de mult încât…

— Taci din gură, spuse Miro.

Rostise cuvintele cu atâta tărie încât ea îşi înghiţi realmente vorbele, deşi situaţia nu-i convenea deloc.

— *Ştii* bine ce este Andrew, urmă Miro. A scris „Matca şi”…

— „Matca şi Hegemonul” şi „Viaţa lui Human”.

— Aşa că nu-mi spune tu că nu ştie nimic.

— Nu. Ştiu că nu-i adevărat, admise Quara. Dar mi-am ieşit din fire. Am sentimentul că toată lumea e împotriva mea.

— Împotriva a ceea ce faci, da, spuse Miro.

— De ce nimeni nu vede lucrurile aşa cum el văd eu?

— Eu le văd ca şi tine, zise Miro.

— Atunci, cum poţi să…

— Dar totodată le văd şi cu ochii lor.

— Aha. Domnul Imparţial. Îmi creezi impresia că mă înţelegi. Abordarea plină de înţelegere a subiectului.

— Planter moare în încercarea de a obţine nişte informaţii pe care tu probabil le ai deja.

— Nu-i adevărat. *Nu* ştiu dacă inteligenţa speciei pequenino vine sau nu de la virus.

— Un virus trunchiat ar putea fi testat fără să fie nevoie ca Planter să moară.

— *Trunchiat* – ăsta-i termenul opţional? Merge. Mai bun decât *castrat.* Retezarea tuturor membrelor. Şi a capului. Să nu mai rămână nimic în afară de trunchi. Lipsit de putere. Lipsit de minte. Doar o inimă care să pulseze, fără nici un ţel.

— Planter e…

— Planter e îndrăgostit de ideea de a fi un martir. El doreşte să moară.

— Planter te roagă să vii să vorbeşti cu el.

— Nu.

— De ce?

— Ei, haide, Miro. Au trimis la mine un infirm. Vor să vin să stau de vorbă cu un pequenino pe moarte. Ca şi cum aş putea să trădez o întreagă specie pentru că un prieten aflat pe moarte – un *voluntar,* totodată – mi-o cere cu limbă de moarte.

— Quara.

— Da, te ascult.

— Oare?

— *Disse que sim!*[16] strigă ea.

— S-ar putea să ai dreptate în toate aceste probleme.

— Drăguţ din partea ta.

— Dar tot aşa s-ar putea ca şi ei să aibă dreptate.

— Nu-ţi spuneam că eu că eşti imparţial?

— Spui că nu au procedat corect luând o decizie care ar fi putut să-i omoare pe pequeninos fără să-i întrebe şi pe ei. Nu faci şi tu…

— Acelaşi lucru? Şi ce-ar trebui să fac, după părerea ta? Să-mi fac public punctul de vedere şi să-l supun la vot? De partea ta, câteva mii de oameni şi milioane de pequeninos – dar de partea mea cealaltă sunt mii de miliarde de viruşi descolada. Regula majorităţii. Sentinţa rămâne definitivă.

— Descolada nu e o specie înzestrată cu raţiune.

— Pentru informarea ta, zise Quara, îţi voi spune că sunt la curent cu ultima stratagemă. Ela mi-a trimis stenogramele. Nu ştie că o chinezoaică de pe o obscură planetă-colonie, care habar n-are de xenogenetică, scoate la iveală o ipoteză aiuritoare şi voi toţi acţionaţi ca şi cum ar fi fost deja

---

[16] Ţi-am spus că da! (lb. portugheză, în original – n. tr.)

demonstrată.

— Păi atunci… dovedeşte că-i falsă.

— Nu pot. Mi s-a interzise accesul în laborator. Dovediţi *voi* că-i *adevărată.*

— Briciul lui Occam[17] dovedeşte că-i adevărată. Cea mai simplă explicaţie potrivită cu faptele date.

— Occam a fost un târâie-brâu din Evul Mediu. Cea mai simplă explicaţie potrivită faptelor date e întotdeauna „Dumnezeu a făcut-o”. Sau poate – „Bătrâna aia de colo e o vrăjitoare. *Ea* a făcut-o.” La asta se reduce ipoteza voastră – numai că voi nici măcar nu ştiţi unde-i vrăjitoarea.

— Descolada a apărut prea brusc.

— N-a evoluat, ştiu prea bine. Trebuie să fi venit din altă parte. Perfect. Dar chiar dacă e artificială, nu înseamnă că *acum* nu e înzestrată cu simţuri.

— Încearcă să ne ucidă. E varelse, nu raman.

— A, da, ierarhia lui Valentine. Ei bine, de unde ştiu eu că descolada e varelse şi noi raman? Din câte-mi dau eu seama, inteligenţa e inteligenţă. Varelse nu e decât termenul inventat de Valentine pentru a defini „inteligenţa pe care am hotărât s-o ucidem”, iar raman înseamnă „inteligenţa pe care nu ne-am hotărât s-o ucidem încă”.

— E un inamic lipsit de înţelegere şi de compasiune.

— Mai există şi alt gen de inamici?

— Descolada nu respectă nici o altă formă de viaţă. Vrea să ne ucidă. Deja domneşte asupra speciei pequenino. Totodată, poate să regularizeze această planetă şi să se răspândească pe altele.

De data aceasta îl lăsă să termine singur o frază lungă. Să însemne oare că îl asculta cu adevărat?

— Admit că ipoteza lui Wang-Mu e în parte adevărată, spuse Quara. Într-adevăr, e logic faptul că descolada regularizează geealogia Lusitaniei. De fapt, dacă mă gândesc mai bine, e evident. Explică majoritatea „conversaţiilor” observate de mine – transferul de informaţii de la un virus la altul. Presupun că ar fi nevoie doar de câteva luni pentru ca un mesaj să ajungă la toţi viruşii de pe planetă – ar trebui să meargă. Dar numai pentru că

---

[17] William Occam (1280-1349), filozof medieval, autor al principiului simplicităţii („briciul lui Occam”) conform căruia, pentru explicarea unui anumit lucru, nu trebuie să se facă apel la mai multe ipoteze decât este necesar. (n. tr.)

descolada dirijează geealogia nu înseamnă că aţi dovedit că nu e o specie superioară. De fapt, am putea s-o luăm şi pe partea cealaltă: descolada, asumându-şi responsabilitatea pentru regularizarea geealogiei unei întregi planete, dă dovadă de altruism. Şi, totodată, are o atitudine protectoare – dacă am vedea o leoaică năpustindu-se asupra unui intrus pentru a-şi proteja puiul, am admira-o. Asta-i ceea ce face descolada – atacă omenirea pentru a-şi apăra preţioasa-i responsabilitate: o planetă vie.

— O leoaică ce-şi apără puii.

— Aşa cred.

— Sau un câine turbat, care ne devorează copiii.

Quara reflectă preţ de o clipă.

— Sau amândouă. De ce n-ar fi amândouă deodată? Descolada încearcă să regularizeze aici o planetă. Dar oamenii devin din ce în ce mai periculoşi. Pentru virus, *noi* suntem câinele turbat. Noi dezrădăcinăm plantele care fac parte din sistemul său de control şi le sădim pe ale noastre, care nu reacţionează la stimulii ei. Îi facem pe unii dintre pequeninos să se comporte straniu şi să nu i se mai supună. Incendiem o pădure în momentul în care el încearcă să creeze mai multe. Bineînţeles că vrea să se descotorosească de noi!

— Aşa încât e hotărât să ne distrugă.

— Are tot dreptul să încerce! Când o să-nţelegeţi că descolada are *drepturi?*

— Dar *noi* n-avem? Sau pequeninos?

Quara făcu din nou o pauză, fără să ofere un contraargument imediat. Asta îl făcu să spere că poate chiar îl asculta.

— Ştii ceva, Miro?

— Ce?

— Au avut dreptate să te trimită pe tine.

— Serios?

— Pentru că tu nu eşti unul de-al *lor.*

Asta e foarte adevărat, gândi Miro. Eu n-am să mai fiu niciodată „unul” de-al nimănui.

— Poate că nu vom reuşi să comunicăm cu descolada. Şi poate că, într-adevăr, e doar un produs artificial. Un robot biologic acţionând după cum a fost programat. Dar poate că nu e. Iar ei mă împiedică să aflu.

— Şi dacă-ţi vor permite accesul în laborator?

— N-or s-o facă, spuse Quara. Dacă-ţi închipui că ar fi în stare s-o facă, nu le cunoşti pe mama şi pe Ela. Au hotărât că nu

se poate avea încredere în mine şi cu asta basta. Ei bine, şi *eu* am decis că nu se poate avea încredere în *ele.*

— Şi uite-aşa, specii întregi or să piară din pricina unor orgolii de familie.

— Doar de atât crezi tu că e vorba aici? De orgolii? Adică refuzul meu de a coopera nu e motivat de nimic mai nobil decât de-o ceartă meschină?

— În familia noastră, orgoliu se găseşte din belşug.

— Ei bine, indiferent de ce crezi tu, eu o fac din conştiinţă, chiar dacă tu vrei s-o numeşti mândrie, încăpăţânare sau altcumva.

— Te cred, zise Miro.

— Dar oare eu te cred când spui că mă crezi? Ce încurcătură! Se întoarse cu faţa spre terminalul ei. Poţi să pleci acum, Miro. Ţi-am spus că mă voi gândi la asta, şi mă voi gândi.

— Du-te să-l vezi pe Planter.

— O să mă gândesc şi la asta. Degetele ei zăboviră deasupra claviaturii. Să ştii că, într-adevăr, e prietenul meu. Nu sunt lipsită de omenie. Am să mă duc să-l văd, poţi să fii sigur de asta.

— Bun, spuse el şi dădu să plece.

— Miro, zise ea.

El se întoarse şi aşteptă.

— Îţi mulţumesc că nu m-ai ameninţat că vei pune programul ăla al tău de computer să-mi deschidă fişierele dacă nu le deschid eu însămi.

— Bineînţeles că nu, spuse el.

— Andrew m-ar fi ameninţat cu asta, să ştii. Toată lumea îl crede un sfânt, dar totdeauna îi brutalizează pe cei care nu sunt de acord cu el.

— Andrew nu ameninţă.

— L-am văzut făcând-o.

— Avertizează.

— Oh. Scuze, dar e vreo diferenţă?

— Da, spuse Miro.

— Singur diferenţă dintre un avertisment şi o ameninţare apare dacă eşti persoana care o emite sau cea care o receptează.

— Nu, zise Miro. Diferenţa se referă la intenţiile persoanei respective.

— Du-te, Miro, spuse ea. Am de lucru, chiar şi atunci când gândesc. Du-te de-aici.

El deschise uşa.

— Dar îţi mulţumesc, adăugă ea.

Imediat ce începu să se îndepărteze de locuinţa Quarei, Jane îşi făcu simţită prezenţa.

— Văd că te-ai hotărât să nu-i spui că am pătruns în fişierele ei încă înainte de venirea ta aici.

— Ei da, spuse Miro. Când mi-a mulţumit că n-am ameninţat-o, că voi face ceea ce făcusem deja, m-am simţit ca un ipocrit.

— *Eu* am făcut-o.

— *Noi.* Tu, eu şi Ender. O bandă de ticăloşi.

— Oare chiar o să reflecteze la ce i-ai zis?

— Posibil, spuse Miro. Sau poate că deja s-a gândit şi s-a hotărât să coopereze, şi căuta doar un pretext. Sau poate că s-a decis să nu coopereze vreodată şi a adăugat chestia aia drăguţă de la sfârşit pentru că-i pare rău pentru mine.

— Ce crezi că va face?

— Nu ştiu ce-o să facă ea, replică Miro, dar ştiu ce-am să fac *eu.* O să-mi fie ruşine de mine ori de câte ori o să mă gândesc la cum am lăsat-o să creadă că i-am respectat secretele, când de fapt noi deja îi jefuisem fişierele. Uneori nu sunt convins că sunt o persoană foarte bună la suflet.

— Ai observat, sper, că nu ţi-a spus că-şi păstrează descoperirile în afara sistemului de computere, astfel că singurele fişiere la care am putut ajunge nu fac doi bani. Nici ea n-a fost tocmai sinceră cu tine.

— Da, dar ea e o fanatică fără simţul echilibrului sau al proporţiilor.

— Asta explică totul.

— Pur şi simplu, unele trăsături sunt tipice familiei, conchise Miro.

De data aceasta, Matca era singură. Epuizată probabil, din pricina… împerecherii, a depunerii ouălor? Aparent, îşi petrecea tot timpul numai aşa. Nu avea încotro. Când lucrătoarele erau folosite pentru a patrula în jurul coloniei umane, era nevoită să producă mai mult decât planificase. Progeniturile ei nu aveau nevoie să fie educate – ajungeau rapid la maturitate, posedând toate cunoştinţele pe care le avea oricare alt adult. Dar procesul de concepţie, de depunere a ouălor, de eclozare şi de trecere prin faza de cocon lua totuşi timp. Câteva săptămâni pentru fiecare adult. În comparaţie cu o fiinţă omenească, ea producea

un număr uriaş de pui. Dar, în comparaţie cu oraşul Milagre, unde locuiau peste o mie de femei de vârstă fertilă, colonia gândacilor avea numai o singură femelă.

Pe Ender îl deranjase şi îl neliniştise totdeauna faptul că nu exista decât o singură regină. Dacă i se întâmpla ceva? Dar, pe de altă parte, nici Matca nu se simţea prea liniştită – dacă se întâmpla ceva cu ei? Ambele specii practicau combinaţii tipice de îngrijire şi redundanţă pentru a-şi proteja moştenirea genetică. Oamenii aveau o redundanţă de părinţi, îngrijind prin urmare puţine progenituri. Matca avea o redundanţă de progenituri, care îngrijeau părintele. Fiecare specie îşi găsise propriul ei echilibru strategic.

„De ce vii să ne deranjezi cu astfel de probleme?”

— Pentru că am ajuns într-un impas. Pentru că toată lumea se străduieşte, şi tu ai tot atât de pierdut ca şi noi.

„Oare?”

— Descolada te ameninţă şi pe tine, la fel de mult ca şi pe noi. Într-o bună zi, probabil că n-ai să mai fi în stare s-o ţii în frâu, şi atunci s-a zis cu tine.

„Dar nu despre descolada ai venit să mă întrebi.”

— Nu.

Era vorba de problema zborului cu viteze hiperluminice. Grego îşi storsese creierii. În închisoare n-avea la ce altceva să se gândească. Ultima oară când Ender vorbise cu el, Grego plânsese– atât din pricina epuizării, cât şi a frustrării. Umpluse maldăre de hârtii cu ecuaţii, împrăştiindu-le peste tot în încăperea folosită drept celulă.

— Chiar nu-ţi *pasă* de zborurile cu viteze hiperluminice?

„Ar fi foarte frumos.”

Blândeţea răspunsului ei aproape că-l duru, atât de tare îl dezamăgi. „Probabil că aşa se manifestă disperarea”, gândi el. Quara, un zid impermeabil în privinţa naturii inteligenţei virusului. Planter, murind din pricina absenţei descoladei. Han Fei-Tzu şi Wang-Mu, chinuindu-se să recuperez ani de studii superioare în mai multe domenii, toate deodată. Grego, terminat. Şi nici un rezultat în schimb.”

De bună seamă că-i auzise suferinţa la fel de limpede ca şi cum şi-ar fi strigat-o în gura mare.

„Nu.”

„Nu.”

— Tu ai făcut-o, spuse el. Trebuie să fie posibil. „Niciodată n-am călătorit mai repede decât lumina.”

— Aţi proiectat o acţiune la distanţe de ani-lumină. M-aţi găsit pe *mine.*

„Tu ne-ai găsit pe *noi,* Ender.”

— Nici pomeneală, replică Ender. Nici măcar n-am ştiut că stabilisem un contact mental până când n-am găsit mesajul pe care mi l-aţi lăsat.

Fusese momentul cel mai straniu din viaţa sa când, aflându-se pe o planetă străină, văzuse un model, o reproducere a unui peisaj care existase într-un singur alt loc – computerul folosit la versiunea sa personalizată a Jocului Fanteziei. Era ca şi cum cineva complet necunoscut ar veni la tine şi ţi-ar povesti visul pe care l-ai avut cu o noapte înainte. Pătrunseseră în mintea lui. Lucrul acesta îl înspăimântase şi, totodată, îl excitase. Pentru prima oară în viaţa lui, se simţea *cunoscut.* Nu recunoscut – era vestit în toată omenirea şi, în zilele acelea, faima lui era întru totul pozitivă: cel mai mare erou al tuturor timpurilor. Ceilalţi oameni ştiau *despre* el. Dar numai datorită acestui produs artificial al gândacilor descoperea pentru prima oară că era *cunoscut.*

„Gândeşte-te, Ender. Aşa e, ne-am extins către inamicul nostru, dar nu te căutam pe tine. Căutam pe cineva ca noi. O reţea de minţi interconectate, cu o minte centrală care să le dirijeze. Noi ne găsim una alteia minţile fără efort, pentru că recunoaştem configuraţia. Să găseşti o soră e ca şi cum te-ai găsi pe tine însuţi.”

— *Cum* m-aţi găsit?

„Niciodată nu ne-am pus întrebarea. Pur şi simplu am făcut-o. Am găsit o sursă luminoasă fierbinte. O reţea, dar foarte stranie, cu elemente instabile. În centrul ei, nimic care să ne semene, ci doar cineva... obişnuit. Tu. Dar câtă forţă. Concentrată în reţea, către ceilalţi oameni. Concentrată spre interior, spre jocul tău de computer. Şi concentrată în exterior, mai presus de toate, spre noi. Căutându-ne.”

— Nu vă căutăm. Vă studiam. Urmăream fiecare document video din arhiva Şcolii de Luptă, încercând să înţeleg cum funcţiona mintea gândacilor. Îmi *imaginam* cum sunteţi.

„Asta spunem şi noi. Ne căutai. Ne imaginai. Aşa ne căutăm şi noi unii pe alţii. Deci, ne chemai.”

— Şi asta a fost tot?

„Nu, nu. Erai atât de ciudat. Nu ştiam ce eşti. Nu puteam descifra nimic în tine. Aveai o viziune tare limitată. Ideile ţi se schimbau foarte rapid şi nu te gândeai decât la un singur lucru

o dată. Iar reţeaua din jurul tău era în permanentă schimbare, legăturile fiecărui membru cu tine intensificându-se şi atenuându-se în timp, uneori foarte rapid…”

Îi venea destul de greu să găsească sensul celor ce i se spuneau. La ce fel de reţea fusese conectat?

„Ceilalţi soldaţi. Computerul tău.”

— Nu am fost *conectat.* Ei erau soldaţii mei, atâta tot.

„Tu cum crezi că suntem *noi* conectaţi? Vezi vreun fir pe undeva?”

— Dar oamenii sunt nişte fiinţe individuale, nu ca lucrătoarele voastre.

„Multe regine, multe lucrătoare, schimbându-se întruna, foarte derutant. Un timp teribil, înspăimântător. Ce erau monştrii aceia care au lichidat nava noastră de colonizare? Ce fel de creaturi? Erai atât de ciudat încât nu ni te puteam imagina deloc. Nu puteam decât să te simţim atunci când ne căutai.”

Era complet inutil. Nimic legat de zborul cu viteze hiperluminice. Totul suna ca un limbaj complicat, şi fără noimă, nu avea nici urmă de iz ştiinţific. Nimic pe care Grego să-l poată exprima matematic.

„Da, aşa este. Noi nu face asta ca pe o ştiinţă. Ca pe o tehnologie. Nu lucrăm cu numere sau măcar cu gânduri raţionale. Te-am găsit ca atunci când facem o nouă regină. Ca atunci când producem un nou roi.”

Ender nu înţelegea cum putea semăna stabilirea legăturii cu el, cu creierul său, cu eclozare unei regine.

— Explică-mi.

„Noi nu ne gândim la asta. Pur şi simplu o *facem.”*

— Dar ce *faceţi* când o faceţi?

„Ceea ce facem întotdeauna.”

— Şi ce faceţi întotdeauna?

„Tu cum faci să-ţi umpli penisul cu sânge când te împerechezi, Ender? Cum faci ca pancreasul să-ţi secrete enzime? Cum faci trecerea la pubertate? Cum îţi concentrezi privirea?”

— Atunci *aminteşte-ţi* ce faci şi arată-mi.

„Uiţi că nu-ţi place când îţi prezentăm ceva prin intermediul ochilor noştri.”

Aşa era. Ea încercase doar de vreo două ori, când Ender era foarte tânăr şi îi descoperise pentru prima oară coconul. Pur şi simplu nu-i putea face faţă, nu reuşea să înţeleagă. Câteva

imagini fulgerătoare au fost limpezi, dar se simţise atât de dezorientat încât intrase în panică şi probabil că leşinase, deşi fusese singur şi nu ştia sigur ce se întâmplase din punct de vedere clinic.

— Dacă nu poţi să-mi spui, trebuie să facem ceva.

„Şi tu eşti ca Planter? Vrei să mori?”

— Nu. Am să-ţi spun când să te opreşti. Nici înainte nu m-ai omorât.

„O să încercăm… ceva intermediar. Ceva mai blând. Ne vom aminti şi o să-ţi spunem ce se întâmplă. O să-ţi arătăm fragmente. Te vom proteja. Vei fi în siguranţă.”

— Da, încercaţi.

Ea nu-i lăsă răgaz să reflecteze sau să se pregătească. Brusc, avu senzaţia că vede prin nişte ochi complecşi, nu mai multe lentile cu aceeaşi viziune, ci fiecare lentilă cu propria ei imagine. Trăia aceeaşi senzaţie ameţitoare ca în urmă cu mulţi ani. Dar de data aceasta înţelese ceva mai bine – în parte pentru că totul era mai puţin intens ca atunci şi în parte pentru că acum ştia câte ceva despre Matcă, despre ceea ce făcea ea.

Numeroasele imagini diferite erau ceea ce vedea *fiecare* dintre lucrătoare, de parcă fiecare ar fi fost câte un ochi conectat la acelaşi creier. Nici o speranţă ca Ender să poată pricepe ceva din atât de multe viziuni fragmentare simultane.

„O să-ţi arăt una singură. Cea care contează.”

Cele mai multe imagini dispărură imediat. Cele rămase au fost selectate apoi una câte una. Îşi închipui că matca avea probabil un principiu organizatoric pentru lucrătoare. Putea să le neglijeze pe toate cele are un luau parte la naşterea mătcii. Pe urmă, de hatârul lui Ender, ea trebuia să facă o selecţie chiar şi printre cele care *luau* parte la proces, şi asta era mai dificil, pentru că de regulă îi venea mai uşor să sorteze imaginile după activităţi decât după lucrătoarele individuale. Cu toate acestea, până la urmă reuşi să-i prezinte o imagine primară şi el se concentră asupra ei, ignorând licărele şi fulgerele vederii periferice.

O regină ieşea din găoace. Îi arătase acelaşi lucru mai demult, într-o prezentare atent pregătită, când o întâlnise pentru prima oară şi încercase să-i explice cum stau lucrurile. De data aceasta însă nu mai era o prezentare „igienizată”, orchestrată cu atenţie. Claritatea dispăruse. Era ceva mohorât, tulbure, real. Era o amintire, nu un produs artistic.

„După cum vezi, avem trupul mătcii. Ştim că e o regină

pentru că, încă din stadiul de larvă, începe să caute lucrătoarele.”

— Deci poţi vorbi cu ea?

„E foarte proastă. Ca o lucrătoare.”

— Nu-şi dezvoltă inteligenţa în timpul fazei de cocon?

„Nu. Are şi ea... ceva ca şi creierul tău. Memoratorul. Atât doar că e gol.”

— Deci trebuie s-o înveţi.

„La ce ar folosi s-o învăţ? Gânditorul nu se află acolo. Întemeietorul. Liantul.”

— Nu ştiu despre ce vorbeşti.

„Atunci încetează *să priveşti* şi *gândeşte.* Asta nu se face cu ochii.”

— Păi atunci încetează să-mi mai arăţi ceva, dacă depinde de un alt simţ. Ochii sunt prea importanţi pentru oameni; dacă văd *ceva,* dispare orice altceva în afară de limbajul explicit şi nu cred că poate fi vorba de *aşa ceva* în crearea unei regine.

„Cum ţi se pare acum?”

— Văd în continuare ceva.

„Creierul tău transformă totul în imagini.”

— Atunci explică-mi. Ajută-mă să înţeleg.

„Este felul în care ne simţim unele pe altele. Găsim acel loc din trupul mătcii care caută. Lucrătoarele îl au şi ele, dar nu caută decât matca şi când au găsit-o căutarea s-a terminat. Matca nu încetează niciodată să caute, să se extindă. Să cheme.”

— Deci pe urmă o găsiţi?

„Ştim unde este. Trupul mătcii. Cel care cheamă lucrătoarele. Rezervorul de memorie.”

— Atunci ce căutaţi?

„Ceea ce ne face să fi noi. Liantul. Cel care dă sens.”

— Vrei să spui că mai e şi *altceva?* Ceva *în afară de* trupul mătcii?

„Da, bineînţeles. Matca nu e decât un trup, ca şi lucrătoarele. N-ai ştiut asta?”

— Nu, n-am văzut niciodată.

„Nu se poate *vedea.* Nu cu ochii.”

— N-am ştiut că trebuie să caut altceva. Am văzut naşterea mătcii când mi-ai arătat-o pentru prima oară, cu ani în urmă. Atunci am crezut că am înţeles.

„Şi noi am crezut că ai înţeles.”

— Deci, dacă matca nu e decât un trup, cine eşti fu?

„Noi suntem Matca. Şi toate lucrătoarele. Noi venim şi facem din toate o singură persoană. Trupul mătcii ni se supune la fel ca şi trupurile lucrătoarelor. Le ţinem pe toate laolaltă, le protejăm, le lăsăm să lucreze perfect, după cum e nevoie. Noi suntem centrul. Fiecare dintre noi.”

— Dar întotdeauna *ai vorbit* ca şi cum *ai fi fost* Matca.

„Noi *suntem.* La fel, toate lucrătoarele. Toate suntem, împreună.”

— Dar elementul central, liantul…

„Noi îl chemăm să vină şi să ia trupul mătcii, astfel ca ea să poată fi înţeleaptă, sora noastră.”

— Îl *chemi.* Ce este?

„Lucrul pe care îl chemăm.”

— Da, dar ce este?

„Ce mă întrebi tu? Este lucrul chemat. Noi îl chemăm.”

Senzaţia de frustrare devenise aproape insuportabilă. Atât de mult din ceea ce făcea Matca era instinctiv! Nu poseda un limbaj, aşa că nu avusese niciodată nevoie să dezvolte nişte explicaţii clare pentru ceea ce niciodată nu trebuise explicat până acum. Trebuia deci să o ajute să găsească o cale de a lămuri ceea ce el nu putea să perceapă direct.

— Unde îl găseşti?

„Ne aude când îl chemăm şi vine.”

— Dar cum îl chemi?

„Aşa cum tu ne-ai chemat pe noi. Ne imaginăm lucrul care trebuie să devină. Configuraţia roiului. Matca şi lucrătoarele şi ceea ce le uneşte. Apoi vine cel ce poate înţelege configuraţia şi o poate reţine. Lui îi dăm trupul mătcii.”

— Vasăzică, chemi o altă creatură să vină şi să ia în posesie regina.

„Să *devină* regina şi roiul şi toate celelalte. Să reţină configuraţia pe care noi am imaginat-o.”

— Deci de unde vine?

„De acolo unde se afla când a simţit că-l chemăm.”

— Unde e asta?

„Nu e aici.”

— În regulă, te cred. Dar de unde vine?

„Nu pot să mă gândesc la acel loc.”

— Ai uitat?

„Vrem să spunem că locul unde se află nu poate fi conceput cu gândul. Dacă am putea să ne gândim la acel loc, atunci ei s-ar fi gândit deja la ei înşişi şi nici unul dintre ei nu ar fi avut

nevoie să preia configuraţia arătată de noi.”

— Ce fel de lucru este acest liant?

„Nu-l putem vedea. Nu-l putem şti până când nu găseşte configuraţia. Şi pe urmă, când ajunge acolo, e ca şi *noi.”*

Ender nu se putu abţine să nu se cutremure. Tot timpul crezuse că vorbeşte cu Matca însăşi. Acum îşi dădea seama că ceea ce vorbea cu el nu făcea decât să se folosească de trupul acela, aşa cum se folosea şi de gândaci. O simbioză. Un parazit dominator, ce poseda întregul sistem al Mătcii, folosindu-se de el.

„Nu. E o treabă urâtă, lucrul acela teribil la care te gândeşti. Noi nu suntem altceva. Noi *asta* suntem. Noi *suntem* Matca, exact aşa cum tu eşti una cu trupul. Tu spui *trupul meu,* şi totuşi tu eşti trupul tău, dar eşti totodată posesorul trupului. Matca noi suntem, trupul acesta eu sunt, nu e altceva înăuntru. Eu. N-am fost nimic până când am găsit imaginea.”

— Nu înţeleg. Cum a fost?

„Cum aş putea să-mi amintesc? N-am avut memorie până când am urmat această reprezentare şi am venit în locul acesta, unde am devenit Matcă.”

— Atunci de unde-ai ştiut că nu eşti pur şi simplu Matca?

„Pentru că, după ce am venit, mi-au dat amintirile. Am văzut trupul Mătcii înainte de venirea mea, şi pe urmă l-am văzut după ce am pătruns în el. Am fost suficient de puternic ca să reţin configuraţia în minte, aşa că am putut să o posed. Să *devin acea* configuraţie. A durat multe zile, dar pe urmă am fost un tot unitar iar ei ne-au putut da amintirile pentru că eu aveam memoria întreagă.”

Imaginea pe care Matca i-o oferise până atunci se estompă. Oricum nu ajuta la nimic, sau cel puţin nu într-un fel pe care el să-l poată pricepe. Totuşi, o imagine mentală *devenea* acum limpede pentru Ender, una care venea din propria sa minte ca să explice toate lucrurile pe care i le spunea ea. Celelalte regine ale roiului – absente fizic, majoritatea lor, dar legate filotic cu cea care *trebuia* să fie acolo – păstrau în creierele lor configuraţia relaţiilor dintre Matca şi lucrătoare, până când una dintre aceste misterioase creaturi lipsite de memorie era în stare să cuprindă în mintea ei acea configuraţie şi să intre în posesia ei.

„Da.”

— Dar de unde vin toate astea? Unde trebuie să ajungeţi ca să le aduceţi?

„Nu trebuie să ajungem nicăieri. Noi le chemăm, iar ele îşi fac apariţia.”

— Deci sunt *pretutindeni?*

„Nu sunt *aici* deloc. Nicăieri prin preajmă. În alt loc.”

— Dar ai spus că nu trebuie să mergi nicăieri ca să le aduci.

„Intrări. Nu ştim unde se află, dar peste tot se găseşte câte o uşă.”

— Şi cum arată intrările astea?

„Creierul rău a creat cuvântul pe care-l rosteşti. Intrare. Intrare.”

Acum îşi dădu seama că „intrare” era cuvântul la care creierul său făcuse apel pentru a defini conceptul pe care ele i-l implantaseră în minte.

Brusc, a fost în stare să găsească o explicaţie care avea sens.

— Nu se află în acelaşi continuum spaţio-temporal ca şi noi, dar pot să intre în el prin orice punct.

„Pentru ele, toate punctele sunt acelaşi punct. Toate locurile sunt acelaşi loc. Ele nu găsesc decât o singură localizare în configuraţie.”

— Dar e incredibil. Tu provoci apariţia nu ştiu cărei fiinţe de altundeva şi…

„Provocarea apariţiei nu înseamnă nimic. Toate lucrurile o fac. Toate lucrurile nou-create. Şi voi o faceţi. Orice pui de om are lucrul acesta. Pequeninos sunt şi ei aceste lucruri. Iarba şi lumina soarelui. Tot ceea ce este creat le cheamă, iar ele vin la configuraţia respectivă. Dacă există deja unele care să înţeleagă configuraţia, vin şi intră în posesia ei. Modelele mici sunt foarte uşoare. Configuraţia noastră e foarte grea. Numai una foarte înţeleaptă poate să intre în posesia ei.”

— Filotele, spuse Ender. Lucrurile din care sunt făcute celelalte lucruri.

„Cuvântul pe care-l rosteşti nu are înţelesul la care ne gândim noi.”

— Pentru că abia acum fac legătura. Nu ne-am gândit niciodată la ceea ce ai descris tu, dar lucrul la care *realmente* ne-am gândit s-ar putea să *fie* lucrul pe care l-ai descris.”

„Foarte neclar.”

— Nici o problemă, suntem fraţi de suferinţă.

„Foarte binevenit, râsul fericit.”

— Deci, când creezi o Matcă, ai deja corpul biologic, şi chestia aceea nouă – acea filotă pe care-o chemi din non-locul unde se află filotele – trebuie să fie una capabilă să înţeleagă

configuraţia complexă pe care o aveţi în minţile voastre despre ceea ce *este* e Matca, şi când vine unul care poate să facă asta, preia acea identitate, intră în posesia trupului şi *devine* eul propriu al acelui trup…

„Al tuturor trupurilor.”

— Dar la început, când e creată Matca, nu există încă lucrătoare.

„Devine eul lucrătoarelor viitoare.”

— Vorbim despre o trecere dintr-un alt fel de spaţiu. Un loc unde filotele se află deja.

„Toate în acelaşi non-loc. Nu există localizare în locul acela. Nu există noţiunea de *undeva.* Toate sunt înfometate după localizare. Toate sunt însetate după o configuraţie. Toate duc dorul unui eu anume.”

— Şi zici că *noi* suntem făcuţi din aceleaşi lucruri?

„Cum altfel te-am fi putut găsi, de n-ar fi fost aşa?”

— Dar ai spus că găsirea mea a semănat cu crearea unei regine a roiului.

„Nu ţi-am putut găsi configuraţia în *tine.* Am încercat să realizăm o configuraţie între tine şi ceilalţi oameni, dar te modificai mereu, te transformai, aşa că nu mai înţelegeam nimic. Şi nici tu nu ne puteai înţelege pe *noi,* deci nici căutările tale nu puteau realiza o configuraţie. Tu tindeai către maşină. Tânjeai atât de mult după ea. Aşa cum trupul unei regine noi tânjeşte după viaţă. Tu te contopeai cu programul din computer. El îţi arăta imagini. Noi am putut găsi imaginile în computer şi le-am găsit şi în mintea ta. Le puteam compara în timp ce stăteai de veghe. Computerul era foarte complicat iar tu erai şi mai complicat, dar era o configuraţie care rămânea stabilă. Vă deplasaţi împreună şi, în timp ce eraţi împreună, vă deposedaţi unul pe celălalt, aveaţi aceeaşi viziune. Iar când îţi imaginai ceva şi făceai acel ceva, computerul făcea şi el ceva din lucrul imaginat de tine şi, la rândul său, imagina altceva. Foarte primitivă imaginea creată de computer. Nu era un zeu. Dar tu îl făceai să fie un eu prin dorul de viaţă. Prin efortul să ajungi în afară.”

— Jocul Fanteziei, zise Ender. Aţi realizat o configuraţie pornind de la Jocul Fanteziei.

„Ne-am imaginat acelaşi lucru pe care-l imaginai tu. Cu toţii laolaltă. Chemând. A fost foarte complicat şi straniu, dar mai simplu decât orice altceva am găsit în tine. De atunci, ştim: foarte puţini oameni sunt capabili să se concentreze aşa cum te

concentrai tu asupra jocului acela. Şi n-am mai văzut nici un alt program de computer care să reacţioneze faţă de un om aşa cum reacţiona faţă de tine jocul acela. Era totodată şi o dorinţă arzătoare. Revenind iarăşi şi iarăşi în cicluri, încercând să găsească ceva de făcut pentru tine.”

— Şi când l-aţi chemat…

„A venit. Puntea de care aveam nevoie. Liantul dintre tine şi programul de computer. A reţinut configuraţia şi a rămas în viaţă chiar şi atunci când nu-i acordau atenţie. Era legată de tine, făceai parte din ea şi totodată o puteam înţelege. Era puntea.”

— Dar când o filotă intră în posesia unei noi regine, pune stăpânire atât pe trupul mătcii cât şi pe trupul lucrătoarelor. De ce n-a pus stăpânire şi pe mine puntea asta pe care aţi realizat-o?”

„Crezi că n-am încercat?”

— De ce n-a mers?

„Nu erai capabil să laşi o astfel de configuraţie să te stăpânească. Puteai să devii de bună voie parte a unei configuraţii care era reală şi vis, dar nu puteai fi stăpânit de ea. Nu puteai nici măcar să fii distrus de ea. Şi era prea mult din tine o configuraţie pe care nu o puteam controla nici noi. Prea straniu pentru noi.”

— Dar o puteaţi folosi totuşi ca să-mi citiţi mintea.

„O puteam folosi ca să rămânem conectaţi cu tine, în pofida acelei stranietăţi. Te-am studiat, în special când jucai jocul. Şi, pe măsură ce te înţelegeam, începeam să pătrundem secretul întregii voastre specii. Faptul că fiecare individ al vostru era viu, fără nici un fel de matcă.”

— Mai complicat decât v-aţi fi aşteptat?

„Şi mai puţin complicat. Minţile voastre individuale erau mai simple acolo unde ne aşteptam să fie mai complicate, şi mai complicate acolo unde ne aşteptam să fie simple. Ne-am dat seama că eraţi cu adevărat vii şi frumoşi în felul vostru singuratec, pervers şi tragic şi am decis să nu mai trimitem o nouă navă de colonizare spre planetele voastre.”

— Dar noi n-am ştiut asta. De unde să ştiu?

„Ne-am dat seama de asemenea că eraţi periculoşi şi îngrozitori. În special tu, periculos pentru că ai descoperit toate configuraţiile noastre şi n-am putut concepe nimic atât de complicat încât să te deruteze. Aşa ne-ai distrus pe toţi, în afară de mine. Acum te înţeleg mai bine. Am avut timp în toţi aceşti

ani să te studiez. Nu eşti atât de înspăimântător de inteligent precum credeam.”

— Păcat. În clipa de faţă, o inteligenţă înspăimântătoare ar fi de mare folos.

„Preferăm o strălucire de inteligenţă liniştitoare.”

— Noi oamenii devenim mai înceţi o dată cu vârsta. Mai lasă-mă câţiva ani şi-am să fiu de-a dreptul agreabil.

„Ştiu că ai să mori într-o zi. Chiar dacă ai amânat momentul acela atât de mult.”

Ender nu voia ca şi aceasta să devină o nouă conversaţie despre moarte sau despre oricare dintre celelalte subiecte ale vieţii umane care o fascinau atât de mult pe Matcă. Mai rămăsese de pus o întrebare care îi venise în minte în timpul discuţiei cu Matca. O posibilitate incitantă.

— Puntea pe care aţi realizat-o. Unde se afla? În computer?

„Înăuntrul tău. Aşa cum eu mă aflu înăuntrul trupului Mătcii.”

— Dar nu face parte din mine.

„Parte din tine, dar în acelaşi timp nu tu. Un altul. Afară, dar înăuntru. Legat de tine, dar liber. Nu te poate stăpâni, dar nici tu nu o poţi controla.”

— Poate să stăpânească computerul?

„Nu ne-am gândit al asta. Nu ne-a interesat. Se poate.”

— Cât timp aţi folosit puntea? Cât timp s-a aflat acolo?

„Am încercat să ne gândim la ea. Ne-am gândit la *tine.”*

— Dar a rămas acolo tot timpul cât m-aţi studiat pe mine.

„Unde-ar fi putut să rămână?”

— Cât de mult ar putea să dureze?

„Până atunci, n-am mai făcut alta ca ea. De unde să ştim? Matca moare când moare trupul mătcii.”

— Dar în ce trup se afla puntea?

„În al tău. În centrul configuraţiei.”

— Chestia asta s-a aflat *înăuntrul* meu?

„Fireşte. Fără să se identifice cu tine. Ne-a dezamăgit când n-a putut să ne îngăduie să te stăpânim, aşa că am încetat să ne mai gândim la ea. Dar acum înţelegem că era un lucru foarte important. Ar fi trebuit s-o căutăm. Ar fi trebuit să ne amintim de ea.”

— Nu. Pentru voi a fost ca... o funcţie fiziologică. Ca atunci când îţi strângi pumnul ca să loveşti pe cineva. Aţi făcut-o, iar când n-aţi mai avut nevoie de ea n-aţi băgat de seamă dacă „pumnul” se mai afla acolo sau nu.

„Nu înţelegem legătura, dar pare să aibă o logică înăuntrul *tău.”*

— Mai e încă vie, nu-i aşa?

„Se prea poate. Încercăm s-o sesizăm. S-o găsim. Unde-am putea să căutăm? Vechea configuraţie nu mai e acolo. Tu nu mai joci Jocul Fanteziei.”

— Dar ar trebui să fie încă legată de computer, nu? O conexiune între mine şi computer. Numai că acea configuraţie ar fi putut să crească, nu-i aşa? Ar fi putu să includă şi alţi oameni. Gândeşte-te la ea ca fiind legată de Miro – tânărul pe care l-am adus cu mine… „Infirmul…”

— Şi în loc să fie legată de acel computer, să fie conectată la mii şi mii de computere, prin intermediul legăturilor prin ansiblu dintre planete.

„S-ar putea să fie aşa. Putea să crească. Aşa cum creştem şi noi când creăm mai multe lucrătoare. Tot timpul. Acum suntem siguri că trebuie să fie tot acolo, pentru că suntem legaţi de tine, şi numai prin intermediul acelei configuraţii am reuşit să ne conectăm cu tine. Conexiunea e foarte puternică acum – asta e o parte din ceea ce este, legătura dintre noi şi tine. Noi credeam că a devenit mai puternică pentru că am ajuns să te cunoaştem mai bine. Dar se poate să fi devenit mai puternică şi pentru că puntea a crescut.”

— Iar *eu* am crezut tot timpul… Jane şi cu mine am crezut tot timpul că ea era… că ea ajunsese să existe cumva în conexiunile dintre planete. Probabil că acolo simte ea *că se* află, e locul pe care-l simte ca fiind centrul… era să zic „al corpului ei”.

„Încercăm să ne dăm seama dacă puntea dintre noi mai e la locul ei. E greu de sesizat.”

— E ca şi cum ai încerca să găseşti un anumit muşchi de care te-ai folosit toată viaţa, dar niciodată prin el însuşi.

„Interesantă comparaţie. Nu vedem legătura dar… nu, acum o vedem.”

— Comparaţia?

„Puntea. Foarte mare, Configuraţia ei e prea mare. N-o mai putem cuprinde. Foarte mare. Memoria… foarte derutantă. Mult mai greu decât te-am găsit pe tine… foarte derutant. Ne rătăcim. N-o mai putem reţine în mintea noastră.”

— Jane, şopti Ender. Ai crescut, fetiţo.

Vocea lui Jane îi răspunse.

— Trişezi, Ender. Nu pot să aud ce-ţi spune ea. Simt doar cum inima-ţi bate cu putere şi cum respiri mai repede.

„Jane. Am văzut de multe ori numele acesta în mintea ta. Dar puntea nu era o persoană cu un chip…”

— Nici Jane nu este.

„Vedem un chip în mintea ta când te gândeşti la nume. Încă îl mai vedem. Întotdeauna am crezut că nu era o persoană. Dar acum…”

— Ea e puntea. Voi aţi creat-o.

„Am *chemat-o. Tu* ai realizat configuraţia. *Ea* a intrat în posesia ei. Ce este ea, această Jane, această punte, a început cu configuraţia pe care am descoperit-o în tine şi în Jocul Fanteziei, într-adevăr, dar s-a imaginat pe sine ca fiind mult mai extinsă. Trebuie să fi fost filotă, dacă cuvântul tău e denumirea potrivită, foarte tare ca să fie în stare să modifice propria ei configuraţie şi totuşi să-şi amintească să fie ea însăşi.”

— V-aţi extins peste distanţe de ani-lumină şi m-aţi găsit pe *mine,* pentru că eu vă căutam pe *voi.* Apoi aţi găsit o configuraţie şi aţi chemat o făptură dintr-un alt spaţiu, care a înţeles configuraţia şi a intrat în posesia ei, devenind Jane. Totul s-a petrecut instantaneu. Mai repede decât lumina.

„Dar asta nu e o *călătorie* cu viteză hiperluminică. Este o *imaginare* şi o *chemare,* realizate cu viteze hiperluminice. Nu te ia dintr-un loc ca să te ducă într-altul.”

— Ştiu, ştiu. S-ar putea să nu ne ajute să răspundem la întrebarea cu care am venit aici. Dar am o altă întrebare, la fel de importantă pentru mine, şi despre care nici nu mi-a trecut prin cap că ar putea avea vreo legătură cu tine, dar uite că ai avut răspunsul la ea tot timpul. Jane e reală şi vie în permanenţă, iar eul ei nu se află undeva în spaţiul cosmic, ci în *mine.* Este conectată cu mine. Ei nu vor putea s-o ucidă deconectând computerele. Aste e ceva.

„Dacă vor ucide configuraţia, ea va muri.”

— Dar nu vor putea să ucidă *întreaga* configuraţie, nu pricepi? Totul depinde de mine şi de legătura mea cu computerele. N-or să poată întrerupe legătura dintre mine şi computerele de aici şi de pe sateliţii de pe orbita Lusitaniei. Poate că ea n-are nevoie nici de ansibluri. În definitiv, tu n-ai nevoie de ele ca să ajungi la mine prin intermediul ei.

„Multe lucruri stranii sunt posibile. Nu ni le putem imagina. Foarte stupide şi stranii, lucrurile care-ţi trec prin minte. Ne oboseşti foarte mult când te tot gândeşti la aceste lucruri imposibile, imaginare şi prosteşti.”

— Am să plec atunci, dar asta o să ne fie de folos. Trebuie să

ne fie de folos. Dacă, pornind de aici, Jane va supravieţui, va fi o victorie adevărată. *Prima* victorie, tocmai când începusem să cred că nu va fi nici o victorie.

Din clipa în care nu se mai află în prezenţa Mătcii, începu să vorbească cu Jane, relatându-i tot ce-şi mai amintea din ceea ce i se explicase: cine era Jane, cum fusese creată.

În timp ce vorbea, ea se analiza în lumina spuselor lui. Începea să descopere lucruri despre ea pe care nu le-ar fi bănuit niciodată. Până când Ender a ajuns înapoi la colonia umană, ea a verificat cât de mult a putut din povestea lui.

— N-am aflat niciodată toate acestea pentru că tot timpul porneam de la nişte premise eronate, zise Jane. Mi-am închipuit că centrul meu se află undeva, în spaţiul cosmic. Ar fi trebuit să ghicesc că mă aflam înăuntrul tău fiindcă trebuia să mă întorc la tine ca să ne împăcăm chiar şi atunci când ne certam şi eram foarte furioasă.

— Iar acum Matca spune că ai devenit atât de mare şi de complexă încât nu mai poate să-ţi cuprind în mintea ei configuraţia.

— Probabil că am traversat o perioadă de creştere rapidă, demult, în anii mei de pubertate.

— Exact.

— Ce puteam să fac dacă oamenii tot adăugau computere la reţea?

— Dar nu e vorba de hardware, Jane. E vorba de programe. De o activitate a minţii.

— Trebuie să am o memorie fizică pentru a putea reţine totul.

— Ai o memorie. Întrebarea e: poţi avea acces la ea fără intermediul ansiblurilor?

— Pot să încerc. Aşa cum i-ai spus şi *ei,* e ca şi cum aş învăţa să flexez un muşchi pe care n-am ştiut niciodată că-l am.

— Sau ca şi cum ai învăţa să trăieşti fără un muşchi.

— Voi vedea ce e posibil.

Ce e posibil. Tot drumul până acasă, în maşina care plutea peste capim, avu şi el senzaţia că zboară, entuziasmat de gândul că, la urma urmelor, ceva era posibil, după ce, până nu demult, nu simţise altceva decât disperare. Totuşi, ajungând acasă, văzând pădurea incendiată, cei doi copaci-tată solitari, singurele pete de verdeaţă rămase, ferma experimentală, noua colibă cu camera sterilă în care Planter zăcea pe moarte, îşi dădu seama cât de multe mai erau de pierdut, cât de mulţi mai aveau să moară, chiar dacă acum găsiseră o speranţă pentru Jane.

Ziua era pe sfârşite. Han Fei-Tzu era epuizat, ochii îl dureau de cât citise. Reglase culorile de pe afişajul computerului de cel puţin zece ori, încercând să găsească ceva mai odihnitor, fără folos însă. Ultima oară când lucrase atât de intens fusese în studenţie, iar pe atunci era tânăr. Atunci găsea întotdeauna soluţiile. „Eram mai iute atunci, mai inteligent. Puteam să-mi ofer o recompensă prin faptul că realizam ceva. Acum sunt bătrân şi mintea mi-e înceată, lucrez în domenii noi pentru mine şi s-ar putea ca aceste probleme să nu aibă soluţii. Nu există nici o recompensă care să mă impulsioneze, numai oboseala, durerea din ceafă şi pungile de sub ochi."

Se uită la Wang-Mu, ghemuită pe podea lângă el. Îşi dăduse toată silinţa, dar educaţia ei începuse prea de curând ca să fie în stare să urmărească majoritatea materialelor ce se perindau pe afişajul computerului, în timp ce el căuta un fundament conceptual pentru călătoria cu viteze hiperluminice. În cele din urmă, oboseala triumfase asupra voinţei; era sigură că nu putea fi de nici un folos, căci nu înţelegea nici măcar atât cât să pună întrebări. Se dăduse bătută şi adormise.

„Dar nu eşti inutilă, Şi Wang-Mu. Chiar şi în starea ta de perplexitate, m-ai ajutat. O minte strălucitoare, pentru care toate lucrurile sunt noi, ca şi cum aş avea propria mea tinereţe pierdută cocoţată pe umăr."

Aşa cum fusese Qing-Jao în copilărie, înainte ca evlavia şi mândria s-o acaparეze.

Nu era drept. Nu se cuvenea să-şi judece fiica în felul acesta. Până acum câteva săptămâni, nu fusese oare întru totul mulţumit de ea? Nu fusese mândru de ea mai presus de raţiune? Cea mai bună şi mai deşteaptă dintre Vorbitorii cu Zeii, întruchiparea tuturor strădaniilor tatălui şi a tuturor speranţelor mamei sale.

Aceasta era partea care-l irita. Nu cu mult timp în urmă, fusese mândru nevoie mare că-şi respectase jurământul faţă de Jiang-Qing. Nu fusese o sarcină prea uşoară să-şi educe fiica într-o atmosferă atât de pioasă încât ea să nu treacă nici o clipă prin perioade pline de îndoială sau de răzvrătire împotriva zeilor. Într-adevăr, erau şi alţi copii tot atât de pioşi – dar evlavia lor era câştigată de obicei în detrimentul educaţiei. Han Fei-Tzu o lăsase pe Qing-Jao să înveţe de toate, apoi îi îndrumase cu atâta pricepere înţelegerea cunoştinţelor asimilate încât totul se armonizase de minune cu credinţa ei în zei.

Azi culegea ceea ce semănase. Îi insuflase o concepţie globală ce-i ocrotea atât de perfect credinţa încât acum, când descoperise că „glasurile” zeilor nu erau altceva decât nişte lanţuri genetice cu care Congresul îi încătuşase, nimic nu o putea convinge. Dacă Jiang-Qing ar mai fi trăit, fără doar şi poate că Han Fei-Tzu s-ar fi aflat în conflict cu ea din pricina pierderii credinţei lui. În absenţa ei, reuşise atât de bine să-şi crească fata aşa cum ar fi făcut-o Jiang-Qing, încât Qing-Jao a fost în măsură să adopte fără cusur vederile mamei sale.

„Jiang-Qing m-ar fi părăsit şi ea. Chiar dacă n-aş fi rămas văduv, astăzi n-aş mai avea soţie. Nu mi-a mai rămas drept tovărăşie decât această servitoare, care şi-a croit drum în casa mea tocmai la timp ca să-mi fie singura scânteie de viaţă la bătrâneţe, singura licărire de speranţă în inima mea întunecată.

Nu e fiica mea de trup, dar poate că voi avea timpul şi prilejurile, după ce va trece această criză, să fac din Wang-Mu fiica mea de minte. S-a terminat cu munca pentru Congres. De ce n-aş fi un profesor cu un singur discipol, fata asta? De ce n-aş pregăti-o să fie revoluţionarul care să-i conducă pe oamenii de rând lupta de eliberare de sub tirania Vorbitorilor cu Zeii, şi apoi să conducă lupta de eliberare a Căii faţă de Congres? După ce aş face din ea un astfel de om, aş putea muri în pace, ştiind că la sfârşitul vieţii mele am anulat întreaga învăţătură anterioară prin care am ajutat la consolidarea poziţiei Congresului şi la înfrângerea oponenţilor săi.”

Respiraţia uşoară a lui Wang-Mu era asemenea propriei sale respiraţii, ca răsuflarea unui prunc, ca foşnetul zefirului prin iarba înaltă. Făptura ei respira prin toţi porii mişcare, speranţă şi prospeţime.

— Han Fei-Tzu, mi se pare că nu dormi.

Nu dormea, dar aproape aţipise, căci glasul lui Jane venit dinspre computer îl făcu să tresară ca şi cum atunci s-ar fi trezit din somn.

— Nu, dar Wang-Mu doarme.

— Trezeşte-o.

— De ce? Şi-a binemeritat odihna.

— Dar şi-a binemeritat şi dreptul de a auzi cele ce urmează.

În spaţiul afişajului, chipul Elei apăru lângă cel al lui Jane. Han Fei-Tzu o recunoscu de îndată pe xenobioloaga căreia i se încredinţase studiul eşantioanelor genetice colectate de el şi de Wang-Mu. Probabil că descoperise ceva.

Făcu o plecăciune, apoi întinse mâna şi zgâlţâi şoldul fetei

care dormea întinsă lângă el. Wang-Mu se trezi şi se întinse. Deodată, amintindu-şi fără îndoială de obligaţiile pe care le avea, se ridică brusc în picioare.

— Am dormit prea mult? Ce s-a întâmplat? Iartă-mă, stăpâne Han, pentru că m-a furat somnul.

În starea ei de buimăceală, poate că ar fi făcut şi o plecăciune, dar Han Fei-Tzu nu-i îngădui.

— Jane şi Ela m-au rugat să te trezesc. Au vrut să auzi şi tu.

— Am să vă spun mai întâi, începu Ela, că ceea ce am sperat că este posibil. Modificările genetice au fost rudimentare şi uşor de descoperit – nu-i greu de înţeles de ce Congresul a făcut tot ce a putut ca să-i împiedice pe geneticienii adevăraţi să lucreze cu populaţia de pe Calea. Gena DOC nu se află în locul obişnuit, acesta fiind şi motivul pentru care n-a fost identificată imediat de către natologi, dar funcţionează aproape identic cu genele DOC apărute pe cale naturală. Poate fi cu uşurinţă tratată separat de genele care dau aptitudinile intelectuale şi creative superioare ale Vorbitori cu Zeii. Am proiectat deja o bacterie de legătură care, injectată în sânge, va găsi sperma sau ovulele individului respectiv, va pătrunde în ele, va îndepărta gena DOC şi o va înlocui cu una normală, fără să afecteze restul codului genetic, după care va muri rapid. Se bazează pe o bacterie obişnuită, care ar trebui să existe deja în multe laboratoare de pe Calea, pentru lucrările de imunologie normală şi pentru prevenirea afecţiunilor congenitale. Oricare dintre Vorbitorii cu Zeii care doreşte să dea naştere unor copii fără DOC o poate face.

Han Fei-Tzu izbucni în râs.

— Sunt singurul de pe planeta asta care şi-ar dori o asemenea bacterie. Vorbitorii cu Zeii nu au nici un pic de milă faţă de ei înşişi. Ei se mândresc cu suferinţa lor, căci le dă onoruri şi putere.

— Atunci am să-ţi spun un alt lucru pe care l-am descoperit. De fapt, l-a descoperit unul dintre asistenţii mei, un pequenino pe nume Glass. Trebuie să recunosc că, personal, n-am dat o atenţie prea mare acestui proiect, dat fiind că e relativ nesemnificativ în comparaţie cu problema virusului descolada la care lucrăm.

— Nu trebuie să te scuzi, spuse Han Fei-Tzu. Suntem recunoscători pentru orice gest de bunăvoinţă. Oricum nu merităm nimic.

— Mda. În fine. Ela părea tulburată de amabilitatea lui

curtenitoare. Glass a descoperit că, în afară de unul, toate eşantioanele genetice pe care ni le-aţi dat se împart fără probleme în două categorii: Vorbitorii cu Zeii şi non-Vorbitorii cu Zeii. Am efectuat testele după metoda oarbă şi abia după aceea am confruntat lista eşantioanelor cu lista de identificare pe care ne-aţi dat-o. Fiecare vorbitor-cu-zeii prezintă gena modificată. Fiecare eşantion care nu avea gena modificată nu se afla nici pe lista Vorbitorilor cu Zeii.

— Ai spus: toate în afară de unul.

— Ei bine, ăsta ne-a dat socotelile peste cap. Glass e foarte meticulos – are o răbdare de copac. A fost convins că singura excepţie nu putea fi decât o eroare de transcriere sau o interpretare eronată a datelor genetice. A repetat testul de mai multe ori şi i-a pus şi pe ceilalţi asistenţi să-l efectueze. Nu încape nici o îndoială: unica excepţie este în mod clar o mutaţie în gena Vorbitorilor cu Zeii. Îi lipseşte în mod *natural* DOC-ul, păstrând în schimb toate celelalte capacităţi conferite cu atât grijă de către geneticienii Congresului.

— Aşadar, această singură persoană *este* deja ceea ce bacteria aceea de îmbinare ar urma să creeze.

— Mai sunt şi alte câteva regiuni modificate, de care în acest moment nu suntem foarte siguri, dar nu au nici o legătură cu DOC sau cu ameliorările şi nici nu sunt implicate în vreunul din procesele vitale, aşa că persoana asta ar trebui să aibă progenituri sănătoase, care să asigure perpetuarea acestei caracteristici. De fapt, dacă această persoană s-ar împerechea cu o alta care a fost tratată cu bacteria de îmbinare, e ca şi sigur că toate progeniturile astfel rezultate ar păstra ameliorările şi n-ar exista nici un risc ca vreuna din ele să aibă DOC.

— Ce noroc pe capul lui, spuse Han Fei-Tzu.

— Cine este? întrebă Wang-Mu.

— Tu, Şi Wang-Mu, răspunse Ela.

— Eu? făcu Wang-Mu, zăpăcită.

Dar Han Fei-Tzu nu avu nici o ezitare.

— Ha! ţipă el. Ar fi trebuit să ştiu! Ar fi trebuit să ghicesc! Nu-i de mirare că ai învăţat la fel de repede ca şi fiica mea. Nu-i de mirare că ai avut idei care ne-au fost de folos tuturor, când abia dacă înţelegeai subiectul pe care-l studiai. Eşti la fel de vorbitoare-cu-zeii ca oricare altul de pe Calea, Wang-Mu – numai că tu eşti singura scutită de cătuşele ritualurilor de purificare.

Şi Wang-Mu se chinui să răspundă, dar în loc de cuvinte o podidiră lacrimile, care se prelinseră tăcute pe obrajii ei.

— N-am să-ţi mai îngădui niciodată să mă tratezi ca pe superiorul tău. De-acum înainte nu mai eşti servitoare în casa mea, ci eleva mea, tânăra mea colegă. Ceilalţi n-au decât să creadă ce vor. *Noi* ştim că eşti la fel de capabilă ca oricine.

— Şi ca stăpâna Qing-Jao? şopti Wang-Mu.

— Ca oricine. Eticheta îţi va cere să pleci capul în faţa multora, dar în sufletul tău nu trebuie să te înclini în faţa nimănui.

— Sunt nevrednică, spuse Wang-Mu.

— Toţi sunt vrednici de propriile lor gene. O astfel de mutaţie ar fi putut face din tine o infirmă. În schimb, te-a făcut cea mai sănătoasă persoană de pe planetă.

Dar Wang-Mu nu se opri din plânsul ei tăcut.

Probabil că Jane îi arătase Elei ce se întâmpla, căci aceasta o lăsă în pace un timp. Totuşi, în cele din urmă vorbi:

— Vă rog să mă iertaţi, dar am multe de făcut.

— Da, zise Han Fei-Tzu. Poţi pleca.

— M-aţi înţeles greşit. Nu aveam nevoie de permisiunea ta ca să plec. Mai am ceva de spus *înainte* de a pleca.

Han Fei-Tzu îşi înclină capul.

— Te rog. Suntem numai ochi şi urechi.

— Da, şopti Wang-Mu. Ascult şi eu.

— Există o posibilitate, îndepărtată, după cum veţi vedea, dar o posibilitate totuşi: *dacă* reuşim să decodăm virusul descolada şi să-l înţelegem, vom putea de asemenea să obţinem o varietate care ar putea fi utilă pe Calea.

— Cum aşa? întrebă Han Fei-Tzu. De ce-ar trebui să acceptăm aici acest virus artificial monstruos?

— Întreaga acţiune a descoladei se poate rezuma astfel: pătrunde în celulele organismului-gazdă, descifrează codul genetic şi îl reorganizează în conformitate cu propriul său plan. Când îl vom modifica, *dacă* vom putea, îl vom lăsa fără acest plan. De asemenea, îi vom anihila aproape toate mecanismele de autoapărare, dacă i le vom găsi. În acel moment, e posibil să poată fi folosit ca superliant. Ceva care să poată efectua o modificare nu numai în celulele reproductive, în *toate* celulele unei forme de viaţă.

— Iartă-mă, spuse Han Fei-Tzu, dar m-am documentat în domeniul acesta de curând şi conceptul de superliant a fost respins, pentru că organismul începe să respingă propriile sale

celule de îndată ce acestea sunt modificate genetic.

— Da, zise Ela. Aşa ucide descolada. Organismul se respinge pe sine însuşi până la moarte. Dar asta se întâmplă numai pentru că descolada nu dispune de un plan de acţiune în privinţa oamenilor. A studiat organismul uman din mers, efectuând modificări aleatorii şi văzând ce se întâmplă. Dar să presupunem că am crea un superliant care să funcţioneze conform unui plan unic, transformând fiecare celulă dintr-un organism astfel încât să se conformeze unei singure configuraţii noi. În acest caz, studiile noastre despre descolada ne asigură că schimbarea ar putea fi efectuată în fiecare individ cam şase ore, cel mult într-o jumătate de zi.

— Îndeajuns de repede, înainte ca organismul să se respingă pe sine…

— Va fi atât de perfect unificat încât se va recunoaşte pe sine însuşi în noua configuraţie.

Wang-Mu se opri din plâns. Părea acum tot atât de agitată ca şi Han Fei-Tzu şi, cu toată puterea ei de stăpânire, nu se putu abţine:

— Vreţi să spuneţi că-i veţi putea să-i schimbaţi pe *toţi* Vorbitorii cu Zeii? Să-i eliberaţi chiar şi pe cei care sunt în viaţă acum?

— *Dacă* vom fi în stare să decodăm descolada, atunci nu numai că vom putea să-i vindecăm pe Vorbitorii cu Zeii de DOC, dar vom fi în măsură să implementăm toate ameliorările în oamenii obişnuiţi. Efectul cel mai pregnant se va produce asupra copiilor, fireşte – oamenii mai vârstnici au depăşit deja stadiile evolutive în care noile gene sunt mai eficiente. Dar, începând din acel moment, fiecare nou-născut de pe Calea va avea aceste ameliorări.

— Şi pe urmă? Va dispărea descolada?

— Nu sunt sigură. Cred că vom fi nevoiţi să prevedem în noua genă o modalitate de autodistrugere după ce-şi va încheia misiunea. Dar vom folosi ca model genele lui Wang-Mu. Fără să exagerăm prea mult, Wang-Mu, tu vei deveni un soi de părinte genetic al întregii populaţii de pe planeta ta.

Wang-Mu râse.

— Ce farsă minunată li se pregăteşte! Atât de mândri că sunt cei aleşi, şi totuşi vindecarea lor o să vină de la una ca mine! Deodată, expresia i se schimbă şi îşi acoperi faţa cu mâinile. Cum de-am putut să spun aşa ceva? Am devenit la fel de trufaşă şi de arogantă ca cei mai răi dintre ei.

Han Fei-Tzu îşi aşeză mâna pe umărul ei.

— Nu trebuie să fii atât de aspră cu tine. Astfel de simţăminte sunt fireşti. Ele vin şi se duc repede. Numai cei care-şi fac din ele un crez în viaţă sunt de condamnat. Se întoarse spre Ela: Apar nişte probleme etice aici.

— Ştiu. Şi cred că aceste probleme ar trebui abordate fără întârziere, chiar dacă s-ar putea să nu reuşim să facem ce ne-am propus. E vorba aici despre modificarea genetică a unei populaţii întregi. A fost o atrocitate când Congresul a făcut-o în secret, fără consimţământul sau ştiinţa populaţiei. Putem anula o atrocitate urmând aceeaşi cale?

— Mai mult decât atât, zise Han Fei-Tzu. Întregul nostru sistem social se bazează pe Vorbitorii cu Zeii. Cei mai mulţi vor interpreta o astfel de transformare ca pe o molimă trimisă de zei ca să ne pedepsească. Dacă se află că noi suntem sursa, vom fi ucişi. E posibil totuşi ca atunci când se va afla că Vorbitorii cu Zeii au pierdut glasul zeilor – sau DOC – oamenii să se răzvrătească împotriva lor şi să-i ucidă. Cum să-i mai ajute atunci eliberarea de DOC, dacă vor fi morţi?

— Am discutat problema asta, îi răspunse Ela. Habar n-avem ce-ar trebui să facem. Deocamdată, problema e în suspensie, pentru că n-am decodat descolada şi s-ar putea să nu reuşim niciodată. Dar dacă vom genera acea aptitudine, credem că hotărârea dacă s-o folosiţi sau nu vă aparţine.

— Locuitorilor de pe Calea?

— Nu, spuse Ela. Primii care trebuie să ia o decizie sunteţi voi, Han Fei-Tzu, Şi Wang-Mu şi Han Qing-Jao. Numai voi ştiţi ce vi s-a făcut şi chiar dacă fiica ta nu crede, reprezintă totuşi destul de bine punctul de vedere al credincioşilor şi al Vorbitorilor cu Zeii de pe Calea. Dacă vom obţine acea caracteristică, să-i pui ei întrebarea. Puneţi-vă şi vouă întrebarea: există vreo posibilitate să aducem această transformare pe Calea fără consecinţe distructive? Şi, dacă se *poate* face, *trebuie* făcută? Nu… nu spuneţi nimic acum, nu luaţi nici o decizie acum. Trebuie să reflectaţi voi înşivă. Noi nu ne amestecăm. Noi nu vom face decât să vă informăm când şi dacă vom afla cum s-o facem. Mai departe, rămâne la latitudinea voastră.

Chipul Elei dispăru. Jane mai zăbovi o clipă.

— A meritat să te trezeşti? întrebă ea.

— Da! strigă Wang-Mu.

— E destul de plăcut să descoperi că eşti mult mai mult decât

ai crezut vreodată că ai fi, nu-i aşa?
— O, da, zise Wang-Mu.
— Acum culcă-te din nou, Wang-Mu. Şi tu, stăpâne Han – oboseala ţi se arată foarte limpede pe chip. Dacă-ţi pierzi sănătatea, nu ne poţi fi de folos. Aşa cum Andrew mi-a spus-o de nenumărate ori, trebuie să facem tot ce putem *fără* să ne distrugem capacitatea de a continua să facem.
Apoi dispăru şi ea.
Wang-Mu începu de îndată să plângă iarăşi. Han Fei-Tzu se apropie şi se aşeză lângă ea pe podea, îi cuibări capul pe umărul său şi o legănă cu blândeţe, înainte şi înapoi.
— Şşş, fata mea, draga mea, în sufletul tău ştiai deja cine eşti, şi la fel ştiam şi eu. Într-adevăr, numele ţi-a fost dat cu înţelepciune. Dacă cei de pe Lusitania îşi vor înfăptui miracolele, tu vei fi Regina-Mamă a întregii planete.
— Stăpâne Han, şopti ea. Eu plâng şi pentru Qing-Jao. Mi-a fost dăruit mai mult decât am sperat vreodată. Dar cine va fi ea, dacă îi va fi luat glasul zeilor?
— Sper că va fi din nou adevărata mea fiică. Că va fi la fel de liberă ca şi tine, fiica ce a venit la mine ca o petală pe râul iernii, adusă mie din tărâmul veşnicei primăveri.
O ţinu în braţe vreme îndelungată, până când ea aţipi pe umărul lui. Apoi o întinse pe rogojina ei, iar el se retrase să se culce în colţul său, cu speranţa în suflet pentru prima oară după atât de multe zile.

Când Valentine se duse să-l vadă pe Grego la închisoare, primarul Kovano o înştiinţă că Olhado era cu el.
— Dar Olhado nu trebuia să fie la lucru?
— Doar nu vorbeşti serios, spuse Kovano. E un bun şef de cărămidari, dar cred că salvarea planetei ar putea să justifice înlocuirea lui la şefie timp de o după-amiază.
— Să nu te aştepţi la *prea* mult, replică Valentine. Am vrut să contribuie şi el. Am *sperat* să poată fi de folos. Dar nu e fizician.
Kovano săltă din umeri.
— Nici eu nu sunt temnicer, dar fiecare trebuie să facă ceea ce-i cere situaţia. Habar n-am dacă de vină-i faptul că Olhado e acolo sau vizita lui Ender de adineauri, dar am auzit mai multă agitaţie şi gălăgie înăuntru decât… ei bine, de când am auzit vreodată atunci când chiriaşii au fost treji. Fireşte, motivul principal pentru care oamenii ajung la puşcărie în oraşul ăsta e beţia în locuri publice.

— Zici că Ender a fost pe-aici?

— Venea de la Matcă. Vroia să vorbească cu tine. N-am ştiut unde erai.

— Mda. Păi, am să mă duc la el când o să plec de-aici.

Fusese cu soţul ei. Jakt se pregătea să plece cu naveta în spaţiu, ca să-şi pună la punct nava pentru o plecare grăbită, în caz de nevoie, şi să vadă dacă nava care adusese cândva coloniştii pe Lusitania putea fi readusă în stare de funcţionare după atâtea decenii în care nu se mai ocupase nimeni de întreţinerea propulsorului stelar. Nu mai fusese folosită decât pentru depozitarea genelor şi a embrionilor speciilor terestre, pentru eventualitatea în care ar fi fost necesare cândva. Jakt avea să lipsească o săptămână, probabil mai mult, iar Valentine nu putea să-l lase pur şi simplu să plece fără să petreacă măcar câteva ceasuri cu el. Jakt ar fi înţeles, desigur, căci ştia sub ce presiune teribilă se aflau toţi, dar Valentine mai ştia şi că ea nu se număra printre personajele-cheie ale acestor evenimente. Avea să fie de folos mai târziu, în scrierea istoriei celor întâmplate.

Totuşi, după ce-l părăsise pe Jakt, nu venise direct la biroul primarului ca să-l vadă pe Grego. Făcuse o plimbare prin centrul oraşului. Greu de crezut că aici se formase o gloată de beţivi şi furioşi, aţâţându-se reciproc până la o stare de furie criminală. Acum era tare linişte. Iarba călcată în picioare îşi revenise, cu excepţia unei zone noroioase unde refuzase să crească la loc.

Dar atmosfera nu era paşnică, dimpotrivă. Când Valentine sosise prima oară şi oraşul era într-adevăr liniştit, aici, în inima coloniei, activitatea şi forfota nu încetau ziua întreagă. Acum, doar câţiva oameni puteau fi văzuţi ici-colo, dar erau posaci, aproape că se furişau. Îşi ţineau privirile plecate, uitându-se la un pas în faţa lor, ca şi cum le-ar fi fost teamă că ar pica laţi dacă nu s-ar uita pe unde calcă.

Valentine s-a gândit că o parte din posomoreală se datora ruşinii. În zidurile tuturor clădirilor din oraş se vedea acum câte o gaură, acolo de unde cărămizile sau blocurile de piatră fuseseră smulse pentru construcţia capelei. Multe dintre ele erau vizibile din praça prin care se plimba Valentine.

Cu toate acestea, ea bănuia că teama, mai mult decât ruşinea, ucisese animaţia locului acesta. Nimeni nu vorbea despre ea deschis, dar surprinsese destule comentarii, destule priviri aruncate pe furiş către dealurile de la nordul oraşului ca

să înţeleagă. Ceea ce plana ameninţător deasupra acestei colonii nu era teama legată de sosirea flotei, nu era ruşinea pricinuită de masacrarea pădurii pequenino, ci gândacii. Siluetele întunecate, vizibile doar când şi când pe coline sau departe, în iarba care împrejmuia oraşul. Erau coşmarurile copiilor. Filmele istorice referitoare la perioada războiului cu gândacii erau permanent împrumutate din bibliotecă, pe măsură de oamenii deveneau obsedaţi de ideea de a urmări felul în care obţinuseră victoria asupra gândacilor. Şi, în timp ce priveau, îşi alimentau temerile cele mai sumbre. Noţiunea teoretică despre frumuseţea şi meritele civilizaţiei roiului, aşa cum o descrisese Ender în prima lui carte, dispăruse complet pentru mulţi dintre cei de aici, probabil pentru majoritatea lor, supuşi cum erau la o detenţie tacită, pusă în practică de lucrătoarele Mătcii.

„Să fie toată truda noastră în zadar, după tot ce s-a întâmplat?” se întrebă Valentine. „Eu, istoricul şi filozoful Demostene, încercând să-i învăţ pe oameni că nu trebuie să se teamă de toate făpturile extraterestre, ci că trebuie să vadă în ei numai raman. Şi Ender, cu cărţile lui empatice,” Matca şi Hegemonul „,” Viaţa lui Human „— ce putere au ele cu adevărat pe lumea asta, în comparaţie cu teroarea instinctivă provocată de vederea acestor insecte supradimensionate şi periculoase? Civilizaţia nu e decât o amăgire; în situaţii de criză redevenim maimuţe, uitând de bipedul iraţional al prefăcătoriilor noastre şi transformându-ne în schimb în primatele păroase de la gura peşterii, ţipând la vrăjmaş, încercând să-l gonim, pipăind piatra grea pe care o vom folosi când se va apropia îndeajuns.”

Acum se afla din nou într-un loc curat şi sigur, mai puţin neliniştitor, chiar dacă servea drept închisoare şi drept sediu al conducerii oraşului. Un loc în care gândacii erau văzuţi ca nişte aliaţi, sau cel puţin ca o forţă indispensabilă pentru menţinerea păcii, separând părţile antagoniste pentru propria lor protecţie. „Există oameni care sunt capabili să se ridice deasupra originii lor animale.”

Când deschise uşa celulei, Olhado şi Grego stăteau întinşi pe paturi. Podeaua şi masa dintre ei erau acoperite de hârtii, unele mototolite, altele netede. Hârtiile acopereau chiar şi terminalul computerului, astfel încât chiar dacă ar fi fost pornit, afişajul n-ar fi putut să funcţioneze. Arăta precum o cameră tipică de adolescent, mai ales că Grego îşi întinsese picioarele pe perete, labele lui desculţe mişcându-se într-un ritm straniu, răsucindu-se în aer înainte şi înapoi, înainte şi înapoi. Care să fi fost

muzica lui interioară?

— *Boa tarde, Tia Valentine,* spuse Olhado.

Grego nu o învrednici nici măcar cu o privire.

— Deranjez cumva?

— Ai picat la ţanc, spuse Olhado. Suntem pe punctul de a reconceptualiza universul. Am descoperit principiul edificator conform căruia dorinţa este motorul general şi toate făpturile vii apar cât ai clipi de nicăieri, oricând ai nevoie de ele.

— Dacă dorinţa face totul, zise Valentine, putem să ne dorim zborul cu viteze hiperluminice?

— Chiar acum, Grego prelucrează în gând partea matematică, deci din punct de vedere funcţional e ca şi mort. Dar răspunsul e afirmativ. Cred că a prins un fir – o clipă mai devreme urla şi ţopăia pe-aici. Am trăit experienţa maşinii de cusut.

— Aha, făcu Valentine.

— E o poveste veche, de la cursul de ştiinţă. Oamenii care doreau să inventeze maşini de cusut dădeau mereu greş pentru că se încăpăţânau să imite mişcările naturale ale cusutului manual, înfigând acul în material şi trăgând în urmă aţa trecută prin ureche. Părea un lucru evident, până când cineva s-a gândit pentru prima oară să pună urechea în vârful acului şi să folosească două fire de aţă în loc de unul singur. O abordare indirectă, complet nefirească, pe care, la o adică, nici acum n-o pricep.

— Vasăzică, o să ne „coasem” calea prin spaţiul cosmic?

— Într-un fel. Distanţa cea mai scurtă dintre două puncte nu e în mod necesar o dreaptă. Asta vine de la ce-a aflat Andrew de la Matcă. Felul cum cheamă nu ştiu ce soi de creatură dintr-un spaţiu-timp alternativ când creează o nouă regină. Grego a preluat-o imediat ca pe o dovadă că *există un* spaţiu non-real. Nu mă-ntreba ce înţelege el prin asta. Eu îmi câştig existenţa făcând cărămizi.

— Un spaţiu real ireal, îl corectă Grego. Ai reţinut pe dos.

— Trezirea din morţi, zise Olhado.

— Ia loc, Valentine, o invită Grego. Celula mea nu-i cine ştie ce, dar e casa mea. Matematica chestiei ăsteia e încă nebunie, dar pare să se potrivească. O să trebuiască să petrec ceva timp împreună cu Jane pe probleme asta, ca să fac calcule cu adevărat exacte şi să desfăşor câteva simulări, dar dacă Matca are dreptate şi există un spaţiu atât de universal adiacent cu spaţiul nostru încât filotele pot pătrunde aici din celălalt spaţiu

în orice punct, dacă postulăm că trecerea se poate face şi în sens invers, dacă Matca nu se înşală nici când spune că celălalt spaţiu conţine filote exact ca şi al nostru, cu deosebirea că în celălalt spaţiu – să-i spunem Exterior – filotele nu sunt organizate conform unei legi naturale, fiind în schimb doar nişte posibilităţi, atunci iată ce-ar putea să funcţioneze…

— Sunt nişte „dacă” îngrozitor de mari, observă Valentine.

— Ai uitat, spuse Olhado. Pornim de la premisa că dorinţa e totul.

— Exact, am uitat să precizez asta, zise Grego. Presupunem de asemenea că Matca are dreptate şi când spune că filotele neorganizate reacţionează la configuraţiile din mintea cuiva, asumându-şi imediat rolul disponibil din perspectiva configuraţiei. În aşa fel încât lucrurile care sunt cuprinse mental în Exterior ajung să existe imediat aici.

— Toate sunt cât se poate de limpezi, spuse Valentine. Sunt surprinsă că nu v-aţi gândit la ele până acum.

— Corect, aprobă Grego. Iată deci cum vom face. În loc să încercăm să deplasăm fizic particulele care compun astronava, pasagerii şi încărcătura ei de la Steaua A la Steaua B, pur şi simplu ni le imaginăm pe toate – întreaga configuraţie, inclusiv conţinutul ei uman – ca existând nu în Interior, ci în exterior. În acela moment, toate filotele care compun astronava şi oamenii din ea se dezorganizează, fac trecerea spre Exterior şi acolo se reasamblează în conformitate cu configuraţia familiară. După care facem din nou acelaşi lucru şi ne întoarcem în Interior – numai că acum ajungem la Steaua B. Preferabil, pe o orbită situată la o distanţă sigură.

— Dacă fiecărui punct de aici îi corespunde un punct din Exterior, spuse Valentine, nu vom fi nevoiţi să călătorim acolo, în loc de aici?

— Acolo regulile sunt diferite. Nu există noţiunea de localizare. Să presupunem că, în spaţiul *nostru,* localizarea – poziţia relativă– rezultă doar ca produs artificial al ordinii respectate de filote. E o *convenţie.* Tot aşa e şi distanţa, la drept vorbind. Noi măsurăm distanţa în funcţie de timpul necesar pentru a o parcurge – dar acel interval de timp e necesar numai pentru că filotele din care sunt alcătuite materia şi energia respectă convenţiile legilor naturale. Ca, de exemplu, viteza luminii.

— Nu fac decât să se supună limitei de viteză.

— Da. Exceptând limita de viteză, *dimensiunea* universului

nostru e arbitrară. Dacă ai privi universul ca pe o sferă, atunci, stând undeva în afara sferei, n-ai putea spune dacă are un diametru de câţiva centimetri, de un miliard de ani lumină sau de un micron.

— Iar când ajungi în Exterior…

— Atunci universul din Interior are exact aceeaşi dimensiune ca oricare dintre filotele dezorganizate de acolo: nici un fel de dimensiune. Mai mult, fiindcă acolo nu există localizare, toate filotele din spaţiul acela sunt la fel de aproape sau de non-aproape de poziţia universului nostru, deci putem reintra în spaţiul din Interior în orice punct.

— Când vorbeşti astfel, pare ceva aproape simplu, zise Valentine.

— Ei, da, mă rog, mormăi Grego.

— E mai grea partea cu doritul, spuse Olhado.

— Pentru a menţine configuraţia, trebuie realmente să o *înţelegi,* continuă Grego. Fiecare filotă ce guvernează o configuraţie poate include numai propria sa parte de realitate. Ea se bazează pe filotele din cadrul configuraţiei sale, care trebuie să-şi facă treaba şi să menţină propriile lor configuraţii, şi se bazează de asemenea pe filota care guvernează configuraţia *din care* face parte şi o menţine la locul cuvenit. Filota atomului trebuie să încredinţeze filotelor neutronilor, protonilor şi electronilor sarcina să-şi ţină laolaltă propriile lor structuri interne iar filotei moleculei misiunea să menţină atomul la locul cuvenit, în vreme ce filota noastră se concentrează asupra propriei sale misiuni, şi anume păstrarea coeziunii dintre părţile componente ale atomului. Aşa pare să funcţioneze realitatea – cel puţin în acest model.

— Vasăzică, transplantăm întreaga chestie în Exterior şi apoi o aducem din nou în Interior, spuse Valentine. Asta am înţeles.

— Da, dar *cine?* Pentru că mecanismul de expediere necesită ca întreaga configuraţie pentru navă şi conţinutul ei să fie definită ca o structură de sine stătătoare, nu doar ca un conglomerat arbitrar. Vreau să spun că atunci când pui o încărcătură într-o navă şi pasagerii se îmbarcă, nu creezi o configuraţie vie, un organism filotic. Nu e ca şi cum ai da naştere unui prunc – ăsta-i un organism care-şi poate menţine integritatea. Nava şi conţinutul ei nu sunt decât o reuniune de elemente disparate. Ele se pot separa în orice moment. Deci atunci când transplantezi toate filotele în spaţiul dezorganizat, lipsit de localizare sau de individualizare, sau de orice alt

principiu organizatoric, cum se reasamblează ele? Şi chiar dacă s-ar reasambla în structurile pe care le cunosc, ce vei avea? Un noian de atomi. Poate chiar celule şi organisme vii, dar fără costume spaţiale şi astronavă, pentru că astea nu sunt vii. Toţi atomii şi poate chiar moleculele plutesc la întâmplare, probabil copiindu-se alandala, pe măsură ce filotele dezorganizate de acolo încep să reproducă configuraţia, dar nu mai ai nici o *navă.*

— Fatal.

— Nu, probabil că nu, zise Grego. Cine poate şti? Acolo, toate regulile sunt diferite. Problema e că nu-i cu putinţă să ie aduci *înapoi în* spaţiul *nostru în* starea aceea, pentru că asta *ar fi* fatal, fără doar şi poate.

— Deci, nu putem.

— Nu ştiu. Realitatea se menţine în spaţiul din Interior pentru că toate filotele din care e alcătuită se conformează regulilor, îşi cunosc reciproc configuraţiile şi ele însele respectă aceleaşi configuraţii. Poate că totul se va menţine laolaltă şi în spaţiul din Exterior, atâta timp cât astronava, împreună cu încărcătura şi pasagerii ei, sunt pe deplin *cunoscute.* Atâta timp cât există un „cunoscător” care să poată reţine întreaga structură în mintea ei.

— A ei?

— Cum spuneam, trebuie să apelez la Jane să efectueze calculele. Ea trebuie să vadă dacă are acces la suficientă memorie ca să cuprindă configuraţiile relaţiilor din interiorul unei astronave. Pe urmă trebuie să vadă dacă poate să ia acea configuraţie şi să-şi imagineze noua ei poziţie.

— Asta-i partea cu doritul, interveni Olhado. Sunt foarte mândru de ea, pentru că eu am fost cel ce s-a gândit la necesitatea unui cunoscător care să deplaseze nava.

— De fapt, toată povestea asta îi aparţine lui Olhado, spuse Grego, dar intenţionez ca pe articolul respectiv să apară numele meu, fiindcă pe el nu-l interesează ascensiunea în carieră şi eu trebuie să fac o impresie îndeajuns de frumoasă ca oamenii să treacă cu vederea condamnarea asta a mea, dacă vreau să obţin un post la vreo universitate de pe o altă planetă.

— Ce tot vorbeşti acolo? întrebă Valentine.

— Vorbesc despre plecarea de pe această planetă de trei lulele. Nu pricepi? Dacă totul e adevărat, dacă *funcţionează,* atunci aş putea să zbor până la Rheims sau Baía sau… sau până pe Pămâ*nt şi s*ă mă întorc aici în week-end-uri. Consumul de energie e zero*, pent*ru că ieşim cu totul din cadrul legilor

naturale. Uzura vehiculelor ar fi neglijabilă.

— Nu-i chiar *neglijabilă,* spuse Olhado. Tot mai trebuie să ajungem de pe orbită pe planeta de destinaţie.

— Cum spuneam, totul depinde de ceea ce poate să conceapă Jane. Ea trebuie să fie capabilă să cuprindă cu mintea întreaga navă şi conţinutul ei. Trebuie să fie în stare să ne imagineze în Exterior şi din nou în Interior. Trebuie să fie în stare să se gândească la poziţiile relative exacte ale punctelor de pornire şi de sosire ale călătoriei.

— Cu alte cuvinte, călătoria cu viteze hiperluminice depinde în totalitate de Jane.

— Dacă ea n-ar exista, ar fi imposibil. Chiar dacă ar interconecta toate computerele, chiar dacă cineva ar putea să scrie un program pentru realizarea ei, ar fi inutil. Pentru că un program e doar o reuniune de elemente, nu o entitate. Nu e o… ce cuvânt a găsit Jane pentru asta? O aiúa.

— Termenul sanscrit pentru *viaţă,* îi explică Olhado lui Valentine. Cuvântul pentru filota ce guvernează o configuraţie ce menţine alte filote într-o anumită ordine. Cuvântul pentru entităţi– precum planetele, atomii, animalele sau stelele – care au o formă intrinsecă, durabilă.

— Jane e o aiúa, nu doar un program, deci poate să fie un cunoscător. Poate încorpora astronava ca o configuraţie în cadrul propriei sale configuraţii. O poate *asimila* şi *îngloba* astfel ca totuşi să rămână reală. O poate face parte din ea însăşi şi o poate cunoaşte la fel de perfect şi de inconştient cum aiúa ta îţi cunoaşte trupul şi îi menţine integritatea. Apoi o va purta cu ea în Exterior şi iarăşi în interior.

— Deci Jane trebuie să *plece?* întrebă Valentine.

— Dacă va reuşi, da, Jane va călători cu nava, zise Grego.

— Dar cum? Nu prea cred că putem s-o luăm cu noi într-o găleată.

— Asta e un lucru pe care Andrew l-a aflat de la Matcă. Ea există de fapt într-un anumit loc, aiúa ei are o poziţie precisă în spaţiul nostru.

— Unde?

— În Andrew Wiggin.

Cei doi avură nevoie de câtva timp ca să-i explice lucrurile aflate de Ender despre Jane de la Matcă. Era straniu să te gândeşti la această entitate-computer ca fiind centrată în trupul lui Ender, dar părea logic ca Jane să fi fost creată de către mătci în timpul campaniei desfăşurate de Ender împotriva lor.

Valentine sesiză însă o altă consecinţă imediată. Dacă nava mai rapidă decât lumina nu se putea duce decât acolo unde o ducea Jane, iar Jane se afla înăuntrul lui Ender, concluzia nu putea fi decât una singură.

— Deci *Andrew* trebuie să plece?

— *Claro.* Desigur, spuse Grego.

— E cam bătrân pentru un pilot de încercare, opină Valentine.

— În acest caz, ar fi doar un *pasager de* încercare. Se-ntâmplă doar să ţină pilotul înăuntrul lui.

— Nu e ca şi cum călătoria ar presupune vreun stres fizic, zise Olhado. Dacă teoria lui Grego se dovedeşte a fi întru totul corectă, o să stea pur şi simplu nemişcat şi, după câteva momente sau efectiv câteva microsecunde, se va afla în celălalt loc. Iar dacă treaba nu merge, o să rămână pur şi simplu pe loc, iar noi toţi să ne simţim ca nişte caraghioşi fiindcă ne-am închipuit că ne putem deplasa prin spaţiu numai dorindu-ne acest lucru.

— Iar dacă se dovedeşte că Jane îl poate duce în Exterior dar acolo nu mai poate stăpâni lucrurile, atunci va rămâne prizonier într-un loc unde nici măcar nu există noţiunea de loc, spuse Valentine.

— Păi, cam aşa e, recunoscu Grego. Dacă nu funcţionează decât pe jumătate, pasagerii vor fi într-adevăr morţi. Dar, fiindcă ne vom afla într-un loc unde timpul nu există, nu va conta pentru noi. Va fi doar o clipă eternă. Probabil că creierele noastre nici măcar nu vor avea timp să observe că experimentul a eşuat. Stază.

— Fireşte, dacă *funcţionează* vom purta cu noi propriul nostru spaţiu-timp, astfel că *va exista* durată. Prin urmare, n-o să ştim niciodată dacă eşuăm. Nu vom observa decât dacă reuşim.

— Dar eu o să ştiu dacă nu se mai întoarce niciodată, spuse Valentine.

— Aşa este, zise Grego. Dacă nu se va mai întoarce, atunci îţi vor rămâne câteva luni în care să ştii lucrul ăsta, până când flota ajunge aici şi ne trimite pe toţi şi pe toate în iad.

— Sau până când descolada dă peste cap genele tuturor şi ne omoară pe toţi, adăugă Olhado.

— Cred că aveţi dreptate, admise Valentine. Eşecul n-o să-i omoare mai rău decât dacă ar rămâne aici.

— Dar vezi şi tu cum ne presează timpul, spuse Grego. Nu

ne-a mai rămas prea mult până când Jane va rămâne fără conexiunile inter-ansiblu. Andrew spune că până la urmă s-ar putea să supravieţuiască, dar va fi o infirmă. Va suferi un atac cerebral ireparabil.

— Deci, chiar dacă funcţionează, primul zbor s-ar putea să fie şi ultimul.

— Nu, zise Olhado. Zborurile sunt *instantanee.* Dacă treaba merge, poate să ne transporte pe toţi de pe această planetă în exact timpul necesar să ne urcăm şi să coborâm din astronavă.

— Vrei să spui că poate să „decoleze” de pe *suprafaţa* planetei?

— E încă îndoielnic. S-ar putea să nu fie în stare decât să calculeze poziţia într-un interval de, să zicem, zece mii de kilometri. Nu se vor produce explozii sau probleme de deplasare, dat fiind că filotele vor reintra în spaţiul din Interior gata să se supună din nou legilor naturale. Dar dacă astronava reapare în centrul unei planete, va fi destul de greu de săpat drumul spre suprafaţă.

— Dacă ea poate să fie realmente precisă – de exemplu, în limita a câţiva centimetri – atunci zborurile s-ar putea desfăşura de la suprafaţă la suprafaţă.

— Bineînţeles că visăm, spuse Grego. Jane o să vină şi-o să ne spună că tot n-ar putea să cuprindă informaţiile care i-ar trebui ca să facă o astronavă să călătorească în felul ăsta chiar dacă ar acoperi toată galaxia cu procesoare. Dar, deocamdată, încă mai pare posibil iar eu mă simt *bine!*

La replica aceasta, Grego şi Olhado începură să chiuie şi să râdă atât de zgomotos încât primarul Kovano veni la uşă ca să se asigure că Valentine nu păţise nimic. Spre stinghereala ei, fu surprinsă râzând şi chiuind cot la cot cu cei doi fraţi.

— Să înţeleg că suntem fericiţi? întrebă Kovano.

— Cred că da, zise Valentine, încercând să-şi recompună o mină serioasă.

— Pe care din multele noastre probleme am rezolvat-o?

— Probabil că nici una, spuse Valentine. Ar fi prea stupid de convenabil dacă universul ar putea fi manipulat în felul acesta.

— Dar v-aţi gândit la *ceva.*

— Aceste genii ale metafizicii au născocit o posibilitate complet improbabilă. Poate le-ai strecurat ceva ciudat în mâncare.

Kovano râse şi-i lăsă singuri, dar vizita lui reuşi să-i readucă la o stare de seriozitate.

— *Este* posibil? întrebă Valentine.

— Niciodată nu m-aş fi gândit la aşa ceva, spuse Grego. Vreau să spun – apare problema originii.

— De fapt, treaba asta *răspunde* la problema originii, zise Olhado. Teoria Big Bang-lui e cunoscută încă…

— Încă înainte ca eu să mă fi născut, preciză Valentine.

— Probabil, spuse Olhado. Dar ceea ce nimeni nu a fost în stare să explice e *de ce* a trebuit să aibă loc un Big Bang. În felul acesta însă, fenomenul capătă o logică stranie. Dacă cineva în stare să cuprindă în mintea lui configuraţia întregului univers ar fi păşit în Exterior, atunci toate filotele de acolo s-ar fi ordonat *în* locul cel mai mare din configuraţie pe care l-ar fi putut controla. Întrucât acolo nu există timp, treaba asta putea să dureze un miliard de ani sau o microsecundă, atât cât era necesar, iar când totul ar fi fost aranjat, *bum,* iată-le, întregul univers apare dintr-o dată într-un nou spaţiu din Interior. Şi pentru că nu exista nici distanţă, nici poziţie – nu exista localizare – atunci întreaga chestie ar fi început de la dimensiunea unui punct geometric…

— Altfel spus, nici un fel de dimensiune, explică Grego.

— N-am uitat de tot geometria, spuse Valentine.

— … După care s-ar fi extins imediat, creând spaţiul în timp ce creştea. Iar în timp ce creştea, timpul s-ar fi încetinit… sau trebuia să spun că şi-ar fi mărit viteza de scurgere?

— N-are importanţă, zise Grego, totul depinde dacă te afli în interiorul noului spaţiu sau în Exterior, sau în vreun alt spaţiu interior.

— În orice caz, acum universul pare să fie constant în timp şi să se extindă în spaţiu. Dar, dacă ai vrea, ai putea la fel de uşor să-l vezi constant în dimensiune şi variabil în *timp.* Viteza luminii scade, astfel că durează mai mult să ajungi dintr-un loc în altul, numai că nu ne putem da seama că scade pentru că toate celelalte încetinesc proporţional. Cum zicea şi Grego înainte, universul în care trăim are şi acum, în termeni absoluţi, exact dimensiunea unui punct geometric – dacă te uiţi la el din Exterior. Orice creştere ce pare să se producă în Interior e doar o problemă de poziţie relativă şi de timp.

— Şi ceea ce mă ucide, spuse Grego, e că prin mintea lui Olhado se perindă de ani de zile exact genul ăsta de lucruri. Această imagine a universului ca punct adimensional în spaţiul din Exterior este felul cum a gândit el dintotdeauna. Nu se poate spune că a fost primul care s-a gândit la aşa ceva, dar el

este singurul care a crezut cu adevărat în această idee şi a văzut legătura dintre ea şi non-locul unde Andrew zice că se duce Matca ca să-şi găsească aiúa.

— Dacă tot ne jucăm de-a metafizica, zise Valentine, atunci unde a început toată povestea asta? Dacă ceea ce credem noi că ar fi realitatea nu e decât o configuraţie pe care cineva a dus-o în Exterior iar universul a început să fiinţeze aşa, dintr-o dată, atunci făptura aia, care-o fi fost, probabil că mai hoinăreşte şi acum, împrăştiind universuri pe oriunde se duce. De unde a venit ea? Şi ce a fost înainte să înceapă să facă chestia asta? Şi, de altfel, cum a ajuns să existe acest Exterior?

— Asta-i o logică tipică spaţiului interior, răspunse Olhado. Aşa concepi lucrurile când încă mai crezi în spaţiu şi timp ca noţiuni absolute. Te gândeşti că totul începe şi se termină, că lucrurile au o origine, pentru că aşa se întâmplă în universul observabil. Chestia e că în Exterior nu există deloc astfel de reguli. Exteriorul a fost şi va fi întotdeauna acolo. Numărul de filote de acolo e infinit şi toate au existat întotdeauna. Indiferent cât de multe scoţi ca să le pui în universurile organizate, vor rămâne tot atâtea câte au fost întotdeauna.

— Dar cineva trebuia să *înceapă* să creeze universul.

— De ce? întrebă Olhado.

— Fiindcă... fiindcă...

— Nimeni nu a început *vreodată.* Întotdeauna a fost. Vreau să spun că dacă n-ar fi fost deja, n-ar fi *putut* începe. În Exterior, unde nu există configuraţii, ar fi fost imposibil să se conceapă o configuraţie. Prin definiţie, ele pot să acţioneze pentru că literalmente nu pot nici măcar să se găsească pe ele însele.

— Dar cum e posibil să fi fost întotdeauna?

— Gândeşte-te la asta ca şi cum acest moment de timp, realitatea în care trăim în clipa asta, această stare a întregului univers... a tuturor universurilor...

— *Acum.*

— Întocmai. Gândeşte-te că *acum* ar fi suprafaţa unei sfere. Timpul se mişcă prin haosul din Exterior ca suprafaţa unei sfere în expansiune, ca un balon care se umflă. Afară – haosul. Înăuntru – realitatea. Crescând în permanenţă... cum ai spus tu, Valentine. Făcând să apară universuri tot timpul.

— Dar de unde a venit acest balon?

— OK, deci avem un balon. O sferă în expansiune. Dar acum gândeşte-te la ea ca la o sferă cu raza infinită.

Valentine încercă să se gândească ce-ar putea să însemna

acest lucru.

— Suprafaţa ar fi complet plană.

— Corect.

— Şi niciodată n-ai putea să faci ocolul ei complet.

— Şi asta e corect. Infinit de mare. Imposibil să numeri măcar toate universurile existente de partea realităţii. Iar acum, pornind de la margine, te urci într-o astronavă şi te deplasezi înăuntru, către centru. Cu cât ajungi mai departe, cu atât mai vechi este totul. Toate universurile, din ce în ce mai vechi. Când ajungi la primul?

— Păi, nu ajungi, zise Valentine. Nu ajungi dacă te deplasezi cu o viteză finită.

— Nu ajungi în centrul unei sfere cu rază infinită pornind de la suprafaţă, pentru că oricât de departe ai merge, oricât de rapid, centrul, începutul, rămâne mereu infinit de departe.

— Şi acela e locul unde a început universul.

— Eu o cred, spuse Olhado. Cred că-i adevărat.

— Deci universul funcţionează în felul acesta pentru că întotdeauna a funcţionat în felul acesta, conchise Valentine.

— Realitatea funcţionează aşa pentru că asta este realitatea. Tot ce nu funcţionează aşa se-ntoarce imediat în haos. Tot ce funcţionează traversează graniţa spre realitate. Linia de demarcaţie e în permanenţă la locul ei.

— Ceea ce-mi place la nebunie, spuse Grego, e ideea că, după ce vom fi început să ne preumblăm cu viteze instantanee în realitatea *noastră,* ce ne poate opri să descoperim altele? Nişte universuri cu totul noi?

— Sau să *creăm* altele, spuse Olhado.

— Corect, spuse Grego. Ca şi cum eu sau tu am putea efectiv să cuprindem cu minţile noastre configuraţia unui întreg univers.

— Dar poate că *Jane* ar putea, spuse Olhado. N-ar putea?

— Ceea ce spuneţi voi, zise Valentine, e că s-ar putea ca Jane să fie Dumnezeu.

— Probabil că ne ascultă chiar acum, zise Grego. Computerul e pornit, chiar dacă afişajul e blocat. Pariez că se-nfioară de plăcere pe chestia asta.

— Poate că fiecare univers durează suficient de mult ca să producă ceva ca Jane, zise Valentine. Pe urmă ea pleacă şi creează alte şi…

— Şi tot aşa, la nesfârşit, zise Olhado. De ce nu?

— Bine, dar ea e un *accident,* protestă Valentine.

— Nu, spuse Grego. Ăsta-i unul din lucrurile pe care Andrew le-a aflat astăzi. Trebuie să vorbeşti cu el. Jane nu a fost un accident. Din câte ştim, nu *există* accidente. Din câte ştim, totul a făcut parte din configuraţie de la început.

— Totul în afară de noi, zise Valentine. Acea... care-i cuvântul pentru filota care ne guvernează?

— Aiúa, zise Grego, rostind apoi cuvântul pe litere.

— Da, spuse ea. În orice caz, *voinţa* noastră, cu tot ce are ea mai puternic sau mai slab. Şi ăsta-i motivul pentru care, atâta timp cât facem parte din configuraţia realităţii, suntem liberi.

— S-ar zice că eticianul începe să-şi între în rol, remarcă Olhado.

— Probabil că toată chestia asta e o mare aiureală, spuse Grego. Jane o să vină şi-o să ne râdă în nas. Dar, Nossa Senhora, e *distractiv,* nu-i aşa?

— Hei, din câte ştim, poate că tocmai din cauza asta şi există universul, râse Olhado. Pentru că e foarte amuzant să te plimbi prin haos şi să tot creezi realităţi. Poate că Dumnezeu se distrează de minune.

— Sau poate că abia aşteaptă ca Jane să se ducă acolo şi să-i ţină companie.

Era rândul lui Miro să stea cu Planter. Târziu... după miezul nopţii. N-ar fi avut cum să stea lângă el, să-l ţină de mână. Când intra în camera sterilă, Miro trebuia să îmbrace un costum de protecţie, nu atât pentru a nu se contamina, ci pentru a împiedica virusul descolada pe care-l purta în organismul său să ajungă la Planter.

„Dacă mi-aş tăia doar un pic costumul, i-aş salva poate viaţa."

În absenţa descoladei, prăbuşirea trupului lui Planter fusese rapidă şi devastatoare. Ştiau cu toţii că descolada se amestecase în ciclul reproductiv pequenino, dându-le acestora cea de-a treia viaţă ca arbori, dar până acum nu fusese limpede cât de mult din viaţa lor de zi cu zi depindea de virus. Fără intervenţia permanentă a descoladei, celulele au început să se lenevească, producţia moleculelor vitale de înmagazinare a energiei a încetat şi – lucrul de care se temuseră cel mai mult – sinapsele creierului au început să reacţioneze mai lent. Trupul lui Planter era plin de tuburi şi de electrozi şi se afla în raza de acţiune a mai multor câmpuri de scanare, astfel că Ela şi asistenţii ei pequenino puteau monitoriza de afară fiecare aspect al morţii

lui. În plus, în fiecare oră erau prelevate eşantioane de ţesut. Durerile erau atât de mari încât, atunci când izbutea să adoarmă, prelevarea eşantioanelor de ţesut nu-l trezea din somn. Şi totuşi, în pofida durerii, a cvasiapoplexiei care-i afecta creierul, Planter rămânea cu încăpăţânare lucid. Parcă ar fi fost hotărât să dovedească faptul că, şi fără descolada, un pequenino poate să fie inteligent numai prin forţa voinţei. Bineînţeles, Planter nu făcea asta de dragul ştiinţei. O făcea din demnitate.

Adevăraţii cercetători nu-şi puteau permite luxul de a intra acolo, îmbrăcaţi în costumele spaţiale, ca să-l veghez şi să stea de vorbă cu el. Numai cei ca Miro, copiii lui Jakt şi Valentine – Syfte, Lars, Ro, Varsam – şi Plikt, femeia aceea ciudată şi tăcută; oameni care nu aveau probleme urgente de care să se ocupe, suficient de răbdători să suporte aşteptarea şi îndeajuns de tineri ca să-şi îndeplinească cu precizie sarcinile – numai aceştia fuseseră repartizaţi pe schimburi. Ar mai fi inclus şi câte un pequenino în schimburile respective, dar toţi fraţii care cunoşteau destul de bine tehnologia umană făceau parte din echipele Elei sau Ouandei şi aveau prea mult de lucru. Dintre toţi cei care-şi petreceau timpul în camera sterilă cu Planter, prelevând eşantioanele de ţesut, hrănindu-l sau spălându-l, numai Miro îi cunoscuse pe pequeninos îndeajuns ca să poată comunica cu ei. Miro le putea vorbi în limba fraţilor, şi faptul acesta trebuia să constituie pentru el un soi de alinare, chiar dacă practic erau nişte străini, căci Planter se născuse după ce Miro plecase de pe Lusitania în călătoria lui de treizeci de ani.

Planter nu dormea. Avea ochii pe jumătate deschişi şi privea în gol, dar Miro ştia după mişcarea buzelor că vorbea. Recita, doar pentru sine, pasaje din cine ştie ce epopee a tribului său. Uneori intona fragmente din genealogia tribală. Când a făcut prima oară acest lucru, Ela s-a temut că începuse să delireze. Dar Planter le-a explicat insistent că o făcea ca să-şi testeze memoria, ca să se asigure că pierzând descolada nu-şi pierdea şi tribul – ceea ce ar fi fost ca şi cum s-ar fi pierdut pe sine.

Chiar acum, mărind volumul sonor în interiorul costumului său, Miro îl putea auzi pe Planter relatând povestea unui război îngrozitor cu pădurea lui Skysplitter, „copacul care chema tunetul”. Pe la mijlocul ei apărea o digresiune în care se spunea cum îşi căpătase Skysplitter numele. Această parte părea foarte veche şi de natura mitică, o poveste magică despre un frate care le-a purtat pe micile mame în locul unde cerul s-a deschis şi stelele s-au rostogolit pe pământ. Deşi Miro era pierdut în

propriile sale gânduri despre descoperirile zilei – originea lui Jane, ideea de călătorie prin dorinţă a lui Grego şi Olhado – din cine ştie ce motiv se pomeni ascultând cu atenţie cuvintele rostite de Planter. Când povestea se termină, Miro se văzu nevoit să intervină.

— Cât de veche e povestea asta?

— Veche, şopti Planter. Ai ascultat-o?

— Ultima parte.

Cu Planter putea să vorbească oricât de mult. Ori nu devenea nerăbdător din pricina încetinelii de exprimare a lui Miro – în fond, Planter nu pleca nicăieri – ori propriile sale procese cognitive încetiniseră până la a se armoniza cu ritmul poticnit al lui Miro. Oricare ar fi fost explicaţia, Planter îl lăsa pe Miro să-şi termine frazele şi-i răspundea ca şi cum ar fi ascultat cu mare atenţie.

— Am înţeles bine când ai spus că Skysplitter a luat cu el micile mame?

— Aşa e, şopti Planter.

— Dar nu s-a dus la un copac-tată.

— Nu. Doar le ducea cu el. Am auzit povestea cu ani în urmă, înainte să învăţ metodele ştiinţifice umane.

— Ştii ce-mi sugerează mie asta? Că povestea ar putea să vină dintr-o vreme când voi nu vă duceaţi micile mame la copacul-tată, când micile mame nu-şi asigurau subzistenţa lingând seva dinăuntrul copacului-mamă. În schimb, stăteau atârnate de protuberanţele de pe abdomenul masculului până când puii se maturizau suficient ca să iasă afară şi să înceapă să sugă în locul mamelor lor.

— De-asta ţi-am şi cântat-o, spuse Planter. Am încercat să mă gândesc ce s-ar fi întâmplat dacă am fi fost inteligenţi *înainte* de venirea descoladei. Până la urmă mi-am amintit fragmentul acela din povestea războiului lui Skysplitter.

— S-a dus în locul unde cerul s-a crăpat.

— Descolada trebuie să fia ajuns aici cumva, nu?

— Războiului lui Skysplitter a avut loc acum douăzeci şi nouă de generaţii. Nici pădurea noastră nu e atât de bătrână, dar am purtat cu noi cântecele şi poveştile din pădurea paternă.

— Totuşi, partea din poveste care se referă la cer şi stele ar putea să fie mult mai veche, nu?

— Foarte veche. Copacul tată Skysplitter a murit demult. Se poate să fi fost deja foarte bătrân când a avut loc războiul.

— Crezi că ar fi posibil ca asta să fie amintirea primului

pequenino care a descoperit descolada? Că virusul a fost adus aici de o astronavă şi că ceea ce a văzut el a fost un soi de vehicul de asolizare?

— De-asta am cântat-o.

— Dacă aşa stau lucrurile, atunci fără doar şi poate că aţi fost inteligenţi înainte de venirea descoladei.

— Toate au dispărut acum, spuse Planter.

— Ce să dispară? Nu înţeleg.

— Genele noastre de atunci. Nici nu se poate bănui ce a luat descolada de la noi şi ce a eliminat.

— Adevărat. S-ar putea ca fiecare virus să cuprindă în structura sa codul genetic complet pentru toate formele de viaţă indigene de pe Lusitania, dar e vorba de codul genetic aşa cum e *acum,* în starea controlată de descolada. Cum a fost acel cod înainte de venirea descoladei, nu mai poate fi reconstituit sau restabilit vreodată. E interesant. Să te gândeşti că încă înainte de virus voi aveaţi o limbă, cântece şi poveşti.

Apoi, deşi ştia că n-ar fi trebuit, adăugă:

— Poate că aşa nu mai e necesar ca tu să demonstrezi independenţa inteligenţei speciei pequenino.

— Încă o tentativă de a-l salva pe purceluş, spuse Planter.

O voce se făcu auzită în difuzor. O voce din afara camerei sterile.

— Poţi să ieşi acum.

Era Ela. În timpul schimbului lui Miro ar fi trebuit să doarmă.

— Schimbul meu mai durează trei ore, zise Miro.

— O să intre altcineva.

— Sunt destule costume.

— Am nevoie de tine aici, Miro.

Vocea Elei nu lăsa nici o şansă de refuz. În plus, ea conducea experimentul.

Câteva minute mai târziu, când ieşi, Miro înţelese ce se întâmplase. Quara se afla acolo, având pe chip o expresie glacială, iar Ela era cel puţin la fel de furioasă. Evident, se certaseră iarăşi, nimic surprinzător. Surprinzătoare era însăşi venirea Quarei aici.

— Ai putea la fel de bine să te întorci, zise Quara, imediat ce Miro ieşi din camera de sterilizare.

— Nici măcar nu ştiu de ce-am ieşit.

— Dumneaei insistă să aibă o conversaţie *confidenţială,* spuse Ela cu năduf.

— Te-a chemat afară, zise Quara, dar nu vrea să deconecteze

sistemul de monitorizare audio.

— Trebuie să înregistrăm fiecare moment al conversaţiilor lui Planter.

Miro oftă.

— Ela, maturizează-te.

— Eu? răbufni Ela. Eu să mă maturizez! Adică dumneaei vine aici de zici că-i Nossa Senora pe tron…

— Ela, o întrerupse Miro, taci din gură şi ascultă. Quara e singura speranţă a lui Planter de a scăpa cu viaţă din acest experiment. Pot să afirm cu toată convingerea că n-ar servi scopului acestui experiment dacă…

— În regulă, spuse Ela întrerupându-l, pentru că deja intuise argumentul şi se înclinase în faţa lui. Ea e inamicul tuturor fiinţelor de pe această planetă, dar am să întrerup monitorizarea audio pentru că doreşte să aibă o conversaţie *confidenţială* cu fratele pe care-l ucide.

Era prea mult pentru Quara.

— Nu trebuie să întrerupi nimic pentru mine. Îmi pare rău că am venit. A fost o greşeală stupidă.

— Quara! strigă Miro.

Ea se opri în uşa laboratorului.

— Îmbracă-ţi costumul şi du-te să vorbeşti cu Planter. Ce-are *el* de-a face cu ea?

Quara se mai uită o dată fioros la Ela, dar se îndreptă spre camera de sterilizare din care Miro tocmai ieşise.

Miro simţi o mare uşurare. Ştiind că nu avea nici un fel de autoritate şi că amândouă ar fi putut foarte uşor să-i spună ce să facă cu ordinele sale, faptul că se conformaseră sugera, în realitate, că ele *vroiau* să se conformeze. Quara dorea într-adevăr să vorbească cu Planter, iar Ela dorea într-adevăr ca ea s-o facă. Nu era exclus ca divergenţele personale să primejduiască vieţile celorlalţi. Poate că mai exista speranţă pentru familie.

— O să-l pornească din nou imediat ce ajung înăuntru, spuse Quara.

— Ba n-o să-l pornească, replică Miro.

— O să încerce, insistă Quara.

Ela o privi dispreţuitor.

— *Eu* ştiu să-mi respect cuvântul dat.

Nu-şi mai spuseră nimic. Quara intră în sala de sterilizare. Câteva minute mai târziu, soluţia anti-descolada cu care-i fusese stropit costumul începu să se usuce.

Auzindu-i paşii, Miro îi spuse Elei:
— Închide-l.
Ela apăsă un buton şi zgomotul paşilor încetă.
Miro auzi glasul lui Jane în ureche:
— Vrei să-ţi transmit tot ce-şi spun?
El îi răspunse subvocalizând:
— Poţi să asculţi şi acum ce se întâmplă înăuntru?
— Computerul este conectat la mai mult monitoare sensibile la vibraţii. Mi-am însuşit câteva şiretlicuri privind decodarea limbajului uman pe baza celor mai uşoare vibraţii, iar instrumentele sunt foarte sensibile.
— Dă-i înainte, spuse Miro.
— N-ai scrupule morale privind încălcarea confidenţialităţii?
— Nici unul, replică Miro.
Era în joc supravieţuirea unei planete. Şi-apoi, îşi ţinuse cuvântul: echipamentul de monitorizare audio *fusese* deconectat. Ela nu putea auzi ce se discuta.
La început, conversaţia se păstră în limitele banalului. „Cum te simţi?” „Foarte bolnav.” „Te doare tare?” „Da.”
Planter întrerupse schimbul de amabilităţi, atacând miezul problemei.
— De ce vrei ca toţi semenii mei să fie sclavi?
Quara oftă, dar, spre meritul ei, nu lăsă să i se vadă iritarea. Pentru urechea exersată a lui Miro, oftatul ei sugera o frământare emoţională reală. Nu avea nimic comun cu chipul sfidător pe care-l arăta familiei.
— Poate că nu tu ai făurit lanţurile, dar cheia e la tine şi refuzi s-o foloseşti.
— Descolada nu e un lanţ, zise ea. Un lanţ nu înseamnă nimic. Descolada e vie.
— Şi eu sunt. Toţi semenii mei sunt vii. De ce viaţa *lor* e mai importantă decât a noastră?
— Nu descolada vă ucide. Inamicii voştri sunt Ela şi mama mea. Ele sunt acelea care-ar fi în stare să vă omoare pe toţi ca scape de moarte.
— Fireşte, spuse Planter. Fireşte că aşa ar face. Aşa cum eu i-aş ucide pe toţi ca să-mi apăr neamul.
— Nu cu mine trebuie să te cerţi.
— Ba da. Fără cunoştinţele tale, oamenii şi pequeninos vor ajunge să se ucidă unii pe alţii, într-un fel sau altul. Nu vor avea de ales. Atâta timp cât descolada nu va putea fi îmblânzit, până la urmă va distruge omenirea sau omenirea va trebui să-l

distrugă – şi pe noi o dată cu el.

— N-or să-l distrugă niciodată, spuse Quara.

— Pentru că tu n-ai să-i laşi.

— Tot aşa cum nu i-aş lăsa să te ucidă nici pe tine. Viaţa raţională e viaţă raţională.

— Nu, spuse Planter. Cu raman poţi trăi şi poţi fi lăsat să trăieşti. Dar cu varelse nu se poate dialoga. Nu e posibil decât războiul.

— Nici pomeneală, ripostă Quara, lansându-se în aceeaşi argumentaţie folosită şi când Miro discutase cu ea.

Când termină, o vreme se lăsă liniştea.

— Mai vorbesc? întrebă Ela în şoaptă pe cei ce urmăreau monitoarele.

Miro nu auzi nici un răspuns – probabil că cineva scuturase din cap în semn că nu.

— Quara, şopti Planter.

— Sunt tot aici, răspunse ea.

Spre meritul ei, tonul bătăios îi dispăruse iarăşi din glas. Cruzimea corectitudinii ei morale nu-i dădea nici un pic de bucurie.

— Nu aceasta e motivul pentru care nu vrei să ne ajuţi, spuse Planter.

— Ba da.

— Ne-ai ajuta cât ai clipi din ochi dacă n-ar trebui să cedezi în faţa familiei tale.

— *Nu-i* adevărat! strigă ea.

Aşa deci... Planter atinsese o coardă sensibilă.

— Eşti atât de sigură că ai dreptate numai pentru că ei sunt atât de siguri că te înşeli.

— Am dreptate!

— Când ai mai văzut tu pe cineva care nu are nici o îndoială şi care să aibă totodată dreptate într-o anumită privinţă?

— Am îndoielile mele, şopti Quara.

— Ascultă-ţi îndoielile, spuse Planter. Salvează-mi neamul. Şi pe-al tău.

— Ce drept am eu să aleg între descolada şi semenii mei?

— Exact. Cu ce drept iei tu o astfel de decizie?

— Nu iau, ci amân o decizie.

— Ştii ce poate să facă descolada. Ştii ce *va* face. Amânarea unei decizii *e* o decizie.

— Nu e o decizie. Nu e o *acţiune.*

— Refuzi să încerci oprirea unei crime pe care ţi-ar fi uşor s-o

opreşti – cum să nu fie asta o crimă?

— De-asta ai vrut să mă vezi? Încă unul care să-mi spună ce să fac?

— Am acest drept.

— Pentru că ai luat hotărârea să devii un martir şi să mori?

— Nu mi-am pierdut încă minţile.

— Bun. Ţi-ai demonstrat punctul de vedere. Acum lasă-i să introducă din nou descolada aici şi să te salveze.

— Nu.

— De ce? Eşti chiar aşa de sigur că ai dreptate?

— Pentru propria mea viaţă pot să hotărăsc chiar eu. Nu sunt ca tine, nu decid ca alţii să moară.

— Dacă oamenii vor muri, şi eu am să mor cu ei.

— Ştii de ce vreau să mor? întrebă Planter.

— De ce?

— Ca să nu mai trebuiască să-i văd pe oameni şi pe pequeninos omorându-se din nou.

Quara lăsă capul în jos.

— Tu şi Grego – sunteţi amândoi la fel.

Lacrimile căzură pe viziera costumului ei.

— Asta-i o minciună.

— Amândoi refuzaţi să-i ascultaţi pe cei din jur. Voi le ştiţi mai bine pe toate, şi când aţi terminat ce v-aţi pus în gând să faceţi, multe făpturi nevinovate îşi găsesc moartea.

Quara se ridică.

— Mori atunci, spuse ea. Dacă tot sunt aşa o criminală, de ce-aş plânge din cauza ta?

Dar nu făcu nici un pas. „Nu vrea să plece”, îşi zise Miro.

— Spune-le, o îndemnă Planter.

Ea scutură din cap, atât de violent încât lacrimile îi săriră din ochi, stropind interiorul măştii. „Dac-o s-o ţină tot aşa, curând n-o să mai fie în stare să vadă nimic.”

— Dacă spui ceea ce ştii, toată lumea devine mai înţeleaptă. Dacă păstrezi un secret, atunci toţi ceilalţi sunt nişte proşti.

— Dacă le spun, descolada va muri!

— Atunci lasă-l să moară! ţipă Planter.

Efortul îl epuiză teribil. Preţ de câteva clipe, instrumentele din laborator o luară razna. Ela blestemă pe înfundate în timp ce lua legătura cu fiecare dintre tehnicienii care-i monitorizau pe cei doi.

— Aşa ai vrea tu să simt pentru tine? întrebă Quara.

— Aşa *simţi* tu pentru mine, şopti Planter. Dă-l încolo, lasă-l

să moară.

— Nu, spuse ea.

— Descolada a venit şi mi-a înrobit neamul. Ce mai contează atunci dacă e sau nu o specie inteligentă? E un tiran. Un criminal. Dacă o fiinţă omenească s-ar fi comportat aşa cum a făcut-o descolada, până şi tu ai fi fost de acord că trebuie să fie oprită, chiar dacă uciderea sa ar fi fost singura posibilitate. De ce să fie tratată o altă specie mai îngăduitor decât un membru al propriei tale specii?

— Pentru că descolada nu ştie ce face, zise Quara. Nu înţelege că noi suntem inteligenţi.

— Nu-i *pasă,* spuse Planter. Cei care au creat virusul ăsta l-au trimis fără să le pese dacă speciile pe care le capturează sau le ucide sunt sau nu senzitive. Asta e creatura pentru care tu vrei ca toţi semenii mei şi ai tăi să moară? Chiar atât de mare ţi-era ura faţă de propria-ţi familie încât să fii de partea unui monstru precum descolada?

Quara nu găsi nici un răspuns. Se lăsă pe taburetul de lângă patul lui Planter.

Planter întinse mâna şi şi-o aşeză pe umărul ei. Costumul nu era atât de gros încât să nu-i simtă apăsarea, cu toate că era foarte slabă.

— În ceea ce mă priveşte, nu-mi pasă că mor, urmă Planter. Poate datorită celei de-a treia vieţi, noi, pequeninos, nu avem aceeaşi frică de moarte ca voi, cu viaţa voastră prea scurtă. Dar, Quara, chiar dacă nu-mi va fi dată a treia viaţă, voi *avea* acea nemurire pe care-o aveţi voi oamenii. Numele meu va trăi în poveşti. Chiar dacă nu voi fi copac, numele meu va trăi. Şi ceea ce am făcut. Voi puteţi să spuneţi că am hotărât să fiu un martir degeaba, dar fraţii mei înţeleg. Rămânând limpede şi inteligent până la capăt, dovedesc că ei sunt cea ce sunt. Descolada ne poate sili să facem multe lucruri, dar nu ne stăpâneşte până în miezul fiinţei noastre. Există în noi un loc care este adevăratul nostru eu. Nu-mi pasă că mor. Voi trăi veşnic în fiecare pequenino care este liber.

— De ce spui asta când numai eu te pot auzi?

— Pentru că numai tu ai puterea să mă omori definitiv. Numai tu ai puterea să faci ca moartea mea să nu însemne nimic, ca toţi semenii mei să moară după mine şi să nu mai rămână nici unul care să-şi amintească. De ce nu ţi-aş lăsa doar ţie testamentul meu? Numai tu vei decide dacă are sau nu vreo valoare.

— Te urăsc pentru asta, spuse ea. Ştiam că ai s-o faci.

— Ce să fac?

— Să mă simt atât de îngrozitor încât să fiu nevoită să… cedez!

— Dacă ai ştiut că am s-o fac, de ce-ai venit?

— Nu trebuia să vin! Ce bine era să nu fi venit!

— Am să-ţi spun eu de ce-ai venit. Ai venit pentru ca eu să te determin să cedezi, aşa încât s-o faci de dragul meu, nu pentru familia ta.

— Deci, sunt marioneta ta?

— Exact invers. Tu ai hotărât să vii aici. Tu te foloseşti de mine ca să te determin să faci ceea ce, de fapt, chiar tu vrei să faci. În sufletul tău ţi-ai păstrat omenia, Quara. Vrei ca semenii tăi să trăiască. De n-ar fi aşa, ai fi un monstru.

— Numai faptul că eşti pe moarte nu te face mai înţelept, spuse ea.

— Ba da, replică Planter.

— Şi dacă ţi-aş spune că n-am să cooperez *niciodată* la uciderea descoladei?

— Te-aş crede, zise Planter.

— Şi m-ai urî.

— Da.

— Nu poţi.

— Ba pot. Nu sunt un creştin foarte bun. Nu sunt capabil să-l iubesc pe cel ce hotărăşte să ne ucidă pe mine şi pe toţi semenii mei.

Quara nu spuse nimic.

— Poţi să pleci acum. Am spus tot ce-am avut de spus. Acum vreau să-mi cânt poveştile şi să rămân inteligent până când moartea va veni în sfârşit.

Ea se ridică şi ieşi imediat în sala de sterilizare.

Miro se întoarse către Ela.

— Scoate-i pe toţi din laborator, îi spuse el.

— De ce?

— Pentru că nu-i exclus să iasă şi să-ţi spună ce ştie.

— Atunci eu ar trebui să ie şi ceilalţi să rămână, zise Ela.

— Nu, spuse Miro. Numai ţie o să-ţi spună vreodată.

— Dacă crezi *aşa ceva,* atunci eşti complet…

— Spunându-i altcuiva, n-ar suferi îndeajuns ca să fie satisfăcută, zise Miro. Toată lumea afară.

Ela reflectă o clipă.

— În regulă, spuse ea, adresându-se celorlalţi. Întoarceţi-vă

în laboratorul principal şi monitorizaţi-vă computerele. Dacă ne spune ceva, am să intru pe reţea şi veţi vedea ce introduce pe măsură ce cădem de acord. Dacă puteţi înţelege ceva din ce vedeţi, mergeţi mai departe pe calea respectivă. Chiar dacă ştie într-adevăr ceva, tot n-o să avem prea mult timp la dispoziţie să proiectăm un virus pe care să i-l administrăm lui Planter până să moară. Plecaţi.

Toată lume plecă.

Când Quara ieşi din sala de sterilizare, îi găsi numai pe Ela şi pe Miro.

— Continui să cred că nu e bine să omorâm descolada înainte de a încerca să comunicăm cu el, zise ea.

— Se prea poate, spuse Ela. Ştiu doar că o voi face dacă am să pot.

— Adu-ţi fişierele. Am să-ţi spun tot ce ştiu despre inteligenţa descoladei. Dacă funcţionează şi Planter scapă cu viaţă, am să-l scuip în faţă.

— Poţi să-l scuipi de o mie de ori, zise Ela. Numai să trăiască.

Fişierele ei apărură în display. Quara începu să arate spre anumite regiuni ale modelului virusului descolada. După câteva minute, Quara stătea în faţa terminalului, tastând, arătând, vorbind, în timp ce Ela punea întrebări.

Jane se făcu auzită în urechea lui Miro:

— Mica ticăloasă, spuse ea. Nu şi-a păstrat fişierele în alt computer. Tot ce ştia, ţinea în minte.

A doua zi, spre sfârşitul după amiezii, Planter ajunsese în pragul morţii, iar Ela în pragul epuizării.

Echipa ei lucrase toată noaptea; Quara îi ajutase tot timpul, citind neobosită toate rezultatele obţinute de asistenţii Elei, criticând, semnalând erorile. Până la jumătatea dimineţii, conturaseră un plan pentru un virus trunchiat, care ar fi trebuit să funcţioneze. Întreaga capacitate de exprimare dispăruse, ceea ce însemna că noii viruşi nu ar mai fi fost în stare să comunice între ei. De asemenea, dispăruseră şi aptitudinile analitice. Rămăseseră însă nealterate toate părţile virusului care asigurau funcţiile fiziologice ale speciilor indigene de pe Lusitania. Atât cât se putea prognoza, fără să aibă la dispoziţie un eşantion de lucru al virusului, noul proiect avea toate caracteristicile necesare: un virus descolada complet funcţional în ciclurile de viaţă ale speciilor lusitane, inclusiv pequenino, şi totodată complet incapabil să guverneze şi să regularizeze

planeta. Noul virus a primit numele *recolada.* Cel vechi fusese numit după funcţia sa dezintegratoare; cel nou, după funcţia care-i rămăsese, aceea de a ţine laolaltă perechile de specii care alcătuiau viaţa indigenă de pe Lusitania.

Ender ridică o obiecţie: dacă descolada îi adusese pe pequeninos într-o stare expansionistă şi beligerantă, noul virus se putea să-i blocheze în starea respectivă. Dar Ela şi Quara îi răspunseseră într-un glas că folosiseră intenţionat ca model o versiune mai veche a descoladei, dintr-o perioadă când pequeninos erau mai relaxaţi, mai „ei înşişi”. Pequeninos care lucrau la proiect au fost de acord; timpul era prea scurt ca să-i mai consulte şi pe alţii, în afară de Human şi Rooter, care au fost şi ei de aceeaşi părere.

Cu cele aflate de la Quara despre acţiunile descoladei, Ela a numit totodată o echipă să lucreze la o bacterie ucigaşă, care avea să se răspândească rapid pe întreaga geealogie a planetei, descompunând virusul şi ucigându-i. Bacteria avea să recunoască vechiul descolada tocmai după elementele absente din noul descolada. Administrarea simultană a recoladei şi a bacteriei ucigaşe ar fi trebuit să rezolve problema.

Nu mai rămăsese decât o singură problemă: obţinerea propriu-zisă a noului virus. Începând cu mijlocul dimineţii, Ela se ocupase direct de acest proiect. Quara cedase fizic şi adormise. La fel se întâmplase şi cu cei mai mulţi dintre pequeninos. Dar Ela îşi continuă eforturile, încercând să folosească de toate instrumentele de care dispunea ca să descompună virusul şi să-l recombine după tiparul stabilit.

Când Ender sosi după-amiază târziu ca să-i spună că virusul trebuia folosit „acum ori niciodată” dacă vroiau să-l salveze pe Planter, ea nu reuşi altceva decât să se prăbuşească şi să plângă din pricina epuizării şi a frustrării.

— Nu pot, şopti Ela.

— Atunci spune-i că l-ai realizat dar că nu-l poţi pregăti şi…

— Vreau să spun că nu poate fi obţinut.

— Dar l-ai proiectat.

— Da, l-am proiectat, l-am modelat. Dar nu poate fi *făcut.* Descolada are o concepţie realmente afurisită. Nu-l putem construi pornind de la zero pentru că sunt prea multe părţi care nu-şi păstrează coeziunea decât dacă ai exact acele secţiuni care să funcţioneze deja pentru a se reconstrui reciproc, pe măsură ce sunt distruse. Şi nu putem opera modificări asupra virusului din starea prezentă decât dacă descolada e măcar cât

de cât activ, în care caz desface ceea ce facem mai repede decât putem noi s-o facem. A fost proiectat să se autoinspecteze permanent ca să nu poată fi modificat, şi să fie atât de instabil în toate părţile ei componente încât e absolut irealizabil.

— Dar *ei* l-au făcut.

— Da, dar nu ştiu *cum.* Spre deosebire de Grego, eu nu pot să ies complet dintre limitele ştiinţei mele pe baza unui capriciu metafizic, să plăsmuiesc nişte lucruri şi să le fac să existe prin simpla dorinţă. Sunt obligată să respect legile naturii, aşa cum sunt ele în această clipă, şi nu există vreo lege care să-mi dea voie să-l fac.

— Deci ştim unde trebuie să mergem, dar nu putem ajunge acolo pornind de aici.

— Până astă-noapte nu ştiam destul ca să-mi dau seama dacă putem sau nu să proiectăm recolada, în consecinţă n-aveam cum să ştiu dacă îl putem realiza. Am crezut poate fi şi realizat dacă poate fi proiectat. Eram gata să-l fac în clipa când Quara s-a lăsat înduplecată. Tot ce-am obţinut a fost să ştim, definitiv şi irevocabil, că nu poate fi făcut. Quara a avut dreptate. Fără doar şi poate, am aflat de la ea destul ca să putem ucide toţi viruşii descolada de pe Lusitania, dar nu reuşim să obţinem recolada care să-l înlocuiască şi să menţină în stare de funcţionare viaţa lusitană.

— Dacă folosim bacteria virulicidă…

— Toţi pequeninos de pe planetă vor ajunge într-o săptămână sau două în starea în care e Planter acum. La fel şi toată iarba, toate păsările, toate plantele, totul. Sol pârjolit. O atrocitate, Quara a avut dreptate.

Izbucni din nou în plâns.

— Eşti prea obosită, spuse Quara, care se trezise şi arăta groaznic, deloc împrospătată de somn.

Quara părea gata să rostească o cruzime, ceva care să rimeze cu „Ce ţi-am spus eu?” Dar se răzgândi şi, apropiindu-se, îşi puse mâna pe umărul Elei.

— Eşti obosită, Ela. Trebuie să dormi.

— Da, şopti Ela.

— Dar mai întâi, hai să-i spunem lui Planter.

— Să-i spunem adio.

— Întocmai.

Porniră spre laboratorul unde se afla camera sterilă a lui Planter. Cercetătorii pequenino care dormiseră se treziseră acum şi luau parte cu toţii la veghea ultimelor clipe ale lui

Planter. Miro se afla iarăşi înăuntru, dar de data aceasta nu i-au mai spus să plece, deşi Ender ştia că atât Ela cât şi Quara ar fi dorit tare mult să intre acolo. Se mulţumiră în schimb să-i vorbească prin difuzoare, explicându-i ce găsiseră. În felul său, succesul parţial era mai rău decât eşecul complet, pentru că putea să ducă uşor la distrugerea întregii specii pequenino, dacă oamenii de pe Lusitania deveneau îndeajuns egoişti.

— N-o să-l folosiţi, şopti Planter.

Oricât de sensibile erau, microfoanele abia dacă-i putea sesiza glasul.

— *Noi* nu, zise Quara. Dar nu suntem singurii oamenii de aici.

— N-o să-l folosiţi, spuse el. Sunt sigurul care-o să moară în felul ăsta.

La ultimele cuvinte, glasul îl părăsi de tot; i-au descifrat mişcarea buzelor mai târziu, pe înregistrarea holografică. După aceste ultime vorbe, după ce le ascultă cuvintele de adio, Planter muri.

În clipa în care aparatele îi confirmară moartea, membrii pequenino ai grupului de cercetare dădură buzna în camera sterilă. Acum nu mai era nevoie de sterilizare. *Vroiau* să ducă descolada cu ei. Dându-l la o parte pe Miro, se puseră pe treabă, injectând virusul în toate părţile trupului lui Planter, sute de injecţii în câteva clipe. Era evident că se pregătiseră pentru momentul acesta. Îi respectaseră sacrificiul cât trăise, dar acum, după ce murise şi onoarea îi fusese satisfăcută, nu pregetau deloc să încerce să-l salveze pentru a treia viaţă, dacă puteau.

L-au dus în spaţiul deschis unde se aflau Human şi Rooter, aşezându-i într-un loc dinainte marcat, ce forma un triunghi echilateral cu cei doi copaci-tată tineri. Acolo i-au jupuit pielea şi i-au legat trupul de un par. În câteva ore crescu un copac şi, pentru scurt timp, au sperat că ar putea fi un copac-tată. Dar, după numai câteva zile, fraţii pricepuţi în recunoaşterea unui copac-tânăr au declarat că strădaniile fuseseră în zadar. Într-adevăr, era o formă de viaţă care-i conţinea genele, dar amintirile, voinţa, persoana care fusese Planter dispăruseră. Copacul era mut. Nici o minte nu avea să se alăture conclavului perpetuu al copacilor-tată. Planter hotărâse să se elibereze de descolada, chiar dacă astfel pierdea cea de-a treia viaţă, darul făcut de virus celor care-l posedau. Reuşise. Şi, pierzând, câştigase.

Reuşise de asemenea şi într-o altă privinţă. Pequeninos s-au abătut de la obiceiul de a uita rapid numele copacilor-frate. Deşi nici o mică mamă n-avea să se târască pe scoarţa lui, copacul-frate crescut din trupul său avea să fie cunoscut sub numele de Planter şi să fie tratat cu respect, ca şi cum ar fi fost un copac-tată, ca şi cum ar fi fost o persoană. Mai mult decât atât, isprava lui a fost povestită şi răspovestită pretutindeni pe Lusitania, oriunde trăiau pequeninos. El dovedise că specia pequenino era inteligentă şi fără descolada; fusese un sacrificiu nobil şi rostirea numelui lui Planter le aducea aminte tuturor semenilor săi de libertatea lor structurală faţă de virusul care-i înrobise.

Numai că moartea lui Planter nu a prilejuit nici un răgaz în pregătirile pentru colonizarea pequenino a altor planete. Adepţii lui Warmaker formau acum majoritatea şi, pe măsură ce se răspândea zvonul că oamenii aveau o bacterie capabilă să ucidă descolada, graba lor a crescut şi mai mult. „Grăbeşte-te”, îi spuneau ei Mătcii iarăşi şi iarăşi. „Grăbeşte-te, ca să putem evada de pe această planetă înainte ca oamenii să se hotărască să ne ucidă pe toţi.”

— Cred că pot s-o fac, spuse Jane. Dacă nava e mică şi simplă, încărcătura neglijabilă şi echipajul cât mai puţin numeros, atunci pot să păstrez în minte întreaga configuraţie. Dar călătoria trebuie să fie scurtă şi şederea în spaţiul exterior de scrută durată. Cât despre memorarea localizării începutului şi sfârşitului, asta-i o joacă de copii, pot s-o fac cu precizie de un milimetru, chiar mai puţin. Dacă aş dormi, aş putea s-o fac şi în somn. Nu se pune problema rezistenţei la acceleraţii sau a asigurării unor sisteme vitale sofisticate. Astronava poate fi construită imediat. Un mediu etanş, scaune, lumină, căldură. Dacă putem să ajungem efectiv acolo, să ţin totul sub control şi să ne întoarcem, atunci nu vom rămâne în spaţiu atât demult timp încât să consumăm tot oxigenul dintr-o incintă mică.

Se adunaseră cu toţii în cabinetul episcopului ca s-o asculte: întreaga familie Ribeira, familia lui Jakt şi Valentine, cercetătorii pequenino, câţiva preoţi, copii şi vreo zece alţi lideri ai coloniei umane. Episcopul insistase ca întâlnirea să aibă loc în cabinetul lui.

— Pentru că e spaţiu suficient, spusese el, şi fiindcă, dacă aveţi de gând să plecaţi şi să vânaţi înaintea lui Dumnezeu precum Nimrod, dacă aveţi de gând să trimiteţi către ceruri o navă precum Babel ca să căutaţi chipul Domnului, atunci vreau

să fiu de faţă şi să-l implor pe Dumnezeu să fie milostiv cu voi.

— Ce capacitate îţi rămâne? o întrebă Ender pe Jane.

— Nu prea mare. Şi aşa, toate computerele de pe cele O sută de Planete vor deveni mai leneşe în timpul călătoriei, căci mă folosesc de memoria lor ca să pot reţine configuraţia.

— Întreb pentru că vreau să încercăm un experiment cât suntem acolo.

— N-are rost să ocoleşti cuvântul, Andrew, spuse Ela. Noi toţi vrem să împlinim un miracol cât suntem acolo. Dacă ajungem în Exterior, înseamnă că Grego şi Olhado au probabil dreptate în privinţa faptului că acolo regulile sunt diferite, adică lucrurile pot fi create numai prin înţelegerea configuraţiei lor. Vreau să merg şi eu. Nu-i exclus ca, ajungând acolo cu configuraţia virusului recolada în minte, să-l pot crea. S-ar putea să fiu în stare să mă întorc cu un virus care nu poate fi creat în spaţiul real. Mă iei? Poţi să mă ţii acolo atât cât trebuie ca să fac virusul?

— Cât ar dura? întrebă Jane.

— Ar trebui să se întâmple instantaneu, răspunse Grego. În clipa când ajungem, oricare dintre configuraţiile complete pe care le avem în minte ar trebui să fie create într-un interval de timp prea scurt ca să fie sesizat de oameni. Timpul real va fi consumat de verificarea virusului astfel obţinut. Poate cinci minute.

— Da, zise Jane. Dacă reuşesc s-o fac, pot s-o fac pentru cinci minute.

— Restul echipajului, spuse Ender.

— Restul echipajului veţi tu şi Miro, zise Jane. Nimeni altcineva. Grego protestă cel mai vehement, dar nu singurul.

— Eu sunt pilot, spuse Jakt.

— *Eu* sunt singurul pilot al acestei nave, zise Jane.

— Olhado şi cu mine am fost cu ideea, spuse Grego.

— Ender şi Miro vor veni pentru că această călătorie nu se poate face în siguranţă fără ei. Sălăşluiesc în Ender – unde se duce el, mă poartă şi pe mine. Miro, pe de altă parte, a ajuns atât de apropiat de mine încât cred că face parte din configuraţia care reprezintă eul meu. Îl vreau acolo pentru că s-ar putea să nu fiu întreagă fără el. Pe nimeni altul. Nu mai pot cuprinde pe nimeni altul în configuraţie. Ela e singura în afară de cei doi.

— Atunci, ăsta-i noul echipaj, spuse Ender.

— Fără nici un fel de obiecţii, adăugă primarul Kovano.

— Va construi Matca nava? întrebă Jane.

— O va construi, zise Ender.

— Atunci, mai am să vă cer o singură favoare. Ela, dacă-ţi dau cele cinci minute, poţi să mai reţii în minte şi configuraţia unui alt virus?

— Virusul pentru Calea?

— Dacă-i putem ajuta, le suntem datori pentru sprijinul pe care ni l-au dat.

— Cred că da, sau măcar diferenţele dintre el şi varianta normală a descoladei. Asta-i tot ce-aş putea fi în stare să reţin– diferenţele.

— Şi cât de curând se vor putea întâmpla toate astea? întrebă primarul.

— Imediat ce Matca va construi nava, spuse Jane. Mai avem doar patruzeci şi opt de zile până când cele O Sută de Planete îşi vor întrerupe ansiblurile. Voi supravieţui acelei zile, ştim asta acum, dar voi rămâne infirmă. O să-mi ia un timp să-mi redobândesc amintirile pierdute, dacă voi mai reuşi vreodată. Nu voi mai putea susţine configuraţia unei nave care să meargă în Exterior până când nu-mi voi recăpăta memoria.

— Matca poate să construiască o navă simplă cu mult înaintea acestui termen, zise Ender. Într-o navă atât de mică nu e nici o speranţă să poată fi transportaţi toţi oamenii şi toţi pequeninos de pe Lusitania înainte de sosirea flotei, cu atât mai puţin înainte ca întreruperea reţelei s-o aducă pe Jane în imposibilitatea de a transporta nava. Dar va fi destul ca să ducem comunităţi pequenino noi, fără descolada – un frate, o soţie şi mai multe mici mame gestante – pe o duzină de planete şi să le stabilim acolo. Vom avea timp să ducem colonii cu noile mătci, deja fertilizate, să depună primele sute de ouă pe altă duzină de planete. Dacă treaba asta are vreo şansă şi nu vom sta ca nişte tâmpiţi într-o cutie de carton, dorindu-ne să zburăm, atunci ne vom întoarce cu pacea pentru planeta Lusitania, cu eliberarea dispersarea în condiţii de siguranţă a moştenirii genetice a celorlalte specii de raman de aici. Acum o săptămână, părea imposibil. Acum, sunt speranţe.

— Slăvit fie Domnul, spuse episcopul.

Quara izbucni în râs. Toată lumea îşi întoarse privirile spre ea.

— Îmi cer scuze. Mi-a trecut prin minte… Acum două săptămâni am auzit o rugăciune. O rugăciune adresată bunicului Gusto şi bunicii Cida, Os Venerados. Bunica spunea că dacă nu

există o cale de rezolvarea problemelor imposibile cu care ne confruntam, îl vor ruga pe Dumnezeu să deschidă o astfel de cale.

— Nu-i rea rugăciunea asta, aprecie episcopul. Poate că Dumnezeu a împlinit-o.

— Ştiu, tocmai la asta mă gândeam. Ce-ar fi dacă toată chestia despre Exterior şi Interior n-ar fi fost câtuşi de puţin reală înainte? Ce-ar fi dacă a devenit reală numai *datorită* rugăciunii?

— Păi, ce să fie? întrebă episcopul.

— Ei bine, nu credeţi că ar fi amuzant?

După toate aparenţele, nimeni n-a crezut.

16
Călătoria

— Aşadar, astronava oamenilor e gata acum, în timp ce pe-a noastră încă nu ai terminat-o.

— Cea pe care-au vrut-o ei e o cutie cu o uşă. Fără propulsie, fără sisteme vitale, fără spaţiu de depozitare. A voastră şi a noastră sunt mult mai complicate. N-am încetinit ritmul, deci va fi gata curând.

— De fapt, nu mă plâng, şi eu doream ca nava lui Ender să fie gata prima. E cea care ne dă o speranţă reală.

— Pentru noi e totuna. Am convenit cu Ender şi cu ai săi că descolada nu va fi în nici un caz anihilată aici, pe Lusitania, dacă recolada nu va fi sintetizată într-un fel sau altul. Dar când vom trimite noile mătci spre alte planete, vom distruge descolada de pe astronava care le va transporta, ca să eliminăm orice posibilitate de contaminare a noului nostru cămin. Numai astfel vom putea trăi fără teama că vom fi exterminaţi de acest varelse artificial.

— Ce faceţi voi pe nava voastră nu are nici o valoare pentru noi.

— Cu puţin noroc, nimic din toate acestea n-o să conteze. Noua lor astronavă îşi va croi drum spre Exterior, se va întoarce cu recolada, ne va elibera şi pe noi şi pe voi, apoi ne va transporta pe toţi pe oricât de multe planete vom dori.

— Va funcţiona? Cutia pe are ai făcut-o pentru ei va funcţiona?

— Ştim că spaţiul unde se duc e real: noi ne chemăm pe noi înşine de acolo. Iar puntea pe care am creat-o, cea pe care Ender o numeşte Jane, este o configuraţie cum nu am mai întâlnit până acum. Numai una ca ea ar putea să o facă. Noi n-am putea.

— Vei pleca şi tu, dacă noua navă funcţionează?

— Voi crea regine-fiice, care-mi vor lua amintirile cu ele către alte planete. Dar eu însumi voi rămâne aici. Acesta e locul unde m-am trezit la viaţă, acesta e căminul meu pentru totdeauna.

— Deci eşti la fel de înrădăcinată aici ca şi mine.

— Fiicele există ca să plece acolo unde noi nu vom merge

niciodată, ca să ne poarte amintirile spre locuri pe care nu le vom vedea niciodată.

— Le vom vedea... sau nu? Ai spus că legăturile filotice vor rămâne.

— Ne gândeam la călătoria în timp. Şi noi, roiurile, şi voi, copacii, trăim îndelung, dar fiicele noastre şi fiicele lor vor trăi mai mult ca noi. Nimic nu va schimb acest adevăr.

— De ce credeţi că-mi pasă ce hotărâţi? întrebă Qing-Jao când ceilalţi tăcură. Zeii vor râde de voi.

Tatăl ei clătină din cap.

— Ba nu vor râde, fata mea. Zeii nu se sinchisesc mai mult de Calea decât de oricare altă planetă. Oamenii de pe Lusitania sunt pe punctul de a crea un virus care ne poate salva pe toţi. Se va sfârşi cu ritualurile şi cu sclavia faţă de obsesia din minţile noastre. Te întreb din nou, Qing-Jao: dacă *va* fi posibil, s-o facem sau nu? E drept, ar provoca mari tulburări aici. Wang-Mu şi cu mine am stabilit cum vom proceda, cum vom anunţa populaţia, în aşa fel încât oamenii să înţeleagă şi să eliminăm pericolul ca Vorbitorii cu Zeii să fie măcelăriţi, să poată renunţa discret la privilegiile lor.

— Chiar de la tine am învăţat că privilegiile nu înseamnă nimic, nu sunt decât o formă de exprimare a veneraţiei faţă de zei.

— Vai, fata mea, dacă aş cunoaşte mai mulţi Vorbitori cu Zeii care să împărtăşească această părere umilă despre situaţia noastră socială! Prea mulţi dintre ei cred că e dreptul lor să fie lacomi şi despotici, pentru că zeii le vorbesc lor şi nimănui altcuiva.

— Zeii îi vor pedepsi. Nu mie frică de virusul vostru.

— Ba îţi este, Qing-Jao. Văd limpede.

— Cum pot să-i spun tatălui meu că nu vede ceea ce susţine că vede? Nu pot să spun altceva decât că eu am orbit.

— Da, Qing-Jao, eşti oarbă fiindcă aşa vrei. Oarbă faţă de propria-ţi inimă. Chiar şi acum tremuri. Niciodată n-ai fost sigură că m-am înşelat. Din clipa în care Jane ne-a dezvăluit adevărata natură a discursului zeilor, n-ai mai ştiut ce este adevărat şi ce nu.

— Atunci nu sunt sigură nici de răsăritul soarelui. Nu sunt sigură nici măcar că respir.

— Nimeni nu e sigur că respiră, iar soarele rămâne în acelaşi loc, zi şi noapte, fără să răsară sau să apună. Noi suntem cei ce

răsărim şi apunem.

— Tată, nu mă tem deloc de virus.

— Deci hotărârea a fost luată. Dacă lusitanii ne aduc virusul, îl vom folosi.

— Să înţeleg că aceasta va fi masca sub care se va ascunde pedeapsa zeilor?

— Poftim? întrebă el.

— Când zeii vor pedepsi Calea pentru fărădelegea de a fi ridicat mâna împotriva lor, a celor care au încredinţat Congresului mandatul de a conduce, îşi vor masca pedeapsa, dându-i aparenţa unui virus care îi va face să tacă.

— Mai bine mi-aş fi aruncat limba la câini decât să te fi învăţat să gândeşti astfel.

— Câinii îmi sfâşie deja inima, îi răspunse Qing-Jao. Tată, te implor, să nu faci asta. Răzvrătirea ta va aduce tăcerea zeilor pe planeta noastră, pentru totdeauna.

— O voi face, Qing-Jao, pentru că nu vreau să se mai nască fii şi fiice de sclavi, ca tine. Când mă gândesc la fruntea ta lipită de podea, la ochii tăi înlăcrimaţi urmărind fibrele lemnului, îmi vine să spintec trupurile celor ce te-au silit să faci asta, să ştiu că şi-au primit pedeapsa meritată.

— Tată, şopti ea printre suspine, te implor, nu-i provoca pe zei.

— Sunt mai hotărât ca oricând să folosesc virusul, dacă îmi va fi trimis.

— Ce pot să fac ca să te conving? Dacă nu spun nimic, ai s-o faci, iar când deschid gura să te implor, eşti şi mai hotărât s-o faci.

— Ştii cum ai putea să mă opreşti? Să-mi vorbeşti ca şi cum ai fi convins că glasul zeilor e consecinţa unei malformaţii cerebrale şi apoi, când aş fi sigur că vezi lumea limpede şi aşa cum este în realitate, să mă convingi cu argumente temeinice că o asemenea schimbare bruscă, completă şi devastatoare ar fi dăunătoare, sau cu orice alt argument ţi s-ar părea util în discuţie.

— Deci, ca să-mi conving tatăl, trebuie să-l mint?

— Nu, fata mea Magnific de Strălucită. Ca să-ţi convingi tatăl, trebuie să demonstrezi că înţelegi adevărul.

— Adevărul îl înţeleg, zise Qing-Jao. Înţeleg că un vrăjmaş mi te-a furat. Înţeleg că nu mi-au mai rămas acum decât zeii şi mama, care se află între ei. Îi implor pe zei să mă lase să mor şi să ajung lângă ea, ca să nu mai fiu obligată să suport durerea pe

care mi-o provoci, dar ei mă ţin prizonieră aici. Cred că astfel îmi spun că doresc să-i venerez în continuare. Probabil că nu sunt încă destul de purificată, sau zeii pur şi simplu ştiu că în curând vei renunţa la noul tău suflet şi vei veni la mine aşa cum obişnuiai să vii, vorbind cum se cuvine despre ei şi învăţându-mă să fiu o slujitoare adevărată.

— Aşa ceva nu se va întâmpla niciodată, răspunse Han Fei-Tzu.

— Cândva am crezut că într-o zi ai putea să devii zeu al Căii. Acum văd că, departe de a fi protectorul acestei planete, îi eşti cel mai înverşunat duşman.

Han Fei-Tzu îşi acoperi faţa cu mâinile şi părăsi încăperea, plângând pentru fiica lui. Atâta timp cât auzea glasul zeilor, n-o putea convinge cu nici un chip. Mai avea o singură speranţă: să-i aducă virusul. Doar atunci zeii ar înceta să-i mai vorbească şi ea îl va asculta. Poate aşa va reuşi să o readucă la raţiune.

Se aflau în astronavă, care semăna mai curând cu două castroane metalice aşezate unul deasupra celuilalt, cu o uşă într-o parte. Proiectul lui Jane, riguros executat de Matcă şi lucrătoarele sale, presupunea folosirea numeroaselor instrumente din exteriorul navei. Dar chiar înţesată cu senzori cum era, nu aducea cu nici una dintre astronavele văzute vreodată. Era mult prea mică şi, cel puţin aparent, nu se vedea nici un mijloc cunoscut de propulsie. Singura energie care punea în mişcare nava, oriunde s-ar fi aflat, era nevăzuta aiúa pe care Ender o adusese cu el la bord.

Erau aşezaţi în cerc, cu faţa spre interior. Existau şase scaune, căci proiectul lui Jane luase în calcul şi posibilitatea ca nava să fie folosită din nou, pentru a transporta mai mulţi pasageri de la o planetă la alta.

Ocupaseră scaunele din două în două, astfel că formau un triunghi: Ender, Miro şi Ela.

Cuvintele de rămas bun fuseseră rostite. Veniseră să-i conducă fraţi şi surori, alte rude şi mulţi prieteni. Totuşi, o absenţă se dovedise a fi cea mai dureroasă. Novinha, soţia lui Ender, mama lui Miro şi a Elei, nu acceptase să ia parte la ceremonie. Lipsa ei a fost singurul lucru cu adevărat trist în această despărţire.

În rest, sentimentele oscilau între teamă şi entuziasm, speranţă şi neîncredere. Poate că îi mai despărţeau de moarte doar câteva clipe. Poate că fiolele din poala Elei se vor umple, în

aceleaşi câteva clipe, cu viruşii care aveau să salveze două planete. Poate că erau pionierii unui nou tip de zbor interstelar care avea să salveze speciile ameninţate de dispozitivul D.M.

Dar, la fel de bine, puteau fi trei nătărăi încremeniţi la sol, în iarba înaltă din apropierea perimetrului coloniei umane de pe Lusitania, până când atmosfera din interior devenea atât de caldă şi de înăbuşitoare încât ar fi fost obligaţi să iasă. Nimeni dintre cei de faţă n-ar fi râs, fireşte, dar hohotele s-ar fi răspândit în tot oraşul. Ar fi fost râsul disperării. Ar fi însemnat că nu exista nici o scăpare, nici o eliberare, ci tot mai multă teamă, până când moartea ar fi venit purtând vreuna din nenumăratele ei măşti.

— Eşti cu noi, Jane? întrebă Ender.

Vocea din urechea lui era calmă.

— În timp ce fac asta, Ender, nu-mi mai rămâne nici o componentă liberă pe care s-o pot detaşa pentru a păstra legătura cu tine.

— Deci vei fi alături de noi, dar mută. Cum voi şti că eşti acolo?

Jane râse încetişor:

— Prostuţule. Dacă tu mai eşti acolo, eu sunt tot înlăuntrul tău, iar dacă eu nu mai sunt în tine, nu mai există nici un „acolo” unde să fii.

Ender se imagină destrămându-se în miliarde şi miliarde de particule elementare, risipindu-se în haos. Supravieţuirea lui depindea nu numai de capacitatea lui Jane de a menţine configuraţia navei, dar şi de capacitatea lui de a-şi păstra configuraţia minţii şi a trupului. Din păcate, nu ştia dacă mintea lui era efectiv atât de puternică încât să menţină acea configuraţie, o dată ajuns acolo unde legile universului cunoscut nu mai erau atotputernice.

— Gata? întrebă Jane.

— Ne întreabă dacă suntem gata, spuse Ender.

Miro încuviinţă din cap, dar Ela îşi plecă fruntea. Apoi, după o clipă de reculegere, îşi făcu cruce, apucă strâns stativul cu fiole din poala ei şi dădu din cap în semn că era pregătită.

— Ela, dacă ne ducem dar ne şi întoarcem, spuse Ender, *nu* va fi un eşec, chiar dacă nu vei reuşi să obţii virusul pe care ni-l dorim. Dacă nava funcţionează corespunzător, ne putem întoarce mai târziu. Să nu crezi că totul depinde de ceea ce eşti în stare să-ţi închipui acum.

Ea zâmbi.

— N-o să mă surprindă eşecul, dar sunt pregătită şi pentru succes. Echipa mea e şi ea pregătită să disemineze bacteriile pe toată suprafaţa planetei, dacă mă întorc cu recolada şi putem să anihilăm descolada. Va fi riscant, dar în decurs de cincizeci de ani planeta va avea din nou o biosferă autoreglabilă. Parcă văd un tablou cu miei şi căprioare în iarba înaltă a Lusitaniei, şi vulturi pe cer.

Apoi se uită din nou la fiole.

— Am înălţat de asemenea o rugăciune către Sfânta Fecioară, cea care l-a purtat pe Isus în pântecele ei şi l-a adus pe lume pentru a da viaţă acestor sticluţe.

— Amin pentru rugăciune, spuse Ender. Şi acum, Jane, dacă tu eşti gata, putem pleca.

Afară, în apropierea micuţei nave, ceilalţi aşteptau. Ce-şi închipuiseră oare, că nava va începe să vibreze şi să scoată fum, că vor auzi o bubuitură ca de tunet şi vor vedea un fulger orbitor?

Nava se afla tot acolo. A rămas pe loc, în aceeaşi poziţie, nemişcată, neschimbată. Şi deodată a dispărut.

În acea clipă, cei din interior n-au simţit nimic. Nu s-a auzit nici un zgomot, nu s-a produs nici o mişcare sesizabilă care să sugereze deplasarea din spaţiul Interior în cel Exterior.

Dar au înţeles că sosise timpul, căci nu mai erau trei, ci şase.

Ender se pomeni stând între doi oameni, un tânăr şi o tânără, însă nu avu timp nici măcar să le arunc o privire, pentru nu-şi mai putea dezlipi ochii de la bărbatul aşezat pe fotoliul din faţa lui, până atunci liber.

— Miro, şopti el.

Căci el era. Dar nu era Miro cel infirm, tânărul suferind care urcase la bordul navei împreună cu el. *Acel Miro* stătea şi acum pe al doilea loc din stânga lui Ender. Acest Miro era tânărul puternic pe care Ender îl cunoscuse la început, bărbatul a cărui tărie fusese speranţa familiei sale, a cărui frumuseţe fusese mândria vieţii Ouandei, a cărui minte şi al cărui suflet nutriseră compasiune pentru pequeninos şi refuzase să-i lipsească de beneficiile pe care civilizaţia umană putea să li le ofere. Miro, întreg şi vindecat.

De unde venise oare?

— Ar fi trebuit să ştiu, zise Ender. Trebuia să ne fi gândit. Modelul tău, pe care l-ai păstrat în memorie, Miro... nu e aşa cum eşti*, ci a*şa cum ai f*ost.*

Noul Miro, tânărul Miro, îşi ridică privirile şi-i zâmbi lui Ender.

— M-am gândit şi eu, spuse el, iar vocea lui era limpede şi frumoasă, articulând cuvintele cu uşurinţă. Am sperat. Din acest motiv am implorat-o pe Jane să mă ia cu ea. Totul s-a împlinit, exact aşa cum mi-am dorit cu disperare.

— Bine, dar acum sunteţi doi, şopti Ela, şi în glasul ei se simţea teama.

— Nu. Sunt numai eu. *Adevăratul eu.*

— Dar celălalt mai e acolo, insistă ea.

— Cred că nu durează mult, zise Miro. Vechiul înveliş e gol acum.

Chiar aşa era: vechiul Miro se prăbuşi în scaunul său, ca mort. Ender îngenunche în faţa lui şi îşi puse mâna pe gâtul lui Miro, căutându-i pulsul.

— Inima lui n-are de ce să mai bată, spuse noul Miro. Aiúa lui Miro se află acum în *mine.*

Când Ender îşi retrase mâna de la gâtul vechiului Miro, pielea acestuia se pulveriză într-un norişor de praf. Capul se desprinse de pe umeri şi căzu pe genunchii cadavrului, apoi se dizolvă într-un lichid albicios. Ender sări în picioare şi se trase înapoi, îngrozit, dar călcă pe piciorul cuiva.

— Au! strigă Valentine.

— Fii atent pe unde calci, rosti o voce de bărbat.

„Valentine nu se află pe nava asta, îşi spuse Ender, iar vocea individului îmi este cunoscută."

Se întoarse cu faţa spre bărbatul şi femeia care îşi făcuseră apariţia pe locurile goale de la stânga şi de la dreapta sa.

Valentine. Imposibil de tânără. Aşa cum arăta când, adolescentă fiind, înotase împreună cu el în lacul de pe o proprietate particulară, pe Pământ. Aşa cum arăta când o iubise şi avusese nevoie de ea cel mai mult, când ea rămăsese singurul motiv care-l determinase să-şi continue pregătirea militară, singurul argument care-l putea convinge că lumea merită totuşi să fie salvată.

— Nu eşti adevărată, spuse el.

— Bineînţeles că sunt. Doar ai călcat pe piciorul meu, nu?

— Bietul Ender, zise tânărul, neîndemânatic şi prost. O combinaţie nu tocmai reuşită.

În sfârşit, Ender îl recunoscu:

— Peter, murmură el.

Fratele şi duşmanul său din copilărie, acum al vârsta la care

devenise Hegemon. Imaginea reprodusă pe toate aparatele video atunci când Peter reuşise să aranjeze astfel lucrurile încât Ender să nu mai poată reveni pe Pământ după măreaţa lui victorie.

— Credeam că n-am să te mai văd niciodată în carne şi oase, şopti Ender. Ai murit cu mult timp în urmă.

— Să nu crezi niciodată vreun zvon despre moartea mea. Am tot atâtea vieţi ca o pisică, la fel de mulţi dinţi ascuţiţi, la fel de multe gheare şi aceeaşi dispoziţie optimistă şi cooperantă.

— De unde-ai apărut?

Miro îi dădu răspunsul.

— Dat fiind că îi cunoşti, Ender, trebuie că au venit din memoria ta.

— Aşa e, dar de ce? Era de aşteptat să aducem aici autoportretele noastre, toate configuraţiile psihice prin intermediul cărora reuşim să ne cunoaştem pe noi înşine.

— Aşa să fie, Ender? întrebă Peter. Atunci eşti un individ cu totul deosebit, o personalitate atât de complicată încât e nevoie de doi inşi ca s-o încorporeze.

— Nu există nici o părticică din mine în tine.

— Ai face bine să laşi lucrurile aşa, replică Peter, privindu-l încruntat. Mie-mi plac fetiţele, nu babalâcii puturoşi.

— Nu te vreau.

— Nimeni nu m-a vrut vreodată, spuse Peter. Te-au vrut pe *tine,* dar m-au obţinut pe *mine,* nu-i aşa? Crezi că nu-mi cunosc întreaga poveste? Tu şi cartea aia plină de minciuni! Câtă înţelepciune şi înţelegere! Cum s-a îmblânzit Peter Wiggin, cum s-a dovedit Ela a fi un conducător înţelept şi drept. Ce glumă! Un adevărat Vorbitor în numele Morţilor. Tot timpul cât ai scris-o, ai ştiut adevărul. Postum, ai spălat sângele de pe mâinile mele, Ender, dar ai ştiut, aşa cum am ştiut şi eu, că atâta timp cât trăiesc vreau ca sângele să rămână acolo.

— Lasă-l în pace, interveni Valentine. A spus adevărul în cartea lui.

— Tot îl mai protejezi, îngeraşule?

— Nu! strigă Ender. Am terminat-o cu tine, Peter. Ai dispărut din viaţa mea, de trei mii de ani ai dispărut.

— Poţi să fugi, dar nu poţi să te-ascunzi!

— Ender! Ender, opreşte-te! Ender!

Se întoarse şi văzu că Ela ţipase la el.

— Nu ştiu ce se întâmplă aici, dar opreşte-te! Ne-au mai rămas doar câteva minute. Ajută-mă să-mi fac testele.

Avea dreptate. Indiferent ce se întâmpla cu noul trup al lui Miro, cu reapariţia în acest loc a lui Peter şi Valentine, cel mai important era descolada. Reuşise Ela să-l transforme? Reuşise să creeze recolada şi virusul care avea să-i transforme pe oamenii de pe Calea? Dacă Miro reuşise să-şi recreeze trupul iar Ender fusese capabil, nu se ştie cum, să invoce fantomele trecutului său şi să le reîncarneze, era posibil, *cu adevărat* posibil, ca fiolele Elei să conţină acum viruşii ale căror configuraţii biologice le avea în memoria ei.

— Ajută-mă, şopti din nou Ela.

Ender şi Miro – noul Miro, cu mâna sigură şi puternică – luară fiolele întinse de ea şi începură testul. Era un test negativ: dacă bacteriile, algele şi viermişorii introduşi în eprubete rămâneau neafectaţi timp de câteva minute, nu exista descolada în fiole. Dat fiind că, la urcarea în navă, fiolele *fuseseră* pline cu viruşii vii, aceasta ar fi fost o dovadă că, cel puţin, se întâmplase ceva în sensul neutralizării lor. Dacă într-adevăr era recolada sau numai o variantă moartă sau inertă a descoladei, rămânea să verifice la întoarcere.

Micile organisme nu suferiseră nici o transformare. În testele anterioare, pe Lusitania, soluţia de bacterii trecuse de la albastru la galben în prezenţa descoladei, iar acum rămăsese albastră. Pe Lusitania, viermişorii muriseră repede şi se ridicaseră la suprafaţă, ca o spumă cenuşie. Acum se zvârcoleau în continuare, păstrându-şi culoarea purpuriu-brună, ceea însemna că procesele lor vitale nu fuseseră alterate. Iar algele, în loc să se descompună şi să se dizolve, până la dispariţia lor completă, au rămas vii, sub forma lor obişnuită de şuviţe şi cârcei.

— Deci am terminat, spuse Ender.

— Cel puţin putem spera, adăugă Ela.

— Staţi jos, îi invită Miro. Dacă am terminat, ne va duce înapoi. Ender se aşeză, apoi se uită la fotoliul pe care *şezuse* Miro. Vechiul lui trup de infirm nu mai avea nimic omenesc. Continua să se fărâmiţeze, să se destrame, să se transforme în pulbere şi într-o ciudată substanţă lichidă. Până şi îmbrăcămintea se dezagrega, fără să lase nimic în urmă.

— Nu mai face parte din structura mea, spuse Miro. N-a mai rămas nimic care să-i menţină coeziunea.

— Şi cu *ăştia* cum rămâne? întrebă Ender. *Ei* de ce nu se descompun?

— Dar tu? întrebă Peter. *Tu* de ce nu te descompui? Nimeni

nu mai are nevoie de tine acum. Nu eşti decât un târâie-brâu ramolit, care nici femeia nu şi-o mai poate ţine lângă el. N-ai fost în stare măcar să zămisleşti vreun copil, vai de capul tău de eunuc bătrân. Dă-te la o parte şi lasă drum liber unui bărbat adevărat. Nimeni n-a avut vreodată nevoie de *tine*; tot ce-ai făcut tu, eu aş fi putut să fac mai bine, iar ceea ce am făcut eu, tu n-ai fi putut să egalezi.

Ender îşi ascunse faţa în palme. Aşa ceva nu şi-ar fi închipuit nici în cele mai groaznice coşmaruri. Foarte adevărat, ştiuse că urmau să meargă într-un spaţiu unde puteau fi materializate cele mai tainice amintiri din memoria sa, dar niciodată n-ar fi crezut că *Peter* se mai ascundea acolo. Crezuse că scăpase de mult de ura aceea.

Şi Valentine… de ce crease o nouă Valentine, una atât de tânără şi de perfectă, dulce şi frumoasă? Pe Lusitania îl aştepta adevărata Valentine… ce-o să-şi închipuie când o să vadă ce se născuse din mintea lui? Poate că, aflând cât de aproape fusese de inima lui, se va simţi măgulită şi va afla în acelaşi timp că el o preţuia pe cea care fusese înainte, nu pe Valentine de acum.

Cel mai întunecat, alături de cel mai luminos secret al sufletului său aveau să iasă la iveală imediat ce uşa se va deschide şi el va trebuia să calce din nou pe pământul Lusitaniei.

— Vă cer să dispăreţi, strigă Ender. În pulbere să vă prefaceţi!

— Fă-o *tu* mai întâi, bătrâne, spuse Peter. Viaţa ta e *terminată,* în vreme ce a mea abia începe. Tot ce-a trebuit să încerc pentru prima oară pe Pământ, planeta aia bătrână şi obosită… a fost la fel e uşor pe cât mi-ar fi să te ucid, pe loc, dacă aş vrea. Să-ţi frâng gâtul ca pe-o scobitoare.

— Încearcă, şopti Ender. Nu mai sunt puştiul speriat de altădată.

— Dar nici nu te poţi măsura cu mine. Niciodată n-ai putut şi nicicând nu vei putea. Ai prea mult suflet. Eşti ca Valentine. Dai înapoi când e nevoie să faci ceea ce trebuie făcut şi ajungi moale şi slab, uşor de distrus.

Un fulger de lumină. Era oare moartea în Spaţiul Exterior? Pierduse oare Jane configuraţia din memoria ei? Explodaseră sau se prăbuşeau pe un soare?

Nu. Uşa se deschise şi lumina dimineţii lusitane destrămă întunericul relativ din interiorul navei.

— Nu ieşiţi? ţipă Grego, vârându-şi capul înăuntru. Nu…

În aceeaşi clipă îi văzu. Ender înţelese că îi număra în gând.

— Nossa Senhora, şopti Grego. *Ăştia* de unde dracu' au apărut?

— Din harababura existentă în căpăţâna lui Ender, spuse Peter.

— Din amintiri vechi şi gingaşe, adăugă noua Valentine.

— Ajută-mă cu viruşii ăştia, zise Ela.

Ender întinse mâinile, dar ea îi dădu fiolele lui Miro. Nu-i oferi nici o explicaţie, doar îi ocoli privirea, dar el înţelese. Ceea ce i se întâmplase lui în Exterior era prea straniu pentru a fi acceptat. Orice erau Peter şi această nouă şi tânără Valentine, ei *n-ar fi trebuit* să existe. Faptul că Miro îşi materializase un nou trup era de înţeles, deşi fusese groaznic să vadă cadavrul vechiului Miro dispărând ca şi cum n-ar fi existat vreodată. Ela se concentrase atât de intens încât nu crease nimic, cu excepţia fiolelor pe care le adusese tocmai în acest scop. Dar Ender materializase doi oameni întregi, fiecare hidos în felul său: noua Valentine pentru că era o parodie a celei reale, care fără îndoială aştepta lângă uşă, iar Peter odios din clipa în care sarcasmele lui căpătaseră o nuanţă ameninţătoare şi sugestivă.

— Jane, şopti Ender, mai eşti cu mine?

— Da, răspunse ea.

— Ai văzut ce s-a întâmplat?

— Da.

— Înţelegi?

— Sunt foarte obosită. Până acum, n-am fost obosită niciodată. N-am mai încercat ceva atât de dificil. Mi-am întrebuinţat… toate capacităţile simultan. Am creat două trupuri în plus, Ender. Am fost nevoită să le includ în configuraţie… nici nu ştiu cum am făcut-o.

— N-am vrut, se scuză Ender, dar nu mai primi nici un răspuns.

— Vii sau ce faci? întrebă Peter. Ceilalţi au ieşit deja, cu toate eprubetele alea pline de urină.

— Ender, mi-e frică, spuse tânăra Valentine. Nu ştiu ce-ar trebui să fac acum.

— Nici eu, admise Ender. Să mă ierte Dumnezeu dacă suferi din cauza mea. Niciodată nu te-aş fi adus înapoi ca să te rănesc.

— Ştiu, şopti ea.

— Nu, interveni Peter. Ender, bătrânul şi dragul de el, scoate la iveală din creierul lui o femeie nubilă, care arată identic cu sora lui la vârsta pubertăţii. Măi, măi, Ender, bătrâne, chiar să

n-aibă limite depravarea ta morală?

— Numai o minte bolnavă şi neruşinată s-ar putea gândi la aşa ceva, murmură Ender.

Peter izbucni în râs, hohotind de parcă n-avea de gând să se mai oprească.

Ender o luă pe Valentine de mână şi o conduse la uşă. Îi simţea palma tremurând şi umedă într-a lui. Părea atât de reală. *Era* reală. Şi totuşi, acolo, imediat ce ajunse afară, o văzu pe adevărata Valentine, de vârstă mijlocie, îndreptându-se spre bătrâneţe, dar aceeaşi femeie graţioasă şi frumoasă pe care o cunoscuse şi o iubise în toţi aceşti ani. „Ea este *adevărata* mea soră, cea pe care am iubit-o ca pe a doua mea fiinţă. Ce căuta această tânără în mintea mea?”

Era limpede că Grego şi Ela povestiseră destule pentru ca oamenii să fi aflat că se întâmplase ceva straniu. Iar când Miro ieşise ţanţoş din navă, sănătos şi voinic, cu vocea limpede şi atât de exuberant încât ai fi zis că începe să cânte, se stârnise un murmur de entuziasm. Un miracol. Se petreceau miracole acolo unde ajunsese nava lor.

Cu toate acestea, apariţia lui Ender îi reduse pe toţi la tăcere. Puţini şi-ar fi dat seama dintr-o privire că tânăra care îl însoţea era Valentine în tinereţe – nimeni, în afară de Valentine însăşi, nu o recunoscuse pe loc. Şi nimeni în afară de Valentine nu ar fi putut să-l recunoască pe Peter Wiggin în bărbatul acela tânăr şi viguros. Imaginile din manualele de istorie erau de regulă holografii executate spre sfârşitul vieţii sale, când tehnologia sofisticată de azi abia îşi intra în drepturi.

Dar Valentine ştia. Ender se oprise în faţa uşii, cu tânăra Val alături de el, Peter ieşise în urma lor. Valentine îi recunoscu pe amândoi. Plecă de lângă Jakt şi făcu câţiva paşi, până când ajunse faţă în faţă cu Ender.

— Ender, dragul meu băiat chinuit, asta ai creat tu când ai ajuns acolo unde puteai să realizezi tot ce ţi-ai fi dorit?

Întinse mâna şi o atinse pe obraz pe tânăra ei copie.

— Ce frumoasă e, murmură ea. Ender, eu n-am fost niciodată atât de frumoasă. E perfectă. E tot ce-am vrut să fiu şi n-am fost niciodată.

— Nu te bucuri că mă vezi, Val, scumpul şi dragul meu Demostene? întrebă batjocoritor Peter, făcându-şi loc printre Ender şi Val cea tânără. N-ai păstrat şi despre mine amintiri tandre? Nu sunt şi eu mai frumos decât îţi aminteşti? Eu mă bucur că te văd, fără doar şi poate. Te-ai descurcat de minune

cu personajul pe care l-am imaginat pentru tine. Demostene. Eu te-am creat şi tu nici măcar nu-mi mulţumeşti.

— Îţi mulţumesc, Peter, şopti Valentine, apoi se uită din nou la tânăra Val. Şi ce-ai să faci cu ei?

— Ce-are să facă cu *noi?* sări Peter. Nu mai are nici o putere asupra noastră. M-o fi adus el înapoi, dar acum sunt un om pe picioarele mele, aşa cum am fost întotdeauna.

Valentine se întoarse în mulţime, încă impresionată de evenimentele stranii. În fond, văzuseră trei oameni urcând la bordul navei, văzuseră cum aceasta dispăruse şi reapăruse în exact şapte minute şi, în loc să iasă din ea trei oameni, ieşiseră cinci, dintre care doi erau străini. Bineînţeles că rămăseseră cu gura căscată.

Numai că astăzi nimeni n-avea să primească vreun răspuns, decât la cea mai importantă întrebare dintre toate.

— S-a dus Ela cu fiolele la laborator? întrebă Valentine. Hai să rupem rândurile aici şi să mergem să vedem ce-a făcut Ela pentru noi în Exterior.

17
Copiii lui Ender

— Bietul Ender. Acum coşmarurile lui îl însoţesc peste tot. Mergând pe propriile lor picioare.

— Are copii, în sfârşit, deşi i-a zămislit atât de ciudat.

— Tu eşti cea care chemi aşa-numitele aiúa. Unde a găsit el sufletele?

— Ce te face să crezi că a făcut-o?

— Păi, umblă. Vorbesc.

— Cel numit Peter a venit să discute cu tine, nu-i aşa?

— Este cel mai trufaş om pe care l-am cunoscut.

— Cum crezi că e posibil ca el cunoască deja limba copacilor-tată?

— Nu ştiu. Pequenino l-a creat. De ce să nu-l fi înzestrat şi cu această facultate?

— Ender continuă să-i creeze pe amândoi, clipă de clipă. Am simţit configuraţia în el. Poate că el însuşi n-a înţeles-o, dar nu există nici o diferenţă între cei doi şi el. Au trupuri diferite, dar fac parte din el. Orice ar face ei, orice ar spune, aiúa lui Ender e cea care acţionează şi vorbeşte.

— El ştie?

— Nu cred.

— Ai să-i spui?

— Nu, dacă nu ne-o cere.

— Şi când crezi că se va întâmpla?

— Când va şti deja răspunsul.

Era ultima zi a testelor recoladei. Vestea reuşitei sale de până acum se răspândise cu iuţeala fulgerului în colonia umană şi, presupunea Ender, printre pequeninos. Unul dintre asistenţii Elei, Glass, se oferise voluntar drept subiect al experimentului. Se afla de trei zile în aceeaşi încăpere izolată în care Planter se sacrificase nu demult. De data aceasta însă, descolada fusese lichidat în organismul lui de către bacteria virulicidă, pe care Ela o sintetizase chiar cu ajutorul lui. Şi tot acum, funcţiile pe care altădată le îndeplinea descolada erau asigurate de noul virus, recolada. Acesta funcţionase perfect. Glass nu manifesta

nici cel mai uşor semn de boală. Mai rămânea de făcut un singur pas, înainte ca recolada să poată fi declarat o reuşită deplină.

Cu un ceas înaintea testului final, Ender, împreună cu escorta lui absurdă alcătuită din Peter şi tânăra Val, se întâlnea cu Quara şi Grego.

— Pequeninos au acceptat, îi explică Ender Quarei. Sunt dispuşi să accepte riscul dispariţiei descoladei şi al înlocuirii lui cu recolada, numai după testarea sa pe Glass.

— Nu mă surprinde.

— Pe *mine* da, spuse Peter. E limpede că purceluşii ăştia ţin cu tot dinadinsul să moară până la ultimul.

Ender oftă. Chiar dacă nu mai era un băieţel înfricoşat, iar Peter nu era nici el fratele mai mare, mai solid şi mai puternic de altădată, nu simţea nici un pic de dragoste pentru acest simulacru creat cine ştie cum în Exterior. Peter reprezenta tot ceea ce îl înspăimântase şi tot ce urâse în copilăria sa, şi gândul că avea din nou parte de el îl înfuria şi îl înfricoşa totodată.

— Ce vrei să spui? întrebă Grego. Dacă pequeninos n-ar fi fost de acord, ar fi fost prea periculoşi pentru ca omenirea să accepte existenţa lor.

— Păi sigur, spuse Peter. Fizicianul a ajuns expert în strategie.

— Peter vrea să ne spună că, în cazul în care *el* s-ar fi aflat la conducerea purceluşilor – ceea ce nu mă îndoiesc că i-ar plăcea să se întâmple –, n-ar fi renunţat niciodată de bună voie la descolada până când nu ar fi obţinut ceva în schimb de la oameni.

— Spre surprinderea tuturor, deşi s-a ramolit, copilul minune tot mai are un dram de minte, râse Peter. De ce să renunţe la singura lor armă de care omenirea se teme? Flota Lusitania e pe drum şi are încă la bord dispozitivul D.M. De ce nu-l conving pe Andrew, aici de faţă, să se urce în mingea lui fermecată, să zboare în întâmpinarea flotei şi să le explice cum stau lucrurile şi cum trebuie să procedeze?

— Pentru că m-ar strivi ca pe-o muscă. Pequeninos au ales această cale pentru că aşa e corect, drept şi decent, în termeni pe care ţi-i definesc mai târziu.

— Cunosc termenii, replică Peter. Ştiu şi care le e semnificaţia.

— Zău? făcu tânăra Val.

Ca întotdeauna, glasul ei era surprinzător: blând, molatic şi totuşi capabil să se facă auzit într-o conversaţie. Ender îşi

aminti că vocea Valentinei fusese dintotdeauna aşa. Era imposibil să n-o asculţi, cu toate că rareori ridica tonul.

— *Corect. Drept. Decent.* (În gura lui Peter, cuvintele aveau o sonoritate abjectă.) Persoana care rosteşte aceste cuvinte poate să creadă sau nu în conceptele respective. Dacă nu crede, înseamnă că are pe cineva care stă la spatele meu cu un cuţit în mână. Iar dacă totuşi crede cu adevărat în ele, atunci înseamnă că voi câştiga.

— Am să-ţi spun *eu* ce înseamnă, interveni Quara. Înseamnă că-i vom felicita pe pequeninos – şi ne vom felicita pe noi înşine— pentru lichidarea unei specii care s-ar putea să nu existe altundeva în univers.

— Nu-ţi face iluzii, spuse Peter.

— Toată lumea e cât se poate de sigură că descolada e un virus artificial, continuă Quara, dar nimeni nu a luat în considerare alternativa că o versiune mult mai vulnerabilă şi mai primitivă a descoladei a evoluat în mod natural, după care *s-a transformat,* ajungând la forma actuală. Poate că a fost un virus proiectat, dar *cine* l-a proiectat? Iar acum îl ucidem fără să încercăm măcar să comunicăm cu el.

Peter se uită la ea rânjind, apoi la Ender.

— Sunt surprins că această micuţă conştiinţă vicleană e ruda ta de sânge. E la fel de obsedată ca şi tine sau Val de găsirea unor motive pentru a se simţi vinovată.

Ender nu-l luă în seamă şi încercă să-i răspundă Quarei.

— Aşa este, Quara, îl ucidem pentru că nu mai putem aştepta. Descolada încearcă să ne extermine şi nu avem timp să mai stăm pe gânduri. Dacă ar fi posibil, am face-o.

— Am înţeles totul, spuse Quara. Doar am cooperat, nu? Dar mi se face greaţă când vă aud vorbind de parcă pequeninos ar da dovadă de *curaj* colaborând la un act de xenocid, ca să-şi poată salva pielea.

— Ori noi, ori ei, fetiţă, zise Peter. Ori noi, ori ei.

— N-ai cum să-nţelegi, spuse Ender, cât de ruşine mi-e să aud propriile mele argumente rostite de gura lui.

Peter râse.

— Andrew pretinde că nu mă place, dar băiatul ăsta e un impostor. Mă admiră. Mă venerează. Întotdeauna a făcut-o, exact la fel ca îngeraşul lui frumos de-aici.

Peter o împunse cu degetul pe tânăra Val. Fata nu se feri, dimpotrivă, rămase nemişcată, ca şi cum n-ar fi simţit degetul lui înfipt în antebraţul ei.

— Ne venerează pe amândoi. În mintea lui meschină şi sucită, ea e perfecţiunea morală la care el nu poate ajunge niciodată, iar *eu* sunt puterea şi geniul care s-au aflat întotdeauna dincolo de raza de acces a bietului Andrew. A fost realmente o dovadă de modestie din partea lui, nu vi se pare? În toţi aceşti ani, i-a purtat în minte pe superiorii săi.

Tânăra Val o luă de mână pe Quara.

— E lucrul cel mai rău pe care-l poţi face vreodată, spuse ea, să-i ajuţi pe cei dragi să săvârşească ceea ce eşti convinsă că este profund greşit.

Quara izbucni în plâns.

Dar nu Quara îl îngrijora pe Ender. Ştia că e îndeajuns de puternică pentru a suporta contradicţiile morale ale propriilor sale acţiuni fără să fie afectată din punct de vedere psihic. Ambivalenţa ei avea probabil s-o îmblânzească, s-o facă de la o clipă la alta mai puţin sigură că raţiunea ei e infailibilă, în vreme ce toţi cei care nu erau de acord cu ea se înşelau. Dacă putea afirma ceva cu certitudine, era faptul că la capătul acestor întâmplări ea avea să devină mai întreagă, mai înţelegătoare şi, da, mai *decentă* decât fusese înainte, în tinereţea ei înfierbântată. Şi poate că atingerea blândă a tinerei Val – şi cuvintele ei care numiseră exact durerea Quarei – aveau s-o ajute să se vindece şi mai repede.

Pe Ender îl îngrijora însă admiraţia cu care Grego se uita la Peter. Dintre toţi oamenii, Grego ar fi trebuit să înveţe cel mai bine unde puteau să ducă vorbele lui Peter. Şi totuşi, iată-l privind cu veneraţie coşmarul ambulant al lui Ender. „Trebuie să-l alung pe Peter de aici, altfel o să-şi găsească mai mulţi discipoli pe Lusitania decât îşi făcuse Grego, iar el îi va folosi mult mai eficient şi, în ultimă instanţă, efectul va fi mult mai dezastruos”, îşi spuse Ender.

Avea prea puţine speranţe că Peter se va dovedi *adevăratul* său frate, cel care, la maturitate, devenise un hegemon puternic şi vrednic de laudă. La urma urmelor, *acest* Peter nu era o fiinţă omenească întreagă, plină de surprize şi ambiguităţi. Mai degrabă fusese zămislit din caricatura unui rău ademenitor care se ascundea în cotloanele cele mai tainice ale subconştientului lui Ender. Aici totul era limpede: tocmai când se pregăteau să salveze Lusitania, Ender îi pricopsise cu un nou pericol potenţial, la fel de distructiv.

Dar nu la fel de greu de anihilat.

Îşi înăbuşi gândul, deşi îi venise în minte de cel puţin zece ori

de când îşi realizase pentru prima oară că Peter era cel ce stătea la stânga lui în astronavă. „Eu l-am creat. Nu e real, e doar un coşmar. Dacă-l ucid, n-ar fi considerată o crimă, nu? Ar fi echivalentul moral al… ce? Al trezirii din somn? Eu mi-am impus coşmarul despre această lume şi, dacă l-aş ucide, lumea s-ar trezi şi ar constata că visul urât a dispărut, nimic mai mult."

Dacă ar fi fost vorba numai de Peter, Ender s-ar fi putut convinge pe sine însuşi să comită o astfel de crimă, sau cel puţin aşa credea. Dar ceea ce-l împiedica s-o facă era tânăra Val. Fragilă, frumoasă la trup şi la suflet… dacă Peter putea fi ucis, şi ea putea. Dacă el treb*uia să f*ie ucis, probabil că şi ea avea tot atât de puţin dreptul să existe. Era la fel de neajutorată, la fel de mărginită şi de distorsionată în irealitatea ei. Dar n-ar fi putut s-o facă niciodată. Trebuia s-o protejeze, nu s-o ucidă. Iar dacă unul dintre ei era îndeajuns de real ca să rămână în viaţă, şi celălalt avea dreptul să existe. Amândoi fuseseră concepuţi în acelaşi proces de creaţie.

„Copiii mei. Micile şi dragele mele progenituri, care au apărut întregi din capul meu, ca Atena din capul lui Zeus. Numai că mie nu mi-a reuşit o Atenă. Mai curând Diana şi Hades. Zeiţa fecioară şi stăpânul iadului."

— Am face mai bine să plecăm, spuse Peter, înainte ca Andrew să ajungă la concluzia că trebuie să mă ucidă.

Ender zâmbi trist. Iată partea cea mai rea a lucrurilor: Peter şi tânăra Val păreau să ştie mai multe despre propria lui minte decât el însuşi. În timp, spera el, această cunoaştere intimă avea să se atenueze. Dar până atunci, felul în care Peter îl zeflemisea în privinţa unor gânduri pe care nimeni altul nu le-ar fi bănuit nu făcea decât să-i sporească umilinţa. Şi tânăra Val… Înţelesese din felul cum se uita la el uneori că şi ea ştia. Ender nu mai avea secrete.

— Am să merg acasă cu tine, îi spuse Val Quarei.

— Nu. Am făcut ce-am făcut. Mă duc să stau cu Glass până la sfârşitul testului.

— Doar n-o să ratăm şansa de a suferi făţiş, chicoti Peter.

— Taci din gură, Peter, îl apostrofă Ender.

Peter rânji.

— Haide, ştii bine că Quara vrea să stoarcă tot ce se poate din chestia asta. E felul ei de a deveni vedeta spectacolului: toată lumea trebuie să se poarte atent şi delicat cu ea, în loc să se bucure pentru ceea ce a realizat Ela. Acapararea atenţiei publicului e un gest atât de vulgar, Quara… dar îţi convine de

minune.

Quara ar fi răspuns poate dacă vorbele lui Peter nu ar fi fost atât de ofensatoare şi dacă n-ar fi conţinut un sâmbure de adevăr care o zăpăci. În schimb, tânăra Val îl fixă pe Peter cu o privire nimicitoare şi rece:

— Taci din gură, Peter.

Aceleaşi cuvinte le rostise şi Ender, dar spuse de tânăra Val îşi făcură efectul. Peter râse şi îi făcu cu ochiul, un gest complice, de parcă ar fi spus: „Te las să-şi faci micul joc, Val, dar să nu-ţi închipui că nu văd cum îi linguşeşti pe toţi cu drăgălăşenie.” Apoi tăcu, şi nu mai scoase un cuvânt până ieşiră din celula lui Grego.

Primarul Kovano li se alătură afară.

— O zi măreaţă în istoria umanităţii. Şi, din cea mai pură întâmplare, o să fiu imortalizat în toate filmele, glumi el.

Ceilalţi râseră, în special, Peter, care se împrietenise foarte repede cu Kovano.

— Nu-i nici un accident, spuse Peter. În locul dumitale, cei mai mulţi ar fi intrat în panică şi ar fi compromis totul. A fost nevoie de o minte deschisă şi de mult curaj pentru a canaliza evenimentele în felul acesta.

Ender a fost gata să izbucnească în râs auzind linguşeala fără perdea a lui Peter. Numai că laudele exagerate nu sunt niciodată atât de evidente pentru cel căruia li se adresează. Ei da, Kovano îi dădu prieteneşte un pumn lui Peter şi negă totul, dar Ender observă primarul fusese plăcut impresionat şi că Peter câştigase deja mai multă influenţă asupra decât reuşise Ender vreodată. Chiar nu vedea nimeni cu cât cinism îi cucerea Peter pe toţi?

Singurul care-l privea pe Peter cu sentimente asemănătoare cu teama şi repulsia lui Ender era episcopul, dar în cazul lui prejudecata teologică şi nu înţelepciunea îl ferea de atracţia lui Peter. La câteva ore după revenirea din Exterior, episcopul îl chemase pe Miro şi-l îndemnase să accepte botezul.

— Dumnezeu a înfăptuit o mare minune prin vindecarea ta, i-a spus el, dar felul în care a făcut-o – schimbând un trup cu un altul, în locul vindecării directe a celui vechi – ne pune în situaţia periculoasă în care spiritul tău ocupă un trup ce nu a primit botezul. Şi, dat fiind că botezul se săvârşeşte asupra cărnii, mi-e teamă că *s-ar putea* să fii necreştinat.

Pe Miro nu-l prea interesau ideile episcopului despre miracole – nu vedea ce amestec avea Dumnezeu în vindecarea

sa – dar restabilirea completă a fizicului, a vocii şi a libertăţii sale îi provocaseră o asemenea exuberanţă încât probabil ar fi acceptat orice. Botezul urma să aibă loc săptămâna viitoare, cu prilejul primei slujbe în noua capelă.

Dar nerăbdarea episcopului de a-l boteza pe Miro nu s-a reflectat şi în atitudinea lui faţă de Peter şi Val cea tânără.

— E absurd să considerăm *oameni* aceste monstruozităţi, a spus el. Este imposibil ca ele să aibă suflete. Peter e o imitaţie a cuiva care deja a trăit şi a murit, cu păcatele şi căinţa sa, cu un curs al vieţii deja măsurat, cu locul său în rai sau în iad deja repartizat. Cât despre această… fată, această parodie a graţiei feminine, ea nu poate fi cea care susţine că este, căci locul ei este ocupat de o femeie în viaţă. Pentru înşelăciunile lui Satan nu poate exista botez. Dându-le chip, Andrew Wiggin şi-a construit propriul său turn Babel, încercând să ajungă la cer pentru a lua locul lui Dumnezeu. Nu poate fi iertat până când nu-i duce înapoi în iad şi nu-i lasă acolo.

Şi-a închipuit oare episcopul Peregrino o clipă măcar că şi el dorea cu ardoare să facă exact acelaşi lucru? Dar Jane s-a arătat de neînduplecat când Ender i-a propus ideea.

— Ar fi o prostie. În primul rând, de ce crezi că ar accepta să plece? Şi în al doilea rând, ce te face să crezi că nu vei crea pur şi simplu *încă* doi? N-ai auzit povestea ucenicului vrăjitor? Ducându-i din nou acolo, ar fi ca şi cum ai tăia măturile în două; n-ai obţine altceva decât şi mai multe mături. Nu complica o situaţie şi-aşa destul de rea.

Aşadar iată-i acum mergând spre laborator împreună: Peter, care-l făcuse pe primarul Kovano să-i mănânce din palmă; tânăra Val, care o cucerise la fel de total pe Quara, deşi din altruism, nu din dorinţa de a exploata; şi Ender, creatorul lor, furios, umilit şi îngrozit.

„Eu i-am creat, deci sunt responsabil pentru tot ceea ce fac. Şi, până la urmă, amândoi vor face un rău teribil. Peter, pentru că răul este natura lui, cel puţin aşa cum l-am conceput în configuraţiile mele mintale. Şi Val cea tânără, în pofida bunătăţii ei înnăscute, pentru că însăşi existenţa ei este un afront grav adus surorii mele, Valentine.”

— Nu te lăsa iritat de Peter, îi şopti Jane în ureche.

— Oamenii cred că el îmi aparţine, subvocaliză Ender. Îşi închipuie că e inofensiv pentru că *eu* sunt inofensiv, dar nu mai nici o putere asupra lui.

— Cred că toţi o ştiu.

— Trebuie să-l îndepărtez.

— Mă ocup eu de problema asta.

— Poate că ar trebui să-i îmbarc şi să-i trimit undeva, pe o planetă părăsită. Ştii piesa lui Shakespeare, *Furtuna?*

— Caliban şi Ariel. Să fie oare ei doi?

— Exilul, dacă tot nu pot să-i omor.

— Analizez problema. În definitiv, ei fac parte din tine, nu-i aşa? Sunt parte integrantă a configuraţiei minţii tale, nu? Ce-ar fi dacă i-aş folosi pe *ei* în locul tău ca să pot ajunge în Exterior? În felul acesta am dispune de trei nave, în loc de una singură.

— Două, o corectă Ender. Eu n-am să mă mai duc niciodată în Exterior.

— Nici măcar pentru o microsecundă? Dacă te-aş duce până acolo şi te-aş aduce imediat înapoi? Nu e deloc necesar să rămânem prea mult timp acolo.

— Nu faptul că am rămas a provocat răul, o contrazise Ender. Peter şi Val cea tânără au apărut *instantaneu.* Dacă ajung din nou în Exterior, am să-i creez din nou.

— În regulă, spuse ea. Două nave, atunci. Una cu Peter, cealaltă cu Val cea tânără. Lasă-mă să reflectez. Nu putem să ne rezumăm la această călătorie unică şi apoi să abandonăm zborul cu viteze hiperluminice pentru totdeauna.

— Ba da, putem, obţinut recolada. Miro s-a ales cu un trup sănătos. E suficient; ce mai e de rezolvat, vom rezolva prin propriile noastre forţe.

— Greşit. Mai trebuie să-i luăm pe pequeninos şi pe Matcă de pe această planetă până la sosirea flotei şi să ducem virusul pe Calea.

— Nu mai merg în Exterior.

— Chiar dacă *nu* voi putea să-i folosesc pe Peter şi pe Val ca să-mi transporte aiúa? Ai fi în stare să-i părăseşti pe pequeninos şi pe Matcă numai pentru că ţi-e frică de propriul tău subconştient?

— Nu înţelegi cât de periculos poate fi Peter.

— Poate că nu, dar să ştii că înţeleg foarte bine cât de periculos poate fi Doctoraşul. Şi dacă n-ai fi orbit de propria ta nenorocire, Ender, ai şti că nici măcar ameninţarea a cinci sute de Peteri şi Valentine micuţi alergând de colo-colo nu trebuie să ne oprească să folosim această astronavă ca să-i transportăm pe altă planetă pe pequeninos şi pe Matcă.

Ştia că Jane avea dreptate. O ştiuse tot timpul, dar nu era şi pregătit s-o recunoască.

— Ocupă-te doar de posibilitatea de a pătrunde în Peter şi Val cea tânără, subvocaliză el, deşi Domnul să ne aibă în pază dacă *Peter* e capabil să creeze şi el monştri când ajunge în Exterior.

— Mă cam îndoiesc, opină Jane. Nu e atât de inteligent cum pare.

— Ba este. Dacă te îndoieşti, nu eşti atât de deşteaptă pe cât te crezi.

Ela nu era singura care se pregătea pentru testul final al lui Glass mergând să-l viziteze pe Planter. Acesta era doar un copăcel, încă lipsit de darul vorbirii, greu de comparat cu trunchiurile groase ale lui Rooter şi Human. Dar tocmai în jurul acestui puiet se adunaseră supravieţuitorii tribului pequenino. Şi, asemenea Elei, se adunaseră ca să se roage. Era o slujbă stranie şi liniştită. Preoţii pequenino nu le ofereau ofereau enoriaşilor nici un fel de ceremonial. Se mulţumeau să îngenuncheze alături de ceilalţi credincioşi şi să murmure în cele câteva limbi diferite ale lor. Unii se rugau în limba fraţilor, alţii în cea a copacilor. Ela bănuia că ceea ce auzea de la soţiile adunate acolo era limba lor obişnuită, deşi putea la fel de bine să fie limba sfântă pe care o foloseau pentru a vorbi cu copacul-mamă. În acelaşi timp, de pe buzele purceluşilor se înălţau psalmi rostiţi în limbile oamenilor – stark şi portugheză deopotrivă – şi probabil frânturi din latina bisericească străveche. Practic, era ca într-un turn Babel, şi totuşi se simţea o mare unitate. Se rugau la mormântul martirului – sau ce mai rămăsese din el – pentru viaţa fratelui care avea să-l urmeze. Dacă Glass murea definitiv astăzi, imita sacrificiul lui Planter, iar dacă trecea în cea de-a treia viaţă, era datorită curajului şi exemplului aceluiaşi Planter.

Pentru că Ela adusese recolada din Exterior, i se acordase onoarea de a fi lăsată singură câteva clipe, chiar lângă trunchiul copacului lui Planter. Strânse cu mâna tulpina subţire, dorindu-şi să fi rămas cât mai mult din viaţa lui în micul arbust. Oare aiúa lui Planter se pierduse acum, rătăcind în Exterior, acolo unde nu exista noţiunea de localizare, sau Dumnezeu o luase la sufletul lui şi o purtase cu el în ceruri, unde Planter stătea acum alături de sfinţi?

„Planter, roagă-te pentru noi. Pune o vorbă bună pentru noi. Aşa cum venerabilii mei bunici au dus rugăciunea mea înaintea Tatălui, tu du-te acum la Hristos şi imploră-l să fie milostiv cu

toţi fraţii şi surorile tale. Roagă-i să-l ia pe Glass în cea de-a treia viaţă ca să putem, cu sufletul împăcat, să răspândim recolada pe întreaga planetă pentru a înlocui virusul ucigaş, descolada. Atunci leul se va culca într-adevăr alături de miel şi pacea va domni peste aceste locuri.”

Nu pentru prima oară, totuşi, Ela avea îndoielile ei. Era sigură că direcţia pe care o apucaseră era cea corectă – nu avea scrupulele Quarei privind anihilarea descoladei, dar nu era tot atât de sigură că procedase corect sintetizând recolada pe baza eşantioanelor de descolada mai vechi pe care le colectaseră. Dacă descolada provocase într-adevăr recentul acces de agresivitate al speciei pequenino, nevoia ei imperioasă de a cuceri şi a ocupa noi spaţii, atunci se putea spune despre Ela că îi readucea pe purceluşi în starea lor „naturală” anterioară. Dar, pe de altă parte, starea anterioară era în aceeaşi măsură o consecinţă a acţiunii de echilibrare planetară a descoladei şi părea naturală numai pentru că fusese starea în care se aflau pequeninos la sosirea oamenilor aici. Se putea considera la fel de uşor că Ela provoca o modificare comportamentală la o întreagă specie, eliminând în mod convenabil o mare parte din agresivitatea ei, în aşa fel încât în viitor probabilitatea unor conflicte cu oamenii să fie mai redusă. ”Am să fac din ei nişte buni creştini, indiferent că le place sau nu, iar faptul că Human şi Rooter sunt de acord nu mă scuteşte de responsabilitate dacă în ultimă instanţă le voi face un rău purceluşilor.

O, Doamne, iartă-mă că mă joc de-a Dumnezeu cu vieţile acestor copii ai tăi. Când aiua lui Planter va veni în faţa ta să pledeze pentru noi, ascultă rugăciunea lui ca şi cum ar fi a noastră, dar numai dacă e şi dorinţa Ta ca specia lui să fie modificată astfel. Ajută-ne să facem bine, dar opreşte-ne dacă fără voia noastră provocăm un rău. În numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.”

Culese o lacrimă de pe obraz cu vârful degetului şi o lipi de coaja netedă a trunchiului lui Planter. „Ştiu că nu te afli acolo ca s-o simţi, Planter, nu eşti înăuntrul copacului, dar o vei simţi totuşi într-un alt fel, sunt sigură. Dumnezeu nu va lăsa un suflet noii ca al tău să rătăcească în întuneric.”

Sosise momentul plecării. Mâinile fraţilor o atinseră cu blândeţe, o traseră, o conduseră spre laboratorul unde Glass aştepta să treacă în ultima viaţă.

Când Ender îl vizitase pe Planter, îl găsise lungit pe pat,

înconjurat de aparatură medicală. Acum, în camera de izolare, situaţia era cu totul alta. Glass se bucura de o sănătate perfectă şi, cu toată că era conectat la o mulţime de dispozitive de monitorizare, nu fusese imobilizat la pat. Vesel şi fericit, abia îşi putea reţine nerăbdarea de a trece la etapa următoare.

Cum Ela şi ceilalţi pequeninos sosiseră, puteau începe.

Singurul zid care îi menţinea acum izolarea era câmpul de dezintegrare; purceluşii care se adunaseră dincolo de el pentru a-i urmări trecerea puteau vedea tot ce se întâmpla. Oricum, erau singurii care priveau de la faţa locului. Probabil din delicateţe faţă de sentimentele purceluşilor, sau poate pentru a interpune o barieră între ei şi brutalitatea ritualului pequenino, oamenii se adunaseră cu toţii în laborator, unde doar o singură fereastră şi monitoarele le îngăduiau să vadă ce avea să i se întâmple de fapt lui Glass.

Glass aşteptă ca fraţii, îmbrăcaţi în costume sterile, să ajungă lângă el cu cuţitele de lemn în mâini, apoi smulse un smoc de capim şi îl mestecă. Era anestezicul care avea să facă totul suportabil pentru el. Dar, în acelaşi timp, era pentru prima oară când un frate trimis în cea de-a treia viaţă mesteca iarbă indigenă care nu conţinea nici urmă de virus descolada. Dacă virusul Elei era o reuşită, noul capim, cel de aici, va avea acelaşi efect pe care-l avusese întotdeauna capimul infestat cu descolada.

— Dacă voi trece în a treia viaţă, spuse Glass, va fi mulţumită lui Dumnezeu şi slujitorului său, Planter, nu mie.

Era cât se poate de potrivit faptul că Glass hotărâse să rostească ultimele cuvinte în limba fraţilor, pentru a-l elogia pe Planter. Dar gingăşia sa nu schimba realitatea: amintirea sacrificiului lui Planter îi făcu pe mulţi oameni să plângă; chiar dacă emoţiile speciei pequenino erau dificil de interpretat, Ender nu se îndoia că murmurul purceluşilor adunaţi afară semnifica de asemenea plânsul, sau cine ştie ce alt sentiment adecvat memoriei lui Planter. Dar Glass se înşela închipuindu-şi că, în această poveste, el nu avea nici un merit. Toată lumea ştia că eşecul era totuşi posibil şi, în ciuda tuturor speranţelor, nu era deloc sigur că recolada va avea puterea să ducă un frate în cea de-a treia viaţă.

Fraţii îmbrăcaţi în costume sterile ridicară cuţitele şi începură ritualul.

„Nu mai sunt eu, de data aceasta, îşi spuse Ender. Slavă Domnului că nu mai trebuie să ţin cuţitul pentru a ucide un

frate.”

Totuşi, nu-şi feri privirea, aşa cum făcuseră mulţi dintre cei prezenţi în laborator. Tabloul sângeros nu era o noutate pentru el, şi chiar dacă nu era o mare consolare, cel puţin ştia că putea suporta să asiste până la capăt. În fond, chiar asta trebuia să facă un vorbitor în numele morţilor, nu? Să asiste. Şi privi, atât cât putea vedea din ritual, privi cum spintecau trupul încă viu al lui Glass, cum îi plantau organele în sol, astfel încât copacul să înceapă să crească câtă vreme mintea lui era încă vie şi ageră. De-a lungul acestui supliciu, Glass nu scoase nici un sunet, nu făcu nici un gest care să trădeze durerea. Ori curajul lui depăşea orice aşteptări, ori recolada îşi făcuse efectul în iarba capim, păstrându-i proprietăţile anestezice.

În sfârşit, ritualul se termină şi fraţii care îl trecuseră în cea de-a treia viaţă se întoarseră în camera sterilă. Aici, imediat ce costumele au fost decontaminate, purceluşii le-au dezbrăcat şi au revenit goi în laborator. Aveau expresii solemne, dar lui Ender i se păru că ghiceşte agitaţia şi bucuria pe care le ascundeau. Totul decursese bine. Simţiseră cum trupul lui Glass reacţionase pozitiv. În câteva ore, poate chiar minute, primele frunze ale tânărului arbore ar trebui să apară. În inimile lor erau siguri că aşa se va întâmpla.

Ender remarcă de asemenea că unul dintre ei era preot. Se întrebă ce ar spune episcopul Peregrino dacă ar afla. Bătrânul Peregrino se dovedise destul de maleabil faţă de convertirea unei specii extraterestre la credinţa catolică şi faţă de adaptarea ritualului şi doctrinei pentru la cerinţele lor neobişnuite. Ceea ce nu schimba însă adevărul că Peregrino era un bătrân căruia nu-i făcea nici o plăcere gândul că preoţii luau parte la ritualuri care, în pofida asemănării lor evidente cu crucificarea, nu se numărau printre sacramentele recunoscute. Ei bine, aceşti fraţi ştiau ce făceau. Dacă-l anunţaseră sau nu pe episcop despre participarea unuia dintre preoţii săi, Ender nu ştia şi nici nu avea de gând să-i spună; nimeni dintre ceilalţi oameni prezenţi nu i-ar fi spus, dacă într-adevăr observase cineva.

Da, copăcelul creştea, şi încă viguros, frunzele răsăreau practic sub ochii lor, dar aveau să treacă ceasuri lungi, poate zile, până să afle dacă era un copac-tată, având-l în el pe Glass, încă viu şi conştient. O perioadă de aşteptare, în care copacul lui Glass trebuia să se înalţe într-o izolare perfectă.

„Dacă mi-aş găsi un loc în care să mă izolez, în care să pot analiza lucrurile stranii care mi s-au întâmplat, fără să fiu

deranjat!”

Dar Ender nu era un pequenino, iar neliniştea lui nu era provocată de un virus care putea fi şters de pe faţa pământului. Boala lui se afla la rădăcina propriei sale identităţi şi nu ştia dacă va reuşi vreodată să se descotorosească de ea fără să se distrugă în acelaşi timp. „Probabil că Peter şi Val reprezintă totalul a ceea ce sunt; dacă ei ar dispărea, poate că n-ar mai rămâne nimic. Ce parte a sufletului meu, ce acţiune din viaţa mea nu poate fi explicată prin intervenţia unuia sau altuia dintre ei, prin voinţa lor afirmându-se în interiorul meu? Sunt eu oare suma fratelui şi surorii mele? Sau diferenţa dintre ei? Care este aritmetica specifică a sufletului meu?”

Valentine se străduise să nu fie văzută de tânăra pe care Ender o adusese cu el când se întorsese din Exterior. Ştia, bineînţeles, că eul ei era mai tânăr, aşa cum şi-l amintise el, şi chiar se gândise că fusese drăguţ din partea lui să poarte în suflet o amintire atât de puternică până la vârsta aceea. Dintre toţi oamenii de pe Lusitania, numai ea ştia de ce tocmai Val, cea de atunci, rezistase în subconştientul lui. Până atunci, Ender trăise la Şcoala de Luptă, izolat complet de familia sa. Deşi el n-avea de unde să ştie, Valentine observase că părinţii îi cam uitaseră. Nu uitaseră că există, fireşte, dar, pentru că el nu se mai afla acolo, nu mai constituia responsabilitatea lor. Renunţând la el în favoarea statului, fuseseră absolviţi. Ar fi rămas o parte din viaţa lor dacă ar fi murit, însă aşa cum stăteau lucrurile, nu aveau nici măcar un mormânt pe care să-l viziteze. Valentine nu-i condamnase: reacţia lor dovedea faptul că erau rezistenţi şi adaptabili, dar nu era în stare să-i imite. Ender rămăsese întotdeauna cu ea, în inima ei. Mult mai târziu, după ce fusese zdrobit sufleteşte, obligat fiind să facă faţă tuturor provocărilor pe care i le rezervaseră în Şcoala de Luptă, când Ender se hotărâse să renunţe la întreaga poveste– când, efectiv, intrase în grevă – ofiţerul însărcinat cu transformarea lui într-o unealtă docilă a venit la ea. A dus-o la Ender. I-a lăsat un timp împreună – acelaşi om care-i despărţise cu brutalitate, deschizând răni atât de adânci în inimile lor. Valentine şi-a vindecat atunci fratele – îndeajuns ca să se poată întoarce şi să salveze omenirea distrugându-i pe gândaci.

„Bineînţeles că mă păstrează în memorie la vârsta aceea, cu mai multă intensitate decât oricare dintre nenumăratele noastre experienţe trăite împreună după aceea. Bineînţeles că atunci

când subconştientul lui scoate la iveală încărcătura cea mai intimă, reiese că fata care eram atunci se ascunde şi azi în adâncurile sufletului său.”

Ştia toate acestea, le înţelegea şi le *credea.* O durea totuşi faptul că această creatură aproape iraţional de perfectă era modul în care şi-o închipuise el de fapt, mereu, că acea Valentine pe care Ender o iubise cu adevărat fusese o fiinţă de o puritate imposibilă. „De dragul acestei imaginare Valentine mi-a fost el un tovarăş atât de apropiat până m-am măritat cu Jakt, dacă nu cumva tocmai faptul că m-am măritat cu Jakt l-a determinat să revină la această imagine copilărească a mea.”

Prostii. Nu avea nimic de câştigat dacă încerca să înţeleagă ce *însemna* fata aceasta tânără. Indiferent de modul în care fusese creată, ea era acolo, *acum,* şi trebuia să vadă ce putea face.

Bietul Ender – el părea să nu priceapă nimic, ba chiar se gândise, la început, s-o păstreze lângă el pe tânăra Val.

— Nu e fiica mea, într-un fel? întrebase el.

— În *nici un* caz nu e fiica ta, îi răspunsese Valentine. Dacă se poate afirma ceva cu certitudine, atunci e fiica *mea.* Nu încape nici o îndoială că nu trebuie s-o duci acasă la tine, singură, mai ales că Peter e şi el acolo şi nu este nici pe departe cel mai de încredere tutore.

Ender nu fusese de acord: mai degrabă ar fi scăpat de Peter decât de Val – dar se conformase şi, de atunci, Val locuise în casa lui Valentine. Intenţia acesteia din urmă era să devină prietena şi mentorul fetei, dar până la urmă nu fusese în stare. Nu reuşea să se poarte firesc în compania lui Val. Găsea întruna pretexte să plece de acasă când Val se afla acolo şi se simţea excesiv de recunoscătoare când Ender venea s-o scoată la plimbare, împreună cu Peter.

În cele din urmă, ca de atâtea ori până atunci, tăcuta Plikt a sosit neanunţat şi a rezolvat problema. Plikt a devenit însoţitorul şi tutorele principal al lui Val în casa lui Valentine. Când nu era cu Ender, Val o însoţea pe Plikt. În dimineaţa aceea, Plikt sugerase amenajarea unei locuinţe separate pentru ea şi Val. „Poate am acceptat cu prea multă grabă, dar probabil că e la fel de greu pentru Val să locuiască în aceeaşi casă cu mine, pe cât îmi e de greu mie să locuiesc în aceeaşi casă cu ea”, îşi spuse Valentine.

Acum însă, privindu-le pe Plikt şi Val cum intrau în noua capelă în genunchi, aşa cum procedaseră toţi cei care veniseră

la slujbă, Valentine îşi dădu seama că nu făcuse nimic spre „binele lui Val”, indiferent cât de mult încercase să se amăgească. Val era complet independentă, imperturbabilă, calmă. Ce-o determinase pe Valentine să-şi închipuie că o va face pe tânăra Val să se simtă mai mult sau mai puţin fericită, mai mult sau mai puţin în acceptată? „Sunt lipsită de relevanţă pentru viaţa acestei copile, dar ea nu e irelevantă pentru mine. E în acelaşi timp o afirmare şi o negare a celei mai importante relaţii din copilăria mea şi din cea mai mare parte a maturităţii mele. Aş vrea să se fi destrămat în neantul din Exterior, aşa cum s-a întâmplat cu trupul infirm al lui Miro. Aş vrea să nu fi trebuit să mă confrunt vreodată cu mine însămi în felul acesta.”

Şi, într-adevăr, se confrunta cu ea însăşi. Ela efectuase rapid testele necesare. Tânăra Val şi Valentine erau identice din punct de vedere genetic.

— Dar e absurd, protestase Valentine. Mă îndoiesc că Ender ar fi reuşit să-mi memoreze codul genetic.

— Ar trebui să găsesc o explicaţie? întrebase Ela.

Ender sugerase o altă posibilitate: codul genetic al tinerei Val a fost labil până când ea s-a întâlnit efectiv cu Valentine, apoi filotele trupului lui Val s-au mulat pe configuraţia descifrată la Valentine.

Valentine îşi păstrase pentru ea opiniile, dar se îndoia că ipoteza lui Ender era corectă. Val cea tânără avusese din prima clipă genele lui Valentine, pentru că orice persoană care s-ar fi suprapus atât de perfect cu viziunea lui Ender despre Valentine *nu putea* să aibă alte gene; lucrul acesta era impus de însăşi legea naturală pe care Jane se străduia s-o menţină în interiorul navei. Poate că exista cine ştie ce forţă care coordona şi modela realitatea chiar într-un spaţiu dominat de un haos desăvârşit, dar avea prea puţină importanţă. Oricât de supărător de perfectă, de răbdătoare şi de *diferită de ea* ar fi această pseudo-Val, viziunea lui Ender fusese îndeajuns de reală pentru ca, genetic, ele două să fie identice. Viziunea lui nu era prea departe de adevăr. Poate că fusese realmente perfectă şi numai trecerea timpului o înăsprise, poate că fusese tot atât de frumoasă şi la fel de tânără, cândva.

Îngenunchează în faţa episcopului. Plikt îi sărută inelul, deşi penitenţa Lusitaniei nu-l privea deloc.

Cu toate acestea, când a venit rândul tinerei Val să-i sărute inelul, episcopul şi-a retras mâna şi s-a întors într-o parte. Un preot s-a apropiat şi le-a spus să meargă la locurile lor.

— De ce? întrebă Val cea tânără. Încă nu mi-am făcut penitenţa.

— Nu datorezi nimic, vorbi preotul, episcopul mi-a spus-o înainte de venirea voastră Nu te-ai aflat aici când a fost comis păcatul, deci nu datorezi nici o penitenţă.

Tânăra Val se uită la el cu mâhnire.

— Am fost creată de altcineva, nu de Dumnezeu. Iată de ce nu vrea episcopul să mă primească. Atâta timp cât trăieşte el, nu voi primi cuminecătura.

Pe chipul preotului se aşternuse o tristeţe adâncă; era imposibil să nu-ţi pară rău pentru fată, căci candoarea şi blândeţea îi dădeau o aparenţă fragilă, şi, prin urmare, persoana care ar fi rănit-o trebuia să se simtă lipsită de tact pentru că vătămase un lucru atât de gingaş.

— Până când papa va putea lua o decizie, spuse el. Toată povestea asta e tare încurcată.

— Ştiu, şopti Val, după care se aşeză între Plikt şi Valentine.

”Coatele noastre se ating, gândi Valentine. O fiică aidoma mie, de parcă aş fi clonat-o în urmă cu treizeci de ani. Dar nu mi-am dorit o fiică şi în mod cert n-am vrut o copie fidelă a mea. Ea ştie lucrul acesta. Îl simte. Are de suferit aşa cum eu n-am suferit niciodată: se simte nedorită şi deloc iubită de cei care-i seamănă cel mai mult.

Oare Ender ce simte în privinţa ei? Îşi doreşte şi el ca ea să dispară? Sau tânjeşte să fie fratele ei, aşa cum, cu atât de mulţi ani în urmă, a fost fratele *meu* mai tânăr? Când eu aveam vârsta aceea, Ender nu comisese Xenocidul. Dar, pe de altă parte, nici nu mărturisise în numele morţilor. „Matca şi Hegemonul”, „Viaţa lui Human” – toate acestea erau departe de el pe-atunci. Nu era decât un copil derutat, stăpânit de teamă şi de disperare. Cum ar putea Ender să tânjească iarăşi după acele vremuri?”

Curând intră şi Miro, se târî până la altar şi sărută inelul. Cu toate că episcopul îl absolvise de orice responsabilitate, suporta penitenţa alături de toţi ceilalţi. Valentine observă, fireşte, rumoarea iscată de trecerea lui spre altar. Toţi lusitanii care-l cunoscuseră înainte de accidentul cerebral înţelegeau miracolul: o restabilire perfectă a acelui Miro care trăise în chip atât de strălucit printre ei înainte.

„Nu te-am cunoscut pe atunci, Miro”, îşi spuse Valentine. „Întotdeauna ai avut aerul acesta distant, melancolic? Se poate ca trupul să ţi se fi vindecat, dar rămâi omul care a trăit de-atunci în suferinţă. Asta te-a făcut să fii mai rece sau mai

milostiv?”

Miro se aşeză lângă ea, pe scaunul care ar fi fost al lui Jakt, numai că Jakt se afla tot în spaţiu. Ţinând cont de neutralizarea iminentă a descoladei, cineva trebuia să aducă la suprafaţa Lusitaniei miile de specii de microbi, plante şi animale îngheţate a căror introducere era obligatorie pentru stabilirea unei geealogii autoreglabile şi pentru menţinerea corectă a sistemelor planetare. Era o muncă ce se desfăşurase pe multe alte planete, dificultatea ei fiind însă sporită de necesitatea de a nu concura prea intens cu speciile locale de care depindeau pequeninos. Jakt se afla în spaţiu, trudind pentru ei toţi; era un motiv întemeiat pentru a nu fi de faţă, dar asta n-o împiedica pe Valentine să-i simtă lipsa – de fapt, să aibă o nevoie teribilă de el, având în vedere tulburarea provocată de noile creaţii ale lui Ender. Miro nu-i putea ţine locul soţului ei, mai ales că noul lui trup constituia o aducerea aminte atât de precisă a ceea ce se întâmplase în Exterior.

„Dacă *eu* m-aş fi dus acolo, oare ce aş fi creat? Mă îndoiesc că aş fi adus înapoi vreo persoană, căci mi-e teamă că la rădăcina psihicului meu nu se află sufletul nimănui. Nici măcar al meu. Ce altceva a fost studierea pasionată a istoriei decât o căutare a omeniei? Alţii găsesc omenia uitându-se în propriile lor inimi. Numai sufletele rătăcite simt nevoia s-o caute în afara lor.”

— Coada e pe terminate, şopti Miro.

Aşadar, slujba avea să înceapă curând.

— Eşti pregătit să te purifici de păcate? şopti Valentine.

— Aşa cum mi-a explicat episcopul, o să-mi purifice numai păcatele acestui trup nou. Tot mai am de mărturisit şi de făcut penitenţă pentru păcatele lăsate în urmă de trupul cel vechi. N-au fost posibile multe păcate trupeşti, fireşte, dar invidie, ură, răutate şi autocompătimire au fost din belşug. Încă nu m-am hotărât dacă trebuie să-mi mărturisesc şi păcatul sinuciderii. Când vechiul meu trup s-a volatilizat în neant, a fost un răspuns la dorinţa sufletului meu.

— N-ar fi trebuit să-ţi recapeţi glasul. Acum te bâlbâi numai când te auzi vorbind atât de frumos.

El zâmbi şi o bătu uşor pe braţ.

Episcopul îşi începu slujba cu o rugăciune, aducând mulţumiri lui Dumnezeu pentru tot ce se realizase în ultimele luni. Evidentă prin omisiune a fost crearea celor mai noi doi cetăţeni ai Lusitaniei, cu toate că vindecarea lui Miro a fost

trecută fără şovăire în responsabilitatea lui Dumnezeu. Îl chemă pe Miro în faţă şi îl boteză aproape imediat, după care, dat fiind că nu era vorba de o liturghie, trecu fără întârziere la predică.

— Mila Domnului nu cunoaşte limite în nemărginirea sa, spuse episcopul. Nu putem decât să sperăm că El se va hotărî să ajungă mai departe decât merităm, spre a ne ierta pentru păcatele noastre îngrozitoare, săvârşite ca indivizi şi ca popor. Nu putem decât să sperăm, la fel ca Ninive, care prin căinţă a îndepărtat distrugerea, că vom putea să-l convingem pe Domnul Dumnezeul nostru să ne cruţe de flota pe care el a îngăduit să fie trimisă împotriva noastră spre a ne pedepsi.

Miro şopti încetişor, astfel încât numai ea să poată auzi:

— N-a trimis flota *înainte de* incendierea pădurii?

— Poate că Dumnezeu ia în calcul numai momentul sosirii, nu şi pe cel al plecării, sugeră Valentine.

Îşi regretă imediat frivolitatea. Ceea ce se întâmplase aici, astăzi, era solemn; chiar dacă nu era o adeptă convinsă a doctrinei catolice, ştia că atunci când comunitatea accepta responsabilitatea pentru răul comis şi făcea penitenţă adevărată din acest motiv, nu putea fi vorba decât de ceva sfânt.

Episcopul vorbi de cei care muriseră în sfinţenie: Os Venerados, primii care salvaseră omenirea de flagelul numit descolada; părintele Estevâo, al cărui trup fusese îngropat sub podeaua capelei şi care suferise martiriul pentru cauza apărării adevărului împotriva ereziei; Planter, care murise pentru a dovedi că sufletul neamului său venea de la Dumnezeu şi nu de la un virus; şi acei pequeninos care muriseră ca victime inocente ale unui măcel.

— Într-o bună zi, toţi aceştia vor fi, poate, nişte sfinţi, căci trăim nişte vremuri precum zilele timpurii ale creştinismului, când evlavia sublimă şi faptele măreţe aveau mai multă căutare şi, prin urmare, erau mai des săvârşite. Această capelă este un loc sfânt pentru toţi aceia care şi-au iubit Dumnezeul cu toată inima, puterea, mintea şi vigoarea şi, totodată, şi-au iubit aproapele ca pe ei înşişi. Fie ca toţi cei care vor intra aici să o facă cu inima zdrobită şi spiritul plin de căinţă, astfel ca evlavia să-i poată atinge.

Predica nu ţinu mult, fiindcă în acea zi fuseseră programate mai multe slujbe identice. Oamenii veneau la capelă în serii succesive, căci era mult prea mică pentru a primi toată populaţia Lusitaniei deodată. Nu după mult timp terminaseră, şi Valentine se ridică să plece. Le-ar fi urmat îndeaproape pe Plikt

şi pe Val, numai că Miro o prinse de braţ.

— Tocmai am primit un mesaj de la Jane, spuse el. Mi-am zis că poate vrei să ştii.

— Ce?

— Adineauri a testat nava, fără Ender.

— Cum a putut să facă *asta?*

— Peter, spuse el. L-a dus până în Exterior şi înapoi. El poate să-i reţină aiúa, dacă aşa funcţionează de fapt procesul ăsta.

Valentine dădu glas temerii ei imediate.

— Cumva a…

— … Creat ceva? Nu. Miro rânji, dar cu o tentă de ironie pocită, despre care Valentine crezu că e consecinţa bolii sale. Susţine că asta se datorează faptului că mintea lui e mult mai limpede şi mai sănătoasă decât a lui Andrew.

— Poate că aşa e, murmură Valentine.

— Eu zic că nici una din filotele de acolo nu a fost dispusă să facă parte din configuraţia *lui.* E prea întortocheată.

Valentine râse scurt. În acel moment, episcopul se apropie de ei. Fiindcă se numărau printre ultimii care plecau, erau singuri în partea din faţă a capelei.

— Îţi mulţumesc că ai acceptat să fii botezat din nou, zise episcopul.

Miro îşi înclină capul.

— Puţini sunt oamenii care au şansa să fie purificaţi într-o asemenea măsură de păcatele lor, răspunse el.

— Valentine, îmi pare rău că n-am putu s-o primesc pe… tiza ta.

— Nu-ţi face griji, preasfinţia ta. Înţeleg. S-ar putea chiar să fiu de acord cu dumneata.

Episcopul clătină din cap.

— Ar fi mai bine dacă cei doi ar putea…

— Pleca? sugeră Miro. Dorinţa vi se va împlini. Peter va pleca în curând – Jane poate să piloteze o navă avându-l pe el la bord. De bună seamă că acelaşi lucru va fi posibil şi cu tânăra Val.

— Nu, zise Valentine. Nu poate pleca. E prea…

— Tânără? întrebă Miro, cu un aer amuzat. Amândoi s-au născut ştiind tot ceea ce ştie şi Ender. Nu prea poţi să zici că fata asta e un copil, în ciuda trupului ei.

— Dacă s-ar fi *născut,* zise episcopul, n-ar fi trebuit să plece.

— Nu pleacă din cauza dorinţei dumitale, spuse Miro. Pleacă pentru că Ender o să ducă noul virus al Elei pe Calea, iar Val va merge în căutarea unor planete unde mătcile şi pequeninos să

se poată stabili.

— Nu poţi s-o trimiţi într-o asemenea misiune, protestă Valentine.

— N-am s-o *trimit,* replică Miro. Am s-o *iau.* Sau, mai exact, ea o să mă ia. Vreau să plec. Oricare ar fi riscurile, am să mi le asum. Ea o să fie în siguranţă, Valentine.

Valentine continuă să scuture din cap, dar deja ştia că până la urmă va trebui să cedeze. Însăşi tânăra Val va insista să plece, oricât de lipsită de maturitate părea, căci dacă nu mergea ea, doar o singură navă putea zbura. Iar dacă Peter era cel ce pleca, era imposibil de prevăzut dacă nava avea să fie întrebuinţată în vreun scop pozitiv. Până la urmă, Valentine însăşi avea să se încline în faţa necesităţii. Oricare ar fi fost pericolul la care tânăra Val putea fi expusă, nu era mai rău decât riscurile asumate deja de alţii. Ca Planter. Ca părintele Estevão. Ca Glass.

Grupul de pequeninos se adună la copacul lui Planter. S-ar fi strâns lângă arborele lui Glass, el fiind primul care trecuse în a treia viaţă cu ajutorul recoladei, dar printre primele lui vorbe, de îndată ce-au putut să discute cu el, s-a numărat refuzul de neclintit al ideii de a introduce recolada şi bacteria virulicidă pe planetă în apropierea copacului său. „Acest eveniment îi aparţine lui Planter”, a declarat el şi, în final, fraţii şi soţiile au fost de acord.

Ender stătea rezemat de prietenul său, Human, pe care el îl plantase pentru a-l ajuta să treacă în cea de-a treia viaţă, cu mulţi ani în urmă. Pentru Ender, eliberarea speciei pequenino de de sub influenţa descoladei ar fi fost un moment de bucurie desăvârşită, dacă nu l-ar fi avut mereu lângă el pe Peter.

— Slăbiciunea sărbătoreşte slăbiciunea, spuse Peter. Planter a *eşuat* şi uite cum îl cinstesc, pe când Glass a *reuşit* şi uite-l cum a rămas singur acolo, pe terenul experimental. Şi chestia cea mai tâmpită e că pentru Planter nu înseamnă nimic, atâta timp cât aiúa lui nici măcar nu e aici.

— N-o fi însemnând nimic pentru Planter, dar pentru cei adunaţi aici înseamnă ceva, îi răspunse Ender, chiar dacă nu era absolut convins de acest lucru.

— Da. Înseamnă că sunt slabi.

— Jane mi-a spus că te-a dus în Exterior.

— Călătoria a fost floare la ureche. În tot cazul, data viitoare nu Lusitania va fi destinaţia mea.

— Zice că ai de gând să duci virusul creat de Ela pe Calea.

— Prima mea oprire. Dar n-am să mă mai întorc aici, poţi să contezi pe asta, bătrâne.

— Avem nevoie de navă.

— Păi, o ai pe fetişoara aia subţirică şi dulcică, iar maştera gândacilor poate să-ţi toarne la astronave pe bandă rulantă, numai tu să reuşeşti să prăseşti suficiente creaturi ca mine şi ca Valzinha, ca să le piloteze.

— Tare m-aş bucura să nu mai am vreodată de-a face cu tine.

— Şi nu eşti curios să ştii ce am de gând să fac?

— Nu.

Dar minţea şi Peter, fireşte, ştia.

— Intenţionez să fac ceea ce tu nu ai nici mintea, nici curajul să faci. Intenţionez să opresc flota.

— Cum? Făcându-ţi apariţia ca prin farmec la bordul navei-amiral?

— Ei bine, dragă băiete, dacă situaţia devine critică, aş putea oricând să folosesc un dispozitiv D.M. Împotriva flotei înainte ca măcar să-şi dea seama că am fost pe acolo. Dar asta, nu-i aşa, n-ar aduce prea multe foloase. Ca să opresc Congresul, trebuie să iau hăţurile în mâini.

Ender pricepu imediat ce semnificaţie aveau cuvintele lui Peter.

— Crezi că poţi să devii din nou Hegemon? Dumnezeu să ajute omenirea dacă reuşeşti.

— Şi de ce n-aş face-o? Am mai făcut-o o dată şi nu m-am descurcat chiar aşa de rău. Ar trebui să ştii… chiar tu ai scris despre mine.

— Acela a fost *adevăratul* Peter, nu tu, caricatura zămislită din ura şi temerile mele.

Avea oare Peter destul suflet ca să se simtă ofensat de aceste vorbe aspre? Lui Ender i se păru, doar o clipă, că Peter şovăie, că faţa lui trădează un moment de… de durere? Sau numai de furie?

— *Eu sunt* acum adevăratul Peter, răspunse el după acea scurtă pauză. Ai face bine să speri că am toată abilitatea din trecut. În fond, ai reuşit să-i transmiţi lui Valette aceleaşi gene pe care le are şi Valentine. Poate că şi eu sunt tot ce a fost Peter cândva.

— Da, şi poate că porcii au aripi.

Peter râse.

— Ar fi ceva dacă te-ai duce în Exterior îndeajuns de convins de asta.

— Du-te odată.

— Da, ştiu că te-ai bucura să scapi de mine.

— Şi să te asmut împotriva restului omenirii? Pedeapsa asta le este de ajuns pentru că au trimis flota. Ender îl înşfăcă pe Peter de braţ şi-l trase aproape: Să nu crezi că acum ai să mă poţi manevra, profitând de slăbiciunea mea. Nu mai sunt copil, şi dacă-ncepi să-ţi faci de cap, am să te distrug.

— Nu poţi. Ţi-ar fi mai simplu să te sinucizi.

Ceremonia începu. De această dată aveau să lipsească fastul, predica, inelul. Ela şi asistenţii ei aduseseră câteva sute de cuburi de zahăr impregnate cu bacteria virulicidă şi tot atâtea fiole cu soluţie recolada. Acestea fură distribuite participanţilor la adunare şi fiecare pequenino luă câte un cub de zahăr, îl topi în gură şi îl înghiţi, după care bău conţinutul fiolei.

— „Acesta este trupul meu, care se dă pentru voi”, intonă Peter. „Aceasta să faceţi spre pomenirea mea.”

— Chiar n-ai pic de respect pentru nimic? întrebă Ender.

— „Acesta este sângele meu, care se varsă pentru voi. Beţi întru pomenirea mea.” Asta-i o împărtăşanie pe care şi *eu* pot s-o fac, aşa, nebotezat cum sunt.

— Un lucru pot să-ţi garantez: încă nu s-a inventat botezul care să te purifice pe *tine.*

— Pun rămăşag că ai păstrat replica asta toată viaţa ca să mi-o poţi spune acum.

Peter se întoarse spre el, astfel ca Ender să poată vedea urechea în care rubinul fusese implantat pentru a-l conecta cu Jane. Iar pentru cazul în care totuşi Ender nu observase ce i se arătase, Peter atinse rubinul cu un gest plin de ostentaţie.

— Ţine minte, am aici sursa întregii înţelepciuni. Ea o să-ţi arate ce fac, dacă o să-ţi pese vreodată, dacă n-ai să mă uiţi în clipa în care plec.

— N-am să te uit.

— Ai putea să vii şi tu cu mine, îi propuse Peter.

— Să risc să mai fac vreo câţiva ca tine în Exterior?

— Compania lor mi-ar putea fi de folos.

— Te asigur, Peter, curând o să ţi se facă tot atâta silă de tine pe cât îmi e mie acum.

— Niciodată. Eu nu sunt plin de scârbă de sine, aşa cum eşti tu, biată unealtă obsedată de vina unor oameni mai capabili, mai puternici. Şi dacă nu vrei să-mi mai creezi alţi însoţitori, las’ că-mi găsesc eu singur pe drum.

— Nu mă-ndoiesc.

Cuburile de zahăr şi fiolele ajunseră la ei; mâncară şi băură.

— Gustul libertăţii, zise Peter. Delicios.

— Oare? Ucidem o specie pe care n-am reuşit măcar s-o înţelegem.

— Ştiu ce vrei să spui. E mult mai distractiv să distrugi un adversar când e în stare să înţeleagă cât de desăvârşit îl înfrângi.

Apoi, în sfârşit, Peter plecă.

Ender rămase până la sfârşitul ceremoniei şi vorbi cu mulţi dintre cei prezenţi: Human şi Rooter, fireşte, şi Valentine, Ela, Ouanda şi Miro.

Totuşi, îi mai rămăsese de făcut o vizită. Mai încercase s-o facă de câteva ori până atunci, dar de fiecare dată fusese refuzat, trimis la plimbare fără un cuvânt. Acum însă ieşi să vorbească cu el. În loc să fie plină de furie şi durere, părea destul de calmă.

— Sunt mult mai împăcată şi ştiu, indiferent dacă asta mai are vreo importanţă, că furia mea împotriva ta a fost nedreaptă.

Ender se bucură de mărturisirea sentimentului, dar fu surprins de termenii folosiţi. Când mai vorbise Novinha de dreptate?

— Am ajuns să înţeleg că băiatul meu împlinea probabil ţelurile Domnului, că tu nu l-ai fi putut opri, pentru că Dumnezeu a vrut ca el să se ducă la pequeninos pentru a pune în mişcare miracolele care s-au produs de atunci. Începu să plângă: Miro a venit la mine, vindecat. O, Dumnezeu e totuşi milostiv. Când voi muri, îl voi avea pe Quim din nou, în rai.

„A fost convertită. După anii în care a dispreţuit biserica, luând parte la slujbe numai pentru că altfel nu putea să fie cetăţean al coloniei Lusitania, săptămânile petrecute lângă Copii Minţii lui Hristos au convertit-o. Mă bucur pentru ea, fiindcă astfel îmi vorbeşte din nou."

— Andrew, rupse ea tăcerea. Vreau să fim împreună din nou.

El încercă s-o îmbrăţişeze, gata să plângă de uşurare şi bucurie, dar Novinha se feri de atingerea lui.

— N-ai înţeles. N-am să merg acasă cu tine. Aici e casa mea.

Avea dreptate: nu înţelesese, dar acum îi era limpede. Nu fusese convertită doar la catolicism. Fusese convertită la acest ordin al sacrificiului permanent, la care puteau adera numai soţii şi soţiile, doar împreună, ca să jure abstinenţă permanentă chiar în timpul căsătoriei.

— Novinha, n-am nici credinţa, nici tăria să fiu unul din

Copiii Minţii lui Hristos.

— Când le vei avea, te voi aştepta aici.

— E singura speranţă care mi-a mai rămas pentru a fi cu tine? Să repudiez dragostea pentru trupul tău şi doar astfel să mă bucur din nou de prezenţa ta?

— Andrew, mi-e tare dor de tine, dar adulterul a fost păcatul meu atât de mulţi ani încât acum singura mea speranţă de fericire este să reneg carnea şi să trăiesc întru spirit. Dacă nu se poate altfel, am s-o fac singură. Dar cu tine… oh, Andrew, ce dor mi-e de tine!

„Şi mie mi-e dor de tine”, gândi el.

— Am nevoie de tine ca de aerul pe care-l respir, dar nu-mi cere asta. Trăieşte cu mine ca soţie până când tinereţea ne va prăsi cu totul şi apoi, când dorinţa va slăbi, ne vom întoarce aici împreună. Atunci aş putea fi fericit.

— Nu pricepi? Am făcut un legământ. Am făcut o *promisiune.*

— Şi cu mine ai făcut un legământ, spuse el.

— Iar acum să încalc jurământul faţă de Dumnezeu, ca să mi-l pot ţine pe cel faţă de tine?

— Dumnezeu va înţelege.

— Cu câtă uşurinţă declară cei ce nu-i aud niciodată glasul ce ar dori şi ce n-ar dori el!

— Şi chiar îi auzi glasul?

— Îi aud cântecul în inima mea, la fel cum l-a auzit David.

„Dumnezeu este păstorul meu şi nimic nu-mi va lipsi.”

— Al douăzeci şi treilea, dar singurul cântec pe care-l aud eu e al douăzeci şi doilea.

Ea zâmbi cu un aer trist.

— „Pentru ce m-ai părăsit?” cită ea.

— Şi cuvintele despre taurii din Başan. Întotdeauna am avut senzaţia că sunt împresurat de tauri.

Novinha râse.

— Vino la mine când poţi. Când vei fi pregătit, eu mă voi afla aici. Se întoarse, gata să plece.

— Stai.

Ea se opri şi aşteptă.

— Ţi-am adus virulicidul şi recolada.

— Triumful Elei. Problema mă depăşea, să ştii. Faptul că mi-am abandonat munca nu v-a costat nimic. Vremea mea a trecut, iar ea m-a întrecut de departe.

Novinha luă cubul de zahăr, îl lăsă să se topească o clipă, îl înghiţi, apoi ridică fiola în lumina slabă a amurgului.

— Pe cerul roşu, totul pare să fi luat foc înăuntru.

Bău lichidul, de fapt îl sorbi încet, astfel încât aroma să nu se piardă repede, chiar dacă, aşa cum Ender ştia, gustul era amar şi stăruia neplăcut în gură mult timp după aceea.

— Pot să te vizitez?

— O dată pe lună.

Răspunsul ei veni atât de repede încât Ender ştiu că deja luase în considerare întrebarea şi ajunsese la o decizie pe care n-avea de gând s-o schimbe.

— Am să te vizitez o dată pe lună.

— Până când vei fi gata să mă însoţeşti.

— Până când vei fi gata să te întorci *la mine,* o corectă el.

Dar ştia că nu avea să cedeze niciodată. Novinha nu era o persoană care să se răzgândească uşor. Ea stabilise limitele viitorului lui.

Ar fi trebuit să se simtă ofensat şi mânios. Ar fi trebuit să ceară cu vehemenţă eliberarea de căsătoria cu o femeie care-l respingea. Dar nu vedea *de ce* şi-ar fi dorit libertatea.

„Nimic nu se mai află acum în mâinile mele”, realiză el. ”Nici o părticică din viitor nu mai depinde de mine. Lucrarea mea, atâta câtă este, e terminată, şi singura mea influenţă asupra viitorului va fi ceea ce vor face copiii mei: monstrul Peter, îngerul de o perfecţiune imposibilă Val.

Şi Miro, Grego, Quara, Ela, Olhado – nu sunt şi ei copiii mei? Nu pot şi eu să-mi revendic meritul de a fi contribuit la naşterea lor, chiar dacă au fost zămisliţi din dragostea lui Libo şi trupul Novinhei, cu ani de zile înaintea sosirii mele aici?”

Se întunecase complet când o găsi pe Val cea tânără, deşi nu putea înţelege nici măcar de ce o căuta. Era acasă la Olhado, împreună cu Plikt. Dar dacă aceasta din urmă stătea rezemată de un perete, cu chipul ei enigmatic în umbră, tânăra Val se juca cu copiii lui Olhado.

„E şi normal să se joace cu ei. Ea însăşi nu-i decât un copil, oricât de multă experienţă ar fi câştigat din amintirile mele.”

Dar oprindu-se şi privind din prag, Ender îşi dădu seama că nu se juca la fel cu toţi copiii. Nimbo era cel care îi captase atenţia, băiatul care se arsese în noaptea răzmeriţei. Jocul copiilor era destul de simplu, dar îi împiedica să discute între ei. Totuşi, între Nimbo şi Val se ducea o conversaţie elocventă. Zâmbetul pe care ea i-l adresa era cald, nu în felul în care o femeie îşi încurajează iubitul, ci mai curând aşa cum o soră îi transmite fratelui ei un mesaj nerostit de dragoste, încredere şi

speranţă.

”Îl vindecă. Exact aşa cum Valentine, cu atât de mulţi ani în urmă, m-a vindecat pe mine. Nu cu vorbe. Doar cu tovărăşia ei.

Am putut eu s-o creez chiar şi cu *acest* dar intact? Să fi existat atât de mult adevăr şi putere în visul meu despre ea? Atunci poate că şi Peter are în el tot ce a avut fratele meu adevărat – tot ce a fost periculos şi îngrozitor, dar totodată şi ceea ce a dus la o nouă ordine.”

Oricât ar fi încercat însă, Ender nu era în stare să creadă şi acest din urmă gând. Poate că tânăra Val avea în ochi puterea de a vindeca, dar Peter nu avea nici pe departe aşa ceva în el. Chipul lui era cel pe care, cu ani în urmă, Ender îl văzuse privindu-l dintr-o oglindă în Jocul Fanteziei, într-o încăpere îngrozitoare unde el murise de nenumărate ori până când, în sfârşit, a reuşit să includă în el însuşi elementul Peter şi să treacă mai departe.

„L-am înghiţit pe Peter şi am distrus o întreagă seminţie. L-am introdus în mine şi am comis un xenocid. Am crezut, ani de-a rândul, că m-am curăţat de el, că a plecat. Dar n-o să mă părăsească niciodată.”

Ideea de a abandona lumea şi de a intra în ordinul Copiii Minţii lui Hristos prezenta o mare atracţie pentru el. Poate că numai acolo el şi Novinha se vor putea curăţa împreună de demonii care au sălăşluit în ei atâta timp. „Niciodată Novinha n-a fost atât de împăcată ca în seara asta”.

Tânăra Val îl văzu stând în cadrul uşii şi alergă la el.

— De ce-ai venit aici? întrebă ea.

— Te-am căutat.

— Plikt şi cu mine ne vom petrece noaptea cu familia lui Olhado.

Îi aruncă o privire lui Nimbo şi îi zâmbi. Băiatul rânji prosteşte.

— Jane zice că ai să pleci cu astronava, spuse Ender încetişor.

— Dacă Peter poate să o ţină pe Jane în el, atunci pot şi eu. Vine şi Miro cu mine. Vom căuta planete locuibile.

— Numai dacă sunt şi eu de acord, spuse Ender.

— Nu fi ridicol. De când faci fu numai ceea ce *vrei* să *faci?* Am să fac ce trebuie făcut şi ceea ce numai eu pot face.

El încuviinţă din cap.

— Doar pentru atâta lucru ai venit?

Ender dădu iarăşi din nou, în semn de încuviinţare.

— Cred că da.
— Sau ai venit pentru că ai fi vrut să fii copilul care erai când ai văzut ultim oară o fată cu chipul meu?
Cuvintele îl răniră mult mai rău decât atunci când Peter ghicise ce era în sufletul lui. Compasiunea ei era cu mult mai dureroasă decât dispreţul lui.
Probabil că-i văzuse expresia de durere şi o interpretase greşit. Ender se simţi uşurat pentru faptul că era capabilă să se înşele. „Tot mi-a mai rămas un pic de intimitate."
— Ţi-e ruşine cu mine? întrebă ea.
— Sunt stânjenit pentru că am făcut public subconştientul meu, dar nu mi-e *ruşine.* Nu de *tine.* Se uită la Nimbo şi din nou la ea.
— Rămâi aici şi termină ce-ai început.
Val râse uşor.
— E un băiat care a crezut că făcea ceva minunat.
— Da. Dar totul a plecat de la el.
— N-a ştiut ce face. Când nu înţelegi consecinţele actelor tale, cum să fii învinuit pentru ele?
Ştia că ea se referise în aceeaşi măsură la el, Ender Xenocidul, ca şi la Nimbo.
— Nu eşti învinuit, răspunse el. Dar tot îţi asumi responsabilitatea. Pentru vindecarea rănilor pe care le-ai provocat.
— Da. Rănile pe care le-ai provocat. Dar nu toate rănile de pe lume.
— Zău? Şi de ce nu? Pentru că ţi-ai pus în gând să le vindeci tu pe toate?
Ea râse; un râs uşor, copilăresc.
— Nu te-ai schimbat nici un pic, Andrew. După atâţia ani, nu te-ai schimbat deloc.
Ender zâmbi, o îmbrăţişă cu blândeţe şi o trimise înapoi, în strălucirea încăperii. El însă se întoarse în întuneric şi se îndreptă spre casă. Era lumină suficientă ca să vadă pe unde merge, totuşi greşi drumul şi se rătăci de câteva ori.
— Plângi, îi spuse Jane în ureche.
— E o zi tare fericită.
— Este, să ştii. Eşti singura persoană care în seara asta iroseşte un dram de milă pentru *tine.*
— Atunci e bine. Dacă nu sunt decât eu, cel puţin există cineva.
— Mă ai pe *mine,* spuse ea. Iar relaţia *noastră* a fost castă tot

timpul.

— Zău că m-am săturat de atâta castitate în viaţa mea. Nu speram la mai multă.

— Fiecare ajunge să fie cast la sfârşit. Fiecare sfârşeşte dincolo de atingerea tuturor păcatelor capitale.

— Dar eu nu sunt *mort,* protestă el. Nu încă. Sau sunt?

— Ai cumva senzaţia că eşti în rai?

Ender râse, un râs deloc plăcut.

— Ei, atunci nu poţi să fii mort.

— Uiţi că aici putea fi iadul.

— Adevărat? întrebă ea.

El se gândi la tot ce se realizase. Viruşii Elei. Vindecarea lui Miro. Bunătatea tinerei Val faţă de Nimbo. Zâmbetul de pace sufletească de pe faţa Novinhei. Fericirea adusă speciei pequenino o dată cu eliberarea întregii planete. Ştia că deja bacteria virulicidă îşi croia un drum tot mai larg în preeria de capim ce înconjura colonia; până acum trebuie să fi ajuns în alte păduri, iar descolada, neajutorată acum, se dădea la o parte pe măsură ce recolada, varianta sa tăcută şi pasivă, îi lua locul. Toate aceste schimbări nu s-ar fi putut petrece în iad.

— Cred că sunt încă viu, spuse el.

— Aşa cum sunt şi eu. Şi asta e ceva. Peter şi Val sunt singurii care au răsărit din mintea ta.

— Nu, nu sunt, zise el.

— Amândoi suntem încă vii, chiar dacă ne aşteaptă vremuri grele.

Îşi aduse aminte de ameninţarea ce plana asupra ei– infirmitatea mentală de care o despărţeau doar câteva săptămâni – şi se ruşină de el însuşi pentru că jelise ceea ce pierduse.

— Mai bine să fi iubit şi să fi pierdut, murmură el, decât să nu fi iubit niciodată.

— Chiar dacă e un loc comun, spuse Jane, nu înseamnă că nu poate fi adevărat.

18
Zeul Căii

— N-am simţit dorinţa schimbărilor la virusul descolada până când nu a dispărut.

— Se adaptase la ţine?

— Începuse să aibă acelaşi gust ca şi mine. Indusese în propria sa structură cea mai mare parte a moleculelor mele genetice.

— Poate că se pregătea să te modifice şi pe tine, aşa cum ne-a modificat pe noi.

— Dar când i-a cucerit pe strămoşii tăi, i-a împerecheat cu copacii în care trăiau. Cu cine am fi fost împerecheaţi noi?

— Ce alte forme de viaţă există pe Lusitania, în afară de cele care sunt deja împerecheate?

— Poate că descolada intenţiona să ne combine cu o pereche deja existentă, sau să înlocuiască cu noi elementul vreunei perechi.

— Poate că a vrut să vă împerecheze cu oamenii.

— Orice-ar fi plănuit, nu se va mai întâmpla niciodată.

— Cum ar fi fost viaţa voastră împreună cu oamenii?

— Dezgustătoare.

— Poate aţi fi născut pui vii, aşa cum fac oamenii?

— Încetează cu scârboşenia asta.

— Nu făceam decât o speculaţie.

— Descolada a dispărut. Aţi scăpat de el.

— Dar nu şi de ceea ce ar fi trebuit să fim. Cred că eram o specie înzestrată cu raţiune chiar înainte de apariţia descoladei. Cred că istoria noastră e mai veche decât astronava care a adus virusul aici. Cred că undeva în genele noastre se află zăvorât secretul speciei pequenino, pe când efectiv locuiam în copaci şi nu eram doar o fază larvară în viaţa arborilor gânditori.

— Dacă n-ai fi avut a treia viaţă, Human, acum ai fi fost mort.

— Mort acum, dar în timp ce aş fi trăit aş fi fost nu numai frate, ci şi tată. În timpul vieţii aş fi putut călători oriunde, fără să mă preocupe întoarcerea la pădurea mea, dacă aş fi sperat vreodată să mă împerechez. Niciodată n-aş fi stat înţepenit în acelaşi loc zi după zi, trăindu-mi viaţa prin substituire, cu

ajutorul poveştilor aduse de fraţii mei.

— Să înţeleg deci că nu îţi e de ajuns că te-ai eliberat de descolada? Că n-ai să fii mulţumit decât dacă ai să fii liber de toate consecinţele sale?

— Eu sunt întotdeauna mulţumit. Sunt ceea ce sunt, indiferent cum am ajuns aşa.

— Totuşi, nu eşti liber.

— Masculi şi femele deopotrivă, toţi trebuie să ne sacrificăm vieţile pentru a ne putea transmite mai departe genele.

— Biet nerod. Îţi închipui cumva că eu, Matca, sunt liberă? Crezi cumva că oamenii părinţi, după ce-şi nasc progeniturile, mai sunt vreodată liberi cu adevărat? Dacă pentru tine viaţa înseamnă independenţă, o libertate complet neîncătuşată de a trăi după bunul tău plac, atunci nici una din făpturile înzestrate cu raţiune nu e pe deplin liberă.

— Înfige-ţi rădăcinile în pământ, dragă prietenă, şi apoi să-mi spui cât de lipsită de libertate erai când nu aveai rădăcini.

Wang-Mu şi stăpânul Casei Han aşteptau împreună pe malul râului, la câteva sute de metri de casă, după o plimbare plăcută prin grădină. Jane le spusese că cineva va veni să-i vadă, cineva de pe Lusitania. Amândoi ştiau că această vizită însemna reuşita călătoriei cu viteze hiperluminice, dar nu puteau decât să presupună că musafirul lor trebuie să fi ajuns mai întâi pe orbită, iar acum cobora la ei, foarte discret, cu ajutorul unei navete spaţiale.

În schimb, pe malul râului, în faţa lor, îşi făcu apariţia o structură metalică ridicol de mică. Uşa se deschise şi văzură un bărbat. Era un bărbat tânăr, de rasă albă, ciolănos dar cu o înfăţişare plăcută, care ţinea în mână un tub de sticlă.

Bărbatul zâmbi.

Wang-Mu nu mai văzuse niciodată un asemenea zâmbet. Privea de-a dreptul prin ea, de parcă i-ar fi stăpânit sufletul, de parcă ar fi *cunoscut-o* mai bine decât se cunoştea ea pe sine.

— Wang-Mu, Regină Mamă a Apusului şi Fei-Tzu, mare propovăduitor al Căii.

Făcu o plecăciune la care cei doi răspunseră la rândul lor cu o plecăciune.

— Misiunea mea aici e de scurtă durată, continuă bărbatul, întinzând tubul de sticlă către Han Fei-Tzu. Aici e virusul. Imediat ce voi fi plecat – căci n-am nici un chef să sufăr şi eu o modificare genetică, mersi frumos – bea acest lichid până la

fund. Îmi închipui că are un gust ca de puroi sau ceva la fel de dezgustător, dar oricum, bea-l. Intră apoi în contact cu cât mai mulţi oameni posibil, în casa ta şi în oraşul din apropiere. Ai la dispoziţie circa şase ore până ţi se face rău. Cu puţin noroc, la sfârşitul celei de-a doua zile n-are să-ţi mai rămână nici un singur simptom. De *nimic.* Rânji: Ai cam terminat-o cu micul tău balet aerian, stăpâne Han, nu?

— Pentru oricare dintre noi s-a terminat cu slugărnicia, spuse Han Fei-Tzu. Suntem gata să anunţăm vestea.

— Să nu sufli nimănui o vorbă până când n-ai răspândit deja virusul timp de câteva ore.

— Fireşte. Înţelepciunea ta mă învaţă să fiu prudent, chiar dacă inima-mi spune să mă grăbesc şi să proclam măreaţa revoluţie pe care această epidemie ne-o va aduce.

— Mda, foarte frumos, mormăi bărbatul. Apoi se întoarse către Wang-Mu: Dar tu nu ai nevoie de virus, nu-i aşa?

— Nu, răspunse Wang-Mu.

— Jane zice că eşti printre cele mai inteligente fiinţe omeneşti pe care le-a văzut vreodată.

— Jane e prea generoasă.

— Nu, mi-a arătat dovezile.

O cercetă cu privirea din creştet până-n tălpi. Fetei nu-i plăcu felul în care ochii lui intrară în posesia întregului ei trup prin acea singură privire lungă.

— Nu e nevoie să rămâi aici în timpul epidemiei. De fapt, ar fi mai bine pentru tine să pleci înainte de declanşarea ei.

— Să plec?

— Ce-ai de pierdut? Nu-mi pasă cât de revoluţionară o să fie situaţia aici, tot o slujitoare şi copilul unor părinţi din clasa de jos ai să fii. Într-un loc ca ăsta, chiar dacă ai să-ţi petreci toată viaţa încercând să-ţi depăşeşti statutul, n-ai să fii nimic mai mult decât o servitoare cu o inteligenţă surprinzătoare. Vino cu mine şi-o să iei parte la schimbarea istoriei. La *facerea* istoriei.

— Să vin cu dumneata şi să face ce?

— Să răsturnăm Congresul, fireşte. Să le tăiem picioarele de la genunchi şi să-i trimitem acasă târâş. Să facem din toate planetele-colonii membri egali ai organizaţiei, să eradicăm corupţia, să demascăm toate secretele mârşave şi să chemăm înapoi Flota Lusitania înainte de a putea comite o atrocitate. Să consolidăm drepturile tuturor speciilor raman. Pace şi libertate.

— Şi dumneata ai de gând să faci toate astea?

— Nu singur, răspunse el.

Wang-Mu se simţi uşurată.

— Te voi avea pe *tine.*

— Ce să fac eu?

— Să scrii. Să vorbeşti. Să faci tot ceea ce-ţi voi cere să faci.

— Dar, domnule, eu sunt neinstruită. Stăpânul Han abia a început să mă înveţe.

— Cine eşti tu? întrebă Han Fei-Tzu pe un ton imperios. Cum poţi să-ţi închipui că o fată cuviincioasă ca ea ar fi în stare să plece nitam-nisam cu un străin?

— O fată cuviincioasă? O fată care-şi dă trupul unui şef de echipă în schimbul şansei de a se afla aproape de o vorbitoare-cu-zeii, care *s-ar putea* s-o angajeze ca slujnică de taină? Nu, stăpâne Han, o fi afişând ea comportamentul unei fete cuviincioase, dar numai pentru că e un cameleon. Îşi schimbă pielea ori de câte ori crede că ar putea obţine ceva.

— Nu sunt o mincinoasă.

— Nu. Sunt sigur că devii cu sinceritate ceea ce te prefaci că eşti. Acum îţi spun: prefă-te că eşti o revoluţionară, alături de mine. Îi urăşti pe ticăloşii care i-au făcut ce i-au făcut planetei tale. Lui Qing-Jao.

— De unde ştii atât de multe despre mine?

Bărbatul îşi atinse urechea cu degetul. Abia atunci Wang-Mu observă rubinul.

— Jane mă informează despre oamenii pe care trebuie să-i cunosc.

— În curând Jane o să moară, spuse Wang-Mu.

— Oh, poate c-o să rămână un timp handicapată, dar de murit *nu* o să moară. Tu ai ajutat la salvarea ei. Şi, oricum, între timp o să te iau pe tine.

— Nu pot, şopti ea. Mi-e frică.

— Cum vrei. Eu ţi-am propus. Se întoarse spre uşa micuţei nave.

— Aşteaptă, spuse Wang-Mu.

El se răsuci pe călcâie.

— N-ai putea să-mi spui măcar cine eşti?

— Peter Wiggin e numele meu, dar cred că pentru un timp am să mă folosesc de unul fals.

— Peter Wiggin, şopti ea. Numele…

— … meu. *Am s*ă-ţi explic mai târziu, dacă o să mă simt dispus. Să spunem deocamdată că m-a trimis Andrew Wiggin. M-a expediat cam cu forţa. Sunt un om căruia i s-a încredinţat o misiune şi el şi-a făcut socoteala că aş putea s-o îndeplinesc

numai pe una din planetele unde structurile de putere ale Congresului sunt concentrate masiv. Cândva am fost Hegemon, Wang-Mu, şi intenţionez să ajung din nou în postul acela, indiferent ce titlu va avea când îl voi redobândi. Am de gând să sparg o mulţime de ouă, să provoc tulburări uriaşe şi să pun cu fundul pe jăratic toată afacerea asta cu Cele O Sută de Planete. Te invit să mă ajuţi, dar serios că nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă accepţi sau nu, pentru că, deşi nu mi-ar displăcea să am parte de mintea şi de compania ta, într-un fel sau altul am să-mi fac treaba. Aşadar, vii cu mine?

Chinuită de incapacitatea de a se hotărî, fata se întoarse către stăpânul ei.

— Am nădăjduit să te învăţ, Wang-Mu, spuse Han Fei-Tzu. Dar dacă omul acesta va înfăptui cu adevărat ceea ce declară acum, alături de el vei avea mai multe şanse să schimbi cursul istoriei omenirii decât ai avea vreodată aici, unde virusul va face în locul nostru ceea ce e mai important.

Wang-Mu îi răspunse în şoaptă:

— Părăsindu-te, e ca şi cum mi-aş pierde tatăl.

— Iar dacă pleci, îmi voi fi pierdut a doua şi ultima mea fiică.

— Ei, haide, o să-mi zdrobiţi inima voi doi, interveni Peter. Am aici o astronavă care zboară mai repede decât lumina, aşa că plecarea de pe Calea nu-i obligatoriu să dureze o veşnicie. Dacă lucrurile nu se desfăşoară conform planului, nimic nu mă împiedică s-o aduc înapoi după o zi, două. Vă convine aşa?

— Vrei să pleci, ştiu asta, zise Han Fei-Tzu.

— Dar nu ştii şi că la fel de mult vreau să rămân?

— Ştiu şi asta. Dar ai să pleci.

— Da, zise ea. Am să plec.

— Fie ca zeii să vegheze asupra ta, Wang-Mu, fiica mea, spuse Han Fei-Tzu.

— Şi fie ca oriunde te-ai întoarce, să întâlneşti răsăritul soarelui, stăpâne Han.

Apoi păşi înainte. Tânărul pe care-l chema Peter o luă de mână şi o conduse în astronavă. Uşa se închise în urma lor. O clipă mai târziu, nava dispăru.

Han Fei-Tzu rămase acolo zece minute, meditând până când reuşi să-şi domolească emoţiile. Apoi desfăcu tubul, îi bău conţinutul şi plecă cu vioiciune spre casă. Bătrâna Mu-Pao îl întâmpină chiar în uşă.

— Stăpân Han, nu ştiam unde ai dispărut. Şi nici pe Wang-Mu n-o găsesc.

— O să fie plecată un timp, răspunse el, apoi veni foarte aproape de bătrâna servitoare, în aşa fel încât să-i respire în faţă: Ai fost mai credincioasă casei mele decât am meritat vreodată.

O expresie de teamă se aşternu pe chipul bătrânei.

— Stăpâne Han, cred că nu mă dai afară din slujbă, nu?

— Nu. Am crezut că ţi-am mulţumit.

O părăsi pe Mu-Pao şi începu să colinde prin casă. Qing-Jao nu se afla în camera ei. Nici nu era o surpriză. Cea mai mare parte a timpului şi-o petrecea întreţinându-se cu musafirii. Şi, într-adevăr, acolo o găsi, în camera de dimineaţă, împreună cu trei foarte respectabili şi bătrâni Vorbitori cu Zeii dintr-un oraş aflat la două sute de kilometri depărtare.

Qing-Jao făcu prezentările cu eleganţă, apoi adoptă rolul de fiică supusă în prezenţa tatălui ei. El făcu plecăciuni în faţa musafirilor, dar pe urmă găsi ocazia de a întinde mâna şi de a-i atinge pe fiecare dintre ei. Jane îi explicase că virusul era extrem de contagios. Apropierea fizică era în mod normal de ajuns, dar atingerea sporea siguranţa transmiterii.

După încheierea formulelor de salut, se întoarse către fiica lui.

— Qing-Jao, spuse el, vrei să primeşti un dar din partea mea?

Ea se înclină şi răspunse cu bunăvoinţă:

— Orice mi-a adus tatăl meu, voi primi cu recunoştinţă, chiar dacă ştiu că nu sunt vrednică de atenţia sa.

Han Fei-Tzu întinse braţele şi o trase lângă el. Ea rămase ţeapănă şi stingheră în îmbrăţişarea lui – nu mai săvârşise un gest atât de impulsiv în faţa demnitarilor de când era o fetiţă – dar el o ţinu în braţe cât putu de strâns, căci ştia că n-avea să-l ierte niciodată pentru ce avea să-i aducă această îmbrăţişare, că avea să fie ultima oară când o ţinea la piept pe magnific de strălucita lui fiică.

Qing-Jao ştia la fel de bine ce însemna îmbrăţişarea tatălui ei. Îl urmărise plimbându-se prin grădină cu Wang-Mu, văzuse astronava în formă de nucă ivindu-se pe malul râului. Îl văzuse primind tubul de sticlă de la străinul cu ochii rotunzi. Îl văzuse bând. După aceea venise aici, în această încăpere, pentru a-i primi pe musafiri în numele tatălui ei. „Sunt conştiincioasă, preacinstitul meu tată, chiar şi atunci când te pregăteşti să mă trădezi.”

Şi chiar acum, ştiind că îmbrăţişarea sa nu era altceva decât

un efort plin de cruzime de a o izola faţă de glasul zeilor, ştiind că avea atât de puţin respect pentru ea încât îşi închipuia că poate s-o înşele, ea primi totuşi ceea ce el era hotărât să-i dea. Nu era tatăl ei? Virusul de pe planeta Lusitania putea sau nu să-i răpească glasul zeilor – nu avea cum să ghicească ce le-ar fi îngăduit zeii duşmanilor să facă. Dacă l-ar fi respins pe tatăl ei şi ar fi refuzat să i se supună, desigur că zeii ar fi pedepsit-o. Mai bine să rămână vrednică faţă de zei arătându-i tatălui ei respectul şi supunerea cuvenite, decât să-l refuze în numele zeilor şi astfel să se facă nevrednică de darurile lor.

Îi primi deci îmbrăţişarea şi trase adânc în piept răsuflarea lui.

După ce vorbi puţin cu musafirii săi, Han Fei-Tzu plecă. Ei interpretară vizita lui ca pe un semn de mare cinste; cu atâta credinţă ascunsese Qing-Jao răzvrătirea nebunească a tatălui ei împotriva zeilor încât Han Fei-Tzu continua să fie privit ca omul cel mai ilustru de pe Calea. Qing-Jao le vorbi cu blândeţe, le zâmbi cu bunăvoinţă şi îi conduse la plecare. Nu le dădu de înţeles prin nimic că aveau să poarte cu ei o armă. De ce-ar fi făcut-o? Armele oamenilor n-ar fi de nici un folos împotriva puterii zeilor, dacă zeii n-ar dori-o. Iar dacă zeii doresc să nu mai vorbească poporului Căii, atunci se prea poate ca aceasta să fie deghizarea aleasă pentru acţiunea lor. „Lasă-l pe necredincios să creadă că virusul lusitan al tatei ne-a îndepărtat de zei. *Eu* voi şti, la fel ca şi alţi bărbaţi şi femei credincioşi, că zeii vorbesc cu oricine doresc şi că nimic făcut de mâinile omului nu-i poate opri dacă asta le e voia. Toate acţiunile lor erau zădărnicite. Dacă cei din Congres cred că ei îi făcuseră pe zei să vorbească pe Calea, n-au decât să creadă. Dacă tata şi lusitanii cred că ei provoacă tăcerea zeilor, n-au decât să creadă. *Eu* ştiu că zeii mi-ar vorbi numai mie, dacă aş fi singura vrednică de încrederea lor.”

Câteva ore mai târziu, Qing-Jao se simţi bolnavă de moarte. Febra o lovi asemenea unei palme date de un bărbat puternic; se prăbuşi deodată şi abia dacă băgă de seamă cum servitorii o duseră la patul ei. Veniră şi doctorii, deşi ea le-ar fi putut spune că nu puteau face nimic şi că, prin venirea lor, nu aveau decât să se expună la infecţie. Dar rămase tăcută, căci organismul ei lupta cu prea multă înverşunare împotriva bolii. Sau, mai exact, organismul ei se chinuia să respingă propriile ei ţesuturi şi organe, până când în sfârşit transformarea genelor sale luă sfârşit. Chiar şi atunci, mai trecu un timp până când trupul ei se

curăţă de vechii anticorpi. Dormi apoi îndelung.

Când se trezi, era o după-amiază luminoasă.

— Data, bolborosi ea şi computerul din camera ei o anunţă ziua şi ora exactă.

Febra îi răpise două zile din viaţă. Simţea că ia foc d sete. Se ridică în picioare şi merse la baie împleticindu-se, dădu drumul la apă, îşi umplu ceaşca şi bău pe săturate. Efortul îi provocase o senzaţie de ameţeală. În gură îi stăruia un gust respingător. Unde erau servitorii care ar fi trebuit să-i dea de băut şi de mâncat în timpul bolii?

„De bună seamă că sunt şi ei bolnavi. Şi tata… trebuie să se fi îmbolnăvit înainte. Cine-o să-i aducă apă?”

Îl găsi dormind, scăldat într-o sudoare îngheţată, tremurând. Îl trezi cu o ceaşcă de apă pe care o bău cu nesaţ, uitându-se în ochii ei. Cercetător? Sau, probabil, implorând iertarea. „Fă-ţi penitenţa faţă de zei, tată; nu datorezi nici o scuză umilei tale fiice.”

Qing-Jao îi găsi şi pe slujitori, pe rând, unii dintre ei atât de devotaţi încât nu se duseseră să sufere în paturile lor, preferând să cadă seceraţi acolo unde le cerea datoria să se afle. Abia după ce-i văzu şi-i îngriji pe toţi, Qing-Jao se duse în bucătărie după ceva de mâncare. Nu putu suporta decât o supă subţire, călduţă, din care le dădu şi celorlalţi.

Curând, toţi se puseră pe picioare şi îşi recăpătară puterea. Qing-Jao luă servitorii cu ea şi duse apă şi supă la toate casele învecinate, bogaţilor şi săracilor deopotrivă. Toţi primiră cu recunoştinţă darul, iar mulţi rostiră rugăciuni. „N-aţi mai fi aşa de recunoscători dacă aţi şti că boala de care suferiţi vine din casa tatălui meu, din voinţa tatălui meu.” Dar Qing-Jao nu suflă un cuvânt.

În tot acest timp, zeii nu-i impuseră nici o purificare.

„În sfârşit, gândi ea. În sfârşit sunt mulţumiţi de mine. În sfârşit am făcut în mod desăvârşit tot ceea ce virusul ne-a impus.”

Când ajunse acasă, servitorii rămaşi acolo erau adunaţi în jurul holovizorului din bucătărie, urmărind buletinul de ştiri. Qing-Jao nu urmărise aproape niciodată ştirile la holovizor, preferând să obţină informaţiile de la computer. Dar servitorii păreau atât de serioşi, atât de preocupaţi încât intră în bucătărie şi îşi făcu loc în cercul din jurul aparatului.

Ştirile se refereau la o epidemie care măturase întreaga suprafaţă a planetei Calea. Carantina se dovedise ineficientă sau

fusese instituită prea târziu. Femeia care citea buletinul îşi revenise deja de pe urma bolii şi spunea că molima nu făcuse aproape nici o victimă, deşi provocase întreruperi în funcţionarea multor servicii. Virusul fusese izolat, dar murise prea repede ca să poată fi studiat temeinic.

— Se pare că apariţia virusului e urmată de apariţia unei bacterii, care îl omoară aproape imediat ce persoana respectivă îşi revine după boală. Zeii ne-au favorizat într-adevăr, trimiţându-ne şi medicamentul o dată cu boala.

„Ce proşti”, gândi Qing-Jao. „Dacă zeii v-ar fi vrut vindecaţi, în primul rând n-ar fi trimis boala.”

Deodată îşi dădu seama că *ea* era cea proastă. Bineînţeles că zeii puteau trimite atât boala cât şi leacul. Dacă apare o epidemie, urmată imediat de tratament, înseamnă că zeii le-au trimis. Cum a putut să creadă că aşa ceva e o prostie? Era ca şi cum i-ar fi insultat pe zei în persoană.

Se cutremură, aşteptând să fie lovită de furia zeilor. Trecuseră atât de multe ceasuri de când nu se mai purificase încât ştia că va fi o sarcină grea. Oare va trebui să urmărească din nou fibrele dintr-o cameră întreagă?

Dar nu simţi nimic. Nici dorinţa de a urmări fibrele lemnului, nici nevoia de a se spăla.

Îşi privi mâinile. Erau murdare, dar nici nu-i păsa. Putea să se spele sau nu, după cum poftea.

O clipă, simţi o uşurare imensă. Era cu putinţă ca tata, Wang-Mu şi cea care-şi spunea Jane să fi avut dreptate? Să fie adevărat că modificarea genetică provocată de epidemie o eliberase în sfârşit de consecinţele crimei îngrozitoare comisă de Congres cu secole în urmă?

Ca şi cum i-ar fi auzit gândurile, crainica începu să citească o relatare despre un document ce apărea pe computerele de pe întreaga planetă. Documentul spunea că epidemia era un dar din partea zeilor, eliberând poporul Căii de o modificare genetică impusă. Până acum, ameliorările au fost aproape exclusiv legate de o afecţiune asemănătoare cu DOC, ale cărei victime erau în mod obişnuit considerate *vorbitoare-cu-zeii.* Dar, pe măsură ce epidemia îşi urma cursul, oamenii aveau să descopere că ameliorările genetice erau acum efective la toţi locuitorii Căii, în vreme ce Vorbitorii cu Zeii, care până atunci purtaseră cea mai îngrozitoare dintre poveri, au fost scutiţi de către zei de necesitatea purificării permanente.

— Documentul afirmă că în acest moment întreaga planetă

este purificată. Zeii ne-au acceptat. Glasul crainicei tremura. — Nu se ştie de unde provine documentul. Analiza efectuată pe computer n-a reuşit să-l coreleze cu stilul vreunui autor cunoscut. Faptul că a apărut simultan pe milioane de computere sugerează că vine dintr-o sursă cu putere inimaginabilă. Şovăi, iar tremurul deveni aproape vizibil: Dacă această nevrednică cititoare de ştiri poate pune o întrebare, sperând că înţelepţii o vor auzi şi-i vor răspunde cu înţelepciunea lor, atunci o va pune: n-ar fi cu putinţă ca zeii înşişi să ne fi trimis acest mesaj ca să înţelegem darul sublim făcut poporului Căii?

Qing-Jao mai ascultă un timp, simţind cum furia creşte în sufletul ei. Evident, Jane era cea care scrisese şi difuzase documentul. Cum îndrăznea să pretindă că ştia ce făceau zeii? Mersese prea departe. Totul trebuia să fie dezminţit şi Jane demascată, împreună cu întreaga conspiraţie de pe Lusitania.

Servitorii se uitau la ea. Qing-Jao le înfruntă privirile, fiecăruia în parte.

— Ce vreţi să mă întrebaţi?

— O, stăpână, începu Mu-Pao, iartă-ne curiozitatea, dar în acest buletin de ştiri s-a declarat ceva ce nu putem crede decât dacă tu ne spui că e adevărat.

— Ce vrei să ştiu eu? Nu sunt decât fiica fără minte a unui mare om.

— Dar eşti una dintre vorbitoarele-cu-zeii, stăpână.

„Eşti foarte cutezătoare dacă vorbeşti nepoftită.”

— În această noapte, când ai venit la noi cu mâncare şi apă, când ai mers cu noi printre oameni, îngrijindu-i pe bolnavi, nici măcar o singură dată nu te-ai retras pentru purificare. Niciodată nu te-am văzut rezistând atât de mult.

— Nu v-a trecut prin minte că împlineam atât de bine voinţa zeilor încât nu am simţit nevoia de purificare?

Mu-Pao se arătă ruşinată.

— Nu, stăpână, nu ne-am gândit la asta.

— Acum odihniţi-vă. Nici unul din noi nu e pe deplin întremat. Trebuie să mă duc să vorbesc cu tatăl meu.

Îi lăsă discutând şi făcând tot felul de presupuneri.

Han Fei-Tzu se afla în odaia lui, în faţa computerului. Pe afişaj se vedea chipul lui Jane. Stăpânul se întoarse spre ea de îndată ce Qing-Jao intră în încăpere: avea o faţă radioasă, triumfătoare.

— Ai văzut mesajul pregătit de Jane şi de mine?

— De tine! ţipă Qing-Jao. Tatăl meu, un colportor de

minciuni?! Să-i spună aşa ceva tatălui ei era de neînchipuit, şi totuşi nu simţi nevoia de a se purifica. Faptul că putuse să-i vorbească tatălui ei cu o asemenea lipsă de respect fără ca zeii s-o pedepsească o înspăimântă.

— Minciuni? De ce crezi că sunt minciuni, fata mea? De unde ştii că nu zeii au trimis virusul? De unde ştii că nu e dorinţa lor să dăruiască aceste ameliorări genetice tuturor celor de pe Calea?

Cuvintele lui o înnebuniră; poate simţea o nouă libertate, poate ea îi punea la încercare pe zei, vorbind atât de nerespectuos încât ei *să fie obligaţi* s-o pedepsească.

— Mă crezi tâmpită? strigă Qing-Jao. Nu ştiu oare că asta e strategia *ta* de a împiedica izbucnirea unei revoluţii şi a unui măcel pe planeta noastră? Nu ştiu oare că singurul lucru care te interesează este să eviţi moartea unor oameni nevinovaţi?

— E ceva greşit în asta?

— E o minciună! ţipă ea drept răspuns.

— Sau deghizarea pregătită de zei pentru a-şi ascunde acţiunile. Nu ţi-a fost deloc greu să accepţi poveştile Congresului, de ce nu poţi s-o accepţi şi pe-a mea?

— Pentru că ştiu despre virus, tată. Te-am văzut cum l-ai luat din mâna acelui străin. Am văzut-o pe Wang-Mu intrând în vehiculul lui. L-am văzut dispărând. Ştiu că nici unul din lucrurile acestea nu sunt trimise de zei. *Ea* le-a făcut – diavoliţa care trăieşte în computere!

— De unde ştii că nu e şi ea unul dintre zei?

Afrontul era de nesuportat.

— A fost *făcută!* ţipă Qing-Jao. Ştiu! Nu-i decât un program de computer, conceput de fiinţe omeneşti, trăind în maşini făcute de fiinţe omeneşti. Zeii nu sunt făcuţi de mâna nimănui. Zeii au existat dintotdeauna şi vor exista întotdeauna.

Jane vorbi pentru prima oară:

— Atunci şi *tu* eşti un zeu, Qing-Jao, aşa cum sunt şi eu, aşa cum este oricare altă persoană din univers, om sau raman. Nu un zeu ţi-a creat sufletul, aiúa din miezul făpturii tale. Eşti la fel de bătrână ca oricare dintre ei, la fel de tânără şi vei trăi tot atât de mult.

Qing-Jao urlă. Nu-şi amintea să mai fi scos vreodată un asemenea sunet. Îi sfâşie gâtlejul.

— Fata mea, spuse Han Fei-Tzu, apropiindu-se de ea cu braţele întinse ca s-o îmbrăţişeze.

Nu-i putea suporta îmbrăţişarea. Nu i-o putea îndura, pentru

că ar fi însemnat victoria lui deplină. Ar f însemnat că fusese înfrântă de vrăjmaşii zeilor; ar fi însemnat că Jane o învinsese, că Wang-Mu îi fusese lui Han Fei-Tzu o fiică mai adevărată decât Qing-Jao. Ar fi însemnat că tot ceea ce venerase ea atâţia şi atâţia ani nu valora nimic. Ar fi însemnat că făcuse o mârşăvie declanşând distrugerea lui Jane. Ar fi însemnat că Jane fusese nobilă şi bună, pentru că ajutase transformarea poporului Căii. Ar fi însemnat că mama *nu* avea s-o aştepte când, în sfârşit, se va duce către Apusul Nemărginit.

„O, Zei, de ce nu-mi vorbiţi?” strigă ea fără glas. „De ce nu mă încredinţaţi că nu v-am slujit în van? De ce m-aţi părăsit acum şi i-aţi lăsat pe vrăjmaşii voştri să triumfe?”

Şi deodată răspunsul sosi, simplu şi limpede, ca şi cum mama i l-ar fi şoptit la ureche: „E o încercare, Qing-Jao. Zeii te privesc.”

O încercare. Fireşte. Zeii îşi puneau la încercare toţii slujitorii de pe Calea, să vadă care dintre ei se lasă înşelaţi şi care îndură într-o supunere desăvârşită.

„Dacă sunt pusă la încercare, înseamnă că trebuie să fac ceva anume. Trebuie să fac ceea ce am făcut întotdeauna, dar acum nu mai pot aştepta ca zeii să-mi poruncească. Au obosit să-mi spună zi de zi, oră de oră când trebuie să mă purific. A sosit timpul să înţeleg propria-mi impuritate fără îndrumările lor. Trebuie să mă purific desăvârşit; abia atunci voi fi trecut încercarea şi zeii mă vor accepta din nou.”

Se prăbuşi în genunchi. Căută o fibră şi începu s-o urmărească.

Nu primi drept răsplată nici senzaţia de uşurare, nici impresia de justeţe, dar nu se lăsă tulburată, căci înţelese că şi acest lucru făcea parte din încercare. Dacă zeii i-ar fi răspuns fără întârziere, ca de obicei, cum ar mai fi fost aceasta o probă a devotamentului ei? Dacă până atunci se supusese purificării sub permanenta lor călăuzire, acum trebuia să se purifice de una singură. De unde urma să ştie că o făcuse cum se cuvenea? Zeii aveau să vină la ea din nou.

Zeii aveau să-i vorbească din nou, sau probabil că o vor lua de acolo şi o vor duce la palatul Reginei-Mamă, unde nobila Han Jiang-Qing o aştepta. Tot acolo o va întâlni şi pe Li Qing-Jao, străbuna ei de suflet. Acolo o vor întâmpina toţi strămoşii ei, şi-i vor spune: „Zeii au hotărât să-i încerce pe Vorbitorii cu Zeii de pe Calea, fără să-l uite pe nici unul. Puţini au trecut această încercare, dar tu, Qing-Jao, ne-ai adus o mare cinste, căci

credinţa ta nu s-a clintit nici o clipă. Ţi-ai împlinit purificările aşa cum nici un alt fiu şi nici o altă fiică nu le-a împlinit vreodată. Strămoşii altor bărbaţi şi femei ne invidiază. Mulţumită ţie, zeii ne preferă pe noi.”

— Ce faci aici? întrebă Han Fei-Tzu. De ce mai urmăreşti fibrele?

Qing-Jao nu-i răspunse, refuzând să se lase distrasă.

— Nevoia de ritual nu mai există. Ştiu, pentru că nici eu nu simt imboldul purificării.

„Ah, tată! Măcar de-ai înţelege! Dacă tu vei da greş în această încercare, eu o voi trece şi astfel îţi voi aduce înapoi onoarea, ţie, care ai uitat toate lucrurile onorabile.”

— Qing-Jao, ştiu ce faci. Te comporţi ca părinţii care-şi silesc copiii mediocri să se spele şi iar să se spele. Tu chemi zeii.

„Numeşte-o cum vrei, tată. Vorbele tale nu mai înseamnă nimic pentru mine. N-am să-ţi mai dau ascultare până când nu vom fi murit amândoi, iar tu îmi vei spune: Fiica mea, ai fost mai bună şi mai înţeleaptă decât mine; toată cinstea de care mă bucur aici, în casa Reginei-Mamă, vine de la puritatea şi devotamentul generos cu care i-ai slujit pe zei. Eşti cu adevărat o fiică nobilă. Altă bucurie n-am, în afară de cea datorată ţie.”

Transformarea planetei Calea s-a înfăptuit paşnic. Ici-colo mai avea loc câte o crimă; ici-colo vreunul dintre Vorbitorii cu Zeii îndărătnici era atacat de mulţime şi gonit din casă. Dar, în linii mari, povestea relatată de documente a fost crezută, iar foştii Vorbitori cu Zeii au fost trataţi cu mare cinste, datorită sacrificiului lor plin de virtute din anii când au suportat povara ritualurilor de purificare.

Totuşi, vechea ordine şi-a găsit rapid sfârşitul. Şcolile au fost deschise în mod egal tuturor copiilor. Dascălii au făcut curând cunoscut că elevii lor realizau lucruri remarcabile, copiii cei mai nătângi depăşeau acum toate performanţele medii ale vremurilor de altădată. Şi, în pofida faptului că membrii Congresului negau cu vehemenţă vreo modificare genetică, savanţii de pe Calea şi-au îndreptat în sfârşit atenţia asupra genelor propriului lor popor. Cercetând înregistrările privitoare la moleculele genetice şi comparându-le cu situaţia curentă, femeile şi bărbaţii de pe Calea au confirmat că documentele spuneau adevărul.

Ce s-a mai întâmplat apoi, când toate cele O Sută de Planete şi toate coloniile au aflat despre crimele Congresului împotriva

Căii– Qing-Jao n-a mai apucat. Era o problemă ce privea o lume pe care ea o lăsase în urmă, căci acum îşi petrecea zilele în slujba zeilor, purificându-se.

S-a răspândit vestea că fiica nebună a lui Han Fei-Tzu, singura rămasă dintre toţi Vorbitorii cu Zeii, persista în ritualurile ei. La început a fost luată în batjocură, căci mulţi Vorbitori cu Zeii încercaseră, din curiozitate, să practice din nou purificările şi descoperiseră că ritualurile se goliseră de orice semnificaţie. Dar Qing-Jao a auzit prea puţine dintre vorbele zeflemitoare şi nu le-a luat în seamă. Mintea ei era dedicată numai şi numai slujirii zeilor. Ce importanţă mai avea dacă cei care nu trecuseră încercarea o dispreţuiau fiindcă să străduia în continuare să reuşească?

O dată cu trecerea anilor, mulţi au început să-şi amintească de zilele de altădată ca de nişte vremuri minunate, în care zeii le vorbeau bărbaţilor şi femeilor şi toţi îşi plecau fruntea în slujba lor. Unii dintre aceştia au început să se gândească la Qing-Jao nu ca la o nebună, ci ca la singura femeie credincioasă rămasă pe planetă. Printre evlavioşi a început să circule un zvon: „În casa lui Han Fei-Tzu trăieşte ultimul dintre Vorbitorii cu Zeii.”

Atunci au început să vină, mai întâi puţini, apoi tot mai mulţi vizitatori care doreau să vorbească cu singura femeie ce trudea întru purificarea ei. La început a discutat cu unii dintre ei; când termina cu fibrele de la o scândură, ieşea uneori în grădină să stea de vorbă. Dar cuvintele lor o derutau. Vorbeau despre truda ei ca fiind speranţa de purificare a întregii planete. Spuneau că ea invoca zeii spre binele întregului popor al Căii. Cu cât vorbeau mai mult, cu atât îi venea mai greu să se concentreze asupra spuselor lor. Curând devenea nerăbdătoare să se întoarcă în casă şi să înceapă un nou ritual. Chiar nu pricepeau oamenii aceştia că nu se cuvenea s-o laude acum?

— N-am realizat nimic, le spunea ea. Zeii tot tăcuţi au rămas. Mai am de trudit.

Apoi se întorcea la ritualul obişnuit.

Tatăl ei a murit la o vârstă foarte înaintată, în mare cinste pentru faptele sale minunate, deşi nimeni n-a aflat vreodată rolul lui în venirea Molimei Zeilor, cum fusese denumită epidemia între timp. Numai Qing-Jao a înţeles. Şi, în timp ce ardea o avere în bani adevăraţi – nu se cuvenea să ardă bani funerari falşi la moartea tatălui ei –, i-a şoptit astfel încât numai el s-o poată auzi:

— Acum ştii, tată. Acum îţi înţelegi greşelile şi cât de tare i-ai

mâniat pe zei. Dar nu te teme. Voi continua purificarea până când toate greşelile tale vor fi îndreptate. Abia atunci zeii te vor primi cu cinste.

Ea însăşi îmbătrâni şi Călătoria la Casa lui Han Qing-Jao deveni unul dintre cele mai vestite pelerinaje de pe Calea. Mai mult chiar, i s-a dus vestea şi pe alte planete şi mulţi veneau pe Calea numai ca s-o vadă. Pretutindeni se ştia prea bine că adevărata sfinţenie nu putea fi găsită decât într-un singur loc şi într-o singură persoană: bătrâna de pe Calea, a cărei spinare se gârbovise acum pentru totdeauna şi ai cărei ochi nu mai puteau vedea nimic altceva decât fibrele lemnului din duşumelele casei părinteşti.

Discipoli întru evlavie, bărbaţi şi femei îngrijeau acum casa unde cândva servitorii îndeplineau orice poruncă. Ei lustruiau duşumelele, ei îi pregăteau hrana simplă şi i-o lăsau la îndemână, lângă uşile încăperilor. Bătrâna nu se atingea de mâncare şi de băutură decât atunci când termina ritualul într-o cameră. Când un bărbat sau o femeie câştiga cine ştie ce merite, venea la Casa lui Han Qing-Jao, îngenunchea şi urmărea fibrele unduitoare ale lemnului; în felul acesta, toate onorurile erau tratate ca şi cum ar fi fost doar simple ornamente la onoarea preasfintei Han Qing-Jao.

În cele din urmă, la numai câteva săptămâni după ce împlinise cel de-al o sutălea an, Han Qing-Jao a fost găsită în camera tatălui ei, ghemuită pe podea. Unii au spus că era exact locul unde tatăl ei stătea întotdeauna când îşi împlinea ritualurile. Greu de verificat, căci de multă vreme toată mobila fusese scoasă din casă. Când au găsit-o, femeia cea sfântă nu murise. A mai zăcut câteva zile, murmurând, bolborosind, plimbându-şi cu greutate mâna pe trup, ca şi cum ar fi urmărit linii şerpuitoare în propria ei carne. Discipolii au vegheat-o cu rândul, câte zece o dată, ascultând-o, încercând să-i desluşească mormăitul, aşternând pe hârtie cuvintele aşa cum le înţelegeau. Ele au fost adunate în cartea numită *Şoaptele divine ale lui Han Qing-Jao.*

Dintre toate, vorbele ei cele mai de seamă au fost acestea, rostite la sfârşitul sfârşitului: „Mamă. Tată. Făcut-am ce se cuvenea?” După care, spun discipolii ei, a zâmbit şi a murit.

Nu trecuse o lună de la moartea ei când a fost luată hotărârea, în fiecare templu şi loc sfânt din oraşele, târgurile ori satele Căii. În sfârşit, exista o persoană de o sfinţenie fără egal pe care Calea să o poată alege drept protector şi spirit tutelar al

planetei. Nici o altă planetă nu avea un asemenea zeu, lucru pe care toţi l-au recunoscut de bună voie.

„Calea este binecuvântată şi mai presus de toate celelalte planete”, ziceau ei, „căci Zeul Căii este Magnific de Strălucit.”
